

เสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน
เล่ม ๓

พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางสาวละออ หลิมแข่งท้าย ต.ม.

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๓๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

สารบัญเล่ม ๓

อธิบายบทเล่ภาค ๓

หน้า (๒๓)

ตอนที่ ๒๗ พลายงามอาสา

๑๑ ๓

พระเจ้าเชียงใหม่หาอู๋มาช่วยศึกไทย

๑๑ ๓

ท้าวพระยาดาวซอให้อู๋มาช่วยไทยให้รบยกไป

๑๑ ๓

พระเจ้าเชียงใหม่มีพระราชดำริตั้งเจ้าพระพันวษา

๑๑ ๒

ดาวสังราชดำริตั้งเชียงใหม่ที่ตำบลเมืองสุวรรณโลก

๑๑ ๒

กรมการสุวรรณโลกสังราชดำรินตงมากรุง

๑๑ ๔

เจ้าพระยาจักร์ทูลดำรินตั้งเชียงใหม่

๑๑ ๕

ตั้งเจ้าพระพันวษาจะเสด็จยกกองทัพกำลังกรีว

๑๑ ๗

เสนาบดีทูลขอให้ห่านอาสา

๑๑ ๗

พลายงามขอให้จมนศรีนำอาสา

๑๑ ๑๓

จมนศรีทูลขอวิชาพลายงาม

๑๑ ๑๓

จมนศรีพาพลายงามเข้ารบอาสา

๑๑ ๑๔

พลายงามทูลขอโทษขุนแผน

๑๑ ๑๖

ตั้งเจ้าพระพันวษาโปรดให้ขุนแผนพ้นโทษ

๑๑ ๑๗

ขุนแผนทูลขอหนักโทษ ๓๕ คน เป็นทหารอาสา

๑๑ ๑๗

ขุนแผนกับนางแก้วกริยามาอยู่บ้านจมนศรี

๑๑ ๒๓

ต้มเค็จพระพันวษาปด้อยนางดาวทอง	หน้า ๒๔
ขุนแผนพดายงามกับพวกลอคำ ดองวิชาถวาย	๑๑ ๒๕
นางทองประศรีเข้ามาอยู่กับ	๑๑ ๓๓
ขุนแผนพดายงามเตรียมยกทัพ	๑๑ ๓๒
ขุนแผนพดายงามทูลดา	๑๑ ๓๖
ขุนแผนพดายงามถนนางทองประศรี	๑๑ ๓๗
ขุนแผนตั้งนางดาวทอง นางแก้วกิริยา	๑๑ ๓๘
ขุนแผนประชุมพล	๑๑ ๓๙
นางแก้วกิริยากลอดพดายชุมพล	๑๑ ๓๙
ขุนแผนยกทัพ	๑๑ ๔๐
ขุนแผนซัดคาบฟ้าฟัน	๑๑ ๔๑
ตอนที่ ๒๘ พดายงามไ้่นางศรีมาตา	๑๑ ๔๓
พดายงามฝัน	๑๑ ๔๓
ขุนแผนพดายงามถึงเมืองพิชิต	๑๑ ๔๓
นางศรีมาตาฝัน	๑๑ ๔๔
พดายงามชมตาด	๑๑ ๔๔
ขุนแผนพดายงามไปหาพระพิชิต	๑๑ ๔๕
พระพิชิตให้นางศรีมาตาออกมาให้ขุนแผนพดายงาม	๑๑ ๔๗
พดายงามกับนางศรีมาตารักกัน	๑๑ ๔๗

ขุนแผนไปเยี่ยมม้าน้ำหมอก	หน้า ๕๐
ขุนแผนพาดยงามคางกนทจวนพระพิศตร	,, ๕๓
นางศรีมาตาครวญถึงพาดยงาม	,, ๕๒
ขุนแผนคุมพาดยงาม	,, ๕๓
พาดยงามตักตขุนแผน	,, ๕๕
พาดยงามเซาเรือนนางศรีมาตา	,, ๕๕
พาดยงามชมเควเรือนนางศรีมาตา	,, ๕๕
นางศรีมาตาตกใจตบ	,, ๕๗
อเมียเห็นพาดยงามกับนางศรีมาตา	,, ๕๗
อเมียหตอกพระพิศตร	,, ๕๘
พาดยงามเกยวนางศรีมาตา	,, ๕๙
พาดยงามไต่ นางศรีมาตาเป็นเมีย	,, ๖๒
พาดยงามตั้งนางศรีมาตา	,, ๖๓
ขุนแผนจับพาดยงามไต่	,, ๖๔
พาดยงามอ้อนวอนให้ขุนแผนชอนางศรีมาตา	,, ๖๔
นางศรีมาตาจืดชองให้พาดยงาม	,, ๖๕
ขุนแผนชอนางศรีมาตา	,, ๖๖
ขุนแผนพาดยงามกตม้จากจวนพระพิศตร	,, ๗๐
อเมียเอาชองไปให้พาดยงาม	,, ๗๐
ขุนแผนพาดยงามยกทัพจากเมืองพิศตร	,, ๗๓

พดียงามทองนางศรีมาตา	หน้า ๗๓
ขุนแผนควงถึงนางวันทอง	,, ๗๓
ขุนแผนขมบึ้ง	,, ๗๔
ขุนแผนถึงเมืองพิษณุโลก	,, ๗๖
ขุนแผนยกจากเมืองสุวรรณภูมิ	,, ๗๖
พดียงามขมดง	,, ๗๗
ขุนแผนพดียงามปรึกษาการศึก	,, ๗๘
ขุนแผนพดียงามไปหาผู้สาว	,, ๗๗
ขุนแผนพดียงามฆ่าชานมโน กับ น้อยศรีวิไชย	,, ๘๐
ขุนแผนยกไปถึงบึงใหญ่	,, ๘๒
ตอนที่ ๒๗ ขุนแผนแก่พระท้าวหน้า	,, ๘๓
พระท้าวหน้าคดคุณ	,, ๘๓
พระท้าวหน้าฝัน	,, ๘๔
ขุนแผนพดียงามปลอมเข้าเมืองเชียงใหม่	,, ๘๖
ขุนแผนพดียงามพบดาหลอ คารวก	,, ๘๘
ดาหลอ คารวก บอกพระท้าวหน้าให้เตรียมตัว	,, ๘๙
ขุนแผนพดียงามแก่พระท้าวหน้าออกจากคุก	,, ๙๒
ไทยแย่งม้าโรงใน	,, ๙๓
ขุนแผนบักหนังกัดหัว	,, ๙๔
ไทยแย่งช้างงา	,, ๙๕

ทหารอาสาหองรบกับชนแดน	หน้า ๙๖
พสกนิกรถวายพระทายนาน	๙๗
พระเจ้าเชียงใหม่ได้นองสือชนแดนท่า	๑๐๐
พระเจ้าเชียงใหม่ให้ไปสืบทัพไทย	๑๐๒
พระเจ้าเชียงใหม่ให้เตรียมทัพเชียงใหม่	๑๐๓
ทัพมาแดนนครเพชร	๑๐๓
ทัพช้างท้าวกรุงกาท	๑๐๕
ชนแดนตงคาย	๑๐๘
ชนแดนพลาวยามยกทัพ	๑๐๘
พลาวยามรบแดนนครเพชร	๑๑๓
ทัพแดนนครเพชรแตก	๑๑๗
ชนแดนรบท้าวกรุงกาท	๑๑๗
ชนแดนฆ่าท้าวกรุงกาทตาย	๑๑๘
ชนแดนฆ่านครเพชรตาย	๑๒๓
ทัพเชียงใหม่แตก	๑๒๒
พระเจ้าเชียงใหม่ให้รักษามือง	๑๒๓
ตอนที่ ๓๐ ชนแดนพลาวยามจับพระเจ้าเชียงใหม่	๑๒๗
ชนแดนพลาวยามคิดเข้าตเมืองเชียงใหม่	๑๒๗
ชนแดนจุดทัพ	๑๒๘
๐๘๘๖/๒๕๖๕ ทัพผนวก	๑๒๘

เกิดวิปริตในเมืองเชียงใหม่	หน้า ๓๓๐
นางอัปสรหมเห็ดห้ามพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๓๓๑
พระเจ้าเชียงใหม่ไม่ฟังห้าม	,, ๓๓๒
ขุนแผนยกทัพเข้าประชิดเมือง	,, ๓๓๓
ขุนแผนพ่ายงาามตอเข้าเมือง	,, ๓๓๔
ขุนแผนพ่ายงาามเข้าวังพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๓๓๕
ขุนแผนพ่ายงาามขึ้นค้ำหนัก	,, ๓๓๗
ขุนแผนพ่ายงาามชมนางต้นม	,, ๓๓๗
ขุนแผนพ่ายงาามชมห้องประชม	,, ๓๓๘
ขุนแผนพ่ายงาามชมห้องมเห็ด	,, ๓๔๐
ขุนแผนพ่ายงาามจับพระเจ้าเชียงใหม่	,, ๓๔๓
พระเจ้าเชียงใหม่ยอมแพ้	,, ๓๔๓
ขุนแผนพ่ายงาามกตัญญูมาค้าขาย	,, ๓๔๕
พระเจ้าเชียงใหม่บอกความมเห็ด	,, ๓๔๕
พระเจ้าเชียงใหม่บอกความเสนา	,, ๓๔๗
พระเจ้าเชียงใหม่รับกองทัพไทยเข้าอยู่ในเมือง	,, ๓๔๗
ตอนที่ ๓๓ ขุนแผนพ่ายงาามยกทัพกลับ	,, ๓๕๐
ขุนแผนพ่ายงาามมีใบบอกมารกรุง	,, ๓๕๐
สมเด็จพระพันวษาตั้งให้กวาดครัวดาว	,, ๓๕๓
พระเจ้าเชียงใหม่กับนางอัปสรครวญ	,, ๓๕๕

ราชฎีเตรียมคั้ว	หน้า ๓๕๖
ขุณแผนยกจากเมืองเชียงใหม่	,, ๓๕๗
พระเจ้าเชียงใหม่ครวญตั้งวง	,, ๓๕๗
นางอปีตรครวญ	,, ๓๕๗
พวกกองทัพตั้งันตาว	,, ๓๖๐
ขุณแผนกตบมาถึงเมืองพิจิตร	,, ๓๖๒
พระพิจิตร บุษบา ไปรับขุณแผน	,, ๓๖๒
นางศรีมาตาให้อเมียไปหาพดายงาม	,, ๓๖๕
ขุณแผนพดายงามมาหาพระพิจิตร	,, ๓๖๖
นางศรีมาตาแกดั่งบอกบ็อย	,, ๓๖๖
พระพิจิตรนควันแต่งงาน	,, ๓๖๗
ขุณแผนกตบจากจวนพระพิจิตร	,, ๓๖๗
พดายงามนตักบ็อเมีย	,, ๓๖๗
พดายงามไปเดินหมากรุกถวงขุณแผน	,, ๓๗๐
พดายงามตอบมาจวนพระพิจิตร	,, ๓๗๓
พดายงามชวนนางศรีมาตา	,, ๓๗๒
นางบุษบาเห็นพดายงามลงจากเรือน	,, ๓๗๕
พระพิจิตรปรึกษากับเมีย	,, ๓๗๕
ขุณแผนเตรียมภรรยาบวชเรือดองกรงเทพ ฯ	,, ๓๗๖
ขุณแผนพดายงามตองจากเมืองพิจิตร	,, ๓๗๗

ตอนที่ ๓๒ ถวายนางสร้อยทอง สร้อยฟ้า	หน้า ๓๘๐
^๑ ^๒ ^๓ ขุนแผนถนงกรง	๑, ๓๘๐
^๔ เจ้าพระยาจักรีให้เจ้าพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๓๘๐
^๕ ขุนแผนพดียงามเข้าเฝ้า	๑, ๓๘๒
^๖ สมเด็จพระพันวษาประทานบำเหน็จขุนแผนพดียงาม	๑, ๓๘๖
^๗ พระเจ้าเชียงใหม่เข้าเฝ้า	๑, ๓๘๗
^๘ นางสร้อยทอง สร้อยฟ้า ขนเฝ้า	๑, ๓๘๘
^๙ สมเด็จพระพันวษาทรงดำริจะประทานนางสร้อยฟ้า	
^{๑๐} แก่พระไวย (พดียงาม)	๑, ๓๙๒
^{๑๑} สมเด็จพระพันวษาประทานโทษพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๓๙๕
^{๑๒} สมเด็จพระพันวษาครีตขอนางสร้อยฟ้าให้พระไวย	๑, ๓๙๕
^{๑๓} นางสร้อยฟ้าออกไปหาพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๓๙๖
^{๑๔} นางสร้อยฟ้าครวญ	๑, ๓๙๖
^{๑๕} พระเจ้าเชียงใหม่ปลอบปลุก	๑, ๓๙๗
^{๑๖} นางอัปสรต้อนรับ	๑, ๓๙๗
^{๑๗} นางสร้อยฟ้าตาพ่อแม่	๑, ๓๙๙
^{๑๘} พระเจ้าเชียงใหม่เตรียมยกทัพเมือง	๑, ๓๙๙
^{๑๙} พระเจ้าเชียงใหม่ออกเรือจากกรุง	๑, ๓๙๙
^{๒๐} พระเจ้าเชียงใหม่ถึงเมืองพิจิตร	๑, ๓๙๙

(๘)

พระเจ้าเชียงใหม่ถึงเมืองนครจำปาศ	หน้า ๒๐๖
พระเจ้าเชียงใหม่เข้าเมืองเชียงใหม่	๑, ๒๐๖
ต้มโภชพระเจ้าเชียงใหม่	๑, ๒๐๗
คดีที่ ๓๓ แต่งงานพระไวย (พดียงาม)	๑, ๒๐๘
ต้มเด็จพระพันวษาจะประทานนางสร้อยฟ้าแก่พระไวย	๑, ๒๐๘
ขุนแผนทูลเรื่องนางศรีมาตา	๑, ๒๐๙
ต้มเด็จพระพันวษาครีตตั้งให้แต่งงานพระไวย	๑, ๒๑๐
พระพิศตรพนางศรีมาตามาถึงกรุง	๑, ๒๑๐
เริ่มแต่งงานพระไวย	๑, ๒๑๑
นางวันทองมาช่วยแต่งงาน	๑, ๒๑๒
รตนาพระไวยกับนางศรีมาตา	๑, ๒๑๔
ต้มเด็จพระพันวษาให้พานางมสร้อยฟ้าไปประทาน พระไวย	๑, ๒๑๖
ขุนช้างมาช่วยแต่งงาน	๑, ๒๑๘
ขุนช้างเมาเหล้า	๑, ๒๑๘
ขุนช้างวิวาทกับพระไวย	๑, ๒๒๐
พระไวยทูปคขุนช้างตลบ	๑, ๒๒๑
นางวันทองครวญถึงขุนช้าง	๑, ๒๒๒
ขุนช้างขอเฝ้า	๑, ๒๒๓

พระไวยคอบแทนท้าวนาง	หน้า ๒๒๓
พระพิศุขบรมขมาตากดับเมือง	,, ๒๒๔
นางบรมขมาต้อนตุก	,, ๒๒๕
พระไวยเข้าห้องนางศรีมาตา	,, ๒๒๖
ตอนที่ ๓๔ ขุนช้างเป็นโทษ	,, ๒๒๗
ขุนช้างทอผ้าองพระไวย	,, ๒๒๗
สมเด็จพระพันวษาทรงชำระความขุนช้างกับพระไวย	,, ๒๓๐
พระไวยขอพิสดำ	,, ๒๓๔
สมเด็จพระพันวษาคตรัสตั้งให้ดำนาวพิสดำ	,, ๒๓๕
ท้าวพิสดำ	,, ๒๓๖
สมเด็จพระพันวษาเสด็จทอดพระเนตรดำนาวพิสดำ	,, ๒๓๗
ขุนช้างแพพิสดำครั้งที่ ๑	,, ๒๓๗
ขุนช้างแพพิสดำครั้งที่ ๒	,, ๒๔๐
สมเด็จพระพันวษาคตรัสตั้งให้ประหารชีวิตขุนช้าง	,, ๒๔๐
ขุนช้างทำเป็นบ้า	,, ๒๔๑
ขุนช้างเข้าคุก	,, ๒๔๒
นางวันทองมาเยี่ยมขุนช้าง	,, ๒๔๒
นางวันทองไปอ้อนวอนพระไวยให้ทุลดโทษ	,, ๒๔๕
พระไวยทูลขอโทษขุนช้าง	,, ๒๔๕

(๑๓)

สมเด็จพระพันวษาประทานโทษขุนช้าง	หน้า ๒๕๗
พระไวยรับขุนช้างมาให้นางวันทอง	,, ๒๕๒
ขุนช้างนางวันทองกลับเมืองสุพรรณ	,, ๒๕๓
ตอนที่ ๓๕ ขุนช้างถวายฎีกา	,, ๒๕๕
พระไวยคิดจะพรากนางวันทองจากขุนช้าง	,, ๒๕๕
พระไวยลักคนขึ้นเรือนขุนช้าง	,, ๒๕๖
พระไวยอ้อนวอนนางวันทอง	,, ๒๕๗
พระไวยพานางวันทองกลับบ้าน	,, ๒๖๐
ขุนช้างค้นหานางวันทอง	,, ๒๖๓
พระไวยให้ไปบอกขุนช้าง	,, ๒๖๒
ขุนช้างถวายฎีกา	,, ๒๖๔
ขุนแผนเข้าหานางวันทอง	,, ๒๖๖
นางวันทองฝันร้าย	,, ๒๗๐
ขุนแผนทำนายฝัน	,, ๒๗๐
สมเด็จพระพันวษาทรงชำระความเรื่องนางวันทอง	,, ๒๗๓
สมเด็จพระพันวษาศรีสังให้นางวันทองเด็กชอุยกับผู้ใด ข้างหนึ่ง	,, ๒๗๔
นางวันทองทูลเป็นถ้อย ไม่รบเด็อกจะอยู่กับใคร	,, ๒๗๖
สมเด็จพระพันวษากรุณา ครีสังให้ประหารชีวิต นางวันทอง	,, ๒๗๖

ตอนที่ ๓๖ ชำนางวันทอง

หน้า ๒๗๘

กรมเมืองคุมนางวันทองไปตะแคงแกง	๑, ๒๗๘
ขุนช้างตามนางวันทอง	๑, ๒๗๘
นางวันทองครวญกับพระไวย	๑, ๒๗๙
ขุนแผนครวญกับนางวันทอง	๑, ๒๗๙
ญาติขมากับนางวันทอง	๑, ๒๗๙
ขุนช้างครวญ	๑, ๒๗๙
พระไวยปรึกษาขุนแผนจะทูลขอโทษนางวันทอง	๑, ๒๘๐
พระไวยทูลขอโทษนางวันทอง	๑, ๒๘๑
สมเด็จพระพันวษาประทานโทษนางวันทอง	๑, ๒๘๒
พระไวยกลับไม้ทั้นสำนางวันทอง	๑, ๒๘๓
พระไวยคลั่ง	๑, ๒๘๔
ขุนแผนปลอบพระไวย	๑, ๒๘๗
ฝั่งศพนางวันทอง	๑, ๒๘๗
ขุนช้างกลับสู่พรต	๑, ๒๘๘
ขุนแผนให้ไปบอกนางศรีประจัน	๑, ๒๘๘
นางศรีประจันฟังข่าว	๑, ๒๘๘
นางศรีประจันครวญถึงลูก	๑, ๒๘๘
นางตายทองมาเยี่ยมศพนางทองวัน	๑, ๓๐๐
สมเด็จพระพันวษาทราบจำนางวันทองตาย	๑, ๓๐๑

สมเด็จพระพันวัสสาทรงช่วยการศัพ	หน้า ๓๐๓
งานศัพนางวันทอง	๑๑ ๓๐๔
ขุนช้างเข้ามาทำศัพนางวันทอง	๑๑ ๓๐๗
เผาศัพนางวันทอง	๑๑ ๓๐๙
พระไวยบวชพระ	๑๑ ๓๑๐
ขุนช้างบวชเณร	๑๑ ๓๑๐
สมเด็จพระพันวัสสาเร่งขุนแผนให้ไปกาญจนบุรี	๑๑ ๓๑๓
นางทองประศรีขอพลาญชุมพลไวกุญชร	๑๑ ๓๑๕
ขุนแผนทูลดา	๑๑ ๓๑๖
ขุนแผนยกไปกาญจนบุรี	๑๑ ๓๑๙
ตอนที่ ๓๗ นางสร้อยฟ้าทำเสน่ห์	๑๑ ๓๑๗
พระไวยให้เมียทำขนมเมี่ยง	๑๑ ๓๑๗
นางสร้อยฟ้าถุกเขาระ	๑๑ ๓๑๘
พระไวยเข้าห้องนางศรีมาตา	๑๑ ๓๑๘
นางสร้อยฟ้าร้องว่านางศรีมาตา	๑๑ ๓๑๙
นางสร้อยฟ้าศรีมาตาเถียงกัน	๑๑ ๓๑๙
พระไวยเข้าเฝ้า	๑๑ ๓๒๑
นางสร้อยฟ้าศรีมาตาทะเลาะกัน	๑๑ ๓๒๓
นางสร้อยฟ้าฝากพลาญชุมพลคกคอง	๑๑ ๓๒๖
พระไวยกลับม้าน	๑๑ ๓๒๗

พระไวยคันทางสร้อยฟ้า	หน้า ๓๒๘
นางสร้อยฟ้าครวญ	,, ๓๓๐
นางสร้อยฟ้าให้ใหม่ไปหาเถรवाद	,, ๓๓๑
เถรवादมาอยู่วัดพระยาแมน	,, ๓๓๓
ให้ใหม่ไปถึงเถรवाद	,, ๓๓๕
เถรवादรับพระนางสร้อยฟ้า	,, ๓๓๗
นางสร้อยฟ้าไปหาเถรवाद	,, ๓๓๘
เถรवादทำเสน่ห์	,, ๓๓๙
พระไวยครวญถึงนางสร้อยฟ้า	,, ๓๔๐
พระไวยไปหานางสร้อยฟ้า	,, ๓๔๑
สมเด็จพระพันวษาทรงตั้งเกศธากาการพระไวย	,, ๓๔๕
ตอนที่ ๓๗ พระไวยถูกเสน่ห์	,, ๓๔๖
นางสร้อยฟ้าคิดได้ความนางศรีมาตา	,, ๓๔๖
พระไวยกดับจากเฝ้า	,, ๓๔๖
นางสร้อยฟ้าได้ความว่านางศรีมาตาโดนเสน่ห์	,, ๓๔๖
พระไวยคันทางศรีมาตา	,, ๓๔๗
พระไวยก็ถูกพลายชุมพล	,, ๓๔๘
พลายชุมพลหนีไปเมืองกาญจนบุรี	,, ๓๓๘
นางทองประศรีครวญถึงพลายชุมพล	,, ๓๕๓
พลายชุมพลบอกขุนแผนว่าพระไวยถูกเสน่ห์	,, ๓๕๔

พ่ายชุมพุดตามแม้งถึงวงศ์ญาติ	หน้า ๓๕๘
พ่ายชุมพุดหนีไปเมืองสุโขทัย	๑, ๓๕๘
พ่ายชุมพุดไปหาตายาย	๑, ๓๖๐
พระยาสุโขทัยพาพ่ายชุมพุดไปฝากพระ ตั้งขมาธา	๑, ๓๖๒
นางศรีมาลาถวญ	๑, ๓๖๕
นางศรีมาลาใช้ชายทิดไปเมืองพิศตร	๑, ๓๖๖
ชายทิดบอกพระพิศตรนางบุษมา ว่านางศรีมาลา เป็นไซ้หนัก	๑, ๓๖๗
พระพิศตรบุษมาตงมากกรุงศรีอยุธยา	๑, ๓๖๘
คือนท ๓๘ ขุนแผนต้องกระจก	๑, ๓๗๐
ขุนแผนเข้ามากรุงศรีอยุธยา	๑, ๓๗๐
ขุนแผนพระพิศตรนางบุษมาไปบ้านพระไวย	๑, ๓๗๐
นางศรีมาลาฟ้องพ่อแม่	๑, ๓๗๓
พระพิศตรค่อว่าพระไวย	๑, ๓๗๓
ขุนแผนทำกระจกมนตรี	๑, ๓๗๓
พระไวยดำเด็กขุนแผน	๑, ๓๗๔
ขุนแผนโกรธพระไวย	๑, ๓๗๔
นางทองประศรีโกรธขุนแผน	๑, ๓๗๕
พระไวยทะเลาะกับแม่ยาย	๑, ๓๗๕

ขุนแผนตัดพระไวย	หน้า ๓๗๘
พระพิรุณกับนางบุษบาตัม	,, ๓๗๙
ขุนแผนทำพระไวย	,, ๓๘๒
ขุนแผนปลอบนางศรีมาลา	,, ๓๘๓
ขุนแผนถล่มเมืองกาญจนบุรี	,, ๓๘๓
พลายชุมพลบวชเณร	,, ๓๘๔
เณรชุมพลถามข่าวขุนแผน	,, ๓๘๔
ขุนแผนชวนเณรชุมพลแก้แค้นพระไวย	,, ๓๘๗
เณรชุมพลตั้ง	,, ๓๘๘
พลายชุมพลได้มากับคาบของตา	,, ๓๘๙
พลายชุมพลออกจากเมืองสุโขทัย	,, ๓๙๒
พลายชุมพลแค้นทัพหุ่น	,, ๓๙๒
พลายชุมพลแปลงเป็นมอญมาตงที่เดิมบาง	,, ๓๙๓
เมืองสุพรรณบอกรบเข้ามากอง	,, ๓๙๓
ตอนที่ ๔๐ พระไวยแตกทัพ	,, ๓๙๔
สมเด็จพระพันวษาทรงทราบข่าวศึก	,, ๓๙๔
สมเด็จพระพันวษাত্রัสให้ขุนแผนไปรบ	,, ๓๙๕
พันเอกเชษฐาไปเมืองกาญจนบุรี	,, ๓๙๕
ขุนแผนเตรียมทัพ	,, ๓๙๖
นางเสด็จอริยาหามขุนแผน	,, ๓๙๖

ขุนแผนยกทัพ	หน้า ๓๙๗
ขุนแผนกับพระศุภวรรณยกไปตั้ง ^{๕๘} ที่นางบวช	,, ๓๙๗
พลายชุมพลให้พรายแปลงไปตี ^{๕๙} บ้านขุนแผน	,, ๓๙๗
พลายชุมพลปล้นค่ายขุนแผน	,, ๔๐๐
ขุนแผนแกล้งให้พลายชุมพลจับได้	,, ๔๐๒
พระศุภวรรณพันเภาแตกทัพ	,, ๔๐๒
ขุนแผนพลายชุมพลยกมาตั้ง ^{๕๙} บ้านตาตาน	,, ๔๐๒
พันเภาหนีมากรง	,, ๔๐๒
พันเภาทูลถามอัญญาขุนแผน	,, ๔๐๓
สมเด็จพระพันวษาให้พระไวยไปรบ	,, ๔๐๕
พระไวยเตรียมทัพ	,, ๔๐๕
นางทองประศรีครวญอาลัยขุนแผน	,, ๔๐๖
พระไวยส่งนางสร้อยฟ้าศรีมาดา	,, ๔๐๗
พระไวยยกทัพ	,, ๔๐๗
พระไวยผูกพัน	,, ๔๐๗
นางเปตวันทองแปลงตัวมาคอยพระไวย	,, ๔๐๘
พระไวย ^๕ เสียดนางแปลง	,, ๔๑๐
นางเปตวันทองห้ามทัพ	,, ๔๑๑
พระไวยครวญถึงแม่	,, ๔๑๒
พระไวยยกไปตั้ง ^๕ บางกระทิง	,, ๔๑๒

ขุนแผนพลายชุมพลเตรียมรบ	หน้า ๔๓๒
กองทัพพระไวยพลายชุมพลรบกัน	๑๑ ๔๓๓
พระไวยเจรจาทัพกับพลายชุมพล	๑๑ ๔๓๔
พระไวยกับพลายชุมพลสู้กัน	๑๑ ๔๓๖
ขุนแผนจะฟันพระไวย	๑๑ ๔๓๗
พระไวยหนีขุนแผน	๑๑ ๔๓๗
พระไวยเข้าเฝ้า	๑๑ ๔๓๗
สมเด็จพระพันวษาทรงตำระพระไวย	๑๑ ๔๓๘
สมเด็จพระพันวษาคตรัสสั่งให้นางศรีมาตาไปรับขุนแผน	๑๑ ๔๓๐
นางทองประศรีเห็นขุนแผน	๑๑ ๔๓๓
ตอนที่ ๔๑ พลายชุมพลจับเส้นหญ้า	๑๑ ๔๓๓
นางสร้อยฟ้าให้เด็กตำรายานางศรีมาตา	๑๑ ๔๓๓
พราหมณ์คิดวางทศกัณฐ์ตำรายานางศรีมาตา	๑๑ ๔๓๓
นางศรีมาตาไปถึงค่ายขุนแผน	๑๑ ๔๓๔
นางศรีมาตาจับขุนแผนพลายชุมพลเข้ามารุง	๑๑ ๔๓๔
ขุนแผนพลายชุมพลเข้าเฝ้า	๑๑ ๔๓๕
สมเด็จพระพันวษาทรงตำระขุนแผน	๑๑ ๔๓๗
สมเด็จพระพันวษาให้ขุนแผนหาหลักฐาน	๑๑ ๔๓๗
พลายชุมพลอาสาจับเส้นหญ้า	๑๑ ๔๓๗

พลาฯชุมพตพระหม่นศรีแปลงเป็นแขก	หน้า ๕๒๗
พลาฯชุมพตดวงมอมเถรชวาค	,, ๕๒๘
พลาฯชุมพตจับเถรชวาคเนรวิจ	,, ๕๓๒
เถรชวาคนำชดรูป	,, ๕๓๕
นางทองประศรีหายถูกเสน่ห์	,, ๕๓๕
พระหม่นศรีนำเถรเนรฝากทมิคำวจ	,, ๕๓๕
เถรชวาคเถตงทำตาย	,, ๕๓๖
เถรชวาคหิน	,, ๕๓๖
ต้มเต็จพระพันวษาทรงชำระนางสร้อยฟ้า	,, ๕๓๗
นางสร้อยฟ้าได้ความนางศรีมาตา	,, ๕๔๐
ต้มเต็จพระพันวษาทรงชำระนางศรีมาตา	,, ๕๔๒
นางศรีมาตาขอพิสดำ	,, ๕๔๓
ต้มเต็จพระพันวษาคตรัสสั่งให้นางสร้อยฟ้าศรีมาตาดูไฟ	,, ๕๔๔
ตอนที่ ๕๒ นางสร้อยฟ้าศรีมาตาดูไฟ	,, ๕๔๕
ต้มเต็จพระพันวษาได้จ้อออกทอดพระเนตรดูไฟ	,, ๕๔๕
นางทองประศรีเข้าเฝ้า	,, ๕๔๕
ต้มเต็จพระพันวษาให้ขุนแผนพระไวยพลาฯชุมพต	
ปฏิญาณเป็นกตาง	,, ๕๕๖
พรหมณทภาพพิสดำ	,, ๕๕๖

คนมาตถุย์ไฟ	หน้า ๔๔๗
นางศรีมาตถุย์ไฟชนะ	,, ๔๔๘
นางศรีร้อยฟ้าตถุย์ไฟแพ้	,, ๔๔๘
นางศรีร้อยฟ้าอุกค้ำว่า	,, ๔๔๘
สมเด็จพระพนมวิชาครัดตั้งให้ประหารชีวิตนางศรีร้อยฟ้า	,, ๔๕๐
นางศรีร้อยฟ้าวิ่งวอนนางศรีมาตถุ์ให้หยุดขอโทษ	,, ๔๕๐
นางศรีมาตถุ์หยุดขอชีวิตนางศรีร้อยฟ้า	,, ๔๕๒
สมเด็จพระพนมวิชาครัดตั้งให้ขบนางศรีร้อยฟ้า	
เดี่ยวจากกรัง	,, ๔๕๒
สมเด็จพระพนมวิชาประทมนำเห็นนางศรีมาตถุ์	,, ๔๕๓
นางศรีร้อยฟ้าตาพระด้วย	,, ๔๕๔
นางศรีร้อยฟ้าตานางทองประศรี	,, ๔๕๖
นางศรีร้อยฟ้าตาขุนแผนพดายชมพู	,, ๔๕๗
นางศรีร้อยฟ้าตานางศรีมาตถุ์	,, ๔๕๘
นางศรีร้อยฟ้าตั้งเวรอน	,, ๔๕๘
นางศรีร้อยฟ้าออกจากเมือง	,, ๔๕๘
นางศรีร้อยฟ้าพบกับเถรฆราวาส	,, ๔๖๑
เถรฆราวาสพานางศรีร้อยฟ้าไปเมืองเชียงใหม่	,, ๔๖๒
กำเนิดพดายเพชรรดนางศรีมาตถุ์	,, ๔๖๔

กำเนิดพดายยงตกนางสร้อยฟ้า

หน้า ๕๖๕

ตอนที่ ๕๓ จรเข้เถรขวาด ✓

๖๖๐

เถรขวาดเป็นตั้งฆราวาส

๖๖๑

เถรขวาดคิดจะแก้แค้นพดายชมพู

๖๖๒

เถรขวาดตามนางสร้อยฟ้า

๖๖๓

เถรขวาดตั้งเณรจิ๋ว

๖๖๔

เถรขวาดเห็นนางร้าย

๖๖๕

เถรขวาดแปลงเป็นแรง

๖๖๖

เถรขวาดแปลงเป็นจรเข้

๖๖๗

จรเข้เถรขวาดสู้หมอกที่เมืองอ่างทอง

๖๖๘

จรเข้เถรขวาดตงมาจากเมืองอ่างทอง

๖๖๙

จรเข้เถรขวาดกัดคนให้พระวัดป่าโมก

๖๗๐

จรเข้เถรขวาดตงมารุงศรีอยุธยา

๖๗๑

จรเข้เถรขวาดมาตงหน้าค้ำหนักแพ

๖๗๒

สมเด็จพระพนวงษาให้หมอบจับจรเข้เถรขวาด

๖๗๓

จรเข้เถรขวาดฆ่าหมอบจับตาย

๖๗๔

สมเด็จพระพนวงษาศรัถ์ตามพระไวย

๖๗๕

พดายชมพูอาสาจับจรเข้เถรขวาด

๖๗๖

ชนแดนแดงตัวพดายชมพู

๖๗๗

สมเด็จพระพนวงษาเสด็จตงทอดพระเนตรจับจรเข้

๖๗๘

(๒๒)

พดายชฌมพต ^๒ กัษวเร ^๒ เดรชวาค	หน้า ๕๗๕
เดรชวาคเปลงค ^๒ คห ^๒	,, ๕๗๗
พดายชฌมพต ^๒ กัษวเร ^๒ เดรชวาคไต้	,, ๕๗๘
ตัมเต ^๒ จ ^๒ พระพิน ^๒ ฉษา ^๒ ให้ ^๒ ชำระ ^๒ เดรชวาค	,, ๕๘๐
ประ ^๒ หาร ^๒ ชวค ^๒ เดรชวาค	,, ๕๘๕
ตัมเต ^๒ จ ^๒ พระพิน ^๒ ฉษา ^๒ ท ^๒ รงค ^๒ ง ^๒ พดาย ^๒ ชฌม ^๒ พต ^๒ เป็น ^๒ ท ^๒ ด ^๒ วง ^๒ นาย ^๒ ฤ ^๒ ท ^๒ ข ^๒	,, ๕๘๕

อธิบายบทเสภาเล่ม ๓

บทเสภาที่ปรากฏแก่คนทั้งหลาย คือในฉบับหมอบรัดร์พิมพ์ขึ้นเป็นคน
 ตั้งเกิดคนจำนวนหกคนเข้าใจว่า เมื่อครั้งช่วยกันชำระตึกแต่งใหม่ในรัชกาลที่ ๒
 ทำแต่คนมาเพียงจบตอนกำเนิดพลายงามซึ่งจัดเป็นตอนที่ ๒๔ อยู่ในเล่ม ๒
 ของฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ ครั้นต่อมาช่วยกันชำระตึกแต่งบทเสภา
 อีกคราว ๓ เมื่อในรัชกาลที่ ๓ ไปจับตักคนแต่คนแต่งงานพระไวย คือ แต่
 ตอนที่ ๓๓ ในเล่ม ๓ นี้ไปจบตอนที่ ๔๒ เพียงสิ้นเรื่องนางสร้อยฟ้าศรีมาดา
 ฤทัยไฟ แต่บทเสภาตอนกลางอันว่าด้วยเรื่องตีเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่พระเจ้า
 เชียงใหม่ของนางสร้อยทอง จนสิ้นเด็จพระพันอฉายาปลดปล่อยพระเจ้าเชียงใหม่กลับ
 ไปเมือง เห็นจะไม่ได้ตรวจชำระใหม่ใน ๒ ยุคนั้น ตั้งเกิดคนเป็นจำนวนเท่า
 อยู่ข้างเรือว่าไม่เรียบร้อยสนิทสนมเหมือนจำนวนในระยะข้างหน้าและข้างหลัง
 ความชอบทานองจะปรากฏแก่ผู้เมื่อรวบรวมบทเสภาเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน จึง
 มัดไว้ในรัชกาลที่ ๔ มกรแจ่มเป็นคน แต่งบทเสภาตอนตีเมืองเชียงใหม่ประชัน
 บทเดิม ได้มาเมื่อหาคนฉบับต่อชำระเสภาพิมพ์ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ
 คราวนี้หลายจำนวน มีที่แต่งผิด จะทงเสียหน้าเสียตาย ด้วยการทักกรรมการ
 หอพระสมุดฯ พิมพ์บทเสภาคราวนี้ ประสงค์จะรักษาหนังสือดีในทางวรรณคดี
 เป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นเมื่อตรวจเทียบเคียงกัน เห็นว่าคนใดบกแต่ง
 ประชันเขาแต่งดีกว่าบทเดิม แต่ถึงสมควรจะยกย่องในทางวรรณคดีได้ ก็เขา

บทประพันธ์งแทนบทเดิม เหมือนอย่างคอนก้านเณดกุมารทองลูกนางบัวคด ที่
พิมพ์ไว้ในตอนที่ ๓๒ เดิม ๒ หน้าเป็นตัวอย่าง

บทเสภาในเล่ม ๓ นี้ ที่เขียนบทประพันธ์เลือกมาลงแทนบทเดิมมีบางตอน
จะขแรงต่อไปโดยลำดับ คือ:-

ตอนที่ ๒๗ เรื่องพธายงามอาดำ ใครแต่งหาทราบไม่ ช่างค้นใช้บทเดิม
แต่งค้อยใหม่ตรงที่สมเด็จพระพันวษากริ้วด้วยไม่มีใครอาดำไปได้เมืองเชียงใหม่
แก้ไขเรื่องพธายงามเข้าอาดำให้แยกสายชน

ตอนที่ ๒๘ เรื่องพธายงามไตนางศรีมาตา เป็นจำนวนเดียวกับตอนที่
๒๗ ต่อมา ความในคอนนั้นเขาแก้ไขเรื่องแห่งหนึ่ง บทเดิมพอชนแผนพธายงาม
ขึ้นไปถึงเมืองพิศตร พระพิศตรก็ให้นมณฑพระมาทาพธางานพธายงามกับ
นางศรีมาตา ทำให้เข้าใจว่าได้ขอร้องตกลงกันไว้แต่ก่อนนั้นแล้ว บทที่แต่ง
ประพันธ์ เขาแต่งให้พธายงามไปเห็นนางศรีมาตาแล้วมีความรักใคร่จึงลอบเข้า
หา เห็นว่าทเขาแก้เป็นเช่นลูกของตมตมตมปธาย เพราะเมือกองทัพกลับ
ตมตมตมพระพันวษาทรงตงพธายงามเป็นจมนวอย แล้วมรับสั่งให้แต่งงานกับ
นางศรีมาตา ชนช่างมาช่วยนางจึงเกิดวิวาทกัน ถ้าแต่งงานที่เมืองพิศตรแล้ว
ทำไมจะมาแต่งงานกันใหม่อีก ถึงคำชนแผนกราบทูต ในบทเดิมก็ว่า (พระวอย)

“เมื่อไปทัพโตกับศรีมาตา ลูกพระยาพระพิศตรบุรี แตรักใคร่ยังมี
ได้ทำงานการ เขาอนผดตมตมมาเดอนดี” เห็นว่าเรื่องที่ถูกควรเป็น
อย่างก็แต่งในบทประพันธ์ แต่หนังสือบทที่ได้นำมาชขาดเพียงพธายงามเข้าไป

ถึงเคียงนอนนางศรีมาตา ค่อนนต้องช่วยกันแคงในหอพระร่มมด ๆ ไปจน
ถึงบทพดายงามชมดงจึงคอบทของกรแจ่งไปจนคดอดคอน

คอนท ๒๘ เรื่องขนแผนพดายงามแก่พระทายนาเป็นของกรแจ่งแคง ต
เหมือนจะส้มมคไควาคอนนเป็นค้อย่างยอศของลำนวนเสภาครแจ่ง ส่วนค
เรื่องแก่ไชบาง เช่นวชรบแธชื่อแม่ทพเซียงใหม่ผดกับในเสภาเดิม แต่เป็น
เพียงพดคความเทานน

คอนท ๓๐ เรื่องขนแผนพดายงามสะกตพระเจ้าเซียงใหม่ เป็น ของกร
แจ่งแคงเหมือนกับคอนทก่อน

คอนท ๓๑ เรื่องขนแผนพดายงามยกทพคตบกับเมนเสภาครแจ่งเหมือนค
แต่คองแก่ไชในหอพระร่มมด ๆ หนอยหนึ่ง ตรงเมื่อขนแผนพดายงามคตบมา
ถึงเมืองพจคร ให้เรื่องนางศรีมาตาเข้ากับคอนท ๒๘

คอนท ๓๒ เรื่องถวายนางสร้อยทองสร้อยฟ้า คอนนเป็นบทเดิม คร
แจ่งแคงเพิ่มเติมคตคณอย แต่ซางท่ายตรงพระเจ้าเซียงใหม่ครวญซาคถบ
จนไปเมือง ครแจ่งเอาแผนทบางคอกว่าไมเซาทจึงคตคอกเสย เขาบทเดิม
เขาแทน

บทเสภาฉบับหอพระร่มมดวิริญาณโนเต็ม ๓ มบทเสภาที่ยังไม่เคยพิมพ์
มาแต่ก่อน ในเรื่องคตเมืองเซียงใหม่ ๕ คอน กับเรื่องจรเข้เกรซวาคอกคอน
๓ รวมเป็น ๖ คอนด้วยกัน นอกจากนเป็นบทเดิมทงต้น เป็นแต่ครวญชำระ
ให้เรียบร้อยคชน 06/2565

(๒๖)

บทเสภาตอนท ๔๓ เรื่องจรเข้เถรขวาดคน ทจริงเป็นเสภาแต่งแทรก
เรื่อง เห็นจะแต่งเมื่อในรัชกาลที่ ๓ แต่ฉบับที่พบในคราวนั้นถึง ๓ ความ
ความ ๑ ตเป็นตำนานเก่า กลอนไม่ดี ตลก ความที่ ๒ เป็นตำนานแต่งใหม่
เกิดขงเกิดตายเคียงกัน ครุแจ้งเอาความที่ ๒ นั้น มาแต่งแทรกเสริม ขยาย
ให้พิศดารออกไปเป็นอีกความ ๓ ของครุแจ้งดีกว่า ๒ ตำนานที่แต่งมาแต่ก่อน
จึงได้เลือกเอามาพิมพ์ในเล่มนี้

บทเสภาเรื่องขนช้างขนแผนฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ จบเพียง เดิม ๓
เท่านั้น กรรมการเห็นว่าบทเสภาเดิมค่อนข้างไป ทงตัวเรื่องแต่ตำนาน
กลอนไม่ควรนับว่าเป็นสาระในทางวรรณคดี จึงไม่ชำระพิมพ์

๑๖ พฤษภาคม ๒๔๖๓ สภานายก

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

ตอนที่ ๒๗ พตายงามอาสา

๑ จะกล่าวถึงพระเจ้าเชียงใหม่

ไม่วายเวณหนักคองถึงไพร่

ด้วยงานช่างช่างหนึ่งก็ ไกรธา

ถ้าต้องช่างต่างยกมาพร้อมพรัก

จำจะคิดซึ่งไซยช่างไทยก่อน

ถ้าเสร็จสิ้นศึกไทยช่างไค่นั้น

แต่หนึ่งนักตรึกใครอยู่ในที่

สุดจ้อออกท้องพระโรงรจนา

จึงปรึกษาเสนาข้าเฝ้า

เดิมเจ้าอยุธยาทำอาชกรรม

ฝ่ายเราไปตั้งคกักทาง

ถ้าวร้าวเรื่องถึงเมืองไทย

เราจะเตรียมกำลังต่อสู้

จึงปรึกษากันให้แน่นอน

๑ ความนี้เสนาพระยาตาก

ปรึกษากันพร้อมมุดแต่อดไป

แต่ไต้นางมาไว้ในวงศรั

เห็นจะมีศึกมาไม่ช้านัก

ฝ่ายข้างอยุธยาภิไทรหนัก

จะหาญหักคอศัตรูยากวัน

ต้องรบวัดศรอนผ่อนผัน

ถ้านช่างก็คงพรันไม่อาจมา

จนสู้ศึกเรื่องแรงแสงกล้า

ท้าวพระยารอบล้อมอยู่พร้อมกัน

ชาวเราจะเห็นเป็นไฉนนั้น

มาซึ่งมิ่งเมียดวิญชองกูไป

รับนางจับพวกมันมาได้

เห็นจะยกทัพใหญ่มาราญรอน

ฤจะสู้ตั้งไปทำไทยก่อน

จะคิดรอนคิดอ่านประการใด ๆ

พระยาท้าวแสนหดวงเป็นผู้ใหญ่

อันศึกไทยไพร่มีกำลัง

เห็นจะจ้งไปไม่ชนะ
จะเป็นคักใหญ่มาตาประตัง

ขอให้คิดอ่านการอบาย
ให้รับมาอย่าทนจะพร้อมพริก

๑ พระเจ้าเซียงใหม่ได้ฟังทุก
จ้งได้แต่งตำราว่าทำทนาย

เสวีจตุรรพพิไลดังในกตอง
คุมไพร่ร้อยถ้วนถ้วนขึ้นมา

๑ ครานนครเพชรแดนกำกวง
เรียกไพร่โคศรตามบาญชี

ได้เข้าตากไล่ไล่ตะพายแต่ง
ทอนดูพระยวบจับนยนา

ข้ามห้วยแม่ทามาเมืองนคร
ค้าเข้าเขตคเถนเดินพร้อมมุด

ม้าคนหิวหอบอยู่บอบแบบ
แควร้อนผอนพักเป็นเพธา

พอหายเหนื่อยขึ้นมาพากันไป
สำนวนคนมาไม่รอรัง

๑ ครานนายบุญเป็นขุนไกร
จ้งเรียกพวกไพร่เวรเกณฑ์จำเนียร

แต่ถ้าทะฆ่าไว้ให้พร้อมพริก
ที่จะหวังคือผู้ชุกนัก

ทำทนายด้วยไทยให้โกรทหนัก
จ้งจะหักคักไทยใต้ง่ายตาย ๑

เค้ามุดเห็นตมอารมณ์หมาย
ให้หยาบคายหมายขิวให้โกรธา

มอบให้แค้นกำกวงตรีเพ็ชรกล้า
ไปสั่งด่านขยชยาธานี ๑

๑ ทงต้องรับราชดำรัสศรี
แถวชนขึ้นมาถนถนตามมา

เครื่องมาเลือกแต่งแต่งดาตบ่า
ข้ามท่าน้ำได้ไปดำพุน

ไม่หยดหย่อนขับควบเข้าไพร่สัญญา
แต่งจันทรจัญญ์จันทรฟ้า

๑ ชนเขาร้องแควแต่ดวงมา
หยดให้ม้ากินหญ้าหากำดั่ง

ดับอย่างวางใหญ่ไม่เหลียวหลัง
จนกระทั่งถึงด่านบ้านท่าเกวียน ๑

เห็นดาวส่งได้ยวาคักเสียน
ออกยืนชวางทางเคียนตรงประตู

ถือตำราชาวร้อยพร้อมหน้า
แต่งคอก โทกหัวพันชมพ
บ้างปีติประศุดำงุ่นงานไป
ไปไหนเหวยเสี้ยส้อย่าไต่ซา
ถ้าค่าน้ำแต่ต้องน้ำ

บ้างแกว่งคาบถอบนออกย่นย่น

๑ ฝ่ายว่าพวกตาดเห็นชาวค่าน

จึงพากันหยดขงรงมาไฉ

เราเป็นแคณอยที่หน้าตำ

เพ็ชรภักก้ากของแต่ต้องน้ำ

เรื่องราวถถ่าด้วยพระท่ายนา

เจ้าเราให้ตำรามากรุงไทย

๑ ฝ่ายว่าขุนค่านรับตำรามา

เห็นมีใช้กอกทกตบพร้อมมุต

ขุนไกรได้ตำรามาเข้า

ข้ามทุ่งชะเตยมเร่งกระเบ็งมา

ถึงสังค โลกพด้นทันโค

ขุนนางกรมการนั่งคำดมี

จันแต่ไม่เก็ยอมาให้ปรับ

พอเห็นขุนค่านกรมการร้อง

โน่นแน่ดาวขามาเป็นหม

แดดแดงเถกมะเหวือกมา

ยดบั้นใหญ่หีบชดจตุไฉทา

ตำรายเร่งว่าให้รพด้น

ร้ายแต่ด้วยกมากไม่พริ่น

ต่างพากันเตรียมควดออกทอไป ๑

อาจหาญยื่นขวงหนทางใหญ่

บอกให้แจ้งใจมิได้ซา

จะมาว่าชาวค่านแจ้งการหวา

เข้าไปสั่งตำราแล้วว่าไป

กับไพร่คองจองจำอยู่เขียงใหม่

สู่จรงรับสั่งไปให้กราบทูล ๑

ไปตามคุดม่น้ำเข้าป่าสู่ญ

ให้นายพุนนายหมวดอยู่ตรวจตรา

ระดับค่างวางใหญ่เข้าในป่า

บ้ายหน้าม้าตรงดงชาน

ตงจรงน้ำคตาโคตไปเร้วรี

ปรีกษาคคือเมยทของ

ว่าได้บวยพวยรับแต่คคองคคอง

เยียมมองอยู่ไม่เข้ามา

ขุนไกรตรงมาค้าตากวาง
สั่งกต๋องได้ตานตำรว

๑ คราน^{๒๕}น^{๒๖}จ^{๒๗}ท^{๒๘}น^{๒๙}เจ^{๓๐}า^{๓๑}พ^{๓๒}ร^{๓๓}ะ^{๓๔}ย^{๓๕}
ก^{๓๖}ร^{๓๗}ม^{๓๘}ก^{๓๙}ร^{๔๐}ถ^{๔๑}ว^{๔๒}น^{๔๓}ห^{๔๔}า^{๔๕}ป^{๔๖}ร^{๔๗}ิ^{๔๘}ษ^{๔๙}า^{๕๐}ถ^{๕๑}
ซ^{๕๒}ิง^{๕๓}น^{๕๔}าง^{๕๕}มิ^{๕๖}ห^{๕๗}า^{๕๘}ช^{๕๙}า^{๖๐}จ^{๖๑}บ^{๖๒}ท^{๖๓}ห^{๖๔}า^{๖๕}
เด^{๖๖}ว^{๖๗}ย^{๖๘}ง^{๖๙}มี^{๗๐}ส^{๗๑}า^{๗๒}ร^{๗๓}า^{๗๔}ม^{๗๕}ย^{๗๖}ย^{๗๗}ก^{๗๘}

แต่ท^{๗๙}ว่า^{๘๐}ห^{๘๑}ู^{๘๒}ญ^{๘๓}า^{๘๔}พ^{๘๕}ร^{๘๖}ก^{๘๗}จะ^{๘๘}เห^{๘๙}ด^{๙๐}ก^{๙๑}อ^{๙๒}
ข^{๙๓}ย^{๙๔}า^{๙๕}ด^{๙๖}เบ^{๙๗}า^{๙๘}เร^{๙๙}า^{๑๐๐}ด^{๑๐๑}อ^{๑๐๒}ง^{๑๐๓}ร^{๑๐๔}ี^{๑๐๕}บ^{๑๐๖}ง^{๑๐๗}ไป^{๑๐๘}
ข^{๑๐๙}้าย^{๑๑๐}ด^{๑๑๑}า^{๑๑๒}ว^{๑๑๓}เจ^{๑๑๔}า^{๑๑๕}ก^{๑๑๖}ร^{๑๑๗}ม^{๑๑๘}ท^{๑๑๙}า^{๑๒๐}แ^{๑๒๑}ง^{๑๒๒}ห^{๑๒๓}ว^{๑๒๔}
เส^{๑๒๕}ร^{๑๒๖}์^{๑๒๗}จ^{๑๒๘}ด^{๑๒๙}ร^{๑๓๐}ร^{๑๓๑}พ^{๑๓๒}ใ^{๑๓๓}่^{๑๓๔}ก^{๑๓๕}ก^{๑๓๖}ก^{๑๓๗}ก^{๑๓๘}ก^{๑๓๙}ก^{๑๔๐}ก^{๑๔๑}ก^{๑๔๒}ก^{๑๔๓}ก^{๑๔๔}ก^{๑๔๕}ก^{๑๔๖}ก^{๑๔๗}ก^{๑๔๘}ก^{๑๔๙}ก^{๑๕๐}
แ^{๑๕๑}ด^{๑๕๒}ง^{๑๕๓}ใ^{๑๕๔}ห^{๑๕๕}ั^{๑๕๖}น^{๑๕๗}น^{๑๕๘}โ^{๑๕๙}น^{๑๖๐}เ^{๑๖๑}น^{๑๖๒}า^{๑๖๓}ย^{๑๖๔}ใ^{๑๖๕}ห^{๑๖๖}ู^{๑๖๗}
ห^{๑๖๘}า^{๑๖๙}ม^{๑๗๐}โ^{๑๗๑}ฬ^{๑๗๒}ใ^{๑๗๓}้^{๑๗๔}แ^{๑๗๕}ม^{๑๗๖}ย^{๑๗๗}ง^{๑๗๘}ก^{๑๗๙}ร^{๑๘๐}ง^{๑๘๑}ก^{๑๘๒}ร^{๑๘๓}ง^{๑๘๔}มา^{๑๘๕}
ใ^{๑๘๖}ห^{๑๘๗}ั^{๑๘๘}ก^{๑๘๙}ห^{๑๙๐}า^{๑๙๑}จ^{๑๙๒}าก^{๑๙๓}ท^{๑๙๔}า^{๑๙๕}ค^{๑๙๖}ะ^{๑๙๗}เม^{๑๙๘}ิง^{๑๙๙}พ^{๒๐๐}าย^{๒๐๑}
ค^{๒๐๒}ด^{๒๐๓}ะ^{๒๐๔}เ^{๒๐๕}ม^{๒๐๖}เ^{๒๐๗}ด^{๒๐๘}เ^{๒๐๙}ม^{๒๑๐}เ^{๒๑๑}น^{๒๑๒}เ^{๒๑๓}ย^{๒๑๔}ด^{๒๑๕}เ^{๒๑๖}ย^{๒๑๗}ง^{๒๑๘}เ^{๒๑๙}กร^{๒๒๐}เ^{๒๒๑}ย^{๒๒๒}ว^{๒๒๓}ก^{๒๒๔}ร^{๒๒๕}ว^{๒๒๖}
พ^{๒๒๗}อ^{๒๒๘}เ^{๒๒๙}า^{๒๓๐}ค^{๒๓๑}ร^{๒๓๒}ู^{๒๓๓}ด^{๒๓๔}ง^{๒๓๕}มา^{๒๓๖}ด^{๒๓๗}ัง^{๒๓๘}ท^{๒๓๙}า^{๒๔๐}เก^{๒๔๑}ษ^{๒๔๒}ม^{๒๔๓}
อ^{๒๔๔}ิม^{๒๔๕}แ^{๒๔๖}ด^{๒๔๗}ง^{๒๔๘}ร^{๒๔๙}ี^{๒๕๐}บ^{๒๕๑}ร^{๒๕๒}ี^{๒๕๓}น^{๒๕๔}เ^{๒๕๕}น^{๒๕๖}เ^{๒๕๗}น^{๒๕๘}เ^{๒๕๙}น^{๒๖๐}เ^{๒๖๑}น^{๒๖๒}เ^{๒๖๓}น^{๒๖๔}เ^{๒๖๕}น^{๒๖๖}เ^{๒๖๗}น^{๒๖๘}เ^{๒๖๙}น^{๒๗๐}
ค^{๒๗๑}ร^{๒๗๒}น^{๒๗๓}พ^{๒๗๔}น^{๒๗๕}ว^{๒๗๖}ค^{๒๗๗}ใ^{๒๗๘}ห^{๒๗๙}เ^{๒๘๐}น^{๒๘๑}เ^{๒๘๒}น^{๒๘๓}เ^{๒๘๔}น^{๒๘๕}เ^{๒๘๖}น^{๒๘๗}เ^{๒๘๘}น^{๒๘๙}เ^{๒๙๐}น^{๒๙๑}
เ^{๒๙๒}า^{๒๙๓}พ^{๒๙๔}จ^{๒๙๕}ค^{๒๙๖}ร^{๒๙๗}ว^{๒๙๘}ง^{๒๙๙}จ^{๓๐๐}น^{๓๐๑}ท^{๓๐๒}ร^{๓๐๓}น^{๓๐๔}ค^{๓๐๕}น^{๓๐๖}เ^{๓๐๗}า^{๓๐๘}
เ^{๓๐๙}อ^{๓๑๐}เ^{๓๑๑}ร^{๓๑๒}เ^{๓๑๓}อ^{๓๑๔}ย^{๓๑๕}เ^{๓๑๖}ห^{๓๑๗}เ^{๓๑๘}ด^{๓๑๙}า^{๓๒๐}ช^{๓๒๑}า^{๓๒๒}ว^{๓๒๓}เ^{๓๒๔}า^{๓๒๕}ว^{๓๒๖}ด^{๓๒๗}ย^{๓๒๘}
ย^{๓๒๙}ก^{๓๓๐}ร^{๓๓๑}น^{๓๓๒}เ^{๓๓๓}ว^{๓๓๔}เ^{๓๓๕}ด^{๓๓๖}เ^{๓๓๗}ด^{๓๓๘}เ^{๓๓๙}ด^{๓๔๐}เ^{๓๔๑}ด^{๓๔๒}เ^{๓๔๓}ด^{๓๔๔}เ^{๓๔๕}ด^{๓๔๖}เ^{๓๔๗}ด^{๓๔๘}เ^{๓๔๙}ด^{๓๕๐}

แห^{๓๕๑}ว^{๓๕๒}ก^{๓๕๓}ท^{๓๕๔}า^{๓๕๕}ง^{๓๕๖}ห^{๓๕๗}ม^{๓๕๘}อ^{๓๕๙}บ^{๓๖๐}ค^{๓๖๑}ด^{๓๖๒}า^{๓๖๓}น^{๓๖๔}เ^{๓๖๕}า^{๓๖๖}ใ^{๓๖๗}ป^{๓๖๘}ห^{๓๖๙}
เด^{๓๗๐}ว^{๓๗๑}เ^{๓๗๒}า^{๓๗๓}แ^{๓๗๔}ง^{๓๗๕}ก^{๓๗๖}จ^{๓๗๗}า^{๓๗๘}ท^{๓๗๙}ก^{๓๘๐}ด^{๓๘๑}ัง^{๓๘๒}อ^{๓๘๓}น^{๓๘๔}เ^{๓๘๕}
ท^{๓๘๖}ง^{๓๘๗}เว^{๓๘๘}ย^{๓๘๙}ง^{๓๙๐}ว^{๓๙๑}ง^{๓๙๒}ค^{๓๙๓}ด^{๓๙๔}ง^{๓๙๕}น^{๓๙๖}า^{๓๙๗}ท^{๓๙๘}อ^{๓๙๙}ย^{๔๐๐}น^{๔๐๑}
เก^{๔๐๒}ิ^{๔๐๓}ต^{๔๐๔}เ^{๔๐๕}ห^{๔๐๖}ด^{๔๐๗}ุ^{๔๐๘}ด^{๔๐๙}ำ^{๔๑๐}ค^{๔๑๑}ุ^{๔๑๒}ญ^{๔๑๓}ห^{๔๑๔}น^{๔๑๕}ก^{๔๑๖}ก^{๔๑๗}
ท^{๔๑๘}ำ^{๔๑๙}ก^{๔๒๐}า^{๔๒๑}ร^{๔๒๒}ว^{๔๒๓}อ^{๔๒๔}ง^{๔๒๕}อ^{๔๒๖}ง^{๔๒๗}ท^{๔๒๘}ง^{๔๒๙}ค^{๔๓๐}ก^{๔๓๑}ก^{๔๓๒}
เ^{๔๓๓}น^{๔๓๔}เ^{๔๓๕}น^{๔๓๖}เ^{๔๓๗}น^{๔๓๘}เ^{๔๓๙}น^{๔๔๐}เ^{๔๔๑}น^{๔๔๒}เ^{๔๔๓}น^{๔๔๔}เ^{๔๔๕}น^{๔๔๖}เ^{๔๔๗}น^{๔๔๘}เ^{๔๔๙}น^{๔๕๐}
เ^{๔๕๑}น^{๔๕๒}เ^{๔๕๓}น^{๔๕๔}เ^{๔๕๕}น^{๔๕๖}เ^{๔๕๗}น^{๔๕๘}เ^{๔๕๙}น^{๔๖๐}เ^{๔๖๑}น^{๔๖๒}เ^{๔๖๓}น^{๔๖๔}เ^{๔๖๕}น^{๔๖๖}เ^{๔๖๗}น^{๔๖๘}เ^{๔๖๙}น^{๔๗๐}
เ^{๔๗๑}น^{๔๗๒}เ^{๔๗๓}น^{๔๗๔}เ^{๔๗๕}น^{๔๗๖}เ^{๔๗๗}น^{๔๗๘}เ^{๔๗๙}น^{๔๘๐}เ^{๔๘๑}น^{๔๘๒}เ^{๔๘๓}น^{๔๘๔}เ^{๔๘๕}น^{๔๘๖}เ^{๔๘๗}น^{๔๘๘}เ^{๔๘๙}น^{๔๙๐}
เ^{๔๙๑}น^{๔๙๒}เ^{๔๙๓}น^{๔๙๔}เ^{๔๙๕}น^{๔๙๖}เ^{๔๙๗}น^{๔๙๘}เ^{๔๙๙}น^{๕๐๐}เ^{๕๐๑}น^{๕๐๒}เ^{๕๐๓}น^{๕๐๔}เ^{๕๐๕}น^{๕๐๖}เ^{๕๐๗}น^{๕๐๘}เ^{๕๐๙}น^{๕๑๐}
เ^{๕๑๑}น^{๕๑๒}เ^{๕๑๓}น^{๕๑๔}เ^{๕๑๕}น^{๕๑๖}เ^{๕๑๗}น^{๕๑๘}เ^{๕๑๙}น^{๕๒๐}เ^{๕๒๑}น^{๕๒๒}เ^{๕๒๓}น^{๕๒๔}เ^{๕๒๕}น^{๕๒๖}เ^{๕๒๗}น^{๕๒๘}เ^{๕๒๙}น^{๕๓๐}
เ^{๕๓๑}น^{๕๓๒}เ^{๕๓๓}น^{๕๓๔}เ^{๕๓๕}น^{๕๓๖}เ^{๕๓๗}น^{๕๓๘}เ^{๕๓๙}น^{๕๔๐}เ^{๕๔๑}น^{๕๔๒}เ^{๕๔๓}น^{๕๔๔}เ^{๕๔๕}น^{๕๔๖}เ^{๕๔๗}น^{๕๔๘}เ^{๕๔๙}น^{๕๕๐}
เ^{๕๕๑}น^{๕๕๒}เ^{๕๕๓}น^{๕๕๔}เ^{๕๕๕}น^{๕๕๖}เ^{๕๕๗}น^{๕๕๘}เ^{๕๕๙}น^{๕๖๐}เ^{๕๖๑}น^{๕๖๒}เ^{๕๖๓}น^{๕๖๔}เ^{๕๖๕}น^{๕๖๖}เ^{๕๖๗}น^{๕๖๘}เ^{๕๖๙}น^{๕๗๐}
เ^{๕๗๑}น^{๕๗๒}เ^{๕๗๓}น^{๕๗๔}เ^{๕๗๕}น^{๕๗๖}เ^{๕๗๗}น^{๕๗๘}เ^{๕๗๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}
เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ^{๕๘๗}น^{๕๘๘}เ^{๕๘๙}น^{๕๘๐}เ^{๕๘๑}น^{๕๘๒}เ^{๕๘๓}น^{๕๘๔}เ^{๕๘๕}น^{๕๘๖}เ

มิ่งมกนุกบถระอดควา

จระพรพรรณนาให้เข้าเฝ้า

๑ พอดีเจอดทอคิดถึงทหน้าทา

ทงบัวไพร่ควมไปอยู่พร้อมกัน

จปากเจาเจากระเดาะถน

ทำกรวดกรายชายคาราเวง

งุ่นง่ามข้ามฉนวนประคติน

ชายพกหุดกดูยหุ่ยหม่อมคา

พอเชื้อชาวบ้านนอกถือบอกมา

ดูเป็นตะกรว้าได้ใช้เนก

เดี่ยเงินให้สดถึงเขาจึงปด้อย

เคียดวามหาค่าตาตูกชนใน

เห็นหวพนายเวรเกณฑเมองวัง

พอนายควรสดอนออกนอกค่าตา

นายเวรค้อยกตักกับพนักผาง

ชานครชอราชการ

ฝ่ายท่านเจ้าพระยาจักรี

ทรมาร้องราชสารว่าคาญใจ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงภพ

สถิตย์ในท้องถื่นพรอไพศุภย์

เรียกนยาหน้าโชนเข้าโตนไผ่

เจ็ดวันมาได้ถึงท่าคน ๑

พนมโนรับมาชมมณ

เห็นสาวชาววังหนักชอบเชิง

หอมกถนเหงนหงายเหมอนคฉายเบง

หุดงตะเด็งตเดยวเกยพวนมา

คาถินนายประคกรูเอาผ้า

ยื่นโอบมัดชอยชายคาดได้พัก

มิ่งช่อนอะไรหว่าเขาผ้าปก

ตักปรกชาวเห็นมั้นเหตุอใจ

หน้าจ้อยกถมมาทงนายไพร่

เขาชบฮกให้ก่ตรงมา

พนมโนกนงตงตรงหน้า

กราบไหว้วางตราอยู่ถนถาน

ชกับออกออกดวงกับราชสาร

ถรับมาเวียนท่านตูกชนใน

เอกขรรคชิมคี่เป็นใหญ่

ตั้งให้รับคัตจะกราบทุด ๑

เลิศลบโกโคมให้ศุภย์

ไพบุตย์พุดชทุกเวดา

แต่เหตุการณ์ราชสารหาทราบไม่
 ด้วยเทพเจ้าตั้งต้อยอุตรา
 ประทับอยู่ข้างในใต้เวดดา
 จะเสด็จออกห้องพระโรงคัต
 นากุหลาบอบอบระหลบกลิ่น
 ฝ่ายนางพนักงานก็คตนา
 ทรงเครื่องเสด็จรับพระขรรค์
 นางในใจรักดีพนักงาน
 เสวยเสด็จพระเสด็จดีดาศี
 นางในคามชิตคิตพระองค์
 พระผู้สรรตกร่างขนนางเฝ้า
 กราบถวายบังคมบรมราช
 แตรตั้งชกระทั้งถวายเลี้ยง
 คำรวจในใต้คนพื้นประศ
 ๑ ครานนเจ้าพระยาจักร
 กราบทูลชนพนมทนต์
 บดินเขียงใหม่มีราชสาร
 พระยาเกษตรสังครามรามรงค์
 เรืองราวกล่าวด้วยพระทัยนำ
 ได้ทรงฟังยังมีทนต์อันสำรา

ให้ร่วมรัตนไทยเป็นหนักหนา
 วิชาพระองค์ผู้ทรงธรรม
 ตามโมงนาพิภคัตของดิน
 จจรวัดไปส่งพระคงคา
 หอมประทีนพระสุคนธ์ปนบุษบา
 ถวายภาษาทรงขดงการ
 เพ็ชรรัตนพรพรรณรายฉายฉาน
 ถวายพานพระศรีเสด็จกราบลง
 ผุดผาดตั้งพระยาราษฎร์หงส์
 ทรงชนบรียงกรตนาฉัน
 คุเจ้าคักกักแทบถมบั๊กชาติ
 ทงอำมาตย์เสนาพระยาคร
 ขนนางหมอบเรียงเคียงเบนมุ
 คอยดเข้าออกบอกไปมา
 ใต้ทักประนมกัมเกศา
 อินชวาอยู่ใต้บาทหงส์
 มอบให้นายด่านท่าเกวียนตั้ง
 ให้พนมโนจ้านงนถือมา
 เขียงใหม่จับจ่ายยังไม่ซ่า
 ก็โกรธาถ่มกตคชิตพระไทย

กระทบบาทผาดพระสุรเสียดึงก้อง
เหม่อ้ายดาวจางทองคะนองใจ

๑ ขอบเคระในสำรวาทรงเดช
ตั้งอยู่ในสถิตย์สุจริตธรรม

ฎาเทศทุกเขตรอาณาจักร
ในคำหรับช่างทมิฬมานาน

ว่าพระเจ้ากษัตริย์คักองค น
ตั้งอวดวรามาตามคักองคคะนอง

เดิมให้ราชทูตจำทูตสาร
ตามโบราณราชประเพณี

หวังพระไทยจะได้ซึ่งองค์เอก
ยังเยาว์อยู่มิควกริรมย์ครอง

แต่เดิมมากรุงไทยอยู่ในสถิตย์
ให้พระทัยนานาจรุงศ

ไมเกรงเราผู้เป็นเจ้านคเวศ
ยังช่ากตบรบองคพระบิดา

จึงได้เกษมทงทพออกรับรบ
พระทัยน่านายทพกบพวกไทย

ครันจะไม่บอกมาว่าให้แจ้ง
อันโฉมยงองค์ราชบุตร

พระแท่นทองต้นนหวุ่นไหว
มันพุดจาว่ากระไรให้บอกพัตน์ ฯ

ครองนิเวศน์เชียงใหม่มให้ศวรวิ
เป็นมหันต์อิสต์โรอินโฮพาร

ปรับักษ์ยอท้อไม้ต่อค่าน
จวนจวริกไว้ในแผ่นดินทอง

เป็นโมพิ์เตองโตกไม่มีต้อง
มิให้ซึ่งเคื่องชุนระคายมิ

ไปชองคเยาวมายุ โฉมศรี
บุควีต่านช่างนางสร้อยทอง

มาอภิเศกคู่สมภิมิรมย์ต้อง
จึงยังไม่รับรองมาแนบองค์

มาอวดกตฤจิตด้วยฤทธิหอง
คินดงดวงแดนของเรามา

โอหังบังเหตุแต่ผู้มีดี
สร้อยทองเส้นห้าของเราไป

คิตระหลบชิงนางนั้นไว้ได้
เราจับจำคุกไว้ไม่ช้าค

จะเคตออบแกลงเราว่าพานางนั้น
รับมาไว้ในที่ค้ำหนักจันทน์

ย้ายบ้านเด็กเมืองน้อยร้อยประเทศ
มันเหมือนหนังสือมฤตยู
ตัวถูกเขียนให้ถกนักเรศ
ย้ายไปไหนหรือจนการ
เชียงใหม่ใหญ่เท่าสักหีบมือ
จะพลอยพาโคตวงศ์ปลั่งชีวิต
เคลือบแสงแดดงว่าขอนางไฉ
เมื่อคางนางด้านข้างเขาให้กู
ถามนมอำนาจตั้งราชดำ
เพราะเขาเรวเช่นเห็นจัญไร
จึงนางกตางคนแต่ผิวหน้า
เอาไว๋โยให้หนักพระชรณ
อีกถามว่านจะยกไปเชียงใหม่
เกณฑเมืองขึ้นน้อยใหญ่อย่าได้นับ
ย้ายพจนเชียงใหม่อย่าไฉมัน
จนใหม่เมืองมันร้างดวงคน
๑ ความนิจตมถกกรมทงดี
สักคกนควอฉนหวนละที่าน
ขอเคระพระองคศทรวงเศ
บารมทรวงฆ่าเพญเห็นไพบุญ

บงเหตุจะสู้กับกัน
จะมาสู้ราชสีห์ให้ว้ายปรมาณ
ทุกประเทศมีได้รอกต่อต้าน
กรรมของมันมันคาตให้หลงคิด
ไม่พอครือทัพไทยจะไม่ติด
อดฤทธิจะประจัญชนข้างกู
ตั้งว่าเขายกให้ไม่อดสู
ทุกมากร้อยหัวไป
เขากถัวโพธิ์สมภารไม่ขัดได้
เขาจึงยกถูกให้เสียเมืองนี้
จับพระทายนาทายนปล
เหวี่ยงพระยาจักรเริงเครียมทัพ
ถาคเมืองไม่ได้อไม่กดับ
เรงขบตามไปให้สิ้นพล
พบที่ไหนได้ฟันเสียให้ป็น
หรือจนก้าแพงตอมบ้อมปรากกร
หงศกรบตั้งตั้งศรผตามู
ให้ทานอธิบตจักรทต
ป็นบถนคเรศมีให้ศรย
จะเพิ่มพูนประโยชน์โพธิ์สมภาร

ซึ่งพระองค์ทรงคิดกิจสงคราม
 ขอพระราชทาน โทษจง โปรดปราน
 อันข้อราชการแต่เพียงน
 กับรรมพ่วงพวกชาวชาวพงไพร
 เห็นพระเกียรติยศจะถดถอย
 ว่าเป็นคฤ์พระองค์ทรงธรณ
 ครองเมอด้มเด็จพระรามา
 จนได้นางด้ตาคันชานินทร
 ครองนถาเด็จไปเชียงใหม่
 ขอพระองค์ทรงไชยจงไฉยค์
 ๑ ครานนพระองค์มูทรงคักติ
 ไคพงคำทุดเป็นมูตมา
 จังตริด้ถามเด็จนาชาเฝ้า
 เมอมาทาทนทคชชกไฉ
 ๑ ครานนบันชาคำทำนผู้ใหญ่
 มูทจะส่นองพระบัญญัติ
 พระองค์ทรงพิโร ขกระที่บบาท
 อย่างไรเด้าเอาจวังกั้นงัน
 ต้แต่ฉอไพรโพตเงินกิน
 เดียงเดียงเมยหุดไม่ตองการ

ก็เห็นว่าเดียนหนามไม้ต้อค้ำ
 จะหนักหน่วง โพิชญาณให้หนานไป
 หากครทที่จะถึงเด็จจไม่
 ไช้เด็จนาชาไฉ้จะไม่มี
 เชียงใหม่กถับจะพลอยไฉ้รำค
 ไม่ควรที่แผ่นพาดงมาคิน
 หนมานอาต่ากเด็จจัน
 อสัรียนย่นยอท้อทต
 ตกทหารกรงไกรนสันหมต
 ให้ไปรากฏเหมื่อนครังพระรามา ฯ
 บินบักหตักโลกนถา
 พระตริคตวานังนิกในพระไทย
 น้ออเจ้าคคเห็นเป็นไฉน
 ไครจะอาดำไปถ้วมา ฯ
 จนใจด้วยไม่มีผู้อาดำ
 ก้หมอบนึ่งก้มหน้าไปตามกัน
 สัรเดียงตั้งหนาทคังพัวตัน
 เปด้าทงนพุดเด่นไม่เป็นงาน
 ปลดอกปลตงนตมประด่มประดำน
 มีศตุงควรายศคักติหนักแผ่นดิน

กรรพตางทางเสด็จเข้าวังใน
พรินต์ทุกคนเป็นมณฑล

๑ จะกล่าวถึงพดียงามทรมลวาท

เรื่องฤทธิประสิทธิ์ทุกสิ่งอัน

อยู่กับพระหมื่นศรีรามักว่า

จนเขอดีงเป็นตักด้วยถูกใจ

วนนรคตความคัก

จะอ่อนนวยหงบุญคุณพระนวย

ถ้ากระไรจะได้ทูลขอพ่อ

ไต่กรรมพ้อทำมาอย่างไร

คิดคุกมาแต่ถูกอยู่ในห้อง

เสียดแรงร่วมยากมาเป็นช้านาน

เป็นหลายบ่คิดก็ไม่อนง

แต่คิดว่าจักกระหนัดนจะบรวโดย

ระอนพตางทางคิดถึงคุณพระ

ข้าพเจ้าจะดำริศรการ

ขอให้ได้สมอารมณ์คิด

อธิฐานเสด็จพด้นแล้ววันทา

เห็นพระหมื่นศรีร่อยหอกดาง

ถูกเมียมอบนงระหวังไป

ขุนนางน้อยใหญ่กตัมไปตั้ง

ด้วยได้ ยินประภาษศาลโทษทัณฑ์ ฯ

เฉดยวดตาดกตัมกตัมวชิราชขันธ์

หมายประจันสงครามไม่ขามใคร

เจ้าอุตถ่าห์ฝากคัวให้รักใคร่

ถ่าร์พดจคัวให้ ได้สขุสบาย

คเนนิกเห็นจะสมอารมณ์หมาย

เบียงบายให้ ไต่รับธธาไป

คคชนมานาคาคคตธธให้

จ้งคองไปทนทุกขัทรมาน

แม้วันทองช่างกระไรไม่ส่งธธา

ครนถงบักนแล้วแมกัแซไป

หากคิดถึงความหลังของพ้อไม่

เพราะเหตุไ้ชนช่างเปนคัวมาร

เดชะความสตัยอธิฐาน

คิดอ่านขอโทษให้บิดา

อย่าให้ผิดมุงมาตปรากนา

พอเพลาพดบค้ำเข้าคัวไฟ

แสงเทียนสว่างกระจ่างไข

พระหมื่นศรีทใจไม่สบาย

เสียดความถ่วงกรวดววยเร่องทพ
เตรียมทพหตวงไว้ทงไพร่นาย
พตายงามแอบฟังพระหมื่นศรี
พตางร้ายพระเวทให้เมตดา

คุณพ่อเป็นไรไม่สบาย
เกณฑทพจับกันเป็นโกลด

๑ พระหมื่นศรีว่าขอพตายงามเอ๋ย
ฉันทพระรองคณทวงไชย
หนึ่งหมัดไม่มีใครอาธา
เสด็จออกพรุ่งนี้เช้าทจน
ถ้าไม่มีผู้ใดใครอาธา
จะพากันฉนวนววยตายระยำ

๑ พตายงามฟังความก็ลุ่มคิด
คุณพ่ออย่าได้เบิ่นทวอน
ตูกนจะรับอาธาไป
จะจับเจ้าเซียงใหม่เอ็ดวัด
เดี่ยวแรงตกรวยนรแต่ครุมมา
ใหม่ชอชอทวตงสาगत

๑ ความนพระหมื่นศรีผู้ปราช
ซึ่งเจ้าจะกตอาธาไป

08/06/2565

รับสั่งเดรัจฉรรพโหฬครหมาย
ฉนวนววยอถกะทททงภารา
พอใดที่ถักตงานเข้าไประหา
ฉันทาแต่ฉตามไปทันท

ได้ยินว่าฉนวนววยทงกรงศรี
ตูกนชยากรูปเป็นอย่างไร

รับฟังเราจะเคยกัทำไม่
ศรีได้ถามทวทุกตัวคน
กรวดคงพามาโกลดาหต

เขากุศัดเสียดสุดแต่บุญกรรม
พอนเห็นว่าเป็นคนฉ่า
หน้าคำอยู่ทวทุกตัวคน

หมอบซัดแล้วคอบอนฉนฉ
จงฉอนปรนเพ็ดทุดให้ชอบท
ท่าเมองเซียงใหม่ให้ฉนฉ
มีใหม่ฉ่ามากแก่ไพร่พต

จะอาธาทำศึกเดี่ยวฉกฉน
ว่าเป็นคนชาติทหารฉนชาญไชย
ฟังพตายงามว้ายฉงได้ย
พอนชงไม่ไฉอรมน

ด้วยดวงเจียงเด็กเด็กทหนักหนา

ไม่เคยเห็นวิชาอาคม

ถูกเขยการศึกหนักหนัก

ถ้าเหมือนพอกพอกจะไว้ใจ

ไปเพ็ดทตตาคคมหนา

จะเสียทตตาทากพากเพยว

ครองดูให้ คนระตุกรัก

เอนค้อยว่าเจ้าเป็นลูกชาย

มีไซ่แกตงเกียจกนฉันทา

อย่าประมาทคาดได้ค้อยไม่กลัว

๑ เจ้าพลายนบนอบคอบวาจา

ด้วยยังไม่เห็นคตของพลายงาม

เป็นตลคชขยมครรเทียงแท้

ถ้าจะให้รักรากูจะทตตอง

ว่าด้วยกมชชนไหวคร

หายคัวไปพตนมทนชา

พระหมนศรัคคยอมณาใจมา

พอจะเอากรโต ไม่เสียพนช

เจ้าพลายกคตตายให้คนเห็น

โคทะมนขนหยตคตคทายา

จะทตความอาต่าเห็นไม่ด้ม

เจ้าสละตมร่าเวียนไว้อย่างไร

เอาแต่โหวหารทหนักนไม่ได

ถ้าพอเจ้าเขาให้คตสำหรับเวียน

เคลตจนคตาคคจะพากนถกเขียน

ไปพตงพตคตแตจเงินพากนตาย

จะหาญหักเพ็ดทตุมิไซ่งาย

พ้อหมายจะปลุกฝังให้เป็นคัว

เกรงแต่ว่าจะไปไม่รอดชัว

จงถ้ายเทตให้ทตถึงทางความ

คุณพ้อว่าเพราะรักจึงหักห้าม

มิใช่ลุดกว่าคามใจคนอง

ทานทำนายไว้นั้นไม่เป็นตอง

ให้ตองแท้ ได้เห็นเป็นแก่ตา

ให้สั่งส่แตจอ่านพระคาถา

คตหนาคนผอยทงน

หวเราะว่าเขอเซนหนคชย

กตายเวทพตกนเกิดคตูกยา

กตบเม้นเสื่อโควังตอควร่าคว่า

ท่าท่าเหมือนจะโคคโคตโคคน

แต่บรรดาตักเมียบพระหมื่นศรี
 แต่พระหมื่นศรี ทั่ว
 พตยาภิรมย์กศตยฤทธิมนตร์
 พระหมื่นศรีเปรมปรียมนละไม
 เขากวแน่แล้วตักแก้วพ้อ
 เมื่อแรกพ้อแคลงใจจึงไม่ตาม
 อย่างพระองค์คงโปรด
 ทงพระหัตถ์เจ้าพระยาไต่หน้าเกรี้ยว
 พุดกันต้องคนจนสว่าง
 ก็เคยเตรียมไปเฝ้าไม่เข้านอน
 ๑ พระหมื่นศรีชวนอีกคนหาม
 เข้าไปในศาลาตักขนุน
 กำถ่านกตาไหมจักร
 จึงพระหมื่นศรีผู้ปรีชา
 กราบเรียนความพลันในทันที
 ตักขนุนแผ่นแผ่นชำระล้างขนุนไกร
 วิชากตาแก้วแก้วต้อง
 ท่านผู้ใหญ่ได้ฟังก็เปรมปรีดิ์
 หนอยก้านหาญเยี่ยมอยู่เจ้า
 เป็นตักหัตถ์ทหารถึงต้องคน

คกใจจึงหนอยดับต้น
 ไม่รอนรนหวีร้องอินไป
 กตบถตายเป็นคนตงเหงเหงว
 ดบหลังตบไหล่เจ้าพตยาภิรมย์
 เจ้าเป็นตักนกกตงอย่าเกรงขาม
 พงเห็นความวิเศษเจยเจย
 ไม่พกทรงพิโรธเป็นตองเตย
 เพราะเจ้าคนเดียวได้รอดคอน
 ตรียาเยี่ยงอย่างเยี่ยมคิงขร
 ได้เวตาพาดจากบ้านพดด้วง
 เจ้าพตยาเดินตามชมชมมัน
 ท่านผู้ใหญ่พร้อมกันอยู่ศาลา
 จดลัดลมกตงตั่งปรีक्षा
 ก็พาดจพตยาภิรมย์ตามเข้าไป
 ว่าคนดีจะเข้ามาอาวธำได้
 ชื่อพตยาภิรมย์ชื่อใจคอดี
 ต้องหนหายตัวได้ถวนดี
 เจ้าพระยาจักรีว่าชอบกต
 ลาดเต่าให้เห็นจะเป็นผล
 ฤทธิเดชเวทมนตร์คงได้การ

คคมคายคล้ายกับขุนแผนพ่อ

ขุนแผนเจ้าจะเข้รับราชการ

เราจะช่วยยกย่องให้มียศ

ถาดโตเขียงใหม่ไหนครอบครัว

พุดจาหวัชกนเสด็จสรรพ

จงนเสด็จออกท้องพระโรงไซ

๑ จะกต่าวงพระองค์ทรงสัตว์ดี

ครนรุ่งแจ้งแสงศรีรัศมี

ให้เราร้อนพระทัยด้วยไฟ

ขุนนางหมอบกราบกราบพร้อมกัน

ทอดพระเนตรเห็นข้าราชการ

เป็นอย่างไรรุ่งอยู่กคยพั่ง

อ้ายเดชทาสเดชดมกรมนอกใน

จะได้คงแคงมันไหนหน้

๑ ครานนจมนครเจ้าวรภษราช

ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงธรรม

กระหม่อมฉันออกไปได้ถาม

เป็นบุตรขุนแผนแสนศึกดา

กระหม่อมฉันตั้งสัตย์ได้ทศของ

เป็นคนดีมีวิชาวิชาการ

ทั้งหัวใจในคอกล้าหาญ

ถ้าเขี้ยวขานเหมือนงาแล้วอย่ากลัว

ปรากฏต้องภรรยาบ่อด

ทั้งควายวัวเหลือหลายสบายใจ

เป็นลำดับแต่ตัวท่านผู้ใหญ่

ก็เตรียมเผ้าเข้าไปได้เวลา

เนาในปรางรัตนจักรีหัตถ์

พระผ่านฟ้าสวรรค์ทรงเครื่องพถน

พระเสด็จออกที่สุทธานครวิชัย

เสด็จแตรแซ่ต้นนั้นเส่นาวัง

พระพักตร์เฝือกเคียดตาตดั่งจะคลั่ง

ใครจะช้ำดำมั่งหรือไม่มี

มันจะอาส่าได้กระมังนี้

ถอดออกเจ้าเหล่าคนลงแทนมัน

อภิวาทพูดไปมิได้พรม

อันช้วนอยู่ใต้พระบาท

ได้นายพลายงามจะอาส่า

ให้เรารเรียนวิชามาเขี้ยวขาน

ก็แล้ววคตของดำมารถอาจหาญ

แล้วเหต่าปรากฏก็เคยสงครามมา

๑ พระองค์ทรงฟังพระหมื่นศรี
 ค้อมนอชโยไทรนอชโยไทรชา
 พระหมื่นศรีเหตยอหงตั้งไหเรียก
 ค้อยคตณผ่านหม่มแหไป
 กิ่งหนาทรงทงกบงคม

ผูกพระทัยให้ทรงพระเมตตา

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
 จงมีตหน้าทประภษาไป

โคตรเคาเหตมิ่งเป็นทหาร
 แม่นมิ่งท่าดาวโตตั้งใจปอง

จะไดหรัขมิได้ให้จวมา
 ำใจในคอกกพ้อมัน

๑ ครานนั้นจึงโหมเจ้าพตายงาม

ขอเดชะพระองค์ทรงศักดิ์ดา
 กระทบอมนฉินจะขอรับชาด้า
 จะจับเจ้าเซียงใหม่ใจคะนอง

ขอพระราชทานโทษไปรคมีตา
 ทงจะไดช่วยเหตอเผืออบจน
 แม่นว่าไดร่วมกคกับบิดา

ถ้าพ่ายแพ้แก่พวกเซียงใหม่มัน

เปรมปรีดวดีศรีดีให้หา
 เรียกให้กุดหน้าให้เต็มใจ

เจ้าพตายงามตำเพียกหาช่าไม้
 นายเวรแหวกช่องให้เบ้นทางมา
 ปตงอารมณรายเวทพระคากา

หมอบนึ่งภาวนาอยู่ใใจ
 ทอดพระเนตรพอเห็นให้รักใคร่

เฮี้ยไอ้พตายงามทวามคะนอง
 อดด้าห้ทำราชการให้แคว่จกคตอง
 เงินทองยศ้อย่างจะวางวัด

กตหน้าคากกคมัน
 ึ่งอนอชโยให้จวมา

ฟังความมันตั้งได้เกศา
 อั้นชวอชโยได้ฝาดของ

เอาพระเศชาม่าปกบ้อง
 มีให้คตองร้อยใจแก่ไพร่พต

ไปเป็นคปรัรักษากันกตางหน
 แกกตคคกตคตวนน

จะขอรับชษาจนเอาตัญ
 ขอถวาชชวทงโคตรปราวณ

๑ ครานนส้มเต๋จันเรนทรด้รว
 ทรวงพระด้รวจรวนรชนันบาน
 อนิจจาอายชนแผนแด้นอาภัพ
 ติดคกทกชยากมาหลายมี
 ไหบังอกบังใจกระโรหนอ
 ครงขออดดาวทองกหมองใจ
 ติดชนนางทงน้อยใหญ่
 ทารกามนมาดับห้าปี
 เหตุด้วยชายนี่ไม่มทรพย
 งามงมีไม่จจนคนกปรอ
 นับประดำหาคคนไม่ด้ คัก
 ด้วยอจณาวิชาไม่เท่ามัน
 ความกตดวงหิวเป็นคอกถ่อ
 พระยายมพวงวษาอยู่โย

๑ ท่านเจ้ากรรมนรราชได้รับด้ง
 รับออกนอกพระโรงรัตนา
 ไปถอดชนแผนเป็นการด้วง
 ให้ทนเฝ้าองค์พระทรงธรรม
 ถึงคฤเว้งรัตพิศดี
 แด้วพาชนแผนฉ้วนใจ

ฟังทศตบพระหัตถ์ถอยนุดดาน
 เขอเชิงเออการมีเสียด
 ตกอับเดี่ยวคนแทบมีนปี
 กนกชวมวอดมไป
 อายพตายนามมาขอจิงนิกได้
 จำโวชานานกิงปานน
 พวคนนงเดี่ยวใต้ไม่พอท
 ช่างไม่มีผู้ใดใครชอบพอ
 เนอความมจนจิงตบไปเจยวหนอ
 มิ่งชอกขอไม่เวณจัน
 กไม่ใครนกกถงมนน
 มนได้พเนเขาเมื่อตามชนช่างไป
 รัจกผมขอพ้อฤหาไม่
 จงด้งให้ ไปถอดอายแผนมา
 ถวายบังคมคคด้วยหรรษา
 ให้ทานรบาตแด้วด้งพदन
 เวดาจวนพามาชมขมัน
 นรบาตงกนรับออกไป
 ถอดกนทนต์ไม่เข้าได้
 เข้าในวงนงให้วทานเจ้าคุณ

ท่านพระยายมราชก็ทักถาม
พลายงามทูลขอพ้อเป็นบุญ
อนิจจาผมเผ้ายาวเดือยดิน
เข้าไปเฝ้าเกิดเจ้าจะซักการ

๑ พระองค์ทรงศักตฤทธิจักรพระหัตถ์
หมอบหน้าพลายงามทราบนวดย

พระองค์ทรงตรัสประภาษไป
มิ่งจำภาวะเคราะห์ร้ายมาหลายปี
บัดนมศึกข้างเขียงใหม่
มันจะขอพ้อไปเป็นเพื่อนตาย

ควมังกเคยไต่เชือกถอ
กนขวมวเอามิ่งจำไว้
มิ่งจะเอาคนตักกักหมน
จะเอาไพร่ในกรุงฤทธิเมือง

๑ ครานันขุนแผนแต่ต้นสุภาพ
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงไชย
กระหม่อมฉันพ้อตูกขออาสา
มีต้องให้ไพร่ยากไปมากมาย
ขอพระราชทานแต่ไพร่รวบรวม
อันพวกพลจะประจัญประจัญบาน

บอกความขุนแผนว่าแต่หน้า
ทรงการบุญกโทษโปรดประทาน
ผิดหน้าคาดั้นน่าสงสาร
ว่าแต่จักศานพาเข้าไป ฯ

ครั้นตรัสเรียกขุนแผนเข้ามาใกล้
บังคมไหว้กราบงามลงด้ามที่

เออไอ้ขุนแผนไม่พ้อที่
จนบัดนี้เคราะห์เพราะตูกชาย
ย้ายตูกมันจะไปตักถวย
ปรกษากับตูกชายก็เบนโร

ไม่มื่อไม่ใคร่หักได้
ตีมไปใช้ว่าจะคันเคื่อง
ให้เร่งกระวนคนขยารำเรื่อง
จืดข้างข้างเครื่องให้หมายไป ฯ

ก็มกรามแต่จืดเฉดชโย
ซึ่งโปรดให้ไปทัพกับเจ้าพลาย
ก็เขียงใหม่มาตักถวย
ครั้นกระเถิบจืดถวยจะซักการ
พ้อห้ามหาบหาแต่มิ่งเลี้ยงอาหาร
ขอประทานคนโทษที่ในคุก

มีด้ามลับทำคนตัวนททง

ได้วิชาเรียนนครบเชิงรบรุก

๑ ความนพระองค์ศมทรงภพ

เออเขตศแขวงเชียงใหม่สใหญ่ครัน

ผู้คนเอ็งจะเอาไปเท่านี้

จะรบรามาพันมันไม่เปิดอง

มันคิดคยอย่างไรว่าไว้อง

พระยายมว่าโรยยาได้ช้า

ตั้งตั้งรจพระเสด็จเข้าในที่

พวกขุนนางออกม่าว้อมหนากัน

บ้างทักทายปราวไ้เป็นไมตรี

ให้ตั้งให้พรตั้งสอนพดาง

ท่านเจ้ากรมยมราชก็เรียกหา

ให้จดหมายรายชื่อตงมาญช้

แล้วตั้งให้ประแดงไปทอดมา

ค่อนหน้าขุนแผนแสนส่ท่าน

๑ ข้าพเจ้าอายพลอยดกแก

โทษปลดนให้วาระบำบ่า

ถดไปอายมบ้านยตง

แทงถูกตางงกำลังเขียว

ยื่นยงสำมารถอาจอก

เห็นมทุกควมมริครต่างกน ๗

ฟังขุนแผนพูดจบเห็นขบขัน

คนมันมากมายเป็นหลายเมือง

ถึงว่าโตคนดตปรัตเป็รื่อง

ก็เห็นเครื่องจะยบกดบดงมา

มะรนนเอามาตองกนค้อหน้า

ไปทอดทงสำมลับห้าให้แก่นัน

ภุมแสนส่ชเกษมสันค

ขุนแผนนนไหวทวดควขุนนาง

ดงนยนต์เสยชมกนค่างต่าง

เพราะหิ ใค้ก่ถนต่างแถวครวณ

ทงพอดูกตามมากบจมนศวี

ครบคนโทษที่พระวาชทาน

ตรวจจตงทงหน้าให้บชาน

สอบคำให้การให้ชานมา ๗

เมยช้ออแดพระเจ้าชา

ให้อมาราวือไปมอเดยว

เมยช้ออผลปถนคาเชยว

ปากเมยวตมทงายนาดาชพค

กตไปไ้ของอัยหนของฟก

กตางจนบดเรอนเหมอนพระมบ

อัยมากถักเหตกปถนเจกถอ

กตไปอัยกงคระเกา

อัยส่งผวอคงอัยกคชน

กตไปอัยกร่างอัยบางเหย

อัยกตงผวอถกถกคกชนน

อัยภามผวอพานบานนาเกิดอ

อัยจิวผวอปรวงบางนาชน

อัยแมวผวอมาอัยทาเกวชน

พจารณาเบนถักยชตทอถคพอง

กตไปอัยนผวอจกนทพ

หาไ้แทงถกไมคังให้การ

อัยจนผวอจกนบานกะเพรา

ยงบหนงบงประดงให้

กตมานนอัยถ่านถัก

ถักคตไ้คตางทางโคราช

อัยมากหนวคผวอชวอชอัยบางพถ

อัยเกิดกระตคคำผวอคำถาง

ปล้นถะจวมาคางคกถะพิน

เมยชอชอชอชอชอชอชอชอ

แคพอพลบคนเคยวเทยวอชอชอชอ

เมยมนตาปรอชอชอชอชอ

พนผวอชอชอชอชอชอชอชอ

คชงผวอชอชอชอชอชอชอ

หาเมยมไ้คตอชอชอชอ

ถักควายชอชอชอชอชอชอชอ

อัยชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

ชนยอชอชอชอชอชอชอชอชอ

อัยชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

เกบอชอชอชอชอชอชอชอชอ

อัยชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

นครบวถอชอชอชอชอชอชอ

โชชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

ถักอชอชอชอชอชอชอชอชอ

อัยชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

แทงอชอชอชอชอชอชอชอชอ

โชชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

โชชอชอชอชอชอชอชอชอชอ

กะหาชอชอชอชอชอชอชอชอ

ดิริคน โทษซึ่ง โปรดมา
 อย่ยงคงกระพันทงพันแทาง
 ทำกรรมต้องจำมาช้านาน
 พลายงามทลชขอพ้อออกพัน
 ๑ ครนศรจตราดำเร้จ.สรีจทว
 ให้แก่ชนแผนแผนคักดา
 ให้พ้อชนะมารผลาญคัศร
 ทงตลชชายพลายงามไปราญรอน
 แดวหันหน้ามาตั้งพวกทนาย
 ทงส้มตักตักไม่ให้ครนครก
 พวกทนายชนของมากองเกดตชน
 ชนแผนจิงจืดแจงแดวแบ่งมัน
 ต่างผลัดน้ำเต้าเอาโยนเดี่ยว
 บางคนเปิดองกระตอบคชอบกต
 ชวนกันกินของร้อง โมทนา
 ถ้าหากพ้อไม่ว้อออกจากคูก
 จะเปนข้าของนายจนตายจาก
 ฝ่ายว่าชนแผนผู้แ่นไว
 พระหมนศรัขมานำมาบ้าน
 พลายงามเดินควมจนแผนมา

ครบถ่ามตีบห้าตัวนกตาแข็ง
 เรียวแรงทรหคอดทน
 ด้นกรรมบันดาลจิงให้ผล
 จิงปด้อยโปรดโทษคนทงนมา
 จิงมอบตัวไพร่ทงถ่ามตีบห้า
 ท่านพระยายมราชก็อวยพร
 เชิดชูพระยศปรากฏกฐนร้อน
 คันครเข้ยงใหม่ให้สมนักร
 จงเด้อกหาผาตายทในคัก
 แจกพวกอาดำคักให้ทวักน
 พระยายมคักเคอชนให้เด้อกสร
 แจกให้ไพร่วันทุกคักคน
 ทคกชชายหน้าเมยไม่เบ็ดกน
 มนข้างจนเหตอจนได้พันทุกข
 ตงแค่นวนหน้าจะเบนลู่ช
 กัดนคคคคตกรุกจนตายไป
 ใช้ด้อยน้อยมากจะทำให้
 กราบกรานท่านผู้ใหญ่เด้ออธา
 ผู้คนอดหม่านเบ้นหนักหนา
 พวกไพร่ถ่ามตีบห้าก็มาพพัน

พระหมื่นศรีฟังคำขุนแผนว่า
รับมาจะลำบากยากอะไร
แล้วพูดกันสามคนจนคึกคัก
ค่างระงับหัดบโหดได้ยา

๑ จะกล่าวถึงสมเด็จพระพันวษา

ข้ายพตางามอาสามันกล้าครั้น
มีงทรมานานกว่าสิบปี

จะโปรตยกโทษให้พันทุกซ์

ดาวทองได้ฟังรับสั่งโปรต

ถวายบังคมตามาทันใด

เพื่อนฝูงร้องไปจะได้ตาว

นางด้นางพรหมแม่ด้มโ

แล้วดาเจ้าชริวงนายกรายเข้าห้อง

ทงกระแจะจันทน์ปรงจรงใจ

นึ่งยกคอกกกลมหม่ม่วงอ่อน

ก้มเวตดูกายไม่วายคิด

คิดแจ้งหีบหมากเคืองนากทอง

ได้เครื่องประดับบับแวงงาม

อถงถอหีบรับตามนาย

เพื่อนทกถวมโถมไคย

โมทนาข้าจะเป็นขระให้

พรังนชาจะให้ไปรับมา

ครนเที่ยงคินก็เข้าในเคหา

จนเวดารุ่งแจ้งแสงตะวัน ๆ

ครัดเรียกดาวทองมาชมมั้น

แล้วทูลขอพ้อมนพนจากคูก

กเห็นมงนไม่มีลัษ

อย่าบักสะคิงกรังกรุกเร่งออกไป

ปราโมทย์ยินดีจะมีไหน

ออกไปกราบตาทหม่อมม้าโต

ค้อยกระซิบกระซาบนางมีโหว

เพื่อนฝูงอีกโจะตาไป

หว่หวักกระจกตั้งน้ามันได้

หวังจะให้ขึ้นอรามณรมชิต

เทพพนมหม่มช้อนดูจิต

ได้จวิตเยออย่างดำอางาม

ถาดรองฉันทาอย่างห้าม

ออกประศุข่างข้ามประศุคิน

อีกหาคณชวณชวายเก็บชองด้

มาถงถนบ้านชนบนบั้นใด ๆ

๒๘
๑ ขนแผนครนเห็นนางดาวทอง
ร้องเรียกทนต์ด้วยจิตใจ

ดาวทองฟังคำจาเสียงไต
ถอดคันท่าให้ฟ้ายนาคา
ครนติดตามมหาผอวก
ไม่กล้าเข้าไปในประตู
ไอ้ไอ้เจ้าประคุณของเมียแก้ว
ตั้งแต่เมยถกขงฮอยวงใน
ยามกนิกันเข้าไม่เป็นคว
ยามนอนนอนคิดจิตตผกพัน
บักตั้งตั้งกริ่งใหม่มิได้หยุด
ได้แต่ไต่กเค้ราทางเข้าเยน
พูดพาดทางแต่แถวถามผว
ขนแผนจึงบอกออกมาพถน
เมยขาเมอพางนทองหิน
หนักพิทเขาทอชอมา
ว่าแถวถพถนเขาเวอน
ต่างปรักษาหารือตามทำนอง

๑ ขนแผนออกมาหน้าห้อง
ให้แต่งศวดตมด้นหน้าตา

เจียนจะแปดกเจียนของนกขุ่นได้
แปดกฟไปฤาเจ้าไม่เข้ามา
เข้ากอดผอวกกรจกหนา
ท่านโปรดโทษข้าซาจรง
แปดกไปไม่วรจกจึงย่นอย
แต่ดพ้อซบผิครบไป
เหมือนตายแต่เกิดมาหากันใหม่
เฝ้าแต่รำวร้องให้ไม่วายวัน
ต้องผนถนกับนาร่าไค้กค้อย
แทบจะถถนใจตายไม่วายวัน
จะถนถัดเมื่อไรไม่แถเห็น
ตั้งแต่เบนทุกขมาชานานครน
ทถหัวใครนงข้างหลังน
นางนชอแถวกรยา
ครนตตคกนางนอยรักษา
ชอพถายางามมารดาคอจวนทอง
เข้าของกองถถนอยในทอง
ปรองตองมิได้คคจิตตณท
พถนตั้งทหารด้ามดืบห้า
เตรียมฉานงห่มให้คมคาย

พวกตำรวจเรียงรายถือหวายห้าม

ฝ่ายว่าพระองค์มีทรงธรรม

๑ นายบัวหัวกระโทกบ้านโคกขาม
นอนหงายรำยมนตร์ภาวนา

ไปกไปกขวานกระดอนนอนพะยัก
นายคงเคราเข้านั่งบริกรรม

ถูกตรงยอดคอกไม้พลั่ว

เสียงอ๊กอ๊กพะยักหนานังหวเราะ

นายมอญนอนเปลือยเอาเดือยชัก

ให้เปลี่ยหนามาเดือยก็หลายคน

นายช่างตำก่าดั่งดั่งช่างตำ

กระโศกตั้งตำกวาคาเป็นมัน

นายสีฮาดคตาดแก้วแล้วไม่แตก

ไม่ถูกเพื่อนเขื่อนไถดไปบักดิน

นายทองตองให้เอาปืนยิง

นายจันนนแปลกเข้าแบกหว

นายแดงไม่ทำไต่ได้เหมือนนักษ

นายจิวหัวหุดพิกต

ตองถวายนึ่งงสามสิบห้า

แล้วมาหมอบเรียงเคียงค่านับ

รอบทงของสนามเป็นกวดขัน

ตั้งขุนแผนให้สัตว์กรันเข้ามา

ถวายนั่งคกงามแต่้ออกหน้า

ให้เอาขวานผ่าเป็นหลายซ้า

ไม่แตกหักตกมาหน้าแดงกำ

ให้เอาหอกกรรอกคำเข้าจำเพาะ

แทงซ้าหลายซ้าก็เหมาะเหมาะ

จนด้ามหอกหักเตาะไม้ทันท

เดือยหักพินเขินพะเนิ่น

เบนหลายหนไม่เข้าเป่าตงหน

ถวายนั่งคมคตานมาไม่พริ่น

แข็งขันข้อมดำทมิฬ

หอกซัดเจ็ดแบกพุ่งจัน

นายอินฮัดใจแล้วหลายคว

ยั้งคอบรับจับตลกตรก

นายบัวทำคล้ายเป็นหลายคน

กึกกักถลอกตาคุหน้าย่น

เอาไฟตมทนได้ไฟอับฉับ

ต่างตำแดงวิชาเป็นดำดับ

รับตั้งให้ประธานวางฉัตรพัน

คนหนึ่งเงินตราห้าคำตั้ง
ทรงเพิ่มนอกออกไปให้ต่างกัน
ยังอายพดายงามจะอาสา

คุดวกไม่ใหญ่ใจมันโต
๑ ความชนแผนพดายงาม
ที่คนคุดถยนคนกนกร
เจ้าพดายงามขออภัยพ้อชนแผน
ชนแผนคาบตั้งมือถยนยน
กตองแซกตงทรงตงเพตงรำ
ชันเชิงกรตกรายหลายกระบวน

คข้างพดายงามก็ไวว่อง
โคทหนไต้พตวน

กุดฉิบไม่เขาเปล่าทางนหน
แคพอห่างวางทวนกนบถพ

ตูกโพตง โงมผางกตางตนาม
ตามใหม่ไต้คนทงหลายนหน
ตกใจหน้าชคตทุกควดคน
เปนน้าไหลไฟคบขยวบว
ชมปรอพตถกนเขาจริง
ฝ้ายชนแผนเด็กข้าพรำคะบั้ง

กบผ่าดำรบหนึ่งให้จคตรว
ตามไม้มีมันใครเอกโต
คัจริงฎาว่ามันโยไต้

เฮี้ยฮ้ายแผนตอง โค กับตถก
ถวยบงคมคามกนทงค
คอยคพตถกจะตองกน
แต่วจับทวนทอคแซนคชบจัน
ชกาทาทงหางหนเขาคทวน
ไม่เพตยงพตถกขยทกถวน

ตบตั้งวนท่าทางตันทคถน
คทำนของชนแผนกแข็งธน
กตบแทงแยงพนกันคนตท

เจ้าพดายหนเยองยองทำนของหน
อญชตรายเวทเป็นไฟกตบ

เปตอพ้วความเตียงตันทน
คนผอยนหนกหนกร
ชนแผนอานมนตริฝนคกช
เตียงคนคสาตันทนของ
วิชาเขาอวตยงไม่มถ
ประเตยอหนิงเบนงชู โพนเพน

ข้ายศวิใหญ่มีหงอนเท่าท่อนซุง
 บรืวารมากมายมาถ่ายเกิน
 เทียวเดียวได้ไซรอนไปทุกแห่ง
 เหล่าผู้หญิงวงหนัพตวัน
 ผ้าผ่อนด่อนหลุดคู่คุดัดม
 พลายงามช่วงระกรุดไปทันใด
 ค่นหยกปากจิกบักบองรับ
 ฝูงคนกตณเกิดอนกันมาค
 บรืวารบรืวารตั้งหงหลาย
 พลายงามคอกเอกเส็กถ้อนคิน
 ซึมมนันหรงวง
 เงยแห่งแปร้นแปร้มากว้างคว้าง
 เขียบขนปลายงาชากร้อมค
 พันกระซากหน้าผากระย้าบ
 ช้างหายพลายงามทรามคระนง
 บรืกรรมตำแดงแปดงกายิน
 ขนแผนหายกตายนกดับเป็นเสื่อ โคร่ง
 ด้คควายมายมาหน้าท่ประทับ
 ชดมนนผลนผลนถันโตค
 ด้กนพนเผอจนหงออย

เถยพุงคาแดงคั้งแดงเงน
 แผ่พังพานพ่านเพ่นล็กคองพัน
 พวกคนตือบแฝงเป็นจำระทวน
 ควสันหน้าชคกรวดกรวดไป
 เขียบคับกันจุมออกเหลวไหล
 เป็นนกกคตวิใหญ่ได้ตามง
 งชยิบเดี่ยวคณกจิกสู้
 นกคคความงชว่อนนิน
 กพลอยหายสำมสำญไปหมดคั้น
 นกหายกตายนปลันไปเป็นช้าง
 งายาวชาวช่วงทงคองช้าง
 ขนแผนย่นชวางว้าชอรับ
 ช้างร่ายแรงหลัดเอาชอดับ
 จนตาหตัมแห่งหงายท่ายคิตคิน
 มัวชาดำรองไม่วู้ คั้น
 เปดียนปลันกตัมกตายนเป็นควายรับ
 เขียวโง้งโตคหลดออกกตอกตัม
 คมชวบชวคคั้งทงตอย
 ด้ชโตคควายชวคชคไม่ถอย
 ค่างปลระปลถอยกตายนไปณับพัตัน

พ่อเป็นนกกแก้วแจ้วตั้งเลี้ยง
 บินไปจับต้นไม้อยู่ใกล้กัน
 แต่บรรดาคนผู้ตจจนเพดิน
 เออช่างศักดิ์สิทธิ์ฤทธิเวทมนตร์
 พระองค์คตบพระหัตถ์โดยนิตธาน
 อ้ายคนไซ้ได้ไม้มอเขอ
 ทนจะได้อ้ายเซียงใหม่
 จะตั้งปลุกกุกุยกากุดมัน
 ต้นพุงม้งเท่านั้นแถวฤหา
 ขอเดชะพระของคณูทรงไซ้
 ทูตแล้วพ่อลูกก็คดาบมนตร์
 พระพันวษาปราโมทย์โปรดปราน
 อ้ายอ้ายชานแผนพดายงาม
 ตูหนานวหวเหินยจะเดือยดำ
 แถวจึงตรีตั้งคตงวिक्ष
 แพรจันคองพุดคตถ่วนตั้งแดง
 ให้คตงมหาตมบัตจัดเงินตรา
 มึงทงตั้งไซ้ของเหล่านไป
 ชนแผนพดายงามคตมยนิค
 ด้วยทวงพระภรรยาตั้งางาม

ลูกเลี้ยงเป็นดำตีกานัน
 วัพคตวรพันภาษาคน
 คตวรเสริญตองนายทกแห่งหน
 ซ้ำคักไเหนจะทนฤทธาเชอ
 เบิกบานทรงพระคตวรคตวรเวือ
 ฤทธิคตม้นเต็มคตมกน
 มนอวคตทฤทธิกรออย่างไรน
 ไมคตงนก็จะคตงเข้าบ้ำไป
 นกแก้วดำตีกากูทไซ
 ยังไมคตงคตวรของอจารย์
 คตบเป็นคนมาหอบบอยหน้าาน
 ให้คตงเครื่องประทานคตงคตงคตมา
 มึงคตงพอกคตตามกันทนคตทนา
 กนเขาปตาเดือยทใหม่แรง
 ให้คตงคตงใหม่คตทคตอย่างกานแยง
 ทงคตมบักตามคตางคตทนางใน
 ห้ำขังเขามาประทานให้
 กว่าจะได้บ้ำเห็นจเดือยคตงคตม
 ถวายบั้งคตมอยคตทคตงคตนาม
 คตงคตทตามไปทงคตง ๆ

๑ ครานนัสมเด็จพะพันวษา
 ให้คนหารฤกษ์ยามตามกำลัง
 พระโหราหาฤกษ์แต่จตุตถพัตน์
 ได้ฤกษ์เบ็กพยุหเสนา
 ปลดอดทงฉหวงหวงวัน
 แคนขตมคิมอลงกาต
 พระองค์ทรงฟังกตั้งพัตน์
 มันขอแต่ไพร่ราบหามขอไป
 ตั้งเจ้าพระเสด็จเข้าในวัง
 ออกบอบแบบแถบท้องจนเค็มทน
 พวกคนศุโใจทยักนสนันมา
 เขาตั้งวังยังยวดในกรุงไกร
 ขวพอชวแม่ไม่เคยเห็น
 ๑๕ ๒๔ ๓๑
 ๑ วันนใดเห็นเป็นบุญตา

๑ ฝ่ายว่าชนแผนแดนตั้งธานี
 ครนรังเช่าเขาไปอยุธยา
 ว่าบดินคนแม่ทองประศรี
 เพราะฝ่าเท้าเจ้าคุณกรุณา
 พระหมนศรัมเมตตาสั่งขาดคน
 พ้อตูกกราบตาแต่จตุตถโคต

ครวดีเรียกโหราเข้ามาตั้ง
 วันไรจะตั้งให้ยาตรา
 ๕ ๘ ๑๑ ๒๗
 ขนเจดค่านนเบนเคษา
 เวลาสี่โมงเช้าเกานาที่
 ยามนหนได้เมื่อพระฤกษ์
 จะไปบ้านเมืองยอมนมีไชย
 ไปให้ทันฤกษ์พ่ายอย่าช้าได้
 ก็เกณฑ์ไพร่ให้มันเจ็ดสิบคน
 ขุนนางตฤกษ์พรังอยู่สืบสัน
 ขตจนกตบ้านลำราญใจ
 ไม่เด็ดอกหน้าไทยเจ๊กเด็กบุญใหญ่
 แปลงตัวไปได้ดังเทวดา
 แคว้นาเคนนนักดูมาหนักหนา
 เราก่าเนตเกิดมาไม่เดียดี่ ฯ
 กตบมาอยู่บ้านพระหมนศรั
 บอกลศได้ข่าวว่าอ้อมันมา
 มาแต่กาญจนบุรีอยู่เคหา
 ลูกกับบุตรภรรยาจะตาไป
 ให้ช่วยขนเข้าของไปสั่งให้
 ภรรยาข้าไท่กไปตาม

08/06/2565

พวกทหารดำมจับห้ามาติดกัน

ชาวตลาดแต่ไม่รู้ความ

บ้างบอกว่าพวกนทพินโทษ

ชนแผนมาถึงบ้านวัดตะไกร

๑ ความหนองนางทองประศรี

ดูหน้าดูหลังถึงหน้าตา

ถูขอบใจขอแก้กรรม

เองจึงเป็นพของสาวทองนั้น

อนิจจาน่ารักขอพดวยงาม

นี่แถบราณท่านกล่าวไว้

แล้วหันมาหาชนแผนแต่ถึงท่า

ข้างผอมซูบวิปริตผิดทั้งกาย

สิ้นเคราะห์ โศก โศก โศกเกิดแก้วแม่

รยบัพพนียามีทุกข

๑ ชนแผนรับพรของมารดา

ชนของชนเรือนเกิดนอนนอกชาน

เรือนเย่าเก่าเกเรจะเซคจำ

ทำกันจนตะฉิ่งงรอนรอน

๑ ฝ่ายเจ้ากรรมลัสต์กัมหมาย

เป็นการจวนค่อนวังไม่หนึ่งนาน

เดินตามเค็มถนนจนต้นหิดตาม

กระซิบถามเพื่อนจนกว่านั้นใคร

โปรดให้ไปทัพจับเชิงใหม่

ก็เข้าไปไหว้กราบท่านมารดา

เห็นลูกยัดเป็นหนักหนา

เออเหมือนมาเกิดใหม่ได้พบกัน

มนอดต่ำหัดคิดดูตามผัวขวัญ

อย่าขงเคียดเคียดจนจนกว่าไป

เพียรคิดตามทูลขอพ่อจนได้

ว่าเป็นชายมิให้ห่มินชาย

ยังส่งตำรวจไปใจคอยหาย

นี้หากว่าไม่ตายเสียในคุก

คงแค้นมแต่ให้เป็นสุข

จึงเป็นสุขตราบเท่าเข้านิพพาน

แล้วออกมาเร่งรัดให้จัดบ้าน

ให้ปลูกบ้านพวกไพร่จะได้นอน

เอาไม้ค้ำจุนค้ำพอดอยู่ก่อน

ต่างพักผอนด้อมทุกขลัสต์รำกาย

ทุกค้วนายหมวดหม้อยู่อดหน้า

เขาที่มานโกตโกตจะได้ทัน

บางเร่งวัดมตมุกตูกเมียมา
ผดผอนไม่ได้อะไร
จึงสั่งให้นายส้มหว่านขี้

ตูกเมียหาเข้าตัววัยตานนน
หาได้ตามยากตามมี
ที่ในบ้านชนแผนออกแน่นอน

๑ ความนชนแผนแต่กันคักดา
จะปลุกเครื่องให้เรืองฤทธิ์ใคร
ให้ทหารปลุกค่าذنฉนบพณ
หัวหมเบตโกทงเหตยา

เอาผ้าขาวปลาดาดาดเพดาน
ในมณฑตนนให้อยแต่ผู้ชาย
ทงพอดกเซานังกตางมณฑต

ชนนมเทวดามาพร้อมกัน
ทงพระเพดงพระพายกรงพาด
อีกพระไพรเจ้าบ้านาภิษ

พระคเณศร์ พินายทงชายชวา
ทงคุณแก้วตามประการอนชาญชิต

คุณครอบขหมายธอาจารย์
ขออัญเชิญชวยมาชวยพร

ชดตตตตคว่าจาตะหวน
ครบครนเบตเดรัจเจตลับคน
ไปตั้งที่ชนแผนออกลับต้น

ชดจนจิตแจงประจบัน
ให้ททตามตั้งกนทวถัน
พร้อมเพรียงสามวันจะครรวได้

คิดถบถกษาหาซ่าไม่
จึงชวนกนชอกไปทป่าซ่า
คตบาศร์สามชนทงชายชวา
เครื่องเส้นจุดหามาเรียงราย

นมัสการจตุรขเปียนถวยา
วงถ่ายสิมูจนรอบเบนชอบคน
อานมนตร โองการอันกวดชน

ทงช้องชนอินทรวพรหมมยักษ
พระภมูเจ้าทอนมคักกิต
พระนารายณทรงจกรคีวาทศย

ขอเชิญลงมาให้คักคิตทช
บิตามารคาศดาวร

พระโองการบพิตรวอดิศร์
ให้เรืองฤทธิ์ชจรทุกตั้งอัน

แล้วร้ายกาจตามหาเวท
 วนายาฆ่าประเจียดมงคณน
 เตะพระเวทอันเขียวชาญ
 แตะดวงกองอกคทงสิทธิ์
 เป็ดวตุกคกคกไม้ชาตซ้าย
 จึงเอาพระภควาที่ทำได้
 ในชั้นนั้นได้นำหมหอม
 พระนงชนได้โอบคต
 ต้องหนกำบังจึงงงครบ
 ปลดเครื่องเดรัจฉานอญชต์
 ฆตยาฆ่าฆ่าทงห้าโง
 ฆตยาฆตอตุณุกคตยา
 ฝูงผีมาจจะซ่มซอน
 พากันเกดอนกตาดคาชดา
 บรรดาฝูงอยู่ในมณฑล
 พตยาจามชุนแผนเด่นตำราญ
 เนื้อพด่าปลตายทำคามมี
 ช้างนอกยงนั่งตอมอยู่พร้อมพรวก
 ทอดอยากปากใหม่ได้ชม
 ล้อมกินปล้นคาอาปากถดวง

ปลดเครื่องวิเศษทุกตั้งดรรพ
 ตะกรวดโทนนามนอนเรื่องฤทธิ
 เครื่องชานกตั้งไปตั้งใครบิต
 เขาเครื่องวางกตางมิดในกองไฟ
 ชนเค้เค้นค้ายหาใหม่ไม่
 ได้ชั้นดำริตประดีทิมนคร
 เด็กพร้อมเบ้าตงไปตำหน
 นามนันทาทนทงทบค
 อุปเทหเดหจบบเนถฉนค
 ชานมนครเวรณผพอกฤตพราย
 อยู่ในหลุมในโดงดินทงหลาย
 ฝนายผีไพรให้รีบมา
 ด้วยเวรอันฤทธิเวทพระคาถา
 พร้อมหนามาทพธกร
 เห็นผีทูกคนออกพลุกพถาน
 เขาเหล่าเข้าได้กระบานออกเด่นจก
 ฝูงผีเข้ามากินหนกกว่าหนัก
 ชักชวนกันกินสันทงปวง
 ต่างชื่นชมรับเขาเครื่องบวงสรวง
 ดวงเหล่าเต็มบ่อขอร้อยครัน

เสร็จแล้วพอตกถึง
มาอาศัยที่ใหญ่นี้ด้วยกัน
พวกผิดใจไปชื้อ
อันที่พดมให้ของกระเถนท์

๑ ครานนชนแผนกับพดายงาม
จึงจัดแจงแบ่งปันซึ่งเครื่องอาณ
พวกพดตงต้นกยนต์
ถึงจะให้ไปไหนก็ไปกัน

ครั้นเสร็จสรรพตมพากันมาบ้าน
ตำตราอาวูจริงเด็กใช้
บางคนถวยคาบชกวามจบ

บางเขามาความบถยอนยน
ย้ายเฉยว่าฉันเคยแต่ไม่พดอง
ย้ายเพ็ดว่าพรากพอกกับคอตาว

ต่างคนเดอถหาเครื่องอาวูช
แล้วแจกจ่ายเด็กฝ่ายาประจำ
ที่พวกหาหาไม่มาทำคาน

ที่โตเบนนายหมวดคชยตรวจตรา

๑ ฝ่ายนางทองประศรีกระปรกระเป่า
พริกเกดอเข้าปดาวัวพัน

ว่าพวกท่านจนจนจงจัดสรร
ให้ทันฤกษ์พาเวตาเพน
ตักจะขอเป็นบ่าวให้กรวดเขน
จะเข้านอกอกกเวรให้ทันถาร

เสร็จพชมความเกษมด้านค
แจกทหารกับไพร่ให้ผูกพัน
เห็นอย่างนถะคนพ้อใจค่อมัน
จะสู้คนร้อยพันไม่พวันใจ

จนแผนเรียกทหารเข้ามาใกล้
ใครถนค้อย่างไหนเขาไปพถัน
ที่บางคนถจุมเขากันหยน

บางคนนรของบอกชอหอกยาว
ย้ายมาว่าฉันคตอถักเพตงหดาว
ย้ายทิดตำควางาวอชกตองรำ

อชตลตดับต้นอชยจันคำ
กระบอถนถึงได้ได้เข้าปด
จักถ่านโพถ่พ่มแซมมตรกว่า

เสียงเฮฮ่ากรกครนร่นเรงถัน

๑ ตงแต่เข้าจถได้มยงเสียงถัน
ใครเขื่อนช่าคำถันไม่เดอถถ

นางแก้วรักษาภมดาวทอง

ปรีักษากันปรองคองไม้หอมมณี

หีบหมากเครื่องนาถอยู่ในถ้ำ

เสด็จมาจพบทศบนอน

เข้าของชนมาไฉนหน้าเรือน

ลือกันว่าของนายพตางามน

๑ ครนรุ่งเช้าจะเข้าไปทตถา

จิตพานรูปเทียนแดงดอกไม้

เวลาสี่โมงเศษเสด็จออก

เสด็จประทับเห็นอาสน์ราชบัลลังก์

๑ ครานนเจ้าพระยาจักรี

กราบทูลเบิกไปมิได้เข้า

ดอกไม้รูปเทียนทองของถวาย

กราบทูลถวายบังคมดาฟ้าระของ

๑ ครานนส้มเต้จุนเรนทรผู้

เขี่ยขุนแผนพตางามทงตั้งงรา

จงไปค้มาค้ศิวส์อัสดี

ให้ศิวส์พ่ายแพ่แก่ฤทธิไกร

ตรัสพตางทางตั้งพนักงาน

ทงกระบงทงของนานา

จิตของเครื่องใช้ให้แก้ว

ด้วยความภักดีจกจกทุกชวชน

ของบุหรี่ยามใหญ่ได้ผ้าผอน

มุงหมอนพร้อมต้นทกตั้งอน

กองเกดอนบาวชาจาตะหวน

พระหมื่นศรีจิตต์รทกตั้งไป ๑

ขุนแผนตูกยาไม่เข้าได้

ไปหาท่านผู้ใหญ่ที่ไฉนวัง

พระโรงนอกเสด็จแปรช้กระทง

มีรับสั่งได้ถามความนานา ๑

ได้ทักประนมก้มเกล้า

ขอเดชะพระบาทมาปกครอง

ของขุนแผนนายพตางามทงตั้ง

ไปราชการค้ค้ต้นของพระเศว ๑

พ้งทตททงพระด้รวดล่ำรวดล่ำ

ซึ่งอาส่าทำชอบกชอบใจ

พ่นอบตเสียนหนามความเจ็บไข

มีไชยได้เวียงเชียงใหม่มา

พระราชทานเครื่องยศกับเสื่อนา

เงินตราเตรียมไปใช้การทัพ

อีกทั้งมาคนคนตะมา

พวกไพร่ให้ผาคคนตะดำรบ

๑๐ ครานนชนแผนกับดุกยา

หารูปเทียนได้พานกดานเข้าไป

ดุกหลานจะมาตาคุณแม่

อินดาวทองกับเจ้าแก้วกฤษยา

ถ้าทกขรอนกอนดุกถบมาถึง

พระหมนศรัทธะเธอเป็นเกิดอแท้

เข้าเรือนรวงรังจะพงคว่า

ขอแต่ให้คนแม่อยู่ดำราย

๑๑ ครานนทของประศรัญมารดา

ดบหลังดบหน้าแต่ดว่าไป

เมยเจานนไซโธระแม่

ทงเรือนเขาเขาของบรรต้าม

แม่ขัดขวางอย่างไรจะไปหา

ทุกข์โศกโรคโภยให้กธาศ์แกตัว

ให้เจ้าชะนะมารผตายุคัตร

ของงามเจ้าอย่าห่างข้างบิดา

อย่าประมาทอาหาญการบรรต

แกมได้หมนศักทายุคัสถ

เครื่องอาณพานหน้าไพพร้อมดรรพ

ตั้งเสด็จเสด็จจกตบเข้าวังใน ฯ

เสด็จชนกตบมาหาข้าไม้

กรวยไหวทของประศรัญมารดา

จงอยุดแต่ซึ่งเคหา

คุณแม่ได้เมตตาชช่วยดแต่

จะหมายพึงผู้ใดให้เป็นแน่

คุณแม่เจ็บไข้จงไหววาม

พอจะทำงนหมอยุทบาน

ถึงดกไปช้านานไม่ร้อนใจ ฯ

พึงดุกหลานดามาตาให้ด

อย่าเป็นห้วงบ่วงโยเดยทางน

จะดุดแต่ดำรพดีให้ถวนถ

ได้พึงพระหมนศรัทธะดแต่

เจ้าตงหน้าไปเกิดนระตูกแกว

จงผ้องแล้วพุนล่ชทุกกเวดดา

ใครชยารอดอสูได้ดักหน้า

ยังเด็กนถเด็กหนาย่าห้วงนถ

ชนไกรบูนนคตหนุมคัมพนหถ

เบาหนกคตของดูให้รคความ

หนึ่งพวกพิไรที่ไปด้วย
 อดคำให้เอาอกใจให้ดังมา
 ถ้าใจเดียวเกิดยวดยกหนึ่งแน
 ทานว่าป่าพงเสื่อเรือพวงพาย
 หนึ่งความกตัญญูรักคนเจ้า
 ให้รู้เรื่องฤทธิเดชทงเวทมนตร์
 ๑ ขุนแผนพลายงามความยินดี
 ขุนแผนกลับมาส่งข่าวไท
 เจ้าดาวทองกับเจ้าแก้วกิริยา
 ไปทัพถ้างบ้านเกิดรานทาง
 การกันขยัดแค้นแม่ของประศรี
 เจ้าแก้วกอดอกเข็ดขยี้เหลือใจ
 เมื่อดอกตลกดาวทองน้องช่วยดู
 ให้บัวม่นคนด้อมค้อมนารชน
 อินทระทามังดังชวญ
 ด้วยท่าพเป็นผีใหญ่ได้เคยมา
 หนึ่งพนักไตไปคราวน
 ด้วยเดินทางไม่ห่างสี่ไชไทย
 จะตั้งเตี้ยอย่างไรไปถึงบ้าง
 ที่ระบับไปให้ตั้งใจปอง

ใครเคียดริษณื่อนช่วยอย่าหยาบหยาบ
 ไปรบพองเหมือนตามกันเป็นตาย
 หนึ่งน้อยก็ไม่แพ้มากหลาย
 เราเป็นนายกตองพวงซังไพรพด
 ทูกคำเข้านักใจจะให้ผล
 เจ้าจงสนใจจำคำยาไว้ ๆ
 รับพรของประศรีแล้วกราบไหว้
 แล้วเข้าไปในห้องทงตั้งนาง
 จงอดคำให้บรองของอย่าหมองหมาง
 มักเป็นตางให้ร้ายฝ่ายผู้ไป
 อย่าให้มทุกชยากต่ำมากได้
 ท้องใต้จรงระวงจระนงนอน
 ทงพินไฟให้อยู่แต่ผ้าผอน
 เขาผ้าชอนเป็ดตูกผูกให้เข้า
 เรื่องนนมอบใจให้คนยา
 ถึงหยกยาดารพินทนเข้าใจ
 ท่วงที่จะได้พบท่านผู้ใหญ่
 ไปเซียงใหม่ก็จะผ่านบ้านจอมทอง
 ฤาต้องนางเจ้าอยากฝากเข้าของ
 ถ้าได้ช้องคงพบประสับกัน ๆ

๑ คราน^๕นดาว^๕ทองแถว^๕กรียา
 จะ^๕ร้องให้^๕กัถ^๕ดาว^๕ใน^๕ก^๕ดาว^๕กัน
 พอ^๕อย่า^๕ได^๕ร^๕า^๕พ^๕ง^๕ถึง^๕ต^๕ว^๕น^๕อง
 รั^๕บ^๕การ^๕ร^๕า^๕น^๕ให้^๕ท^๕า^๕น^๕ค^๕ุ^๕ณ^๕แม่^๕ใช้
 ภา^๕ช^๕น^๕ไป^๕ได้^๕พ^๕ก^๕กับ^๕พ^๕่อ^๕แม่
 แถว^๕ผ^๕ว^๕เม^๕ย^๕ต^๕าง^๕ค^๕น^๕ส^๕น^๕ท^๕น^๕

๑ ฝ่าย^๕ว่า^๕ชน^๕แถน^๕แถ^๕น^๕ค^๕ัก^๕ค^๕า
 บ^๕ว^๕น^๕ป^๕าก^๕ด^๕าง^๕ห^๕น^๕า^๕แถว^๕ค^๕ด^๕า^๕ไ^๕ค^๕ด
 ท^๕ค^๕า^๕ย^๕ถ^๕ว^๕ค^๕ิ^๕ห^๕ม^๕ไ^๕ช^๕ย^๕ช^๕ม^๕พ^๕ด
 ฝ^๕ค^๕น^๕พ^๕ร^๕อ^๕ม^๕พ^๕ร^๕ง^๕อ^๕ย^๕ค^๕ง^๕ค^๕บ
 ท^๕อง^๕ป^๕ระ^๕ศ^๕ี^๕ร^๕า^๕ว^๕ท^๕อง^๕แถว^๕กร^๕ีย^๕า
 ท^๕ง^๕บ^๕่า^๕ว^๕ไ^๕พร^๕่^๕พ^๕ว^๕ก^๕พ^๕ง^๕ค^๕ัง^๕ค^๕ว^๕ร
 พ^๕ระ^๕ห^๕ม^๕น^๕ศ^๕ี^๕ร^๕ค^๕จ^๕ร^๕ง^๕ไ^๕ม^๕เ^๕น^๕ง^๕ไ^๕ค^๕
 ชา^๕ด^๕เ^๕ถ^๕อ^๕เจ^๕อ^๕จ^๕า^๕น^๕ส^๕่า^๕ร^๕พ^๕ด
 อ^๕ง^๕ไ^๕ห^๕ย^๕ไ^๕เ^๕า^๕ช^๕น^๕ห^๕ง^๕ช^๕่า^๕
 ท^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕เ^๕ถ^๕่า^๕ช^๕อง^๕ต^๕อ^๕ง^๕การ^๕ใช้
 ค^๕ร^๕น^๕จ^๕ค^๕เ^๕ร^๕ี่^๕จ^๕ร^๕เ^๕ย^๕บ^๕ร^๕อ^๕ย^๕ค^๕อ^๕ย^๕เว^๕ล^๕า
 พ^๕อ^๕ถ^๕ว^๕น^๕า^๕ท^๕ี่^๕ไ^๕ม^๕ง^๕ป^๕ด^๕าย

๑ คราน^๕น^๕นาง^๕แถว^๕กร^๕ีย^๕า
 ท^๕อง^๕ม^๕ก^๕อ^๕ถ^๕ก^๕เ^๕ถ^๕อ^๕ก^๕เ^๕ถ^๕อ^๕น^๕

พ^๕ัง^๕ว^๕่า^๕อ^๕ก^๕ใจ^๕ให้^๕โ^๕ห^๕ว^๕ห^๕ว^๕น
 อ^๕ุ^๕ต^๕ด^๕่า^๕ห^๕ัก^๕ถ^๕น^๕ไ^๕ค^๕า^๕แถว^๕ว^๕่า^๕ไป
 จะ^๕ป^๕ร^๕อง^๕ค^๕อง^๕ผ^๕ก^๕ถ^๕ม^๕ค^๕ั^๕ว^๕ก^๕ไ^๕ค^๕ว^๕
 จะ^๕ต^๕ง^๕ใจ^๕ป^๕ฏิ^๕บ^๕ค^๕็^๕เ^๕็น^๕อ^๕ั^๕ตรา
 จ^๕ม^๕บ^๕อ^๕ก^๕แถว^๕ว^๕่า^๕ส^๕ก^๕เ^๕็น^๕ส^๕ุ^๕ชา
 ค^๕ั^๕ย^๕ส^๕ัน^๕ท^๕เ^๕่น^๕ห^๕า^๕ต^๕่า^๕ง^๕อ^๕า^๕ไ^๕ด^๕ย^๕ ฯ
 ค^๕น^๕ช^๕น^๕แถว^๕เว^๕ล^๕า^๕บ^๕ั^๕จ^๕จ^๕ุ^๕ต^๕ไ^๕ม^๕ย
 ช^๕ว^๕น^๕ถ^๕ก^๕อ^๕อ^๕ก^๕ไป^๕ต^๕ระ^๕เศ^๕ร^๕ี^๕ม^๕ท^๕พ^๕
 เ^๕็น^๕ม^๕ง^๕ค^๕ด^๕เ^๕ย^๕ค^๕ง^๕ต^๕าม^๕ด^๕ำ^๕ห^๕ร^๕บ^๕
 ช^๕น^๕แถน^๕ก^๕บ^๕ส^๕ก^๕ยา^๕ต^๕ร^๕ว^๕จ^๕ค^๕ร^๕า^๕การ
 ก^๕ต^๕าม^๕มา^๕จ^๕ต^๕เ^๕บ^๕ย^๕ง^๕เ^๕ย^๕ง^๕อ^๕า^๕ห^๕าร
 ต^๕าม^๕ไป^๕ต^๕ัง^๕พ^๕ด^๕ก^๕พ^๕ด^๕่า^๕น^๕ท^๕ง^๕ถ^๕า^๕น^๕ว^๕ัด
 พ^๕า^๕ถ^๕ก^๕เม^๕ย^๕บ^๕่า^๕ว^๕ไ^๕พร^๕่^๕ไป^๕เ^๕็น^๕ช^๕น^๕ค^๕
 แถว^๕ช^๕ว^๕ย^๕จ^๕ิต^๕ของ^๕เ^๕้า^๕จะ^๕เ^๕า^๕ไป
 ว^๕ัด^๕ค^๕่า^๕ง^๕น^๕น^๕บ^๕ร^๕ว^๕ท^๕ด^๕ะ^๕เบ^๕ย^๕ง^๕ไ^๕ด้
 ให้^๕พ^๕ว^๕ก^๕ไ^๕พร^๕่^๕ห^๕า^๕ม^๕ห^๕าม^๕ต^๕าม^๕ค^๕ิ^๕ต^๕น^๕า^๕
 ไ^๕ห^๕ร^๕า^๕เ^๕ย^๕ย^๕บ^๕เ^๕ง^๕า^๕เ^๕า^๕ช^๕น^๕า^๕ย^๕
 ถ^๕ึง^๕ถ^๕ก^๕ย^๕จะ^๕ร^๕ย^๕า^๕ก^๕ระ^๕บ^๕ว^๕น^๕พ^๕ด^๕ ฯ
 แถว^๕เ^๕้า^๕ม^๕ห^๕า^๕ด^๕ำ^๕ร^๕บ^๕อ^๕ย^๕ด^๕ำ^๕บ^๕ด^๕น^๕
 เ^๕็บ^๕ท^๕อง^๕ร^๕้อง^๕ท^๕ุ^๕น^๕จะ^๕ชา^๕ด^๕ใจ

ทของประคัรว่านุณเวรยกชนแผน
 ชนแผนทำนาเสัคเระให้พันโค
 ประจวบฤกษ์ศดิถักรธาทัพ
 ทของประคัร้อมแอมไฉ่แนบกาย
 แดวเรยกเรือมารบกลับเข้บ้าน
 พระหมนคัรรับว้าอย่าพรวง
 ๑ ครานันชนแผนแถ่นคัคค้า
 ดับยามตามคัรว่าว้าฤกษ์ศดิ
 ยกจากวัดใหม่ไชยชมพุด
 พระสงฆ์ตั้งสัถวคชยันโค
 ไทรวงฆ้องตณมาหังหัง
 กอหงตั้งคัรข้าจรข้าอาญา
 บ้างคอกนกระดอบหอบกันชา
 บ้างเหล่าได้กระบอกหอกคอกนไป
 บ้างห้อไปกระท้อมตะพายแถ่ง
 กุณกระท้อมนในห้อพอดังคัง
 ๑ ชนแผนพดายงามคัมภันมา
 พอพนถนถันแถ่งตะวณ
 นายกำนัถษวณตถบ้านช้อง
 ไฟพนคินไปทงไลเทยณ

แดวตถกถ่นมาประคองทงตั้งให้
 กถ่นเข้ไปพอดคอดคอดคอกชราย
 ค้องคักรับว้าประเสักรูเดค้ศหลาย
 ให้ช้อพดายชมพุดรณรงค
 ค้วยห้วงหุดานตถสะโกไม่ช้อยตั้ง
 จงวางใจให้ชนใจทงน ๑
 คทของพ้าเห็นจ้ารัศรัคัม
 ตั้งให้คฆ้องไชยใจเดโช
 พวกพหุดพร้อมพรงคังให้
 ออกท่งโพธิ์ต้ามคันฉับพดมา
 นายจันต้ามพนคังเบนกองห้า
 พวกทหารต้ามฉิมห้าค้างคด้าไตต
 คังกำได้ย้าตามหั่งอไหด
 ต้าเมื่อไรได้ชอกโมอช้อง
 เจียนย้าหน้าหั่งตะแคงชั่ง
 คอยม้แรงเตนคังถงเพอนกัน ๑
 ชักม้าช้ามท่งมั่งไฟว้ดณท
 ฉอนฉนหยคพกพิคเพยณ
 แบทจ้ารับเนองนองไม่ค้องเขียน
 เขียนเขียนกคองทพิคดับฉนกัน

พวกกองทัพหงส์นกเขาปลาทู
 แดงก้านไปจุดทิวทัศน์
 รุ่งเช้าเข้าปลาทูหากินสัตว์
 พนทงเขามาทางตอน
 มาถึงบ้านตาบงกช
 พอดีตงเล่นเยนเยนตม

๑ ขุนแผนจึงเรียกเจ้าพดายงาม
 หมายพลรูปเทียบเอาถือไป
 บอกว่าพาพนของพ่อผิง
 คาบนมฤทธิปราบนครงค์
 พดายงามก็ขดคินลงไป
 ตั้งให้พ่อชกความปลาดในตา
 คาบนค่อใหญ่จะให้เจ้า
 อนพาพนเต็มนดขงนั้

ถึงพระแสงทรงองค์กระษัตริย์
 จะผูกเจ้าให้ไซ่เสียดให้เคย

๑ ถัดไปถึงที่ด่านกแถวพักผอน
 เตอนกนทงตงกนเขาปลาทู
 ค้างหยดนอนตพบวี
 คัดบางขามข้ามบ้านด่านโพธิ์ไชย

ชาวบ้านเอนมาแดงทนน
 ให้พวกกองทัพนฮาไ้รยนอน
 ตบกันรบไปไม่หยุดหย่อน
 พอแตกตงาหน้ารอนอ่อนระทม
 พักรอนเข้าอยู่ฮาไ้รยร่วม
 เศษมลูกชายส์บายใจ ๆ
 เดินตามไปที่ต้นไทรใหญ่
 ถึงต้นพระไทรก็กราบตง
 ใจแต่ครึ่งพระพิจิตรเขาบอกตง
 ผิงไว้ตรงกึ่งที่ศับรพา
 พบตบคใจเป็นหนักหนา
 ขุนแผนทตงค่าด้วยส์ตรัก
 รบพ่งจะได้เอาไปเป็นหลัก
 ตาบอนตงกหมนตงนไม่แมนตง
 ไม่เทียมทตงของเราคอกเจ้าเอ้ย
 ชมเซยคาบพลางทางตงนมา ๆ
 ตระวันรอนตคตม้ายตงชายบ้ำ
 พอเพดาตมตงยกค่อไป
 เข้ายกจากทตอกพกใหญ่
 ตงวงเข้แขวงโกตงอยู่ตะภา

ทรงมาหิวเดินภาเขาคอง
 คัดตงชายคองวี่ยนไม้เบา
 ชุนแผนกตั้งให้หยดพัก
 บรรดาพวกพหลพดรบ
 ตางคนหาเซียงหนกนชา
 บ้างมีเตกนชามางตง
 ที่ไมมขอช้อด้ามมอด้ตง
 อยากหวนเมางวองด้วงกระโปรง
 พอกชยาขงผาชนบงมค
 ต้นเหนือเหลดอขตงรวรจน
 เพื่อนกันชอบันหนตบมาท
 ชายทเจียนเต็มออนวอนรำไร
 เขาคาบหอกออกแตกกบชยา
 พอกแกเจียนเหียนห้อยค้อยด้บาย

หนองบัวห้วยเนียงเตียงชายเขา
 พอย่างเข้าท่งหดวงเพลาพดบ
 ทธาเตอยเห็นอหยหนกนอนด้ตบ
 จดคบกองไฟไว้เป็นวง
 หนึ่งชกตงก่าจนคอง
 ผดตกนหันสั่งได้ไฟโพดง
 พอดตงถึงรบหนชกคกวันโขมง
 บ้างโก้งโค้งคั้นหาพุดทราภจน
 ตงนอนนรีดกองไฟได้กตงง้วน
 จจนหมคอดด้าให้ตงจนไว้
 คราวขาดกตงตายหาชายไม้
 ได้แคชตงชนพอกนคาย
 จนชนชนตางหนากนชยา
 กินออยู่พวายนแฉ้วหัดบนอน

ตอนที่ ๒๘ พลายงามไค่นางศรีมาลา

๑ จะถ่วงถึง โฉมเจ้าพลาวยาม

กำหนดหนุ่มกลุ้มใจให้อาวรณ

ฝันว่านารี พงษ์ธำม

ต้องเต่าเต่างคงคองคอบัว

พุกกีปรายทวยทงชกฉันท

ก่ถวิลตามคิดเข้ชิตกาย

เคล็ดผวาควักออดรณแผนพ่อ

รณแผนคณพจนควักผดกมือ

เจ้าพลาวยกถ่วงพอใจคอหวน

ธำมธำวธำวธำมธำมธำม

๑ รณแผนฟังความพลาวยามเต่า

ฝันเห็นนมคำหริบแต่โบราณ

ฤจะก่ถวิลเจ้าบ้านผานเมือง

บอกกนทพทหน้าบรรดามี

ว่าแล้วเตือนกนกันเข้าปลา

ไม่หยดหย่อนรอนเหลือเหลือกระเด็น

พลาวยามด้ามหัดบอยกับหมอน

เทพเจ้าจึงตั้งหริให้เห็นคว

ผิวชาวคณคายมิใช่ช

มายนหมยวดแหวเอียงกราย

นางเบื่อนบิตทำที่จระหันหน้า

คว่าเขาเจ้าก่หายไปกับมือ

พุดจันเจ้าไม่เมคคาฤ

ร้องฮือพลาวยามทำอะไร

บอกว่ามีเห็นผู้หญิงตูกิ่งได้

จึงเผดอไปขอโทษได้โปรดปราน ๆ

เซะอ้อเจ้าช่างฝันชุนจัน

ใครฝันมกกับนาคได้เมียด

ทำนายพลาวยามเอียงออกจากที่

วนนถงพจครไมทนเขน

รับยกยาตราวมกเขม้น

พอแต่เห็นเมืองแหวเจ้าจันทร ๆ

๑ ฝ่ายว่านางดวงจันทร์มาตา
 ว่าลงสระเดินนำตำราญครัน
 ผุดขึ้นพนนางามดีอาด
 เกิดได้ใจด้วยกตบมา
 ต้มตาคว่าตคอกบงหาย
 ปลุกอเมยแก้ผ่นหวนอารมณ์
 ตอกบง คอ ผวม ไซอิน
 ไม่เหมือนอเมยทายให้นายก
 ศรีมาตาว่าไซ้อมอญถ้อย
 อุดกริทำนายทายดีประคน
 ถามหนานาเมยวกคงเกอ
 อัยคนเดียวไม่ลบายเขาชายมา
 อเมยมอญครนองร้องอูยย้าย
 ยังไม่พบปะก็พุดไป
 บ่าวนายดีพิยอกหยอกเย้า
 ไปดูการบ้านเรือนเหมือนทุกวัน
 ครานนชุนแสนแสนสงคราม
 จะเข้าไปในใจจนชอนถนชาย
 ถอถาดหมากคนโทเบ้นยศอย่าง
 พดายงามคิดถึงฝันบ้านบ่อนใจ

คนอนนนนทรากไม่ฝน
 เห็นบษบตคอกหงคุดพิงตา
 นาง โผนผาดออกไปด้วยหรรษา
 กอดแนบแอบอร่าประคองตม
 เตี้ยคายนะไรไม่ได้ต้ม
 อเมยชมว่าผ่นของนายดี
 มพรงนภะมวันคงถน
 ผ่นอย่างนี้ไตทายมาหลายคน
 เขาผ่นผอยมาพุดไม่เป็นผด
 ถึงใครใครให้จันเทวดา
 ออย่าเพื่อเตยไม่อยากปรารภนา
 เขาย่อมว่านนั้นเป็นเจ้าหัวใจ
 ออย่าพุกพุดเตยนายหาเชื่อไม่
 ถึงคองเขาเมอไรไตตจน
 รังเข้าศรีมาตาก็ผายผ่น
 นกถึงผ่นพรนใจไม่รู้ว้าย
 พักอัยอารามจนคกบ้าย
 แล้วย่างกรายบ้างตามออกหลตามไป
 เดินมาตามทางกับบ้างไพร
 เข้าในย่านตาดกั้เดชม

ทเหตวามชายผ้ามหนาดัง
 วนถอยชามรามใหม่มอดม
 ดั่งของทองเหลืองทองเครื่องแก้ว
 พวกถูกถ้าวชาวรามพวนสันทิต
 ทาขมนเหลืองจ้อยส้อยโรจุก
 แคตระหนาน้ำนวดชอนบารุง
 นุ่งลายห่มสีไม้มเคี้ยว
 คนหนึ่งวันถ้าวชาวถ้ำช้าง
 ครวนเขาไกลแต่เขม่นเป็นแต่แม่พัน
 ทงนมคดถอยนอยหนึ่งจงผัดกน
 นางนมคดคดใจมโตดม
 ดูเดินเมินหน้าไม่เอาโดย
 ๑ พระพิรุณนั่งเด่นอยู่ห้อยชวาง
 เฒ่าช่าหวดงมาทำไมหลายคนครวน
 ครวนคไปจำได้ว่าชุนแผน
 ชุมมอชุนจวนชอนพุดจา
 พระพิรุณเรียกศัรบษบา
 บุษบาเยี่ยมหน้าเห็นสองนาย
 หนึ่งตงไตตามความทกขยาภ
 มิรู้ทจะถามชาวคราวใคร

ถายสุหรัคมดตงทงผาหม
 ด้ระดมดินกำถ้าวพด
 เบนถองแถวคนผัดแออด
 ทำเหยาะเหยียดกริยาท้าวชาวกรุง
 มแทบทกหน้างังบางเย็บถุง
 ไล่กถันหอมพั่งตองฟากทาง
 ผัดหน้าจับเขมาเหม็ดถนชาวถ้าง
 ดูคล้ายนางคนเป็นนวดจันทร์
 ไม่อ่อนแอเหมือนนางทีในฝัน
 นอกจากนั้นคดอย่างต่างค่างไป
 ยิงบ้วนปดมถึงผืนไหหวนไหว
 ดวงศาดเข้าไปในจวนพดนี้
 เห็นคนเดินมาส่งต่างถนถหวน
 ทเดินหน้ามานันตงพระยา
 คใจลูกแก่นตงมาหา
 ชุนแผนวันทากับลูกชาย
 ชุนแผนเขามาไปไหนหาย
 ยมพรายออกมากด้วยคใจ
 แคไปจากแม่ได้ตัวองให้
 ด้วยทางไกลเหลือไกลมได้รู้

จะเป็นตายหายดับไปหลายปี
 เห็นเจ้าเหมือนใครให้แก้ทุกข์
 วันทองต้องแก่ไปแค่นี้
 ตกเป็นชายหญิงอย่างไร
 ๑๐ ขุนแผนเด้าความไปตามเรื่อง
 เขาอ่อนปรวนจนถึงชยชยา
 เป็นความกับขุนช้างกันนะ
 เฝื่อนกรรมตามชัคคอบตัม
 ให้ทุตรอดาวทองต้องติดคุก
 วันทองต้องแก่เห็ดอกันดาร
 อ้ายขุนช้างบังอาจดูเขาไป
 จนตลอดตกชายคนนั้นมา
 มันจะเอาไปฆ่าในป่าใหญ่
 หนีไปอยู่บ้านกาญจนบุรี
 พอมศักดิ์เจ้าธรรมาธิราช
 จึงเป็นเหตุให้พระองค์ทรงเอ็นดู
 ก็โปรดให้พดุงงามด้วยความชอบ
 ประทานคนโทษทัมวธา
 ทัมานั้นจะยกไปเชียงใหม่
 นกถึงคุณปกเกล้าหม่อมทราวจน

วันทองแหงววยงอย
 ด้วยเอ็นดูเหมือนตูกจึงผูกใจ
 คดอคง่ายตายตฤฎาเจ็บไข้
 เคยจนอยู่ในไพร่ป่ามา ๑
 เมื่อดังไปจากเมืองก็ดูธา
 ไพรตประทานโทษาไม่ฆ่าตี
 ตกไปอยู่บ้านพระจมนคร
 ไปเห็นชัคคอบตัมไม่ควรถา
 ทนทุกข์โทษแทบถึงประหาร
 ทรมานจำหิวอยู่เอกรา
 ก็ไม่มีผู้ใดจะตามดู
 ชนษาเจ้าได้ถึงดับปี
 พรายช่วยไว้ได้ไม่เป็นผี
 แม่ทองประศิวเลี้ยงไว้ให้เรียนรู
 แดควดชานยังติดคุกอยู่
 ใต้ช่องคุกทูลขอพ่อออกมา
 รับสั่งมอบการศึกให้ปรึกษา
 ตามดับห้าตูกทามเจ็ดตัมคน
 ไปจับอ้ายดาวตีให้ปบ้น
 จึงจะจนเข้ามานมัสการ ๑

๑ ครานนพระพิจครบขมา
 อธิจจาแควะหรัายแทบววยปราณ
 นหาคถกยากถาทุตขอ
 หาไมกจะคายอัยในคก
 ผอเมยชอขอรมนชมเปาะ
 ซาคทหารเหมอนพอไมยอแยง
 แคนใจแคทอขบขมา
 คคคคขนมานาเดี่ยคาย
 ว่าพตางร้องเรียกถกถาวมา
 ออกมาหาพิชายอยาอายกัน
 พิเชอมาแคไหนไม่วจก
 เห็นหนมน้อยหนานวดชวนคะนอง
 อเมยรบชยบเขายพชต
 หนึนเปนไรไครบนเทวดา
 ศัรมาถาวาขอชเคา
 ขนว่าแถวจะค้ำให้ระยา
 พอพระพิจครเรียกขาม
 นางอทัจอดใจมิไครเคิน
 ยกมือใหวขนแผนกับพตายางม
 พตายางมรับใหวชายแถมา

ฟังขนแผนว่าน่าสงถาว
 นมนานน้อยฤาแคทนทกข
 หวงจะแทนคณพอตบับนบก
 เจาให้พอเบ็นตุ้มเดี่ยแรง
 หน้าตาเหมาะเจาใจถาตั้ง
 คคคคองแกตงนกรกเผาทกทาย
 เปนผหญิงเดี่ยซาขนใจหาย
 ถาเม้นชายจะให้ไปตวยพตั้น
 ศัรมาถาเขยงทำไมนึน
 ศัรมาถาหวนหวนแถวแอมมอข
 คอัยค้อยผลคปานประตุดตามชอง
 ตองคนพอตถุประหตาดตา
 มอตคคเคาเยาะหิวระว่า
 อเมยทายแถวอยาว่าไมผลคค้ำ
 ว่าไคว่าเอาไมเบ็นถ้ำ
 คอ้นชกหนาคว่าแถวขมเม้น
 ขานเจาซาคอัยเยียมเพยมแผงเชิน
 กัมถึเทินชุดนังบึงมารตา
 ให้วามหวนอรมนแถวกัมหน้า
 พบสับคากค้ะตั้งตระถานใจ

คนนแต่แน่แต่ที่ราฝั้น
 น้อยเอ่ยรปร่างข้างกระไร
 ดั่งพระจันทร์ดวงเพ็ญเมื่อมองดู
 ต้องแก้มแย้มเหมือนจระยงเวียม
 ทงจรตกริยามารยาคร
 อ่อนระอ่อนเหมือนจระยงนโให้ประวิง
 ดูไหนไม่ขัดแต่ดังก้อย่าง
 พอดแต่อดต่อครับจับนัยนา
 หญงอนหม่นแต่ทเคยเห็น
 ถ้าแม่นได้ร่วมรักถักซัดใจ
 นกพดวงเจ้าพดรายร้ายพระเวท
 ศรีมาตาของมนตรรจนดุกเกรียว
 พอดับเนตรให้สะท้านตระดานจิตต์
 ออกอ่อนร้อนรุ่มดังส้มไฟ
 แอบซ้องนงค้อยู่ข้างใน
 ความรักมแต่ซกกระคนเคือน
 ทรายคนนหมเดียวแรง
 ดุเนอดวงหน้าคาคังทาทอง
 วั ดักดวงนกอายระคายเงิน
 อเมยยมกรมตามไปถามนาย

รูปโฉมโฉมพรณหาผิดไม่
 ถึงนางในกรุงศรีไม่มีเทียม
 บริสุทธิ์โยภาดัดระอาดเอี่ยม
 งามตั้งยมราคัมดังจริง
 กัดดาดใจว่างอย่างผู้หญิง
 จะยมพรายกัฟรังยงเพราคา
 นคู่สว่างของเรากรมังหนา
 ดั่งเจ้าจะคิดเขาหัทไทย
 ก็หาจับใจเป็นเช่นนี้ไม่
 จะตายไปก็ไม่คิดถักนิตเดียว
 ประดับเนตรเฝ้าไปให้ด้านเดียว
 ฆ่าต้องเหลียวเดมาประหม่าใจ
 ยังกอดตาก็ยังคิดพิลัมย
 ไม่อยู่ได้นางก็ตาเข้ามาเวือน
 ยิ่งเพ่งพิศพาใจอาโดยเดือน
 พนเพอนดังจะคดงตงตามอง
 ดั่งหนังสือถึงหุดต่อเหตอไม่เคว้าหมอง
 ไม่ขัดข้องส่วยส้มข้างคมคาย
 โถงเดินเสยเข้าในห้องหาย
 วนนดูไม่สบายเป็นอย่างไร

ออกไปไหว้พม่าแต่กรุง
 ฎาผู้ต่างทักทายนายคกใจ
 ผู้มาแต่กรุงฎาบ้านนอก
 ขอผิดหน้อยคอยตะวันให้ตกดิน
 ศรีมาดาต้อยหัวดวงศรแห่งระ
 ษัตริย์ชาติไพร่ที่เหนม
 เขากนจนตระวงนนเย็นลง
 บขบาเห็นข้าจึงเกริ่นไป
 ศรีมาดาฟังจากถุกไป
 จักตำรับยอดมทงคิมแกง
 นางยกขามข้าวมาถวายกับ
 ครนถงจตุวงช้างบตา
 พระพิจตรภชอนกนกินเข้า
 ตะตงแต่ศรีมาดาควาแก่ขาม
 กตวเนอความจะพึงตั้งคต
 พระพิจตรว ททาคตพอ
 กินอะไรไม่อร่อยฎาพ้อฎา
 รัชชาติบงจมนจตุจาง
 แดวจึงชกชวทงต้องนาย
 บ้านมออยู่โยในอาราม

แตรวงกลตบเขามงเหมอนเป็นไซ
 ฉนั้นจะบนบวงให้กระบานกิน
 อย่าหตอนหตอกจงคตายให้หายสิ้น
 บัดยงวันแตรจะเล่นในม่งน
 เผือกค่อนเคาะรำไปไม่มคต
 เล่นฉในม่งมอญจัญไร
 ศรีมาดาขิงพระวงหลงให้
 เป็นอย่างไรสำรับไม่จคแจง
 ช่วยคตเข้าไทให้คกแต่ง
 ฝาขแต่งบิตปกแต่ด้วยกมา
 ใจบัวบมิใคร่ออกไปนอกฝา
 ไม่อาจรงยดหน้าเจ้าพตายงาม
 เจ้าพตายรอนเร่าประหอนหวาม
 กตนเข้าเหมอนหนามอยู่ในคต
 เหลดอบคพระพิจตรแตรดพอ
 อย่งไรหนอกินอยู่คระคาง
 ชาวเห็นอฝมอไม่เหมอนฉาง
 หัวเราะพตางหยอกเข้าเจ้าพตายงาม
 ค่างทนเกิดสบายอย่าเกรงขาม
 มาอยู่ตามชอบใจในหนน

ข้มเสีจแควตังคีรมาดา
ทนอนนอยกามะหยนนตองอน

๑๐ ขนแผนกามพระพิจิตรพถน
พระพิจิตรบอควาด้หมอกมา
เนอหนงพานคิตจะเหยวคว่า
ซำกชวยเยยมเยยนเวยนมาไป
ขนแผนจิงชวณตูกชายพถน
วาพตางทางชอกนออกประต
ย้ายจันครนเหนยกมือไหว

พ้อตูกเข้าไปไกล้อฮาซา
๑๑ ด้หมอกมาเห्यानนตริเข้าตใจ

ตงคินโปกโปกโชกแผนคิน
เตยชมคตมทวทงกายา
ตูปหตงด้หมอกแควมอกไป
ไปคิตคูกจันตูกทุดขอโทษ
เจ้าพตายนตูกอนทองน่องยา
ด้หมอกพ้งเหตยวหน้าหาวันทอง
มริทจะถามคความทนกเบา

๑๒ ขนแผนบอคว่าร่าจะไปทัพ
เพวาระได้เคยเห็นโงคไโรมา

ไหจตเจงฟักผาทกตังตริรพ
เสื่ออนตองชนจตออกมา ๗

ด้หมอกนนอยคฤาเจ้าธา
ชยคคแควรทนคใจ
อินทญานาค่าเข้าหาชาดไม้
เกณทให้โอจันมันเตยงค
ไปเยยมมาตวยกนเสยด้กคร
ตรงไปทอยด้หมอกมา
คินเตยงไวอวณพตทนกหนา

ขนแผนเส็กหญ่าให้มำกน ๗
จำไตรภษาพตจาดน

เพียงจะคินทุดตแห่งตวยคใจ
ขนแผนกชคตมานาคาโหด
ชานตองราชไทยพงพนมา

ท่านปด้อยโปรดจิงได้มำเห็นหน้า
ทท่านรับบูกปำมากับเรา
ไม่เห็นน่องอยู่ไหนให้ด้ร้อยเศรำ
เผ้าแต่คุดตพอคตอนาคา ๗
หมายจะรับไปคด้วยชวยอาดำ
จะไปได้ฤาว่าท่านหย่อนแรง

ดีหมอกดีใจจะไปทัพ

ตั้งบอกว่าจะไปอย่าได้แคลง

จึงเด็ดอกเด็ดยอดหนุมาเต็มมือ

มือนมำกินหนุในทันใด

เดชะพระเวทวิเศษขลัง

ผูกเครื่องเรืออวรามงามเพร็ดเพรา

ตองขม้นอยใหญ่ทงไถหน้

ก้งมาหน้มจะเปรียบไม่เทียบทัน

ขุณแผนค้ใจตงจากหลัง

เชิงคู้ให้อ้มหน้าสำราญใจ

๑ ครนตั้งแต่วขนแผนแต่นค้คักคา

พอเกรงว่าช้ออยเหมือนดเบา

คด้วยปลอดค้ตทกทนมขน

มคระบะจะชนะแก่ไพร่

พลายงามความอาโดยศรัมาตา

จะแจ้งช้อกถ้วพ้อไม่คามาใจ

ว่าไพร่พดบอบช้อระก้ออก

ขอให้ไพร่พก้ถักเวตา

ขุณแผนว่าตเขาเกิดเจ้าพลาย

การรบตั้งว่ายงกถ้ำบจกเีย

เค่นหรมบรวงว้าคตชาแข็ง

ขุณแผนแข็งท่วงทกค้ใจ

ถ้อเด็กค้ด้วยพระเวทมุขใหญ่

ระงับ ค้อกโรค้ไทยให้มันเทา

ดีหมอกม้ก่าตงขนค้งเก่า

ขุณแผนช้เหยาระเหย้อชกมาพถัน

ท่วงท้ไว้วองคคค้องขยัน

ถ้าวพันถกทำนองค้ด้วยอ้งไว

เรียกอ้ายจันมาตั้งหาช้อไม้

จะช้ไปนรูงพรงันช้อ

เรียกถกช้อมาถถตงเต่า

เราจะยก้ในรูงขนพรงัน

เป็นฤกษเด้ารเกาขนค้เศษศรั

เจานจะเห็นเป็นอย่างไร

ไม่รับมว่าจะจากพิจิตรได้

ค้จก้ช้เป็นอนบคคคคเจรจา

จะค้ถ้วนยกไปไหนน้เจ้าชา

พอหายเห็นอยเมือยถ้อจกคตาโคต

จะหยุดหาคความถ้บายก้เป็นได้

ท้ไหนจะเหมือนบ้านเรือนคน

พ่อชายนามาลับเหมือนของแถม
 ดุดาดเราเจ้าก็ใครจะเป็นมิตร
 ออกของยากหนักด้วยเป็นหญิง
 แม้นเป็นชายพ่อพตายเป็นสัตว์
 นักพตางนางนอนระทอนท้อ
 ให้เพียงฟังพต่งพต่านร่ำคาญใจ

๑ พระพิศตรขุนแผนพตางาม
 พระพิศตรว่าเข้าเจ้าจะจร
 ว่าแล้วก็ถูกไปเข้าเรือน
 ชวนพ่อเข้านอนนอนพตจา
 ฌนวนนอนอย่างไรไม่สบาย
 จะนอนแต่ยแหวค้ำเขากำตัง

๑ ขุนแผนนึกในใจโอ้เจ้าชู้
 กรรมกรรมเจียวจะทำเป็นอย่างไร
 คิดแถมกทำเป็นมารยา
 คอยจับแบบค้ายตักชายนั้น

๑ เจ้าพตายกายหมอนทำนอนนึ่ง
 กำเริ่มรักหนักแน่นแค้นระทม
 ปานนเนอชอนจะนอนสนิท
 ๒๕/06/2565
 ดุทเหมือนจะมขงเมตตา

จะรู้แน่ฤาจะแห่งแคง ในจิตต์
 ฤาปริศคิดว่าไม่ปราน
 คองช่อนรักหนักนงอยกบถ
 ่ คำนนเป็นตายเป็นหมายไป
 ำคาคกลอมใคร่จะเคตมได้
 ันักอาโดยไปจนหัดบกับทนอน ๖

พตกันจนยามไม่หยดหย่อน
 จงพกผอชณเดี่ยวเกิดทงตองรา
 พตางามพนเพื่อนเป็นหนักหนา
 คุณพ่อชานตักแถมกจะมึง
 ระดำระส้ายเห็นคเห็นอยเมือยต้นหลัง
 จะใดคองหนายกแต่เข้าไป ๖

มันล้ำคญวักหารไม่
 มันจะแคงให้มูใหญ่ผิดใจกัน
 หัดบตานอนนึ่งไม่พตกมัน
 ไม่วางใจให้หวนในอารมณ์ ๖

สุดประวิงอกใหม่ได้พุงขม
 โอ้เจ้านมพวงพศั้วมาตา
 ฤาตวงจิตต์จะนิกเด็นหา
 แต่ทว่าเป็นหญิงกนังใจ

อันความรักหนักแน่นในอกพี่
 เมื่อนรเคาเจากเห็นจะอาไต่ย
 เขาย่อมว่าถ้ามมีครใจ
 พรกเจาทะเทียมมดวงชีวิต
 จะวนเวียนเพียรพูดให้ถึงปาก
 ด้วยพรังนักรจะไปไม่ย่นาน
 ถ้าจะไวด์ขอคือชากดับ
 ด้วยความรักหนักใจเสียด้มท์
 จำจะคิดเข้าสันทีให้ส่มนัถ
 เม่นมิได้ศรัมาถาษาใจ
 ตามแต่บุญกรรมเกิดน้องแก้ว
 ถาเม่นแกวพมิเมคคา
 ยงนถยงครมอรามณหมอง
 นาคางพรางพร้อยระห้อยใจ
 พังพ้อรหุดจนโกถ
 ชุนแผนรู้แยบคายเจ้าพตายงาม
 เจ้าพตายสำคัญว่าพ้อหดับ
 พ้อออกนอกห้องได้กย่นด
 ๑ ชุนแผนดูกรมองด้วยองความ
 พตายงามก็เก้อระเมอเคา

ชอนเจ้าจะรฎาหาไม
 คงมิให้เสียทพหมายชีวิต
 แดวคงไม่ตามสัญญาครจิตต์
 นัจะคิดนใดให้เป็นการ
 กัดตยากเชิงชกถ่มครตมาน
 จะพังพานผได้กไม่
 เห็นตวพนจะยบตงเบนม
 จะทวชนทกอนจนบรโดย
 จังจะคิดทำคักก่อไปได
 ชังจะไปเซียงใหม่อย่าตงกา
 คนหดับแล้วจะลอมเข้าไปหา
 ก็ตามแต่เวตาจะเป็นไป
 แดงเดอนเตนตองตว่างไสว
 เตียงโก่แกวชนกระชนยาม
 ไม่วไจแคงคต้ามแล้วทำตาม
 ไมคอบความนังอยู่จะตที่
 ค้อยชยิบตถยงมาจากที่
 หมายว่าหนัพพพ้อรบงเงา
 พอทันถามออกมำทำไมเจ้า
 นันจะออกไปเบาทันอกชาน

อนมนให้ปวดแต่ทองเหยยว

จะปลุกพ่อชอขารับประทาน

อ้ายโรคคต้อนเช่นหมกชกอย

ว่าพตางทางจุมมอชกชวย

๑ เจ้าพตางงามชคใจไม่เป็นตฐ

คั้นพอเหมือนหวอกจะฟกพัง

เป็นโรมคตอว่าไม่หตบ

พตายร่ายมนตวชตงตั้งนทรา

เข้าคองชนแผนแต่นตนิท

หตบตนิทแนวองลงจรงจรง

ชยบเทากวอย่างออกจกคอง

พระพวยพคบบผาพาขจร

๑ มากงเรอนทศรมาตอชย

หตงนคอกกกระมยชงใจ

คิตพตางทางว้างมนตวระกค

ตเตาระกตอชกอนหตคตอวอมองเมียง

อชกตบตามวองกระจางแตง

เครองแบงจคตงใจหตงมา

เครองนากเครองทองตองตำรบ

โตชงมเบงรำนามนทาน

หตยเทยวตอชกตอชมนตงหาร

ชนแผนว่าไม่คองการแตวเจ้าพตาย

หมอดกักรอยรทชากไม่หตย

ย่างกรายเข้าหองคองระจรง ๑

ตมชอนแตวคตอกตทตงนง

กะไรช่างแกตงได้ไม่เมตคตา

จะคอยจยให้คอกไม่ว่า

คตงตมาชปตงตงระจรงค

กคตมจคคตอชวพระเวทคเคชชตง

พตายงามตมหองตงนอวอรณ

พระจันทรตองแตงจวรัตประภัตต

รจยรนรตงชอนระจรงไป ๑

แอมบงเงาคตอชวตงไสย

แตงไฟวบวามตามคตอเกยง

หตบหมคเจยบตไม่มีแตง

แตงเข้าในหองยอชคตมมา

เจ้าคตคแตงเครองเรอนไวหตทคหนา

ชนตงหนาพานรชองชคต

เรยงตาคตบวองไวเบนทท

โตชวคตงเรยงไวคตงกน

08/06/2565

โศกพานหีบปักจตุคองซ้อน
 เครื่องไหว้พระนพคุณจอมจันท
 กระจาดใหญ่ได้คงทงไม่ด้อย
 ตะอาดตั้งอานถานตานานิยม
 ฝั้นใหม่ใส่ทองเป็นถายปัก
 บักระเด่นเป็นไซ้ใจอาวรณ์
 เอาไฟเผาเข้าตักพระห้องนาฏ
 ระเบิดแกดังแปดงเป็นจรกกา
 พระรับแรงชกกรดถึงศรี
 ด้องกระษัตริย์เชยชมลุ่มลุ่มกัน
 เข้ามาเมืองจะเปิดองความสงไสย
 ผลกรรมจ่าจากจะพรากร้าง
 ออกทรงรถชมพรวณแบบผา
 ให้ถมเพชิ่งตั้งต้นไพร
 ครั้นไถดไปคกตงกลางบ้ำ
 คิดถึงพระองค์มทรชยศ
 บักเป็นระเบิดเหียวตามหา
 พระวงคำแยกย้ายหลายคำมด
 ฉลาดคนักบักงานนอยยญา
 ๐๘/๐๖/๒๕๖๕
 อันของคัมภีร์มาษาใจ

ทงผาชนพบเรียบทุกดั่งสรรพ
 คั่นองแกระงาเป็นหน้าพรหม
 อุบะห้อยรัตนรอยดั่งอวยลัม
 พดางชมม่านางข้างท่นอน
 น้าวกรปรางบางชะอ้อน
 ทูรน้อยรักนชบขุขมา
 โอบอุ้มได้ราชรถา
 บักเป็นมชษาเจ้าจาบตัย
 เข้าสู่ถามณภรมยชอญ
 พอวังแดงดรัยนักจากนาง
 ดั่งพดียงใจมิให้ห่าง
 พเอิญข้างนางนิกนิยมไป
 บักประการภาหลาอันเป็นใหญ่
 พัดพาอไทยไปท้งรถ
 มชษาข้างแดนโคกกำสัตว์รด
 นางระทระทวยแทบทำตายชนม์
 คั่นคว่าจบแหล่งทุกแห่งหน
 แปดงคนเป็นบันจุเห็จไฟ
 ฆ่าพดควอเรื่องพหาคัดไม
 พิเคราะห์ไปเหมื่อนเจ้าศรีมาตา

อินอกของระเด่นมนตรี

คล้ายระเด่นกบพระนุชบุษบา

ถ้าใครเป็นจรรยาเข้ามาถั่ง

จะจิกหัวจรรยาเข้ามาพัน

เตยงจนคนตงบนตวลึงหิ

แฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

พินหารบายดาชทบถัดบถัด

เบคมีงเมียงมอเงเห็นของนอช

พกศพรหมเหมือนมอยทงหลบ

เจ้านทรามารยาตราไมม่ปาน

ค้อยประคองตองจับเจ้าทงหลบ

พชตองเตาศวถันให้พนเพอน

จับแฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

จะปถกนางกถวรวงย่องห่างไป

๑ ความนคั้วมาถานาร

ถมคตาเห็นชายอยปถายเตยง

นถถ่าคณูในจถคคถถ่าถัน

นอชอย่างไรโจกถ่าเข้ามาตาม

เจ้าพถายไถพงเชานงอช

ทกใจเพียงจะคถถันใจคถาย

เหมือนอกพททไทยหา

แต่ไมม่จรรยาจถฉถกน

พไมม่ปถดยอย่างเช่นระเด่นน

แฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

นถถายพรายพรงพวมทงเครอง

มถงเหถดองแพรคถกกระถ่นถอย

มถงถถถถถถถถถถถถถถถถ

เจ้าเหถถถถถถถถถถถถถถถถถ

ประทปคพหนานถถถถถถถถถถ

ยถคถถถถถถถถถถถถถถถถ

ทอมกระไรใจถถถถถถถถถถ

ค้อยถถถถถถถถถถถถถถถถ

ค้อยรถถถถถถถถถถถถถถถถ

คถายเวทแฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

รถถถถถถถถถถถถถถถถถ

เจ้ามถงเมียงจ่าไถถถถถถถถถ

ไมม่ทถถถถถถถถถถถถถถถถ

จะเกถถถถถถถถถถถถถถถถ

นางรถถถถถถถถถถถถถถถถ

รถถถถถถถถถถถถถถถถถ

๑ อเมยรบหตบอยทเฉดยง
 ฤชณคยวครหกตกใจ
 เห็นเจ้าหน่อมอนางวางบนตก
 ก้แจ้งใจในเหตุปัจจุบัน
 พ้อเขาสาธุนานดูหน้า
 แล้วปลอบโยนตามใจให้สบาย
 ว่าแต่บัดนี้ของย้งอกดับไป
 คอยคุณ้คนจะไปมา

๑ จรกถาวถงท่านพระพิจิตร
 จะเกิดเหตุอะไรไม่รักความ
 กุแหวแหวเหมยฮนเสยงคร้มาตา
 อเมยเฮยคอบไปพันใด
 บัดไปบัดมาไม่ทันดู
 ฌบคมันพดคตงจากมุง
 พระพิจิตรว่าคยอมญก้อย
 บุษบาว่าฌนกไตเคอน

๑ ฝ่ายว่าชุนแผนพ้ออยู่หอณ
 ออพตายหายแล้วไม่แคว่กน
 ช้ายตกเจ้ากรรมมาทำเชญ
 แค้ทริตรองแก้ไรذنได้ฟัง

โดยนเดยงนายรอกงจาไต
 เขาห้องใหม่ของเมยงตงเคยงพถน
 วจกวาเจ้าพถายทหมายมน
 มาควยชุนนางตั้งให้เจ้าพถาย
 ตบได้ไปมากว่าจะหาย
 ถาชนใจแล้วจะตายในพิรบคา
 อเมยยมตะไมอยู่ยในหน้า
 ด้วยตั้งสารคร้มาตากับพถายง ม ๑

หดับถันทเสยงตกตกใจความ
 จ้งรอกถามอเมยเฮยเป็นไร
 มงตมตาชนพงมงฎาไม่
 นวยท่านเรียกฉนไปให้บัตยง
 จงจกมนอยทในอง
 ฤพวงเรอจ้งรอกงอกก้องเรอชน
 ตักหนอยชอนจะเดยเป็นกตถากเกิดชน
 มนเชอนไมคเตแคว่กตางฉน ๑
 สตั้งพันคนพงใจหวอนทวน
 ช้ายชเควคตงนไปเข้ามุง
 พรงนทเห็นจะเกิดยง
 คนยงรังไม่รงบหตบนอน ๑

รักจริงนงโยมิไปขอ
ดวงเกินตัวมาเชิญให้ท่ายก

๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐
อนิจจาแก้วตาข้างว่าได
พิศตามาดังตัวไม่กลัวตาย
ถ้าตำมารถอาจชบค้อพ่อแม่
ทวงทักจะต้มฮารมณคดี
เมื่อนงกนเขาเขนเห็นฤาเปล่า
แต่สู้คิดเพราะคิดราชการ
ถ้าร้างรักหักใจไปจากเจ้า
คงบรรลัยโดยไมทนเป็นไมตรี
เพราะชดชวางขย่างอินไม่คิดเห็น
ถ้าเจ้าไม่ปราณพยอมาตาย

๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑ ๑๑
คีรีมาดาพิงความพยายางามว่า
นกกถึงดวงกตวชยยังร้ายนก
ถึงเพียงนแสตทไหนจะไปจาก
ทงใจนางความรักกตคเคือน
ข้อชาวกรุงคีรีเสนินเจยว
จะว่าไรแก้ไขได้ทุกความ
ชนมาถึงพิศตรคตผหญิง
ไปทัพิที่ไม่ไปไถ่ตรอ

บอกแม่พ่อเป็นฐใหญ่ให้ประจักษ์
นี่จะให้ใครต้มครไปทักทาย ๑
ไม่เห็นใจฤาว่ารักต้มครหมาย
ก็เพราะรัก โฉมฉายกว่าชีวิต
แม่แสตทจะขอค้อพระพิศตร
ท่านเป็นมครกับบิดามาชานาน
ท่านหยอกเย้าพชยอย่างว่าลูกหลาน
จะต้องคุมพวกทหารไปพรัง
ทุกคำเข้าจะระทมตั้งครมผี
ไซ้ว่าพิงจิตตจะคิดร้าย
จำเป็นจึงเข้ามาหา โฉมฉาย
ขอฝากกายไว้ในห้องของน้องรัก ๑
นางตรกริตราทกตั้งจริงประจักษ์
เหมื่อนชวณชกชายเวทในเรือน
ยากทจะผลัดดวงประกนเดือน
จึงตูกเบอนหนาคอนเจ้าพยายางาม
ฉลาดเฉลยวณถมเป็นคมทนาม
มีนาหญิงอิงตามกันปรอปรอ
ครวนคตทพิศตบนิ่งไม่ต้อขอ
จนแม่พ่อหตบไหดเข้าในเรือน

ไม่คบค้ากันว่าบรรดาโดย

ถ้าหญิงใดใจเบาให้เจ้าเชื่อน

ปลัดขียนางร้ายแปล่าอย่างข้าง

ให้เสียตัวชิวชาระยาบ

ฉันชอบคุณที่อุตสาหกรรมาใช้

ถ้าพ่อแม่รู้ความจะตามง

๑ น้องเอ๋ยที่จะไปอย่าได้คิด

พี่ไม่ดวงหลอกดอกกะนั้น้อง

ปรานีพี่เกิดเจ้าอย่าเฝ้าต่อ

ถ้าพลาดอิงแอบเข้าแนบกาย

๑ ศรีมาดาบองมดตะมดเมียง

สัญญาว่าแต่ปากอยากอะไร

ถ้าจริงใจก็ให้ความสัตย์ก่อน

เชื่อได้จึงจะปลงลงเป็นมิตร

๑ จริงจริงกระหน่นถันของแก้ว

พี่จะให้ความสัตย์ บัญญาณ

ถ้าพันทงขวางขวางหย่า

ขอให้หมอนเป็นเห็นจริงจริง

พี่ให้สัตย์บัญญัติอย่างนั้นแล้ว

เชิญเจ้าช่วยรับรักพี่หนักกรัน

ชาวบ้านนอกที่เห็นใครจะเหมือน

ไม่ถึงเดือนก็จะทวงวงไปทัพ

ต่อให้ค้อยร้อยปีไม่มีกลับ

เพราะลับปลัดหลังเดินที่เดให้ชาวกรุง

ไปเสียเกิดพ่อไปจะโกธร์ุง

คงโกรขย่งไม่ให้ตั้งใจบอง

ต้นชีวิตก็จะตายอยู่ในห้อง

จะครอบครองเป็นค้อยจนตาย

ได้ถูกถอดแหวงเช่นไม้หน่นหาย

เจ้าพตายจับต้องจะตองใจ

เชื่อว่าแต่ยงเมียงเข้ามาใกล้

อย่าด่วนได้ระจงยงซึ่งใจคิด

ให้แน่อนนภายหน้าว่าสุจริต

ถ้าเบือนบิตอย่าตำรวยให้บ้อยการ

มันกแต่ยังมีเห็นองตองว่าชาน

ขอบั้นคาดเทพคาจมาฟัง

ไม่เพียงเจ้าศรีมาดาไปวันหลัง

ตงนรคตกกระทังตง โดกันต์

น้องแก้วยังส่งไสยฤาโรนั้น

จะหวาดหวั้นค้อยไปไม่ต้องการ

๑ เห็นแต่หม่อมพริกทอง
 แดนยงเป็นไซให้ตั้งทาน
 เจ้าพดายวิ ใจใ้มารยา
 ประจวบตบตอดในสระใบ
 ทงหม่มสาวคราวแรกภิรมย์รัก
 กำเวบริกเหลือทนทรนวิช
 เหมือนเกิดพายุกลตามาเป็นคลื่น
 พอฟ้าแถบแปดเป็รียงตงทศวัน
 นทศพองของฝั่งฝ้า

โลกธาตุหวาดไหวในกมล

๑ ครานนหวดนางศรีมาตา
 แอบลิวเคียงข้างไม้ห่างไกล
 พักพิธางตามผัวกตวอดโรย
 เจ้าพดายด้ร่วมด้ชอดกอดประครอง
 กินอยุ่ไม่คองกดาวทงดาวหวาน
 ต่างพระนิงคตงเคลธาเผ้ากระซิบ

๑ จวนอรุณเรือฟ้านภวแผ้ว
 ศรีมาตาคนก่อนถอนฤดูไทย
 นางดังหน้าทาแบงแด้หว่หัว
 คนเกิดจวนจะแจ้งแสงตะวัน

คงปรองคองร่วมรักสมัคครัดมาน
 ขอดัดพอนานนานจะตามใจ
 ไม่รชช่ากอดครัดกระหวัดไซว
 นางผลัดไ้ได้อยู่จนพบกับท่อน
 ไม่ประจักษ์เดินหามาแต่ก่อน
 พอร่วมหมอนกเห็นเป็นนอศักรวิ
 ครนครนพารองกองงต้น
 ด้เทอนถนดินฟ้าจาดาด
 ท้องฟ้าไปรยปรายด้วยสายฝน
 ทงต้องคนรสรักประจักษ์ใจ ฯ

เส่นหาพระวงหอดโหด
 เขาสะใบซิบเนอทเหอนอง
 ทิวไทยฤจ่าจะหาของ
 ไ้ได้แนบของเนอนนมพ้อมทพย
 ขนด้วรคเห็นวมาอยู่หิวบหิวบ
 งบงบกันจนม้อยผอยหลับไป ฯ
 ไ้ไ้แก้วขันเว้งบัจจุสไ้ดมย
 ด้ด้วยจำใจจะคองพรากจากผัวน
 ค้อยรยบจับคิ้วผวปลุกถัน
 อยด้ด้วยกันซ้าไปจะไ้ค้อย

เจ้าพยายตน ฟันควมวแต่จูบ

จะเห็นทางนางไปให้เสียด้วย

ศรีมาตาพาไปทเครื่องเบ่ง

เจ้ากระแจะปรุงประทีนกลิ่นจวงจันทร์

เจ้าพยายประเบ่งแข่งควัดแก้ว

นั่งตงอุ่มนางวางคัลไฉ

๐ ครานนนวนนางศรีมาตา

นักใดเหตยหน้ามาว่าอน

เรื่องของเราผู้ใหญ่ไม่รักความ

พอไปเผื่อใครจะชอวัง

ถึงของจะยากเชิญเป็นอย่างไร

เดรัจฉารทพจึงกตัมมา

พยายงามความฮาโดยใจละเหีย

พันเหลอทจะหองโย

ถึงกะไรให้ชอพอไต้มัน

ถ้าหากว่าบิดาไม่ปรองคอง

ชยาคอกหมกใหม่เตยหนองแก้ว

เจ้าจงจำคำดำตยของพี่ไว้

ชยารองให้ไปนกงังพั้งพี่

ว่าพตางทางชอช้คนาคา

โตมดบอยผู้มีใครจะผันผาย

ซึ่งคายตูกนางดังหน้าพตัม

คกแตงเบ่งรวานาคอกไมกตณ

นางจัดสรรให้ผดแข่งควไป

จะคลาศแควต้วต้อถอนใจใหญ่

ยังฮาโดยนึ่งอนาคไม่อาจร ๗

เจ้าโคกาดะอ๊กถ้ช่นอช่น

คคกช่นนะจะไปไกลจากนึ่ง

ค้องคิตช่านถากหนามไว้จุกช้อง

ชยาคให้ตองช่นชคค้ำบตา

กคังจะเอาใจไว้รชทา

ชยาคเชื่อนช้ให้ม้วยด้วยครอมใจ

พั้งเมยไมกตณหวตาไต้

พี่จะไปบชกพอให้ชอนชอง

บชงกนมิให้ใครเกยช้อง

ถึงจะตองพันคอมชอไป

ไปแต่วพหตมปถมจคค้ไม่

เดรัจฉกเมอไรจะรบัมา

พวังนใครเห็นจะผคหน้า

แต่วจูบช้ยช้ยชวาจะตาจร

ศรีมาตาอาโดยใจจะขาด
 ฝนฝนเจ้าเขาท่อน
 ๑ ครานนจึง โนมเจ้าพตายาม
 รามรามจะใคร่ตามกดับเข้าไป
 หักใจเดินออกมานอกห้อง
 ถึงห้องตงใจจะเสียา
 ๑ ครานนชนแผนแต่ันคักคา
 เจ้าพตายทำเฉยเอ่ยตอบไป
 ชนแผนว่าเจ้าไหนในเมืองน
 หนาตาทาแบ่งเป็นเม็ดเม็ด
 มาอยบ้านพระพิจตรม บดา
 เองจงจวมตะตาบตะตวง
 หากว่าตตินดหนึ่งด้วยการทัพ
 ไม่ถกหวายตายพรอยก็เป็นบุญ
 ๑ ครานนพตายามพรามส่วาท
 คิดไปไต่ทกคิดใจ
 ด้วยความรักชอกช้อนเหลือกำตง
 มร ทกระสัดตคตคตง
 จจะฟังบุญคุณพอช่วยชอด้
 คิดไปไม่คตอคจะวอดววย

นางมีอาจคหน้าตงแต่ก่อน
 ดงแอมหมอนช่อนหน้าไคกาโดย ๗
 แดตามเมยชวัญให้ห้วนไห
 แแต่จนใจจะส่ว่างกระจ่างฟ้า
 ค้อยค้อยย่องมึงเงาเข้าริมฝา
 เห็นบิดาคนอยกคกใจ ๗
 เห็นพตายามถามว่ามาแต่ไหน
 ฉนปวตทขงตงบันไดไปที่เจ้า
 ถึงกบมเควของแบ่งตงไวเสีเจ้า
 ทรเชนเห็นเทจชย้าहतอกตง
 พระคุณท่านมมาเป็น ไหญ่हतง
 มึงอาจตงตทท่านม มคณ
 หาไม่กจะชบตงไคถน
 ทำอันแต่จะว่าประการโต ๗
 ฟังพอมวิภาชหาเถยงไม่
 กราบไหว้วาตกนผศจวง
 ราวจะคตงจะไคไปทกตง
 ภาชนงไปคกนกวาดาย
 ก้วจะไม้อยเมอคตอนบ้าย
 จงบนบ้ายเขาห้องนงศรีมาตา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ขอนักเป็นมตรจิตไม่คิดแห่ง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตกใต้ให้ความเป็นตัญญา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ถึงกระไรได้มันพอกันเท่า

คุณพ่อโปรดด้วยช่วยปรองดอง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
๑ ความชนแผนแผ่นดินนี้

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
การทรงปวงดวงเสยถึงเพียงน

ของามักหลงจนงงววย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตกกระไดพลอยโผนใจนตามบุญ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ย้ายถุกนอกพอก่อความร้อน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เขาแต่ใจหนุ่มตระกรุมตระกราม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ถ้าไม่รักพระพิศครมบิดา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตลกของท่านท่านรักดังดวงใจ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ก็จะต้องแก่ไซ้เสียให้หาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ถ้าวินหน้าทางขวางนางศรีมาตา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เจ้าพยายค้ใจกราบไหว้พ่อ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ว่าพดางต่างหน้าทางส่องนาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
๑ จะกล่าวถึงนวดนางศรีมาตา

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
กอดหอมกอนใจให้พันเพื่อน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
อ้เมยเห็นนายยังหายเจ็บ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เห็นนายเคยเคยทำเหมือนเป็นทุกข์

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
คุณพอกเห็นแบ่งที่ประหน้า

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ว่าจะบอกบิดาให้ขอร้อง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
การเบ็ดเสร็จใจว่าเมื่อขาดอง

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
จะได้ค้ต้องออกใจไปราวี่ ฯ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
นึ่งคิดใคร่ครวญตัญญ์

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
จะทิ้งไปไม่คิดเป็นนทรคุณ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ไม่ช่วยไปข้างหน้าจะว่าวุ่น

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ทำเป็นหนหันโกรธเจ้าพดางาม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เมื่อแต่ก่อนทำไมไม่ได้ถาม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
เกิดความแถม้างอ้อพ้อทำไม

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
กหาพุกพุดจาใหม่่งไม้

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
มิ่งทำให้เสียศวมเหมือนช้อช่า

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
อย่าให้ท่านอับอายชายหน้า

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
กมช้อช่านบว่านเป็นชาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ชอนนมใหม่ทเสียหาย

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
แล้วเยอกรายออกมายุหน้าเรือน ฯ

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
โค้กาอาไโดยใครจะเหมือน

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
นอนเชื่อนอัยจนเข้าเจ้าไม้ตูก

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ค้อยยังเกรียบโกลเข้าไปปลุก

๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗ ๑๗
ตงนึ่งปุกแกตงต้อท้อนแล้วถอนใจ

อนิจจาชีวิตช่วงจุนยาก
 ยิงมาฆ่าฉันเห็นโทษเป็นไป
 กลับไปเมื่อใกล้จะถึงว่าง
 เบยหอยแค้นสัตว์ขยิกไม่มี
 นายคนจะครองชนกาควไซ
 นำเอ็นดูเธอดีเหาะลงมา
 ๑ ศรัมาตาไม่อินงถ้าตงเคย
 ตกชนค้อยหัวตวจัญไร
 มึงอย่าพูดมากปากดำรวย
 ว่าพตางเจยนหมากแถวจับพต
 เยบกระทงประจงเจยนผาษ
 ทงของกินระหวางทางอัคคิต
 จิตเดรัจชอนไต้ในครกร้า
 เชิงเอาไปให้ค้อเมยรับ
 ๑ ความนพระพิจตรบขบา
 เบกสะเบียงเดยงกนองคะนง
 พอนั่งตงบขบาก็เรียกไป
 พ้อแผนจะไปแต่ไ้ในงาย
 อ้อมัยบอกไปใจค้อหาย
 ยิงปวงตแล็บเต็มทเห็นยคา

แต่จะหาได้ปากมิใครได้
 ว่าเทพไทเธอมาเมือคน
 ไปกตางทางเธอขยักหมากบรูห
 จะเอาที่ไหนไปให้เทวดา
 ด้วยส่งถารเทพไทเป็นหนักหนา
 ถ้านายไม่เมตตางจะเดยใจ ๆ
 พงชเมยแกฝนไม่กตงได้
 ไม้มเดือกเดือกไปเทยวถวง
 มางช่วยกนทำเดยลักคร
 มหรม ในค้อเขาแกมต
 ได้หมากพตบหรัทนางจิต
 ได้ชวคคิตผกผ้าตราประทับ
 แถวเอาผาชอนชาเบนถาดบ
 ของค่านับเทวดาทหามัง ๆ
 ตั้งผู้คนจนเวตาดักโมงครัง
 ครนเดรัจจิงออกมาหาธองนาย
 ศรัมาตาเป็นไรไปไหนหาย
 ต่ายแถวดำรับไม่ขกมา
 ผงเข้าคานายเมือตางหน่า
 บขบาวามังเบนแต่เตนต

๕ ทงนายมานงคงกล้าออย

๘๘ ๒๗ ๘ ๗
ชาตอมอญหนาเบเนเห็นแกกน

๑ เจาพตายไตพงนงกขน

๒๘ ๗ ๗ ๐ ๘
คงรเห็นเบเนใจกับศรมาตา

๘ ๒ ๒ ๓ ๓
ทเขาไปชวยเหตอเมอนางเน

๘ ๘ ๘ ๘ ๖ ๘
นงนถกรกครองเห็นชองค

๗ ๒ ๒ ๒ ๒
คนแม่แกมเงเขาตาธา

๗ ๑
กะตูกหนิงตาชวยไปดวยกน

๑๐ มุขบาไตพงนงหวรอ

๘ ๒ ๒ ๒ ๒
อเมยมเงจาเอาตาธา

๒ ๐ ๒ ๒ ๒
แกวหนหนามาพตกับชนแผน

๘ ๘ ๗ ๘ ๗ ๒
มดกกไมเห็นเบเนชชาย

๑๑ ครานนชนแผนแต่นศกตา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตูกไตพงผาเทาเมอคราจน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แตศรคองจะذنองพระคุณคอบ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ยงไมเห็นตั้งไตในบัญญัติ

๘ ๘ ๘ ๗ ๘
มาถงกรรพงแตเยนจวน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คนพ้อมแม่ตูกชายนนไม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้แทนคนต่างตวทงพ้อม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คนพ้อมจะเห็นเบเนอย่างไร

๕ ตักหนอยตาออนจะมวมปถน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
นาชมนไมเอาไปให้หยอดตา ๗

๘ ๒ ๒ ๒ ๒
อคนนถ้าคญมนหนกหนา

๘ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
นกกหนาไตเดวเมอคนน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แกวชวยปตพ้อมแม่เบเนถวถ

๒ ๒ ๒
ไตทบอกบชวาพถน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ถาถมตาในนาตชยน

๒ ๒ ๒
ทำอย่างนถกจะหายระกายตา ๗

๒ ๒ ๒
พอคนอวรัตนกหนา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปบอถศรมาตาเหมอนพ้อพตาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แมนแกนควเองมรหาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ยงเตยฉายอชากไตไวถลคน ๗

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เห็นถบทำคอบคอบอนถน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มพระคุณเบเนพนคนนา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
คตควอบคอบเบเนหนกหนา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จนชนมาถงพจครน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เห็นการถ่มควรบเบเนถวถ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
อชางมนถกจะยกให้ชวงไร

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตามค้จะค้ค้ค้ค้ค้ค้ค้

๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ใจเด็กถ่มศรรักผาเทา ๗

จะว่าเขื่อนไกลไปไยดำ
 ต้องทักขอยากมากมายมาหลายพัก
 เมื่อนั้นมดดำครวดอยู่เป็นช้ ชน
 จนร่วมหอคดตั้งเศดาทุกเข้าเย็น
 พอไปทักพบมาเห็นหนานค
 ของคบแค้นเพียงจะคนดินชวน
 ดูปากเพียรพยายามถามมาได้
 ทนดำมากยากไรในพงพี

พอพันโทษหมายใจว่าพันทัก
 เกิดวิบากผลกรรมมานำชัก
 ความเค้นเค้นที่จะชอกช้า
 เพราะตัวต้องทนทุกขอยู่คนใน
 โยว่าเจ้าวันทองน้องแก้ว
 ด้วยเถิดวางทางนานแต่เติมท
 ฤว่ายังมีจิตศคคคะนัง
 พิศดั่งเข้าเย็นไม่เว้นวาง

๐ กอขทัพยาอกนอกพิจิต
 บางแห่งใหญ่โคมโหฬาร
 ดูจากหลังมาเห็นคดาคดำ
 ษะโคคกข้ายคองจนดองถอย

ถึงแม่เจ้าพอกชำระกำหนด
 จักรแห่นเดียดตาดกกระเด็น
 ดั่งจะกดินไว้เดิมไซ้เด็น
 ไม่คิดเห็นว่าจะพรวดไปจากกัน
 มันปดคปดิตตณารักหักสะบัน
 แต่โศกศัลยโหยหาอยู่กว่ามี
 เทียบบอกบำบำไพรพากนหน
 ไม่อาลัยชิวเพราะความรัก
 จะร่วมสุขอยู่เย็นเป็นแห่งหลก
 ให้ไ้อมารมตาณจักรยาไป
 ก็นมว่าจะทำอย่างไรได้
 ต้องเจ็บใจตรมมากว่าดีบมี
 จะตมพเสี่ยแถวกรรมงน
 ปานนั้นจะหลงบุญอ้ายชนช้าง
 หนักถึงเพื่อนยากทจากบาง
 ว่าพึงพดางถอนใจอยู่ไปมา
 ต้องเตียบชดบังบางทชวางหน้า
 เป็นที่ปลาดธาไศรยทงใหญ่่นอย
 บ้างโคคดำไผ่ตมุดแก้วมุดถอย
 ฝูงปลาดธรัยเป็นหมู่ตคตบคถาย

เทโพเทพาทังปฐาธ่อน
 สติตส์ตาดปฐาตะเพียนเวียนกราย
 ที่บางแห่งปฐาซุมเหล่ากณภา
 พอไคยนเสียงคนข้างบนอง
 ยังเหล่าบักษากิชาชาติ
 กระทบของต่องตอยนที่ชาร
 ข้างงวดาคันตงคนปฐา
 นกยางยื่นมองจ้องประจำ
 ฝูงเหยี่ยวเทยว่อนทั้งร่อนบิน
 นกตระกูลหิวเหม่เทยวเริมอง
 นกผักมัวคั่นหอยและปากห่าง
 ฝูงนกเกลือนกตาดคาชดา
 ยังพิชพรรณบุบผาดตาชาติ
 ตัวนิลคอกออกใบในมิ่งบาง
 ที่บางแห่ง โกมทุษษบัน
 บ้างชุกคอกออกผักแดงชักใบ
 เหล่าบัวสายรายอกันห่างห่าง
 ทั้งกระจับคัมเค่าเถาถันตระวา
 พอเข้าครู่หม่อมร่อนมาถึง
 เทยวชอกซอนเกล้ารูปหมัน

เหนืออชนนวดจันทรพรรณส่วย
 หลากหลายว้ายแวกขยู่ในมิ่ง
 ไต่ปฐาฟาดหางดั่งผางผิง
 ก็จุ่มดั่งหุดกหลดบดงกบตาด
 เกิดอณกตาดหาปฐาเป็นอาหาร
 เหนียงยานปากอ้าเฮอวานา
 ทงเหล่านกกระส่าก็คตาดล่า
 พอพดบค่านกเขววกแกรกแกรกร้อง
 โฉบเฉี่ยวปฐากินที่ในหนอง
 ซามันยวาก้าวท่องย่องสู่ปฐา
 หตายอย่างต่างพรรณกันหนักหนา
 ดุนาไม้ต้นในถิ่นทาง
 ก็ประหตาคมมากมายเป็นหลายอย่าง
 ต่างต่างนำชมภิมภิมย์ใจ
 เป็นพิชพรรณคิดคอกอไล่
 แต่ไปดวันกมุกจนสุดคา
 พอส่งต่างก็ตระการบานบุบผา
 ในคงคาหลายอย่างต่างต่างพรรณ
 หิงหิงพงจาเรียงเตียงต้น
 เสาะสรรรสหวานตระการใจ

๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕
๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕
๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐

๑ พอพนแหวนของคตของบงบาง

๒ เป็นพงแถมแกมชอกชญาคา

๓ เห็นแดนกกระจาบคาบทำรัง

๔ ทางกนตารนาทาสำรพตร

๕ พนน้ำพงตงทางข้างคตง

๖ เจ้าทางป่าไม้ไพรพนา

๗ ทงนายไพรไปวัดมหาธาตุ

๘ ขอใหม่ไชยสัตต์

๙ เจ้าพระยาพิษณุโลกกรมการ

๑๐ พอพักไพรหายเหินออยเตอยตา

๑๑ ผู้รงกรมการด้านทาง

๑๒ ยกข้ามฟ้าจากเมืองพิไชยไป

๑๓ วันหนึ่งถึงเมืองสีขนาโดย

๑๔ เอยงตุรับรองตามท้องตรา

๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕

๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐

๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕

๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕

๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐

๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕

๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐

๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕

๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐

๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕

๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐

๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕

๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐

๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕

๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐

๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕

๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐

๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕

๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕

๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐

๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕

แดเห็นเขาเงาเงอมขงอันชะงอก
 ไครมครักกกกของทองพนาศ
 เป็นชะวากวงเวงตะเพิงพัก
 บางได้สดหยดหยอเหมือนพุดชยนิค
 ตรงตะพักเพิงผาศิลาเณิน
 ทหับห้วยเหวหินบ้นทลาย
 บางเป็นยอตกอกกายตะเกะตะกะ
 ชยกชยักหยดหยอดเป็นยอคย้อย
 บางงอกเงาเป็นเงงบางเกิดยงกลม
 บางปอดแปงเป็นพุดติบติบ
 เหล่ามิ่งไม้ไทร โคกอยู่ริมห้วย
 หนาได้แต่ขงวงพินคิน
 ตัดบุษบิวแดงช่นแฝงฝัก
 แผงพวยพุงพาดพันต้นตะวา
 ต่ำห้วยเรียงเคียงทับกระบัจจอก
 ภูมรินบั้นเกล้าสู่มาตย
 ชมพตางทางเตนเนินพนม
 แดคหมิวคณกนนานา
 คมซาบเขาฉนต้นน้ำ
 กระจิงจับกิ่งประโดงแด

เป็นกรวยโกรกหน้าดำดกระเซ็นชาน
 พดงพตานมาแต่ยอคคีชรินทร
 แงชะงกเงอมขงอันตวนกอนหิน
 บางเหมือนกัถนพร้อยหอยเรียงราย
 ชะงกเงมเงอมงอกชะงหงาย
 เป็นวงไว้ง โพรงพรายคุดายพร้อย
 ตะขรตะขระเหียนหกเป็นหนห้อย
 บางแหดมตอยเลดมดัดบระยบยบ
 บาง ไปปมเป็นมุ่มกะปุมกะมึบ
 โด่งคตติบแดคตอยยอคคีชรินทร
 ดมชวยหัดนถอยกระแต่ดินตุ
 พุงกถนสู่มาตยบานระยา
 พรรมฝักพาดผ่านก้านบุบผา
 ดอยคงคากทอยอดไปตามธาร
 ฝักบุงงอกยอชดุดะชาน
 ในชาราลดาพตาดนคระการคา
 รินรมพรณไม้ใบหนา
 ต่ำดิกภาพคัจ้อยอยู่จอยแจ
 กระจดัจับกระดังดังเตียงแซ
 คับแคไต่คางริมทางจร

ค้อนทองจับบนคันทันถิ่น
 นกยูงจับย่างแพ่ทางพื่อน
 กระจาบจ้อย โจนจับกระจาเจ้า
 นกกระไนไก่ฟ้าพระยาตอ
 นกเขวจับเงอมเขวแถวเคตาค
 ชญชนจับกงคนชงชน
 ไก่บัววงกรากกระตาคตน
 เขากนชยคยเขยควเมยเคยง
 นกกระทาราแคแม่กนก
 เห็นควเมยเขยจงหวรดเขากรดกรอ
 เดินพดางชมพดางมาถางชฎ
 ควนชายบ้ายรังบังพนม
 ไฟป่าครอกหญ้าพงแตกอ่อน
 หมูดีควจศบาทอชกวาดเวียน
 พยคสมกาทงทดวงโตด
 มฤคกถัวควดอบตงหมอบเมียง
 ริมทางกวางทองคุด่องคุด
 กรทิงถักโทนเทยวอยในไพร
 อีเห็นเม่นหม่หม่มชมด
 ตระม่งระมาตผาดเฒ่นออกจากพง

แกวจับแกวกินแถวบนหัวอน
 กระทงทองจับกระทอนท่าอ้อนคอ
 แซงแซวเข้าจับถนัดช่อมช้อ
 นกกรอดพดอยจอยยงกจันท
 จุฬกจจชกเผาคชน
 เบญจวรรรณจับเจ้าแถวดเป็รียง
 ควมชนเขกอเขกควเวกเคียง
 เห็นคนเคียงถดแดงเข้าเผงกอบ
 ชนชกบกกกระจาดกระจายอ
 บกกอม้องว่าคานาชม
 ชกมาหัดถถดเข้าร่วมม
 เพดตมตกคตอออกทางเคยน
 แผ่นดินถ่อนแถโล่งคตบเคียน
 บ้างหยอกกนหันเหยนหาคเคยง
 ทตงโตดเทากบับประเป็รียง
 บ้างหัดถเคียงหลบเพริตเทตคไป
 ยงหยุดหยงกบับเม็เคียงได้
 กระบือเบ็งเถิงได้กนคาคตง
 กระจจจจจจกบคหิมหยง
 กระตั่งชัตกระทิงออกวงไทง

08/06/2565

เต๋อควาเดาระเวระวายหมายตะมั่ง
 สมันเหมินเตินคัมจากพุ่มโพรง
 คัดข้ามเขตตระแหงมาของเถิน
 ลึบถ่วงตนเตินคามเนินไพร
 หยุดหนอง โคกเต่าไม่เข้าบ้าน
 ชักหนามวงรอบเป็นขอบคัน
 ๑ ครานขนแผนแผ่นดินสงคราม
 เราเกือบถึงเซียงใหม่ใกล้ภารา
 มันจับพระทัยน้ำจ๋าเอาไว้
 จะคิดรอบเข้าไปในบุรี
 แด้วจึงเข้าประชิดคิคนคร
 พอกับเจ้าเข้าไปแค่สองรา
 ต้องปลดอมตัวเป็นดาวพอกษานเมือง
 จ๋าจะวิ่งเข้าไปอย่าได้นาน
 ๑ เจ้าพตายามเห็นชอบตอบบิดา
 ถ้าเรายกโยธามาเข้าไป
 จะระบอดตอเรื่องทงเมืองใหญ่
 ช้ายคนต้องจงจ๋าจะรำคาญ
 ถ้าเราขอบเข้าไปให้พบก่อน
 เป็นก่าถ้งรบดาวระจอบบุรี

ช้างพังชกผากกระชากโงง
 ออกเลยดินกิน ไบ้งอรว้อยไป
 เตินเดยหาเขื่องเข้าเมืองไม่
 เกือบจะถึงเซียงใหม่อีกสองวัน
 พักทหารตงกองริมหนองนั้น
 ก่าชกกันมิให้ใครเที่ยวไปมา ๑
 เรียกลูกชายพตายามมาปรึกษา
 จะค้อมเข้ายุทธนาไม่สู้ดี
 เราคงไปคงหนั้นบ่เกด
 คู้ท่วงที่แกไขเอาไทยมา
 เราผ่นผอนเช่นนั้นจะดีกว่า
 ไปเที่ยวหาพวกไทยให้พบพาน
 เราหาเครื่องแต่งตัวเอาตามบ้าน
 หรือเจ้าจะคิดอ่านประการใด ๑
 คุณพ่อว่าต้องจิตคิดหาผิดไม่
 มันเห็นไทยพวกถาวจะร้างราน
 มีทันได้คน โทษจะดาวนาน
 มันประหารตายสันดีเดี่ยทั
 จะได้ผ่นผอนให้พันท
 ทงไทยดาวราวลักดีห่าร้อยคน

ปรุกษากันทั้งสองเห็นตองใจ
 จงชุ่มช้อนนอนนั้งระวงคน
 ครนกำขมตั้งพดทุกคนทว
 ประจงคาดเคืองอานทวอำนยา
 พลายงามจับดาบขยบขย
 บ่ายหน้ามาสู่บุรพทิศ
 ขยบขยภวณานัยศาหดับ
 นิมิตตุดมกลาออกชวาว
 พ้อดกตดเตาระระเมาระเหมือง
 พ้อเห็นไร่แดงเข้าแฝงไม้

๑ จะยกกตัมจับกดาวดาวพ้อดก
 ปลดผูกพกนพ่งทงแดงกวา
 เมอจะถงทตายวาชวค
 คคจะคินกตบหลังแต่ยงวน
 คาพ้อดอคาบงามยามตะพาย
 เอานาเคาส้อดตามช่าห้อยมา
 คาพ้อดเฝ้าออกหน้ามาคุ่มคุ่ม
 เมอถึงวันจะมรรโดยให้บังเอิญ
 โยหนอ้อเจ้าดาวคำเอ้ย
 ขอใหชอยเบงนางทต่างแดน

08/06/2565

แดงเหตยวไปข้างหลังตั้งพด
 คอยคณคนจะไปมา
 พ้อดกแดงตองงามตั้ง่า
 แดงโพกผ้าประเจียดประจุฤทธิ์
 ชุนแผนจับพาพอนคักคิตทิ
 คิงจคคหมายมาครพิฆาตดาว
 ตามคำหรับบูรณอาจารย์ถ่าว
 กยถถาวต่นชวาวออกคตาโคด
 แยกเยองเสี่ยหาเข้าหนทางไม้
 ริมทวงดาวชาวไร่เดินไปมา
 ออกไปปลุกห่างไร่อยู่ชายป่า
 ถ่วงากตวยกถายเป็นหลายพรรณ
 ให้หังตหังค่างนใจอยใหว่หวุ่น
 กชวณกนออกเดินค้ำเนินมา
 ดูกชายถือทวนชนพาคบ่า
 โปกษมพดตั้ง่าพากันเดิน
 เจ้าตูกหนุ่มตามไปไม้ห่างเห็น
 เจ้าตูกเพ็ดนรับชอพ้อดรับแคน
 ช้อยชอยากเขยช่าวอวยงที่เขยงแดน
 ช้อยแคนใจตายแดงแก้วพ้อว

เพียงเอิบบุเจ้าโนเขาเขิน

เหต่าเขมโก้มหจระษา

๑ พอดูกรองขบรบกนมา

ขุนแผนเห็นดาวซ้องร้องแค้นไถด

เห็นหรือไม่ว่านะเจ้าพ่อ

มันดงทมรณาเดวชยากดว

ต่างถอดตาบจากผกยนหยกรวง

ดงองคคหนุมาชชาญณกรรจ

ขุนแผนพ่นปายพดายงามฟาด

เด็ดพวง โชนเชียวต้องเกตุยวคช

เหตอกคาหน้าเผือดเด็ดไถถนอง

หยับเขาหัวมาค้อค้อเข้าไฉ

ขุนแผนซัดซาวสารอ่านมนครปลุก

เคารพรามกรามเทวทงต้องรา

ต้องผหมอบราบแตวกราบกราน

นนตกขอยชอนอยศรัวไซ

ขุนแผนว่าชานนมะโนใหญ่

จะชนไปประจัญปล้นภารา

ผคานบรบแตวกถมตง

เขาตาบคตผพถนด้วยทนต์

ช่วยชกเขมยี่สาวเวียงมาเคียงชา

จะเส้นด้าบวงสรวงเข้าแทรกใจ

โถดพิฤทษาทขุนแผนเข้าอาไศรย

กระซิบบอกตถให้ระวังค้ว

ย้ายดาวซ้อดไปไม่มีหว

จิกหวพนเดี่ยวให้พร้อมกน

พอดาวเดินออกมากระทงถงทนน

ทะตงถถนด้วยกาตงไม่วรช

ฉะฉาดหัวเด็ดกระเด็นปรือ

ดาวตูกพอดมคตงสนใจ

ทงต้องยนิคจรมโหน

ต้นทงคงใจเรวนา

ผดาวผุดตูกชนค้อหน้า

ขุนแผนว่าต้องผมนามไต

กระผมช้อชานนมะโนใหญ่

เจ้าประดังคตงไรจงชนมา

เราตงใจมุ่งมาดปราถนา

เจ้าช่วยพาคัวเราเข้าบรี

พอดกตงเขาเปตองเขาผ่าผ

ต้อมพโพกเกตุถักเอามา

พ้อตูกนึ่งห่มได้สมช้อง
 ขุนแผนหยิบยามใหญ่ใส่ให้ด้มา
 ทงตูกทงพ้อหว่ารวธา
 ถึงโคกเต่าเข้าเพลาจะดำยันท์
 บ้างก็เข้าซ้นซุ่มในพุ่มชิต
 ขุนแผนไม่แฉะวงตรงเข้าไป
 พากันมองดูไม่รู้จัก
 ขุนแผนร้องว่าอย่างไรไม่ไหวตึง
 เจ้าประคุณนึ่งห่มได้สมช้อ
 ถูกได้แอบพินิจพิจารณา
 พ้อตูกปลดตมมแดงเปิดองผ้า
 ถ่าช่าอ้อมนจะรูซ่งเงอนง่า
 ๐ ทหารรับจับจตุรฆาตมา
 อัยาอณาชาวเมืองจะเพองฟัง
 ให้แฝงพุ่มซุ่มซ้นนอจนคำ
 ต้องคินต้องวณคินคินทาง
 ก็หยดทพจมจตคตไม่บัก
 ดั่งบทพยบยงตงมได
 ช่างม้าหญาหากถ่าราญ
 เอากุมอาณเรียบเรียงเขาเคยงกน

08/06/2565

โปกษะพองเหมือนดาวชาติชาวบ้า
 พดายงามคว่าทวนถือติดมือพด้น
 กปากนเดินมาชมชมน
 พวกราช่าทงนนักตกใจ
 ถ้าคัญคิดว่าเป็นดาวพวกราช่าไว้
 พวกราช่าตั้งได้ยว่าดาวจริง
 ไม่มีใครถามทักต่างแอบนึ่ง
 ทหารรักษาวิ่งมาวันท
 ช่างเหมือนดาวจริงจ้งไม่ก้งชา
 ช่างแปลกหน้าแปลกกายคล้ายพงคำ
 แด้วตั้งว่าเราจะไปเสียในคำ
 ดาวจะดำต้อต้งไปทงกรง ๆ
 แด้วก็ยกโยชามากดวงทง
 พอจนวนรุ่งเขาดงปดงมาช่าง
 กดวงคินร่ารดไปจนไกลต้งว่าง
 กระทบตงบงกวางเขาทนได
 ชักหนามวงรอบขอบบึงใหญ่
 ดยทางไกลจวนถึงต้งตกรงวน
 พวกรทหารพกผอนนอทน
 ให้ต้งทนแมทพนยบยง ๆ

ตอนที่ ๒๗ ขุนแผนแก้พระท่ายน้ำ

๑ จะกล่าวถึงพระนายท่ายน้ำ
 เป็นกึ่งบมิได้ออกนอกฝาน้ำ
 แล่นวันทศอดอยากดำบากกาย
 ไม่ลดนาเนื้อศอกมอหมอม
 โอ้อาพระทุตกระหม่อมแก้ว
 ต้องทนทกขทรมานานานควัน
 ทงเพิกงก่างท่งนาง
 ทนดำบากยากแค้นแด่นเวทนา
 พระท่ายน้ำรำให้ใจจะขาด
 เหมือนนายอยู่ในรอกตทงเป็น
 แต่ย้ายหลดชออดำนั้นผาดุก
 ช่างหน้าเป็นเล่นหัวมอละเมย
 ตาหลดอ่าคุณพ่อกตคคก
 ต้องเข้มขันกตณกตาดวยจำใจ
 พระท่ายน้ำรำจาอายหลดอเชย
 ปดาคันกนอนพระทัยไม่ใช่คน

ถาวมันจำครบไว้ในคชขัง
 แทบจะคตงไค้ไปดวยใจตรอม
 แต้ร้องให้ไม่วายจนผ่ายผอม
 คองอดคยอมเผ่าสะอินทกคนวัน
 จะทงถูกลี้แ้วฤฎาโรน
 พระทรงขรรคมมิได้ไซ้ดูโตมา
 กครวญครางขันคอยตะห้อยหา
 กินหน้าคาตางเข้าทลเข้าเย็น
 โอ้อนถยากแค้นนแด่นเขมู
 ไม่ว่างเว้นไทยไทยละไรเดย
 มาปรับทกขกนบางเป็นไรเหวย
 คเชิงเฉยไม่ชำระกำใจ
 ถึงจะทกขจะทำอย่างไรไค้
 จะคนรนรองเทกเมพน
 ทานตะเดยเวานใหม่ปบน
 ไท้กรกรวพดมาแกกน

คาหลอว่าคนพ่ออย่าคิด โศก

ถึงจะยกโยธามาประจัญ

ผู้มีศักดิ์ขอยดาวท้าวกรุงกาฬ

ผิดพ่อแผ่นดินไซ้ผู้ใดมา

เมื่อเรายกแกยงนงศคคฤ

ขุนนางไทยใครชนล็กหมื่นพัน

พระทายนางคำของคาหลอ

กูตั้งไม่เห็นใครในแผ่นดิน

เจ้าประคุณเทวาทูราฤทธิ

จงช่วยคืบทุกขทนคิดพระทัย

แต่ปรับทุกขช้องคนจนคำตง

ย้ายผู้คุมเขม็งวดเที่ยวตรวจตรา

พระทายนำกำกวงพวงขาด

ให้คนโทษตีเถวระเคาะไม้

แต่กำกวงทายนามนจำนง

หาวนอนอ่อนคองตบคาว

๐ คนนพพระทายนารกาจิต

กระหมวดมน่มวยสมตตมทรง

ถือตั้งขทรงศักดิ์ทกขณาฎ

ได้คุ้มห่มดะไบไรวักระโจม

คุณกับโทษมันดึกเทากนชยูนัน

ดาวขยันมิไซ้เตนเห็นแก่ตา

ทหารปราบเมืองแมนแดนเพชรรัต

เหมือนเรงใหม่หน้าเสี้ยเรือพถน

จะรุกเชิญเป็นตายอย่างไรน

เห็นไม้ทนมมือดาวชาวเขยงอินทร

เขออ้ายพ่อเองว่าก็จริงถน

ที่จะภิญโญยิ่งขุนแผนไป

ซึ่งสถิตย์ในเศวตฉัตรใหญ่

ให้ทรงไซ้ให้พ่อชนแผนมา

อึดตงแต่คืบตงตบหัด

ได้ชื่อคารัวยแหง่ตงกแห่งไป

มันจำห้าประการหมดหาดดไม่

นึ่งยามตามไฟไม้นิทรา

ต้องบ้ายเบนเอนหงตั้งเข้าพิงฝา

ภาวนาไปจนม่อยผอยหตบตง

เกิดนิมิตเห็นพรามณงามระหง

จิมประจจิมหน้าอณาโตม

ตั้งวาดยรัตเจ็ดเตนเห็นเจ็ดโฉม

ผ้าขาวโสมพตรนึ่งดรุงเรือง

บรรจงจับใจข้างแฉวงชาย
เหาะลอยคต้อยดงตรงท้ายเมือง
เขานาสังข โยธภรดเกล้า
แฉวงชาดำตราดหมดทุกคน
พราหมณภิกษายหายวับไปกับตา

คิดว่าจำหลดกายส่นบายใจ
นั่งนกรกศกรวามัน
กระซิบปลุกตาหลดพอกุอา
ตาหลดว่าคนพ้อส่นอย่างไร
จงตรองคำทำนายทายให้ดี

๑ ตาหลดขยมนพวางทางทำนาย
คงจะพินพินณาไม่ชาวัน
พิเคราะห์ฤกษ์กงามเบนยามเสาร์
ซบซิบกันต่องคนส่นทนา
ถึงชื่อโคจรณถานชชานรบ
ใครไม่ชานเขียนส่นดินโครมคราม
ครันเด็วจนแฉวงคเภาระเคระฆ้อง
ผลัดกันตูกปลุกกันนังระวงคน
๑ นายร้อยพจามรงตรงเข้าคุก
ตาหลดกับศรทบทกจนดี

พรรณรายรศมต่นเออเหลืออง
เปิดตระวางย่างเยองเขาเกิดคน
เครื่องพินณาทางปวงกรวงหลด
เครื่องจำคนรวงกราวทงดาวไทย
ตั้งพินคนผวาหาเข้าไม้

พอหวาดไหวตวัดงอยตริงตรา
นมตคนดำคณเป็นหนกหนา
ตูกชนมาช่วยทำนายทายส่นท
พระทายนตาเฝ้าให้เป็นถวนดี
นมตคนตาเถตประเด็ริชูกรัน

ไม่ตายในเชิงใหม่แฉวงแม่นมน
เห็นดำคณคนคจระมา
ทนเวารอดแท่นหนกหนา
จนเวลายามต่องร้องเรียกยาม
เดียงโวยโวยเป็นดำคับคตอดคตาม
ร้องเรียกคามโทษทั่วทุกคัวคน
เดียงส่นนถนคองโกตาหลด
ประจอบจนรุ่งแจ้งแดงรวี
ค่ายคนโทษไปทุกค้ำแหน่งที่
อ้ายเหต่านเกยงอญูหาเหยวคาน

๑. เห็นปนมากับดาวชาวกวรา
 ด้วยฤทธิมั่งแรงมนตร์เข้าจิตใจ
 นางดาวดาวชาวน้ำในธานีเมือง
 ให้ความวับจับใจไม่วางคา
 พวกดาวแล้วแม่หมายตั้งยายเฒ่า
 จงหยุดยั้งงงเตนก่อนเป็นไร
 มีค่าจน้อยศรัวิไชยที่ไปด้วย
 ดาวเขยเพื่อนว่าจงปรารณ
 จิตศรชอยนมกเจ้าหนักหนา
 ไปเที่ยวเบ็งเมืองเตนพอยเ็นรอน
 พุดพดางเดินพดางคามทางมา
 เห็น โฉมฉายพดายน้อยเป็นนวดจันทร์
 จึ่งทักทายแนะนำทศเคนหลัง
 อวยกได้ชะโรมังกนงตง
 เจ้าพดายรับจับมือร้อสะกิด
 บ้านเขื่อนเพื่อนอยู่ใดอวยกได้ความ
 เจ้าพดายชายคางาพมก
 ชะมดชะมอยเขื่อนชายชะมายงอน
 นางแม่หมายชายหมากปากกระหนอง
 เจ้าหน่มน้อยรบุดจันมพ

ห้ามใครส่งภาดังเกตไม่
 เห็นเป็นดาวชาวไร่เข้ากวรา
 ข้าเดื่องคพดายน้อยเ็นหา
 เจ้าพดายเดินเมินหน้าไม่ดูใคร
 ทักว่าเจ้าหน่มน้อยจะไปไหน
 ช้อยจะให้หมากพดอบหรีด
 ก็ช่วยคอบคำดาวนางดาวศรั
 ชุรมี่จะไปโนนคร
 แต่เดยวันพจระดาเจ้าไปก่อน
 กตัมมานอนจึ่งจะเข้ามาเว้ากัน
 ถึงแม่ค้าขายของต่วนคมตัน
 คิดสำคัญว่าดาวชาวป่าดง
 ไม่เขินมั่งงงบงตะตงหลง
 แถยขึ้นส่งดอกไม้ให้พดายงาม
 นางดาวบิคเบือนสระบิตประวดีทวม
 จะใคร่ตามหน่มน้อยไปแนบนอน
 นางดาวรักทำทอตุไทยถอน
 ช้มแถวกมคค่อนคะแคงตุ
 ร้องทักออกไปไม่อดตุ
 เพื่อนจะอวยกมากพดขของตุ

นางสาวอ่องร้องห้ามนางสาวพัก

เพราะรูปร่างของสูไม่สู้ดี

นางสาวพักตอบว่าอย่าก่นกวง

เพื่อนที่เคยเซยชวระไว

มันแต่ลมหายใจใครจะมก

ยังหนุ่มเหมือนเพื่อนชงมงาย

๑๐ ขุนแผนพดายงามตามกัณมา

ต้องสู้อยู่บ้านกัณสูานิด

ผิดไปด้วยช่วยขุนแผน

เขาตอจว่าจับไทยไว้ภารา

อยากจะไปเบ่งเด่นว่าเป็นหยิ่ง

พวกดาวบอกตามจริงไม่กึ่งใจ

แต่ตัวนายตราครากไม่ตากใช้

เพื่อนจะเบ่งบักไทยไปท้องถิ่น

ขุนแผนชื่นชมดมปราวณา

พ่อลูกต้องราพากันจร

เห็นพวกไทยไซ้คว้างอยู่ถางบึง

เห็นผู้คุมคุมหัวมวดทับตา

๑๑ คาริกกับตาหุดอพอแต่ไป

พ่อลูกเดินเข้าเบพ่อไถ่กัณ

เขามกเม่หม้ายจึงหมายหนึ

ไปเรียกเขาเข้าชบอขายใจ

สาวนางอย่างสูชบชบได้

ทำนองในนางสาวเหมือนดาวตาย

เชิงเยงยักอย่าประมาทชาติแม่หม้าย

ถูกแค่ปดายงอนกระตักจะงไป ๆ

ถึงไหนแม่ค้าก็ปราศรัย

มีธุระตั้งไรจึงได้มา

พุดแทนจ่าเราเป็นชาวมา

ชบชบเคยเห็นหน้าเอิบกไทย

เขาจำขงคนโทษไว้ที่เิน

เขาจำไว้ ในตารางข้างโรงม้า

พวกลไพร่นเขาคุมไปเกี่ยวหญ้า

มันถับมาถ่ายฉนหัดฉนรอน

ว่ากระนั้นฉนจะฉนทำนไปก่อน

กัณรอนตรงม่งไปท้องถิ่น

ก็ย่างเขาระเดะตั้งเข้าไปหา

จึงเกาะถัดคคมาทไทยพถน ๆ

เจ้าต้องรามาคไหนดคคฉน

ตาหุดฉนหน้าพศฉนฉน

อย่าเห็นแก่หลบโหดให้รักช้า

มิว่าพดกมันเห็นจะจับกุม

๑๐ ตาหลอว่าคนพ่ออย่าเป็นทุกข์
กฏูปร่างมิตรพระไม่มี

ว่าพดางทางซัดาแห่งให้
ก็จะเห็นตระวางข้างโรงน้ำ

๑๑ ขุนแผนรู้ตาแห่งแจ่งกิจจา

พ้อตูกต้องราก็คตาโคต

ตั้งเกตุผู้คนตามทางมา

หัดกคนคนเดินเดียนอกทาง

วางรอกปกคลุมด้วยพุ่มหนาม

ตรงเข้ากฏูกรากรามี่ผ่าบัง

๑๒ พอด้ายฉนั้นหัดระวันตงปดายไม้

พวกรคน โทษจงระตดะถาน

ด้วบด้วบหามหญ้าม่าเป็นกุ่ม

ร่ตียงนึ่งนึ่งจงออกอดจน

นม้ค้ำเห็นคนพวงด้วงเข้าตาด

พวททงวังนรายชายกึ่งปด

ตาหลอหัวพวงด้วงปดให้

ย้ายตูกแต่งแย่งคว่าปดเด็กน้อย

08/06/2565

จะเข้าไปในเวตาดักห้ำท่ม

แค้นถางวันนั้นจะซุ่มอยู่ไหนดี ๑

วัดหนึ่งหลังคกเห็นชอบที่

ทงคาบไม่เห็นใครเที่ยวไปมา

ตรงไปหลังเมืองเยืองข้างขวา

วัดหนึ่งหลังค้ำตาตรงเข้าไป ๑

พดกนนักจกช้าเห็นไม่ได้

คตทงม่งไม้ท่มุยง

แฉข้างขวาช้าม่านด้พานขวาง

ผ่านตระวางเห็นถนัดวัดรุ่งรัง

เออฮารามนแนแฉวัดหนึ่ง

ตางนอนนึ่งคอยท่าเวตาทาด ๑

ผู้คุมเรียกคนไปเสี้ยงมีถาน

จับดำแหวกแบกคานเข้าทุกคน

ย้ายผู้คุมถือหวายแฉงไถกัน

หามหญ้าม่าถนตาดคมา

บ้ำยถกกระจาดทับกระซังระวงมี

ถึถะโถโง้ง่าคตงทำคอย

ตารักว่าคว่าได้เอาปดด้ร้อย

เขาไซกคอยหลมหน้าแฉด้คต

ตาहतอหิวเวาระว้าออกว้าแค
 เขาตคตบหอบชนเขาจนพอ
 เตียงโซ่ตรวน โกร่งกว้างวางกนของ
 ฉวยไม้คานตมตบแกจนคาน
 พอกแมค้ำค้ำเปรียงเตียง เกรียว โกรช
 จึ่งเรียวว้าค้ำหาญออกคังคัง
 ตาहतอว่าพ้อไม่ยอกกต้ว
 ไม่พรนพรงมึงคอกอหน้าเคอะ
 พันตาดตพอเวตาจะถ้ายันหี
 หวปดาหยาบหม้ามาตามทาง
 ชวนกันตงหม้อเข้าเผาปดาคุก
 คตเข้าได้กะบายให้นายกิน
 นายร้อยคอยนับคนโทษถ้วน
 ตะเกียงตามล่ามแห่งออกแดงไป
 ๑. พอดคุมล่ามคนชนบนบ้าน
 กระทบบอกพระนายท้ายนำพด้น
 ที่พุดกับกระผมตมตมทุกสิ่ง
 กับลูกชายแปดงกายเป็นดาวมา
 ได้ผมยาวเหมือนดาวด้นหนัก
 ถ้ามถึงคุณเจียวชอรักับพวกไทย

วนนแต่พอจะสั่งบตั้งกช
 ทงตมกตจยมตระกอกพอกการ
 นางคนหนึ่งรำมะก้าออกหน้าบ้าน
 พตตคกร้านตมเตตงเกกง
 อ้ายคนโทษวนนบนบตั้ง
 จะไปเรียนเขียนหลังเตี้ยให้เตอะ
 จะพ้องใครใส่หัวมึงไปเถอะ
 เซอะเจ้ามากจะใส่ให้ชนอศวาง
 กัชวนกันวุ่นว้างมากริงกว้าง
 ถึงตระวางวางหม้าตงหากิน
 ประเดี้ยวใจกัศุกอยุ่เล็วจัดัน
 พอตระวันตคตดินตงทันใด
 ตระวจตระวนแต่กัร้อยด้วยโซ่ใหญ่
 กุญแจใส่ตงกตจนช้อนตองชัน ๆ
 ตาहतอกถานหานายขมขมมัน
 คุณพ้อผ่นแน่นักประจักษ์ตา
 ขนแผนมาจริงเจียวพ้อชา
 กระผมยื่นเกี้ยวหม้าผ่าเข้าไป
 แต่กระผมกับอ้ายรักยังจำได้
 ข้าพเจ้าเด่าให้ทุกสิ่งอัน

ขอให้บอกให้ทวดเตรียมตัวทำ
 จะตักให้หมดทั้งคุณน
 ๑ พระทายน่าฟังคำคาหตอเจ้า
 สว่างอกอิมเอิบกำเวบใจ
 เขี้ยอ้ายหลอฮอไม้ไซ่มันยาว
 พวกเขียงใหม่อย่าให้มันไคยิน
 ค้อยงบิงกระซิบกันต่อไป
 พวกคนโทษทั้งต้นกยนค
 ๑ ครานันชนแผนแสนฉนิท
 กับพดายงามถูกรักอันศักดิ์กา
 เห็นดาวดวงสะกดหมดแจ่ม
 ดึกได้ถูกข้งามยามสำคัญ
 ปลดเปลื้องเครื่องดาวลงได้ยาม
 เข้มขัฒมองโชมตคาคทอจอง
 ใต้เสียดงเดชยันคยอมว่านยา
 จิตดาบย่างกรายบ้ายตามทิศ
 สมจันทกถาดองคดองข้างซ้าย
 แล้วร้ายเวทจ้งงักำบังตน
 ชุนแผนอ่านอาคมสะคมคน
 ภาระซิปตั้งโหงพรจยทั้งหลายไป

คินฉนวนจะเขามาเป็นแน่มน
 เส้ตาระกฤษแจแก่กันให้พันไป ๗
 ดั่งโครเอานาทพิพมารคให้
 ดุจได้ไปผ่านพิมานอินทร
 ค้อยค้อยดาวกระซิบบอกกันให้สัน
 พ้อจะมาพบบินไปคั้น
 ดาวไทยที่คิดครวณวถวนค
 เตรียมตัวไวไม่มีใครนิตรา ๗
 เรืองฤทธิเชียวชาญหาญกล้า
 ดูเวลาดปลดออกห้องกถาทัศน์
 พระจันทรแรมดับสิ้นคืน สวรรค
 ก็ค่างค้วจัตถรรให้มันคง
 นุ่งม่วงดีครามงามระหง
 แด้วประจง โปกประเจียดประจุฤทธิ
 เส้กจันทรเจิมหน้าปกาสิต
 แด้วยกเมฆไค้นมิตต์เหมือนรูปคน
 ก็ก้าวกรายซ้ายก่อนออกจรถนน
 เดินรับรันถึงตระวางสว่างไฟ
 ทั่งตรงครางกรนไม่ทันได้
 สะกดอ้ายนายคุดเดี่ยวทุกคน

๑ ขุนแผนร้องว่าข้าคาเดมา
ไปเจอดาวก็จะดาวทองเวียงไชย
จึงตั้งคาหตอให้น่าหน้า

ถึงโรงมาชดป่าเจ้าตำพราย
อ้ายพวกดาวเฝ้ามาพากันหลบ
เมตประตุกรูเข้าไปไม่คิดกลัว
บ้างฉวยควาฉาแพรแกฉานู
ทองของของคตทพอใจ

ขุนแผนร้องเหวี่ยงเหยียฮยาข้า
เครื่องใครได้มันเขาทนท
คาหตอเดอกมาดีให้ดีนาย
พระทัยนาขบมานาหน้าพदन

มาขุนแผนพรายงามตามค้อนหง
ครนถงทลัแพรกจะแยกทาง
เอาถ่านมาจวริกอักษรคั
ใครมาพบอักษรอย่าซ่อนใจ
ครนดำเว้จเดี่ยวกับหลดดำรา
ตามกันด้อมค้อย่างวางปริงปริง

๑ คาไมกับตามาทางคาหตอ
อ้ายพวกดาวเตยร้างอยู่กลางคอง

แต่ถ้าพงพอกเจ้าเห็นไม่ได้
มันจะได้เอาแหดกขแตกตาย
แล้วต่างคนตามมาตั้งทงหลาย
แล้วตั้งพรายให้กำบังระวงค
กอดประกับกรนดงทงเมยผ
เที่ยวคนของมองทอทุกตั้งไป
รูดเอางูเมยหมคปลดเอาได้
พบทไหนดฉวยควาไม่ปราณี

ต่างก็มาแกมาชมมขม
แล้วชนขพรอมหน้าถอนชากน
ตั้งนียบคายชลูกผูกเครื่องม
ถิดนนกำกงมาตรงกลาง

กระต๊บบโกถนถงก้งด้อมค้อย่าง

ขุนแผนถากไม้ทงหลายคาหตอใจ
ให้ชาวบุรีระมดต้นตั้งได้ย
จกรับเขาเข้าไปให้นายมิ่ง
แผนชนหงตงมากกระทบตึง

มาถึงทางจะออกนอกคองคร
ว่าคุณพ่ออย่าเพ้อรับไปก่อน
ตั้งนางอนงามงามตามดิมคั

เราจะครองบริบถขง

ถนแต่ฝงาดหน้ากต

๑ ขนแผนร้งว่าเออตาเฒ่า

คิดจะเข้เอาช่างกชอบกต

ถ้าแม้นได้ช่างงามาหลายห้ง

ศวญหมอเรากมดหลายนาย

แนตาหลดคมไฟรไปสักร้อย

ซ่งช่างทงจาดองสัประคบ

๑ ตาหลดขบริบถคนได้ร้อยเคษ

ถึงกยงคงให้ชนด้ามดา

ทำแต่ให้ตกใจไม่ฆ่าพัน

เข้ศวกถ่วงช่งช่งฉิ่ง ไกรงกรวาง

ประโคนพานหน้าหลังหนึ่งชนะก

ขรรดาของตองการกว้านจนพอ

ช่างถูกตูกตั้งวงช่งคตอง

พวกรไทยดาวตอถอถมอถ

ครุหนึ่งถึงที่ขนแผนคอย

บอกว่ถูกไปได้ช่างงา

ขนแผนฟ้งตาหลดหัวร้อว่า

ถ้าถงตักดาวกระจางนาคางริน

ถาช่างมขมขงจะยงชว

ฉนร ททอดทอทุกคำบด ๑

ถาพวกรเรารูคำแห่งแห่งหน

ด้วยผคนขงเราไม่มากมาย

พอจะได้เป็นกำลังเราทงหลาย

ไว้คนแตกแหกค่ายทะเลายทัพ

ย้ายดาวน้อยจกถ่มเข้รวมจับ

เอาให้ได้พร้อมสรรพแล้วซบมา ๑

ตั้งเกศที่เศษตเคนตบ่า

ตรงเข้ศวจำจบเอาอ้ายชาวช่าง

มิดค้อกคคกกันทงตองช่าง

เครีองเคราขนพดางไม่รงรือ

อานจำหลกทงแหงกกระแข่งขอ

แล้วชนคอไถดวงตูกตั้งค

บ้างกร้องแหกน้ามาอึ้งม

ทงหมอศวญขบขไม่มช่า

ตาหลดตามรอยเข้ไปหา

ถันว่องไวใหญ่ถ้างาถากดิน

ตั้งให้เคนช่างน้ามาทงดิน

ถเข้ถนจะถงทบงบอน ๑

๑ ฝ่ายข้างทหารสามทัพ
 ต้ากัญคิดว่าดาวชาวนคร
 พรหมศรัถ้ามะยงตั้งอาถ้ำ
 ถ้าได้ยักถองน้อยแล้วถอยคน
 ตั้งกันเสร็จจรพจับอาวุธ
 พรหมศรัถ้ามะยงแยกขวาไป
 ครั้นถึงทแถมทางหว่างช่องแคบ
 แคว้นคนหัวไม้ใจแน่นอน
 พอพระนายทายนาทนาหนา
 ต้ามะยงสั่งให้ให้ชนสามทัพ
 เสนอขางข้างวงพันคอ
 คาหลยอกชอชนวารีบ
 หัดนบูกถุกชนโตได้พวกมา
 เดือขาดพาดท่าควนมาปริง
 ทั้งพวกดาวไทยไม้รอด
 ชุนแผนคิดว่าดาวมาตีทาง
 เจ้าพลายกระบี่แมงแข่งบิคา
 ชรัมเถียรองถดินมาทันใด
 ชุนแผนควาดขวานาจรูช
 พรหมศรัถ้ามะยงยืนจังกา

ได้ยินชื่อของมาน่ากระดอน
 ถึบริบร้อนแคงคอดทอทุกคน
 เราคอยท่าคตทพเทียบยื่น
 สองกระแคว้นเร่งเข้าไป
 คาคตะกรุดโพกประเจียดมงคตได้
 ต้ามะยงคุมไพร่แยกซ้ายจร
 ค้างเข้าแอบในพุ่มแล้วข่มช้อน
 มิได้หย่อนย้อท้อคือไพร่
 ชมมาเดินเฉยเฉยพนท
 ออกจากพงตวงวีเข้าคตทพ
 ถุกดาหลอพิศเดือคเป็นยางหนับ
 ฟาดขวบถุกถนคพิศตคตคัง
 เขาตาบป่าพระทายนาเขาค้าง
 กระทับโกตณโผนทะตั้งไปตามขาง
 พากันถัวโตคองทั้งคาบผาง
 กระทับม้าผ่าถางวางเข้าไป
 พันฟาดคำสตราเข้าต้อยได้
 กับพวกไพร่พรพร้อมด้อมเข้ามา
 คาบหลดหกถ่มดงจุมญา
 หยกรงคงทาแล้วแทงเขา

เรือนนายตรวจหักแหกของแตกหาย

เข้าไปในตรางที่ข้างบน

นายร้อยพจามรงตงกตถาด

ไ้ตรวจหลุดคองทงตองราว

ไ้พწყงตงกฏแจกิด

ขอตมกยงตงกระโร

ฝายฮายตางฝามาทงฝวเมย

ครนตางมนตรเหตยวควางเห่นวางตา

เมยแถคฝวเห่นควเปต่า

ฝวแถคเมยเตยนาจ

ฝวเมยคอกตทกประหมา

ฝวขยมกมจันฮยอ่นวาย

ทงโรงเห่นอโรงไตเมมมา

ฮายบวงคนแกฝามาโทงเทง

ก่าตงพวกเตยงมาจาตะหวน

พุกกนพนเพอณเหมอนกบเมา

พบกนเขาทุกคนทตันทาง

จะพากันเข้าไปโศคตา

กัรวาหนงลือฝมอไทย

ฮานครแจงไม่แถตงคตาง

กระจิดกระจ่ายไปทงเว่นออกเกตือนกถน

เห่นฝคคนหายไปทงไทยตาง

ม่างหวัดฮาดเหตอกคาคูหน้าฮาว

คางฮอมอทางเกะกะไป

ตรวจกัชคหาเห่นรอยคคไม่

ปลาดใจโตคตรางวางจิงมา

ตูกชนนงวงยงยงแกฝ

หมอนมุงกระบุงตระกรวากัหายไป

เหะใครเขาฝานุงไม่เตยไหน

ฝ่าฝอนต่อนกระโรไม่คคกาย

นางเมยไม่ฝาควาคเตฮหวาย

ควคกระลือบตวมคายคต่ายทางเงง

พวกคนเตยงวงวามาทะยงเหยง

โรงกเองกัหายคายแถจว

กัพบกนคบฮายพวกนาคคกเข้า

พอฮายเกาเตยงฮางวางจิงมา

เตาคคคทางกนพวอมหน้า

มาพบหลคอกัขรเข้าคตางทาง

ตวงเข้าไปคอนชกัหลคทงทตาง

กัแบกวางเข้ามาคตางใน

๑ คราวนั้นเห็นท้าวเหล่าพระยา
 กำลังว่าราชการงานเจียงไชย
 บ้างนั่งโต๊ะใต้กระต๋อมชิงหอบ โครง
 ก็ร้องทักถามไปไม่ได้การ
 ผิวอ่อนด่อนแก่นเด่นออกฉาว
 คนดีฤบาทำทำไม
 พอพวกนั้นเข้าไปในศาลา
 ปากฉันทักดูต้นให้ครันคร้าม
 ว่าถ้าขเจ้าประคุณบุญปกหัว
 เมื่อยามตักคนคิมเขามา
 สะเตาะไซ้กัญแจเข้าแก่ไทย
 นายตรวจนายตรามันฆ่าตาย
 ฝ่ายพวกถ้องข้างถกรามเรียน
 เขากแกแหวงตักข้างทงเครื่องอาณ
 อ้ายพวกม้าปากฉันทันเรียนไป
 มันสะกดข้าพเจ้าหัดบเมามัว
 แดงเดอกมาตักคิมกาดัง
 ประมาณมาทงหลายที่หายไป
 แด้วมาพบไมหัดบักกกลางทาง
 ว่าตถ้าวหยามฆ่าถึงหัวตาย

นั่งอยู่บนศาลาตฤกษุใหญ่
 แดไปเห็นคนฉิ่งฉนวน
 บ้าง โต้ง โต้งแก่ม่ามุ่น่า
 อ้ายพวกนั้นจันหาตเป็นดีโต
 ใครฉฉิ่งฉิ่งราวฤๆเอน
 นายเวรไปถามดูให้รู้ความ
 หมอบกรานคตวนเข้ามาอ่องมุ่น่า
 พังตามค่างก็แจ้งแห่งกัจจา
 โทษตัวช้อยนเป็นหนักหนา
 สะกดฆ่าผู้คุมเสียมากมาย
 ทงพวกฉันทันข้างไปเสียสูญหาย
 เจ้าประคุณทงหลายได้ไปรดปราน
 มันผูกมิตรดีเขียนกระหม่อมฉาน
 เขาข้างใหญ่ไปประมาณตามสืบตัว
 ว่าถ้าขคุณผู้ใหญ่ได้ปกหัว
 แก่ฝ่าฝ่อนด่อนตัวไม่ว่าใคร
 ทงเครื่องอาณเบาะหนักหาเหลือไม่
 นิมได้เป็นม้าห้ำร้ายปตาย
 บิดหนังสือขอคอ้างใจมากหลาย
 จะทำตายเขียงฉินทร ให้ฉันทกรุง ฯ

๑ พระยาดาวฟังแถงแจ่งคดี
 ค่างพิโรชโกรชใจคังไฟฟุ้ง
 ครนรุแจ่งประจักษ์ ในอักษรา
 เพี้ยกวางตามหลังมาพรังพร

๑ ครานนเจ้าเซียงอินทร บันพุงคำ
 ดักคยแทนสู่วรณชนข้าไฟ
 พร้อมหมี่แค้นท้าวเหล่าพระยา
 เห็นข้าเฝ้าเข้ามาตุดนดาน

๑ เพี้ยกวางกราบทศมุตเหตุ
 เมื่อกคนหมโจรของทหาร
 ชำตักเอามาทำร้อยถ้วน
 แด้วออกไปชิงข้างที่ถดางไฟ
 อ้ายคนโทษพวกดาวชาวด่านข้าง
 มั่นบั๊กหนังสือทำว่าไม่กลัว

๑ เจ้าเซียงใหม่ได้ฟังดังไฟผดามญ
 เหยี่ย่านไปให้แจ่งแห่งสำคัญ

๑ ฝ่ายว่าพันจามถ้ำมพนักงาน
 ว่าพระจอมนครินทร์ ปันกรุงไทย
 เราญาชื่อพระยาแผนพิฆาฏ
 กับพดายงามตฤภักอันคักดา

อ้ายพวกไทยแถงมททำยุง
 จับหนังสือลอมึงเขม้นต
 ค่างคนผลัดผ้าไม่เข้าอัย
 กรเข้าทงพระโรงด้วยทันใด ๖
 ฤทธิธาดักจับพิภพไหว
 อยู่ในพระโรงรัตนชัชวาดย
 บัญชาครวัดประภาษอยู่นาดาน
 เหยี่ยเพี้ยกวางเขาไม่อะไรมา ๖

ว่าสาขุทรงเคชไปรดเคศ
 มาแกช่าวอชยุรยาพาหนีไป
 เตือกเต็ดถ้วนคตที่ต้งใหญ่
 เขาไปได้งามามถ้ำมลับคัว
 ถักพดอชหันหมคตระวางพระทตหัว
 ได้คณคอาหาทอวกไม่ทน ๖

ร้องเรียกถ้ำมพนักงานชม่มน
 หนังสืออนมนทว่าภากระไร ๖
 คดานมารับจับช่านหาเข้าไม่
 บัญชาใช้ให้ทหารพระกาดมา
 คุณพวกไพร่อาทมาตถ้ำมลับหัว
 ยกมาจะประหารผดามญบุรี

ขอให้แต่งมาใช้ออกไปด
 ึ่งคือยกกองทัพขับไล่
 ๑ ครานนเจ้าเขยงอนทรวินพภ
 ึ่งครัดตั้งมงกระของกองพา
 ับไปสู้รบไพรท
 ้ามอยู่ต่อมาอย่าอนใจ

๑ ครานนมงกระของมองได้
 ูกม้าไฉนรณดีจนท
 ปลัดขใหญ่ได้หือไม่ย่อหย่อน
 ตงจากมัวคอคดคมเข้าพมไพร
 ประมาณคนเบ็ดเสร็จเจ็ดร้อยกว่า
 แค่แต่ไปไม่เห็นตงค่ายค
 ตงจากคนไม่มารท
 พอควนอึดดังคักปลตงมา
 ครนถึงหน้าทงบงคมท
 ้าพเจ้าเต็ดคดคอคดเข้าไป
 ทงนายไพรใหญ่่นอยเจ็ดร้อยกว่า
 แต่อย่างไรไม่เห็นตงค่ายค

๑ ครานนพระองค์ไ้ทรงฟัง
 เหม่เหม่อ้ายไทยใจกรรจ

ถามนยงคงอยู่ทบงใหญ่
 เขาตยไล่เดี่ยให้หลดกเป็นผงคถึ
 พงจบครกครของเห็นตงท
 ึ่งเด็กหามาดีชออกไป
 มนหันแนฎยงอยู่ทบงใหญ่
 เราจะได้เกณททไปจมนัน
 ับตั้งแฉงไปชมขมน
 ขนกระทบแฉงผนผยงไป
 พอแคดอ่นถถึงทบงใหญ่
 ขนบนตนไมถอบแดด
 เห็นทางท่าไม้หนทจะ
 ึ่งเกตรนั้ชคดนคตา
 ขนพาชชชไปกตางป่า
 ตรงเข้ามายังทงพระโรงไชย
 ตามมุตเหตุแจ้งแฉงไช
 เห็นดาวไทยถกนงอยพรงพร
 เห็นทางท่าวังรจจะคช
 มนตงอยทบงทวงกรวงน
 แฉงเดียงเปริยงครถันนต
 ึ่งเจ็ดร้อยนอยฎานนมาขรบ

ไม่พอคร่อมอดาวชาวเขียงใหม่
เพียงหกไมค์นตะกิงทงด้มทบ

คำร์ตต์วีตประภาษอยู่ฉาดฉาน
จงเว้งยกพหตพต โยธา

อินเพยปราบเมืองแมนฉ่นก้ากอง
ยกเป็นมิกซ้ายขวาควาโคต

ฉ่นตริเพชรกตาชมาคตอง
เป็นแม่ทัพฉนพไปรบรบ

๑ พระยาจันทวงด้ไตรีบตั้ง
เว้งเว้งกพดไกรทงโพว์นาย

ทัพมาห้าพันด้กรวจหมต
เคยฝกฝนทททานข้านาญยทข

บางตอททวนถอเต็น่าเกาทณฑ
มนายกองนายหมวดคชยครวดจตรา

เพชรกตาประทานมาพระทง
ชอวาเหมรคัมตั้งจันทน

แฉงข้างเจยนนางกัทรำ
ชานปรตายฉตจำหัดกตอย

๑ กรงกาพทพใหญ่ยกไวกอน
อินแม่ทัพคนนมคักดา

ด้กขัดใจก้จะมคตงรคกบ
ก้จะกตมเสยไต้ไมค์คนนา

ตั้งชาวกรงกาพทริเพชรกตา
ไปจับจิกหัวมาให้หน้าใจ

ทงตองเคยเคยวเจญเป็นผูใหญ่
ให้กรงกาพทนไซเป็นแม่ทัพ

เคยทำนองหักใหม่เข้าโจมจับ
ให้พร้อมตรรพพรงนด้โมงปตาย

ออกมานั่งศาตาเห็นตริหมาย
จคจ่ายข้างมาเควองวาวช

ใจคอทรหดเป็นที่สุด
ทงขัณขวาวอดคตคตฉนขมา

เรียวแรงแข็งชนเคยฮาธา
พร้อมตรรพทพหน้าไต้ห้าพัน

มีกำลังไววองคตองขยัน
ผูกเควองกุงนประคัมพตอย

โกณฑรำไพทของทงพุหอย
ศวัญประจำจคชยจะยาดตรา

กตาวตงทพขตด้ตริตริเพชรกตา
อยู่คงคำศครวาธา

แขนขาตั้งทรงเป็นของคณารายณ์
 ขาขวาหมักตั้งพยัคฆ์

ตั้งอุระรวปพระโมคคัลลา
 ตั้งข้างตั้งอกกพระนระจิงง
 ผั่งเข็มเล่มทองไว้สองไหล่
 ผั่งกั้นเหล็กไหลไว้อุรา
 เป็นไปเป่าปอบบีบยิบทั้งกาย
 แต่เกิดมาอาวูมิพ้องแพว

ตั้งใหญ่รูปร่างเหมือนอย่างเตือ
 หินวด โง้ง โกงฟันพบนเป็นเกิดยิว
 ในตาดำกลาด้ายกับตาเดือ
 ๕ คอกระหมอดหินวดแดงดแรงร้าย
 ๕ แคร่นหน้มค้มใหญ่ไม่อาบนา
 ๕ ไม่นอนด้วยภรรยาทั้งตาม

จะไปทัพจึงหาบรรดาวัน
 ๕ เครื่องตางตระกูลตองของคภกวม
 ๕ แดวตักนาคันท่ามาได้ชั้น
 ๕ เด็กเดือคพด้านพดงตงคงไฟ
 ๕ หยิบเครื่องอาณว้านยาขนมาไว้
 ๕ ประจงจบเครื่องพแต่้อาบพดณ

แขนซ้ายตั้งขาตเป็นราชตั้ง
 ขาซ้ายตั้งหมักก่าตง

ภควมบีตคานนตั้งคหตั้ง
 ๕ คัรชะผั่งพตอยพดเมตจิงค
 ๕ ผั่งเพ็ชรเม็ดใหญ่ไว้แต่งหน้า
 ๕ ข้างหลังผั่งเทียนคดาแก้วตาแมว
 ๕ ดเรียรายรอยร็องเป็นดองแกว
 ๕ ไม่นองหนามขตั้งถักนคเดียว

๕ ก่าตงเหลดขอหนงกแพนเห็นยว
 ๕ ฟันขาวปากเขียวตงปลิงคฉาย
 ๕ ชอบคางแดงเรือดงชาตบ้าย

๕ ฉมมนมวอยคต้ายกับโยค
 ๕ เพื่อนคาค่าวณยาทาชตตั้ง
 ๕ คอศกมเมือไรได้อาบนา

๕ มาเด็กข่านอาคมถมถน้า
 ๕ บริกกรรมเด็กเบ้าเข้าทันโต
 ๕ หยิบเครื่องอาณว้านนเห็นเขาตงได้
 ๕ เห็นประจักษ์ชวักได้ได้หัวพดณ
 ๕ เพ็ชรกต่าตงไปในแม่ชั้น
 ๕ ดูดำคณูในนทจจะมีตาง

ถ้าจะเกิดอันตรายชีวิต

ถ้าไม่ชนะไม่แพ้แต่ปานกลาง

ถ้าจะไม่ไปเสียแก่ข้าศึก

ควรนบนชาติชนษาชะตาตาย

เพชรกลมึงเขม่นเห็นนมคต

นำอย่างส่องสว่างร้ายแรง

เป็นสัตว์ทกขตอกออกมาตตผา

แถวหนักวราชาติทหารอันชาญไชย

ฮึดฮึดจัดแจงแต่งกายา

ศักดิ์ตระกูลเครื่องวางปรอทวาร

ประเจียดประจงจับตะแบงมาน

โทกผาขลบทพนาวดาวกระจาย

จับจับประจำทองเขาคตของคอ

ถือขวานขวานอย่างสามชนมา

ทวงทวงของขจรจักรวาล

ขยับขยับเมฆในไคฤกษ์ยาม

แม่ทัพดีประทมนคนกานัน

พวกลพไพร้องคะนองใจ

๑๐ จะกล้าวถึงกองทัพทำอรุณภาพ

ค่างแว้งรัดจัดแจงแต่งโยธา

ในนิมิตรนาแดงเป็นแสงผาง

นำเป็นอย่างตั้งตรงลงตาย

นำเดอมคงผลตกเขยบรรนาย

นมคตถ้ายชตชเบนต์แดง

วิแหเนจคตประจักษ์แจ้ง

นึกแสงยงตั้งคตยอนถอนฤไทย

ประหนึ่งว่าไม่ดำรงทรงกายได้

ถึงบรรตยก็ให้ตอผีมอตาอ

วันจันทร์นงผายกพันทาว

ไล่แหวนเพชรเม็ดพราวเหมือนดาวราย

ตั้งตตั้งวาลตั้งธงจรตจาวัดนาย

เขม่นชคตถ้ายทองถกตั้งนอกรวรา

ผงดินตั้งอเสกเต็มตัวเจิมหน้า

แผ่นขนหลังม้าส่งางาม

ส้มกับทชาญไชยในต้นนาม

ให้ให้สามตาเด็กโยธาไป

ตั้งยงผีเท้าม้าถนแผ่นดินไหว

เป็นโกลดามาในอริญา

ทหารแม่ทัพใหญ่ใจกล้า

ตั้งให้ผูกข้างงาเข้าจับพถน

กรมช่างเร้วรตจตช่างตั้ง
 ความนิยมท่ายคอกคนดำคัญ
 มีอาวชพร้อมดรรพตำหรับช่าง
 ต่อมล่อคเค็ดองได้มังกต
 บางอยดวยรากไม้โพดว่าน
 บางอยดวยเตชยงคนนามนทา
 บางอยดวยเขยวงาแก้วคาคัดคว
 บางอยดวยเนื้อหนังผงเพชรนต
 เพยปราบเมืองแมนแดนเสน
 ชนชคอกขตำรตระหงานงา
 ได้เล็ดดีชมพุดแดงนาค
 ฝ่ายช่างปักช้ายนายกำกอง
 ได้เล็ดกำมะหย็ดคอง
 ทงต้องถวนอยกตงเตชยงนค
 แคถวนเหล้าทหารชำนาญยทช
 นายล่อยดาวคุมดกรรจกพนปตาย
 ชพตายแก้วม้งเมืองผูกเครื่องม่น
 หมวกโหมตงยงคนด้นประทน
 ทงรองของของคเจ้าเซียงใหม่
 ตำหรับทรงซึ่งชียกับไพร

ถวนพวงพมกาตงผูกเครื่องม่น
 ทหารนหนงกตางช่างตะคน
 มายินช่างต้องแถวแหวกนน
 ถวนอยยงกตทงซึ่งค้ำคัตตรา
 บางอยดวยโอมอานพระคาถา
 บางอยดวยลู่ราอาพดกน
 บางอยดวยกำจัดทองแดงหิน
 ถวนอยถันทกคนทงค้ำคัตตรา
 คุมกองโยชชางปักชวา
 โปกผาดัดทมิทรมขตบทอง
 ขตบคาคันแชนไวทงต้อง
 โปกทมิทมิขตบทองอยเหมือนกน
 ประคำทองคตองคอกคช่งชน
 คุมพตช่างตะพนทงชวาช้าย
 ถอค้ำคัตตราอาวชเป็นเหล้าหตย
 เป็นทพหตงรงทายตำรวจพต
 ได้เล็ดจับด้นจันททงไถย
 พร้อมพรงทงพหตพโยช
 ประทานไหเมทพนชบช
 ชอพตายพตกชรณมนามน

๑ จะขอหยดขบยบยงข้างขุนแผน
บริวารคนคือนขบกองทัพน้า

ดูไปไกลประมาณสามสี่เดือน
ทั้งชวาชายรายชกบกกากาง
ครันลงทเห็นต้นนามตามคำหรับ
แล้วบกรงยงบนเป็นสำคัญ

๑ ครานันขุนแผนเดินทหาร
ร้องประกาศบอกกันนั้นเป็นไร

เราคบถกรักอันศักดิ์ดา
ท่านทั้งตั้งขคอยอยู่ในทัพ
แต่บรรดาพวกดาวนำของท่าน
แต่บรรดาพวกไทยใจทมิฬ

เจ้าพธายงามยกไปเป็นทัพหน้า
เราจะยกทัพใหญ่หนุนไปพลัน
ถ้าพลดาวเหลือต้นพันประมาณ

จะรบราม่ามันให้บรรโดย
ตั้งแถวขนแผนกับลูกชาย
นั่งผ่าตามคำรารณรงค์
เลือกลงเดขยนักได้ชใน

แหวนมณฑปนพเจ้าศุขจวาม

กตาวงทัพนายแค้นศรีเพชรกล้า
มาถึงมาคือนตะแบกจะแยกทาง

แต่เห็นค่ายไทยทั้งใหญ่กว้าง
ซัดข้างรอบมิ่งไปถึงถนน
ก็หยดทพขบยบยงดงตงมน
ให้ให้สามถาดนั้นสั้นไป

ได้ยินดาวโห่ขานสะท้านไหว
ดาวยกทัพใหญ่มากังคัม

จะยกพลโยธาออกเคียดขบ
เราจะรับมือดาวชาวเขียงอินทร
ประจำการอยู่ในค่ายวงสายตีญจน์
จงขึ้นมาสู้ให้ครบกัน

คุมพวกสามสี่ห้าดวงแข็งขัน
ถ้าได้ทศกระบันบุกเข้าไป

เราจะได้ขสารเข้าตู่ได้
จงคงใจอย่าประมาทต้องอาจอง

แค้นกายคาดเคืองเรื่องระหัง
เข้มขคตงยันตคาดสะชาดงาม

เลือนอกคอกใหญ่ทองอร่าม
ตั้งวางสามสายแย้ตะแบงมาน

ต่อมสายประจำของเขาคัดองค
ได้หมวกขนิบตาตพระราชทาน

ภาวนาตาเขม้นเห็นเมษฉาย

ด้กรรอนคิตบนเมธ

เอนายเพชรเจดป่านเป็นควาญท่าย

พตยงามชนขมาตจันทน

ยงบนตัญญาชนหาคัง

นายปลอดด โบกธงเป็นมงคต

๑ พอดตองทพิตถึงนประจันหน้า

แค้นครเพชรรกตาทอดคาไป

มันเต็มอนแมตงเมามาเข้าไฟ

ตังให้ชบอดตังตวชนพตยอ

เอาเหวยเอาวาโยราทพิ

อย่าให้มันปลอดดรอดหนีไป

เข้าต้อมหน้าต้อมตองประตงพัน

เจ้าพตยตังตง โหชนต้ามตา

ตวตงเข้าตวยทอนตวงตังกต

พวกลาวนร้แกกนไทยพันยับ

ได้คบนพันพิตตังกตตังแกง

ไม่เข้าไทยไทยกระตบอยู่โกรง โกรง

ทงตกพอองอาจชาคิทหาร

ถอพพนยนตระหงานตังอาด

นมตคเบนรบนารายณเวองศรี

ชนแผนชนคชคชคกรรจ

ได้เลอตายตังตงตังเนตคน

ตังให้ตงของถุกษเดวเด็กพต

ชองหิงชานโหชนต้ามทน

กัรบรันโยราคตาโคต ๑

ตวตักแยกมีกกาออกทอนไหว

เห็นทพิไทยตบตบตักหีบมือ

นี่เข้าใจว่าจจะรอดไปแล้วหรือ

คนตมมือกจะยบตงทพิไทย

จับเอาควมันให้จ้งได้

กระตบม้าผ่าได้ไพร่พตมา

พวกลไทยควตถนตวณแกตวกลตา

กระตบม้าผ่าพันประจันรบ

ไทยบัตทอนพตาดพาดพันยับ

โถมจับตัมคมะคมาคว่าโก้ง โคง

ตวตงไทยตลงตังตังโหยง

ได้ทพันบั้งเข้าตงบั้ง

ดาวเจตทวนใหญ่แห่งไทยปราด
หวิดดำคว่ำดดาตกมาถึง

๑ เจ้าพ่ายกับพวกสามตีบห้า
เห็นดาวล้อมเข้าใกล้ชอกใต้พื้น
ดาวแห่งไทยพันตะบันห้า

เป็นกลมกลมหม่อมล้อมเข้าไว้
เจ้าพ่ายขับตั้งจนเขาพ่นฟาด
ถึงดาวคาดเครื่องอานกินจวนยา

ดาวรวมกลมแห่งเตียงชอกชก
บุกตะเมนพ่นขนาคาบไม้กิน
พวกดาวหวาดหวอนพ่นระงก
ร้องว่าคาบเรวเข้าเขนอ

เจ้าพ่ายแฉ่งคาบอยู่คาบดาว
ตั้งพระยาดัหวาชกาจนครจร
เข้าเฝ้าดาวหนอยมดาว
เกรงตั้งไม้โกดาเขาใกล้ตก

๑ ครานนจ้งแสนครเพ็ชรกตา
เห็นไฟพวดเรวจนบ้วนบ้นไป
เท่ากระบถบแผงข้างผางผางถน
เตียงควาคบประภาศค้องเป็น โกลดา

ไทยฟาดคนทวนสวนแห่งฝั่ง
ยังตายยงตะมิงเข้าบกบ้น ๆ
ค่างค่างวางมาดงกหิน

ดาวเขาริรมตไม่หนไทย
ท่อยเหยียบกินเขามาหกดอยไม้
จนเต็มทพวกไทยหิวให้ด่า
คาบดงยนศพ่นชาติดงพามา

ถูกคาบมรณาตงตาดคิน
ทวนหักหอกยุบบน
เจ้าพ่ายฟาดชาติคินถันเบบเอ

ดั่งสิ้นชพามเขาส์เดือ
กพ่นชนแต่เดือบเขามน
พวกดาวถอยท่อยชชยน

เขามกผนแผ่นค่างกตางฝูงจิว
พวกดาวค่างชยนถันหิว
ด้วยความกตวช้วนจะบรรโดย ๆ

ขับค้อนโยชಾಯุวันไหว
เพ็ชรกตาชคใจกระโจนมา
เร่งรูกบกบ้นชนมาหน้า
มาจนหน้ามาเจ้าพ่ายงาม

เห็นรปร่างดำอ้างตะขอกดา
 ณะเจ้านายทหารชาญตั้งกรม
 ฟงร่นหม่นร้างนอยกะจรด
 เป็นเผ่าพงศ์วงศ์จารท่านผู้ใด
 ๑ ครานนพลาายงามทรามคะนอง

อินตวเราเป็นทหารอยชยา
 บิตาชื่อพระยาแผนพิฆาต
 วดเราเป็นศิษย์บคุรงค์
 านหม่นนามกรโต
 ติงยมมตายกเต็มชรา

๑ ครานนเพชรรัตตได้ฟังถาม
 ชึ่งถามเราจะเด้าให้เข้าใจ
 เราเป็นเชื้อเจ้าทวดคานน
 เป็นเชื้อชาติทหารชาญคักคา
 พระครูผู้บอกวิทยา
 ด้กตยงเขาคาถาอดแดง
 เจ้าหน่มนอยนหรือชื่อพลาายงาม
 ตตะแกลงหัดอเหตทาเพราะฟรัง
 จะเปรียบบลูกถอขนกว่าลูกเด็ก
 ไม่ควรจะรบสู้กับบิดา

เพชรรัตตเข้าใกล้แล้วได้ถาม
 เจ้านมนามกรไร
 เจ้าเป็นศิษย์คักษาอาจารย์ไหน
 จงบอกไปให้แจ้งแห่งกิจจา
 ริงตอบคคตติวเพชรรัตต
 ชื่อว่าพลาายงามมาตามวงศ์
 พระราชทานตั้งนามตามประสงค
 เผ่าพงศ์วงศ์พลาายตายชัวมา
 ครนจะถามถึงผู้ใหญ่ก็เกินหน้า
 แตเรียนรูกรบาอาจารย์ใด
 กชนชอบตอบคความหาษาไม่
 เจ้าชาวโตไม่วิจชนมา
 มยค์เบนแฉ่นตริเพชรรัตต
 ไนถานนาใครใครไม่ต่อแรง
 ชื่อว่าศรีภทพาทตาแข็ง
 ทุกหนแห่งตองตอมนบถอจรง
 ้างส้มรูปด้มนามคงามยง
 รปร่างอย่างผู้หญิงพรังพรายตา
 จะเปรียบหลานพานจะเด็กกว่าหลานข้า
 กดับไปนตกับคิตามรอนราวญ

08/06/2551

จะได้เป็นขวัญตาโยธาทัพ

ยังเด็กอยู่คอยตัววิชาการ

๑๐ ความนพตายนามทราวมคระนอง

แน่เชออย่าเพื่ออหังการ

ตัวท่านแก่กายอย่างควายเดมา

ฝีมือใครไพร่ดาวแหดกเป็นเบือ

ถ้าไม่ค้ำไหนใครจะมา

ให้ปรากฏฤทธชื่อว่าค้ำแท

ขออภัยอย่าเพื่อให้ถึงบิดา

มาดของตุ๊กหันโทคนลือ

๑๑ ความนุณแสนศรีเพชรภักดา

เหมอ้ายนหนักหน่าว่าไม่ฟัง

เท่ากระบัทกระบัท โกรน โผนผก

ท่วงทชมาตั้งงาม

๑๒ ฝ่ายเจ้าพตายนามทราวมตั้ง่า

กชกมารับรายยายกระบวณ

เพชรภักดาร้างาวดาวดาวฉับ

ต้องนายร้ายำตามทำนอง

แต่ยกรำทำทำหงตั้งตั้งคอง

แต่รำทำทำมกรชอนวิเชียร

เห็นฉบับแบบไว้ในทหาร

เขี้ยหตานพ่อยุโหนไปบอกมา ฯ

วังคอบคอกคตศรเพชรภักดา

เจรจาหมั้นประมาทเราชาติเชอ

อินตอเราถึงเด็กเต็กตกเตือ

อย่าหลงเชื่อว่าผู้ใหญ่จะไม่แพ้

จะขอตองวิชากับตาแก่

ฤาเป็นแค่ปากกตักว่าฝีมือ

แต่ตูกยาท่านจะชนะฤา

จะปลัดเปตยเสี่ยชอตอกกกรมัง ฯ

โกธธาตาแดงคังแดงควัง

มาโอหังชอศรตั้งตั้งกรม

มุนหมกขบคองมากตางตั้งนาม

วังอวักถำตามกระบวณทอน ฯ

เห็นศรีเพชรขบมามามันม้วน

แต่จันหวนอองใจในทำนอง

เจ้าพตายรำตามรับตั้งมือบอง

มาผยอณผนผกจกวนเวียน

เยองตอเตยอพนหันเหียน

ผตตเปตยนอองใจไม่เตี้ยท

เพ็ชรรดน้ำดอกไม้งามกว่าดาบ
 เพ็ชรรดน้ำจิตใจได้คลุคลัด
 เพ็ชรรดน้ำได้ทาปาดงนาค
 พลายงามตามชีวิตคิดตะบัน
 หยุนเป่าหาเขาควมเพ็ชรไม้
 เจ้าพลายผนพนาเพ็ชรรดบาง
 แต้นครเพ็ชรรด่าง่างอกราย
 รวกับเกาหลังให้ ยิ่งได้แรง
 เอาดาบฟาดนาคพันตะบันตั้ง
 เพ็ชรรดน้ำกลับดาเขาคาบท
 ๑ แต้นครเพ็ชรรดน้ำระอาจิตต์
 นิ่งนงตริกตราแต่ในใจ
 ช่างกล้าแข่งแรงฤทธิพนเกินวัง
 มั่นสู้กล้าใหญ่ไหวม่นจริง
 จะรบวันพันฟาดด้วยสำตรา
 ต้องใช้มันครทางในให้มันแพ้
 หลับตาภาวนาร่ายพระเวท
 เรียกมหาอาไปเน้าออกไป
 พัดถนทนต์ทวมทวงจหวัด
 พวงทัฬไทยค่างคนตะถนตะถน

เจ้าพลายดาบเขापนแสวงผนหน
 เจ้าพลายถ้ำทำทให้ใจท
 เจ้าพลายหลบดาวพาดคมาหัน
 ดับท่าผาพันตงตาดง
 เยองชยบถบได้เจ้าพลายผง
 เนื้อประหนงหินผากีตาแดง
 พินเจ้าพลายงามพรอดคังกรวดแกร่ง
 พันตะแบงบุกไปได้ตะกรบ
 เป็นหลายหินทนคงไม้บับบ
 ถูกเนอยบพอชยักหายไ
 ตัดคิดที่จะเอาชนะได้
 ชะเด็กไทยคนนมนัดจริง
 ตแต่หน้าท่าทางอย่างผุหึง
 ด้วยเชิงชิงไชยชาญชำนานญแท้
 เห็นทางท่าเอาไชยบชได้แน่
 กชักมาราแต่ออกย่นไกล
 อันวิเศษเขี้ยวชาญอาจารย์ให้
 เป็นนาไหลพดุงพดงตงทอชาร
 ดมกัฟัดเป็นระตอกกระลอกน่าน
 ตะเกยกตะกายว้ายชานชนค่นไม้

๕๕๖ ๖ ๖ ๖ ๖
ทรงสมาธิยังธาไม่ถดถ

เหล่าพวกอาสาระอาใจ

๑ ครานนพตยางามเจ้าความคิด

อ่านคาถาเข้าบัตไปบัตติด

แล้วอ่านมนตร์คิดเรียกเดโชธาตุ

โหลงพลุ่งท่องเลือกเป็นเปลวไฟ

พวกดวงเห็นไฟไหม้ตามมา

กัมปนาทหวาดหวนควงต้นทาว

๑ ครานนเพชรภักดาเป็นจาคัก

ระงับกายร้ายพระเวทวิทยา

ก็เกิดเป็นเมฆตงขบบังปก

ดักทำใหญ่โหดคาดแผ่นดินตง

เหล่าพวกอาสารโยธาหาร

เข้ามั่วสุมกลุ่มกตมไฉรมไม้

๑ ครานนพตยางามความดำมารก

อ่านอาคมเรียกถมทในกาย

ด้วยอาคมเกิดเป็นตมเพชรหิง

ที่หยดหยาดขาดสายหายทันใด

แล้วเขาก็อันกรวดมาขัดปถาย

คลกคองดาวพดตะถนตะถาน

๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖
ด้วยนทโชนเชยวเป็นเกลียวไหล

ต่างร้องบอกนายไปให้กัมมนคร ๖

๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖
เรื่องฤทธิธอแจ้งทุกแห่งหน

กทตทหน้าแห่งทุกแห่งไป

เข้าปราคาไปเป็นเพลิงเถลิงใหม่

วามวามตามได้ไพร่พลดาว

กระต๊บบำหนิพถานออาถนนาถ

ร้องเรียกเจ้านายช่วยชาติด้วยรา ๖

เห็นไฟไหม้ลิกคึกมาเต็มป่า

เรียกมหาธนาหก็ให้ตถถ

แล้วฝนตกโสมฆ่าบ่าระหง

ดับไฟไหม้พงนั้นสูญไป

หนาวสั่นทกคนไม่ทนได้

ถูกเม็ดใหญ่ถูกเห็บเคี้ยวแทบตาย ๖

ชาญนตาดเฉลยณเดิดเดิดฉาย

ระบายวาโยธาตุเข้าปราคาไป

ตงตงพดฝนไม้หถนได้

ด้วยพระเวทฤทธิไกรธนไชยชาญ

เป็นเม็ดฝนกรวดตทรายกระเซ็นซ่าน

ชดหม่านหนีซุกไปทุกคน

บางชนมาเข้าพมคตุมหิวรือง
 เป็นแผลเหือดเหือดให้ตไปทุกคน
 ความจริงเด่นครเพชกรธา
 แค้นพิโรธโกรธใจดังไฟรุม
 เกิดเป็นตะวรางกลางอากาศ
 เม็ดฝนกรวดทรายหายทันใด
 เราประจัญบนหลังอาษาไฉน
 อันจะเข้ารบรุกกันคตูกคต
 ให้เข้ามาไปข่มเดียวพุ่มฐฎ
 ให้พร้อมตั้งรพเครื่องยทธธาวยชา
 พวกเราเอาแต่แรงแห่งมันตั้ง
 ด้วยข้างเรากว่าพมมันน้อยนัก
 ๑ ทหารดาวกรวดลงจากหลังม้า
 เข้าล้อมหน้าล้อมหลังออกพรังพร
 เหล่าพวกอาธาเข้าฆ่าฟัน
 หัวขาดตัวขาดเลือดสดาดแดง
 เกิดอนกตุมหุ่มไทยไวเป็นหม
 พวกอาธาฟันฟอนจนอ่อนใจ
 จนให้ตถกยคมอชนไม้ไหว
 ตุกพมมันจนต้นแรงระอา

บางกตของเจ็บปวดเม็ดกรวดตฝน
 เหลือทนเต็มประตาคณภกตุม ๑
 เห็นโยธาหน้าฟอกอกเป็นคตม
 ประชุมหนวเห็นอเกตุแฉวเบาไป
 กนหยาดเม็ดฝนไม้หต่นได้
 แฉวตั้งไฟรให้ตงจากพาร
 คตแตกแต่ไถกนขบหนี
 การวองไวไม้คตเหมือนเดินเท้า
 เตือกจคตเคตวอนทวนแหตนหดว
 ต่กตถกาวห้อมตอมให้พร้อมพริก
 ถึงอยคกถกถกกระทก
 เอาเสียพกเดียวเกิดชายพอก ๑
 วังผลตนมหมบนหมหม
 เกรยวกรทมคากระหษาตง
 ถุกดาวขาดตบหน้พายแฉง
 พวกกตของหลังยังแข่งแข่งเข้าไป
 หอกยูแห่งเปถ่าหาเข้าไม้
 ยังบรวไรถกยงรุมกตุมเข้ามา
 อิตใจเรียกนายพ้อพตยาธา
 ตายหนึ่งหนนมมาห้าหกคน ๑

๑ ครานน^๕จิง โฉมเจ้าพตยาราม

เห็นพวกอาต่าบรดาพต

จิงรุดเขาไวมะขามมาด้ามกำ

ตง โกฎิเส้นเน้นบ่ามาชื้อฮือ

คัวยาวราวก้อยไม้ต้อยไทย

พิษสังเหล็กในคิงใครเคาะ

พวกถาดอาวชหลุดคมอถ

หลุดทนต์ดงมดงกัมฟูป

พอเต็มกตณมุดพ้อต้อยซ่า

เพ็ชรกตาดาบพิษเหล็กใน

หน้าค้ำดวงแต่คาเหล็กในคัย

บ่าวนายพ่ายหน่วงกรกฎ

๑ ครานน^๕ท่านท้าวกรงภาพ

กะปดกกระเปตยเสยทหนชอกซอน

๑ ฝ่ายว่าขุนแผนเส้นดะท่าน

กัชบกฎุขรค้อนโยธา

จิงร้องว่าข้าท่านฤกัพหุดวง

คัวข้างมารพตพันประมาณ

๑ ครานน^๕กรงภาพชาญกำแหง

ด้นพระยาแผนแต่ถ่มนไ

เชี่ยวชาญการสงครามไม่ย่อน

เห็นอยจนให้ตักไม้ยกมือ

เด็กช่าเป็นคอบนปรีอปรีอ

คุดอกกต่าดำบือไปทุกตะเมาะ

จำเพาะดาวกรวดได้ไ้ไ้เปาะเปาะ

ถุกเหมาะเหมาะด้มทับกนัยยับ

เอาแค่มือคบสู้ยิบบป

โคตมดบดงในหน้าค้ำหนไป

ไม่กตบค้ำค้อยบ้นทนไม่ได้

ทงม้าม้อยต้อยไ้ไปพรงพร

ม้าดาพห้อชกไม่อยู่

พวกไทยได้ลัดตะมบอน ๑

เห็นทวารเพ็ชรกตาดวงจ้าวอน

กัได้ข้างวางค้อนโยธามา ๑

เห็นกรงภาพเข้าด้วยช่วยทัพหน้า

ไ้ข้างขวางหน้าเจ้ากรงภาพ

จิงเลยดงขบข้างมากตางทหาร

นจะไปรบราญบ้านเมืองโค ๑

โคตมค้ำเคี้ยคแทงให้หมันไ้

มายกควมถามไ้ไ้ไม่ม้าย

เข้ามาตักล้างมาพาคคนหัน
ข้ามก้นหงส์ต่อท้าวหายาบคาย
อวยรยาข้างม้าไม่มฤ
เรายกพตมาประจัญจับโจรไพร

๑ ครามนขุนแผนแสนดีท่าน
ข้างพูดโตไม่คิดถึงเงาคิ้ว
ซึ่งถ่านข้างตั้งนางไปกรุงไทย
ตอบไปถกชิงนางไว้ถกต่างกัน
ข้าหลวงไทยทมิฬารับจับจำ
กระทำความข่มเหงไม่เกรงใจ
เจ้าท่านนั้นแต่เป็นโจรป่า
ถ้ารักตัวถกตั้งว่าจะวายดวง

๑ กรุงกาทททวารใหญ่ครนไคฟัง
จะตอบเหมือนต้มไม้ตั้งทับกาย
จึงแกตงกตบเกิดอนเป็นเงอนง่า
เพราะเจ้าหญิงจันทรมันไม้ดี
มีศารามาดววยของคัสร์ชัยทอง
แต่ถกถบยกัยกย้ายถววยไทย
จนคิดพันประจัญรณรงค
อัยำฆำฆนข้างกันถกต่างกัน

แถวเขนฆำฆนทกนทงทถาย
คัวไม่เป็นผวรายดอกฤไ
จึงตั้งคตมาปถนจนเขียงใหม่
ถักันของถถงให้จระรอดคัว
ไคฟังท้าวถกรงกาททกษมทหว
ทำควมชวถถบคไม่มคคจน
เจ้าเขียงใหม่เมามคคด้วยโมหนธ
จับพรถถถถถถถถถถถถ
เขียงขบยบระย่ำทงนายไพร
ยังทำให้ยกพตมาฆนข้าง
เอาชวถถถถถถไม่มอฆง
ให้ตั้งนางคินไปจะไม่ตาย
คั้นตั้งอถนบาคฟาคตถาย
ด้วยเจ้านายทำควมไม่มอฆมค
อนถอยค้ออฆเอนเห็นเกนท
เป็นพาคถถถถหน้ามาคไ
แก่พระผู้ครองเมืองเขียงใหม่
เราจึงได้อฆาคถถถถถถ
มากถถถโยให้ตั้งอถนคางน
ถ้าใครค้ชวอนไม่มบรโดย

ถ้า मैंเราแพ้ท่านในการณรงค์

ถ้า मैंท่านเสียท่าปราไชย

ถ้าพลาดทางตั้งปักซ้ายขวา

ให้ร้ายต่อมพวกไทยใจทมิฬ

๑ ครานนชนแผนแสนวิเศษ

จึงร้องตั้งทหารอินชายุไชย

ถ้า मैंยิงรกรบกับปักขวา

ชรรมเดี่ยวรบขยริบทัพหงษ์มัน

ตั้งแต่ได้สี่ทิศเขต

ให้คงทนทงศวดอสรพวงศ

๑ ครานนกรงกาพชายุไชยศรี

ภรรยาของ้าวร่าด้วยชำนาญ

ด้วยข้างดาวฤกษ์ดวงตกตงเมา

ทิศเขยงย่นชันในตา

ครันพลายพดกจรณรเขาศิต

พอข้างดาวเบนเดี่ยวเข้าเกยคาง

นายเจ็ดป่านพานกระแสงแพงตาเฮือก

ชนแผนคะยิกใหญ่ไม่รังรอ

ข้างดาวถอยหลังยังไม้ถนัด

ข้างไทยคืนแตกกระแทกคิง

ก็ครวระจะตั้งสร้อยทองให้

สร้อยทองคล้องเขาไว้ในเชิงอินทร

ทงกองกลางข้างนำตากนสัน

อย่าให้ปล้นหนีพ่วนออกด้านใคร ๆ

ขจรเดชถือเตองกระเดื่องไหว

อย่าคดกคตคิดให้เป็นคานกน

พรหมศรีรวบราบกับซ้ายนั้น

ตัวเราจะประจันเข้าชนข้าง

ร้ายพระเวทเมาตระพองงาดองข้าง

แต่ได้ดวงข้างมุ่งท่าวงรูกภาพ ๆ

ได้พลายพดกจรณม่างงาน

ศษดารต้องประทะเข้าประงา

เมื่อยกออกกรรอกเหตาวงหนกหนา

บมมนกตงตาไม้กตอข้าง

ศษเขยงก็ขวิดปลายงาผาง

ข้างไทยได้ต่างเข้าหว่างคอ

ถูกข้างดาวหน้าเดื่อกหงายท้ายย่อ

ข้างไทยเป็นคอคันตะบึง

เพียรจะคิดข้างไทยได้ฝั่งฝั่ง

ข้าดาวถอยตั้งทุกที่ไป

กรงภาพเห็นยอดไม้ให้กลับหัน
ด้วยข้างดาวเมื่อดำราเป็นบาใจ
ขุนแผนเห็น ไต่ทไม่รวบ

ถูกกรงภาพซ่านซบทมคชข้าง
กรงภาพพินคนตกขนามาได้
จนคนหลุดจากชะนิกหีบกับ่า
ขุนแผนได้ข้างเขาร้องเขาพ่อ
ม้วนวงหวัดบิตาตงงาตัง

พอดอนงาความชน โยนขวับ
ได้ทะลิกหักแหกหัวแตกแค้น
ดำมัยังคุมไพร่ได้ขนาบ
พรหมศรัท้อนพดกตณเกิดอนมา
ต้องข้างค่าง โถมเข้าโจมตี
ดาวแดงไทยจับเขารับรอง
พวกไทยได้ท่นพันกระบี่
ดำมัยัง โถมเข้าเอานายทัพ
ดำมัยังนำไปให้ประจวบ
คาบถ่อนเดือดฝัดคังชาติเซ็ด
พรหมศรัเด็กกาถว่าถอน โบก
ชกกันหยนพนควาญตงซ่านซบ

ข้างไทยคนไม่ผันคนมาได้
ครนเจ็บหนกยกให้ตลัดตคว้าง

ว่าของ้าวพาดตงนาดมาง
ไม่เข้าคอบพอเป็นยางชอกซาซ่า
ขุนแผนได้ข้างกระชั้นไต่พันว่า
ขุนแผนข้างตงอกผาดพาดคกตง
ข้างก็ปรือปราดแปรวันแดนเขาถัง
ศตบงแทงตะบดินจนแบน

คตตงมางรับเด็กร้องแปร้น
ข้างดาวเด่นหันออกนอก โยธา
ตคองปราบเมืองแมนข้างบั้นขวา
เขารับรามักซ้ายนายกำกอง
ถ้อยท่นได้กินใจว่อง
ไทยพันดาวบ้องจ้องเขารับ
หนบงหนบงข้างหนงบ
นายปราบรับพันมั่งตงเหตคเพ็ชร
เอาคาบฟาบชาติตะบนกระเด็นเด็ด
อ้ายดาวเซ็ดคคชขาดไม่อาจรม
โคตตงก้ากองเข้าทอกรบ
ทัพศัพณายตงก่ายกัน

ด้อยดาวเห็นแม่ทพอปธา
 ก็รับได้ข้างงาเข้ามาพถัน
 ขรรณเถยรยหนักอัยท่ามกลาง
 ช้ายพตายแกวมังเมองไม่เจองงย
 นายด้อยดาวทรงกายพอหายชิต
 ไทยเบ้าโยฟ้าผ่ามาตามตม
 แดงเหยมบโจนโผนทยานพันควาญท่าย
 นวัระภาคชาติเด็ดทงต้องคอก
 ๑ จระกตาวถงแดนศรเพชรรกธา
 แดเห็นทพแตกตายกระจายไป
 ร้องวอาเจ้าพตายนายแผนน
 ด้วยควคอกคอยตาเอาพธา
 เรวกถบมากถัดมาตองอุทช
 มาทเม้นแพน่ายววยชวง
 ๑ ครานนชุนแผนแดนคักตา
 จิงร้องคอบคำไปให้ไดยิน
 เราเห็นทำคักตากับทารก
 แผลกกระจริดไม่คิตชาย
 นแทนายชยดาวพวกบ่าวไพร่
 ด้วยจนครวอกออกไม่ได้แข่งใจมา

นายทงบักช้ายชวาก้อชาส์ญ
 เองางวพันพวกไทยได้คระดูย
 ชิตใจได้ข้างมาดุยดูย
 เองางช้อยด้อยดาวเข้าราวงม
 เขาชอคคองาห็นพันประส่ม
 พันดาวงาวจมตงคกรคค
 ช้ายดาวบ่าวนายไม่เห็ดชหลอ
 พวกพถนัยอเข้าบ่าไป
 ดันพชคอกอมคธาชนมาได้
 กชิตใจชบมาทพันท
 มีถ่าคญคิตเอาวเราห็น
 มนแดนตชกนตไม่หยดยง
 ชยยาได้คคิตวเราจะถอยหดง
 จะให้ชชอดคองทงแผนคิน
 ไตพงควาเพชรรกธาพตบายน
 ยงเถนตงนดอยหน้ามาทาทาย
 ยงคองยกชงถ่าเข้าบ่าหาย
 จะมาทหมายคอกถ่มบค
 จิงช้องแข่งแข่งใจมาแก้หน้า
 ในครงนชวอไม่คองชนม

๑ เพชรกล้าตาเขยวให้เกรยว โกรช
 เต็ดคตาดไม้ท่อนอำนาจพระเวทมนตร์
 ขุนแผนตวาดอำนาจยักษ์
 แล้วยกเงืองาวฟาดดาตลงไป
 ตาहतอว่าคุณพ่อดิฉันเอง
 ตารักว่าฉันด้วยช่วยตนदान
 นายให้สวมหอกกรอกด้วยทวน
 ทงทวนเข้าประทะระด้วยพร้า
 ราวกับฟาดทองแดงแทงกอนหิน
 แม้กระตักก็ไม่หัดแต่สักอน
 ตาहतอว่าคุณพ่อพ่อพาดายชา
 จะพันแทงดักเท่าไรก็ไม่ตาย
 ขุนแผนร้องว่าอย่ามั่ว
 ถึงมทเม่นอยยังมีคงทน
 ตาहतอกับตารักย่นหยกกรัง
 นายโมกับนายเม้าเอาดาวมา
 หลายคนช่วยกันตักกระตอก
 หนำเผือดเลือดแดงดังแทงวัว
 ๑ พวกโยธาบรรดาทเหตุชตาย
 พวกมารเวยรบตะบึงถึงบรินทร์

ตั้งถกหยอกกรอกไล่ตักถักถั่นหน
 กีบขมามาพดเขยงไชย
 เพชรกล้าว่าชงกไม่ไหวได้
 ถุกหัวให้ตดาวด้มตงจมอาน
 วงถนพันเบ็งตงด้วยขวาน
 เขาพดของกระตังพงกรานให้ตกม้า
 เหลดกมวนไม่เขตรพิเพชรกล้า
 นายปานขวานฟ้าเขาคาบพัน
 หักบ้นย่นไปจนกน
 ตงกระพินชาตรีตทอวกาย
 ช่ายเพชรกล้าคนนคใจหาย
 ยิงนชนหายใจอยู่ตพิกล
 เขี้ยพวกเราเอาหลาวทะตองกัน
 แยงให้จนถึงคอกคงมรณา
 พวยทะตงตงตงเขาแก่ผา
 ผาทวารเข้าปรีอตตอดตคว
 เขาไม้คอกกังกงกระตังหัว
 ถุกรวเถ็ดตราตตงคาตคิน
 บางหลบตหินหายเขาบาดัน
 บอกระมิดเส้นท้าวเหล่าพระยา

ว่าสาธุโยชาทางห้าทัพ
 เหล่าพวกทหตมตมมรณา
 ๑ ท่านผู้ใหญ่ได้ฟังพวกม้าเร็ว
 จึงมางกกด้วยตกใจ
 เห็นจอมนครเวศ์เกศ์เชียงอินท
 ข้ามายศหมอบยอบกราบคตานเข้ามา
 ว่าเพ็ชรกดำด้อยดาวทำวกรุงกาพ
 ยกออกไปรบรบกับพวกไทย
 พวกทหารน้อยใหญ่ทั้งไพร่นาย
 ยังแตกขานช้อนเร้นไม่เห็นมา
 ๒ ครานนเจ้าเชียงอินท ป็นนครเวศ์
 ตั้งพระกาละจะมดาญให้ว้ายชนม์
 แด่มานะภษตรีศร์ดีประภาษ
 ให้เร่งรคจตรักษาซึ่งเวียงไชย
 มีตทวารทงหนใหม่หนคง
 มีนหามแดนเอาจกทุกเด้มา
 ที่ชอบค้ายนนให้รายมีนจำวง
 เอาประชาวกวาดวัดทงฉัตรไชย
 บนก่าแพงทวารข้างคานได้
 มั่นข้าศึกฮักโหมะ โจมเข้ามา

คายยับสิ้นแล้วพระเจ้าข้า
 ไม่ทราบว่ามีใครได้ดักเท่าไร
 เขาเผ่ากรวมคาคเฮดหาข้าไม่
 ครองเข้าในท้องพระโรงรจนา
 สักคัยแท่นมณีนธข้างฝ่ายหน้า
 วันทาทุตุดันในทันใด
 ทหารปราบเมืองแมนทงนายไพร่
 บรรโดยย่อยยับอัปรา
 ที่เหลือคายหตมตมมรณา
 ไม่ทราบว่ามีมากน้อยก็รอยคน
 ได้ฟังเหตุว่าทพนยับบั้น
 พระพิศศร์ท่มนหมองสลดระทคใจ
 ประกาศตั้งเด้นาทงน้อยใหญ่
 ให้ตั้งค้ายรายไปรอบภารา
 ดงเขื่อนไม้แก่นให้แน่นหนา
 คบาคิดาไล่ตัมตัมตัมไว้
 ที่ของตรงประตูคตางวางบั้นใหญ่
 จุกได้ให้คักช้องทวาร
 จงเอาซุงแวงงอไว้ให้หนักหนา
 เอาเม็ดพราตคตัมให้ยับไป

ในกำแพงถากถางหนทางเดิน
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

แถวถนนบนเชิงเทินให้กว้างใหญ่
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ทิมหม้ายยายแก้วรามภา

ให้หนักกลัวพวกไทยจะได้ค้น

บ้างซ่อนใต้มวยผมผ้าห่มนอน

บ้างเอาขันประไว้ใต้ท้องเรือ

ที่รวาตถกผัวของควาย

ออกอดแอสเสียงทองเวียงไชย

ข้างในวงชุดมุกนุ่นววย

ทั้งหม่อมคุณวอนอ่อนซ่อนอกแดง

๑๑ ดั่งจนพระเจ้าเสียงอินทรีบนเสียงใหม่

ย้ายค้ำก้นพวกเราเบาสงคราม

เสียผมขอของกตักขยเบง

กับยายพวกไพร่ร้อยน้อยเทาน

จะร้องไห้ทำไมให้เป็นตาง

ภาจนจระกรานบ้านเมืองเรา

พระครุฑพิฆตางทางเสด็จออกข้างหน้า

ให้เร่งรัดจตุศเรียมให้พร้อมไว้

ถ้าเม่นมนนบักตะบึงถึงบุรี

ข้างเราเข้าปตาสารพัน

เหล่าบ้านนอกขานมยงเข้า

ตัดกำลังพวกโอโจทมิฬ

เขาห้อมผ้าใส่ห่มไว้กับ

เอาชุกชนลงไว้ใต้พริกเกลือ

บ้างซุกไว้ในหมอนซ่อนในเสื้อ

ไม่ให้เหลือสักนิดเอาติดไป

ทั้งสาวแต่แม่หม้ายร่ำร้องไห้

ด้วยกลัวตกหน้าเข้ามาไว้ในกำแพง

เจ้านายทุกองค์ทรงกรรตั่ง

บ้างผ่งแฝงของไว้ใต้คกราม

พุดเอาใจตกเค้าเหล้าหม่อมห้าม

เขารบรุมซุ่มข้ามแจ้งเสียด

จะดยได้ให้เบ็งแตกฆ่าหน

จะขยเสียดให้ยบตงกับเท้า

ทัพขุนนางฤาจะสู้กับเจ้า

ระตมเขาเสียดสู้กับบรรโดย

ประกาศตั้งเสนาทงน้อยใหญ่

เอาเสียงใหม่เป็นค้ำยได้สำคัญ

อย่าเพื่อออกค้อตให้คงมั่น

พวกมันนั้นจะได้อะไรกิน

เอาไฟเผาอย่างดวงด่างให้สิ้น

มันจะบินไปข้างไหนได้เห็นกัน

พอเด็บบองเดียงทองมันหมดคว

ชายศักดิ์กัทยมมือไม้ครัดครัน

๑ ครานนเดินต์จตุคตมภ

ซึ่งพระองค์ทรงตำหตรตรา

จะมีไชยอาไศรยเพราะเด็บบง

เขาดากมันจะมีกทันาน

ถึงโดยมันมาด้อมเราด้อมนอก

ไม่ถ่วงนถจะวงเป็นซึ่งชง

ไม่พกตองรบรบชบเซียว

ชายहारอยเป็นเซดยมันเคยกถว

แก้บรตราเพยกวานท่านผู้ใหญ่

ชอกมานั่งตั้งควคามคามอุบาย

จึงออกไปจิกหัวเขาดามหัน

พวกเราทำเสียไม่ทันจะพริบตา

ถวายบังคมเห็นชอบกันพร้อมหน้า

คงด้อมคังบัญญัติทกประการ

คดดำเดียงเดี้ยให้หมดคอตอาหาร

หมดเขาดาวก็จระด้นก่าดงดง

อย่าให้ออกไปหาเด็บบงตั้ง

คอยตะกัคปากดงคงได้คว

โหดักเกรียวถักจะมกเที้ยวชกหัว

จับเป็นเอาให้ทวทงไพรนาย

ปรีกษาเห็นพร้อมใจด้นทงหลาย

เขากำแพงเป็นค้ายรายเขื่อนค

ตอนที่ ๓๐ ขุนแผนพลายงามจับเจ้าเชียงใหม่

๑ จะกล่าวถึงขุนแผนแสนสันท
เห็นทัพหลวงแตกพ่ายกระจายพร
พอจวนเย็นเรียกทัพกลับเขาค่าย
พวกทหารพูดจาเฮฮาขัน

ขุนแผนบอกลูกชายเจ้าพลายกต่า
ควรวรกรวีรพลัดกตไกร
ขยาให้มันหยดขยงตงตงได้
ด้วยตะเบียงเตียงไฟเราไม่มี

๑ ครานันจึงโถมเจ้าพลายงาม
จะเน้นฆ่าอาหารกันดารครัน
พอรู้ว่าก็จะหนางสะท้อนจิตต์
ถ้าเราไม่เข้าไปถึงภารา

เขาทัพเราเข้าประชิดคิดเวียงไชย
ถ้าจับเจ้าเชียงใหม่ได้สมนึก
พอตลกพูดจาปรึกษาขัน
สั่งให้พวกอาสาพากันไป

เรื่องฤทธราวีไม่มีสู้
ที่เหล้อยู่พวกไทยได้ตามพัน
หงตมตมควายกินจาตะหวัน
จนต้นแดงสู้ยิบตงทันใด

จะเฉยชಾಯุทหน้าดีไม่
เข้าประชิดคิดเชียงใหม่ให้ทันที่
เขาดุยได้รบทำให้บับ
ต้องคุกคักเสียให้ได้ในสองวัน

ฟังความเห็นจริงทุกสิ่งสรรพ
ด้วยถาดนันทไหนจะยกมา
เห็นจะมีปิดประตูนาคาประตูท่า
จะรอให้มันมาเห็นจะตัก

แล้วตักตเขาไปเมื่อยามตัก
จะตักคักสันต่าบากไม่ยากใจ
พอแสงจันทร์ส่องสว่างกระจ่างไซ
ตัดไม้ปลุกศาลชนเพียงตา

วงสายสัญญาเจ็ดกตงเดชยันต์
 เบ็ดไก่เค่าหมุแลตุธา
 ตั้งแต่วุ่นแผนแผ่นดิน
 ใต้นงคตมนตรีเด็กเข้าตำรพด้น
 จุดเทียนคตศาตอ่านคาถา
 ทงบ้เจ้าเขาเขนเนนคร์
 ๑ จะกล่าวถึงภุคพรายผู้ตายโหง
 ทงบ้เจ้าเขาตาทกตำรา
 พวกลไทยไปทพกับชนแผน
 ฌดาวครนครามชามฤทธีรงค์
 แด่ดวงผดาดคตตักหมนแผ่นดิน
 ตอมคำตรอบรายเป็นทลายชน
 แด่ชนแผนแผ่นดินทเวืองฤทธี
 ทรายกาจผาดแสดงแด่ถงอบาย
 ชนแผนเด็กชิตเข้าตำรปราย
 ข้าเบาอาคตมจินดา
 ชนแผนว่าข้าแต่เทพารักษ์
 ท่านจงยกพยุหบาทมีคำจพด
 ด้วยว่าเจ้าเขียงใหม่ไม้ครองธรรม
 จงช่วยพวกรามาอาสำแผ่นดิน

เครื่องเดินตำรพันให้จิตหา
 ทงเข้าปตาอาหารทกตั้งอิน
 ประชุมฤทธีปลุกควมมมณ
 เห็นมตหมอจจริตมาทนต์
 เรียกบรตราโหงพรายโฆมคณ
 เชิญมารบบคพดพดการ ฯ
 ทบ้ำโม่วังรททกตถาน
 คตงมนตรีอดหมานไปทงตง
 ตางเทียบวถ่นเรียกหาทกบ้ำระหง
 ตางถตรงมาทพชกรวม
 คตอกแนนคตคกพดกถน
 คนทงนหนงเขมณไม่เห็นกาย
 เห็นผดะพรงตั้นทงทลาย
 เป็นตัตวรายตางตางวางเข้ามา
 ผ้รายหมอบกรวดตงตาดบ้ำ
 ให้ฝูงม้มีเมคตาไปทกคน
 อินเวืองฤทธีตักคกทุกแห่งหน
 ไปประจัญอารักษ์หลดเขียงอินทรี
 ถิงกรรมเมืองจะหลดแตกถัน
 เชิญมากินเครื่องเดินอย่าเว็นคว

เทพเจ้าเหล่าโสมคมายา
ต่างรับอาสาร้ายภัยกลัว
กินเครื่องเต็มเส็จพัธราแล้วตาเด่น
แสดงฤทธิ์บริวารต่างต่างกัน
ต้นเมืองเปร็องเปรียงเคียงมีศาล
เหมือนจะลมเมืองคว่ำให้ทลาย
๑ ฝ่ายว่าชาวรัชชกตเชียงใหม่
สถิตย์ศาลนอชใหญ่โพธิ์ธานี
เห็นผีไพรไทยมาเป็นสำมารภ
ผีป่าช้อยในใต้แผ่นดิน
ต่างคนต่างแดงแดงฤทธิ์ทร
บ้างฉวยได้มาข้างขวางออกไป
ถูกผีป่าถ่มคว่ำคว่ำถั่ง
โศกอกหนาดฟาดได้ตั้งไฟไซน
๑ เดิมเชียงอินทรีเป็นบั้นเอกราช
จะเสียมต้นยศอย่างแค้นมังกรพ
ผีป่าจึงแข่งแรงร้ายกาจ
ก็ถอยบ้นยับยับขีปราไซ
เทพทุกศาลตั้งออกอวงพถ่าน
ไม่ห่อห่อของพระเสด็จพระทรงเมือง

คองมนตจันตาก็ยมทว
จะช่วยท่านเรียงควททวงน
ออกเหยยคยคอคคณในโพธิ์สถ
แผ่นดินถนคังจะถ่มถ่มทระถาย
คังพัธราฟ้าฟาดไม้ชาคถาย
เขารมรายถ่มรอบขอบบุรี
พระเสด็จเมืองเรื่องไสยแถเจ้าผี
ที่โตรบเครื่องพัธเจ้าเชียงอินทรี
ก็เกณทกวดคัมบ้านทกฐานถ
เรียกมาถนให้ถ่มผีไพร
บ้างฟังชัตถาวรช้อยหอนไห
คว่ำคอดไม้เทาชงเขาฟงโยน
ผีไทยถนถนถนถนมาผาดโผน
พวกผีป่าถ่มกับกระโจนเข้าโรมวัน
ชะตาชาคนครอ้อนฮาถรรพ
เป็นประจันตประเทศเขตต์กรุงไทย
ผีเมืองมีอาจจะตั้งได้
ผีป่าเขาไปได้ถ่มเมื่อง
กำภูถัทรพระภาพโตคศาลเปร็อง
ห่อเครื่องเจตคฤภกหนีไป

พวกเหล่านี้ถนอยพลอยวงวอน
 บ้างอุ้มลูกจูงหลานเข้าไพร
 ๑ เวदानนเจ้าเซียงใหม่เธอได้ยาดัน
 ทงตระกูลประยูรญาติราชฎร
 เห็นเป็นกองทัพไทยได้พันลาว
 ดันแซ่แก่ณกันทกเวือน
 บ้างกว่าเวลาเศาะระรัง
 เห็นชะรอยภคมีเราหนึมน
 ๑ พระเจ้าเซียงใหม่พันคณินทรา
 กัทราบว่าณบ้านยานผไพร
 แล่นศึกออกเมืองจะเคื่องเซญ
 น้เพราะกัทำควาไม้งามค้
 แลดูหวนมานะนกกตบตักเหยม
 ถึงจะครของเมืองไปก็ไม้เข้า
 อีนชาติเดื่อถึงจะตายตายก็อัย
 ชาติกัระษัตริย์ถึงจะป็นจนวายปราน
 ถึงชีวันบวรโดยจะไวยศ
 เหมือนทศเคียรสุรังศ์ทรงฤทธิไกร
 แม้นรักชวติกรวงศ์จะส่งนาง
 จงเดื่องชอชอตยศปรากฏนาม

ทงนครเดียงมมรวงให้
 เพราะณป่าเขาไต่ในนคร ๗
 ครนทพผวปลาดักเกิดตั้งทร
 พากันนอนไฝ่ฝันออกพันเพื่อน
 ชุนนางจ้าวชาวบริหนเขาเถอน
 หดากจคตนมคตเหมอนกนทงนน
 ไคยนคตคคกคกพลัดถน
 ต่างฉีกอกถนทุกคนไป ๗
 ลูกผจาวนหวาดพระไทยไหว
 อัยไม้ไคเห็นออกนอกบรี
 ตองยากเยนผคนจะบั้นบ
 ไปชักให้ไพร่มชุนมา
 อายกัก็เยนมหกตัมห้า
 ไม้ชายหน้าอุมไทยให้อัประมาณ
 ให้ไคครฐฐาควาอาจหาญ
 มีให้พานชื่อชวว่ากัตัวไค
 ให้ปรากฏทั่วโลกวิสัย
 ถกถักถ่วงดวงใจไปให้ราม
 เรอด้ค้ายวายนไม้คิตชาม
 มีเรื่องควาในนิพนชจนทุกวัน

ถ้ากลัวเราเร่งสร้อยทองให้
สู้บรรโดยไวยศเหมือนทศกรรสู
ศรีพลงทางเสด็จออกข้างหน้า

ให้คอยระวังระไวพวงไพริน

๑ ข้ามาศยรับโองการคณานออกมา

ทุกค่ายคุมศประคหอรบราย
ทั้งหญิงชายก็ให้มาชนหน้า

ให้เหล่าตำรวจจัดคอยจัดแจง

๑ ครานนางอปีตรสูมาดี
เห็นบ้านเมืองอปริตถนิม

จำจะไปเพ็ดทลุมตเหตุ
คิดพลงยางเยของจรดี

ตรนถึงกราบกรมประนมกร

แล้วกราบทูลตามพรพไร

เม็นความดีตยสูจรดีไม่คิดหิง

อินชังศึกประชิดคิดถาวร

จะเอานางไวยในภารา

เคื่องระคายบาทาผ่าละของ

พระสนมแห่งนวดควรประคอง

ไม่ควรรจะขุนเคื่องกับเมืองไทย

ก็คงไม่เกิดเชญเป็นมหนัก

ให้ลดตนชวเหล่าฟ้าแดดดิน

คำวดีสั่งเสนาทงปวงดิน

เราเอาเวียงเชียงอินทรเป็นเรือนตาย ๑

ต่างเข้มงวดตรวจตราคนทงหลาย

กะทะทรายตงควทวงกาแพง

กองชคคให้ตั้งวางกระจำงแต่ง

ทวตำแหน่งเกณฑ์ตรวจทุกหมวดกรม ๑

มะเหล็กเชียงอินทรบันดนม

จะเหล็กด่มเดี่ยวกระมังในกรง

ให้ทรงเตชฉินฉฉยให้คองที่

ไปเฝ้าเจ้าธานีในทันใด

บังอรชบเคียรสระอินให้

ขอพระองค์จงได้กรุณา

หมายจะพึงภวไยจนตั้งซาร

ด้วยสำเหตุเนอเคราะห์เพราะสร้อยทอง

ให้ไพร่ฟ้าทุกขทนมั่นหมอง

ขอพระองค์จงตรองในพระไทย

งามกว่าเจ้าสร้อยทองไม่นับได้

ถ้าตั้งสร้อยทองให้กับนายทัพ

ที่คนเขาเราก็ค้นเอาไปได้
ทรงวงเวียนเชิงใหม่ไม่ยอเยิน

ให้หมัดสั้นเสียนหนามไต่ความคู่ช
ขอพระองค์ทรงพระกรุณา

๑ ครานนเจ้าเซียงอินทรบดินทรผู้

นักสังขารถ่ายส้มร่อจนพระทัย

น้องเขยพี่ไม่เคยให้ใครหยาม

ยังมีหน้าชาวพวกขยรยา

ถ้าชอนาง โดยศัพท์จะให้

บังอาจดักขางฆ่าราชภู

มันเขียนหนังสือทำว่าประจาน

จึงได้เกิดรบพุ่งกันยุ่งไป

ซึ่งจะตั้งองคนางไปเคียววน

ไม่ขอตั้งคงตั้งจนวายชนม์

๑ ครานนนางอัปสรผู้มาดี

ช่างดั่งถิ่น โกรธเกรี้ยวไปเคียววาย

เคียวพราบกราบตาพระสามี

ทอดองค์ลงกับแท่นเส่นรัญจน

กรกอดอุกนัยเจ้าด้ร้อยฟ้า

แม่ไปให้สดพระองค์ผู้ทรงไชย

๑

เห็นพวกไทยจะเลิกกองทัพถัม

เหมือนพระคัมความเชื่องเย็นประธา

คตยคเดี่ยอย่างนี้จะดีกว่า

ให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินสู้ทกขไทย ๆ

ฟังทกถ้ระท่อนถอนใจใหญ่

ประเคียวใจหวนพิโรธโกรธขมมา

เจ้าเวียงจันทร์ทาคความให้ขามหน้า

หยาบเข้ามาประชิดคตินคร

นี่มันไม่ยำเกรงข่มเหงก่อน

ตั้งกระแจะนอกดั่งทั้งแดนใคร

มิใช่พระในวิหารจะอดได้

ดาวบรรโดยมากมายไปหลายคน

เหลือที่จะได้ให้ขดสั้น

เกินเป็นคนถึงกรรมก็จำตาย ๆ

ได้ฟังคำสามีก็ใจหาย

จะทานทัตมากมายนกไม่ควร

เทวได้ตั้งมาโดยด่อน

ยังปั้นม้วน โศกเศร้าเดี่ยวพระทัย

นางได้กาสะอึกสะอื้นให้

เชอคตุดังซึ่งไปไม่หน้าพา

๑

เอาอ้อมแขนมากระหนาบคางเขาไว้

บักทรายหลายชนกนหน้าทพ

๑ ในชานเวียงเสียงตันนอกหวนเหว

พวกลาวระวงตอทวชาน

บ้างเคียวขันหลอมตะกวดทราย

กองไฟรอบเมืองเนองเนองกน

องค์พระเจ้าเซียงอินทรมันคร่า

ให้ระแวดระวงตั้งใจ

เอาหอกดาบมันผาอาวูช

ขันแมวหนูสุนัขกกา

ให้เดินสี่นายแยกย้ายไป

รอมจังหวัดขัดแอกแต่ด้วนคน

๑ ครานันชุนแผนแสนต้นท

กับดุกขายพตายงามทรามไวย

ฟ้าขาวดาวดวงตะกอดแจ่ม

พ้อดุกจัดแจงแต่งกายา

สะเอดศาตรวคคดกัด้ดำ

ไล่ไล่ยันต์ดงของค่นารายณ์

ประจงจับจับประเจียดประจุพระ

ทงพ้อดุกผดผดงที่ดงยันต์

ซัดเข้าตำรหว่านไปเป็นค่ายคืบ

สำหรับรับบหนีใหญ่ในบุรี

เห็นทัพไทยมาประชิดคืดกรุงศรี

เขาประจําหน้าทสันทงน

ตั้งเตารายบนกำแพงไว้แข็งขัน

ตั้งแสงแดงฉนทงเวียงไชย

ออกมาตั้งเส่านุ้ยใหญ่

ดูอย่าให้ผู้คนปนเข้ามา

เคียวยทเตรียมไว้ให้แน่นหนา

มั่นเข้าเมืองจับฆ่าให้วายชนม์

ตรวจไพรโยธาโกดาทด

ทุกถนนหนทางสว่างไฟ

เวียงฤทชิตอจับพิภพไหว

พ้อดุกได้ตำยามตามคำรา

พระจันทร์แรมรับคืบตงตบหัด

นุ่งผ้าม่วงดำประจํากาย

กต็องประกาศะกรุดทงตั้งดองสาย

เข้มขัฒมของพรายคาคกายพัน

โพกคัฐระทะมัดทะเมงตงแข็งขัน

แด้วเส็กจันทนมเข้มหน้าสว่างาม

ขิงขงทงคตต์ง่า

จบบค่านับจับตามปรามสังคราม

ตรงเข้าไปในป่าแล้วปลุกตัว

ขยับขนนกเมฆคณมคต

ตั้งหัดถทรงสำคราคทาเพชร

ถมต้องคตองคตองชวาเวถาจร

กุมารทอง โหงพรายรายรอมข้าง

ร้ายเวทจงจ้งกำบังตน

มีนข้ามเนินคูประตุกาย

ตวนคตองมนตรจวงหังมัทธัมครม่า

ยื่นมองธองประตุคนผู้ไขว่

ทหุราบันย่นเป็นพวกได้หมวกแดง

จนแผนกับตกชายร้ายพระเวท

แล้วชนคตณกุมารอันชาญไชย

ผาดโผนโจนข้ามกำแพงเมือง

จนแผนเป่าซำกระหน่ำมนตร์

แล้วตรงมาถึงวงเจ้าเซียงใหม่

ให้ถอนถิมถอดคตต์กชกถอน

๑ ผู้หญิงดาวท้าวนางแตโฮถนจำ

ทั้งคุณหม่อมจอมเจ้าแต่สาวไซ้

ตั้งพระยาตีหราชเรืองตำนาน

บายหน้ามาตามยามอาทิตย์

เป่าทวดด้วยคาถาประกาศิต

เห็นรูปนารายณ์เรื่องฤทธิคติอมพร

พร้อมได้รัจจักรตั้งขพระแสงศร

ถักวางเท้าชวาก่อนตั้งต้องคน

พืดอกเขียงย่างมาทางถนน

ไม่มีคนทวยทักแต่ตั้งค่า

ย้ายพวดตาวบ่าวนายอยู่คตตาคต่ำ

จนแผนนำหน้าไปโกตั้งกำแพง

กองไฟไว้ตั้งวางกระจ่างแดง

ตั้งขของบ้องแบ่งออกรอบไป

อันวิเศษต้องนายไซ้พรายได้

ตั้งแกตงฤทธิไกรวิไลยศตน

เป็รียงเดี่ยวเข้าได้ไม่ขัดต้น

ตั้งกตคนหัดบรอมรอบนคร

จนแผนไซ้พรายดาบเข้าไปถั่น

ทั้งพืดอกบทจรเข้าวังใน ๑

แตมาหาเห็นจนแผนไม่

จรวตส์ให้ถั่นไปมา

ขนแผนพดายงามตามก้นจร
 ขนค้ำหนักเจ้าหม่อมจอมมารดา
 บางซบซบต้นทนางงาช้าง
 บางจวบเบยบนผพรไพโร
 หักทอนแห่งแต่ยงสยดทวง
 พ้อดลกเด็กรดตยวสลดมอ
 แต่พวกเล่นจับคือไม้สัดท
 บางไปมาหาศทเคยชม
 บางขนิหามาดีเหมือนชชชช
 บางหวงหิงบงบอนควักกชชช
 ทดางนางทอดศวกเกาหิวเกรก
 ตางนางบ้างว่าอัยาร้อนรน
 บ้างว่าถักคไปเมืองไค
 ทดางนางนอกคอกบออกอากาศ
 ทคนงโงถามว่าไค้อย่างไรจา
 ใครเขาให้ไคปากอยากสัประคน
 ชึ่งไค้คอบอย่างนั้นไม้มคร
 ถ้าไค้คอบชอบใจแล้วไม่นาน
 แน่พวกเรานะอย่าเอาที่ผิวไพร
 ปะนายมุตขุนนางวางให้พอ

เทยวทกตรอกชอกชอนทงชายชวา
 จะศททำชาววงเบบออย่างไร
 บางชอนออกเขาตริชชชชชให้
 บางเย็บไคคาคแน้นไค้แหวนทง
 ไม้มทวมแต่ให้ไปททุกห้อง
 เห็นหม่นหมองเวทนาในชารมณ
 ยิงถนุกรนรวยทำศด้วยถม
 เซยแกมแนมมกรชชชชช
 แยบคายถนถมเบบคมถน
 บ้างแตกคตทงเถยงเถยงชชชช
 ถาเมอชงแตกเรานคชชชช
 ชชชชชชชชชชชชชชชชชช
 ทำ้อย่างไรจิงจะศให้ถถ
 ชชชชชชชชชชชชชชชชชช
 ถาฉวคาคาไค้หรือยงชชชช
 ให้เขาตนไค้คอกบออกตามการ
 ศด้วยค่างค่างวศชชชชชชชชชช
 ศชชชชชชชชชชชชชชชชชช
 เหมือนกับเหยียบชชชชชชชชชช
 เข้าเศตยคคชชชชชชชชชชชช

ด้วยเทวดารักษากำพูนัต
กุมารจึงเข้าไปได้ใกล้คน
องค์พระเจ้าเซียงใหม่ไชยศรี
ดังใคร่ปลื้ดจิตปลื้ดใจจากกายา

๑๐ ขุนแผนกับลูกยาศัศิกดาเดช
แล้วเยื้องย่างอย่างสองพยุคฆยง
อเนกแน่นถ้วนแสนสร้างกราว
ดูงามถ้วนถ้วนเหล่าพระกำนัต
ผ้าผวยเทพประนมห่มนอน
กถนพุงมั่งแพรวแลตระดาน
พ้อตฤจจรวัดเขาชันถ้อง
พระต้นนมดัมหัดประเนนไน
ตะม่อมเหมาะเพดาระภรอมหอมห่ม
ดูต้องแก้มแจ่มเจียนผิวงะปราง
สันทิงเห็นอหิมชนทนอนนาง
มั่งนอยนอยหอยพประตัม
พ้อตฤจจรวัดเขาชันถ้าม
ทงต้องย่างยุรยาครดูอาจง
ถ้วนร่นร่นรปเรียมจำเรียมดกษณ
ห่มแพรวดัมวโดยได้ด้อมกร

มีไทยได้กำจัดเข้าไพร่ต้นท
ทั้นเจ้าภูวดตไ้ดว้ตรงตรา
ครันตของมนตรครันตมีใหม่คหน้า
ตงนิทราหนึ่งไม่ตงองค์ ๑
ว้ายพระเวทเบ้าตมประตัมตัง
ตรงเข้าเรือนทองห้องสุวรรณ
ต้องอาคมตมกถาคเป็นหัดนหัดน
ผิอพรพรรณพั้งชมตัมตะกราย
ฟุ่กหมอนเสื่อตาดตะอาคตะอาอัน
พนักงานต่างต่างทุกุอย่างไป
ประที่ปล้ต้องแต่งดัว่างกระจ่างไร
ถ้วนวิโดยเดิดตาดูตำอาง
ม้างเบิดคนมชาวชัว่งอด่างฉ่าง
ถ้วนแต่อย่างถ้าวใหญ่ไ้ท่วงที่
ดูตำอางถ้วนตะอาคตาดก้ามะหัย
ถ้วนแพรวบางต่างดูตัมทวง
ประที่ป้อจกถัมต้ามงามระหง
เห็นอนงค์เนงนอยด้นิทนอน
ผิอพิศครผองเกิดยงเพียงอปล้ต
เอาถั้วร้อยถ้วนทำถ้ายตะองวัด

ได้คุมห้ชายชวาระย้ายอัย
 คังประทุมคมแต่งเคร่งครัด
 เจ้าพดายงามเดินหลังตงตาเขม่น
 เขามอชอนเขาทพมประทุมพวง
 ขนแผนเห็นตักเข้าไปเคล้าคลอ
 นของหลวงหระอย่าเข้าไปเคล้าคลอ
 ไม่ควรนะเจ้าเราเป็นไพร่
 ยังจะให้เชียวชาญการตั้งความ
 เจ้าพดายงามบอกความกับบิดา
 เพียงถักหัตถ์บดต้องประคองคต่า
 เชนนะเจ้าเราขอเสียดคนเดียว
 ถ้าได้ร้จศึกแล้วจะนิกเขานางใด
 ๑ พ้อตักโคตคตมาทงต้อง
 เด็กเด็คตมตนออกทันท
 เข้าปร่างทองชมห้องปราสาทศรี
 มีน่านทองต้องไซใส่เชือกชัก
 เพดานเขียนตายทองเป็นถ้องแถว
 โคมบัคฉกฉกตบระยับอัย
 หน้าพระแท่นต้วนแต่แต่นสาวสุรางค์
 ครุปรียบกระทักตักจาร์ตาคา

เขอวางร้างน้อยนมนัก
 จำปาทักถันได้ไม่ตอดทรวง
 เสียดายเป็นทงรวงของหลวง
 ไม่โรยร่วงกลบกดตักาคัดคตง
 เขามอห้อมบายหลังตงตงตง
 ถ้ามั่นนถกตงขงตั้งเสียดความ
 เขากไต้เป็นนางระวางห้าม
 มาศคามตามตวนอย่าควรทำ
 แวะเข้ามาชมเดินเห็นจำว่า
 ไม่ได้นถกถกถาดจะตงใจ
 ชักยกันเคียดแข่งชือเขาให้ได้
 เว้นแต่ห้อมมอยอมให้ทุกนารี
 ถึงห้องทองที่ประชมเจ้ากรุงศรี
 ตรงชนทอชกตมจันทนชนพก
 เชบเทียบที่ประชมไฉ่ส้มคักคิ
 ที่ลาทำจำหตักเป็นตายดอชย
 รัย้าแก้วแพรวพรายต่ายไซ่ห้อย
 แต่งสว่างพร่างพร้อยคุดพรายตา
 อนงคินางออยงานชานหน้า
 ได้ภานมนวนคตควรจะชม

ชนงนครเกศแก้วแจ่มจำรัส
 มีศุขหนทอนหอมอนพรหม
 ทองวไถยได้ชนแหวนตอตก้อย
 ได้คมห่เพื่อห้อยพลอยทับทิม
 เหล่านางดัดดีทรางแทน
 งามระหงทรงศรีดวงจรวรณ
 คนระนาคนอนหลับทับคนช้อง
 คนโทนทับหัดบ่ไหลไม่ล้มประดี
 ๑ พอดุกลมพลงอย่างย่อง
 แหวกวิสุตจรวรณอันนวร
 เห็นตองนางค่างองค์บรมหลับ
 งามจริงพริ้งพร้อมระม่อมระไม
 เฟ่งพินิจพิศทวงพระองค์ใหญ่
 คุ้มพกตรกยงผองระของค
 เห็นอนงคระเป็นองคชนน
 พังเป็นสำนวนร่างกระจ่างดวง
 เหมือน โคมทพงผุดหงัดชลา
 เจ้าพลายแต่ตั้งเฟ่งไม้พริบ
 ดันท่งเห็นหอมอนคังทอนแก้ว
 งามชนงกังก้อมระม่อมระไม

ถนุกทกนทงคดงามดม
 ถอนแคหมแพรส้มชดบริม
 ผูกสายสร้อยสืบนิ้วเจ้านมหม
 ดุหน้าตาจวมตมดงตจจนทน
 ติ่มายแมนเหมอนค กตายน
 ประดับกายคด้ายกนทุกนาร
 นางคนร้องนอนทับกระจับปี
 นางคนตั้งช้อทับคนกรับนอน
 ชนพระแทนในห้องข้างซ้ายก่อน
 เขาในทบรจรณด้วยทนใด
 อัจกตบจับผัดผองได้
 เป็นนวลปลั่งดงโยลัดดี
 แดวไถยเลิศกษณเป็นศักดิ์ศรี
 แดครงทพระณนพ่องทรวง
 นาง โนมยงองค์เป็นตกลดวง
 คุ้มตองถนหมเป็นพวงผกาทพิ
 พอด้องตาเตือนใจจะให้หียบ
 พอกกระซิบห้ามปรามก็ขามใจ
 พระพิศตรแฉวมได้มรชยผีใ
 แต่เนตรหลับยังวิดิยประหตาดนาง

นาดึกคดระทรงพระแสงขอ
 ต้องปรางอย่างผิวผลมะปราง
 งามระหงทรงศรัไมพ้อม
 กระทบดมนุ่เกศาคีหน้าชม
 กุณทลต้องข้างพว้างแสงเพ็ชร
 กำไถกรทงว่อนรูปนาคี
 ฝ้านั่งถงยกกนกกรวง
 มเหต์ทรงยกกนกถาย
 พระเทพมบุตรจนเป็นสาว
 กะทครคผิวเรียบเยียมละของ

๑ ชมพดางย่างมาพระแท่นใหญ่
 แด่ดวงเควี่องทองคำดล้าข้าง
 แดเห็นเจ้าเซียงอินทร ปันไอส์วรวค
 ดุชาวนวดอ้วนกลมส้มทรวคทรง
 กตมประรมถมเตือกด้วยทองชุด
 ภูษาทรงพินแดงแย่งทรงเขว้าบณท
 พดายงามกักรายเขว้าช้อยงค์
 หยิบเอาพระแสงวางข้างที่มา
 แด่ต้องนายเข้าประจำทงซ้ายขวา
 ขนแผนเขว้ามนตรปรีะทับซบกุมาร

โขยชูตขอเรียบรมเหมือนจ้มฝาง
 ดุทรงต้อคอกางอย่างกตั้งกตม
 เพริศพ้อมแต่บาทจนถั่งผม
 บักป่นทองดมราชาวัด
 ตั้งวเลประดับสลับเม็ดพดอยค่างดี
 ซามรงกระเอนมณดีพว้างพราย
 ห่มแพรววทองจำวี่ต่าย
 ห่มแพรวเหตองตารมตทอง
 ยังดูราวตักตีบกไม่บักพว่อง
 ควรประกองไวถ่นอมเป็นจอมนาง ฯ
 ตรงเข้าไปรชมรดวิสุตครกว้าง
 พระแสงวางข้างท่มหลายองค์
 สักคียบรรจกรณปะเท่องเรื่องระหง
 ควรเป็นวงศ์อศิเรคเคกเซียงอินทร
 เป็นเควี่อครทวยคานาคตนิคิน
 ดงามถ่มส้มคักคิกษัตรา
 ขนแผนแต่นรงคเขว้าเบองขวา
 จนถ่นรราชสำตราจระอนรามู
 ดั่งพระยาดั้หราชชาจนาญ
 ฝักคตานเคลื่อวคนลงพินองค์

08/08/2565

ขนแผนผังท้าวเจ้าเชียงอินทรี
 ทวต้องนายคตายุขัตถ์พันโค
 ถ้าเที่ยงตรงคงดีกับบุญญา
 จระเมียงบ้ายทลของคพระทรงธรรม
 แด้วพ่อตูกกถวายพระแสงคัน
 จระทลดาพระองคคตทรวงฤทธิ
 ๑ เจ้าเชียงอินทรีคานบรบพระแสง
 ถ้าเม้นท่านเมตตาคาหมั่นคว้าไว้
 ขอมอบชีวิตดีไว้ทให้ท่าน
 ให้พระองคทรวงไปรดโทษเคตอันคตาย
 ๑ ครานันขนแผนแต่้นตั้งคราม
 ไต่ฟังเจ้าชานมเมตตาคา
 ททลรบกับทวนนทตตั้ง
 เม้นพระองคคงดีคยเหมือนครดีไว้
 ทงต้องคนตูกพอขอขมา
 ดงจากปรางย่างเยื้องข้าเดื่องกราย
 เองจงอยุดปรางอย่าห่างไกล
 ตระกคตามทกรอยคอยลัดคมอง
 ตูกเมี้ยมาคระบอยอ้อยอิง
 ถ้าเชือเมี้ยดัยลัดคยเป็นคัต

ให้ความลัดคยลัดมถิตลัดนลัดงลัดย
 เขานังไกลเดวถกถ่าจวจาพถัน
 ซึ่งโทษท่านนไว้ให้หม่อมฉัน
 มิให้ท่านอนตรายจายชีวิต
 จงชขึ้นเถิดอย่าชาร่าก่าจิตค
 คินไปทลัดคยคองทัพไทย ๑
 พระพักคร์แดงมัวหมองค้อยม่องใต้
 ก็จระรอดบรบโดยค้วยลัดองนาย
 ช้วยไปรดปรานเพ็ดทลชยบชยาย
 จะเป้นคตายก็เพราะท่านกรรณา ๑
 กับตูกชายพตายงามงามลัดง่า
 จึงคอบว่าอย่าแห่งคตงพระไทย
 เป้นค่าจจริงห้ามมุด่าไม้
 คงมิให้คุดท่านอนตราย
 แด้วตูกดาจระจธมันผาย
 กระชิบลัดง โทงพรายกมารทอง
 ปรระจำเจ้าเชียงใหม่อยู่ในห้อง
 เธอจะคระองอย่างไรก็ให้รู้
 เธอคระงไว้ไม่ประวงให้นังอ้อย
 เองวันออกไปบอกกถอย่านอนใจ

ตั้งพดางทางแก้งะกคคน

ขุนแผนพรายงามตามกันไป

๑ เค้นขมเขาในค้ายไปนั่งตง

ทั้งพวกไพร่ทงหตยเห็นนายมา

ขุนแผนเต้าแจ้งแถงคความ

ดอบสระกคเข้าได้จน โถดอังก

เชอตกใจจวนคัวกตัวคความตาย

ทงเต้าชาแผนคตสันเมือองถาว

คัวเชอก็ถงถอมยอมเม็นข้า

ขอเต้อย้าให้ค้ายวายปราณ

๑ พวกนายไพร่ได้ฟังขุนแผนว่า

เต้าจคักเซียงอินทรวสันทุกขรอน

ทงนายไพร่พุดจ้อหัวร่อว่า

ขุนแผนกับพุดายงามผู้ทรามไวย

๑ ครนอุไทยไซประเทอองเรือองรุ่งรวง

ผ่ายพระจอมเซียงอินทรว ปันนควา

ดคองคตงนงบตตงกรัตน

พนอนหตบไทดในวราตรี

ครนถคังจคตพนคตผว

จะเต้นหนบจจามคตรกคคตอขาย

ถ้องหนออกทางร้องถุกตาดไซ

ถั่งถองทัพไทยมิได้ข้า ๑

พระท้ายน้าถ่างพอกอช่า

ค่างฉันทาได้ถามคความนรงค

ที่ไปกับพุดายงามตามประดั่งค

แถวปลุกชนจะปลงชวคท้าว

ยอมถววยถ้ว้อยทงกับถุกถ่าว

ทงไพร่จ้าวเมยมั่งแถคถุงซาร

ขอชนอชยามหาถ่ถาน

ได้ให้สคัยบ ฎณยานไว้เน่นอน

ทงไทยถ่าวรวาจะพากนบนิว่อน

จะร้องถะครไปม้านถ่าวามูใจ

จนเวถาจอบจวนประจุสไสมย

ก้เขาในถ่ถอถคยแถวฉิทธา ๑

ถ้องถ้ว่างทวทคคคค

เต้าจมาถ่ถอถคยพระเทพ

แถวถ่าวถบถอกมั่งมเหส

ไพร่เข้ามาได้จนโถดถ้าย

คคว่าหาถ่าวฤถ่ถญหาย

จั่งถววยถรงถ่าวกับเจ้าไทย

นางมณโฑทตททาวชดเคือง
เหมือนครกนพระองค์หงส์ร้อยทอง

นางสร้อยทองก็ทำของนางดีดา
ครนเมยทามกว่าหงส์จางใจ

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้ฟังนางอภัยสร
จึงคารัดครัดคอบพระเทพ

ใช้พระองค์ทรงรักนางสร้อยทอง
ไม่เกรงขามข้ามหน้าไม่หาไทย

ถาเมณพดัมครกจริง
เป็นกึ่งกับพมไคจะไปมา
กรวราชานจะมัทพ

เหมือนเขาเด็นการพนันกันชิงไป
ไม่ล้มมาครคาคคคักแพเขา

ไหนไหนก็ได้พดงยังไม้ทัน
ถึงร้องร่านาดาเป็นโดหิต
จะถึงเขญมนักเป็นไปตามกาถ

๑ ครัดเสร์จเส็ดจออกข้าง ฝ่ายหน้า
จึงครัดเด้อนุสนธิคินปลาย

สุไปบอกนายไพร่ให้มนรุ
บันดอตากกตบเข้าโรงโน

จึงบรรดยไพร่เมืองใต้หม่นหมอง
จึงได้พาพวกพ้องคองบวรโดย

เกิดมาต่างผตัญเมืองเชียงใหม่
ว่าพดางละอินให้ไม่ล้มประคต ฯ

ให้เร่วร้อนฤไทยคังไฟค
จะอินเฝ้าเข้าชไปทำไม

เพราะเคื่องของเวียงจันทนหรือใหญ่
เราจึงชิงนางไว้ในกาธา

ไหนจะนึ่งเสียไม่ว่อมเด็นหา
นิจจาเจ้าเฝ้าว่าให้ช่าใจ

รบรบหมายจะล็คคตวได้
จะใครดื้อมีไชยจึงเด็นกัน

จะอินเฝ้าเดียดแทงมาแกตงกถน
จะโคคคคคยเสียเปด่าไม่เข้าการ

ความผคคักไม่คตายหายร่าวชาน
ถึงทตายววยปรานกคองคตาย ฯ

พว้อมเหต่าทำวพระยาดนทงทตาย
ซึ่งถววยเมืองชนกับกรุงไทย

ให้วคค้ายเบ็ดประคตเมืองเชียงใหม่
แต่วเด็กโตคนออกเดียนออกวง

ท้องต๋นนามปรามปรามให้ราบเรียบ
ทำหอกดางขวางร่มฝามัง

ส่นามเต๋นต่างต่างดิ่งข้างม้า
เขาผ้าขาวคาดเพดานผกม้านราย

๑๐ ครานนพระยาจันทรังดี
ถอยหลังถนถนคณานออกมา
ข้างเค็งจ่าบ่นผาเด็กหน้าท
ปลด้อยประสาชวอนอกให้ออกไป

ปลดกเรือนขวางรยสัมพันธ์
ทงปลดโรงน้อยใหญ่ไ้วมาข้าง
แต่วมัญชาตั้งเตี้ยพวกเพยกวาน
เข้ามาอยุทเทียบท่าเนียบใน

๑๑ ท้าวหนุมเตมาเหต่าเพยกวาน
ถึงกของทัพไทยเข้าไปพตัน
ว่าพระจอมเข็งอินทร ปันไอศวรรย์
กับทหารดาวไทยทงไฟว์นาย

๑๒ ครานนขุนแผนแสนส่นิท
เห็นเพยกวานคณานมาอัญชต์
ชวนเจ้าพลายทายนางกังกง
แต่วขุนแผนนำหน้าคตาโคด

ปลดกท่าเนียบชนให้ด้อยสัมพันธ์
ไม่ใผดงเรียงว่าตำรวราย

เสนข้างหน้าข้างโนให้เด็ดฉาย
แต่วไปเชิญสองนายกับไฟว์มา
ไต้ส่ดบรบคตี่ได้เกศา

ตั้งเส่นาหตายนายแยกย้ายไป
เบ็ดประคบุร่อยชวักไขว่
ข้างโนท่าท่าเนียบเทียบททาง

ระเนียบบงด้อมใจให้ใหญ่กว้าง
ถากถางทปวายรามรันไป
ให้ไปเชิญสองท่านแม่ทัพใหญ่
ทงนายไฟว์ไทยดาวชาวเวียงจันทร

๑๓ จดเอาคานหามมาชมมมัน
อภิวันทอญเชิญทงสองนาย
ให้มาเชิญสองท่นนผนผาย
เข้าไปพักให้ส่บายในบรี
เวียงฤทธิแรงราวกับราชส่ห
เชิญเข้าไปอยู่ท้ท่าเนียบใน
กับข้าเจ้าจตุรงค์ทงนายไฟว์
๑๔ ขนนิ่งในคานหามมาสำนนาย

ถ้ากงรีมาข้างหลัง

ครนกงททาเนียบเขาเวียบราย

ชอกดะพรังนงนชนดตอนทตาม

วเค็ชแคงเคว็องเคยบเพียบไป

ดะพรังพร้อมโยชามาทงหลาย

ทงโพร้นายกเขาพกถ่านกโน

ชยักนตามตำแหน่งชุนชยใหญ่

เตยงกของทพไทยทกเพดา ๑

ตอนที่ ๓๑ ขุนแผนพลาญงามยกทัพกลับ

๑ ครานันขุนแผนเดินสงคราม
 บดินนชัยไกรรา
 ให้พระองค์ทรงทราบข่าวคดี
 ทงคองเจ้าเชียงใหม่บราชัย
 จึงพร้อมใจให้เขียนเป็นตำรา
 กับตำเนาเข้านักบ้นักทกความ
 ปากถรบอกพอกกรวงประจำตรา
 เองไปเลือกมาดัดตำคณ
 ไปทางดัดคัตตรงดงระแหง
 เสรีจการกตบมาอย่าช้าที่

๒ ต้องนายกำนับริบกระบอก
 ได้เขาตากกรอกไถไปผูกมา
 ได้มาผ่านแผ่นผจญดินธรณ
 ดัดบำผ่างตรงไป
 ตรงมาคำดาถูกขุนใน
 บดินท่านขุนแผนเดินคักดา

พระทัยนาพลาญงามนงปรัक्षा
 จำจะแจ้งกิจจาไปกรงไกร
 ว่าเราคือเอาเมืองเชียงใหม่ได้
 จะไปรดปรานประการใดให้รู้ความ
 ประทับตราหนุมนชาญดนาม
 หื้อสำนัชได้ในกตักพด้น
 ส่งนายปานชวานพานายคองมัน
 พาถนรับไปในพรงัน
 พนกำแพงหมายมุ่งเอากรงศรี
 ฤๅให้ถึงนปดายเด็ชนอย่าเคดอนคดา
 ออกมารับบริคจดีหื้อผ้า
 เตือกหาถกท่านองที่องใจ
 ต่างชันชคควบร้อยแควปล้อยใหญ่
 พอได้สืบจนครั้งกตงอยุทธยา
 เรียนเจ้าคุณผู้ใหญ่อยู่พร้อมหน้า
 ให้กระผมถอครามากรวมเท่า

บอกขานการไปรณรงค์
ว่าบดินทมิชัยใต้เมืองดาว

๑ ครานันทานเจ้าคุณอิทธิปัตติ
ตั้งนายเวรทนต์ด้วยดีใจ
นั่งส่มบั๊กปุมแดงแย่งนาคราช
จวนเจ็ดจอกออกข้างหน้าเวดดาเข้า
จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ
พอเวดดาตายศรีวิธวรรณ

ประทมเห็นอพระทนต์มดตงกรรณ
เหลดาอำมาตย์หม่นหมอบนอบน้อมกาย
๑ ครานันทานเจ้าคุณอิทธิปัตติ
ขอเคชะพระองค์ผู้ทรงธรรม
บดินทมิชัยแดนใต้สงคราม

บิอกมากราบทูลพระกรุณา
๑ ในบิอกว่าชนแดนใต้สงคราม
อาตมาทบทงต์พระทรงธรรม
ได้เร่งรัดจตุรงค์ทวยหาญ
ให้หยุดทัพยับยั้งตงข่มไว้
เวดดาคำดอบเข้าในคุกใหญ่
ช่วยกันฆ่าคนปด้นข้างม้า

ให้กราบทูลพระองค์ทรงทราบข่าว
จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมประการไดา
ทราบว่าดีได้เวียงเมืองเชียงใหม่
คิดบอกไวไวมาให้เรา
หยิบผ้ากราบมาคาดบนเอวเข้า
กรบไปคอดยเฝ้าพระทรงธรรม
สถิตย์ที่ข้างใหม่ให้ศอวรัย
จรจรัดออกพระโรงพรณราย
ภายใต้เศวตฉัตรจาวัดธนาย
กราบถวายบังคมอยู่พร้อมกัน ฯ
กราบทูลทนต์ทมิชัย
ชีวิตอยู่ใต้พระบาท
กับนายพลายงามซึ่งอาตมา
เส่มียนตราคดีบอกออกอานพด้น ฯ
กับนายพลายงามคนชัยัน
คุมพลพดขันธ์ไปชิงชัย
ยลชนไปถึงชานเมืองเชียงใหม่
แล้วปลดอมตัวเข้าไปในภารา
แก้ไขไทยมาได้ถวนหน้า
แล้วกตบมาทตงขง โยช

ครนรุ่งเช้าตาวยกมาห้าทัพ
 ข้าพเจ้าชมพุดเจ้ารำดี
 ชำนาญตายลงในที่รบ
 ทงห้าทัพถบถอยเข้านคร
 แล้วรักษาหน้าทีไม่เส้มา
 กองไฟไว้สว่างเหมือนกลางวัน
 ในคืนนั้นข้าพเจ้ากับพดายงาม
 พบกำลังนอนหลับจับตัวไว้
 ถัดตายขอถวายของคัสร์ ร้อยทอง
 ทงขิดาเมยมีงแต่ศฤงฆาร
 ส่วนตัวก็ถอมยอมเป็นข้า
 ขอแต่อย่าให้ตายว้ายชีวิต
 เห็นรบเป็นตั้งจึงพอพึ่งได้
 ข้าพเจ้าศรีภรรยาปรึกษากัน
 ให้ความทราบมาทงตั้ง พระทรงฤทธิ
 ยิงยับยั้งพงพระราชบัญญัติ
 ๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
 ราวกับจอมสุทนต์หัดสไนย
 พระพิศมฤตของพรพรรณรังดี
 เอลกระนัตหนอพอไต่ยนิ

ไพร่พลคนค้มทงไพร่ศรี
 ค้อคัรบรุมครดมบอน
 ไพร่ก็หุดบหนีหายกระจายวอน
 บิดประตุงกลดอนไว่ทุกชน
 ตรวจตราเข้มงวดกวดขัน
 คอยบ้องกนตงรบกองทัพไทย
 ดลอบคานชนปราช่าทเจ้าเชียงใหม่
 แล้วปลุกชนคกใจอยู่ถนถน
 กับพอกพ้องประยูรญาติราชฐาน
 ไว้ไต่เบองบมมาตยพระทรงฤทธิ
 ถวายราชบรรณาจนดับจิต
 ให้ความดียศจรีตทุกตั้งอัน
 จึงตไว้ไม่ฆ่าให้อาตัญ
 ให้นายปานกับนายมนถือบอกมา
 ถ้าพลตงมคได้ไปรดเห็นอเกศ่า
 จะทรงพระกรณาประการใด
 ทราบเหตุว่าตเชียงใหม่ได้
 มาเชิญให้ไปผ่านพิมานอินท
 เปรมปรัตชนชมสนมถัด
 เป็นปลิดตบดหมคตั้นทชุนคั้น

ก็เป็นได้ใจมานักว่า
 ทั้หม่นท้าวความชอบจะตอบแทน
 เจ้าพระยาจักรีจึงมีตรา
 สั่งว่าอย่าเฒ่าเจ้าเมืองเชียงใหม่
 ต้องตามกำหนดบทขัยการ
 พวกล่าช้าเข้าเฝ้าเจ้ากับนาย
 สั่งมอบตราภรรยาข้าท้าว
 รับทั้งช่างมาแตกฉวยตัว
 ทงบรรดาหญิงชายชาวนคร
 ขอทมนอนนอนขอมยอมภักดี
 แต่กวาดครัวเอาตัวมาให้หมด
 จะได้เป็นเยี่ยงอย่างข้างหน้าไป
 อนึ่งนางสร้อยทองผ่องใส
 กับสร้อยฟ้าซิดาของม่นน
 ด้วยว่าราชบุตรศรีสัตนา
 จึงจะเป็นเกียรติยศปรากฏไป
 จึงจัดเรือประเทียบให้เรือบร้อย
 เรือบร้อยขึ้นแพล่นแต่ศกิดา
 ทงพอดกความค้มหนักหนา
 ให้ออเดองเฟื่องฟงทุกค้งนา

วนนหายบ่ด้วยชนแผน
 ทงพอดกให้แมนเต็มอกัน
 ให้หากของทักถบเขตค้งนา
 ว่าโทษมันถึงอกฤษฐเพราะคิดร้าย
 ควรประหารชีวิตให้ดับหาย
 กัดจนโทษถึงตายไม่เว้นตัว
 ต้องตกเป็นคนระบาทด้วยโทษฉิว
 ครอบครัวเงินทองของทมิ
 ต้องกวาดค่อนเป็นชะเลยมาตามที
 กปรานยกให้ชีวิตไว้
 ให้ปรากฏแก่ประเทศทั้งน้อยใหญ่
 มิให้ใครทจจริตคิดเหมือนมัน
 ซึ่งมันก็ตาซงไปเชียงใหม่
 ให้ตั้งกันมาอย่างเป็นนางใน
 เป็นคนเหตรบรากับเชียงใหม่
 ความไชยไตนางนคนมา
 ชนไปคอยรับนางให้ถึงท่า
 ก็เอาเรือกันยาไปดองดำ
 ไหมนชเรือกันยามาให้เข้า
 ว่าไปทำเชียงใหม่ไต่บ้านเมือง

๑ ครานนเจ้าเขียงอินทรวปนนคเวศ
แต่นวิตกอรอินคังนอนไฟ

ภดาวสุนทรอพนวักกับพลาายาม
๒๕๕
ครวงนทจะปลอดครอคชวณ

เจ้าพลาายคอบว่าอย่าเค้ว่าจิตต์
จำเป็นจำยากดำบากกาย

๑ ตำรชอัยกหวองทงต้องนาย
แม่ไตคนเขียงอินทรวต้นคความเคอง

เจ้าพลาายงามรบค้ำค้ำอ้ออาดา
เจ้าเขียงใหม่ตั้งเดี่ยวพอกเพยภวาน
ตั้งเส้วจักเส้วค้เขียงอย่าง

พระไทยแดน ไคคคัถย พนทว
ดตของคตงนงบตตงวคิน

อ้าพระจอมมงกุฏอัยยุธา

ให้กวดคักรวักกับค้วเรวตงไป
ทงผู้คนใหญ่่น้อยจะพดตอัยยบ

ไ้อ้วกของกรรมมานำจิตต์

อัยหัดคัถยค้จะมาพดค้ไปจากปราง

๑ ครานนนางอปีสรธมาโดย
แต่นถนมหก้านถักฎญจน

ทราบเหตุว่าจะกวาดไปกรงใต้
พระพิทศรให้หม่อมองหมตตตพด้น

กัรคความอ้อยว่าโทษเป็นมหันค
๒๕๕
กเพราะทนแม่ทพทงต้องนาย

ด้วยโทษท่านน้อกฤษฐูณิตมากหลาย
จะช้วยทุดเมียงบ้ายให้คินเมือง

๑ รอดคายกัเพราะท่านช้วยปลดเปิดอง
จะมอบกายถวยาเคว็องบรณการ

กตบมาทอัยหม่ททว

๑ ไหรองบัวอชาวมานทงบร

กตบเข้าในปรางปราช่าทศร

๑ มาถึงที่แทนทองห้องไธยา

๑ ตรีด้บถกนางอปีสรธเด้นหา

๑ มีทองครวมาถึงท่านแม่ทพ

๑ คตคทอัยกรงไทยมิได้กตบ

๑ คอ้งตัมคายกายทัพไปรอดทวง

๑ ให้กระทำทุจจริคไปผิตอัย่าง

๑ ตรีด้บพตาง ไคคคัถยร้าพรรณครอญ

๑ ไคพิงคักร้าให้พไรทวน

๑ ตู้คกักรอญแต่นกักรตตคใจ

ไอ้อกจะตกไปกรุงต่าง
 ต้องตกทุกซกซกเข็ญเป็นบัวไทย
 ตกเต้าจะกำจัตพดัดพ่อแม่
 ของคกษัตริย์จะกำจัตจากศฤงฆาร
 คุณจอมหม่อมมายข้างฝ่ายใน
 ลงถงเกิดอกเดื่อกตั้นถันกำลัง
 ๑ ครานันเจ้าเข็ญใหม่ใจอนาค
 จงกถนถันไครกเศรำให้เบาใจ
 ถักักวุกตายอยู่ในเมืองใต้
 เตชะบุญโทษทณท์ถาบันเทา
 ๑ ฝ่ายฝูงประชาชาติราชฐ
 ตังจะคตคนตายฟายหน้าตา
 บ้างเตอยกตจกกระบอกกรอกปดารา
 พริกกระเกลือเหือกวงเขาอย่างไ้
 ครกกระบอกถากจำปดาราปดาแห่ง
 เทยวงรณคนหวนาตาพร
 บ้างชอนอกอกกถกถกถกช
 ก่าถงมัวทวนมนไม้ทั้นไร

จะย้อยยับยิบปางเป็นไฉน
 จะบรรโดยเหตกหล่มถมดินฮาน
 บู้เฒ่าย่าแก่จะพดัดหถาน
 ตัวถนถนก็พะถ่านไปพดัดถง
 เต็ยร้องให้เซ็งแซ่ตั้งแควตั้งช
 เหมือนนางวังต้องถมระเนนไป
 ๑ คริสต์ประภาษแก่ถนถนถนถนถน
 มีบรรไตถงได้มาภาราเรา
 เอ็งจิงจะคตไปเป็นข้าเรา
 พวกผู้เจ้าคงไม่คกอยู่ในเมืองไทย
 มาตามทั้นเราถงผองขยาร้องไป
 ถงร้องไปก็ไม้พั้นทนเวทนา
 ถกทุกชวอนชอนอกไปท้วหน้า
 ค่างจัตหาชของเจ้าจะเอาไป
 บ้างเย็บได้ได้เข้าตากจัตหมากพด
 หม้อเข้าหม้อแกงกระทะห
 บ้างเตคหน้าเมยเสี้ยนหัวใจ
 บ้างค่างชนหมากรากพดอยุ่ใหม่ใหม่
 เข้าในหองร้องให้ทงผัวเมย

นางคนปลุกหอพงชอด้
ทผวตายเบ็นหม่ายอยแด่เมย
ทนกแดงขบรอกกครองเตรียม

โทนทบกระจบบัดชอ
บ้างมทองของแหงเครื่องแต่งคน
ทงแหวนทองเด็กน้อยหัวพลอยนิล-
ทของหยาบหยาบเหลือหาบคอน

บ้างผนแฝงปลอดมมทวดไว
บ้างพ่อแม่แก่เกินเดินไม่รอด

ทบวยเจ็บไซ้จบยบระย้า
บ้างคาบขยับบ้านดุกหาดานไป

ทงดุกเด็กเต็กกระจอนนม
บ้างชอกถูกมาฉีกครพงอยู่ไฟ

จะอยกไม่ได้เป็กถวด
๑. ครนจะเกิดเด็กทพเขารบคือน

พวกนางไนให้เทวชทวดเคื่อง
ของคพระเจ้าเชียงอนทรบนราชย

ให้นางห้ามชนนงหลังตะคน
คุณท้าวชาววงตั้งไรถนจำ

พวกต้นนมกรวมวงกลคงคบ

พวกผู้ใหญ่ให้อยด้วยกนเสย
ดงทอดตดวงเวงรองโห่ง
เคยมเคยเพดยแคนทงบอช

เตรียมไปชอทานเขาเขามากิน
เขาชุกชอนไฉในผัดัน

บ้างถอดบั้นทบักหักห่อไป
เขาชุกชอนไฉในโพรงคันไม้ใหญ่

บ้างชุกได้ด้ระบ่อแดท่อน้า
บ้างคาบอดเสยซาอะว้าอะว้า

จะปลุกปลาดักนไปไม้โหวทัก
เสยรองไห้รวิกนถันนแซ

บ้างทอ้งแก่ไปไม่รอดดงทอดคัว
พอกไปทพตายเบ็นหม่ายผว

แค่ตอลกรทหวไปทวมเมือง ๑
เทยงหาบคอนเกดอนกถนถนเนอง

ต่างจุดเคื่องเงินทองเข้าของคน
รับตั้งให้ผูกข้างมาเกดอนกถัน

เข้าของกองถันบนตั้งประดับ
ให้ชนหนานงประจำอยู่กำกับ

เทียบไฉเป็นอนคับออกตาตดิน

โฉนดตายปราสาทราชฐาน
 คงย่อยยับเยือกเย็นเป็นป่าช้า
 พระปรกั้ทศเทยมเทวดสถาน
 โฉนดแทนตตัมไปดับพัน
 แสนเดี่ยตายมิ่งไม้ในสวนขวา
 ท้องพระโรงก็จระร้างเป็นกตางแปลง
 นิจจาเอ๋ยเคยออกที่นั่งเย็น
 เรือนสนมทุกคำหนักจะหักโซม
 โฉนดตายโรงรถขศสาร
 บ้อมกำแพงก็จะตมถล่มทรตาย
 เดี่ยตายเอ๋ยเคยเต็นด์นามจันท์
 ททาวงจะเป็นหาดนาชาศเคือง
 ๑ มเหดีโฉนดของค้อปัสร์
 ตั้งภฤทกรตภระทรวงให้วังร้าง
 โฉนดกษย์มาในเชิงใหม่
 ชนแค้นที่ไปในนคร
 พวกระแม่แต่หลตามมาตามหลัง
 โฉนดจะตกไปกรุงไทย
 ชนชาหดวงก็จะถวงมาบังคับ
 จนนาคจะไม่ยอมยพ่นเอว

ได้อยู่มาช้านานแต่บูยา
 จะรกร้างโรยราลงทุกวัน
 ปรางมาศตั้งวิมานเมืองสวรรค์
 ดักรพันจะมพิงเป็นรังรัง
 ทงสัระแก้วประทุมจะเหือดแห้ง
 ที่นั่งโถงโรงแสงจะซดโซม
 จะรกรเป็นแฝกพงดงผักไหม
 ทงเต่าโคมสดันจะอินทราย
 ทงโรงพาษาญจะฉิบหาย
 กระจัดกรจะขายทอดถิ่นทงถิ่นเมือง
 นบวันก็จะดุ่มเป็นคตของเหมือง
 ดินหตาฟ้าจะเหลืองทงเมืองตา
 ก้อวารณวิคคอกกร้อนผ่าว
 ขารมณั้ราวจะวินาศตั้งชาตรอน
 เคยแต่ได้ได้พยัสุขสโมสร
 ก็ทรวงออรชรให้ชู้ใจ
 ทงสนมกรมวังดั้มได้ว
 จะเดินปนชนให้ดกับไพร่เอด
 จะยากยับเจ็บอกเหมื่อนคกเหว
 ออกจะแยกเหตกเหตวทุกวันนี้ไป

ย้ายพวกไทยทรหดอดมานาน
เห็นต่างนอนเขาเสียดเบียดตะแคง
คต่าถกเหี่ยวทอถกถกมอ
อดาวคนคต่าตัวไทย
ประดังททมนไม่เจ้นด้วย
ทนอนไกลตักใจไม่ส่มประต

พอพดบค้ำก็เที่ยวควานไปทุกแห่ง
บ้างเขาแ่งกบฮานคต่านเข้าไป
ประทตงคตงคตอเข้าควาไซว
ทำหตบเคยเคยไปเสียดกม
พอเขาควนยมนกของชอกกของม
ถ้าคตญวเสียดหมเขากคตถว
อิ่งอะไรนหวอชอกคต่านว
มันเป็นเสียดอชองเทหาหนิตเดียว
พอกของนเจยบไปโตประเดยว
ชายคตวอนไปเที่ยวเที่ยววางควาน
หุงเข้าเผาปลาเป็นนตถหม่าน
ยกเขาคานได้บ่าพากันไป
เดินตามกันมาออกได้อ
เสียดยแต่ดาววังใหในคตงคตอน ๆ

นอ้ว	ไอเส่นวคก	ระหกระเหิน	หามคอนยอนเย็น	คตุงเดินเข้ารก
มตแฝกแหวกคตา	หย่อมหมึกอกก	เหงอโคลไทดตก	กนเขาคตอสัย	คตกรกคตกรว
กนเขาคตอ	กนเหงอคตางนา	นงเหยยวบพันตต	มนนต มนคต่า	กนงายคตอนค่า
หยุกบังกบได้	มกไทยคตรา	มนทนมกต	อิ่งหนมนกชก	
ชองหกคตคคคว่า	ดากร่าเข้าในรก			
ริมตุ้มทาง	ย่างย่างหยกหยก	ชนปกตงปก	อกจะแตกคตายเฮย	ฯ

แก้ว โธหนออกก	เมื่ออยู่เมืองเรา	กินค้ำกินเช้า	กับเขมรชวด
สาวแก่เออียด	นคักนออกท่ง	เที่ยวเก็บผักบุง	จับกุ้งจับปลา
หอยโข่งหอยขม	งมใต้กระถั่ว	ขึ้นบนคันทนา	มองหารูป ชดคันชดหน
ชดรดกแย	ฉวยดวงตกแต่	เที่ยวเหยยรวง	จับกบช่าเหยยด
จับเขยดจับขง	ต้นไต้ใบหนึ่ง	เป็นครวงค้อนขง	เอามาแจ้วเอามาพด่า
แจ้วห้าแจ้วบอง	จะไปเวียงใต้	ขงไม้เคยทอง	กินเผ็ดกินจืด
ทองบดทองบอง	ทองชนทองพอง	จะตงทองคายเอย	๗

๑๑ ครานนชนแผนแผ่นดิน	เรื่องฤทธิราชไกรสร
ชดชเคชานำหน้าจร	รวบร้อนเร่งไปไม่รงรา
ท่านอนรุ่งเตนคำเนินพด	ผู้คนติดตามมาตามป่า
ดัดปลัดวงครึ่งตะบงมา	กระตงถึงภราพจครพด้น
ถึหยุดหย่อนผ่อนพักพลโยธา	ทอดร้างวางมาเป็นจ่าระหว่น
พวกกตรวจคงคบนบรอยพน	อยุทหดงวดจนทรออกแน่นไป
ตั้งให้ทาทประทบพดบพด	ให้ด้ร้อยทองด้ร้อยฟ้าอย่าไค้รย
ทงทอยุพระยาดาวเจ้าเวียงไชย	ด้ว่นพ้อตูกอไค้รยคำตาวรี ๗

๑๒ จะกล่าวถึงพระพิจครมุษบา	แต่ทราบความตามตราพระราชสี่
ว่าชนแผนมีไชยได้ชาน	กยันดคอยรัมจะกระตัมมา
เรือประเทยมชนไปไค้หลายวัน	ให้จอดเรียงเคยงกนไว้หน้าท่า
พวกผีพายจ่ายด้เบยงเตยงเข้าปลา	ให้พกอยู่คำตาง้างหน้าวัด
ทวดจันทรนุกให้ไปแถวถาง	ปรวมทตางถ้างใหญ่ไว้ถนัด

พระพิรุณบุษบาภิเศกดาโคต

๑ จะกล่าวถึงศรีมาตาชายาใจ

คำเขาเผ่าคะนองถึงด้าม

ถึงยามกินอาโดยฤไทยถอน

ไม่แย้มสัตว์อดพดเด่นเจรวา

พ่อแม่แต่เห็นผิดตั้งเกิด

อ้อมเฝ้ารับรอนใจเข้าในเรือน

เจ้าคุณคุณหญิงจะกริ่งใจ

ต้องแค้นคิดให้มองระของพิศตรี

ให้เขาเห็นเหมือนแต่ก่อนร่อนชะโร

ถึงจะต้องทนไปก็ไม่ช้า

ศรีมาตาฟังวาทเห็นด้วย

พอกลับเข้าห้องในให้อาวรณ์

คิดถึงผัวไหวคอกอกสะทัก

เผ่าบนบ่วงเทพไทให้บ่วงกัน

พอได้ข่าวกอกที่พิศลับมาถึง

เรียกอ้อมเฝ้าเขาไปทในเรือน

ถ้าหม่อมพตายตามไถ่จะใคร่รู้

แต่ฟังดูจะพตจาว่าอะไร

อ้อมเฝ้าแม่แต่แม่อยากถว

กตมไปเคหาไม้ช้าที่ ๆ

แต่เจ้าพตายจากไปให้หม่อมศรี

อยแต่ท ในห้องของนาตา

ถึงยามนอนไม่ฝันประหวัดหา

เวียงแค้นนอนชอนหน้ามาเกือบเดือน

ไม่แจ้งเหตุถามลูกก็เดือนเปือน

กระซิบเตือนนายว่าอย่าไศกนัก

มิใช่ชายเจ็บใจอะไรหนัก

ทนายก็พตเด่นเจรวา

ระวังไศกชอนไว้แต่ในหน้า

หม่อมคงมาส่งมถอดตั้งทุกชวรณ์

ดีทามันชุนช่วยเหมือนแต่ก่อน

ถึงยามนอนถอนระอนทุกคืนฉวน

ไปสู้ศึกจะอย่างไรโฉนนั้น

นับฉวนคอยเจ้าพตายมาทตายเดือน

ประหนึ่งไต่ดวงมณไม่มีเหมือน

เชิงอย่าเชื่อนหาชองย่องออกไป

จงบอกวาทถวณเป็นไซ

เชิงอย่าให้ใครพระวงตั้งกา

ไม่ได้ศิวหม่อมพตายระนายดำ

ขอผดพอพรุ่^{๕๓๑}นม^{๕๒๒}โทษา

๑ ครน^๕รุง^๕แจ่ง^๕ตุ^๕รียา^๕ธา^๕ณ^๕มา^๕ค^๕

ชน^๕แผน^๕ก^๕บ^๕ด^๕ก^๕ยา^๕ป^๕ร^๕ึก^๕ษา^๕ก^๕น^๕

จะ^๕ไป^๕ใ^๕ห^๕พระ^๕พ^๕ิจ^๕ค^๕ร^๕บ^๕ษ^๕มา^๕

แ^๕ด^๕ร^๕เ^๕ย^๕ก^๕เห^๕ด^๕า^๕บ^๕า^๕ว^๕พ^๕ด^๕ก^๕บ^๕ร^๕ิ^๕ว^๕ร^๕

คร^๕น^๕ถ^๕ง^๕จ^๕ง^๕ช^๕น^๕บ^๕น^๕เค^๕ห^๕า

เ^๕า^๕พ^๕ด^๕ย^๕แ^๕ด^๕ห^๕า^๕ด^๕ะ^๕ด^๕า^๕ด^๕ร^๕ด^๕ง^๕

พ^๕ว^๕ก^๕บ^๕า^๕ว^๕ช^๕น^๕ช^๕อง^๕ม^๕า^๕ก^๕อง^๕เว^๕ย^๕ง^๕

พ^๕อ^๕ด^๕ก^๕น^๕ง^๕พ^๕ด^๕น^๕แ^๕ด^๕ว^๕น^๕ท^๕า

โ^๕ด^๕ด^๕า^๕ว^๕เด^๕ื่อ^๕อ^๕น^๕แ^๕ด^๕ห^๕ม^๕อ^๕น^๕ช^๕ว^๕า^๕น^๕

ก^๕ร^๕บ^๕ง^๕ห^๕ม^๕าก^๕ช^๕น^๕ห^๕า^๕ม^๕จ^๕อ^๕ก^๕ด^๕อ^๕ย^๕

ก^๕ร^๕า^๕บ^๕เท^๕า^๕เ^๕า^๕ป^๕ร^๕ะ^๕ค^๕ณ^๕ค^๕ณ^๕พ^๕อ^๕เ^๕ม^๕

แ^๕ห^๕ว^๕น^๕ท^๕บ^๕ท^๕ม^๕ว^๕ง^๕น^๕ม^๕ร^๕า^๕ค^๕า

๑ คร^๕า^๕น^๕น^๕พระ^๕พ^๕ิจ^๕ค^๕ร^๕บ^๕ษ^๕มา^๕

ม^๕เ^๕ด^๕ย^๕แ^๕ว^๕ง^๕ร^๕ัก^๕ช^๕อ^๕บ^๕ห^๕น^๕า^๕ช^๕อ^๕บ^๕ใ^๕จ^๕

แ^๕ด^๕ว^๕ร^๕อง^๕เว^๕ร^๕ี^๕ก^๕เ^๕ย^๕ย^๕อ^๕เ^๕ม^๕ย^๕ห^๕ว^๕

ว^๕า^๕ช^๕น^๕แผน^๕ก^๕ด^๕บ^๕มา^๕ถ^๕ง^๕ช^๕า^๕น^๕

เ^๕า^๕ม^๕เ^๕า^๕ใ^๕จ^๕เ^๕า^๕ใ^๕ช^๕อง^๕เ^๕า^๕มา^๕ฝ^๕าก^๕

อ^๕เ^๕ม^๕ย^๕น^๕ม^๕ด^๕ะ^๕ม^๕เ^๕แ^๕ด^๕ว^๕เ^๕า^๕ค^๕ค^๕ด^๕า

๑ คร^๕า^๕น^๕น^๕น^๕ว^๕ด^๕น^๕าง^๕ค^๕ี^๕ร^๕มา^๕ด^๕า

แ^๕ด^๕ว^๕พ^๕ด^๕ก^๕ัน^๕ไป^๕มา^๕จ^๕น^๕ด^๕า^๕ย^๕ณ^๕ห^๕ี^๕ ๑

ผ^๕ด^๕ผ^๕าย^๕แ^๕ด^๕ว^๕ก^๕ระ^๕จ^๕าง^๕ด^๕ว^๕าง^๕ด^๕ว^๕ร^๕ค^๕

ใ^๕ห^๕เ^๕ด^๕ด^๕ร^๕ร^๕ด^๕ง^๕ช^๕อง^๕ท^๕ค^๕อ^๕ง^๕ก^๕า^๕ร^๕

ท^๕ง^๕น^๕ว^๕ด^๕น^๕าง^๕ค^๕ี^๕ร^๕มา^๕ด^๕า^๕ย^๕อ^๕ด^๕ง^๕ด^๕า^๕ร^๕

ใ^๕ห^๕เ^๕น^๕พ^๕า^๕มา^๕บ^๕า^๕น^๕ท^๕า^๕น^๕ฝ^๕ร^๕ง^๕

เ^๕เ^๕น^๕พระ^๕พ^๕ิจ^๕ค^๕ร^๕บ^๕ษ^๕มา^๕อ^๕ย^๕ห^๕อ^๕น^๕ง^๕

ใ^๕จ^๕เ^๕า^๕ห^๕ว^๕ง^๕อ^๕ย^๕แ^๕ด^๕ท^๕ค^๕ี^๕ร^๕มา^๕ด^๕า

เ^๕เ^๕ม^๕เ^๕ร^๕ะ^๕เบ^๕ย^๕ง^๕ห^๕อ^๕ช^๕ว^๕าง^๕ท^๕ช^๕าง^๕ห^๕น^๕า

บ^๕อ^๕ก^๕ว^๕า^๕ไ^๕ต^๕เ^๕ช^๕อง^๕มา^๕ม^๕ง^๕เ^๕ด^๕ก^๕น^๕อ^๕ย^๕

โ^๕ค^๕ก^๕พ^๕า^๕น^๕เ^๕น^๕เ^๕ย^๕ง^๕ใ^๕ห^๕เ^๕า^๕ใ^๕ช^๕อ^๕ย^๕

ท^๕ง^๕ใ^๕บ^๕เ^๕ม^๕ย^๕ง^๕น^๕า^๕อ^๕อ^๕ย^๕จ^๕ด^๕เ^๕า^๕มา^๕

พ^๕อ^๕เ^๕น^๕เ^๕แ^๕ด^๕ช^๕อง^๕ฝ^๕าก^๕มา^๕จ^๕าก^๕บ^๕า^๕

มา^๕ใ^๕ห^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕ค^๕ี^๕ร^๕มา^๕ด^๕า^๕ย^๕า^๕ใ^๕จ^๕ ๑

ว^๕า^๕พ^๕อ^๕เ^๕ย^๕อ^๕ด^๕ด^๕า^๕ห^๕เ^๕า^๕มา^๕ใ^๕ห^๕

ช^๕าง^๕ก^๕ะ^๕ร^๕ไ^๕แ^๕เ^๕เ^๕อ^๕เ^๕ด^๕อ^๕จ^๕ระ^๕ด^๕

ไป^๕บ^๕อ^๕ก^๕เ^๕า^๕ค^๕ี^๕ร^๕มา^๕ด^๕า^๕อ^๕อก^๕มา^๕น^๕

ท^๕ง^๕ห^๕ม^๕อ^๕ม^๕พ^๕พ^๕ด^๕าย^๕ง^๕า^๕ม^๕ก^๕ด^๕า^๕มา^๕

อ^๕ย^๕า^๕ก^๕ระ^๕ด^๕าก^๕ใ^๕ห^๕อ^๕น^๕อ^๕อก^๕มา^๕ห^๕า

ไป^๕บ^๕อ^๕ก^๕น^๕าง^๕ค^๕ี^๕ร^๕มา^๕ด^๕า^๕ท^๕เ^๕อ^๕ง^๕ใ^๕น^๕ ๑

ไ^๕ด^๕ย^๕น^๕เ^๕ย^๕ง^๕พ^๕ด^๕จ^๕าก^๕เ^๕า^๕ไ^๕ด^๕

หม่อมมาแต่ผู้มีใจใคร

แต่คิดคิดถวิลออกผืนผิง

ถวิลหม่อมพดายเผดอพลาดระตำตะตัก

ต้องอดใจไว้พบเพดาอัน

บอกอเมยไปพดนมทนนาน

แล้วถูกมาแอบมองที่ช่องฝา

คือจนทวนผิงผายดูบายัด

ข้างนงบังหึ่งบิดานย่นตาจ้อง

นางเปรมปรนยมนองเจ้าพดายงาม

๑ ฝ่ายว่าควคือสาวเมย

มาบอกอวามพระพิจิตรบิตา

ปอดศรัษะตบตบแตกตางคน

มันเมยเบงก่าตงเห็นยงนอน

๑ ครานนจกษนพระพิจิตร

ว่าดกสำวอชายใจไม่ออกมา

จึงผนหนามายมกบขุนแผน

พอกออยากพุดจาปริกษาคความ

เราควรจะคิดอ่านการจิดาหิ

มเฟองไฟจะไต่ให้เสยยังแคว

พื่อแม่ครำครำเป็นตายาย

แทบจะวิ่งออกไปด้วยความรัก

ด้วยเรื่องจริงนมนุษย์ใหญ่ไม่ประจักษ์

ทำบุญไม่พ่ายทักจะเดี่ยการ

กตางคนเห็นจระมาหาถึงบ้าน

เอ็งคิดอ่านบอกป๋วยช่วยกท

แถมมากเห็นหม่อมพดายพ

แต่ราศ์ถกแตกแแตกจนคต้าม

เฝ้าแควมองฝ่ำเรือนเหมื่อนจระกาม

เฝ้าชะเงงแแตกตามไม้ว่างตา ๑

ทำหน้าที่เคยดินออกนอกเคหา

จนนายศรัมาตาเธอศักร้อน

พอนอนตนกณะเหยให้เพดยฮอน

จนตั้งให้กรวมเท่าทงตองรา ๑

ถ้ากัญคิดเข้าใจไม่ถ้งธา

เพราะได้ม่นการจิดาหิกับพดายงาม

มันเหตอแต่่นไซ่พิรุณศัศจะห้าม

คักตั้งครามักดำเรื่อเรื่อจนแคว

เป็นผิงฝ่ำผิงปดุกให้ล็กแก้ว

ให้ผองแล้วพนบวงทหองโย

จะตมตายวันพรุ่งหารู้ไม่

เจ้าคิดหาฤกษ์พาดูเป็นไร

๑๑ ชุนแผนนบนอบคอบพระพิຈคร

พอกุมทักตบไปมิให้นาน

ได้คำวณฤกษ์พามาแคว้น

ฤกษ์ศาร่วมกันขยันท

๑๒ พระพิຈครฟังคำชุนแผนว่า

เดอนัดดีเดวกำหนดงาน

แล้ววากับชุนแผนแค้นดังคราม

กว่าจะต้องลงไปยังหลายวัน

๑๓ ครานชุนแผนแค้นดังนที

ขอพลายดีพรวกจากเมียไป

พอมตคำก็จะกล้าเข้าไปหา

เกิดเซ่งแซ่แพ้วหลายกระจายดัง

นกพลงตบความตามทำนอง

ด้วยว่ากองทัพทักตบมา

ไหนดางสัตว์ขยของแะสัตว์ขยทำ

ทั้งคองคุมคริวดาวชาวพงไพร

พระทายนากับพวกทอยันน

ว่าพ่อตูกบ้ายเบียงเตยงราชการ

ไหนไหนก็ดำมากมามากแล้ว

จะได้หาไม้ใหญ่ปลูกเรือนชาน ฯ

๑๔ ตกมานกคดจะวาชาน

จะชนมากคดอานงานทางน

วนของคารแรมค่ำในเดือนดี

แล้วแต่บารมีจะไปรดปราน ฯ

๑๕ ปรีักษากับบขมาแล้ววาชาน

เรือนชานก็คงได้จตุเรจทัน

จะพักอยู่อารามทำไม้หน

มาขยนัดวดยกนกเป็นไร ฯ

๑๖ นิงคदनกพรนให้หวนไหว

ถ้ากตบมาขยใหม่ไหนจะขย

ถ้าหากว่าไม่มีคดเหมอนหนหลัง

จะเจียดตงต้องฝ้ายรายหน้าตา

๑๗ ตกนขตขของออยหนกหนา

ทั้งนายไพร่มากกว่าเมื่อเขาไป

ทั้งพวกบคุกรรยาเจ้าเซียงใหม่

มาขยไถดกถั่วจะทำให้ร่าคาญ

จะหากันบออกถั่วเป็นชาวชาน

๑๘ มาขยบ้านเป็นลัษณูกบบาย

อย่าให้มัวแหวความเศียวหาย

จำต้องทนถ้อยรังค่างกาย
ว่าแล้วอำตาทำนทงสอง

เจ้าพยายตามไปไม่พูดจา
อนิจจาพ่อกร่อยแก่ใจ

จะระงัดเขาไปไม้ของกตว
ดัดแหวเป็นไรได้เห็นกัน

คือให้ทำกรงใส่ไว้เป็นดิง
คิดพลงทางเดินทำเป็นเฉย

เห็นอเมยงยวมชยริมทาง
๑ ครนถงจตจทรตระวันถ้าย

ชนแผนเป็นก้งวตถันทนา
ไปถงทตตบไม่มคน

ทไตตนเคยนรณพนทรายชต
ช้เมยเดยเดินมาข้างหดง

เจ้าพยายยมพลงทางว่าไป
ชระว้นของเราเจ้ากรู

คาเข้าเผาะคะนงถงนงคราญ
เมือเข้าเขาไปนงตงตาคอย

ฏว่านางช่นเคองตวยเรองไร
เมือจะไผ่ได้กำซบกับตวยเจ้า

ไปจนเสีจตมหมายที่รับมา
เของยของกตบดงจากเคหา

ให้แก่นชตชชยาบิตาตว
วาร์กใครไต่เสี้ยเป็นเมยผัว

ยงมามวกตกนชนจรงจรง
อย่าด้ากัญว่าแควตแล้วจะนัง

พค้ำตงคงจะวิ่งมาหานาง
เดยออกนออกจวนมาจนห่าง

แกตงอำพรางไซ้ไม้ให้ตามมา
กรมการมากมายมากอยหา

เจ้าพยายหดบหน้ามาข้างวัด
เห็นคนพกดใหญ่ไถ่กันด

กทลตตตเขาบงคนไม
ครนถงจรงนงยกมือไหว

ชานหวงตงใจจะพบพาน
ถิ่งตวไปใจอยุ่แต่ที่บ้าน

นางลำราญอยุ่ฎาประกวไต
จะพบพกดตวตั้งก้นอยกัทำไม้

จิ่งแกตงว่าเจ็บไซ้เมือออกมา
ให้โอมเต้าเอาใจไว้ค้อยทำ

เจ้าทอดทิ้งคำมั่นที่สัญญา
 ๑ อีเมย์ตะบัตหน้าว่าพูดไว้
 ไม่เห็นอกนายมั่งข้างกระไร
 ซึ่งบอกวาเจ็บไข้ไม่ออกมา
 คงแต่จวนหม่อมพตายยกกองทัพ
 ไม่เป็นอันกนขนจนอันเปลี่ย
 ฝันต้องอยู่ดแต่ทุกเวลา
 หม่อมมกตบมาถึงนี้ฉันดีใจ
 ฉันจึงรีบคงหนำออกมาฟัง
 ฉันน้อยยาคำมั่นที่สัญญา
 ของก้านหม่อมนายออกก่ายไป
 ๑ ชีชะปากคอข้างพอดตัว
 แล้วหยิบเงินยื่นให้ไม่ละเลย
 อันซึ่งนายเจ็บไข้ไม่สบาย
 แต่เป็นยาปลูกเด็กตงเดชะนงค์
 พอดักหน้อยจะไปให้ถึงบ้าน
 เราจะไปให้ยารักษานาย
 ครนสัญญาอาณัติกนเสร์จสรรพ
 เจ้าพตายกตบมาศาลาร
 ๑ ครนคำพลตบแสงสุริยฉาย

ดูว่าคงวาจากี่จะไป ฯ
 มาพาโดโกรชากี่เป็นได้
 ค้อหน้าคนฤจะให้ออกไปรับ
 ไม่มีสาหลอนหลดอกลกตงกตบ
 เขอกี่จับไม่สำบายหลายเดือนมา
 นาคาเรี่ยไม่แห้งไม่แกดั่งว่า
 เมื่อพูดจาเอาใจให้ประทัง
 เผื่อจะได้หยูกยาตงมามั่ง
 จะตั้งให้พยามาตถถานใด
 กตงแต่ว่าหม่อมตอกไม่จำได้
 ล้วนดีไพร่อดแห้งแกดั่งเฉยเมย ฯ
 อย่ามาวิพ้อเราเลยเจ้าเอ๋ย
 น้แดงนางเมยเป็นรางวัล
 เรามียาตมุนพรายคชยัน
 กินกตางวันไม่ได้คนไข้ตาย
 เจ้าคิดอ่านเปิดรับขยับขยาย
 คงจะหายเจ็บไข้ในพรงนี้
 อีเมย์รีบตาดูกไปจากที่
 มิได้มีใครพะวงตงกา ฯ
 ไพร่นายพร้อมพรงประนงหน้า

พวกนายกองนายหมวดออกตรวจตรา
 ฝ่ายเจ้าพตยาฆามทราวมถวาทติ
 ทำเป็นเที่ยวตักเตือนเหมือนทุกวัน
 แต่พอรวมเวลาดึกยามปลาย
 ไปถึงตรงกุฎขัตนไทย
 พวกอาสามาเดินอยู่เป็นหม
 บ้างนั่งมองบ้างเบียดเขาเสียดซุก
 เจ้าพตยาฆามนั่งครึกครว
 จะดำเป็นเดินหมากรุกให้คลุกคล
 คืดพตยาฆามขบขบกุฎ
 ช้ายพวกไพร่ให้นายเขานั่งกลาง
 ฝ่ายซ้ายขวาแผนพอรอเจ้าพตยา
 ย่องลงจากศาลาแล้วควตาไคต
 แต่พอใกล้ได้ยินเสียงเฮฮ่า
 เห็นภ้างเดินหมากรุกต่อนุกรน
 ๑ ครานันจึงโหมเจ้าพตยาฆาม
 จึงลุกออกจากวงลงบันได
 ดบควตานาอบตบพุง
 ดั่งขมเง็กตะตวยด้วยวิชา
 หมี่ผ้าของประทานถ้านัส

ต่างพิทักษ์รักษาขอบวัดจันทร์
 ชาญฉลาดเด่หึกถมนครชัยน
 ตรวจกองนกงอนนทกชนไป
 เจ้าพตยาฆามเด่เดี่ยวเที่ยวไกล
 เห็นจุดไต้ตวงวงเงินหมากรุก
 ทงพระเลวเฉนรตกนต่นก
 คุกตะหึกเด่ยงต่นต่นต่นก
 จำจะตวงบิตาง่าอายน
 จนพอหัดบัจจะหนีไปทานาง
 เขี่ยชอกเคินทแฉวรุกผาง
 ทงต๋องข้างอชองครนังไป
 เห็นไปหายนักรพวงต่งตัย
 เห็นแสงไฟทกฏูรไปพตัน
 กักรวดตูกยาอยุทหน
 กัหนักดับคั้นมาศาลาโดย
 ดักต๋องยามเห็นพอพอหัดบโหด
 ดอบไปจัดแจงแ่งกายา
 แบ่งปรุงประเจิมเฉลิมหน้า
 แดงนุ่งผ้ายกใหม่ไปต่งปติว
 มีตชวาคว่าคตพตตามัจ

แหวนทับทิมวงใหม่เอาใส่หัว
 มาถึงกลางวัดตั้งคน
 โหงพรายมาพร้อมหอมต้อมไป
 มีนานผ่านมาถึงหน้าจวน
 เห็นรวรอบรอบขิดตั้งคน
 เจ้าพตายร้ายมนตร์มหาสะเดาะ
 ประตบ้านบานระเบิดเป็ดออกไป
 ๑ ฝ่ายว่าทาสีอเมียมอญ
 ประตบ้านตกรุกกตกชน
 เป็ดประตลงมาพาชนเรือน
 นำหนามาถึงที่เรือนนาย
 ๑ ครวนนพรายงามทราวมกระของ
 ค้อยย่องเหยียบเบามาเข้าข้างใน
 แต่เห็นศรัมาตาดวงส้ม
 นแกวพหตบสนทฤาบคเบณ
 ประจงจุมตบประคองน้องแก้ว
 แต่พิเผาคิดถึงกระนงน้อง
 ถึงยามกั้นต้นรศหมดโธธา
 ถ้าไม่เกรงพระองค์ผู้ทรงธรรม
 เคะษบุญของเรานะเจ้าพิ

ถือเซตหน้าผารวดแก้วคทาโคด
 เจ้าพตายร้ายมนตร์ขนมุกใหญ่
 เข้าในเมืองพิศตรบุรี
 หน้าหงทงกระบวณถวนแต่ผี
 ประคุมักตอนตณไวชนใน
 กลอนหลุดมตตเมตาระอยู่หัวนโหว
 เจ้าพตายเข้าได้ในประค
 อยบนเรือนกอดกอดนนอนคอยอย
 พอแต่เห็นกรวดาเจ้าพตาย
 คนนอนเกิดอนหงกอดคอยอดคต่าย
 แดวอนบายบายเบียงเตียงหงบไป
 ครวนถึงห้องยนคจะมีเห็น
 แต่งไฟส่องงามอร่ามเรือน
 เจ้านงนอนทงทไม่มีเหมอน
 อารมณเคอนนงเคียงบนเคียงทง
 พินาแเดวจงคตตายหายหม่นหมอง
 ใจปองมิได้คิดคราดศักดิ์กัน
 ครนเวดาหงบไปก็ไผ่ผ่น
 จะผลุนผลนกับมาเดี่ยช้านาน
 มีไชยได้กับมาถึงบ้าน

มารชาดว่าเจ้าไม่เบิกบาน
เมื่อนงอยหนาเรอนเหมอนกบบัว
พม่าคหมายตายเป็นกัถาเนา
คองรงรอนพอนนหดบโหด
ขอเชิญพมพวงดวงซัว

๑๐ ครานนนวนนางศรีมาดา
ฟังผัวพูดปลอบขอบอารมณ
ตกขนนงเรียงเคียงหนา
นึกว่าหม่อมตาเดอยยังเห็นอยนก
ไปทพมิไชยโตเมืองดาว
ไคยนตอเดิตดอยซ้อสร้อยฟ้า

ท่าไม้กับตูก้าวชาวพิจิตร
เหมอนตอกทญาเห็นงามเมื่อยามไร
นคณมตมเพทเวทนา
พธเห็นหนากจะเบือเหตอรำคาญ

๑๑ ตชค่อนว่านิจจาเจ้า
เป็นตจยจรงหญิงอินในแดนไทร
นตจากไปใจพอยท้นอง
ถงเห็นดาวถกไมรตหนาตา
อนนางสร้อยพานาร

พริวคาญกตมอรามาแต่เจ้า
เฝ้าแตมาแต่ไปไม่เห็นเจ้า
คงจะเข้ามาหาในราตรี
จึงตักไปพพงมาถงน
ผนหนามาทางนให้พชม

ทำนงนอนหดบตาอาผ้าห่ม
ตมคตจิดค้ทวามด้อยความรัก
หินมากرابตงทตตรงตัก
เห็นจะพกเดยก่อนไมยอนมา
ดาวตาดเหต่าชะเตยถ้หนักหนา
มิไชวคควาเซาบางฤาอย่างไร

มันไม่นัวเซยชิตพิตมัย
แต่พมมีตอกไมไม่คองการ
จึงอุดง่าหบูกมาจนถงบ้าน
ไมยูนานทวงทพคกตบไป

มาได้คความเมต่าเปต่าก้เป็นได้
ทงดาวไทยไม่เคยไปคบคว่า
หม่นหมองเค้ว่าสร้อยตะห้อยหา
เห็นแต่รูปศรีมาตาประจ่าใจ
เป็นราชบุตริเจ้าเซียงใหม่

เราถวายพระของคัมภีร์ทรงไชย
ควพันอุตุล้าหกรักษาตัว
เครื่องครัดคำเข้าเผ่าสัตว์มนต์
ได้แหวนแทนส่วนบุญตงมาให้
โยมจงปลงใจได้เมตตา

ศรีมาตาธรวัดสันต์ไม่กต่นได้
ภิกษมยรภักฐเกษมเปรมปรัด

๑ ฝ่ายนางศรีมาตายาใจ
จึงชวนสามีให้ ตถา

กินพลางต่างคนสันทนา
เจ้าพตายย้วยจนทวนว่าไป

จนควาเดือนเดือนดับเวหาค์หียง
จำจากทวามสังวณด้วยจนเข้า

พอคุมทพถบถึงอัยรยา
พอเสร์งานการวอวาหตั้งว่าไฉ

ว่าพลาง โถมลูบจูบห้อย
อเมยนำหน้าพาจรต

รับวัดตคมาหน้าวัดจนทร
หตถเคียงหตบหน้าปคาตว

๑ ขนแผนคินนอนจนคอนเข้า

กับทวามไวยสร้อยทองเป็นสังคน
ถ้าครองไตร โทหนทิวักซ์ตน

แม่กุดให้โยมศรีมาตา
บดินไซ่ กอออกพระวษา

พจะธาดักขาคำวนัน
เจ้าพตายคว่าไซ่ขอหมันหมัน

ออยยงทเคยงทองทงสังวรา
เตรียมดำรบคงไรทข้างฝา

มาเตยงตุโกษนาตำราญใจ
ศรีมาตายมย่องมือได้

ไม่หตบให้ตผวเมยเข้าเคดยเคด้า
แซซ้องจำเรยงเตยงคเหว่า

จะเวยงมาหาเจ้าทุกคินไป
พจะรบกตบมาหาเจ้าใหม่

เป็นมิให้ทางหน้าถักกราคร์
แต่วออกมาจากห้องของโถมศรี

เววรีเคนออกมานอกรว
พอถึงนินเข้ามคชมกชมว

ซีกผาคตุมหัวแต่วหตบไป
เห็นเจ้าพตายงามยังหตบให้ต

นึกว่าเดินหมากรุกเล่นใจ

ครนคางเงาพดายกั๋นหายออก

พอดกตกไปก็ศรัมาตา

ถึงคนหลงตั้งเดียวกันเมียผว

จนต่างต่างเจ้าพดายจึงได้ฟัน

๑ จะกตาวถึงบุษยามารตร

หวังตำรับคืบค้อนไทรชนใจ

ถูกชนเบตหน้าคางเงาต่างหน้า

เอะเกิดอปริตผิดแล้วเรา

มาปลุกผวตัวสั้นทนเจ้าชา

ฟังตงจากเรือนไปไม่ทันนาน

โบราณว่าหมาขัทมตผวย

เราผวเมียเสยทไม้มผว

๒ ครานนพระพิจิตรบิดา

ตอบว่าข้ากคิดเห็นผิดใจ

แต่ครงกของทพมกยกชนไป

จะได้ตามว่าอะไรไม่เข้ายา

จนเมือกของทพกตบมากัง

นคกงงเนื้อควเสยพวพัน

จะไปโกรชโทษตกก็ใส่ที่

ไม่พระวงส่งสัยในตูกยา

หลบหลีกไปเดินพอเห็นหน้า

ชนหาตมตจวาทไม่ขาดคั้น

เผดอศวหลบไปไม่ทันตน

ตูกชนต่างหน้าแล้วคตาคเอด

คินนคินนอนคักก่อนก่อ

ด้วยชนแผนจะไปแต่รุ่งเช้า

เจ้าพดายงามเดินมากก็เห็นเข้า

ตูกเต้าเห็นจะทำให้วาคาญ

เจ้าพดายงามเข้ามาจนในบั้น

จะเกิดการข้างในอย่างไรแล้ว

คู่องรอยมันจะถึงซึ่งตูกแก้ว

อย่าต่อคคตจวเคยจะคคคประการโต

โตฟังภรรยาถกนิกโต

ค้อย่างไรอยู่ทศรัมาตา

เหมือนเจ็บไข้เคองชุ่นจุ่นหนักหนา

มรจวตอดตักไปรักกัน

ก็อ่าองหลบเขื่อนเหมือนหวาดหวอน

หาไม่ไหนมันจะชนมา

ย้ายคินนตำคณูมันหนักหนา

๒๑ รุดของหนัจจงบังกายา
 ๒๒ ฌมก้าแพงเพชรวรตักเจตชน
 ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗
 ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒
 ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗
 ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒
 ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗
 ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒
 ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗
 ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒
 ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗
 ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒
 ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗
 ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒
 ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗
 ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒
 ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗
 ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒

๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗
 ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒
 ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗
 ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒
 ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗
 ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒
 ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗
 ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒
 ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗
 ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒
 ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗
 ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒
 ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗
 ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒
 ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗
 ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒
 ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗
 ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒
 ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗
 ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒

พวกอาช้าคุมมาเป็นขลุ่ย

เรือเจ้าเขยงใหม่หนีไปหน้า

แถวองเรือท้าวพระยาช้าคคน

ครอบครวียงเหตเรือไม่พอ

เครื่องคำสั่งตราอาช้าคมากมาย

๑ ครนบรรททุกสั่งเจ้าเร่เจ้าสร้จสร้รพ

ชุนแผนตูกยาพากันไป

ตูกจะชอกราบดาฝ่าเท้า

พอฝ่าแหนสร้จสร้รพจะกลับมา

พระพิจครบชุนบานาร

ลงไปให้พระองค์ทรงไปรดปราน

เจ้าเร่เจ้าเร่ผู้ช้คร้ส่วส่ดี

ทั้งพอดูกอช้เยนเป็นนรินทร

เมื่อไปทำราชกรารงานแผ่นดิน

มาปรึกษาหารือเรื่องกรารงาน

๑ ครานชุนแผนแค้นศ้ภาพ

พ่อดก้อดาแล้วคด้าโคด

นายไพร่พรอมนพวังทงเรือแพ

ให้สัญญาขบขันช้สามนัด

เรือกระบวณหน้าหงคกงคบ

ออดตูดขบค้อนไม้ผ่นปรน

เรือบครภรรยาามาตามกัน

เรือพลอาช้ามาช้างท้าย

ทงช้างมาจวมอต้นทงหลาย

หมายฝากให้ห้วเมืองรักษาไว้

จะให้ต้อองกองท้พค้บกรงไค้

กราบไหว้พระพิจครบชุนบา

ลงไปเฝ้าสร้มเด้จพระพันวษา

ตามสัญญาว่าไว้ให้ท้บการ

ใจดีอวยพรศ้นทรศ้าร

พระวราชทานยศอย่างทงรางวัล

ด้มบรรณพูนด้มบค้ทก้ด้จสร้รพ

อินทรายช้ันช้ของอย่าพ้อองพาน

สร้จสร้ด้แดจจกดบชุนมาบ้าน

คค้ออันให้สร้จสร้จสร้จไป

กับพลายงามก้มกราบท้านผู้ใหญ่

ดงในเรือกนยาท้หน้าวัด

ผู้คนช้างช้่อยช้่อย

ชอกเรือเป็นช้ันด้ในท้ันไต

เป็นด้าค้บด้อองคามแม่หน้าไหล

๕๗ ๕๘ ๕๙
ทเม็นสาวททกนกระฮาย
คนผู้ติดตามตามคตัง
พวกไปทัพถบมาเฮฮาไป

ไตเจ้าพตวยฎาพอกัพอใจ
ทงชายหญิงไทยเจกคตังผู้ใหญ่
ถังกรุงไกรพันทุกถนุกถนบาย ๖

ตอนที ๓๒ ถวายนางสร้อยทองสร้อยฟ้า

๑ ครานนขุนแผนเด่นเด่น
 จงปรึกษาหารือกับลูกชาย
 ไปจดหมายที่ท่าคน
 ส่วนเรือประเทียบทองต้องไซ้
 แดงตั้งขุมหมันพนักงาน
 เสรีจุดชนวนกันจรด
 กราบเรียนเจ้าพระยาจักรี
 รับนางมาลงซึ่งกรุงไกร
 แด่พวกคริวดาวเป็นชาวไพร
 ทงวิวควายเกวียนต่างแต่ข้างม้า
 ครนจะให้รวบรวมเอาตงมา
 ไหยบยงคอยฟังตราสำคัญ
 อนึ่งพวกดาวชาวเวียงจันทร์
 รับแต่กิ่งก่ากอนดงมา
 ๑ ครานนเจ้าพระยาจักรี
 ให้จัดความตามบอกมีทันนาน

ถึงกรุงศรีชมสมหมาย
 ให้ผู้คนทงหลายทงดาวไทย
 อยด้วยกันกับเรือเจ้าเชิงใหม่
 ให้เขาไปจดทำวาดูกร
 ประจำชานพระระนวนเป็นถวนถ
 เขาไปที่ศาลาถกขุใน
 วานดินกระบวนเรือทงน้อยใหญ่
 ทงศวดเจ้าเชิงใหม่กเอามา
 มอบใจเมองพจครนหนกหนา
 เครื่องดำตราอาวชดำรพิน
 กเกรงจะชกษาจิงผอนผิน
 พนหัวเจ้าทงจะบัญชา
 ทมาสั่งนางนงตำมร้อยกว่า
 แด่แต่พระกรณาจะโปรดปราน
 พังคตโปรดเปรมเกษมสำนค
 จะได้อ่านกรบาทตพระกรณา

เดวยมยของหนหน้ามาชมเชย
เจ้าพ่อตูก้องคนพันปัญญา
สักซัดใจได้เมืองเชียงใหม่
ได้ตั้งพระประสังคัง โปรตปราน

แตวเรียกนครบาทมาบอกกล่าว
ด้วยเป็นโทษยังไม่โปรดในคดี

๑ ครานหนเจ้ากรมยมราช
โหมใจอาจพาดใจเกล้าทวดวงพัน

ถอยหายอ้ายถนคัมคิเท่าแซน
เขาไซ้ครวนชื่อคามาทันโต

เขาเค็รองจำจำของเจ้าเชียงใหม่
จำเมืองเพชรปาดนึ่งมคัง

๑ ครานหนเจ้าเชียงใหม่ต้นความคิด
หวาดทวนพรนศวกตวอาญา

แต่เห็นเพชรชาติราชมัน
เห็งอกถ่านทวงทวงไป

๑ ครนถ้ายแสงอโณทัยได้เวธา
ทงเจ้าพระยามหาเสนามคิ

ข้าราชการฝ่ายทหารพตเรือน
ท่านจกรเขาไปตงในจรง

เจ้าเอยไม่เสียททอธา
ข้างแกตวกตาคักเคือเหตอประมาณ

ทงแผนดินเราเห็นเป็นยอดทหาร
บำเหน็จบำนาญจะรอยด้วยความดี

ท่านจงจำเจ้าถาวไว้ตามที่
กว่าจะมรับตั้งพระทรงธรรม

ก็จัดแจงเพ็ชรมชาติแซมชน
ราชมันยังยอดคำวจน

คาวราตคคเนนทงนายไพร่
ตำแหน่งใครใครก็ไปไม่รอรัง

นายไพร่นึ่งหอมตอมหน้าหง
ราชคักปีถัดวงเกณทกนมา

คิงชวคจะมีวยคิบตั้งขาร
คกประหม่าหน้าซัดถัดใจ

ถ้าคณิวว่าชวคหารอดไม่
ทอชอาโดยกัมหน้าไม้พาท

ฝ่ายท่านเจ้าพระยาราชดี
จตุตคตมภกรมทงตั้งเขาจรง

กตนเกตอชชวยชวมาพร้อมพรง
จรงตั้งชุนแผนกบตูกชาย

เจ้าค้อยทำอยู่หน้าพระโรงทอง
 ให้ทรงทราบอันสิ้นจิตันปลาย
 พระองค์คงจะรับสั่งถาม
 จะตรองตรึกนึกไว้ให้ทุกกระทง
 เราว่าคาญแต่ฝ่ายพระทัยนำ
 หากแต่ได้ชัชชนะพอพระพิง
 ครั้นว่าจนเวลาพวกเข้าเฝ้า
 มหาเด็กรวมวงพริ้งพร
 ๑ จะกล่าวถึงพระองค์ดำรงโลก
 เมานะปรางรัตนจำรัสจรัญ
 ถ้วนเหล่าดำดำนมกำนัดนาง
 พอสตรีฉายฉายส่องซ้องข้อมัญชร
 เด็ดจตุรทรวงด้รงด้รนาน
 ทรงภูษาพนแดงแยงด้บุบรรณ
 พระหัตถ์ซ้ายทรงพระขรรค์อนบวร
 นางเชิญเครื่องเนื่องตามจรัส
 ประทับพระที่นั่งมดตงกอาสน์
 ให้เบ็กหมู่ข้าเฝ้าท้าวพระยา
 เจ้าพระยาพระหอดวงกระทรวงการ
 เข้าเฝ้าพระองค์ทรงภพไคร

เราจะกราบทูลของเรื่องถวาย
 แล้วจะเบิกส่งนายเฝ้าบาทงตั้ง
 ถึงการณรงคสังครามตามประสงค์
 อย่าดื่มหลงเค้ามุตหลุดตามจริง
 ด้วยว่าทำต้องคำหนัดกริ่ง
 จงรอนิ่งอยู่ทบทรมประตุ
 ต่างก็เข้าไปค้อยทุกหมวดหม่ม
 เข้าสู่พระโรงไชยอินไพบุตย์
 ระเบียบโคกราชภูให้ร้อนศุณย์
 เพิ่มพูนด้ชาติตาพร
 เคียงข้างพระแท่นบวรจกรณ
 บทจรจากห้องบรรมพัตน
 สักคนขารหอมพุ่งทงปรังถน
 รัตพระองค์ดวงกุดันเค่นมณ
 บทจรออกจากข้างใน
 พระภูม้ออกพระโรงรัตน
 งามคังเทวราชไตรตรังธา
 เข้ามาในท้องพระโรงไชย
 กุกคตาดนพริ้งพรตได้ว
 มึงคมไหวแล้วกัหมอบออยพร้อมกัน

๑ ครานนเจ้าพระยาจักรี
 ขอเดชะพระองค์มัทรงธรรม์
 ชนแผนพดายงามที่ไปทัพ
 คมเรือประเทียบทองหงส์องมา
 ไตเงนทองของสวนพศยา
 ครวัดดาวไค่นารวมห้าพัน
 บันใหญ่ต้องร้อยน้อยสามพัน
 คาบชะเคยพันต้องเป็นของพล
 ช้างดำมร้อยห้าม้าแปดร้อย
 ทงนายไพร่ไม่เป็นอันคราย
 อันตัวเจ้าเชียงใหม่ใจพาด

ควรมิคควณินไคในคัค
 ๑ ครานนพระองค์มัทรงศักดิ์
 พังทูลเรื่องชนแผนเด่นดำราญ
 อ้ายเขยงอินทรคหั้นนุกุหนกหนว
 มั่นอดคัคเป็นไรไม่ไวยศ
 การสงครามครงนมไช้เถ่น
 เพราะเรื่องม้นข่งยากดำมากใจ
 ด้วยม้นจับพวกเราเอาไปไฉ
 อ้ายพ่อตลกเต็ดตลกคอคคไปทั้น

อญชด์ทลไปทั้นโค่น
 ชวนอัยไค้พระบาท
 ยกดบัจตรงคมาถึงท่า
 ทงพระยาเขยงใหม่ใจฉกรรจ์
 เงินตราเบ็ดเตล็ดจเจ็ดสิบกำบัน
 แด่ฉกรรจ์พันร้อยห้าสิบคน
 ทอนนพนถอนถอนพชน
 คาบโรงแต่งคั้นห้าร้อยปดาย
 ไค้กระบือใหญ่่น้อยน้นมากหลาย
 ดบายคด้วยเดชะพระบารมี
 ให้จำไว้ห้าประการคาคค
 แลวแต่พระภุมมัจจะไปรบปรวาน
 บันบักอัยขยามหาศถาน
 คังไค้ผ่านเมื่องฉวกรคชนไค้พิศ
 วนนจะคคหน้าให้ปรากฏ
 พอไค้คคหัวคคไปทั้นโค
 พิเคราะห์ไปกัเห็นเป็นคคใหญ่
 มิไช้ไปรบราชอย่างสามัญ
 รู้ว่าไปกัคฆฆ่าเสย้อาตัญ
 แกกนอองไว้ไค้คนเรา

08/06/2565

เมืองเชียงใหม่ไพร่ฟ้าก่กว่าแสน
ข้าศึกภัยไม่ทานทน
ตหนักหนาจากเจ้าเชียงใหม่
ไหนจ้ะรบมากมายที่ปลายฝั่ง

๑ ความชนะแผ่นดินสามารถ
ด้วยเดชพระองค์ทรงภพไคร
เกล้ากระหม่อมมาดำไปคราน
ได้อำไศรยในคุณวิद्या
ขึ้นไปถึงฝั่งใหญ่ให้หยุดพัก
แล้วปรึกษายินยอมพร้อมใจกัน

ปลดอมตวงเข้าไปสะกดคน
พบพระทายนานนไม่ครนคราม
พวกเจียงจันทร นนท พวออกมด้วย
แล้วเข้าไปใน โรงแสงแย่งคำศตรา
แล้วไปชิงช้างงาเขามาค่าย

เกล้ากระหม่อมพร้อมกันออกประจัญ
ในอนันนกระหม่อมฉันกับพดายงาม
จับได้เจ้าเชียงใหม่ในหอคำ

ขอเป็นข้าทูลละอองระงพระบาท
แทนนมากรยากคงศรง

ไปได้แผ่นดินดวเอาแหดกบั้น
ใดคนคนเมืองเพราะมอมง
มึงคิดอ่านอย่างไรเมื่อไปถึง
อย่าอ้างอิงเจ้าให้เข้าใจ ๆ

อภิวาททุดแจ้งแกดงไซ
จงมไซได้ตั้งทงภวรา
กับทหารตวัดด้ามธูปหัว
กับบารมีพระองค์ทรงขรรคม
ชุ่มด้านกคนผู้อยู่ทนน

กระหม่อมฉันตั้งคนกับพดายงาม
ชนบนคกใหญ่ในยามด้าม
ทงนายไพร่ต่างตามกันออกมา
ช่วยกันฟันผู้คุมเสียหนักหนา
ทงตักม้าโรงในได้ครบคน
เวดบายดาวยกมาจับต้น

ดาวบั้นแตกทัพยับระยำ
สะกดตามเข้าวังเวดาคำ
ก็ยอมทำสัตย์ให้ด้วยใจจง

มอบกายถวายราชตามประสงค์
จงทราบเบองบาททงสุ้พระทรงไชย ๆ

๑ ความน้อมเกล้าฯ เวนทรสัตว์
 มเด็จพระชายันเกล้าฯ ขุนไกร
 ขุนทวยชายเฒ่าเจ้าเชียงใหม่
 ถิ่นมณเฑียรราชอหังการ
 ด้วยเมื่องมนนเป็นเอกเทศ
 เมื่ออ่อนน้อมยอมถวายบรรณาการ
 ถ้ำอาชาตเขามันไปพันฆ่า
 ไฉนถนัดกับทูลุจริตคิดต่อไป
 ข้ายขุนแผนพลายงามมีความชอบ
 ขุนแผนให้ไปรงกามัญบุร
 ดับประทณคน โกลาตหมากทอง
 ดำหรับใช้ไปณรงค์สงคราม
 ให้เป็นที่พระสุรินทฤาไชย
 แด้วครวตสังคตงใหม่โตธา
 ทงเสื่อผาดมบักปุมด้าน
 ส่วนข้ายตูกชายพลายงามน
 ยิงหนุ่มแน่นวองไวมิไรน้อย
 จะคงแคงให้มิ่งให้ถึงใจ
 ให้เป็นจมนใจวรนารถ
 พระราชทานเครื่องยศแดเงินตรา

ฟังทูลยนิศจะมีโทษ
 ทงตูกหลานชาญไชยไวปัญญา
 จะปลัดยไปคอกกมไม่เช่นฆ่า
 จะว่ามเป็นขบฏก็เปนพาด
 ยืนนอกเขตค้อยุชยามหาสถาน
 ก็ไม่ควรดังผลดาญให้บรรโดย
 ใครจะเชื่ออยู่ชยาค่อไปได
 จึงควรให้ตงโทษถึงชั่ว
 กจะคอบแทนมิ่งให้ถึงท
 มเจียดกระบเครื่องยศให้ตงาม
 ข้างจำตองของประทานทั้งคานหาม
 ให้ตมตามความชอบทมา
 มให้สุรบภคตมดง่า
 เต็มเงินตราดีบให้ขังเป็นรางวัล
 พระราชทานมากมายหลายหล่น
 จะให้มมมัยศปรากฎไป
 ควรเอาไวไรสรอยให้ใกล้ใกล้
 ให้ตมทมิไชยได้เมื่องมา
 หือทมนมหาดเล็กเวรข้างฝ่ายขวา
 ปุมด้านเสื่อผาดารพัน

๒ ๒ ๑ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ควรตั้งอายุไว้มงคล

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
หัวหมนมแต่ดวงชะตา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ดูก่อนเจ้ากรรมนายเวร

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
หาบ้านให้อายุโดยในบร

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
แต่ควรตั้งเจ้ากรรมทวารใน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พงเรือนครวรวรอบขอบกำบัง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๐ เือนพระพักตร์มาพบพระทัยนา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พระดีหนาทประภาสไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เดี่ยแรงกรกใครให้เป็นพระ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้กุดองได้ใจในสงคราม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช่างไม่คิดคดมั่นไหวพริบทอ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ช่างชาติชวตต้นทอปรยจริง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ถ้ามได้ชวยไธขุนแผนรบ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
อ้ายคนชวชาติชาชายหนานาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๑. แต่ควรตั้งเจ้ากรรมตำรวจหน้า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ต่อนพระยาธรรมมากไปด

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตำรวจรบมาบอกผู้รักษา

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เขาหัวบักข้ายชวาพาเข้าไป

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๑๒ ความพระมื่นนรินทร์ราช

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เหวยพระยาเชียงใหม่น้ำใจพาด

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
บ้านช่องมนจระมทไพนน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ต้องทำบ้านใหม่เศยครงน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จงบักทรหมายนายอำเภอไปเหยียบที่

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ดูดวงทพอให้ไกลไกลอง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปปลุกเฝ้าเรือนให้ตั้งห้าหลัง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ให้ส้มกับกตงเป็นหมื่นโดย ๑

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
กรวดข้างจระมาให้ตกไชย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เหมยขายทายนามงท่างาม

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มรจระชวตชาติตำตำ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จนอ้ายตาอเขาไปตามตั้งผูกถึง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ทุดกระไรใจค่อเป็นผู้หญิง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปนั่งหลังใหม่จับได้ขมอขาย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จะจำกรรมผูกเขยเดี่ยต้องทวย

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
จงหมายถอดเป็นไพร่ใช้เฝ้าประตู ๑

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไปเอาพระยาเชียงใหม่ม่านทรู

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไว้รบสองนางตั้งดวงใน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พระโองการให้หาเจ้าเชียงใหม่

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
บึงคมโหว่หมอบพรมต้นต้นท่าน ๑

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
มพระดีหนาทอญฉาดฉาน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ตั้งทำการไม่ถ่มอกรมณก

เจ้าซึ่งนางจับไทยตัวไม่หน้า
โทษทัณฑ์นั้นอย่างไรที่ใจอีก

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้ฟังพระโองการ
เหง้อตกรอกร้อนดังเพลิงถน

สารภาพกราบทูลส่งของไป
อันความผิดพดงแต่หลังมา
ถ้าทรงพระกรุณาไม่ฆ่าฟัน
ขอเป็นข้าบาททงสุ์ พระทรงฤทธิ

ขอถวายตมบตักษัตรา
ไว้ในโตเมองบมหาตย์

๒ ครานนพระองค์คุณทรงภพ
เมือขอเจ้ารวตถกตวไทย
จะให้กตบไปครองเมืองเชียงใหม่
ตามเยียงอย่างเจ้าประเทศเขตต์ธานี
ตรีดีพดางทางตั้งท่านผู้ใหญ่
จงพาเจ้าเชียงใหม่ไปดำบาด
แต่จกแจ่งแคว้งบ้านรับแขกเมือง
ให้เป็นทอ้าไศรยในภารา
จ่ายตมเมียงอาหารการกินอยู่
พดกบ่าวไพร่ใหม่ ททตบนอน

ยังข้ามตำราฆ่าทำศึก
ชยานั่งนึกเรงว่ามาบคตคต

หนวดสะท้านชานเดี่ยวทุกขุมชน
เหมือนจะตันดำไปโคพิศุธา

พระทรงไชยโตไปรดเห็นอกเคศา
ข้าพระบาทโทษถึงซึ่งชีวิต

พระราชทานโทษทัณฑ์ ททำผิด
รักษาตักขยตักขยวิจจนวรายปราณ

ออกทงถานนามหาตถาน
ฟังพระโพธิตมการตบคตไป

ฟังจบตรัสตบเจ้าเชียงใหม่
เราจะยกโทษให้ในครั้งน

จงตงใจตักขย ขอตออกรุงศรี
รักษาให้ไมตรีจรงกาด

ทงฝ่ายมหาดไทยแตกทวาร
อธิษฐานถ้อนาทำตักขย

กนฝ้าฝือองเบนชางในแตชางหน้า
ทงเจ้าชಾಯาให้โตเตอตรอน

เควรองเตอชตาดตาคบแตฝ้าม่อน
นครบาคคตอยาให้โครบทา

พินิจทรงสร้อยทองตะของพิกตร์
 ตะมุนตะม่อมพร้อมพริ้งทุกตั้งอัน
 คดงับเส่งยมงามทราวมสัจาท
 กระณญาจะมดอในแดนตา
 แดงฉนิพกครมาพิศเจ้าสร้อยฟ้า
 ทาทางทองทกคจรง

หุดากดอถกตมคคมาชเหลือ
 จะเปรียบกเหมือนอย่างนางละคร
 เพราะพริ้งเพริชอเหลือคดงเร็วแรง
 ตวมฝปากบางตกลางกตม
 ถ้าเป็นมากมาชินระวาง
 ถึงจะผูกเครื่องทองเป็นรองทรง
 สร้อยทองตของเจ้าด้านข้าง
 แต่ชางนางสร้อยฟ้าคหน้ากต
 แนะชรวินายทวงท้อต้องคน
 สร้อยทองคท่านองจะคกรัน
 จะเขาไว้เป็นข้างระวางใน
 ก้นกตตอตัวแก่ไม่แน่นอน
 ๑ เจ้าชรวนายไคฟังรับตั้งถาม
 จึงกราบทูลพระองค์ทรงภพไค

นรตกษณงามเกิดเกิดฉิน
 สัมเป็นขวัญของประเทศเขตดาวภา
 มารยาตรสนิทถนตมเป็นสาว
 จนเขียงใหม่ได้ชาวเข่าช่วงชิง
 ตจวิคกรียากระคองกระคอง
 จะเสี่ยอยแค่ตั้งด้วยรายอน
 พิศแหวเบอชได้แคร์อนร่อน
 งามงอนอนอันบนเออถกตม
 กตองแกตงพายจับกเจียนตม
 เห็นตาดเตาเจ้าคารมเป็นมมค
 ถ้าเป็นข้างกข้างชียงคองประดังค
 ถาคณชไม่ประจงคองเจ็บตัว
 ยศ้อย่างมารยาตจะยงช
 กระชิบควิคแก้เจ้าชรวจรจันทร
 ตชอบมาพากตฤไม่นั้น
 สร้อยฟ้าหน้าทาทางเหมือนนางละคร
 ดองใจชิบชิตกก่อน
 ฤจะคกรณน่อนนประการไค
 กัทรบคความตามพระชชมาไคย
 เห็นถกคองตามพระไทยทไควิคกรณ

นางสร้อยทองคองดกษณะนิก
 แต่สร้อยฟ้าตจวิคกระบิคกระบวน
 ตูท่าทางอย่างเวือคองตะตอก
 กระทบมณเฑียรจะชิตพระธชยา
 ถึงแม้วารุปรทรงตั้งต้นฐาน
 จะเป็นเครื่องออกอวณกนพระไทย
 ไม่เหมือนนางสร้อยทองมืองศรี
 ดูทวงทกริยานนตมทรง
 นางสร้อยฟ้าภาจรวินราชการ
 ขอพระองค์มทรภไตร
 ๑) กรานนภมทรบคินทรสู
 ขากเบอคนจวิคกระบิคกระบวน
 แต่จะเดียงเพียงเป็นนางพนักงาน
 ดวยมนเบนตูกสาวทาวพระยา
 อยาเดยอ้ายพดายงามมคความชอบ
 พรอมสรรวพเคหาทงซาไท
 ไดนกอยวาจะตหาเมยให้
 ปลดอัยใจนวยไดคนระยา
 มนิกเบินจมนโดยวนารภ
 ถึงคองเจาเซียงใหม่โพครงน

นรตกษณงามคกถวน
 เห็นไมคองทจจะเคียงพระบาท
 กตบักถอกกตงกตมคหมนิกหนา
 เหมือนทรงมาคพยต้นตองกตไฉ
 จะไปรคปรนาก็ไมหย่อนผอนตงได
 มิให้เบิกบานดำราญองค
 นนคองทชกยคองตองประตงค
 คองรองบาทบงลัพระทรงไชย
 เพียงชนนางพนักงานเห็นพอไค
 จงทรงพระวินจัญให้ตมคอง
 พงเจ้าชรวนายทตทรงพระธรวด
 จงออกอวณคตไปให้ระธา
 ดกพวนตาตอยจะนอยหนา
 ไหมคตหาเตยเบนโร
 ไค้ประกอบยศคักกตเบินไหนไหน
 ยงแต่ไมมเมยจะถอนา
 เราจะได้เดียงชบอุปประถมภ
 มนจะทำเดือนเดียงวชาติ
 หงหมนมหาดเด็กไชยอยู่ไกลท
 มนิกมคณรวนบำรุงมา

เห็นจะไม่ขัดใจเจ้าเชียงใหม่
ให้ดำริเจ้าสร้อยฟ้า

ดูเหมาะหมตพดลอารมณ์หมาย
อ้ายหมั่นไฉยได้สร้อยฟ้าไป

๑ เจ้าขวัญนายกรมกัมบังคมบาท
จึงทูลความตามกระแสพระโองการ
ครั้นมิใช่ได้เมืองดาว

ถ้าประทานสร้อยฟ้าให้สมัคร

๑ ครานพระองค์คุณทรงเดช
พั่งขวัญนายทูลถนองคองพระไทย
แล้วหันมาปราศรัยนางสร้อยทอง
สมัครเป็นราชบุตรศรีรัตนนา

จึงศรีตั้งคดงในพนักงาน
หีบหมากทองดงยาราชาวดี
แหวนเรือนรังแตนทองแหวนงู
ผ้ายกทองยกไหมสีไบกรของ
จัดตำหนักให้ขยุ้มคอกหมูใหญ่
แล้วศรีปราศรัยนางสร้อยฟ้า
ถึงพ่อเอ็งจัดให้ก โกรธ
เมื่อราชการเสร็จจัสรรพเขากลับไป

เราขอเขากงให้ตั้งเราว่า
ทงมหนามตาอ้ายหมั่นไฉย
เจ้าขวัญนายจะเห็นเป็นโฉน
ก็จะได้เป็นกำลังราชกร ๑

เคารปรับพระราชบรรหาร
ซึ่งประทานจมนไฉยนั้นควรนัก
ดอข่าวทวดเหล่าอาณาจักร
ก็จะยังดามักัดพระทรงไชย ๑
บันบักนคเรศเป็นใหญ่

เอออ้ายไฉยมันล่อกกับสร้อยฟ้า
อย่าหม่นหมองจะเลยให้งามหน้า
ซึ่งบิดายกให้ด้วยไมตรี

ให้จัดของพระราชทานตามที
เงินยล่บซึ่งทงชินทอง
คัมหุระยาเพชรเกจก่อง
ทงตั้งของล่อกนพเตยงกตยา
ซาไทให้เป็นล่อกทกถ้วนหน้า
เอ็งก็อย่าอาวรณ์ร้อนฤไทย
กุดได้ยกโทษโปรดให้
กูจะใช้จะเป็นพ่อของสร้อยฟ้า

จะเลี้ยงดูให้โตอายุเพอน
 จะตกแดงให้คิมหน้าตา
 เองจงยับยั้งอยู่จงใน
 ฝากเจ้าช้วนายด้วยจงช่วยดู
 ถ้าหากมันคิดถึงพ่อแม่
 รับผิดชอบจงท้าวเจ้าช้วนาย

๑ ครนรุ่งแดงดูริยาภาณูมาศ
 ฝ่ายว่าพระองค์มทรชกรรม
 พรังพร้อมเสนาข้าเฝ้า
 เจ้าเชียงใหม่พินพระวราชอาญา
 พระองค์ทรงดำริศริตรา
 เห็นว่าเจ้าเชียงใหม่หน้าใจจง
 จึงตรัสว่าข้าเสี้ยเจ้าเชียงใหม่
 ทิ้งบ่าวไพร่ชายหญิงแต่ศฤงฆาร
 ไปรักษาพระนิเวศน์เขตคชชนท
 ถ้าแน่นมีปัจจามิตรมาทศโค

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้ฟังรับสั่งโปรด
 ก็มกราบทูลพระองค์ทรงคักตา
 ไปเบื้องหน้าถ้าทำให้เคืองขัด
 ตัวจ่านำตัวรับไม่ก่ดบังตาย

ถึงจะมีเข่าเรือนไปจนหน้า
 มิให้ใครครหาหนีตก
 ช้วนายไปจัดเรือนให้มันอยู่
 ทิ้งคนบ่าวไพร่ให้คบาย
 ให้เฒ่าแก่พาไปตั้งใจหมาย
 พาดร้อยฟ้าผืนผายลงมาพาดัน
 โยภาสพรพรรณรายฉายฉิน
 จจรัตตออกพระโรงรัตน
 ทลท่มเกล้าแวดต้อมอยู่พร้อมหน้า
 ก็เข้ามาเฝ้าเมืองบาทบงตั้ง
 ถึงขอบชันทดีมาโดยประดังค
 ควรให้คงยศได้ไม่เดียงการ
 เราจะให้ก่ดบังหลังยังตถาน
 ตัวท่านจงคืนเอาชนไป
 บ้องกนคักเคื่อเห็นอได้
 เหลือก่าดังก็ให้บอกถงมา
 ปราโมทยตั้งจะเหาะชนเวหา
 ขอรองพระบาทากว่าจะตาย
 แม้นเป็นสัตว์จงประหารให้ฉิบหาย
 ขอถวายบุตรไว้ได้บาทา

๑ ครานันพระของกมุททรงภพ

ขอเจ้าเชียงใหม่ไปภารา

ซึ่งตกสาวในอกยกให้ข้า

แต่เห็นหน้าชานกนกคงใจไว้

มันหน้าชมตมกนั้นใคร

ชายพดายงามความรักเด็กชาย

ชยาเดี่ยวใจวาได้กับตาศักดิ์

เป็นหัวหมันมหาดเด็กเด็กชา

๑ เจ้าเชียงใหม่ได้พึ่งรบตั้งขอ

เดี่ยวตายศึกตั้งรุ่งศัพทพิชิต

นกกิ่งสร้อยฟ้าพินิจเจ้าอัย

ครนชดกจะเคองเบองบาทา

อันตูกสาวเถิดอักระหม่อมถวายชาติ

ซึ่งจะพระราชทานจมนไวย

อันพระไวยคนนกกศักดิ์

ต่อไปคงจะได้ราชการ

๑ ครานันพระของกมุททรงภพ

แม้มีเหตุเภทพาดประการใด

ท่านจงคนหลังยังภารา

ทั้งเจ้าไพร่จงเป็นสวทศกัณฐ์

พึงจบทรงพระสร้อยดั่งรวดระ

แล้วไปมาหากันก็เป็นที่

ก็ชอบใจหนักหนาเจ้าเชียงใหม่

จะขอสร้อยฟ้าให้กับชายพดาย

ตูกสาวเจ้าเชียงใหม่ก็เกิดนายน

จะได้เป็นดั่งสร้อยดั่งระ

ชายพดายงามก็รักเหมือนตูกสาว

จึงนึกว่าเราทั้งสองเกี่ยวดองกัน

รันทดท้อทุกข์ให้ไหวหวน

ชดอณมโคโรอกซึ่งวาจา

ไม่ควรเคยจะระคนลงปนซ้ำ

จึงกราบทูลพระภรรณาด้วยจำใจ

ใจเป็นข้าฝ่าพระบาทจนคักไชย

ก็สุดแท้แต่พระไทยจะไปรดปราน

แหดมหลักเป็รื่องปราชญ์ชาติทหาร

กระหม่อมฉันจะได้พึ่งเพื่อนสืบไป

พึงจบตรัสว่าขอเจ้าเชียงใหม่

จะได้ใช้ให้ออไวยไปช่วยกัน

ญาติวงศ์ศอยท่าจะได้กศัตย์

พระตั้งเสด็จจรจรัดเข้าวงใน

๑ ฝ่ายเจ้าเชียงอินทรีบนประชา
มับตั้ง โปรดปรานประการใด

๑ ครานนางอัปสรหมเหษ
ยนึกที่จะไ้ไปภารา
ให้ใหม่ไปบอกเจ้าสร้อยฟ้า
สร้อยฟ้าจึงตารวนายพณ

๑ คราถึงทล่ถิตยของบิตร
เจ้าเชียงใหม่กอดตลกแล้วได้ถา
เพราะมควเจ้าถวายจึงกลายเคื่อง
จะโปรดปรานประทานให้หม่นไวย
ครานนสร้อยฟ้ามารศรี

ต้องกรกอดบาทพระบิดา
ไ้ว่าเจ้าประคนของลูกแก้ว
ถึงตลไ้ไรไ้ถ่ชนกชนน
ซึ่งยกตลกถวายถายชวต
ท่านจะไ้ตักนำหรือหามวอ
แต่ททุกขอยแต่ทจะมีคว
จะตการเรือนเย่าเขาข้างไทย
ก็จะถูกคิดพินนร่าย
ถ้าหรับเขาไ้อนนทาทั้งคาม

แต่จจนกตบมาทอาไ้คย
ก็เต่าให้เมี้ยแจ่งแห่งกัจจา ๗

ได้ฟังคตทถวว่า
แต่ททุกขถึงชดาตวงชวณ
ให้้ออกมาทนทชมมณ
เฒ่าแก่โอดนนทก่ากับมา
นางยอกรกรวาททงชายชวา
ว่าพ้อเม้นจะลาเจ้าตบไป
ไ้เมื่อเมืองเจ้าจะคคกยู่กรงไ้
เหลือชวตยอยแล้วแก้วพ้อชว ๗
ฟังคตเพียงจะคตนตนตงชว

กัมนหน้าชบตงแล้วไ้ถ่
จะตฤกเตี้ยแล้วเอาตวหน
ก็พ้อมเยอโยในใจคช
ตลกไม่คคคตบเมื่อนคอกเจ้าพ้อ
ไม่ย้อท้อจะแทนพระคุนไป
พระทตหวอกเขี่ยหาเคยไม่
จะอย่างไรไ้ไม่รู้ประเพณ
อปียค้อตถายชวกรงศรี
มีแต่จะอับชวชชชมาทา

ประการหนึ่งผู้ซึ่งจะเป็นผู้
ประทานไปถ้าเขาไม่มีเมตตา
เมื่อนจะท่ายายถึงคตบ
ตัวคนเคียวตอกขยในหมไทย
จะได้แต่ร้องไห้ไปจนม้วย

ไหนจะอยู่ไปตลอดคงรอดตาย
๑ ครานหนึ่งเจ้าเขียงใหม่อาศัยตุก
แข่งชนกตณกตณาคาไว้
เป็นกรรมของเรานะเจ้าเขียง
กรรมชดต้นจนในจัก
คตตตตตตตตตตตตตตตต
เป็นชะเลยถองทัพบเจ้าจับมา
ถ้าไม่มีตัวเจ้าเจ้าถววย
นี่พอให้ไวเนอเซอพระทัย
ซึ่งพระองค์ทรงขอให้พระไวย
แต่จะวัดพระตำรัสเหมือนตุเบา
ชอนกโตมรบตั้งแถว
ด้วยพระองค์ทรงพระกรุณา
ไปวันหน้าถึงว่าจะอาตุ
อนึ่งทศพอพระคุณไวย

มิใช่ตัวเขาส้มครรึกใคร่ซ้ำ
ก็จะพาดคำว่าเขาตามใจ
จะสู้รบหตบหนีไปไหนได้
จะฟังใครยามยากลำบากกาย
แม่พ่อพอจะช่วยก็ห่างหาย
นางพุ่มพ่ายชตนาได้กาโดย ๆ
พันผูกนั่งสะท้อนกลอนใจใหญ่
โถมเจ้าเอาใจของตุกรึก
แต่เกิดมาพ่อแม่ไม่เคยจะหาญหัก
เจ้าเหมือนทพงพทของบิดา
พระราชราษฎรเพอนยากมากหนักหนา
เหมือนตถกยาช่วยให้รอดคตตตไป
ก็คงพากันตายอยู่เมืองใด
จึงโปรดให้กตบคนไปเมืองเรา
มิใช่พ่อพอใจจะให้เจ้า
จึงจ่ายกให้เขาคามบัญญัติ
ว่าจะเดียงตถกแกวให้ตมหน้า
จึงฟังฝ่าบาทบงตั้งพระทรงไชย
จะเผ่าแทนเพ็ดตุกที่พอได้
เมื่อชนไปย้ายบุรเรา

ถึงเมื่อเป็นประกายจะหักหาญ
เมื่อเราอ่อนเราก็ก้อยอ่อนผ่อนให้เบา

คงเห็นกับไมตรีมิตรแต่หลัง

ถึงเกิดขอเคืองขัดอริยา

พอจะให้เกรงวาดฉลาดเดท

อยู่เป็นเพื่อนของกันอันตราย

แม่เจ้าเขาคงเสือกเหตตามหญิง

มอบไว้ไซ้ชีวิตติดกับคน

อันจะเป็นแม่เข้าเจ้าเรือน

เขาตจรงตั้งไรเจ้าไม่เคย

๑ ครานนนางขบสัรชนัน

ตั้งสัรลูกโตมแล้วเอาใจ

เกิดมาเป็นมนุษย์บุตชน

ดัดแท้แตกกรรมททามา

ถ้าถงคราวพันเชษฐที่เป็นทกข

เป็นกรรมตามาณะนแต่ไรไร

พระพ่อได้เจ้าถวายถายโทษ

ตั้งกณหาชาติตั้งกุมาร

เป็นกุดศตมณญอันยิ่งใหญ่

ไมควรยอต่อกิดระชิตระอา

ด้วยทำการถวายเจ้านายเขา

จนเคยเขากันเป็นมิตรฉันิทมา

ทั้งเป็นเมียประทานพระผ่านหัตถ์

เห็นจะไม่ค้ำใจให้อบอวย

เขอวเค็ชฎทศัดใจหาย

กับเพยควานชานอายด้วยอีกคน

ที่เชื่อใจได้จรงมาแต่คน

ถึงพ่อไปเมืองบนไม้ตะเดย

ดูให้เหมือนแม่เจ้าเกิดลูกเขย

ทวามเชยถามแม่ให้แนใจ ๆ

เรียกสัรร้อยพันนารีเข้าเรือนใหญ่

อัยาร้องให้ไปนักษะลูกอา

ความทกขมโตพนจันตักหน้า

ถึงเวตาตั้งตั้งชกทกขไป

กักตบมีความสัรตบไปใหม่

จะหวาดหวอนพรนใจไม่ต้องการ

เหมือนเจ้าไปรดพ่อให้ไดคั้นถถาน

เพิ่มประโยชน์โพธิญาณพระบิดา

จะคำช้ตัวไปในกายหน้า

จงกัมน้ำต้นของพระคุณไป

ซึ่งภาษาดจะประทานใหม่ผว

เป็นดศรมผวกนทวไป

ถึงเนอคอยห่างต่างภาษา

ถ้าคณแต่ให้ไตคนดี

เหมือนเช่นพระอรุณรทนางอุดำ

หลบอยู่เทวดาพาอุไม่ไป

ถึงตัวแม่เมื่อสาวควรวพวยฟัง

พระแม่เจ้าเซียงใหม่ไปขอมา

ถึงพ่อเจ้าเตากไม่ได้เห็นแม่

ยังอยดวยกนมาเป็นชานาน

ด้วยวิไลในการประเวณ

พอดกนกวประวดคกำหนดใน

ยังหนุ่มสาวควรวแรกภรมยรัก

นภทตงให้ตคตงเคตต่าเผวพนพว

เมื่อแรกแรกววมเรียงเคียงเซนย

ตอนานวันอวางววยคตตายเคตต่าคตง

วิไลชวยคต่ายกนคชสาว

แต่ทวามางยคตทนามน

ธรรมคต่าศตรมผว

เพราะถาผวคตวนนยงคัมเกรง

เจ้าอยากถวชวรายทามไม

เพราะว่าเป็นวิไลยแห่งใดกย

จนหน้าตาไมรุจกมถจ

ถจะมีความดีไมทกขใจ

ถอยห่างต่างพวราเป็นไหนไหน

ยังรักใคร่ปรองคองทงสองวรา

ถอยเวียงเซียงคองโกตหนักหนา

ฟังเห็นหน้าพ่อเจ้าคตอวงาน

ไดยินแต่วารูปทรงตงตณฐาน

มิไตมร้าวรานประการไต

ยอมมอยทคองจคตคตผมย

แต่พอไตรรตักหมตคตว

พอดประจกษไตเดยเป็นเมยผว

ววอกบคตวชนตววรคชนไคตรงค

อย่าถตวเดยจะพิโรธโกรธขง

หนนแต่จิงจะไครตจกน

กาหมอคตวณูรทคตจะยน

คตองรจคตผอนผนจิงเป็นเพตง

คตองเกรงยวจากถวผวขมเพง

ถคนอนครนคตองมเป็นโร

ทำไมกับดาวดาวอวดดาวเคอะ

ยังชมว่าท่านยายแยบคายดี

อินเป็นหญิงสุดแต่ตั้งปรนนิบัติ

แม่เจ้าทำเหมือนคำของมารดา

๑ ครานนิจ โฉมนางสร้อยฟ้า

เจ้าแม่ไปขอให้ตัวดี

ให้แจ้งข่าวเจ้าประคุณว่าเป็นผู้

ตั้งพลางต่างองค์ทรงไถ่

๑ ครนตรียายบ้ายคดอัยลงรำไร

แต่ส่งสารตถุยายังปราณ

เขาจามรงค์เก่ายอดคอดให้ลูก

ใจคอเมื่อยากจนพนัก้าง

แต่เดอถกสรรนางดาวพวงดาวไซ

กบรนนรูปตอกัดคน

แต่ดั่งซากาสนกับดาวใหม่

หนักนางเบนนองร่วมทองมา

จนประคบิดแต่แก้วแม่เอ๋ย

แม่จงอัยเป็นสุขทกนรินทร

๑ ครานนิจ โฉมเจ้าสร้อยฟ้า

กราบคันทพ่อแม่ให้เศดาด

ถึงจะด้วยมหนักเซอะตั้งซากน

มิได้เหมือนแม่จนแก่ชรา

ใครตั้งทตผอกรกเป็นหนักหนา

ดิดว่ายาแฝดฝังทงตาบี่ ๆ

รับคำมารดาได้เก็ด

ถึงบ่แต่ดวงไซให้คนมา

ก็จะระบ้ายกลายทุกขของคัวข้า

เพียงว่าจะตั้งส่มประดี ๆ

เจ้าเซียงใหม่กับองคัมเห็ด

เวदानจอนเจ้าจะเซาวง

ถ้าจะชายถกถกถัดบั้ง

จ่าน่าไว้ในวงพอกแถจัน

นางสาวใหม่พ่เพียงนบนตน

เขาใจเบนนเพื่อนตนเถิดถอกขา

เองเอื่อยอัยถอกใจว่าเป็นชา

จงอุดถ่าห่มนระวงตั้งต่อนกัน

อัยชาเดี่ยวถัดบไปเข้าใจศอวราย

อินทรายราคอัยามพาน

ฟังว่าดังอุระจะแตกถาน

ชดไนยให้ถ่านถงโทรมทรวง

เย็นนกกจากข้ากมไค

พระสุริยาจวนพตบจะตบดวง
พวกเฒ่าแก่เคอนตกว่าจกคำ
จึงจำจากบิดาและมารดร

๑ ครานนพระเจ้าเซียงใหม่

แตตามสัตว์ขยฟ้าจนฝ้าง
ทงนางอปัสรมเห็ด

กระทงพวกถ่าสัตว์รคกถยา
ครนว่าค้อยคตยาวยไคกา
บอกว่พระองคมีทรวงไซย
จงไปตั้งพวกถาวบ่าวไพร่
พรอมพรงตงเตในพรงน

๑ ฝ่ายว่าเสนาพระยาตาว

ต่างคใจรวบรัดไปจิดเรอ

ตั้งนพวกพตถาวบ่าวข้า

ช่วยกันยาเรือแพอยแจจรวร
บางไปซื้อเสอผ้าหาของกิน

ขะมิกเซม่นธารามยามจะไป

พวกพ่อค้ารชาวตาวจะกตบ

ชวนให้ซื้อของเขาเอาไปเมือง

เป็นทฤชใจจะรบเข้าวังหลวง

ให้เป็นห้องบ่วงโยมิโค้วจร

นางยังเข้าเส้นทฤชตั้งทอนดอน

เฝ้าอาวรณ์ไคกเค็วจจนเข้าวัง ๗

อาโดยตถยานาตาตง

แถวหงงตั้งอนให้อยไปมา

กไคกวารกเป็นหนักหนา

ต่างกพลอยไคกาคด้วยขาดย

จึงเรียกเหต่าเสนาเข้ามาโกถ

ยกโทษไปรดให้ไปชาน

ให้เตรียมคตถบไปบรีคี่

ฤชคตวนมจะคนเมอ ๗

ทรวบข้าอว่จะไคกตบไปเห็นอ

หาพริกเกตอเตรียมละเมียงไปเตยงกน

กตตตามกนมาจาตะหวน

บางคนนเก็บของมากองไว้

ทไคกรรมหนตบรับไซให้

ถึงเห็นคเห็นอยเหงอโหดไมชนเคอง

เขาของหามหีบหอยบมาแนนเนอง

ราคาเพองขายตั้งไคพงใจ

ฝ่ายพวกนางดาวเหต๋าข้าหัดวง
 เก็บพมผาผอนท่อนดั่งใบ
 บรรดาพวกทีจะไดกตบไปบ้าน
 ที่ต้องอ้อยอัยยาทำตาแดง
 เจ้าเขียงใหม่ครนเห็นกตงสาร
 ดูเขย้อยหน้อยกับดรัยฟ้า
 ๑ พอรุ่งเช้ากตาโหมมหาดไทย
 ผู้คนขนของมานองเนือง
 บอกว่ามีพระราชโองการ
 ของเหต๋านทตงมากรงไกร
 ช้างม้าพาหนะม้าไพร่
 เขาบัญชี่กตงสำรวจครวนับ
 พวกเด่นาพระยาดาวชาวเขียงใหม่
 เรียกเรือมาเรียงไว้เคียงกัน
 ทงของหัดวงของเหต๋าท้าวพระยา
 บรรทุกแล้วถอยมาทอดจอดประจำ
 ที่ตรงท่าหน้าบานตะพานตง
 ต่อตงมาข้างท้ายเรือฝ่ายใน
 ครนพร้อมแล้วเจ้าเขียงใหม่มเหต๋
 เรือพวกท้าวพระยามาประจำ

หวงตมบคี่ต่างรับหาหีบได้
 แบ่งนามนเอาไปให้พอแรง
 ต่างเบิกบานยิ้มหัวทอทุกแห่ง
 หัวอกแห่งใครทักไม่พูดจา
 แจกบำเหน็จบำนาญให้หนักหนา
 พอบหน้าข้าจะให้ได้ไปเมือง ฯ
 ทงกรมแต่นคตงโนมาแน่นเนือง
 แคตวนเคเรืออุปโภคที่รับไว้
 พระราชทานคตงคี่ตงฆารให้
 กตบขนไปกตงพิจตรจวงแฉะรับ
 คินไปตามรับตงให้เดีร์จตรวพ
 มอบแล้วต่างกตบไปฉับพลัน
 กรีบของขนไปเป็นหัดนหัดน
 เอาของบรรทุกเรียบเพียบทุกถ้ำ
 ผู้คนขนมาอยู่คตาคถ้ำ
 ในท้องน้ำเสียงดาวออกฉาวไป
 ให้จอดเรือถ้ำทรงเจ้าเขียงใหม่
 ให้จอดเรือพวกไพร่ข้างไคหน้า
 จรดตงเรือเมือโกตค้ำ
 เรียงถ้ำคอยท่าจะคตาคไคด ฯ

๑ พอดาวประกายพฤษชนพวยพุ่ง
 พระจันทร์เคตอนเดือนมายตงชายไม้
 พอดดาวตางพันคนนทรา
 พอดทัยไรแดงชนแรงเรือง
 ตงเรือพรอมพรังทงนงโยไพร
 พอดไคฤกษ์ร้งร้งวาร
 นาชนคกรรเชียงเคียงควนควน
 ทาวคิดถึงตถยายงฮาดย
 เรือตามนาชนมากว้างคว้าง
 เห็นช้างผูกเด้าเคียงฮวยเรียงราย
 วงพาดงาเหงากับเด้าจตุ
 นาคาซาบฮาบหนายฮยเนองนอง
 ช้างเคยเคยถายฮยถายถาย
 ความทระนงหิงตถวาวเรียวแรง
 ด้วยความรันทงพังกามิงคา
 เพราะตถนหาพาดตงตรงเข้าฮอง
 คิดถงเพอนกเหมอนกมิตถวา
 ต่มบคพิถถานกถานคา
 เพราะตถนรกรถวอยทงปองตถวาท
 เดียมานเดยเมองโตเคองคณ

08/06/2565

ไทตริงแดงทงจระตองไซ
 สักถนไกกองชนต่นนเมอง
 หงเข้าเผาลตักนตามเรอง
 แตประเทองทอพาดูฮชาฮาร
 เจ้าเซียงใหม่ตถอกฮอกมาฮอกมาน
 ให้ออกเรื่อจากตถพานในท่นไต
 ตถถักถ่านมาท่นว้งใหญ่
 นาคาไคถนงนงฮอยฮายทาย
 ถิงพระเนยตถคตถองฮ้างก้ใจฮาย
 ไคฮ้างพถายตาม ไคตถงมาตถงฮอง
 ตถจระม่งคตถะไรเมือใจหมอง
 ทงตถองฮ้างม่งงาไมกถ่าทง
 ไมกตถวเพอนถ่นไตด้วยใจเซียง
 ถุกเขาถถถตั้งปถพาเอามาคตถอง
 คิต ไคตถงตามมาไตคตถองคตถอง
 จิงมาคตถองถูกมคตถอยูตถวา
 แตก่ฮอนเก้าถารพินจระทรวธา
 เมืองไคนไมมาประมาทคถน
 พถงพถาดจิงทกชเดยเดยถถถถถ
 ม่นแตตถถายใจมิตถน

ยังคิดยงเหงามเศววิญญา
 ถึงบ้านมอญเห็นชอนมอญดงย่น
 ผ่านโพธิ์สามต้นเห็นคันโพธิ์
 ส้อมต้นปลุกเรียงไวเคียงกัน
 เห็นวงแหงวันทตตะระดหมอง
 เหมือนเรวตจะจะไปครของซึ่งเวียงไชย
 โอวปากปากนาพระประสพ
 ครวญคว่ำรำทามาตามทาง
 เหลียวหน้ามาทางมเหดี
 ยังเบอบ้านย่านทางหมางฤไทย
 ครนัจวนเย็นจอตหาที่อาไศย
 ซ้ำบ้านผ่านแวงเมืองอินทรพรม
 พันนครสวรรค์แปรไปแดงใหญ่
 ถึงบางตลาดนไม่รอถือนาว
 ๑ ฝ่ายผู้รั้งกรมการทราบสารตรา
 มอบของนานาบรรดาม
 ที่ครอบครวตั้งของคองประดังค์
 ดำเรัจเรัจใจในไมกอน
 ๑ ฝ่ายข้างเจ้าเซียงใหม่ให้จัดกัน
 ให้คุมครววิฑิต่างเตข้างม้า

นาคาไหลตองนงสะออน
 นาคินให้ถอกค้อไปพติน
 กิ่งใต้อใหญ่โตตองถงัน
 คันหนึ่งนอຍกตางตบวงใบ
 ตองคันตักขันรินใต้อ
 ตกนอຍละห้อยให้เป็นโพธิ์กตาง
 ตักเมื่อไรจะได้พบกับตูกบ้าง
 ถึงบ้านขวางท่าค้อให้ท้อใจ
 ก็เห็นนางโคกสะออนไห
 นกไม่มตนไม่ชันชม
 เข้าไปแคตวันผอนพักร่ม
 ไชยนาทมโนรมย์ถัดับมา
 เข้าปากน้ำเกยไชยในลำชา
 จนถึงหน้าเมืองพิจิตบุรี ฯ
 ต่างถ่มารับรองคองตามที
 ตามมณูชตั้งไปให้คันทน
 ก็จัดตั้งกรงค้วระมีขะมัน
 แลวบอกบนตามคตทมา ฯ
 พวกหนึ่งนั้นเดินบกยกถองหน้า
 ไปคอยท่าหน้าเมืองถันนาโดย

กระบวนเรือน้อยใหญ่ก็โคตกลา
ตกท่าทางตงทางน้ำขมไป

๑ ฝ่ายผู้ตั้งคโศกกรรมการ
ทราบวาปล้อยเจ้าเซียงใหม่ให้คนเมื่อ
ครนพวกดาวบาวนายถึงพร้อมเพรียง
แต่ควรจ้อชอบตามบัญญัติจะไป
ให้หลวงพลตงความคามไปตั้ง
แล้วให้แคงมาใช้ไปเร็วรุก

๑ ครนกระบวนพร้อมพวงทงนายไพร่
ชนบทยกออกจากเมืองพตท
ท้าวพระยาผู้รักษานะเมืองดำปาง
เจ้าเซียงใหม่ก็อัยส่นบายคตตายอาวณ
ตั้งวงพระยาชาเฝ้าเจ้าเซียงใหม่
รับไปบอกชาวชาวภารา

๑ ฝ่ายว่าพวกดาวชาวเซียงใหม่
จ้ดกระบวนแห่นแห่แต่ประเทือง
ทงราชยานคานหามแถวอทอง
แต่บ่าวร้องบอกดาวชาวบริ
ครนพระเจ้าเซียงใหม่ไปถน
ทงเสนาอำมาตยารประยุ

เข้าคตของพังก่มาหาชาไม้
พบนานใหม่ไม่ช้าถิงท่าเรือ ๗

รักษาค่านพระนครข้างคตอเห็นอ
จ้ดพริกุกตอชวปลาดหาเตรียมไว้
เอาตะเบียงอาหารมาจ่ายให้
ทงนายไพร่ข้างมาเครื่องชาว
ถิงปากตงพวงแดนเบ้นทต
บอกเมืองเถนทราบคจ้เคยวถน ๗

เจ้าเซียงใหม่ปรัดเปรมเกษมสันต
เจ็ดวงถิงแควนแดนนคร
ต่างกัมาพร้อมพวงตงแต่ก่อน
ให้พกผอนเห็นคตอเห็นอขแต่อยถา
ถจ้ดเจงนายไพร่ให้ถวงหน่า
ว่าพระเจ้าเซียงใหม่โคคนเมือง ๗

ต่างคใจพร้อมหน่ามาแนนของ
ของเทยวเซียงเหตอองบรรคตม
ของกลตอองเควอองตั้งคคคตตั้ง
มาคอขยรับออยทเมองตำพ
ถพกถนมาเฝ้าเจ้าไอศุรย
เพคทตคตอรับควขยหนต ๗

๑ พอได้ถูกษวณคมมงคล
 เชิญเจ้าศักรยธาเข้าชาน
 เชิญพระองค์ชนทรงยานมาศ
 แห่ออกนอกเมืองดำพูนไชย
 ทงสองข้างทางแห่ให้บังฉัตร
 เจ้าของบ้านนงเวียงอยู่เคียงถนน
 พดางไปรยบบผามาโดย
 องค์พระเจ้าเข้าคนพระนคร
 ต่ราชไชยศกวง
 ให้พอเจ้าเป็นลัษทกเวดา
 ๑ ครนความมาถนเวค่นอง
 แต่งบคพดตงตั้งดับซบซ้น
 พระลั่งมราชเชิญองค์เจ้าเชียงใหม่
 มเหตักมช่มจาเพาะ
 สวดเสร์จลั่งมราชเอาบาครนำ
 รดเสร์ตาระเคราะห์รายให้หายพัตัน
 ครนคกบ่ายชายแสงพระสรียา
 ทงเส่นาข้าเฝ้าเหล่าชาววง
 เชิญองค์เจ้าเชียงใหม่เหต
 ตงบายศรีเครื่องกระยาถาวรพัต

ต่างคนประณตบศรั
 ครองบุรีเนาบุรีเป็นนครไชย
 ทงนางราชเทวีศรีไต้
 ไปยังเวียงเชียงใหม่ในฉนน
 ผูกแฝงราชชฎชนกางถนน
 พอเจ้านายถนถนภกชวยพร
 ยกมือกราบไหว้อยู่สุดถนน
 เหมือนพระเวสสันดรแต่ก่อนมา
 ไชยมังคตังพระเจ้าชา
 ชาวภาราต่างอ้านวยชวยพร ๑
 พระครุบามานั่งอยู่สุดถนน
 คามแบบอย่างปางก่อนเคยฟาดเคราะห์
 เข้านิ่งในช่มกตด้วยเป็นกรดยเกราะ
 แด้วพระลั่งมสดัดสะเตาะชนพร้อมกัน
 เส็กช่าด้วยพระมนครตตระยัน
 เดียงประโคมครนควันสะนั้นตั้ง
 พระญาตองคัพวงคำมาพร้อมพริง
 ประสมนึ่งในท้องพระโรงรัตน
 ตะกิตยทักแทนประทับตำหรับภษศรัย
 ประจงจัดหลายอย่างต่างต่างกัน

ให้พระยาจำบ้านเป็นผู้ใหญ่
 แล้วผูกหัดกรวดตายถวายพถัน
 ต้มโภชเสิร์ฟเสด็จออกพถันพถา
 เกรียมตฤณมาทอทศาค
 เขิกเกริกอโยจันสนรยา
 เจ้าเขียงอินทรดำราญบานฤทัย

อวยไชยจำเวญเชิญพระขวัญ
 ตามเขียงอย่างปางบรรพ์ประเพณี
 ราชฏูรเข้ามาอโยจัน
 ปดาประจันกันที่สนามใน
 จังเด็กงานต่างมาที่อาไศย
 ครองเขียงใหม่เป็นสุขทุกวันวาร ฯ

ตอนที่ ๓๓ แต่งงานพระไวยพลายงาม

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงเดช
 สถิตย์แท่นแว่นฟ้า โอพาพาร
 ครนส์รียงคตงดับเมรุมาศ
 ทรงพระแสงเพชรประดับตำหรับกร
 แต่งประทีปโคมแก้วแววสว่าง
 พระตรีศคความตามอย่างเป็นที่ทางธรรม
 เบนพระพักตร์มาพบพระกาญจนบุรี
 ด้วยต้องการจะประทานนางด้วร้อยฟ้า
 ชายหมั้นโดยกต ใหมยศศักดิ์
 ยงเดี่ยอยแต่เมษมนไม
 จะให้สนุกยทมคความชอบ
 เป็นขุนนางไม้มเม็กเดี่ยครน

๒ ครานนจึงพระกาญจนบุรี
 จึงกราบทูลถวญญไปบัตต
 แต่ขงจมนโดยใช้ตัวเปล่า
 เมื่อไปทัพได้กับศรัมาตา

มงกุฎเกศอยู่ชยามทาสถาน
 พร้อมขนานพระธนมประณมกร
 พระจันทรผาดแผ่นจิวตีประภัสสร
 บทจวออกทองพระโรงคัต
 พวกชนนางหมอบเฝ้าเป็นเหล่าหัตน
 แม่นมั่นตามระเบียบ โบราณมา
 กยงมพระทัยให้หรรษา
 จึงตรัสว่าฮาเฮยชายกาญจนบุรี
 พรอมพรกษาไทยเบนถนถ
 จะยกอีด้วร้อยฟ้าให้แก่มัน
 ให้ประกอบยศคียงทกตั้งด้วรวพ
 จะให้มนมเมยเดี่ยด้กคน ๆ
 อัญชตกราบงามด้ามหน
 พระคุณเป็นพันคณนา
 ข้าพระพุทธเจ้าไม่มุธา
 ตุกยาพระพจตรบุรี

แต่รักใคร่ยังมีได้ทำงานการ
ได้ทำมกนไวตามประเพณี

๑ ครานนพระองค์ทรงธรรม
เมยจมนไวยมชอศร์มาตา
จึงตรัสว่าอายพดายงามเป็นหมื่นไวย
ไคถักถักคนนมนนยงค

จึงมีตราหาควพระพจตรน
จะให้แต่งงานกับอายไวย
ตั้งเดรัจพระเตด็จชนข้างใน
ฝ่ายท่านเจ้าพระยาจักรี
แคงตราตั้งให้นายส้วตติ

นายส้วตติกราบกรานรับถารตรา
ครนว่ามาถึงเมืองพจตร
พระพจตรก่อนรับฉับไว

๑ ครานนพระพจตรบร
รูแจ้งว่าจะแต่งศร์มาตา
พร้อมพรกณคนบ่าวช่า
ต้องตรงดงทางบางคสถาน
ถึงกรุงจอดบ้านท่านผู้ใหญ่
เจ้าพระยาราชส้วตติ

เขาเอนมัตนคงานมาเคอนดี
ขอจงทราบขุดพระบาทา ๗

ไคฟังชนแผนนมาทตว่า
เป็นตฤยาพระพจตรบร
มเมยมากตักเทาไรกควรท
จึงตั้งพระยาราชส้วตติคด้วยทนค
ทงตถาดามันมาจงได้
ให้บริบคเร่งไปในวัน

ขุนนางน้อยใหญ่ตถจากที่
ออกมานงตั้งคคทศ้าตา
เอกรบรคชนไปพจตรหวา

ตงเรือกันยาโยนยาวไป
ตมคคตวางตราหาช่าไม้

กรมการน้อยใหญ่มาพังตรา ๗
พังตราพระราชส้วตติให้หา
จึงบชกบตรภรรยาให้เตรียมการ
ตงนาจกอยออกมากจากบ้าน
พินผานบ้านเมืองเนองเนองมา
พระพจตรคตาไคตชนไปหา
บอกกิจจาพระพจตรให้แจ้งใจ

ข้าจักบิได้กระเถียงแชนเวียงไว้

ทั้งกระโถนขันน้าประจำวง

พระพิจครว่าแก่พระหมื่นศรี

จะชั้ตนานันนี้ไม่มีใคร

หัดอนแต่ถว้นชาวในได้เคยเห็น

ได้หุ้มห่อออกไปนั่งฟังสวดมนต์

พระหมื่นศรีว่าใต้เป็นโรม

สาวสาวบ้านฉนนหมไป

๑ ฝ่ายพระไวยอยู่บ้านพระนายศรี

เขามาเป็นเพื่อนบ่าวได้แก่คน

จึงอาบนาชำระแล้วประเบ่ง

ห่มกรองทองเรืองประเทืองพราย

เสด็จแล้วออกจากบ้านพระนาย

ครนดงกชนนงพงพระธรรม

๑ จะกล่าวถึงวันของมืองโสภา

เป็นใหญ่ในบุรีศรีสุพรรณ

ว่าลูกชายพดายงามมีความชอบ

โปรดปราบประทานนางสร้อยฟ้า

เป็นผู้ใหญ่จำจะไปช่วยเขาบ้าง

คิดแล้วจะมาตาม

คำจะได้จุดไฟให้สว่าง

พอกดวงวันพร้อมเสด็จในทันใด

ท่านปรารถนินด้วยช่วยแก้ไข

วานโปรดให้สาวสาวสักสิบคน

แต่พอเป็นเพื่อนสาวกันสักท่น

ให้มากมายหลายคนค่อยอุ้มใจ

บายอนหนักคนจะจัดให้

คุณตาย่าได้เป็นกัณฑ์ ๑

เดอกมหาดเล็กรูปต้อยตบต้น

แล้วจัดแจงแคงคนให้เยบคาย

นึ่งยกกานแยงตูเจ็ดนาย

ให้พระนายเล้มอใจเป็นบ่าวนำ

ผ่นผายตามถนนคนดคด่า

พระตั้งฆสวดมนตควาชนพร้อมกัน ๑

แต่อยู่กับชนข้างมาไม่เคยคิด

วันนั้นเคียนชาวเขากถาวมา

ได้ประกอบขยศึกักัดชนหนักหนา

แล้วจะแต่งศรีมาถาดด้วยควาจน

ให้ชนนางรู้จักเป็นศักดิ์ศรี

พรงหนักจะเข้าไปในเมือง

พระนายพตางามเข้าทำงาน
จะไม่ไปมดเป็นทเอง

๑๐ ขนข้างใต้พองนงยมแต่
เขาเป็นนายมหาดเล็กเด็กชา
ม่ออย่าไปมือเปล่าเขาเงินทอง
ผัวไม่หลงใหลเจ้าไปพดาง
ร้อยซึ่งผัวจะตั้งไปหน้อยนะ
อย่าพุดจาปราไศรัยไอบ้ากาม

๑๑ ฉันทองบอกว่อย่าพุดตั้ง
แถวตั้งชาหาของเขาใดใจ
หีบฝ้ายก้อย่างดีผสมพ
เลือกทองถมเขามาดีหาอัน
ฝ้ายก้อย่างดีผสมพ
ตามมีตามจนคนตะใบ
แล้วให้ชันพักแฝงแวงวาน
หงพกทองเหน็ดทกเพาะ
ให้เข้าคนขนของตงเรือใหญ่
ฉันทองตงเรือได้ไพร่จ้มา
เข้าตคคิดทวงบางยิหน
ถึงกรุงจอตตะพานบ้านวัดตะไกร

ด้อยท่านทวดกรงพงเพอง
ไพร่บ้านพดเมืองจระนนทา ๑
เออแม่เจ้าจะไปผัวไม่ว่า
เบองหน่าจะได้ฟังเขาชนนาง
เข้าของไปด้วยช่วยเขาบ้าง
คตพจะชข้างเขาไปตาม
ถ้าพบประอัยชนแผนมันไต่ถาม
ถ้าตวงตามแต่จจงคำให้ดำใจ ๑
ฉันทานังพุดจากกับเขาไม่
นางเข้าห้องจ้องใจกำบ้านพตั้น
แหวนงแหวนประดับจับจัดสรร
ทองนูนจะได้ให้พระหมั้นโดย
แหวนงแหวนประดับไปรับไหว
อย่าให้ตูดระโก้เขาเยี่ยเยาะ
เข้าเม้าเข้าตำรตูกตาดเฉาะ
อ้เจ้าจะไปตคจัดเอามา
บ้างหลตามตามไปอยู่พร้อมหน้า
โยนยาวฉางคำสั้นไป
ประเคียดตันออกบ้านเจ้าเจ็ดได้
ให้บ้างไพร่ขนของชนฉับพตั้น

วันทองเดินหน้ามาตามถนน
 พระนายยิ้มคำนับต้อนรับพจน
 ๑ ครานนพระพิจตรบุษบา
 บอกเพื่อนสาวที่หาเธอมาได้
 ให้เข้ามาหาแบ้งแต่งกาย
 ศรีมาตาผัดหน้าบนนวดปราง
 จัดแจงผู้ใหญ่ให้เดินหน้า
 เขาหนามต้มเด็ดผ่ามากคนตะถัน
 ห่มหอกันออกนอกเคหา
 ศรีมาตาเดินกลางอย่างกระบวน
 ครนถนอมหงฟังพระธรรม
 ด้ายดีญจันโยงศรีมาตามาพระไวย
 หน่มสาวเคียงเคียงเขานางชิต
 บว่าตงข้างดีกาห้าหก โย
 ชิตชิตยดเคียดเบียดกนกม
 ที่ไม่ถูกเทายนดินเข้ามา
 มหาเด็กลง โดน โดน โดนกระแทก
 ท่านยายดำเค็มที่ตลกหนีไป
 ท่านชรวหัวรอชดข้อไป
 อียาเค็มหน้าอิกเตยเสียตาจัน

ชนบนเรือใหญ่พระไวยหน
 แล้วเชิญทนมารดาเข้าเรือนใน ฯ
 ตะวันบ้ายได้เวลาดาหาข้าไม้
 ได้สืบคนถ้วนถ้วนดำอาง
 หนึ่งตายห่มแพรดีต่างต่าง
 หนึ่งตายนออกอย่างห่มดีจันทร
 พวกเพื่อนสาวตามมาเป็นหล่นหล่น
 ดำหรับได้บองกินเจ้าหนุ่มกวน
 หอมผากถนอบตดบหวอด
 แค่นะหน้าหน้านวดตั้งนางใน
 พระดีคำจับมวงคดคู่ได้
 พอหมองใหญ่หึ่งคิงคิงชยันโค
 พระดังสเบตคาดะปัตรชดน้ำโร
 ท่านยายโพสาวนำหน้าเข้าตา
 เขาหนามต้มแทงทอกรออยู่หน้า
 ท่านยายดำออกมานั่งบงกนไว้
 โขยพ้อชจะแตกไม่ทนได้
 จนพระไวยศรีมาตามาชดกัน
 พวกผู้ใหญ่หนวดครางจันคางถัน
 เค็มที่เทานนเกิดเจ้าคุณ ฯ

๑ ท่านชววิหคยุดยงนง
 แมยายจัดผ้ากัศายน
 ไล่พานวางไว้ไปจัดแจง
 พัดจันทร์ตะตบทองของแถมพก
 พวกเจ้าข่าวฉลตมามาแต่งตัว
 ครนเห็นได้เวดากักตาโคต
 พวกเจ้าข่าวเข้าไปในหอนั้น
 ทงของเคียงเรียงเรียบเทียบไว้ดี
 ถวนแต่พานเงินงามรองชามข้าว
 ครนบริโภคมหันำตำราญ
 ถวนแต่ของคตเทียบด้ช้น
 อิมตำเรัจยกตำรับกตบเข้าไ
 ตั้งไหยกตำรับเดวไปเลี้ยงไพร
 ุคตประทปแต่งประเทืองเรืองรอง
 ชบกดอิมช้อมเลี้ยงตำเนียงนวด
 ช้องวงหน่งหนอดต้อตเลี้ยงชอ
 แฉ่นเส่นารเลี้ยงถ่นน่ถนุกถ่นาน
 พระไวยฟังวงเองเพลงทรยอย

๑ ครนอุไทยไซประเทืองเรืองจำรัส
 พวกคนงานต่างตักช่นปลดกน

พวกผู้หญิงต่างตักเข้าเรือนผู้
 บั๊กทองตตะปะตกับฝ้ายก
 เกรียงแบงอย่างตหวกกระจก
 ใให้คนยกมาให้พระหม่นไวย
 ท่านชววิหคยุดยงนงให้
 ต่างองคตต่างไปยังกฏ
 ฝคนยก ตีระตงไว้ตามท
 ่มกระ โถนช่นนำประจำพาน
 แล้วเชิญท่านเพื่อนำอกินอาหาร
 แด้วยก ตีระของหวานส่งเข้าไป
 แถตงประจจกตจรวรช่นช่นได้
 ช้างในตงพานหมากถ่นนากทอง
 อิมตำราญบานใจถ่นตงผอง
 มโหรีแซ่ช้องประสานชอ
 โหยหวนโอดพันถ่นน่ชอ
 ระนาดคตคตคตอิมรรแดงถอย
 วิเวกหวานคร่ำครวญหวนละห้อย
 ตะเล็งตมต้อมอยผอยหลบพัดน ๑
 ต้องถ่วงกระจางจกแจ่มสรวรค
 บ้างจกตจรวรเทียบเคียงของเลี้ยงพระ

บ้างฝ่าฟันตกนาคาพรักชิง
บ้างชาวหม้อก่อไฟได้ก้นกระทะ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงภพ
สถิตย์แท่นตรีกาญจนครระหง่านงาม
ทรงคะนึ่งถึงพระไวยจะแต่งงาน
อสร้อยพ้านนจะซ้ำไวยทำไม
ให้พร้อมหน้าสนนางกตางธนาม
คำรชั่งคดงในไปทันที

ห่อกระเจกเค็รของแบ่งแ่งให้ครบ
พานหมากรุกของสองดำรับ
มันจะไปให้ ชิวอม่านตาย

เว้งรับไปพดนให้ทันการ
แล้วครีตว่าสร้อยพ่ายาเป็นทุกข
ไปเลี้ยงกันให้ต้อยยามไภย

๑ ครวานนจิงโถมนางสร้อยฟ้า
นาคาไหลหงตงพรังพรู
เจ้าชิวศรีตัจจาพาครรไถ
นางสร้อยฟ้าชิวอดระออกตา
พวกนางดาวดาวเหล่าไซตจนจำ
นางใหม่เคินเมียงเคียงระวัง

ชุดมนุญฉิ่งออกเอะอะ
บ้างยกกระเบระหีบกระบอยดังถ้อยขาม ฯ

ติดกตบตาเตศ โลกทงตำ
หมิ่นหม่อมหมอบตามถ้ำดับไป
พร้อมข้าราชการทงน้อยใหญ่
เขาส่งไปให้มันเดี่ยวนั้น
จะได้งามเป็นดังรำคำ
ให้เบกผ้ามายี่สิบดำรับ

แหวนมรรฐปนพเก้าึงประดับ
กับเงินห้าชั่งทงโต๊ะพาน
เจ้าชิววินายช่วยไปตั้งให้ถึงบ้าน

ของประทานให้คนขนตามไป
ถ้าเคินนุกเบของหน้าหาทงไม้
เมื่อทุกขยากอย่างไรมาบอกกู ฯ

รับพระราชนัญชากรมหน้าอยู่
แข็งใจจำตั้งบังคมตา
จึงตั้งให้จัดออมารอทำ
เจ้าชิววินายนำหน้ามาจากวง
ก็เบกของตามมาข้างภายหลัง
เจ้าสร้อยพ้านนงมาในอว ฯ

๑ บ้านพระไวยคนผู้อยู่คบคัง
 พดกชนนางน้อยใหญ่ไปช่วยปรอ
 ทำนผู้หญิงจนทองร้องเรียตบัว
 เอาทาร์พระทองมาต้องคัน
 พระหมื่นศรีเขาเรือนเดือนศรีมาตา
 ศรีมาตาอายุคนพันประมาณ
 นางวันทองร้องเรียกตุกสะโก
 ทำบุญอย่าให้ศันยเสียศรีทธา

๑ ครานนหารศรีมาตา
 ดำพันไม้ธ้อยเช็ดรอยไโร
 วจคแรงแบ่งผดพอเรือเรือ
 ได้แหวนมรรูปนพรคัน
 งามทรงดื่มหน้าส่ง่างาม
 นางเมียบเคียงข้างคอยประคอง
 เดินออกนอกชานสะท้านใจ
 แถ้วตั้งคันทาร์พิให้ศรีมาตา
 ศรีมาตาอายุใจมิใคร่จะรับ
 แคพอกมเข้าควยกนให้มันคง

๑ ศรีมาตากับพระไวยยังได้ค่าง
 พระหมื่นไวยเรียกหาบิดาพณ

พระตั้งขันธ์ตั้งมณฑลยบหนอ
 เจ้าเนตรวงบาตรรชอยเริงวัน
 ให้คิดเข้าชาวชาวตั้งค่อนชน
 ช่วยกันยกไปวางกตางพอกชาน
 ออกมาธารณะตั้งหน้อยหลาน
 แฝงม่านหน้าม้อยไม้ออกมา
 แม่แข็งใจไปหน้อยนะแม่หนา
 แม่จะเป็นเพื่อนพาเจ้าออกไป
 ไต่ยนิแม่ผัวว่าไม่ขัดได้
 ด้อดได้สร้อยทรงกะทักรัต
 คังนวดเนอโนถิวใช้นวดผัด
 ห่มผ้าขัดคตคณูรวทอง
 เดินตามแม่ผัวออกจากห้อง
 นางเยองย่องประจงทรงกายา
 พระหมื่นไวยคักเข้าไว้ค้อยท่า
 พอดบตาเจ้าก้มอัยตะมุนตง
 วันทองจับขัศคอกคอยตั้งอถตั้ง
 ประคองค้อยเทลงโนนบาตรพณ
 พอดอวางเข้ามาชมมัน
 ให้เชิญทันท้าวนางไปข้างใน

เจ้าสร้อยฟ้าถึงบ้านแอมม่านมอ
ให้เคื่องขุ่นงุ่น่านทะยานใจ

๑ พระภาณูจนบรมารบเจ้าสร้อยฟ้า
นำหน้าพานางย่างเยื้องกราย
ได้บรรดแล้วครี่มาตงเข้ามาเรือน
ชุดมุนแม่ครวฉิ่งหัวโดน
ข้างฝ่ายโนไว้พระพระภาณูจนบุรี
พระหมื่นศรีคยพระวงข้างขุนนาง
ครนพระตั้งสนนแดงตูกศษยถาย
พระพิจตรจตุกระจาดอังกาศ์ประเคน

๑ จะกตบักถ่าถึงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง พอเรื่องรางแดงทองผ่องอร่าม
ตั้งให้มุกข้างงาตั้ง่างาม
ตั้งแล้วอาบนานาชำระกาย
ให้คตแคนใจควหวอปรีย
ปนเขากบนามนแดงบนบัก
แค้นหมิ่นหม้อกว่าฝ้าหอยแครง
นุ่งยกอย่าง โบริานก้านแย่ง
ตุตะวันพอต้วางขนช้างพลาย

๑ ขุนช้างได้ข้างมาเงินเงิน
อ้ายเผงบงหวอด้านเป็นคดาญมา

เห็นตัวเมียเขาประคองขันเข้าได้
แต่อกคพมม่นไควไม่ถุ่นวาย ฯ
กบเผ่าแกไชตอนจำตั้งทงหลาย
เชิญขวัญนายไปนั่งข้างหลัง โพน
พระไวยเคื่องตำรับเตียงจำ โชตน
จัดตำรับจับกระ โทณขันน้ำวาง
จัดแจงมิให้มทชดขวาง
พระพิจตรจัดข้างเตียงพระเนร
ถวายเป็นจวรเหนือดยอมส่เส้น
พอจวนเพดพระก็ถ่าไปเขาราม ฯ

เชือกพอนถ้วนคามาผ้าแดงดี
เยื้องกรายเข้าไปจับกระจกหัว
ฉิ่งไปส่เอาคินหม้อมาพอแรง
ยังไม่คธาออกอกเป็นแดง
แล้วตุกมาทาเบ็งเข้าเป็นพาย
ห่มถ่านตั้งแดงตุเจ็ดฉาย
บ่าวไพร่มากมายตามพรมมา ฯ
โคงเคื่นชิตเฉียดเข้าชายป่า
บ่าวข้าตามแน่นถ่นประเดง

ตั้งบำวให้เขาบารอนรด

จะกรอกปากไม้ถนัดคักตุกลาง

๑ ขนข้างพันพดนักดพันเกรียว

เสียทุกไม่วามงอย่าแคง

ถึงตัวกูบรโดยกระดวียง

มึงพวกมากฝากไว้เกิดช่วยพตาย

ตัวฉันเทาเทาเรียกบ่าวข้า

แมกดับน่านก่อนอย่าร้อนใจ

วันทองร้องให้ไพร่หาม

คราวนเขาไปรดปรานเชียวชาญชิต

ขนข้างว่าถ้าพี่ไม่เมาแล้ว

ให้เมียมาสู่พรณในทันที

๑ ครานนพระไวยอรนารก

พวกขนนางต่างคนก็ตาไป

เจ้าชรวินายว่าองค์พระทรงเดช

พานางนารีศรีด้วี่ยฟ้า

๑ ครานนพระไวยเจ้าพตายงาม

น้อมกายกราบถวายบังคมไป

คุณเท่าเจ้าชรวศรีด้วจา

ให้พวกจำคานถแกวณกับชาวบาง

ตบหมัดไปทั้งกายให้หายล้าง

ประเดียดขวางออกมาได้หายใจแรง ๑

โกรธาตาเขี้ยวของเลี้ยงแข็ง

จะสู้ชนชนกำแพงก่าจะตาย

อันจรดองเดินเบตาเปตาเจ้าอย่าหมาย

ถ้าเจ้านายไม่แดงก็แดงไป

จงมือเมียมมาจากบ้านใหญ่

ผิวจะไปคอยเฝ้าเจ้าชวค

จะเกิดความเพ็ดทุดไม่ถัดตัวผิด

จงหยดยงซึ่งจิตให้จงดี

น้องแกวอย่าปรารมภทศครงพี่

ฝ่ายขนข้างวางริเซาวังใน ๑

ครนเด้อมคตายววยวิจาทค้อยผ่องใส

พระไวยมานั่งที่ทวศร์ด้จจา

โปรดเกศศร์ด้ใช้ให้พวกข้า

ออกมาสั่งให้พระนายไวย ๑

ฟังความยินดีจะมีโทษ

แล้วตั้งให้คอบแทนพวกท้าวาง

ให้ผ้าด้านขาวดอกกับนอกอย่าง

พวกโธตนเตวตายนต่างกับบวญจน

นางสาวสาวที่มากตามตามตีบหัว
น้อยผู้ใหญ่ให้งามตามสมควร

๑ พระนายจืดแจ่มแต่งเคหา
มมานฉากซนกกก้าง
แบ่งปันกนกวงศรเคหา
ทำฝารอบขอบซดบี่ดงำ
ครนงานเสร็จแล้วแจกพวกอึกเค็ช
มิให้เขาคิดนินทา

๑ ฝ่ายว่าพระพิจิตบรมุษา
เข้ามาหาพระโวยไชยชาญ
จะไว้ใจหลวงปลัดกรมการ
พอเมษนมาตาพระนาย
แต่เกิดมาไม่เคยพรากจากอก
ถ้าพลาดพลงยังคิดดงบิตา
อนึ่งพระโวยเคียวนมเมยสอง
กตวจะตงหัวคณระระรานกัน
อนึ่งพระเคหาภริยาสอง
ไหนจะมีความสบายพอพดายงาม
ถูกร้าพร้าคดปากไม่พุดออก
เพื่อนฝูงเขาคำว่ากระไร

แพร่ผ้าให้จับจนครบถ้วน
แล้วก็ชวนกันดาเข้ามาดง ๆ
ให้ส่วยพ่ายยักรของนน้องหลัง
เคียงนอนเคียงนั่งห้องชาบนา
มิให้พวกศรัมาดามากรายกดา
ให้ยจำเพาะเจ้าพวกส่วยพ่า
ทงเงินตราผ้าขาวเทศด้วนหน้า
จนซนขาในเรือนก็ให้ทาน ๆ
ครนงานแล้วจะราชนไปบ้าน
ว่าราชการบ้านเมืองนหมากมาย
ครนนานก็จะพากันฉิบหาย
แต่ไม่ฉายทำงดด้วยศรัมาดา
มาคกอยเมืองใต้เกิดหนักหนา
อนาถาไว้ญาคิชาตพงศัพท
เห็นจะต้องทวงหึงเป็นแม่นมน
พอจงหมั้นครองคดย่าว่าความ
ดูเห็นคองส์ภักดีบประคิษฐูห้าม
คองว่าคความเมयरกันพร้าไป
อยบ้านนอกไม่ทะเลาะกับใครได้
ก็เอาแต่รองให้ไม่เคียงเบิน

เหมือนช่างกลาบาเต๋ยวมต้องตอ

ใครเงอริงกจะนงนาตากระเด็น

๑ ครานน โนมพระนายพตายงาม

เจ้าคุณจงไปให้ส่วสัด

ถึงตออันไม่ฉาดจะพตาคติด

ฉนรักคนที่ไม่มากปากสอพตช

เจ้าประคุณการุญเป็นหนักหนา

ทงอุปถัมภพอแม่มาแต่ไร

๑ เอพอกกตัญญูรักคุณ

ค้อยอย่เกิดแม่พอจะชชตา

ครนถึงสร่วมตอตกกอดตอแก้ว

จงตงใจจงรักภักดี

๑ ครานน นารศรีมาตา

ฉวยดำปากยากเย็นจะเห็นใคร

ถึงผอจะรักสักเท่าไร

ถ้าเธอไม่เป็นธรรมจะฉนแปร

๑ ครานน ท่านยายบุษบา

พอแมกโตตงใจยงน

แต่ใจแม้นยงกักรอยดั่งหนึ่ง

ฉนเมยต้องตอห้ามตามโบราณ

ต้องเมยร่วมผอคงเกิดเรญ

พอจงเป็นตราขุดให้

พุงความประนมกมเกศ

ฉนตรงทศรีมาตาออย่าพรนทอ

ฉนคงคิดถึงคุณแม่แต่คุณพอ

ฉนคนฉอดพตอฉนผอใจ

ฉนหาฉมวาทว่าไม่

จะฉนของคุณไปดั่งฉัญญา

โมทนาบุญแต่ฉนพอหนา

แต่ฉนมาหาตอด้วยทนต์

พอจะตาเจ้าแต่ออย่าหมองศรี

ฝากทอฉามเจ้าสับไป

กอดคอบตาเขารองให้

พอแม่อย่โกตโตตแต่

กัยงไม่เหมือนคุณพอกับคุณแม่

ตงแต่จะระถ้าทุกคำฉน

ปดอบตอฉวออย่าฉน

หม่อมหมนเชอกรับปฏิญาณ

กฉนจะหังกฉนฉวอขายชาวบ้าน

เป็นกับใครก็ราคาญไม่ฉนคน

แม่สอนเจ้ามาแต่ข้อยกว่าวิชัยพน
 อย่ำทำชวเพราะว่าตวของคัวจน
 ใครจะคำเจาะจงกขังเขา
 อนคนต่นานคอกจงออกคัว
 จงขอตล่ำหั้นตั้งยมค้อยเจียมตาม
 จงชอขตรงค้อยผวรกตวเกรง
 ปรนนิบค้อยำให้ชคหน้าใจเขา
 เขาชของตำรพนหมนเกบไว้
 ต่อนตกแตวบออกอเมยรบ
 ทงอมอกรกชวยคกเคอน
 แดวเรียกขานช่ายทโกตชิต
 เฝยพตคานเมองมาอย่าไว้ใจ
 ว่าพตางถ้ววมถ้อยคอกตลกแก้ว
 แดวตลกตงเวอนมาทงตายาย
 พระกานญจนบุรีศรีมาตามาตั้งพ้อ
 หนึ่งชระแง้แตตามจนตุดตา
 ๑ ครวนนจิง โฉมจมนโวย
 ำใจช้องคตระตวงศคีชร
 ครนตั้นแตงถ้วมค้อยคตตั้งคัม
 พระจันทรจรมแจ่งกระแจ่งตา

ตุดตำคณูแคเพียงอดนนเป็นคน
 เขาเปรียบเทียบจงถุทนคองเกรงกตว
 จงขอตเขาอย่าตำออยค้อยพ้องผัว
 ถ้าคนชวเขาคงเห็นเป็นไปเอง
 อย่ำให้คนทงปองถ้วมช่มเหง
 อย่ำครนเครงค้ำวกับชวไทย
 การเวอนการเหยำเอาใจได้
 ระวังระไวคุดแตอย่าแซ่เชื่อน
 ตั้งกาชบอจจอยเพอน
 เองเป็นคนค่นเวอนมาแต่ไว้
 ช้อยายทคกับช่ายเต่าเขาไว้ให้
 อดวยเกิดเหตุเกทไถยอย่ำทงนาย
 แม่จะตาเจ้าแต้วคตวันต่าย
 พระนายก็ตามตั้งตงนาวา
 ำนาคาคตอไหดชาบตงอามหน้า
 ตัมแหตมแตวกมายังห้องนอน
 จำเดิมไค้อยู่ครองตองตัมม
 ตัดภาพพุนถ้วมถ้วมคตทกเวตา
 ตตตัมเหตี่ยมพระเมรุภญา
 คตวงคาวาไฟโรจนจำรัสแพรว

เตียงเรไรหิ้งหิ้งนึ่งนอนวัน
 หิ้งห้อยพรขยพราวดูราวแวว
 เมตงผกตังเคตาเขาเกสร
 เวณฟ่องระของปลิว
 โอวาปานฉะนศร์มาตา
 ว่าพนคตายรักหักใจจาง
 นกฤทหนิงเจ้าเจ้าสร้อยฟ้า
 อนึ่งนางยังไม่เคยชายเซยชิต
 งามเมื่อจะพราวจากพิจิต
 แค่ออก่อนบ้วนใจโยไปมา
 พระจันทร์ตรงทรงกตดอยุ่หมตเมฆ
 พระหมื่นไวยอาบนารชำระกาย
 เห็นขวัญอ่อนนอนนึ่งสนิทหลับ
 งามทรงส้มศร์กริยา
 พระไวยคิดพิศวาทเพียงชาติจิตต์
 ดูปโตทงหลับประคัมประคอง
 ๑ ครานนารศร์มาตา
 เห็นพระนายหนักแค้นด้วยแต่นงอน
 หม่อมขามาโยจนก่อนคน
 เมื่อจะมาตาห่ออ่อนแค้โดยดี

เต็นะนักจกระจันต้นนึ่งแจ้ว
 อยที่แถวไม้กระถางวางเป็นทิว
 ภาวนินบิรินทร์อนมาตั่วดิว
 พระไวยคิดนึกถึงสองนาง
 จะนทรานงหนักคะนึ่งหมาง
 จะระคางชุ่นแก่นไม้ชาติคิด
 นิตราอยุ่คนเดียวเปลี่ยวเปล่าจิตต์
 จะไปก่อนแต่กคิดถึงศร์มาตา
 เจ้ากคิดขอดีด้วยไวยหนักหนา
 จนเวตาเยี่ยงเยี่ยมส่งยามปลาย
 ฮิตเรกแพรวพราวกระจ่างฉาย
 แดงผเหมายเข้าห้องของศร์มาตา
 อัจกตัมแสงส่องท้องนวลหน้า
 ๗ เป็นนวลปลั่งดังทนายาทอง
 เข้าแนบชิดชิดตงประจงคอง
 ไฉนน้องจึงนึ่งสนิทนอน ๑
 ดมตาแดงกตูกชนหจากมอน
 คมค่อนเบือนหน้ามาพาท
 หลับได้ทันแต่ฤจึ่งมานี่
 ฤทอ่อนหลับดอบหน้ามากระมิง ๆ

๑ อนิจจาแก้วตาของพี่เอ๋ย
จริงจริงนี้จะทำให้เจ้าพี่

พระพายพัดหอมหวลขวัญใจ
ครนหวอนอนแดงก็จรมาทานาง
เมื่อกจากมาจนนั้นได้ตั้งญญา
นี่เปล่าเปล่าแควว่าหน้าห้อยใจ

๑ ใช้หม่อมมอญามาเดินคนเช่นนั้น
เห็นแต่ใจจับได้ไม่เขียนค
กระหนัดหม่อมหมื่นจึงชนหน้า
เชื่อว่าใครไม่เห็นเป็นทตบ

หม่อมมอญามาทำจำใจอยู่
ที่หน้าพูดจริงไปพลอดนัยกอดกุม

๑ พระคาร์มควรเจ้าศรีมาตา
พยอมแพ้แต่ไม่แก่ด้านอนนาง
เกิด โทธาพาดนต้นนเดียว
พิรณโรยไปรยล้าดกระเซ็นปราย
จนพลดกรกครนคตินตะถอก

คะตงกระทมกตบกระแทกกระเทอนคัง พอดฝนถมกตอยผอยนทรา ฯ

อย่างอนว่าไปเคยเจ้าพี่ยั้ง
เมื่อกนงเดินอยู่ที่หอกลาง

ก็เพดินชมมิ่งไม้ในกระถาง
ไม่ควรตรงแควงคำระกำใจ
หากำหยามข้ามหน้าของน้องไม่
มาปรับใหม่จบนางข้างตะที่ ฯ

ไม่หน้าชนมาปลาทำจ จ
ถ้าเขาไม่แล้วไม่มทจรว
เหตุว่าเขาขครันจะไปจับ
จึงแกตงกตบมาพาโตทำโพลตุม

ด้วยรูปฉนั้นไม่ตั้งจะชวยชุ่ม
ที่หน้าจับจริงไปจับอยู่จนจาง ฯ

ข้างเจรจาคัดพ้อเดินทกขอย่าง
พดวงกวางมอกอดไว้กับกาย
เปรียงเปรียงอดนคระนองด้าย

พระพายพัดพางเพียงพิภพพัง
และกระถอกฟองเฟอะชนพุ่มผ่ง

พอดฝนถมกตอยผอยนทรา ฯ

ตอนที่ ๓๔ ขุนช้างเป็น โทษ

- ๑ จะกล่าวถึงพระองค์ทรงศักดิ์
 สถิตยเห็นพระแท่นแว่นฟ้า
 ถึงเวลาดพระกษัตริย์ได้ยาดัน
 นางในถันหน้าข้าทูลละของ
 พระขำระดระดทรงสถิต
 ทรงพระแสงเนาวรัตนชัชวาลย์
 ประทับพระที่นั่งมถดงกษัตริย์
 ครัดประภาษราชการบ้านเมือง
- ๑ ครานขุนช้างเห็นดวงจิ้งหระ
 ชั่วคอยู่ใต้พระบาท
 อยู่ในมหาชากว่าแปดปี
 บัดนี้จมีนโวยใจคะนอง
 แต่คอยแถมหน้าข้าท้าวทาย
 บ่าวไพร่กว่าร้อยต่อย่ำไป
- เป็นปักหลัก โดกนาถา
 พอดีริยาเร่งรถชนเรื่องรอง
 ดงจากขาดันแต่ดีจอกนอกห้อง
 หมอบชมมัยคอกยจ้องประจางาน
 ปรงปนประทีนกลิ่นหอมหวาน
 พระภูษาตอกทอของพระ โรงเรื่อง
 อำมาคยหมอบนอบน้อมประนมเนื่อง
 แด้วข้าเดื่องมาข้างเหต้ามหาชาก *
- ขอเดชะฝ่าละอองปกเกล้า
 แต่เกล้ากระหม่อมเป็นข้าฝ่าละออง
 แต่หวายเปรี๊ยะยังไม่ได้ถูกต้อง
 ทูลถองกระหม่อมฉิ้นแทบบวรโดย
 ถึงเจ้านายของมิ่งหากตัวไม่
 พอกขุนนางชวงไว้จึงไม่ตาย

* คำ "มหาชาก" ใช้ในหนังสือเสภาหลายแห่ง ผู้แต่งตั้งไว้คำ
 "มหาชาก" แต่เหตุใดจึงใช้คำ "มหาชาก" นี้ตั้งเสียอยู่

เมื่อขณะทบทองร้องคำว่
ได้ห้ามปรามรู้เห็นเป็นมากมาย

๑ ครานนพระองค์ทรงธรรม
พระนั่งนกรักความตามกัจจ
อนจะร้องทำทายถึงนายเจ้า
เหตุเกิดความยุ่งขนงนง
ครนเค็มเมวเข้าจะวามนหยาบคาย
เกินกันแคตระนอยค้อยเดยบเคยง
เม้นจะนั่งความไวไม่ไต่ถาม
จะถ้อว่าเจ้ารักแล้วหนักไป
พระตรีเสร์จครตั่งตำรวจใน
ตำรวจรบตั้งวงเป็นตั้งคต
รับตั้งให้หาไปในบดิน

พระไวยแจ้งกัจจาเรียกข้าไท
นั่งตมบัถนถานเป็นการเร็ว
เข้าไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม

๑ ครานนพระมื่นนรินทรราช
เหวอ้ายไวยอย่างไรเมื่อทำงาน
เคตค้อยแล้วมีหน้าข้าทำทาย
ใครได้เป็นเจ้าของอ้ายข้าง

ถดอหน้าขนนางต้นทงหลาย
เม่นมตค้อยชอกววยซิงชว

ได้ทรงฟังถ้อยคำขนข้างว่า
ชอชอกวาทศทจะจรง

มันจะเด็กได้เอาให้ใหญ่ยง
เพราะอ้ายนถอหยงว่าพอเดยง
อ้ายไวยอ้ายจิงทะเลาะเบาะเถยง
ครนค้ำมมหนักเหวยงเอาสำใจ
อ้ายหมิ่นไวยก็จะหยามชนหยาบใหญ่

โกรชใครก็จะพาดพาโตค
ไปหาตัวจมันไวยเข้ามา

ครนถงทบานบอภพระหมิ่นไวย
ขนข้างทศคตเป็นความใหญ่
ตงบันโคเคินเหยาเข้าจงพถน

เอาสำกรบคาคอจมมมัน
บงคคตค้อยฟังพระโองการ

มีพระสั่งหนาทอยู่ณาดถาน
จิงอ๊กหาญข่มเหงอ้ายขนข้าง
จวงจายเจ้านายได้ทศค้อย
เอ็งอ้างว่าไม่กตคตคตอวใคร

พวกขุนนางขุนนางเข้ากวาง
ถบถบถบถบถบถบถบถบ

๑ พระโดยทูลตามข้อขอเดชะ
ซึ่งขุนนางกราบทูลพระกรุณา
ทูลขอว่าหยามข้าเป็นคำหัด
ขุนนางไปช่วยงานเมื่อวานนี้
ถบถบถบถบถบถบถบถบ
เข้าหยดหยดออกมาราคาค้อหน้าคน
โม่โม่โม่โม่โม่โม่โม่โม่
เต็มอวยค้อหน้าธารกำนัล
เมื่อครั้งนั้นกระหม่อมฉันได้เจตน์มี
จนตลบลบชบชบชบชบชบชบชบชบ
ทั้งตลบลบชบชบชบชบชบชบชบชบ
ถบถบถบถบถบถบถบถบ
เดชะบุญกระหม่อมฉันไม่บรโดย
ชอนค้อชบชบชบชบชบชบชบชบ
เมื่อวานนี้ขุนนางอ้างความหลัง
กระหม่อมฉันบอกถบถบถบถบถบถบ
๑ ครานนพระองค์ดำรงภพ
ข้างต้นความดูเห็นเป็นอาญา

แต่กระหนมยงหาพังไม่
จริงเท็จเป็นอะไรให้อำมา ๆ
ข้าพระพุทธเจ้าไม่มุด้า
เด็กแต่รังแกตั้งว่าเขาแต่ดี
แมนเป็นตั้งคยจงประหารให้เป็นฉ
รับประทานอาหนักเขาตั้งตน
กระหม่อมฉันห้ามปรามเป็นหลายหน
เหลือทนแล้วจึงได้ฉฉฉฉฉฉฉฉ
คำทอลอดชอกระหม่อมฉัน
แต่เด็กตั้งร่ำรำเต็ก โปนทนา
ขุนนางพาไปฆ่าคตในป่า
ถบถบถบถบถบถบถบถบ
ถบถบถบถบถบถบถบถบ
แต่ถบถบถบถบถบถบถบถบ
ถบถบถบถบถบถบถบถบ
มิให้คนเห็นคตด้วยถบถบถบถบ
พุดตงตงได้ย่นถบถบถบถบ
แมนมุดคยชอถบถบถบถบถบ
พังจบทพระโดยให้ถบถบถบ
แต่ข้างปตายกถายมานครบถ

จำเลยแก่เป็นนครจรมหคโทษ
 เข็ญซ้างหมั้นไวยมน์ให้ถว
 มั่งแกดังชวณเอาไปใบบ้าใหญ่
 มนธู๋นงความมากกว่าแปดมี
 ข้อหยามซ้ำซ้ำหัดเขาปฏิเสช
 มินบออกถ้าวเด่าท่วทุกตัวคน
 ๑ ซุนซ้างไตพงรบดังถาม
 ด้วยจริงใจในอกกตักใจ
 แข็งใจกรามทุดไปหนที่
 ซึงพระไวยกรามทุดพระกรุณา
 ซึงจะไตค้ำหามิไต
 ถ้ามักกจะมทของอิง
 ครนเกตุกัระหม่อมพ้องหาว่าค้อยตบ
 จังเสกแต่รังใส่เอาเป็นค้ำมุต
 กระทบมฉินจะไตว่าหามิไต
 ต้อให้พุดจาประดำเมา
 อินททาดังเจากถ้าวธ่าหัด
 ถ้ามั้นไม่จริงจดังเจเรจา
 ๑ พระองค์ทวงภพตบพระเพลา
 เข็ญซ้างนางซ้างเสวออย่าเข้าใคร

จำจะซักซ้างโจทย์ให้แตกฉาน
 ว่าประมาณชายุตักเจตมี
 เขาชอนทบไว้แล้วแต่หน
 จนวนนเองว่าค้อหน้าคน
 เกิดวาทชนเพราะเหตุนเป็นตน
 น้เนาะเข็ญเหตุผลเป็นอย่างไร ๆ
 เห็นว่าความเก่าเกิดกัหวันไหว
 เหงื่อไหลโทรมตัวกต้ออาญร
 พระบารมีปกเกล้าเห็นอเกล้า
 ถ้วนแต่รังแกดังว่าใช้ความจริง
 แกดังถ้าวเด็กได้ให้ใหญ่ยัง
 ไยจึงนงความไว้ไม่กรามทุด
 แกดังจะถบความร้ายให้หายศุณย์
 เขาความเท็จเพ็ดทุดแต่โดยเดา
 พระหมั้นไวยยุแยงแกดังมอมเหต่า
 แล้วเขาความร้ายมาบ้ายทา
 มั้นมิสคัยขอพระของคดังโทษา
 วัพระราชาญาจนบวรโดย ๆ
 กุจะเขาความจริงให้จังได้
 บวรคาไปช่วยงานเมือฉนวน

ใครเห็นเป็นอย่างไรให้เร่งว่า
 ชนข้างฉางหมิ่นโดยใดทนต์
 ชนข้างหมิ่นโดยฉางข้างความหลัง
 เมื่อเด็กเล็กเขาไปต่างให้วางวาย
 เมื่อชนข้างฉางฉางหมิ่นโดย
 อย่าได้เขาข้างใครให้เจรจา

๑ บรรดาข้าเฝ้าเหล่าไปงาน
 กระทบมณีนจำได้ได้ทุกคน
 รับพระราชทานเหล่าเงินเมามาย
 ชนคงทาทอดคนฉางหมิ่นมาน
 พระนายตายหน้าฉางไปฟง
 ชนข้าง โป่งปากหากคะนอง
 ว่าเมื่อพระโดยอยู่กับมารดา
 เขาไม่ซุกสับตงที่ตรงไร
 พระโดยซัดใจก็เรียกภาว
 ชนจะทาทอดฉางถึงเจ้านาย
 แต่ชนข้างกินเหล่าเมมาเต็มประกาศ
 ไม่เข้าใครได้กตเป็นมณฑิต

๑ ความนพระองค์ผทรวงขรม
 วจนจัญไปตด้วยพระปรีชา

อย่าเห็นแก่หนารุนนางแต่เศรษฐี
 พาทถึงเจ้ากตาวหยาบคาย
 พดตงตงโดยนดินทงหลาย
 บุญคือไม่ตายจึงรอดมา
 เต็มเมวฤาไม่สู้หนักหนา
 จงเร่งว่าอย่าได้เห็นกับบุคคล ๆ
 จึงกราบทูลพระโองการตามเหตุผล
 เป็นคณด้วยชนข้างไปช่วยงาน
 แดง้วนวายจากถ่วงห่าหามู
 แดงพุดจาเถยวพานถ่วงของ
 จงตงตงตอยคณมกกอง
 ร้องถ้าเด็กคความหลังออกคตงไป
 ชนข้างเขาไปซ่าโนบิวใหญ่
 เขาซอนท่มทมิได้จะให้ตาย
 มีดาวชกซาดมคว่าหงาย
 กระทบมณีนทงหลายไม่ได้ยิน
 จนเปิดองผ้าจากกายความอายสิ้น
 พระภมिनทรวงทราบบพระบาท ๆ
 พิเคราะห์หค้ให้การพระยานว่า
 ชนชอทหยาบชานนถ้ำคณ

๑ ชนข้างฝั่งพระองค์ทรงถามซัก
เหงอไหลหนาหลังตงพรังพร

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีบาท
ซึ่งถอยค้ำจมนไวโดยไร้อัจจา
ที่จะโคตรนนทามใด

ขุนนางเข้ากับพระไวยไปทงน
กระหม่อมฉันจนใจไว้พวกพ้อง
ถ้าเม้นแพ้งต่างให้วางวาย

๑ ครานนพระองค์คุมทงไชย
ย้ายขุนข้างเอามุ่สามาพาที
แก่พระยานร่วมกันยังคิดใจ

เดยวณแพทานบนจนพระยาน
ถึงจะพุดจาประดำเมา
ถ้าตั้งกรมเมืองให้คิดไม

แต่ครั้งนชายไวยดีไปรดปราน
จะเป็นเข้ากับชายไวยใส่ความมัน
จ้าวจะต้องพิสูจนตามกระบวน

เท็จจริงข้างใครให้คนดู
จึงควรที่ว่าข้าเย้ยชายขุนข้าง
กู่ได้ถามความซื่อว่าหยาบช้า

๗ เป็นทกชนกมอประนมกัมน้าอยู่
๗ เป็นครจขทตพระกรุณา

๗ องค์พระหริราชนาถา
๗ เด็กแล้งใส่ว่าธำรพัน
๗ กถ้าวพอให้กตบความกระหม่อมฉัน

๗ เพราะเป็นพวกเดียวกับพระนาย
๗ ได้ยู่ก็แต่คองพิสูจนักวาย
๗ กระหม่อมฉันขอถวายนซึ่งชั่ว ๆ

๗ วินิจฉัยในตำนวนถวนถี่
๗ ในคดีพิรุชทุกประการ
๗ ผลิตวิสัยความหตวงกระทรวงศาล

๗ อ่างเฮงยังกตบค้ำนทุกคนไป
๗ ก็จคิดเอาเป็นช้อพิรุชได้
๗ ครัวเดียวก็จะโตเท็จจริงกัน

๗ ไพรบ้านพลเมืองก็ตอดน
๗ จริงเท็จทงนไหนใครจะรู
๗ ให้มันตั้งตำนวนที่ค้อสู้

๗ ตัวกูจึงจะพันคนนินทา
๗ มิ่งอ้างข้าราชการก็พัวหม่น
๗ พวกขุนนางต่างว่าไม่ได้ยิน

หมากพลูใส่กระทรงประจวบเจียน
 เครื่องตงตั้งเวศกรงพาด
 ฝ่าขวานงฝ่าขวานห่มพรมลาด
 หม้อเข้าหม้อแกงใหม่แดหม้อกรัน
 กระตึกเหล้าข้าวสารเชิงกรานใหม่
 ครกตำคนไข่ไก่พะเนง
 ขนช้างกับพระไวยโตบุญชา
 มัดเดี่ยวใจได้มาสารพัน
 เข้มเนทตเด็กรั้งเจ็ดคำ
 ที่คำหนักแพโงงโรงนา
 คำสำบาดแข่งชกขาคฤษณอำนาจ
 เขาเชือกผูกเอวไว้ให้คืบคืบ
 ๑ พวกชายหญิงวงพรตค้ำนา
 ผู้ใหญ่เด็กเจ็กฝรั่งทงละวา
 นางสาวสาวอยู่ในเรือนเห็นเพื่อนอิง
 ชวนเพื่อนเตือนกันให้รีบไป
 ที่เฒ่าแก่อยากดูไม่อยู่บ้าน
 ที่โรงเรือเหลือหลอตามคนครวญครัน
 พวกท้าวนางในจ้งทงปอง
 วิชาขุนช้างกับพระนพวง

ทงขบเทียบดอกไม้บายศรี
 มมะกรูดส้มป่อยกระแจะจันทน์
 เตื่อสำตสายสิญจน์ให้จตุตถรร
 กระโถนขันนาคงทงกระแจะ
 ข้าตะไคร้หอมกระเทียมพริกแห้ง
 ทงสองแห่งจัดหาให้เหมือนกัน
 กรีบตั้งบาตรชำระมธุมน
 ถ้วนจบครบครันตั้งบุญชา
 นกการทำให้หลุดไปปักท่า
 ข้ามวงหาผองใจก็คอยดี
 ละครดาการอ่านตำนานถ้วนถึ
 ประจำที่คอยท่าแต่ดีจมา
 ทงสาวหนุ่มกลุ่มกตมาหนักหนา
 แว๊กข่ามอญดาวมีดาวไป
 ดุกทะดังออกมาไม่เข้าได้
 ดพระไวยกับขุนช้างค้ำนาถิ่น
 อุ่มดุกจุงหลอานเป็นจำระหวั้น
 ยัดเยียดเบียดกันอยู่ถ้วนถาย
 โสณจำข้าหลวงต้นทงหลาย
 เวลาย้ายฉนั้นจะค้ำนา

๑ พระกรรมวาจาตั้งกบงค
พระหม่นไวโยให้ชนข้างเหนือหน้า
เต็มชนข้างเป็น โจทยกัจฉา
เป็นลคยบรรพของถ้านอน
กบของซึ่งเขาเป็นขุนนาง
ปรึกษาเห็นพร้อมกันในทันใด
พาดำเนนย่างย่องทงส์ของนาย
ชำระตวัดระหัดทงส์ของคน
ผู้คุมกมยิตทางเชือกไฉ
ทรมฝังตงชนนาพกา
คัมของหมิงดำรงทงส์ของข้าง
ผู้คุมเอาไซ้ใหญ่เข้าใส่คอก
พวกผู้คุมกตมัดไม้ตะวง
พระไวโยคนนมัวชา
ฤทธิเดชพระเวทเข้าจับใจ
เอาจำเลยขึ้นเหนือหน้าดำข้างบน

๑ พระองค์ทรงฟังขุนข้างว่า
แพ้เขาเล่าว่าไฉ่ได้ไป
ด้วยสันคตม้นกับตเขาซึ่งหน้า
ชัยโกหกแผ่นดินกะดาวน

ตามคำหวั่นโยยการโบราณว่า
ขุนข้างดำฝ่ายใต้ให้ส่มควร
แต่ได้ตามคตกนถถน
ขอพลัจฉนเป็นส่วพระหม่นไวโย
ขุนข้างตองดำข้างฝ่ายใต้
แล้วจึงคุมออกไปนอกมณฑล
ผู้คุมรายกำกับอยู่ดับต้น
ชนไก่แล้วก็ตงในคงคา
จับดำไม้ไผ่คอยพาดป่า
ชำมวงเข้าดำเข้าข่มคอก
พอขุนข้างดำมคักผู้ตมื่อ
พวกคนตทำทชออกเพรียกมา
ขุนข้างร้องโปรตก่อนพฤทธิเจ้าชา
เข้าชาทำมาให้ตของคน
ทนไม่ได้หัวพองสยของชน
เข้ามนครตงมาชาคคใจ
ชะตาอ้ายเจ้าถ้านอนใหญ่
กตบพาโลว่าอ้ายไวโยใช้เวทมนตร์
มันแกตงว่าจะให้ชาดำชกทน
ชอบแต่เขียนเสี้ยให้บ้นคนเช่นนี้

๑ ฝ่ายท่านจตุสดมภ์มราช
 คนโทษถึงมรณาอย่าไว้ใจ
 ข้ามรดงเหตักคะตคะตณ
 ไซ้ครวนขอคาไม้ปรางค์
 ขนข้างถกจำกัดรอนถวนตำมชั้น
 ผุคมรมโรกไม่ตูก
 ข้ามรดง โกรธาคว้ามืดหวาย
 ตชาคว่าหงายตายข้างมิง
 ขนข้างเขาใจเขาไม้พ้ง
 ข้าปากแถบดินปลัดนา
 หีบเอาก่อนขหมาได้ปากคน
 ตากครวน โกรกกรากปากร้องเพลง
 ข้ามรดงร้องข้ออแห่ม
 อ้ายอปรียเอาชเคยวได้ปลา
 พวกผหญิงแถมมาหันหน้าหนี
 อ้ายพวกหนุ่มคะนองมันร้องเกน
 พวกบ่าวมากับนายพลอยชายหน้า
 ข้ามรดงดุคคว่ำพาคัวไป
 คาไม้จริงยงตะบุดใหม่
 เขาอิฐหนูกัน โด่ง โยงหัวคา

ประกาศตั้งขุนหมื่นน้อยใหญ่
 ไปตั้งให้เจ้ากระทรวงทรวงพิศัต
 ประทกประทาห้าประการไม่ให้หนี
 สี่ข้ามรดงจะมาพาไปคก
 เคยย่างยาวก้าวสั้นถมปลก
 ทำเป็นจุกเจบของรวงอของ
 บ้ายดงทงถาดังตาฝัง
 ผดกเดี่ยวเพองหนงบอกคำดา
 ถูกขนคตงทำเป็นบัว
 แก่ผานงทงดง โทงเทง
 เอาหัวขนเจ้าเด่นเค้นเหยงเหยง
 คนคุดคุดตเบ็งเข้าคุดยคา
 กจะแก่มึงคุดยหวายให้หายบ้า
 แก่ผาดง โชนออกโพนเพน
 ดันทรวงเป่อมันเหลื่อเถน
 ไมโจงกระเบนเดี่ยวบ้างหนี้อย่างไร
 อึงพวยผดยผ้านานึงให้
 เอาเข้าในคูกขิงจำกัดริงตรา
 ไซ้ร้อยแหต่งแกต่งสัตว์ให้แน่นหนา
 ได้ข้อมน้อยคร่ำให้ตังคัว

๑ ขนข้างคองพจนางถึงสาหัส
 จะไหวถึงก่ไม่เตใจดิ้นรว
 มุคปากภาวนาหน้าเป็นหลัง
 การะนึ่งยั้งมูระกุดะไล
 หิริบักขาหิรามักเช
 มุคทะกังทงกระทะคนกะทิ
 ขำมรง โกรธาคำอั้งมี
 เขาจะได้ตรวจคนมันวุ่นวาย
 ขนข้างร้องขอโทษอย่าโกรธขง
 จงตลกก่อนผ่อนนคลายให้หายใจ
 เขอกระหนต้อยา โกรธโทษถึงตาย
 พอให้เขาตรวจจตราชยาอของ
 ๑ จะกล่าวถึงวันทองผ่องใสภา
 ด้วยผัวไปเป็นความกับตูกชาย
 พออ้ายพลับกลับไปร้องไห้งอ
 ลั่งเข้าคุกปรทุกทงขอคา
 เขาเอาไว้สูตคนกั้นกระซุง
 แขนงจนกั้นพันกระดานส่งสารนาย
 ๑ วันทองฟังเต่ามออกข่าวผัว
 กถึงเกิดอกเสื่อคนนอนอ่อนพัม

มีอรัดเอวโยงเอาโคลงหัว
 โขดวกูกิ่งวันจระมรโดย
 บัดคิตั้งซาเยแผดไฟต์
 มอดดอกขอไซคัจโฉมิ
 สัมกันตันเตเยะดี
 ค่อยปะเตะคกกระทิปากแตกตาย
 สวดอะโรอย่างน้อยยฉิบหาย
 มิ่งไม่วฤทธิหวยหรืออั้งไป
 เจ็ดคำตั้งสิบตั้งตูกจะให้
 แถ้วจะให้คำตดสิบคำตั้ง
 ครนมทำมุนายเขาโกรธขง
 ๑ ตนกัญแจแถ้วจจะเคตอ่อนคลาย
 ๑ อยู่เคหาอนไม่หัดับกระดัมกระด้าย
 ๑ จะดร้ายเบเนออย่างไรจึงไม่มา
 ๑ คุณพ่อเป็นความแพ้คุณแม่ชา
 ๑ พระพันวษากรวดกราดคาค โทษตาย
 ๑ จำคองนึ่งยั้งวุ่นจนเข้าด้าย
 ๑ เมอذنมายังไม่คตายฉีกขอรับ
 ๑ ทอดคคว้องให้จันตมจัน
 ๑ ดั่งจะคัมช้วนไปทันใด

พวกบัวช้อนอกคกกระตัง
 นวดเหยียบบนดียวทานาคอกไม้
 ถูกชนตณถานคณานเข้าห้อง
 เบ็ดฝาคั่วทงตองต้ามอน
 ไล่ตงในกระทายเบ็นหลายชน
 แลวตั้งให้อะเขยคกะเคยคมา
 แลวจัดแจงตำรองของกานัด
 ใ้หมวทเยยวชอหาปลาเทโพ

๕๕ ครนถงจอกเรือแลวรับไป
 บ้างแบกโตะของกานัดชนเข้าปลา
 ของกานัดให้ทานพศัด

จะขอไปตั้งเข้าเจ้าขุนช้าง
 พศัดเรียกข้ามรงนิยม

ข้ามรงรับค่านำตกเตย
 วันทองร้องอ้อพ้อข้ามรง
 ข้ามรงว่าไปเยี่ยมกนกไป

๕๖ วันทองแข็งใจเข้าในคุก
 หน้าเกลียดหน้ากลัวหนังกวพอง
 เขาไล่คอาหาหระไม่พานได้
 เอาการ้วยทงซึงกนคุดนังก

๕๖ ออของอดแะเขาแก่ใจ
 พอดมถอยค้อยได้สละคิพณ
 ประจงจ้องจับกุญแจไขกำมัน
 แลวหยิบชนปากสัดคักเงินตรา
 ปากนทกอบเบยเกลยมีคหน้า
 ทงเข้าปลาหาไปไล่ชนโค
 ๕๗ เหนอดมนนาผงเบ็นควัง โถ
 บรรทุกเรือแดงโมแลวรับมา ๆ
 ข่าไทยตามหลังมาหนักหนา
 ๕๘ ถงริมคกชนหาพศัดคักถาง
 คุณพ้อได้ปราณคคณบ้าง
 คูกควางอย่างไรคณไม่เคย
 ชวยพาฟ้แกไปเยี่ยมผัวหน้อยเหยวย
 เข้าประคหับเผยถึงคูกโน
 ชวยถอยคตงมากินเข้าได้หรือไม่
 ๕๙ ถอยไม่ได้โทษอย่างนพวันทอง ๆ
 แดเห็นคนทนทกซัดยคคตยของ
 ผอมกระร่องร่างกายคคต้ายคคคจวนรก
 เห็นวันทองชนไปให้อัวประหคค
 ๖๐ ใครม่แรงแย่งคคเขาไปกิน

๑ ขุนช้างฟังว่าควาซามเข้า

เคียวเข้าเป็นแบ่งคอแห้งไป

จะกินได้แต่ละคำเขานากดอ

วันที่ของปลตอบว่าอุศล้าหักถัน

เห็นผวยงหนึ่งครางนางช่วยบ่อน

ทั้งเนอพลาปลาไหลไก่อะเนง

แล้วถันหิวบอกพถันเท่านั้นเกิด

คิดถึงศรชนมานาคาโทรม

แม่คุณทูลหิวจริงรับไป

เพ็ดทูลผอนปรนช่วยบนบาน

วันที่ของว่าหาใครไม่ได้ดอก

จึงนึกมกถ่มกัมชวนไป

ขุนช้างว่าจริงแท้แม่ทูลหิว

ถ้าพันโทษไปรตลอดรตลอชั่ว

๑ วันที่ของว่าอย่าล่าออยไป หน้อยเลย

ตั้งช้อดกไม่คิดเสียดายตัว

ว่าพตางหยิบเงินในกระต่าย

ทั้งนายร้อยนายใหญ่ให้ทั่วกัน

ฝากฝังสามี่แล้วมิซ้ำ

ให้เงินพศัดักถลงนงรับไป

เป็นใส่ปากเปล่าไม่กถันได้

เขาน้ำใส่ถลวคอให้พอกถัน

คิดถึงตวอวางซามเข้าเผ่าละอน

ซันใจก็เกิดพ้อพ้อมแรง

เขาซันตักแกงแยแ้กค้อแห้ง

ขุนช้างแข็งใจกินถันซาม โคม

ประดักประเดิดพื่นก้อย่าหัก โทม

โถมกอดคอกกรรยาแล้วว่าถน

เขาเงินคิดทำนช้างโนให้ว่าถน

ขอประทานโทษคนให้พันโทษ

หนามยอกเขาหนามบ่งคงจะได้

จะช้อนพ้อพอไวยคู้ถักที่

จะรตลคู้ก็เพราะแม่ช่วยแ้กพี

แม่ไปไหนจะให้ช้อไปต่างวัว ๆ

พวกพ้องข้าไม่เคยช้อคณิว

ช้อย่ากถัวเลยออย่างไรไม่ทั้งกัน

ไว้กับนายขำมรจมี่มณิน

คนโทษทัณฑ์ให้ท่านทุกคนไป

ก็ถุกถาออกจากในคุกใหญ่

ซันบนเรือนพระไวยมิได้ซ้ำ

เมื่อขุนช้างเขาพาไปฆ่าต
จะตั้ง ตำรับบ้างก็เป็นไร
เมื่อตกชายจะตายแม่ไม่คิด
จึงเหี่ยวท้อร้องไห้ไม่คิดตัว
พระองค์กาดังทรงพระพิโรธ
เหมือน โทมถาผ่าขวางเข่ากลางไฟ
๑ วันของกอดพระไวยร้องไห้ถึง
เมื่อขุนช้างฆ่าพ่อเทนมรณา
ขอตัดหัวพาพ่อไปฝากวัด
แม่ไม่เห็นเจ้าตั้งกอนปนมบรโดย
อันผวรกัถหาหนกกกว่าตูกไม่
ถึงวารกจจริงจึงตั้งจะกถน
ซึ่งเคองขุนชนช้างที่ต่างผลาญ
ขอบุญอย่าฆ่ามาจของเวรเลย
เหมือนปล่ต้อยปล่าปล่ต้อยเต้าเขาทุกต
ตั้งขอตัดหัวเลี้ยงเจ้าเผ่าคุณแด
เจ้าเกิดนามารตาดนอมเจ้า
อาบน้ำได้เปิดเทให้หนอน
ขุนช้างขอตัดหัวหาขาน้อยน้อย
เอาทองคำทำกำไลสร้อยเสมา

ความหมกหมองอยู่เต็มได้
นหากพันชนใต้จรงรอดตัว
แม้รักแต่ชีวิตข้างท่านผัว
เพราะว่ากตัญญูข้างจะบรโดย
จะให้ทุกข์ขอโทษอย่างไรได้
เป็นจนใจตกล้วนระมารตา
ความทงนภจรงเหมือนเจ้าว่า
มารตาก็แจ้งอยู่เต็มใจ
เอาผ้าตัดทำธงแก้งได้ย
นอหรือให้รักว่าทกคำคิน
ตงบันใดตามคนเบ็นคนอิน
ก็ไม่เหมือนพ่อหมั้นของแม่เคย
กินมานานมาแต่วันลูกเอ๋ย
ถ้าพ่อเคยแต่ไม่ฆ่าท่านฆ่าแท้
ให้พ้นจากความเข็ญเห็นกับแม่
ตั้งแต่พ่อยังอยู่ในอุทร
บดเข้าด้ามเวดเอาตัดหัวขิน
แต่อ่อนอ่อนจนได้ควมมา
ให้พ่อไวยใช้ส้อยเป็นหนักหนา
ตะกรุดโทนมยาตั้งวันอย่างดี

ยามตรุษยามสังกรานต์ไปตามวัด
บ้างเด็กเด็กเหลือหลอตามคามมากม
ยามซนข้างรักใคร่ใครจะเหมือน
แต่ของมีในศัพท์วรรณถึงอันใด
๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕
ทราชนนถมตถมาก

อย่าคุมโทษโปรดเกิดให้เป็นตัว

๑ ครานพระไวยกใจอ่อน
ครนจะนั่งให้ซนข้างวางซัว
ถ้าบรรดย์ไหนจะมีซึ่งความสุ
ตถกอดมกมคอตายอันวายไป
ถึงซนข้างซัวซัวเหมือนหมาหมู
จะนั่งเดี่ยวที่เคยไม่เหลือวแด
คิดแต่จงว่าแก่แม่ไป
ครนจะซัดเหมือนไม่คิดถึงมารดา
แม่จงถนนาตาอย่าร้องไห้
ถ้าท่านโปรดก็จะปลดปล่อยรอดตาย

๑ เออพ่อคุณการุณให้จึงได้
แม่นพ่อช่วยเห็นไม่ม้วยไปจริงจัง

๑ ชะน่อยฤา มารดาข้างจำได้
เห็นว่าถนจนอันอย่างบนบาน

ถ้าพรตรีได้กายให้ถนถ
ไทนางศรีแม่นมหม่อมไป
ซัวแต่ดาวกับเดือนไม่ให้ได้
ถ้าซบใจแล้วไม่ซัดให้ซนมัว
พอหากเป็นทารถไม่รท
เหมือนทูลหิวทนคุณของมารดา ฯ

ได้ฟังมารดาอื่นวอนว่า
ถึงส่งมารดาอันสุดใจ

จะทุกซทุกซเขยเขยจนเป็นไซ
บาปกรรมก็จะใดกับเราแท้
เขากรอขทอความผัวแม่
กิดคงแก่คนเขาจะนิินทา

เป็นจนใจด้วยพระเกิดเกล้า
จะแกดั่งให้เวทนาจับตูกชาย

ตูกจะไปเพ็ดทชขยับขยาย
ถึงเวรตายแล้วถนพันกาดัง ฯ

แม่จะให้ค่าทูลตั้งสองซ่ง

คงประทังคล้ายโทษเพราะโปรดปรานฯ
นึกว่าไก่แล้วจะต่อด้วยเข้าสาร

เหกว่าท่านเศรษฐีผู้มีเงินทอง

เพราะได้เงินต้องขงจคงบ้าน

เตียงเมยเตียงขามาเป็นกอง

๑ เจ้าประคุณเทวดหัวของแม่เอ๋ย

ใจไม่อยู่กับดวงซัว

อย่าซาเชิญพ่อไปขอโทษ

จะได้บุญหนุนบดงกปกตบ

๑ ครานนพระไวยไชยชาญ

จึงปลอบแม่อย่าละเหี้ยเดียนาใจ

ร้องส่งศรีมาดาหาร่วมหมาก

กตัญญาแดงหุ้มปลายนพคุณ

แล้วพระไวยอานนำชำระกาย

นุ่งม่วงดีไฟดใหม่ตะเภา

พลงยมหยอกหยิกแกมศรีมาดา

กริบออกจากเรือนไม้เขื่อนแซ

ประเคียวหนึ่งถึงในพระราชฐาน

ครั้นแต่งดีโยทัยได้เวลา

๑ จะกล่าวถึงพระจอมจักรพรรดิ

สถิตย์เหนือแท่นแก้วแพรวงพริ้น

ด้วนแรกนรปรางเหมือนอย่างวาด

บำเรอบาทมฤทิกาเจ้าธานี

ปลดเรือนฝากกระดานชนห้าห้อง

เพราะเงินทองดินบนขของมารดา

อย่าถือเตยแมนเหมือนคนบ้า

พูดออกมาไม่ทันคิดแม่ผดขรัน

เหมือนหนึ่งโปรดแม่ให้ไปส่งวรงค์

พ่อจอมขวัญรับจรรยาอนใจ

ความส่งสารมารดานำตาไหล

ดกจะไปพลขอดตามบุญ

ทงหือผากานกรับบุญบู

บ่าวใส่ยานุทงฮุดเตา

กรายเข้าเคหาผดดีผ้าเก่า

ห่มหนึ่งไก่อปัดปากเกาแท้

แล้วรีบมาหอนงตั้งทานแม่

ชาวไทยฮัดแอตามคิดมา

ทงข้าราชการก็พร้อมหน้า

ก็เข้ามาคอยเฝ้าพระทรงขรม

ผ่านล้มบดขยขยามหาสงคราม

สระพวังพร้อมพระกำนัสนาร

เยี่ยมสระอาตนอดตะของผ่องศรี

บวรทมอยู่ในที่แท่นทองทรง

ครนอรณรังธ่างธ่างฟ้า
 เย็นฉานากหฬามอบพระองค์
 พระหัตถ์ซ้ายกรายจับพระแสงเพชร
 ประทับเหนือแท่นแก้วอันแวววาว
 เจ้าพระยาแฉพระยาพระหลดอง
 คอยฟังรับสั่งพระพนม
 พระองค์มดีหันหาทประภาษกาม
 ต้องตำแหน่งขนนางข้างกรมไต่

๑๐ ครานนจมนโวยวรนารก
 ขอเดชะฝ่าละอองบาทยุคล
 ควรมีควรกระทำหม่อมฉานประทานโทษ
 ด้วยชนข้างโทษถึงมรณา
 บดินมารดาข้าพระพุทธเจ้า
 เผ่าวงวอนเข้าคำรำไรไป
 ถ้าไม่วิบกราบทูลฝ่าธุลี
 ก็สุดแต่ณตั้งสารด้วยมารดา
 แต่เจ็ดชวบกพรากจากกันไป

ขอประทานโทษชนข้างไฉดักท
 ๑๑ ครานนพระองค์พงศกษัตริย์
 พระนงนกรกไครอยู่ไปมา

พระศนจากนัทรมาทที่ตรง
 เส่ร์จทรงภูษาอันอำไพ
 จึ่งเสด็จออกทองพระโรงใหญ่
 พร้อมไปด้วยอำมาตย์ราชกระวี
 ทกกระทรวงเฝ้าประณตบทศรี
 เจียบตั้งค้อยในทพระโรงไสย
 ความฎการาษฎรเรื่องนัยใหญ่
 ก็ทูลความตามในตำแหน่งคน

เห็นวางราชกักราบตงตามท
 พระเดชพระคุณเป็นพันคนนา
 ขอพระองค์จงโปรดขังเกล้า
 ต้องพระราชาญาอยู่คุกใน
 โศกเศร้าแทบชีวิตจะตักไสย
 มิไต่รับประทานซึ่งเข้าปลา
 เห็นทองทมคายกเป็นนา
 กระทบมณเกิดมาจนบดิน
 ยังมีได้แทนคุณเท่าเกศ

เหมือนหนึ่งช่วยชวของมารดา
 ทราบระหัดแห่งคำทมนไฉยว่า
 ครนมิไฉชวอ้ายชนข้าง

กุนไม่พอใจให้ใครแก้
ครัดแล้วตั้งราชธองเมืองไป
แล้วจงตั้งตัวให้จมนวโย
พระดังเสด็จเสด็จจากพระโรงคัต

๑ พระธองเมืองรับพระราชโองการ

บ้างถามเป็นพรพจนพระโดย
ใช้ทนายฉันทองเป็นตั้งคดี
ให้ข้ามรังไปถอดขุนช้างนั้น
บ้างถอดคาหาไม้มาตอยข้อ
ประเดียดหลุดก่อนภายนายขุนช้าง
ข้ามรูงนำมาหน้าหีบเสย
กับพระหมื่นไวยหนึ่งไกลกัน
ทั้งรักทั้งกลัวหมอบตอราบ
พระนายชายใจไม่เจรจา

ขุนช้างงกเงินเดินไม่ได้
ให้พวกบ้างเข้าห้ามมาตามกัน
เหมือนตฤกษะคาถาดวงตุงตพงพลุข
แคลคล้องตองแสงคตางความ

๑ ครทงถึงจอนพระหมื่นไวย

เข้าพะยงจงผิวให้เคลคลา

มึงจะแทนคุณนมจิงยกให้
เว่งถอดไอ้ขุนช้างในฉบับพัน
อย่าให้ใครคิดเขาคำตดถัน

กรายพระกรจรจรัดเข้าวังใน

ตณตณออกมาหาข้าไม้

ตรงไปประทับหีบเสยพัน

รับไปเรียกพลัดชมขมน

เขาช่วยกันถอดคคคตตรจนพดาง

อึ้งอ้อไปบโง้งเตียง โกร่งกว้าง

พะยงย่างย่องแย่งแข่งซาพน

เงยหน้าเห็นพระธองเมืองนั้น

งกนหมอบกราบคตณเข้ามา

กราบจนหัวกระมำคาคันซา

ก็อ้อถาถานราชธองเมืองพัน

พระไวยให้ทำเปิดชมขมน

ขุนช้างนั่งมาในนหนอดพรมพรม

หัวทฤษฎมเด็กเป็นก่องงาม

คนผู้คหตามคตอดมา

วันทองเห็นคใจเป็นหนักหนา

ขุนช้างกอดภรรยาเข้ารำไร

วันทองเจรจาว่ากับผัว
 เออแม่ช้ฉันไม่บรวโดย
 ตงแควนนไปเในเบองหน้า
 ไปคักเลื้อเห็นอไต้ลูกไม้กิด
 พระไวยตั้งสร้อยฟ้าคร้มาตา
 มัดเดี่ยวใจไต้มาสารพัน
 ดำรับขาวของเคียงเวียงวาง
 บริโภคอิมหน้าสำราญ
 ทงผวเมยอิมหน้าสำราญใจ
 ว่าพ่อจงเป็นสร้อยทุกนิรันดร
 จงผ่องแล้วแควตวคตาศรัทไทย
 ต้อเถอองกระเคื่องคินภิญโญ
 ๑ พระไวยน้อมคำนับรับพรพตาง
 ยี่สิบซ้งหวงจะแทนคุณพระไวย
 พระไวยตั้งว่าอย่าเขาไว้
 เขาเงินให้ยงนไม่ค้ครัน
 ๑ วันทองรูกริยาอชฌมาไศย
 ครันครันจอนค้ำก้ออาดา
 ทงหญิงชายพายตะเบ็งเว้งตะบั้ง
 ยายเทพทงมอองเห็นแก่เคนว่า

เจ้ารอดคัวเพราะพ่อฤาษีไซ้
 เพราะพ่อคุณไปรดให้รอดชีวิต
 จะมอบตัวเป็นข้าจนคัมภีต
 จะตามคิดไปทุกอย่งไม่ห่างกัน
 จักดำรับขาวปตาประจงสร
 แล้วเชิญวันทองให้รับประทาน
 ก้เชอเชิญชุนช้างกินอาหาร
 ยกดำรับของหวานมาวางพถัน
 เข้าไปหาพระไวยในเรือนนั้น
 นับวันคงจะได้เป็นใหญ่โต
 ขอให้เป็นบรมสร้อย
 จะได้พึ่งร่มโพธิ์พ้อสืบไป
 ชนช้างเขาเงินทองออกกกองให้
 พ่อเขาช้อชวใหม่ใจเตยงกัน
 เดียวนมไซ้อยุดอกกทัน
 เหมือนหนึ่งฉนเขาถันบนกับมารดา
 กอบเงินใส่กระทายสั่งให้ช้
 ตงหนึ่งโผนวาช้เต็มค้ำ
 กระทงถงเมืองสุพรรณไม้ทันค้ำ
 ดูรอดจ้มาไต้คักใจแท้

บริบทคือนรบริบทนเรณ

บนหนองเขยตยคตอกตเอ

ขุนช้างตั้งศรพระยาทานมตร

นิมนต์ตั้งฆตอศีเตวาทเคราะห์

บรรดาเพนเคหามาเยี่ยมแซ

พุดกนเคเย็นเยี่ยมเขายามปตาย

มารตคนเดียให้จัญไรหาย

ชัฒนาชำระกายถ้วนดำมวัน ฯ

ตอนที่ ๓๕ ขุนช้างถวายฎีกา

๑ จะกล่าวถึง โฉมเจ้าพดุงยาม เมื่อเป็นความชะนะขุนช้างนั้น
 กตมมาอยู่บ้านตำราญครัน เกษมสันต์ตั้งของต้มภริมาย้อน
 พร้อมญาติชาติอยู่แต่มารดา นกนกกตรกตราตะห้อยหวอน
 ใ้อว่าแม่วันทองช่างหมองนวด ไม่ต้มควรเคียงคู่กับขุนช้าง
 เอนเนื้อเควระหักกรรมมานำผิด นำชายมิตรหมองใจไม่หายหมาง
 ฝ่ายพ่อมบญเป็นขุนนาง แต่แม่ไปแนบข้างคนจัญไร
 รูปร่างวิปริตผิดกว่าคน ทรพดอปรียไม่คู่ได้
 ทงใจคอชวี โดดโหดไว้ ช่างไปหลงรักใคร่ไต่เป็นดี
 วนนนแพกเมื่อดานา ถกรวดซ้ำจะซ้ำให้เป็นผี
 ด้้นแก่นด้วยมารดาขงปรวณ ให้ไปขอชวีขุนช้างไว้
 แค้นแม่เจ้าจะแก้ให้หายแค้น ไม่ทดแทนอ้ายขุนช้างบ้างไม่ได้
 หมายจิตคักคิดจะให้มันบวรโดย ไม่ต้มใจจำเพาะเควระหมันต์
 อยาเดยจะรับแม่กตมมา ให้อยู่ด้วยบิดาเกษมศรี
 พรากให้พนคนอบาทวชาติอปรีย ยังคิดที่ยังมีความ โกรธา
 อดคักชืดชืดด้วยชวีใจ เมื่อไรจะวันจะดับหง้า
 เข้าห้องหวอนตะห้อยคอยเวตา จนสุริยาเดยดับเมรุไกร

เจ็บปวดจุดคบททวิบาท
 หนาวคตกกระเซ็นเย็นเยือกใจ
 ไตเย็นเสียงของยาประจำวง
 คตะเนบย่ำยามไค้ด้ามครา
 พัวขาวดาวเด่นดวงสว่าง
 จิ่งเส้นเหตาวาปลาให้พรายกิน
 ดงยันตราชะเอาประอก
 เป้ามนครเบองบนชะอุมมัว
 จับคาบเคยปราบณรงควบ
 ดงจากเรือนไปมิได้ข้า
 ๑ เห็นคนนอนด้อมอ้อมเป็นวง
 กองไฟสว่างดังกตางวัน
 จิ่งรายมนตรามหาสะกด
 ฤตพรายนายขุนช่างวางฉิ่งพร
 ทงชายหญิงง่วงมด้มหลับ
 จีปตาคาไฟมันไหลเออะ
 ไร่พรายถอดกตถอนถนถัม
 ย่างท่าถาก้าวไปโนทันที่
 มีแต่หลับเพ้อมะเมอฝัน
 ผู้คนเจ็บย่ำเนียงเสียงแค่กรน

ดาวตาดเคือนสว่างกระจ่างไข
 ดั่งตเคี้ยงคนใครไม่พูดจา
 ดยยดมดองดั่งดิ่งเคหา
 ดิเวลาปอดดห้วงทักทิน
 จันทรกระจ่างทรงกดดหมดเมฆฉั้น
 เด็กขมน้ำนยาเข้าทาดัว
 หยิบยกมงคดขุ่นใต้หัว
 พรายช่วยวนใจให้โคดคตา
 เส่จกรบบวิกรมพระคาถา
 รับมาถึงบ้านชนช่างพถัน ๆ
 ประคุดนมนคงชอบรวกน
 หมายถึงกัญญตรงมาหน้าประตู
 เตื่อมหมดอากรพณฑที่ผ้งอยู่
 คนผู้โอบบ้านกัชานเซอะ
 นอนทับคว่ำหงายก่ายกันเประอะ
 โงกเงอะงุงมไม้ดัมประดี
 รอยทิมถอดหลุดไปจากที่
 มิได้มีใครทักแต่ดักคน
 ทงไฟกองมืองกนทุกแห่งหน
 มาจนถึงเรือนเจ้าขุนช่าง

จุดเทียนระกวดเข้าสารปราย
 ตะเคียนคาตบานเปิดหน้าต่างกาง
 หอมทวนอวอดอบบุณผาชาติ
 เรณูพร้อมระจิวใจ
 ข้าไทยนอนหลับดงทับกัน
 กระจกจากหาดกัณฑ์ดับแวมวาม
 ม่านมุดมุดมากประจำกัน
 ชมพดางย่างเยื้องข้าเดื่องมา
 นิ่งนอนอยู่บนเตียงเคียงขุนช้าง
 เจ็บใจคงหัวใจจะพังพอง
 จะใคร่ถ่มขนช้างที่กต่างตัว
 พดางหงดงนอบนบอภิวินท์
 โข้แม่เจ้าประคุณของตุ๊กเอ๋ย
 เสรกรรมนำไปไม่รังรอ
 มันไปดูคมารดาเอามาไว้
 ที่ท่าคนกูจะแทนให้ทันตา
 เป่าตงด้วยพระเวทวิทยา
 คายใส่ผู้กไว้ไม่เค็ดื่อนคลาย
 © ครานนึ่ง โคมเจ้าวันทอง
 ที่นพดางทางข้าเดื่องนัยตามา

ฤคพรายโตดเรือนระเทือนผาง
 ย่างเท้าก้าวขึ้นบ้านดอกไม้
 เบิกบานก้านกาดตักกิ่งไธว
 ย่างเท้าก้าวไปไม้โครมคราม
 ตะเคียนระกอดอนดงตั้งชันด้าม
 อวามแดง โคมแก้วแววจับตา
 อททมจันทเคืองแก้วกัณฑ์หนา
 เปิดมุ้งเห็นหน้าเมว้นทอง
 มันแนบข้างกอดกตมประดัมดอง
 ชะยิบจ้องตาง่าอยากฆ่าฟัน
 นึกกตวจะถุกเมว้นทองนั้น
 ตะเคียนนอกแค้นนาตาตอ
 ไม่ควรเดยจะพรากจากคุณพ่อ
 มีพอกที่จะต้องพรากกัจากมา
 อ้ายหัวไธว้ข่มเหงไม่เกรงหน้า
 ขอขมาแม่เดว้ก็ขับพราย
 มารตักพันคืนโดยง่าย
 วันทองรู้ดีกกายกัถ่มตา ฯ
 ต้องมนตรมีว้หมองเป็นหนักหนา
 เห็นตุ๊กยานนัยนอยรัมเตียง

ถ้าคิดจะฆ่าผู้ร้ายให้หนักตัว
ชวนชมหลบตบมาหมอบเมียง
อะไรแม่แชร์ของทั้งห้องนอน
จะร้องโยโย่ใจผู้ร้ายมา

๑๐ ครานวันทองส่องไต้ภา

ถูกออกมาพ่นด้วยทันใด
วันทองประคองต้อคอกอดถูกรัก
เจ้ามาโยปานหนดอกอา

ไต้ดาตบ้านช่องกองไฟรอบ
อาของทะหงคว่ไม่กลัวไทย
ขุนช้างตนขนิมนิเป็นการ

จะเกิดผิดแม่คิดคะนึ่งเกรง
มีธุระสิ่งไรในใจเจ้า
มิควรทำเจ้าอย่าทำให้รำคาญ

๑๑ จมื่นไวยสรวลภาพกราบบาท

รักตัวกลัวผิดแต่คิดไป
ทุกวี่วันถูกชายสบายยศ
มีบ่าวไพร่ใช้สอยทั้งเงินทอง
ยังขาดแต่แม่คุณไม่แฉเห็น
ขอหนททุกข์ซึ่งเพิ่มพล

กอดฉวีรองคนจนต้นเตียง
พระหมื่นไวยเข้าเคียงห้ามมารดา

ถูกร้อนรำคาญใจจึงมาหา
ต้นทนาด้วยตุลย์ตาตกใจ
ครันรู้ว่าถูกยาหากตัวไม่

พระหมื่นไวยเข้ากอดเอาบาทา
ชมพักครว้ร้องไห้ไม่เงยหน้า

เขารักชಾಯู่ทุกแห่งตำแหน่งใน
พ่อช่างดอมเข้ามากระไรได้
นี้พ่อใช่ฤๅว่าเจ้ามาเอง

เขาจะรุกรานพาดข่มเหง
ฉวยสับเพดงพาดข่มเป็นนการ
พ่อจงเด่าแก่แม่แล้วกลับบ้าน

อย่าหาญเหมือนพ่อหนักคะนองใจ

ถูกมาผิดจริงหาเถียงไม่
ก็หึกใจเพราะรักแม่วันทอง

พร้อมหมดเมียมิ่งก็มีต้อง
พี่น้องช่างพอกับบริวาร

เป็นอยู่ก็เหมือนตายไปหายสูญ
ถ้าพร้อมมุดแม่ด้วยจะตำราญ

ดูกมาหมายจะมารับ
 แม้จะบังเกิดเหตุเภทพาด
 มาขยู่โยกย้ายหินชาติ
 ดังทองคำทำเดียมปากกระดา
 เหมือนแมงตวงวนวอนเคตาที่เนาชัว
 คอกมะเคือฤาจะเจือคอกพะยอม
 แม่แดงตูกมาดังเจ็ดชวบ
 จะคิดถึงตูกบ้างฤาอย่างไร
 ถ้าคิดเห็นเช่นตูกว่าตูกเค้า
 ให้ตูกตายอาวรณ์ได้ข่มเขย
 ๑ ครานนัง โฉมเจ้าวันทอง
 พ่อพดายงามทรามดีวาทของแม่อา
 ไรจะอันเอิบอาบด้วยเงินทอง
 ทั้งผูกคนช่างมาแต่ธาไท
 ทูกอนน ไรแม่จะผาสัก
 คองจำจนทนกรรมที่ติดตาม
 เมื่อพ่อเจ้าเขาคุกแม่ทองแก่
 ถึงพ่อเจ้าเต่าไม่วารายต์
 เมื่อพ่อเจ้ากตบมาแต่เซียงใหม่
 เมื่อคราวตองแม่เป็นคนกลาง

08/09/2565

เชิญแม่วันทองกตบคืนไปบ้าน
 ประการใดก็ตามแต่เวร
 แต้นอุปาทว้ใจจิตศิรชยา
 หน้าตาคำเหมือนนินหม่อมอม
 มาเกิดอภิลตว้ประทุมานที่หวานหอม
 ว่านักแม่จะตรอมระกำใจ
 เคราะห์ประจวบจากแม่หาเห็นไม่
 ฤาหาไม่ใจแม่ไม่คิดเคย
 แม่ทลเถ่าไปเรื่อนชยาเชื่อนเคย
 เหมือนเมื่อครั้งแม่เคยแดงตูกมา
 เค้าหมองด้วยตูกเป็นหนักหนา
 แม่ไศกาเก็บเจียนจะบรรโดย
 มิใช่ของตัวทำมาแต่ไหน
 ไรรักใคร่เหมือนกับพ่อพดายงาม
 มีแต่ทุกขใจเจ็บดังเห็นบนาม
 จะชวนความคิดไปก็ไรที่
 เขาตูกแม่ไรจะแกดังแห่งหน
 เป็นหลายปีแม่มาอยู่กับขุนช้าง
 ไม่เพ็ดทุตั่งไรแต่ตั้งอย่าง
 ท่านกวางบตคนให้บิดา

๒๗ เจ้าเป็นถึงหัวหมนมหาเด็

๒๘ จงเร่งกลับไปคิดกับบิดา

๒๙ พระองค์คงจะไปรดประทานให้

๓๐ อนันจะมาตักพาไม่ว่ากัน

๓๑ ๐ ครานนจึง โหมเจ้าพลายงาม

๓๒ คิดบายเบียงเคียงเคียงเบียงคบคิดไป

๓๓ จังว่าอนิจจาตูกมารับ

๓๔ เหมือนไม่มีรักใคร่ในดุกยา

๓๕ เสี้ยแรงเบ็นตูกผู้ชายไม่อายเพื่อน

๓๖ แม้นมีไปให้งามก็ตามใจ

๓๗ จะคิดเอาศีรษะของแม่ไป

๓๘ แม่อย่าเจรจาให้ชาติ

๓๙ ๐ ครานนชวนทองผ่องโสภา

๔๐ ถัดบายพาพินยนแก่งไถว

๔๑ จังปดอบว่าพลายงามพ่อทราวมรัก

๔๒ จงครวญใครให้เห็นข้อสำคัญ

๔๓ ด้วยเบ็นชาติลงไปไหลกมา

๔๔ ถักเจ้าเห็นเบ็นสร้อยไม่ตูกตาม

๔๕ ว่าพลายนางตูกออกจากร้อง

๔๖ พระหมื่นไวยก็พามาจดไป

๔๗ มีไรเด็กคอกจงฟังคำแม่ว่า

๔๘ พึ่งหากกราบทูลพระทรงธรรม

๔๙ จะปรากฏยศไกรเจ็ดฉับ

๕๐ เช่นนั้นใจแม่มีเต็มใจ ๑

๕๑ พึ่งความเห็นจำแม่หาไปไม่

๕๒ เพราะรักไอ้ชนข้างกว่าบิดา

๕๓ เมียงกตบตักทานเบ็นหนักหนา

๕๔ อุดดำที่มารับแต่ยังมีไป

๕๕ จะพาแม่ไปเรือนให้จงได้

๕๖ จะบาปกรรมอย่างไรก็ตามท

๕๗ ึ่งแต่ตัวไว้ให้อยัน

๕๘ จวนแจ้งแจ้งศรีจะรับไป ๑

๕๙ เห็นตูกยากก็ตัพมันได้

๖๐ คดใจกลัวว่าจะฆ่าพัน

๖๑ อย่าฮึกฮักว่าจวนท่าหุ่นหัน

๖๒ แม้นพรนกลดแต่จะเกิดความ

๖๓ เหนเบ้องหนาจะรองแม่จึงห้าม

๖๔ ก็ตามเกิดมารดาจะคลาไคล

๖๕ เสร้าหมองโศกาน้ำตาไหล

๖๖ พอรุ่งแจ้งแจ้งได้ก็ถึงเรือน ๑

๑ จะกล้าว่าถึงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง
 อัครราชย์ผันแปรแซ่เขื่อน
 หวหม่อมภรรยาเข้าปรอท
 ทงไส้หยอไส้ใหญ่แต่ไส้ตัน
 ตกใจตื่นผวาคว้าวันทอง
 ตกขงกษณศตวรรษ
 ต้มตาเหี่ยวหวาเจ้าวันทอง
 ผ่าผอนด่อนแก่นไม้คิกกาย
 ตะโกนเรียกในห้องวันทองเขย
 ทงเขารองมากมายกัหายไป
 พดางเรียกหาชาวไทยอยู่ควาน
 อม่อมมาอัสคาร
 บ่าวผู้หญิงวิ่งไปอย่างงัน
 ต่างคนทรุดนงบงประตุ
 ขนช้างเห็นซาไม่มาไถ่
 แห้งนเถอเบอขงยงจก้า
 ยายจันนงกยกมือไหว
 ไม่นุงผอนนุงผ้าศุนักถัว
 ล่องมือบิตธาเหมือนท่าเปรด
 ให้นำกอดสุมชาวไทย

นอนครางหลับกรนอยบ่นเบอน
 วาขเรือนชนคตทวงพน
 มันทนปอดคัมไต่อกอไต่ถัน
 ฟันฟางก็หักจากปากตัว
 ร้องว่าแม่คุณแม่ช่วยฉิว
 ไหนกถัวปรอทจะคอตตาย
 ไม่เห็นน้องห้องสว่างตะวันสาย
 เห็นม่านชาดเรียรายปดาคใจ
 หวานรับเช่นเคยสักคำไม
 ปากประตเปิดไว้ไม่ได้กถอน
 อ่อนอ้อมอ้อมมกถอน
 นิ่งนอนโยหวนมาหาก
 เห็นนายนนแกฝากางชาอยู่
 ตกตตั้งแต่ดูไม่เข้ามา
 ขัดใจตกขงทงเถภา
 ย่างเท้าก้าวมาไม่รตัว
 นันพ่อจะไปไหนพ่อทอหัว
 ขนช้างมองตตัวก็คกใจ
 ใครมาเทศน์เอาผ้าไปไหน
 ยายจันไปเอามาให้ชาติ

ยายจันทกใจเต็มประดา
หยาบยื่นส่งไปให้ทันที
ซนข้างตัวฉันแทบอกฆ่าไฟ
เองไปค้ำให้รูซึ่งแยกกาย

๑ ข้าไทยได้ฟังซนข้างไซ้
ทั้งห้องนอกห้องในไม่พบพา
เห็นประตูด่านบานเบียดกว่า
เส้าแรกแตกต้นเป็นมดทิน
บอกว่าได้ค้นคว้าหาพบไม่
ซาเห็นวิปริตคิดท้าวทาง

๑ ครานั้นซนข้างฟังมาบอก
กิดคิดให้แค้นแค้นเจ็บใจ
ต้องหนตามหนกันแต่หน้า
คราวันนอขายซนแผนมน่งนึ่ง
ไม่คิดว่าจะเป็นที่เห็นแก่
เขาเกิดเป็นไรก็เป็นที่ไป

๑ จะกล่าวถึง โคมเจ้าพดายงาม
ย้ายซนข้างสารพัศตรเป็นศัตรู
มันก็จะล่อตแถมแถมเท็จ
ดูจะระแวงผิดในกิจจา

เข้าไปผอมผำเขามาดี
เมินหน่ออดสู่มื้อนาย
เจ้าวันทองไปไหนอย่างไรหาย
พบแล้วอย่าว่านวยให้เชิญมา ฯ

ต่างเที่ยวค้นค้นไปจะเอาหน้า
ทิวเคหาตัวไปค้นจนแผ่นดิน
ผู้คนนอนต่างไม่คืนต้น
กินใจกตัญมาหาซนข้าง
แล้วเล่าแจ้งเหตุไปสิ้นทุกอย่าง
ทวนดวงวันทองนั้นหายไป ฯ

เหง้อออกไซมด้านกระบาสได้
ข้างทำได้ต่างต่างทุกอย่างจริง
พดงตงไม่รอดนางยอดหญิง
นคราวันหวังไปตามใคร
ยังสารแหตบถหันไปไหน
ไม่เอากตัญมาได้มีใช้ก ฯ

เกรงเนอความนงนกรถครของอยู่
ถ้ามีรูवादักเอาแม่มา
ไปกราบทอดส่มเด็จพระพันวษา
มารดาจักร์คองซึ่ง โทษภัย

คิดแล้วเรียกหม่นวเคราะห์

จงไปบ้านขุนช้างด้วยทันใด

บอกที่เราจับไข้ม้าหลายวัน

เมื่อคนนข้ามอนเบนมา

พอขณะมารตามาสั่งทัก

จึงรีบมาเร็วใจดวงใจปอง

ไม่ตายกลายคนพันชนใด

แต่พอให้เกิดอนคตตายหลายเวลา

๑ หม่นวเคราะห์รับคำแล้วอาดา

ครั้นถึงเออบดอัยแต่โกด

ขุนช้างนั่งเยยมหน้าตางเรือน

จะตอเดินเข้าไปไม่เป็นการ

๑ ครานนเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง

เห็นคนคตงานเข้ามาเหลือบตา

อะไรพอดสว่างเข้ามา

ดูกษณกเขมนวร้องเกนไป

๑ ครานนหม่นวเคราะห์คนว่องใจ

วิ่งตอบไปพจน์ในทันที

ข้าพเจ้าเป็นบ่าวพระหม่นวโดย

ท่านใช้ให้กระผมมากราบกราน

เชิงเป็นคนเคยชมบอชญาไครย

โกดเกดยเดี่ยอย่าให้มัน โกรธา

เกรงแม้จะไม่ทันมาเห็นหน้า

เราใช้คนไปหาแม่จันทอง

ร้องปลุกเจ้าไปถึงในห้อง

รักษาจนแต่งทองสว่างฟ้า

กขอมแม่ไว้อพเห็นหน้า

จึงจะสั่งมารตามนคนไป ๑

รับมาบ้านขุนช้างหาข้าไม่

เห็นผคนชวกใจวทองเรือนชาน

ตหน้าเผอนท โกรธย่งงาน

คิดแล้วลงคตงานเข้าประตู ๑

นั่งคานาต่างเยยมหน้าอยู่

นมาตอหลุดอกทหรืออย่างไร

เด็กหวาจับตองให้จึงได้

ทคอัยไพไรชครชุกหลุดอกผู้ ๑

ยกมชชนไหวไม่วงหน

คนคตอกข้าไหวไซ้คนพาด

เป็นขุนหม่นวรับไซ้อยู่ในบ้าน

ขอประธานคณนพระหม่นวโดย

เจ็บจุกประจวบหมอนเป็น
 ร้อง โอต โดตดินเพียงสิ้นใจ
 พอพบท่านมารดาмаสั่งทุกข
 จะกลับจนเคหาเห็นช้านาน
 พยายามคุณพระนายพอกตายไข
 ใ้ตามนสั่งมาอย่างย่น
 ๑ ครานนชนข้างใต้ฟังว่า
 ตัมโมโห โกรธาทำว่าไป
 กวไร้เจ็บตัมตายไม่วายเว้น
 ภาชิตสันตังไรที่ไม้ม
 ว่าแล้วปีตบานหน้าต่างผาง
 ทอดตัวลงกับหมอนนอนฤไทย
 เพราะกแพ้วความจมีนไย
 พ่อตูกแม่ตูกตูกทำนอง
 อ้ายพ่อไปเซียงใหม่มีไชยมา
 อ้ายตูกเป็นหมื่นไยทำไมมี
 มินจิ่งข่มเหงไม่เกรงใจ
 ขุนนางน้อยใหญ่เกรงใจกัน
 ตามบุญตามกรรมได้ทำมา
 ยังกิดเค็ดอดตาด ทะยานใจ

แก่ชีกเห็นหาหายไม่
 จึงใ้ให้ควชามาแจ้งการ
 ข้าพเจ้าร้องปลุกไปในบ้าน
 ท่านจิ่งรีบไปในกตางกัน
 คุณอย่าสั่งตัมว่าไปอื่น
 พอหายเจ็บแล้วจะคืนไม่นอนใจ
 แก่นดิ่งเค็ดอดตาดจะตังโหด
 เราก้ไม่ว่าไรสุดแต่ดี
 ประจวบหมอนเป็นตงกรงศรี
 กมาเอาที่นชยาเกรงใจ
 ขนข้างเค็ดอดตาดทะยานใ้
 ดุดเป็นไ้ได้เจ็ยจวันทอง
 มินจิ่งเหิมใจทำของหอง
 ถึงตองตวงแล้วเป็นแคเซ่นน
 ตงตวดตงพระยาราชดีให้
 เห็นกนคนผิตติด โทษทณท
 จะฟังพาใครไ้ดีที่ไหนน
 ถึงพ้องมังกจะบีตให้มิดไป
 จะเขียนฆ่าหากิดชิวัดไม่
 ผนวยไ้กักระดานชนวนมา

วางพวงทองเทยบให้เรียบร้อย

ตงกระตาศทบไวมไคซา

ฉนวนนพอพระป็นนทรราช

ชนชางมาถึงซึ่งวงใน

๑ จะกถาถองพระของคตทรวงเศช

ฝพายรายเต็มมาเต็มถา

พอเรือพระทงนงประทบท

ถอยคชทงหนงสือคชเขามา

เขาครงบโทนชนคณกนยา

มหาดเตกอยางนพตพตคตกรเรือ

ชนชางคตคตมอยตเรือ

ตคายชอถววยซึ่งฎกา

๑ ครานนถัมเดจพระพินวษา

ทตอัยจญไรมไคคน

ไคทไคทางวางเขามา

เขียไครบพองของมณฑ

มหาดเตกถรับเขาพองมา

ตงพระราชธาตามาว่าไค

ว่าคตแควนนถบคอไป

ถำประมาทราชการไมนำพา

ถอยคากถอนเบนหนกหนา

ชานนามถตถวเสวคตาคอ

เดตจประภาชบวียงหากถบไม

ถคชยจของทโคตทาหนกหนา

เดตจคนนเวถนพจจวนคำ

เรือประจำแทนเทไคซึ่งแถมำ

ชนชางกวดงคณทา

ผตโผตงองหนายคคเคมเรือ

เพอนโชกตงถวยกถวามเดตช

รียงจวเสื่อควใหญ่วายนามา

มิไคเดจกระหม่อมถนถำนเกศำ

คณเทถอมัญญาจะทานทน

ทรวงพระโกธาโกธาถด

บหนกบพฝงคตงไมมี

ถุอัยชางเบนบำกกรมงน

คเดยถำมถบจิงปลตอยไป

คำรจจควำชนชางหาวงไม

พระจิงไคคตถกฤษฎกา

น่ำทของผูไคให้รักษา

ปลตอยให้ไคเรเขำมาในถอถมถง

ระวังโทษเบ็ดเตล็ดเจ้าเจ็ดสถาน
 ตามกฤษฏีกาวิชาพระองค์
 ๑ จะกล่าวถึงขุนแผนแสนดี
 อยู่บ้านสุขเกษมเปรมใจ
 ดาวทองกับเจ้าแก้วกิริยา
 เพ็ดตึงเพ็ดตึงจำริญใจไม่เว้นวาง
 นางแก้วดาวทองทั้งสองหัดับ
 พระจันทร์จรแจ่มกระจ่างดี
 คืดคนึงถึงมิตรแต่ก่อนเก่า
 ถึงต้องครั่งคั่งแต่พรากจากพี่ไป
 กุกษ์ขว่มวรกแต่สองนาง
 เมื่อตืดเซียงใหม่ก็ไปรดกรัน
 ตำพดริทจะว่าได้ทุกอย่าง
 ไม่ควรเดยเดยมาไม่ช้าโดย
 จำจะไปสู่ดีวาทน้อง
 คืดพดวงจิตแจ่มแต่งกายา
 ออกจากห้องย่องเดินดำเนินมา
 เข้าห้องวันทองในทันใด
 ตืดตืดลงนั่งข้างวันทอง
 ตืดปลุกตืดกษณเกิดนของฮา

ถึงประหารชีวิตเป็นผุยผง
 แลวดงจากพระทนต์เข่าวงใน ฯ
 เรื่องฤทธิธอจับพิภพไหว
 ส้มต้นพิศไม่ยดด้วยสองนาง
 ปรนิบคืดคตาไม่ห่างร้าง
 คืดคนในกลางซึ่งราตรี
 ขุนแผนกดับผวาคณพันจากที่
 พระพายพัดมาดีตระหลบไป
 นิจาเจ้าเห็นห่างร้างพิศไม่ย
 ตืดตืดใจจากกว้างถ้าวกัน
 ตะวางให้วันทองน้อง โศกคัดย
 จะเพ็ดทูลครวณนีกัดองใจ
 อ้ายขุนช้างไหนจะได้จะตอบได้
 บดินเตเจ้าใจไปรับมา
 เจ้าวันทองจะคอยตะห้อยหา
 นำอบทาหอมพุงจรงใจ
 ถึงเรือนตืดกษาทาว้าไม้
 เห็นนางหัดับไหลนึ่งนัทธา
 เตือนตืดองด้วยความเด่นหา
 พมาหาแต่อย่านอนเดย ฯ

๑ นางวันทองคนขอรูสึกตัว
นางศอรามณทชมเซช
แตงคกรัยเป็นชำนาน
ทรงรักทงแดนแน่นฤไทย

๑ โอ้เจ้าแก้วดวงตาของพี่เขย
ดิ่งน้มน้องหมองใจไม่นำพา
ความรักหนักหน่วงทรวงศวาท
เมื่อยเป็นทวีปิตพิศจริง

ว่าพดวงเชนแอมตงแนบข้าง
ดูได้พี่โรปลดขอบโห้ขอบใจ

๑ เจาวันทองน้องคืนจากที่นอน

หม่อมน้อยใจฤกที่ไม่เจรจา
ชอบผิดพ้อจงคิดครนึ่งครอง
ขีระหนึ่งว่าวันทองนึ่งสองใจ
ที่จริงใจเห็นไปอยู่เรือนอื่น
ด้วยรักถกรักถวี้ยงพวพพัน
แค้นคิดด้วยมิตรไม่รักเคย

เสี้ยแรงร่วมทกขยากันกถางไพร
พอได้คมส์ขมทุกขยาก
ว่านกกเควรวงเคอองระคาย

หมายใจว่าผัวก็ทำเฉย
จะรักจริงฤจะปรยเป็นจำใจ
หาว่าชานโตค้อบอย่างไรไม่
ความอาไถยปั้นม้วนนวนวิญญา ฯ
เจ้าหลับโหดอะไรเตยเป็นหนักหนา
ฤชดเคื่องคิดว้าพทอคทั้ง
พี่ไม่คตาคศลายรักแค่ตั้งตั้ง
จะนอนนึ่งถ้อโทษ โกรธอยู่โย

จูบพดวงชวนชิตพิศไม่ย
เป็นไรจึงไม่พินคินนทรา ฯ

โธนน้องนอนให้วพี่ไรว่า
ใช้ตัวชานจะจนค่อนพี่โร
อันควน้องมถกถาดันไม่
พบไหนก็เป็นแต่เชนน
คงคิดคินทหม่อมเป็นแม่นมั่น
ครวณนึ่งก็ไปอยู่เพราะจำใจ
ยามมทเซชเฉยเฉยได้

กินผลไม้ต่างเข้าทุกเพรางาย
ก็เพราะหากหม่อมมชงทหมาย
เช่นคูน้องอย่าให้อายเขาอถเถย ฯ

๑ ครนเวลาตกกาดตั้งตั้งเย็บ

พระพายไซยเส้าวรตจายชจร

ดูเหว่าเราเคียงตำเนียงก้อง

วันทองนงนอนฉันททรวง

ฝันว่าพลัดไปในไพรเถื่อน

ตดเดี่ยวเวทียวหลงในดงวัง

ทงตมองหมอบบอขุมทาง

โคตตะครบคียบคนในทันที

ต้นต้นครนคณตกประหมา

เจ้าความบอกผัวด้วยกตวไภย

ไค.คยงเคียงหนูกักกก

ยังหวาดหวอนพรินตวงถวมรณา

๑ ครานนขุนแผนแดนฉันท

ครนพนาจะมอณตราย

พิเคระหัดทงยามอฐูภาค

มรุทจะแกตงแจงกัจจา

จึงแกตงเพทบายทำนายไป

เพราะวิตกหมกใหม่จึงไคเบน

พรงนพจะแกล่ณคณ

มิให้เกศราคคตยัค

ไบไม้แห้งแกร่งเกรียบระรุกรอน

พระจันทร์แจ่มแจ้งกระจ่างดวง

ระฆังฆ้องขานแข่งในวังหลวง

จิตตังวางระงับสัถ์วงค์

เดือนเบือนไม่วรทจะกตบหลัง

ยังมีพยคชว้ายมาราว

พอนางคนป้ามาถึงที

แต่จุดคร่ำห่าพาริไปไฟพร

หวัตผวากอดผัวดะอินให้

ปลาดใจของผ่นพริ่นอวา

แมตงมุ่มท่มอกที่ริมฝ้า

คิงวิญญา นางจะพรากไปจากกาย ๑

ฟังความตามนิมิตคักใจหาย

ผ่นร้ายตำหัดตคตำรา

กบ้นคาดถูกข้แรงเป็นหนักหนา

กอดเมยเม็นหนานานาคากระเด็น

ผ่นอย่างนมไซ้จะเกิดเชย

เนื้อเข่นอยกับผวอยากตวทุกข

แต่วคามังตั้งขวัญไหเป็นตจ

อย่าเป็นทุกข้เศยเจ้าจางเบาใจ ๑

๑ ครั้นว่ารู้งต่างสว่างฟ้า
 จะกล่าวถึงพระองค์คุณทรงไชย
 พริ้มด้วยพระกำนัลนักสนม
 ประจำตงเครื่องอาณอย่างนพิต
 แด้นก้อยใครจะถ้อยเหมื่อนหม่นบาง
 เวียนแต่เป็นถ้อยความไม่ขามคน
 คราวนั้นพองกันด้วยวันทอง
 คำวิพธางทางเสด็จยาศรา
 พระศรีศรุตกร่างกระจ่างองค์
 ทงหน้าหงเบียดเสียดเยียดยด
 ทอดพระเนตรมาเห็นขุนช้างเฝ้า
 พระหมื่นศรีถววยพถันในทนต์
 พุททรงจับแจ้งพระไอยในข้อหา
 มั่นเคียวเชิญทำเป็นอย่างไรกัน
 ราวกับไม่เมื่องเฝ้าซึ่งกัน
 รูปอัยข้างชั่วช้าตาเบ้งแบว
 ใครจะเอาเป็นผิวเขาถววยอาย
 คราวนั้นเป็นความถูถามซัก
 วันทองก็ดีให้กับอัยแผน
 จมื่นศรีไปเอาตัวมันมาพถัน

สุริยาเยมเยมเหลี่ยมไคด
 เนาในพระตงมถดงกรตง
 หมอบประณมเฝ้าหนแน่นชนิด
 ทรงเคื่องชดชชช้างแตกตางคิน
 ทกอัยอย่างทจรชวอัยหวอดน
 นายนหญิงไม่ถิงยงดงมา
 นมนพอง ใครอ๊กชยชาติธา
 ออกมาพระทงจกรพรวติ
 ชุนนางกราบราบตงเป็นชนิด
 หมอบชดถดกนเป็นหลนไป
 เออใครเอาพ้องมันไปไว้ไหน
 รับใจคดทอดพระเนตรพถัน
 ก็โกรธาเคื่องชุนหนหัน
 ถวนทงคนเคียวไม่วรแถว
 หรชถวนทงนมนมแกว
 ไม่เห็นแถวที่ว่ามีจะรัก
 หิวหุดเหมื่อนควายที่คดปลัด
 คกหนักอัยกับเฝ้าศรีประจัน
 ไยแต่นมาอัยกับอัยชางน
 ทงวันทอง ชุนแผนอัยหมื่นไว

08/16/565

๑ ฝ่ายพระหมื่นศรีไทรบตั้ง
ตั้งเวรกรมวังในทันใด

ขนไปบนเรือนพระหมื่นไวย

ขุนช้างฟ้องร้องฎกาพระทรงธรรม

๑ ครานนวนนทของเจ้าพดายงาม

ขนแผนเรียกวันทองเข้าห้องใน

ตั้งฝังศพปากกัณฑ์มาถเวท

นามนพดายนามนจันทน์สรเด็กปณ

แล้วทำผงอิทธิเจ้าเจิมพดศร

เส็กกระแจะจวงจันทน์นามนทา

๑ ครานนทของประศรีผู้มารดา

เด็กเฮี้ยวิ่งตามมาไฉฉว

พดายชมพุดอกกัณฑ์ของประศรี

ตลกขบ ไชยง โกง โกงคตถน

ครนถงยงอยู่ประตวง

ขนแผนวันทองพระหมื่นไวย

๑ ครานนพระองคผู้ทรงเดช

เห็นดำมราเข้ามาอัญชต์

ด้วนเดชพระเวทพิเศษประสิทธิ์

ครัดตามอย่างความราชภู

ถอยหลังออกมาไม่เข้าได้

ตำรวจในวังตะบึงมาถึงพด

แจ้งขอรับตั้งไปชมชม

ให้หาทางดำทันทนเขาไป ๆ

ได้ฟังความครวญครนหวุ่นไหว

ไม่ไว้ใจจึงเส็กด้วยเวทมคร

ซึ่งวิเศษดำรพิศแก่ชดถัน

เคยคุมซึ่งบังคนแต่โรมา

คนเห็นคนทักกรักทักหน้า

เสร์จแต่ก็พาวันทองไป ๆ

ครนใดแจ้งกิจจาไม่นั่งได้

ตงบันไค้นั่งกตถนออกชาน

กุ่มไชร่างชดออกตถน

ชมชานไฮ่ชากอ้าปากไป

ผู้รับตั้งเร่งรุกไม่หยุดได้

เขาไปเฝ้าองค์พระภุม ๆ

บนบัณฑครศ์เรืองศรี

พระปราณเหมื่อนตถนในอุทร

เสอญคิดรักใคร่พระไทยอ่อน

เข้าเสียดุก่อนอ้วนทอง

เมื่อมิ่งกลับมาแต่ป่าใหญ่
ครนกขจิตใจให้จำจง
ทำไมไม่อยู่กับยายแผน
เดิมนมรักชายแผนเด่นตามไป

อยู่กับยายข้างไม่อยู่ได้
คุยก็โตม้ายเก่าเฝ้าเปิดย่นตัว

๑๐ ครานนนวนทองไตรบตั้ง
หัวสระของพองพรนทนต์
ขอเคระระของธธบาท

เมื่อกระหม่อมฉันมาแค่อารัญ
ครนอัยมาชนแผนคองจำจง
อยุ่ทเคหาหน้าวัดสระไกร

มรับตั้ง โปรดปรานประทานให้
ขอยศคุณคร่ำทำด้ามัญ
ด้วยชนข้างอ้างวารบตั้งให้

จนใจจะมีไปก็สุดฤทธิ

๑๑ ครานนพระองค์คุณทรงภพ
มีพระดังหนาทดวาทมา
คกว่ากหาเป็นเจ้าชีวิตไม่
เป็นไม้มอณาณีชคคิตตั้ง โตน

กฐีให้โอแผนประสมต้อง
ตัวของมิ่งไปข้อยแห่งไร
เด่นไปอยู่กับยายข้างใหม่
ครนยกให้ตีเตนกลบเด่นตัว

เกิดวังเกยจเกตุยตใจด้วยขงหัว
คกว่าชวแถมมิ่งไม่โยด ๆ

เถธาเถตั้งประณมกัมเกิด
ทตคตพระองค์คุณทรงธรรม
องค์หวิภกษราชรังสัตว์รค

ครนนั้นโปรดประทานชนแผนไป
กระหม่อมฉันมีทองนเคิบใหญ่

ชนข้างไปบอกว้าพระ โองการ
กระหม่อมฉันไม่ไปก็หักหาญ

เพื่อนบ้านจะช่วยก็ตัดคิต
ไกรจะชคชนไว้กถกตวณต
ชีวิตขอยได้พระบาทา ๆ

ฟังจบกรวชนข้างเป็นหนักหนา
ยายบ้ายเออหึงอายตัง โตน
มิ่งถือใจว่าเป็นเจ้าที่โรงโชน
เทียวทำโจรใจคนองจองของครน

เสียงมิ่งไม่ได้ขำใจร้าย

แต่ວักถัมความงามข้างวันของพถัน

ก็ช้านานได้ประจักษ์ดับแปดปี

นึ่งหม่นมาฤกว่าไร

๑๐ วันของฟั่งตามให้คร่ำครวญ

ขอเดชะพระองค์ทรงศักดิ์ดา

ทรงน้อมใจโดยน้นไปรับ

มิใช่ข้อนยอกท่านอกใจ

แต่มาหนเวลาตั้งตั้งของยาม

ขอพระองค์จงทรงพระปราวณ

๑๑ กรานนพระองค์คุณทรงเคสร

อ้ายหม่นโดยทำใจหึงกา

จะปรึกษาตราตั้งให้ไม่ได้

ถ้าถวยเกิดฆ่าพันกนถัมคาย

ซึ่งวันของกให้ไฮ้แผนไป

ดูคุณนชนข้างข้างถึงก

ขอขอบคุณให้ตั้งตบดงกับท

มะพร้าวหัวขยัคปากให้สำใจ

มิ่งถอว่าอ้อวันที่งเป็นแม่ตัว

ไปรับไฮ้ไม่ไปในกตางวัน

ชอบแต่เขียนต้องหวายคดอดตั้ง

เออเมื่อมันดูตคว่ำพามิ่งไป

ทรงนทำไมมิ่งจึงมาได้

ฤกว่าใครไปรับเอามิ่งมา

มิ่งคมคิดประณมก้มเกศา

พระอาญาเป็นพันต้นเถดำไป

กระหม่อมถนจึงถลบคนมาได้

ชนแผนกมิได้ประเวณี

ชนข้างจึงหาความว่าหตบหนี

ซึ่งออยู่ได้พระบาทา

๑๒ พงเหตุชนเคองเป็นหนักหนา

ตกว่าบ้านเมืองไม่ม้นาย

จึงทำตามน้ำใจเอาง่ายง่าย

อินทรายไพรเมืองถเคองก

อ้ายข้างมิ่งฮาใจทำจุ้

ตะคอกขออ้อวันที่ตักใจ

เขียนคเตยไหยบไม้นบได้

อ้ายหม่นโดยกโทษถึงถกรวจ

ไม่เกรงถถวเวไวก้าโมหัน

อ้ายแผนพ่อนกก็เป็นใจ

จะรักซึ่งผวมงกตว้าย
ตามใจจะให้ตั้งว้าย

๑ นางวันทองรับพระราชโองการ

อุกฤษฏคณมัวให้หัวใจ

กิตคะนึ่งตะตงคะตวนอก

ให้หจขอดอนตนชวรา

จะวรักรชนข้างกะไรได้

รักพอตูกห้วงตงดวงชีวิต

อย่าเคยจะทุตเบ้นกตางไว้

คิดแต่วแทนนมทนนาน

ความรักชนแผนกัแสนรัก

ดีด้าบกกบกำมาด้วยกัน

ชนข้างแค้อยู่ด้วยกันมา

เงินทองกองไว้มให้ใคร

จมนไวยเต่ากเดอดคทในอก

ทุตพตางค้วนางระเริ่มรว

๑ ครานนพระองคณทรวงภพ

เหมือนดินประสิ่วปลิวคคกกับเปลวไฟ

จะวรักรข้างไหนไม่ว่าได้

ออกนนเขานมตำรอง

จะอยด้วยตูกชายก็ไม่ว่า

แต่เนบองหน้าชาตเค็ดไป ๑

ให้บ้นตาดบ้งจิตค้หาคิดไม่

ด้วยสันในชಾಯท้เกิดมา

ตั้งตวคคพระส่เมรภกษา

เกรงผิตภายหน้ากัถัดคคค

ท้จวงใจมิใครรักแค็ดักหนิต

แม้ทูลผิตจะพิโรชไม่ไปรดปราน

ความพระไทยท้วจจะแยกให้แตกฉาน

นางก้มกรานแต่วก้ทลไปฉับพด้น

ด้วยร่วมชากมามกไม่เค็ดคณ

ตำรพ้นคคตอมถนอมใจ

คำหนักหาได้ว้าให้เคองไม่

ซ้ำไท้ใช้ส้อยเหม่อนของค้ว

ก้หยบชกรกเพากนกับผว

ความค้วพระชญาเบ้นพ้นไป ๑

พ้งจบบแคนคองคองเพดงใหม่

คคเบ้นคคช้วนทอง

หน้าใจจะประตงเขทงตอง

ยังก้วทงทะเลอนตำตูก

จอกแหนแพเต่าดำเก้าใหญ่

เหมือนมหาสมุทรสุดซึ้งลึก

อิฐเผาหาบมาถมถม

อันเด่นก้อยจัญไรใจทมิฬ

รูปงามนามเพราะนอยไปหรือ

แต่ใจสดดวงนงมีทนม

มิ่งนถอยยิ่งกว่าถอยชกกายเมฆ

ละโมภมากตนหาตาเป็นมัน

ว่าหญิงชวณวียงคราวตระคนเดียว

หนักแผ่นดินก็จะขยไย

ก็เคยมั่งกั่งให้เป็นทอหม่น

ย้ายขนข้างขนแผนทองวรา

หญิงกาฬกนิเอแพศยา

ทุรูปรวยด้วยดมมัทมไป

เร่งเร่งเหวดยพระยายมราช

อค์เขาขจรนผ่ายาปราณี

เอาใบทองรองไว้ให้หมากิน

พันให้หญิงชายทงหลายดู

จะทอดลมเท่าไรไม่รู้จัก

ขนาดกเหดจจะหยงกระทงตน

ก็จ่อมจมนัยหายไปหมดสิ้น

ตงเพชรนตเกิดขึ้นในอาจม

ใจไม่ซื่อดมศักดิ์เท่าเต็มผ

ด้นมาคมกแต่งฤคมัน

จะเขาเรื่องไม่ได้ตั้งตั้งสรรพ

ดกรอยพันใหม่งไม่กัจ

หาตามตอมกนเกรี้ยวเหมือนมิ่งไม่

อ้ายไฉนมิ่งขยันบว่ามารดา

คนอื่นรู้ว่าแม่ชรายหน้า

ก็จะหาเมียให้อ้ายอาโดย

มันไม่หน้าเซยชิตพิศไมย

มิ่งตดใจเสียดัดคนน

ไปพันฟาดเสียดให้มันเป็นผี

อย่าให้มันโตหิตติตดินกู

ตกดินจะอปรียกาตั้งอยู่

ตั้งเสด็จเสด็จสู่ปราสาทไชย ฯ

ตอนที่ ๓๖ ส่วนนางวันทอง

๑ ครานวันทองสยของหัว

ขุนช้างขุนแผนพระหมื่นไวย
บรรดาข้าราชการที่หมอบเฝ้า

จะเพ็ดทูลอย่างไรไม่ชอบกล

พระยายมราชก็ตั้งพลัน

พระหมื่นไวยขุนแผนถนัดตามมา

ขุนช้างตฤกถาหน้าคว่ำ

ลุกได้จากเก้าอี้เข้าเหย้าไป

ของประศักร้อยอยู่รักใจจา

ถูกรับตามมาเชิงซาเพดัย

ให้ไปบอกดาวทองแก้วกิริยา

นำคานามุกดละตฤกน

๑ ขุนช้างตะตืออริฐต้นชีวิตไป

ถูกชนไม่เซ่ตระเหตมา

ฮ้ายบาวร้องวายคุณนายซา

ขุนช้างเหตยวหลังฮ้ายจิงไร

ความกลดัวตัวต้นฮ้อยหัวนไหว

ก็ตระหนกตกใจไปทุกคน

ต่างสรว้อยเค้ว่าหัวทองสยของชน

จำจนด้วยกถัวพระอาญา

ให้กุมวันทองจูงไปข้างหน้า

ถูกพ้อคตหน้าตาด้วยฮ้ายโดย

ดัมคม่าคำเด้าเสือกไกล

ร้องไห้ม่งามมาตามเม็ย

ตอกตกประหม่าหน้าเต็ย

หน้าตาไหลเรียวตัวถ้งน

สรว้อยพาศ์มาดาทงหาห

ตอกตกใจต่างโคดคตา

หัวไกลดัมคม่าคำฮายหมา

แมดงฉินฉาตอมฉินหม่นฮ้อยไป

เซ่ตขหมาเต็ยกอนเกิดฮ้ายให้

ขหมาทไทนมาตค

ฮาวมาวมณฑลวิชาหมา

ขุนช้างไม่ฟังวาซิงกู

๑ ครนถงทหวดระแดงแกง

วันทองต้นกำเนิดตงนางพิง

ขุนแผนสุดแสนดังตำรน้อย

ชคือนางของตระกูลโต

นางแก้วกรยาเจ้าดาวทอง

ทงนางสร้อยฟ้าศรี มาตา

คนคู่ต่อมพร้อมพรกิงกำแพง

ขุนช้างแหวกคนต้นเข้าไป

ฝูงคนหลักิ่งทงหญิงชาย

ฉ้ายหนุ่มหนุ่มเหมือนนกมันผลัดกรุน

พระไวยแต่ไปเห็นขุนช้าง

แต่กวคหวดงใจฉวยไม่พดอง

พระยายมห้ามว่าอย่าพระไวย

ฉวยขุนช้างคร่าออกมาออกวง

ถ้ารักษาไปห้ามไม่

ลูกชนเคะส่งตรงออกมา

ฝ่ายขุนแผนแค้นโตไปชกฆ่า

แกโกรธาทำทอไรพอดดี

ตั้งแต่หน้าตตอชวัญแมลงวันดู

ผู้คนตามพรร้องเหม็นจริง ๆ

คนผู้คแดงทงชายหญิง

พระไวยจึงเข้าประคองวันทองไว้

นั่งตงข้างวันทองนำคาไหล

สระอินให้ไม่ออกซึ่งวาจา

ทงต้องโคกเค็รว่าเป็นหนักหนา

ต่างคนจะร็ดมาหาดอกไม้

ตะแดงแกงจนหามทชนไม้

ว่าอ้อพ้อฆ่าให้อเอาแต่บุญ

เหม็นขหมาออกจะตายแล้วพชุน

เซชุนเข้าไปถึงวันทอง

ความโกรธโตดผางตรงเข้าถอง

ทงต้องมือเบอนขคผลตงตง

จะทุบคมันไยฉ้ายคนหลง

นั่งตงเหม็นมออีก โกรธา

ฉ้ายฉัญไรมีอกุศลวันขหมา

ขุนช้างว่าถูกตายแล้วครว่าวัน

ขุนช้างล้มหัวค้ำทงประศวี

ขุนช้างถูจากที่หนีออกไป ๆ

๑ ครานหนึ่ง ไฉนจ้าวหนทอง
 ด้ร่วมกตฤทถกยาด้วยอาไตย
 วนนแม่จะธาพื่อพตายแล้ว
 พอบ่ายก็จะตายตงถมดิน
 เกิดมาไม่เหมือนกับเขาอื่น
 แค่น้อยน้อยถอยถอยไปตามถม
 ให้แคเผาทกขถงครนงหา
 เจากไม่ค่นยหายววยชว
 มีเตยแรงพวกพมอุมทอง
 อยุ่ในทองก่เหมอินเพอนมารดา
 ฝ่าแตกแตกฝ่นทนดำบาก
 หนามไหญ่ไหญ่เกยวเทยวเตยวตต
 พชพาขมาไม่ซบควบ
 พชแตกเผาะเข้ารมพนมวัน
 ค่อยกถนแต่พชนไม่กถนหนัก
 เมื่อเขาตั้งตงมาคองจองจำ
 ด้วยเป็นท่วงบ่วงใยในตุกรัก
 จะนงนถเจ้าจถอนาทร
 เจ้าคตอครอดแล้วจิงคตายใจ
 เจ็ดปีแม่ประคองไม้หอมองมัว

เศร้าหมองของชะอึกชะอินให้
 นาคาหงิ่งให้ตงกรินริน
 จระจำจากถกแกวไปค่นยถัน
 ฝนหนามาแม่จะชอชม
 มีได้ช่นเซยชิตถันทถนม
 คองครชมตรมพวากแม่แต่เจ็ดปี
 หนักว่าแม่จะไม่ได้เห็นถัน
 กถบมาใต้เผอถของมารดา
 ช้วมหนองแนวเขาดำเนาบัว
 ทนทกขเวทหน้าไปบ่าชฎ
 บดิงทากว่นร่นมนกนถถ
 แม่คอยบ้คระวงให้แคในครรภ
 ชยบยวบถถเจ้าจะหवादทวน
 เห็นจะช่อนฝอนฝนตงกนหน้า
 กถวถกจะดำถกทกเข้าคำ
 แถ่นระก่ากระวงจะนงนอน
 จะเตนหนักเกรงทองชยักชยอิน
 ครนนอนนถกถวจะเห็นชยอนาถคถ
 เผ่าถนอมกถถอมไกวพื่อทถถหัว
 ชนชางช้วถกถกไปถบตา

เขาคดคอยปลอ้ยหลงในดงขี้
 พยเห็นแววคตของพรากจากมารดา
 กศัดหนหลังยังคาจุน
 เทยวคิตตามแม่พ้อพพร้อมครบ
 เหมือนอกค้ำห้าหคนคนพม่าชฎ
 ค้ำคัญคิดว่าจะสู้ชทุกเวธา
 พ้อจะเห็นมารดาถึงคกรังวน
 จะไต่แคคคตถึงคระนังนาน
 เมื่อเวลาเขาฆ่าแม่คือชาติ
 เจ้าคหน้าเตี้ยแต่แม่ขงเป็น
 รัพดวงนางกอดพระหมิ่นไวย
 ง่วงหุมพุดตกับพุดชา
 ๑ พระไวยร้องไห้อยเคียงแม่
 เข้านวดแม่แก้ไขอยุ่นวาย
 ใ้อเจ้าประคณของตูกเขย
 ผูกเปลให้เข้าให้ตูกนอน
 ประโคมตบจุมจุมกระหม่อมแก้ว
 ชะมันทาพาเขาหินอนชม
 คราวตูกเสาะแตะแม่โคกเครั้า
 กางมุ้งยงวันทงเรือดโร

กศัดชดให้เจ้าคหน้าเห็นหน้า
 แตนนมาชานานจึงพานพบ
 ให้ตูกแก้วมบุญประจวบจบ
 กตบมาคตงำค้ำพของมารดา
 พ้อเห็นแสงจันทรจาร์ดีพระเวธา
 พ้อส่ายฟ้าฟาดดมจมดินคต
 พนหนคูนยเปตาเป็นเก้อถ่าน
 กตบไปบ้านเกิดตูกอย่ารอเย็น
 จะอนากไม่หน้าจะแต่เห็น
 นกถงจะไต่เห็นหน้ามารดา
 ฟ้าตาไหลชบเข้าไม่เงยหน้า
 กอดตูกยาแน่นิ่งไม่ติงกาย
 เห็นมารดานงแนกใจหาย
 นางค้อยคตยาเจ้ากรำไฟไรวอน
 แม่เคยเดยงตูกแตวดั่งต่อน
 บ่อนเข้าอบน้าให้กนนม
 อามน้าให้แตวกม่นนม
 แม่ปรารมภระวังซิ่งโพยโยย
 หยูกยาปดาเข้าเอาใจได้
 แม่มให้ตูกน้อยอนาท

ครันลูกเค็มใหญ่โตเจ็ดขวบ
 ขุนช้างดวงไปในป่าดอน
 ปวดเจ็บเห็นบราไปทงกาย
 จะเป็นเหยื่อเลือดคตดมกคน
 รัยดุตรักผลัดถอนขุนช้างให้
 ค้องพดพิพรากจากแม่เตนมมา
 คนเดียวบุกไปในไพรสถนที่
 บุญปลอดครอดสัตว์ในกลางไพร
 แค้นยากใครจะยากเท่าถนน้อย
 ถึงใครจนกไม่เหมือนทถจน
 ใดเห็นแม่ก็เคียงเด็กเด็ก
 ถามย่าย่าเจ้าจึงเข้าใจ
 ปากวางช้างเลือดกเหลือหลาย
 อดอยากเข้าปถาจารย์พร
 ยามนอนกลางไพรใจอนาถ
 ตมจตพดตอง โบบไม่ปลด
 ครันถงพอพอกจมตองทททช

เคาระห์ประจอบคตถกถกหลอก หลอน
 เอาไม้ซ่อนท่มทบไว้กับดิน
 ครงนนถกทหมายว่าคูนยต้น
 เทพไทไพรสถนที่ ท่านเมคตา
 ถูจิงถบมาโตไม่ตั้งขาร
 เดินป่าหนามคำระกำใจ
 แต่ตั้งพรณถงกาญจนบุรีได้
 ย่าเตียงโตใจจึงเป็นคน
 ยากร้อยพันเท่าทุกแห่งหน
 ทพพดพ่อแม่ไม่เห็นใคร
 หนาพอเมอแต่เด็กหาเห็นไม่
 หนี้ยามาในพนมชฎ
 ยุงวันบนตายมันคตมกถ
 หนามไหนไม่ตตเป็นรอยร
 หน้าง้าง่าตกระเซ็นมาเย็นถ
 เดินเดียวเป็ดยวดถมาถึงกรง
 คตคกขตตั้งจนผานง

* ตอนกำเนิดพถายงามอานางทองประศรีพาพถายงามไปหาขุนแผน ตอน
 ๕ หนว พถายงาม หนนางทองประศรี ไป เป็น เพราะ เมอ แดง ผู้แต่ง ต่าง ตอน
 ไม่รักน

จึงพากเพียรเรียนวิชามาบำรุง

ชาติไทยเงินทองก็กองเกิดอน

ได้เห็นหน้าบิดาทุกราตรี

คิดถึงจึงไปรับแม่กลับมา

มีว่าพามแม่มาบรรโดย

จึงหันมาว่าเหวอเพชฌฆาต

ขอตายแทนตัวของมารดา

เป็นเพราะกรับแม่กลับมา

ว่าพธองกตงเกิดชอกเสีอกไป

๑ ครนค้อยพนักนขอชะมาโทษ

เมื่อเด็กอยยังไม่วิ่งกจจา

หยกกตบตตแดงแดงตา

อย่าให้เป็นเวรกรรมของลูกไป

ไอ้ครวณกระไรช่างรับบ้าย

เจ็บไข้ถ้าจะได้หาหยกยา

ตั้งของชนเขีนจะชอชชาย

จะจำหน่ายให้หมอพอดสินบน

นิมได้รักษาพยาบาล

พระไวยอกใจดังไฟเตี้ย

๑ ขนแผนแสนโศกส่งสารน้อง

ไปรบพมมีไชยจนโต

บ้านเรือนยศศักดิ์เกษมศรี

ยังขาดแต่แม่ไปอยู่ไกล

หมายว่าจะยกย่องให้ผองใต้

ดังถูกฆ่าแม่ให้มรณา

มาพันฟาดเรานจะตักว่า

อย่าให้แม่ชานบรรโดย

ท่านจึงตงอาชญาเป็นข้อใหญ่

ต่อนให้ยูกกับคนของมารดา

แม่จึงได้โปรดซึ่งเกศา

ไต่เชอมตั้งตำว่าให้เคองใจ

มารดาจึงจอดโทษให้

ไหว้แล้วไหว้เจ้าเข้าไศกา

จะเร่งให้แม่ตายไม่เห็นหน้า

รักษาแม่มิให้ไตรอนรณ

ทงข้าไทวอดควายทเกิดนกดัน

แต่ชนจนควอดกกระทงเมย

เนอกรรมตามผดัญประหารเดี่ย

ตะห้อยตะเหี้ยเพียงจะมีวดยไปด้วยกัน

นั่งนั่งฟังวันทงไอ้อคต

นางหันมากอดเท้าเจ้าชายด้วย
 สะท้อนสะทกสะอึกสะอื้นให้
 เดี่ยวแรงทรมาณดวงตางดงาม
 เทียวอาไศรยในคงพงชฎ
 ขุดเผือกมันกินตามถันรก
 ซ้ำมหัศจรรย์ไตรภพชะโงกชะงัก
 ระวังนางต่างทพเสียนับพัน
 ถึงสุดแดนลำบากยากไร้
 จนพฤกษาหายากกินรากับ
 แปดเดือนเรือนชานมิได้เห็น
 ครนนครบรรทัดยามาสมทบ
 พืชปมาพาพ่อสระบัวอย่าง
 คำเจ้าพี่เผ่าประคัมประคอง
 จึงพาเจ้าเซหาพระพิรุณ
 ถ้าเข้ามาเดี่ยวในป่าทงสองคน
 ไหนไหนทุกซ้ากนมากมาย
 ก็เผชิญไม่ตายวายชีวิ
 ครนชนะไปรดปรานประทานให้
 ไม่เสียททชุดตำหพยายาม
 ทนตำมากตรากตรำทุกคำเจ้า

ขุนแผนนหน้าซบกับหญิงเมีย
 ออกปากนำตาให้ตงรดาเรีย
 เชยคนเคียงกนเหมือนหนึ่งนก
 ผู้ตักตักนางท่ามุงปก
 คกยากเท่าไรไม่ไกลกัน
 หักไม้ไม้คดุมเป็นซุ่มกัน
 แต่ตั้งกวนมิได้พรากไปจากคัว
 เจ้าตั้งจนได้ไปกับผิว
 ชนชิวเขาตักเม็ดไม่พานพบ
 แค้นเชยพานองฉันทองหลด
 ก็ปรารภควรร้องแต่คงทอง
 กัดอกระเทือนครรภานางจะหมางหมอง
 จนเห็นทองแก่เกรงจดาจด
 ก็ไต่รอดชีวิตไม่ขัดต้น
 ไม่น้อยใจเหมือนมาจนในครงน
 ก็กมหน้าปากกนตายไปเมืองฉ
 ถึงกรุงศรีอยุธยาได้วความ
 พดใจว่าฉนซึ่งเสียนหนาม
 แต่เวรตามคัวต้องไปคิดคุก
 ทงห้องเจ้าทองได้ไม่มดุษ

อายุนางซึ่งซำกระหนำทง
เหมือนเจ้าตายจากพทหนึ่งแฉว

อยู่ในคอกทงของคระนงคระอง
ทงทงเพอนยกรเจ้าจวกพ
หญิงชายตายเป็นประการโต

พอพตายงมตามพบมำบอกเตำ
หมำยวำออกโตจะตามคู

เคชะบุญพตายงมมำตามขอ
กตมำจกเซียงใหม่โตตะเบย

ครนถกรทชกพำเจำมำหอง
ก็เย็นใจยวำไทยจะไม่มี

โตพบผวพทกัน ในกตางคัน
ก็เกิดควมตมำวุ่นช่นระคย

ออกเฮยไคยยากกหนกหนำ
ร้อยทพพันทพไม่อบจน

ถึงคำสตร์วำวชเป็นหำฝน
ฝมอดตางเซียงใหม่ไม่เกิน

แคชนมำวำวชก็ไม่เขำ
จนเดองชอดชวทงชำน

คนอนทมนแต่้นกคุมวอด

ตงไฟลุกชนในอกตักทกทง
คองคตาดแคฉวพทงแต่เครำหมอง

ตองทงชำมทงชเขำทบใจ
ไปคตอดตกรำยคหำเห็นไม่
เป็นหต่ายบัดวงไปไม่ได้

จึงรวำควเจำนยงอย
ตักนอกลักคกรงไม่พงเดย
ก็พอไปเซียงใหม่มีไซ้เดย

พะเอิญเดยตมเจำเดยจวนบ
เหมือนว่นทงเกิดใหม่โตพบพ

จะอยุดคด้วยกนคุมว่นคย
พอนอนคันไม่ทนคระว่นคย

ตงปถายนองวักจกวำยชนม
ตักเดื่อตมำเป็นหต่ายทน

ไฟว่พตทงทพไม่ยับเย็น
ก็คุมคนไวได้ไม่ตุกเงิน

แคกตะเพินเพราะพระเวทย์อเคษค
เฮำไฟเผาไฟดับตงกบที่

คกรงนคคมำนำนอยใจ
ยอตรักคนเคยวไม่คุมได้

จำเพาะเด็ดดวงจิตก็ปลิดเขาไป
 แนนชาศักดิ์ระอิกมาตอมกรง
 แดคนเดียวจะอาต่าเขามาพัน
 นี้จุนใจด้วยพระทนต์ระหม่อมแก้ว
 เด็ดจกตบเขาวังไม่วัง รือ

ไยพระคุณทนต์ระหม่อมของลูกเอ๋ย
 ถัวไปรดปรานประทานซึ่งชีวิตา
 แชกฝรังดาวถอฤาญมอญพระมา
 จะขอแคว้นทองที่ตองใจ
 อยนัฟจะเข้าไปทลชขอ
 ครงขอดาวทองตองขอคา
 จะเอาความกระบือไปรือรบ
 จะตองโทษกับน้องเป็นสองตาย
 ตายไปเมื่อไรจะได้เกิด
 นรกมีตมิตเมยคคกตว
 ขุนแผนฟังคำที่ร่าว่า
 สุดคิดตตตชนให้ตนใจ
 ฝูงคนมาคอยู่ทนน
 ทงหนุ่มสาวเฒ่าชะรานาคาริน
 คังป้ารังประตังค้อยตมกตว

ข้างละไรพันที่จะบั้งกัน
 อย่าหมายมุ่งว่าจะได้ไอศวรรย์
 ให้สืบพันสืบหมั้นไม่ยอทอ
 ไตสังเดอวามให้ผู้ใดขอ
 คอน้องเด็ดด้วยพระอาญา
 กะไรเคยกรวดกราดเป็นหนักหนา
 พระจะทรงปรารภนาที่เมืองใด
 จะผูกคอกมันมาถวยให้
 เป็นไรก็ตามแต่เวธา
 วันทองว่าอย่าพ้ออย่าหาญกล้า
 ครงนอาญาเมยถึงตาย
 เกิดอนกตบความจัวไม่ทันหาย
 พ้ออย่าหมายเดยว่าเมยจะเป็นคว
 อยุ่ทำบุญให้เกิดพ้อทุดหัว
 ฝออยู่จะได้สร้างกุศตไป
 ไม่ออกปากพูดจาต่อไปได้
 สุดอาโดยดัมผางตงกตางคิน
 ไม่อาจกตนโส่กไครองให้ตั้น
 ไคยินแต่ร้องให้พิไรครอญ
 พัดตวาทกิงกัณณะท่านมัจฉ

ที่ใจอ่อนเป็นลมล้มซบซวน

๑ นางแก้วดาวทองศรีมาดา

ไต่เมียงหมากไต่พานคณานเข้าไป

นางแก้ววาชาสมาพิ

เดี่ยวศิวรวมผวมมาด้วยกัน

ขอไทยอย่าได้ผูกเวรน้อง

พี่ได้ดวงเกินบ้างเป็นอย่างไร

นางแก้วรับขมาหน้าคานของ

น้องได้ดวงเกินแต่ก่อนมา

วันของรับขมาเจ้าดาวทอง

พี่ก็ขอขมาอย่ารำค

ด้วยฟ้าศรีมาดาสะอื้นให้

ลูกได้ผิดพดงแต่หลังมา

อย่าเป็นเวรกรรมกับศิวเจ้า

วันของรับขมายิ่งอาไโดย

๑ นางวันทองน้องเรียกเขาตอกไม้

ลูกจะตามารดาในวัน

แค่ลูกอยู่กับพ่อขุนแผน

จนถึงเวตาเขาฆ่าพัน

ของ ประศรั้งนงกชกนิมดวัน

ด้วยเห็นจอนตะวันบ้ายลงชายไพร ๆ

ด้วยฟ้าโคกาศระอื้นให้

กราบไหวว่อนว่าขมาพด้น

อย่าให้เมเวราเมือหนานน

น้องจึงเคียดเคียดคณประการใด

วันทองว่าพี่หาถือไม่

ขอไทยเจ้าแก้วกิริยา

ดาวทอง โค้กเค็ร่าเข้าไปหา

พี่จงอดโทษาในวัน

น้องเอ๋ยพี่ได้ว่าเป็นถ้วนถ

ต่างคนต่างก็มีชิ่ง นาคา

พี่ไรพดางทางขอขมาว่า

จนถึงวันชิวาแม่บวรไโดย

กัมหน้าดงแฉวกร้องให้

น้ำตาไหลโซมหน้าด้วยปรานี ๆ

คณานเข้าไปไหว้กราบทองประศรี

ขอไทยอย่าให้เมซึ่งโทษทัณฑ์

ให้แม่เค้นอย่างไรที่โทษน

ต้นเวรกรรมกันเกิดแม่คุณ

ถมจับหกดัมดงจุมณ

พอพนศพร้าว่าอย่าทำบุญ
 หาดอกไม้ให้แม่ช้อย่อย
 ขอแผนรื่องให้ทำไมนา
 ศรัมาธาไปหาเจ้าสุกเจ้าสาร
 แล้วจะได้ทำบุญสุนัชรรม
 ชุมพุดหาดนคณานเข้าไปหาย่า
 นึกถึงนางวันทองรื่องให้ไป
 เขาจะล้มจะตายอายพลายน้อย
 คายหมากจากปากให้หัดานอม
 ๑ ฝ่ายขุนช้างนั่งเหงาไม่เข้าใกล้
 เตี้ยใจโหดเด้อเพื่อพาท
 พุดโทอยู่หัดคหัดคมาพุดคกัน
 เนื้อหนังเจ้าจะพังลงเป็นจุน
 ลูกเต่าเจ็บไข้แม่ไปเยือน
 เขาก้มาบอกเด่าเป็นเค้ามุด
 ถึงดุกทุดเหตุผลคันปตาย
 พระองค์ทรงซึกว่ารักใคร
 ให้การโหดหงทรวง โกรชเกรี้ยว
 จะได้อยู้อริอนเย่าเต่าโคโค
 แม่มาตายกตางคินเขานินทา

กาวนาให้ครุ่นไว้ดูกลา
 อย่าตะเตยคุณพระจะตักว่า
 ไปหาเขียนชนมาให้กรวดน้ำ
 ทำกรรมมาตเสียเกิดจวนค้ำ
 ทองประศรับนพร้าอยู่ว่าไร
 แกยกหุดานได้ม่าน้ำตาไหล
 อ้มชุมพุดเข้าไว้ให้ดูคนม
 ออย่าร้องให้อายจ้อยกินขนม
 จะเขยชมไม่เป็นตมประศรั
 รื่องให้หน้าชาวราวดกับผี
 คราวนคายนแ่นแล้วม้คุณ
 โอ้แม่จันทองคายนเพราะอายขุน
 เพราะอายคูน โง่เง่าเข้ากราบทุด
 ดูกคิดเชื่อนว่าแม่แรวไปคูนัย
 อายหัวปุ่นนมเกิดยงชนเถยงไป
 ที่จริงหาได้คายนเพราะดุกไม่
 แม่ต้องใจคิกคิยากหากเดโต
 ถักรักข้างข้างเคียวขนมโก
 แกงเทโพกินถ่นให้เย็นใจ
 แม่ยอคฟ้าผ่ามาตกรกระจาดใหญ่

จะหาไหนเหมือนแม่แต่ไป
 เรือนเย้าเข้าของถวายพระ
 ถึงถูกคนหุดานหม่อมจะยอมเยย
 จะภาวณาให้หนักชกประจำ
 ร้อยยวษาพันวษาไม่รววน
 ๑ ทองประศัรโตพงคตงนำใจ
 อ้ายชาติชวหวัดานกระบานตาย
 ไม่เป็นอนนตจะร้องให้
 พระหมื่นไวยชิตใจตงออกมา
 วาจาเหมือนหมาสระบดข
 ไม่ไปจะกตงมิงตงต
 ชนข้างร้องวดยตะกายกตง
 พระหมื่นไวยตงช้คะมำมา
 ชนข้างตง โผน โคนคนต
 ชนข้าง โตคออกมานอกตง
 ช้รักเมยของช้ช้ร้องให้
 โตเลนกันอีกหละไม่ละเดย
 ไปพ้องที่ไหนใส่หัวไป
 กตบเข้ามาเอบคนอยู่ตงตง
 อแคแรวะขวอนเอาช้ชงตง

แมนไม่โตเชนนี่ไม่เมย
 จะตละโกนหนวดไปบวชเดย
 มีเมยไปทำไมไม่เหมือนกัน
 แต่หัวค้ำรำไปจนไก่อัน
 ฉนแต่นางท่งหักก่าจะตาย ๆ
 นนรตงให้เยยโตอ้ายฉิมหาย
 คนจะตายแล้วยังชนมันนินทา
 ฝาบาคกรระจาดใหญ่ก็รำว่า
 อ้ายชาติช้หวัดานประจันก
 มิงกตงจะตมิงอัยอัย
 ฉนตงระชากตงออกมา
 ฉนรทจริงตโตใจพระไวยช
 อัยชช้างไม่ออกป็นอกตง
 หตงหตบกันเป็นหม่เตอเตอตั้ง
 ตั้งเดยร้องว่าช้ไม่เคย
 ตงได้เปเต่าเปเต่าช้ชวบ้านเฮย
 พระหมื่นไวยว่าหอยอัยหวัดาน
 ชนข้างว่าทำไมช้ช้จะไปบ้าน
 เหยยบอตันตงอแคแรวะไป
 อัยหวัดานมาออกแล้วช้ช้ไหว

ขุนแผนร้องว่าอย่าพ่อไวย
 ๑
 ๑ ครานน^๕จิง โฉมเจ้าหมื่นไวย
 อว^๑รณ^๑ผ่น^๑น^๑ก^๑ค^๑ก^๑บ^๑บ^๑ค^๑
 ช^๑ิง^๑จะ^๑เฝ้า^๑ร^๑อง^๑ให้^๑พิ^๑โร^๑ว่า
 พ่อ^๑จง^๑อยู่^๑ร^๑ัก^๑ษา^๑ข้า^๑จะ^๑ไป
 จะ^๑วิง^๑ว^๑อน^๑ผ่น^๑ให้^๑ค^๑ต^๑าย^๑พิ^๑โร^๑ช
 จะ^๑แทน^๑คุณ^๑เม^๑ื่อ^๑จะ^๑ค^๑ุ^๑น^๑ย^๑ั^๑น^๑ช^๑ว^๑ค^๑
 ๑ คราน^๑น^๑ขุน^๑แผน^๑แถ^๑น^๑ส^๑ะ^๑ท^๑าน
 แต่^๑คร^๑น^๑จ^๑บ^๑ย^๑าม^๑ด^๑ร^๑แจ^๑ง^๑ใจ
 อ^๑ิ^๑ฐ^๑ก^๑ว^๑ร^๑พ^๑าด^๑จ^๑ค^๑อ^๑ย^๑ห^๑น^๑ก^๑ท^๑น^๑
 เจ้า^๑จะ^๑ไป^๑ท^๑ุด^๑ร^๑อด^๑ก^๑ค^๑าม
 เจ้า^๑ไป^๑ท^๑ุด^๑ขอ^๑โทษ^๑คง^๑ไป^๑ร^๑ค^๑น^๑เ^๑
 ต^๑ห^๑น^๑า^๑ห^๑น^๑ก^๑น^๑ว^๑ด^๑จ^๑ว^๑น^๑บ^๑ร^๑โดย
 ช^๑ิต^๑ช^๑ะ^๑ต^๑าง^๑ต^๑ก^๑บ^๑แผน^๑ค^๑ิน
 เถ^๑าร^๑ท^๑บ^๑ด^๑ก^๑จ^๑น^๑า^๑ก^๑า^๑จ^๑บ^๑โถ^๑ง
 ไ^๑คร^๑ต^๑อ^๑ง^๑ย^๑าม^๑น^๑ม^๑ไ^๑คร^๑ช^๑ด
 น^๑า^๑ค^๑า^๑อ^๑า^๑บ^๑ห^๑น^๑า^๑ด^๑ง^๑ร^๑ิน^๑น^๑
 เ^๑คร^๑ะ^๑ห^๑ร^๑าย^๑ต^๑าย^๑เบ^๑น^๑ภ^๑เ^๑น^๑ห^๑ม^๑ค^๑
 จะ^๑ขอ^๑เม^๑ว^๑น^๑ท^๑อง^๑ต^๑ัก^๑ต^๑อง^๑ค^๑ำ
 พ่อ^๑จง^๑ค^๑ุ^๑ม^๑อยู่^๑ค^๑ุ^๑ม^๑าร^๑ต^๑า

มา^๑จ^๑น^๑ง^๑ต^๑ก^๑ด^๑ับ^๑ไป^๑ใน^๑ค^๑ำ^๑ด^๑า ๑
 เ^๑ศ^๑ร^๑ำ^๑ใจ^๑ด^๑้วย^๑เม^๑เ^๑น^๑เ^๑น^๑ก^๑ท^๑น^๑
 ต^๑ก^๑ว^๑า^๑จะ^๑เ^๑็น^๑ป^๑ระ^๑ก^๑าร^๑ไ^๑ด
 เ^๑า^๑จะ^๑ข^๑ำ^๑เ^๑า^๑จะ^๑ค^๑ิด^๑เ^๑็น^๑เ^๑น^๑
 เ^๑้า^๑ไ^๑ท^๑ย^๑ท^๑ุด^๑อ^๑ง^๑ค^๑ั^๑พ^๑ระ^๑ท^๑ร^๑ง^๑ก^๑ุ^๑ท^๑ิ
 ขอ^๑โทษ^๑แม่^๑ค^๑ว^๑ไม่^๑ก^๑ด^๑ว^๑เ^๑ค^๑
 ต^๑ก^๑ค^๑ิด^๑พ่อ^๑จะ^๑เ^๑็น^๑เ^๑น^๑ย^๑่าง^๑ไร ๑
 พ^๑ัง^๑ต^๑ก^๑ค^๑ิด^๑อ^๑น^๑ก^๑เ^๑็น^๑ได้
 จ^๑ึง^๑ว^๑า^๑ก^๑บ^๑พ^๑ระ^๑ไ^๑วย^๑พ่อ^๑พ^๑ล^๑าย^๑าง^๑าม
 พ่อ^๑ว^๑า^๑ป^๑ระ^๑ห^๑ิง^๑จะ^๑ข^๑ิง^๑ห^๑ำ^๑ม
 ใน^๑ย^๑าม^๑ว^๑า^๑อ^๑ง^๑ค^๑ั^๑พ^๑ระ^๑ท^๑ร^๑ง^๑ไซ^๑ย
 แต่^๑แม่^๑เจ้า^๑ห^๑า^๑พ^๑ัน^๑จ^๑าก^๑ค^๑าย^๑ไม่
 จะ^๑ไ^๑ก^๑ด^๑ใน^๑เว^๑ด^๑าน^๑เ^๑้า^๑ด^๑เ^๑โม^๑ง
 ก^๑ั^๑ช^๑า^๑ด^๑เ^๑็น^๑เ^๑คร^๑ะ^๑ห^๑ร^๑าย^๑เ^๑็น^๑ค^๑าย^๑โ^๑ง
 ย^๑าม^๑ด^๑ึง^๑ด^๑ัง^๑ โ^๑พ^๑ร^๑ง^๑จ^๑ร^๑เ^๑ก^๑ิน
 พ^๑ระ^๑ไ^๑วย^๑เ^๑็น^๑ค^๑ด^๑ล^๑ค^๑อ^๑อยู่^๑เ^๑ว^๑เ^๑จ^๑เ^๑็น^๑
 ฉ^๑ิน^๑ห^๑น^๑า^๑ว^๑า^๑ก^๑บ^๑พ่อ^๑ว^๑า^๑ค^๑าม^๑ก^๑ร^๑ม
 ต^๑ก^๑จะ^๑ท^๑ด^๑แทน^๑ค^๑ุ^๑น^๑อ^๑ป^๑ถ^๑ัม^๑ภ^๑ิ
 แต่^๑ว^๑แต่^๑บ^๑ุ^๑ญ^๑ก^๑ร^๑ม^๑จะ^๑น^๑ำ^๑ไป
 อ^๑ย^๑ำ^๑เพ^๑อ^๑ให้^๑เ^๑า^๑ข^๑ำ^๑ด^๑ัง^๑ก^๑่อน^๑ได้

ว่าแต่เวลานั้นในทันใด
 เจ้าคุณงดโทษจงโปรดเกล้า
 ทูลขอโทษทัณฑ์ของมารดา
 พระยายมดีใจไปเกิดพ่อ
 ถ้านานเนินเกินล่วงเวลาไป
 พระไวยรับคำอาดาไป
 ถึงวังนั่งพักผ่อนเวลา
 อานมนคมหาสระด้วยเตห์
 แม้ผดงยงค์เทพนิมิต
 แดวคงตั้งคยอรัชฐานพระพรชัย
 พอได้ตมจันทร์ด้ากัญคย
 เห็นกำลังพระองค์ทรงพระโล่มนต์ดี
 พระหมื่นไฉงกราบงามดงด้ามดา
 ๑ ครองนพระของคณูทรงเดช
 เห็นพระไวยเข้ามาอัญชต์
 ชิกะไรอ้ายนี้ช่างพากเพียร
 จึงตรัสถามว่าอ้ายไฉงไปไหนมา
 ๑ ครานันพระไวยวรนาถ
 เห็นพระเวทขลังจริงไม่ซิงซัง
 ขอเดชะพระของคณูทรงภพ

ไปหาพระยายมแต่ด้วันทา
 ดัดนั้นจะไปเฝ้าพระพันวษา
 เมตดาอย่าเพื่อให้บรรโดย
 ขยารังรอรับมาอย่าช้าได้
 จรงดไว้ก็กตวพระอาญา
 รับแว้งศดาโคตทงมาวช้า
 ระวังใจบายหน้าสู้บรทศ
 เป็นเด่นหตุกพันกระเด็นจิตต์
 บิดมืออุบได้ไม่ม้วย
 ขอพระไทยเคองกตบชัยบถอย
 กักศานคตอัยเข้าพระโรงรัตนา
 ปรวษาครวัดสัตว์ตตันต์หรรษา
 ภาวนาหมอบขมขมยคยท่วงที่
 บินบักนคเวศบุรีศรี
 พระภุมให้ทรงพระเมตดา
 เขาฆ่าแม่มีนียงเวียนเข้ามาหา
 อ้วนทงเขาฆ่าแเดวหรือยัง
 พังพระราชบัญญัติชานาตาหลัง
 ถวายบังคมกราบแเดวทูลไป
 เติตบด้าโดกทงน้อยใหญ่

จะควรมิตรปรองการใด

ทรงชบเกล้าชบกระหม่อมเป็นหัวหมื่น

ผาสุกทุกวันนวันครมา

นารดาข้าพระพุทธาน

กำเรืบราคมากใจไม่ตงตรง

ถ้าเพียงนคพนายาย

นมารดาอ้อมทองทรมาน

ดาร์พัศร์พระคุณไม่นับได้

อนงตงแตกกำหนดเกิดมา

กรงนทศคองชวค

ให้เดองลตชอเดียงปรากฏไป

ชวคชอพระราชทานโทษ

ชวคชวครำจำไว้ให้เวทนา

๐ ครวานนส่มเด็จนเรนทรผู้

ชอพระทยให้เมคตาปราณ

เองได้ทาคมคความชอ

นคยงมถึงชอชอชอใจ

ถ้าผิดจากมิ่งเดวคูไม่ให้

นหวยอ้ายทายนางเรวพตัน

นชอกกับเจ้ากรมยมราช

ชวคชอโยไคพระมาทา

ทุกวันคนพระคุณปกเกล้า

ยังมีไคชวยฝ่าบาทบงส์

มคเด้นชวคชวยมวตง

คอรทรงพระพิโรชไม่โปรดปราน

จะทงเสียให้ตายไม่ตงดาร์

ไคเกิดมาเป็นนานเพราะมารดา

จะทงไว้ไม่ควรเป็นหนักหนา

ยังมีไคพยามาตปรองการใด

ชอพระองค้จงประดีชประสาทให้

ว่าหมื่นไคโยได้แทนคนมารดา

โปรดคเด็เขียนค้อย่าเช่นฆ่า

ให้ดาร์ส่มกบตมคประเวณี

พงจหมื่นไคชวยทุดเป็นถวนค

กนดงดาร์ชวยหมื่นไค

กุกคตอชแทนเดวเป็นโทษโทษ

จะชยคโทษแม่ให้เป็นรางวัล

ไคชอกก้จะพตอชมาชอด้ย

ชอกไปค้วยกนกับหมื่นไค

ชวยพันฟาดวันทงให้คคชย

กุกโทษโปรดให้จมนวโดย

๑ ความนิจพระจมนวโดย

รับพระโองการกรานกราบตง

จึงปรึกษาว่ากับพระทายน่า

พระยายมจะพันแม่บวรโดย

ได้เดวชนชกนตระตัว

ขับควมผางผางกตางมรรคา

ความนทานพระยายมวราช

ผดกรมวันทองจะตองพัน

พระโดยเดินไปด้วยบาทา

โอบกของหงษ์น้ำมาแต่ไกล

เห็นแล้วพระโดยเข้าไปทูล

พวกเรากันไม่ตชกชกษา

เพชฌฆาตราชมันเขายชยุด

เหตยวมาเรียกผดกตวเขาพัน

ชบพันกันถอดวันทองไว้

เพชฌฆาตคามยวาก้าว่างมา

นุดคว่าควากันชยุดนคิง

คาบยับบยับเยนไป

ชุนแผนชดชดกตพ่นเถรว

รับไปอย่าให้ทมิเขาพันตง ๑

ตใจช่นชมตมประตงค

ตรงหน้าพระทงเงอรับไป

เวตาเยนจวนค้ำชาไม้ค

วังตั้งบ่าวไพร่ให้ผูกม้า

บ่าวไพร่พันพันมาหนักหนา

เขาชงชาวโอบมาเป็นล้าคณ ๑

เห็นปลาดกตกตวชยุดตง

จึงเผอญคิกกันให้ผดไป

นี่ใครช่มำมำน่าตงตย

มิใช่พระโดยที่กตบมา

นเรนทรูตกรวโกรรว่าไม่ช่า

เวอเหวยเอามารับช่าพัน

นุดวันทองกตวชยุดตง

ชุนแผนคินโตคช่ามผู้คุมมา

ชุนช่างร้องไปชิ่งไว้หัว

ชุนแผนโอบถาคกร้อมเมยไว้

พันผงกชุนแผนหาเข้าไม้

เข้ากตมรมนคได้ชุนแผนมา

นคตวเป็นเกตยววางกตว

เพ็ชระมาตเภาว้างตาบวามวามมา
ต้องคองนางวันทองขาดตะบัน

พอพระไวยถึง โฉนโจนม้าง

ชนแผนกตมตงทงย่น

ชนช่างตมนั่งกตงอยไถด

ทองประศรีกตงเกิดอกเด้ออกกกายา

นางแก้วตงกตงทงตุงชาย

พวกกคนมาตออยอดแอ

บางกเขานวดพันคนกระย

พระไวยพตายงามกับบิดา

นำท่าทาตบให้ชื่นใจ

๑ ชนแผนพระไวยนางดาวทอง

ทองประศรีนางแก้วกรียา

ชนแผนว่าโอเจ้าวันทอง

พิพากเพียรบดเม้าตักเท่าไร

พระไวยว่าตักม่นหมาย

ขอได้รับมาไม่ซ้ำ

นางแก้วกรียานาคาคก

ดาวทองโคกกาเฝ้าจาบดย

ต้อยพาทงเกิดอกเด้อกตะบัน

ข้างเท้าวภาว้างตาบตง

ชวดตอคับพตงเป็นมยผง

ตรงเข้ากอดคนแม่แน่นงไป

บ่ม่จะไมคณชวดไต

บ่าวไพร่ใหญ่่นอยก่นววย

ต้อยพาศรีมาตมตคว่าหงาย

ใครจระรัตักกยาก็ไมม่

บางตมกตงนงแนบงวงหน

แกกนองมเป็นหนไป

หมอหดวงเข้ารักชานคยาให้

ต่างคนค้อยได้ตักมา

ตักตะไภทงตองตะห้อยมหา

ต่างโคกกาออกตศพเข้าว่าไร

นิจจานองวอดววยตายจนได้

เวรกรรมทำไวกระไรน

ว่าแม่จะไม่คายไปเป็นผี

พุดโทเอ้อยตงนเมทนพน

โอยกนองนตงใครหน

ศรีมาตานาคาตนตะตมตง

ทองประศรีตุงนตงตงตงตง

ตั้งกองวังให้อยู่ในวง
ต่างวังต่างรั้วครวญ
เด็ดเบอนตัวแดงทุกแห่งไป
เห็นพ่อนกพิโรชโกรธเกรี้ยว
ทงกนเดี่ยวได้ไม่นานพา

จะธาโดยทำไมกับแม่ข้า
แม่หม่อมความเมตตาอาโดย
พอกเรื่องพระเวทวิทยยา
ทงมนตจงงกชชงครน
ทำไมกับข้ายเพื่อชมาต

เพราะพ่อไม่ช่วยจึงม้วยมุต
หากเห็นขามาจึงร้องให้
ยิ่งว่ายิ่งแค้นแน่นอุรา
ทัญญาว่าไว้อย่างไรเล่า

ถัดใจเราจะมาทนมรับพันฟาด
ซึ่งชงคิงหนงว่า โกรธเกลียด
พันผู้หญิงตมคายละบายใจ
เมื่อข้าจะไปก็ได้อา

เมื่อเรือเขอชวยด้วยคิมตี
เดี่ยวจนมารดาชบดโดย

ชนแผนชบตงกอดศัพได้
ต่างชนวนชนตมไม่ดกได้
พระไวยคตงคตมกตมอุรา
ซาให้พอกที่เคยอวยรักษา
ว่าพอกจะแค้นจะเคืองใจ

เมียของพ่อพร้อมหน้าอยู่ได้
ไหนแม่วันทองจะตองพัน
ถาวหมิ่นแค้นมาอย่าไม่พริ่น
ถึงคนร้อยคนพันก็ชวนชุก

พ่อเป่าจิงงงปราดมังกหยุก
ฎาว่าดุดัดนฤทธิของบิดา
หาไม่เจียนพ่อจะเป็นหน้า
เห็ดยอมาเห็นเจ้ากรมยมราช

ควรฎาพันแม่เราให้ค้อชาติ
พยาบาทเราด้วยเหตุอันใด
มาเบยนเมียดแม่ข้าทำไมให้
จะสู้รบทไหนดกับสัตว์

อย่าเพื่อพนซาให้เบนณ
ทุดขอพระภุมมิกให้เรา
ท่านจะว่าอะไรไปอีกเล่า

ที่แทกรรมนำมาให้จำเพาะ
ว่าพางทางกอดเอาศัพแม่
ยังรักรักดีทลล่ทอนใจ

๑ ครานนชนแผนแถนถะท้าน
เห็นร่องให้ฮาโดยถิงม้ารดา
จนจนชบสัดบตงกบที่

จนแผนตระหนกตกใจ
ครนพระไวยค้อยได้สัดคน
อันคนตายไหนเคยจะคืนมา
อดต่ำที่ส่งบใจเจ้าไวยเอ่ย
ธรรมดาเกิดมาทรูปนาม
อันบุรุษสัดบรมชวด

ถึงมาทเม้นดินฟ้าคงคาโดย
จะมามวร่องให้ไม่ตองการ
เดยวนศัพยงคางอยกตางวง

๑ พระไวยได้ฟังบิตาปลอบ
ถนถนถอน โส้กคตายวายนาคา
เอาผ้าขาวมาให้ตั้งใจหวัง
คัดกระดานค้อโลงด้วยทันไต
ครนแต่ยกศัพชนได้ไม่

เห็นเขาเนาะคอบชาตกระเด็นไป
นึ่งนึ่งไม่ต้มประค้ได้
ต้มชบสัดบใส่ตไม่เจรจา ๆ
ส่งธำรพระไวยเป็นหนักหนา
กอดศัพใส่กายยว่าไร
จะรูดต้มประค้ค้หาไม่
เข้าแก่ไขนวดคัพให้ดูญา
ปลอบว่าเจ้าหม่นพ่งพ้อว่า
จะใส่กาต้อไปไม่ได้ความ
อ่ยารองให้ไปเดยพั่งพ้อห้าม
เราท่านก่คงค้ำมกันตายไป
เมือถิงพรหมตชิตไม่อยู่ได้
เพิงกาลมตัญไหมก้เหตถตง
จงคิดอ่านทำต้อนุกศัดถง
คิดอ่านปลองศัพแม่เกิดดูกฮา ๆ
เห็นชอบตามคำที่พ้อว่า
เมือหน้ามาถิงซึ่งธาไท
จึงตราตั้งห้อศัพหาธาไม่
ก้านคองรองในเข้าฉิมพถัน
ให้ห้ามไปถิงที่บ้ำชำนัน

ว่างตามไปปล้นในทันที
 ยอด้ายทองถมคะมาลงคาบูน
 อ้ายดำร้องบอกออกไปปล้น
 ศีร์ประจันนนไถยหน้าจะตาย
 ดูกชนบนเขาผดเขาพระ
 นมนเจ็บเมื่อไรก็ไม่
 มาบอกให้บอกจนเมื่อจวนตาย
 แปลกใจบนโคกชกเดี่ยว
 บินบ้ายเขาไปในหอกกลาง
 ศีร์ประจันครนเห็นหน้าลูกเขย
 ชนข้างบอกไปไม่ร้องรอ
 เหตุเพราะพตายามตามมาดัก
 ดูกมิไต่พของร้องกับเจ้านาย
 ศีร์ประจันครนรดาถูกตาย
 ชนข้างแก้ไขไม่ไหวคง
 ทงหมอนวดทหมชยามาพรังพร้อม
 บ้างนวดพันนิตยามบชาตะไกร
 นำตั้งตำรวจท่านนายศีร์ประจัน
 ษาโดยดกหลงเตอเพื่อพาที
 ชนข้างนงรักษาอัยก๋อวยาม

อ้ายหมิงทำอะไรมัน
 มิ่งศทพญ่าอย่างไรได้นั้น
 หม่อมแม่จันทองตายนะเจ้าคะ
 ตกใจนอนหงายจมกระมะ
 เตชะขอให้รอดอย่าอวดตาย
 คดี ชนข้างอ้ายฉิบหาย
 แก้วนวยมาเรือนดุกเขยข้าง
 ให้อ้ายเบยเอาพะองพาดหน้าต่าง
 เจ้าชนข้างนั่งไหวของโห่งอ
 เอะมันผิดแคว่เหวยตาปอหดอ
 เจ้าจวนทองไม่พอทจะตาย
 พระทรงคักตกรวดกราดเป็นมากหลาย
 ท่านวีเขาฆ่าตายเป็นความจริง
 นอนหงายตมจับตงพันนัง
 ให้ม้าวิ่งตามหมอด้อล่อไป
 นังตอมอ็คเอาเข้าแก้ไข
 เป็นครใหญ่จึงพันคนตั้งประดี
 คิวแกสน์หน้าชาวราชวกับผี
 นาคาวีไหลหลังละตุมตง
 แควให้เขาเปิดตามมาตั้ง

ประคองเดินชนบทไม่เคยใคร่ตรง
 ใ้อ้ำเจ้าวันทองของแม่เอ๋ย
 ถ้าเจ็บไข้อย่างกับมารดา
 เมื่อพ่อตายหมายจะอยู่เป็นเพื่อนแม่
 เผลอญเอยเคราะห์กรรมนำบัณฑิต
 ถ้าความจะเป็นถึงเช่น
 ถึงเงินทองกองให้ไม่เมามัว
 ทั้งอายแผนฮ้ายถ้านกระบานไต่
 แข็งก้นเหมือนหมาหมกไม่เคย
 ฮ้ายถูกชายพดางงามเมื่อยามเด็ก
 มีรูปร่างใหญ่จะใจพาด
 ไข้อยกแก่แม่มาเปล่าเปลี่ยว
 จะอยู่ใโยให้ยากลำบากกาย
 ๑ ครานน้ายของผเป็นพิ
 คิดถึงของน้อยละห้อยใจ
 จึงฮาดาศรีประจันตัวควรไต่
 มาถึงกรุงไกรด้วยใจจง
 ครนถึงเขาไปตีในห้อง
 ชุนแผนบอกว่ามีวัดตะไกร
 สายทองร้องให้ลงจากเรือน

เขาวางตงยังพิโรธไปมา
 ไม่ควรเลยจะเข้าไปให้เขาฆ่า
 ก็จะได้รักษาพยาบาล
 จนเฒ่าแก่ไม่พรากไปจากบ้าน
 ไปได้ผวจันทาให้ผถนาคัว
 จะให้บวชเป็นชิตทานชว
 อินตผถกมิให้ผโตเชย
 ตัวนัจญไรได้มาเป็นตถเชย
 เขาจนเตยฉิบหายถึงวายปราน
 เห็นเด็กเล็กกเห็นต้อยว่าหลาน
 พดชยร้างผถน มารดาชวววาย
 ตัวคนเตยถกผถกคั้นยหาย
 แกพมฟายครวญคราอยรูว่าไร
 ครน ฟนตมบระคชนมาไต่
 นาคาไหลตงตงตะตุมตง
 ตงเวือว่าให้อาโดยตง
 ตรงไปบ้านชุนแผนผู้แฉ่นใจ
 ถามว่าศพวันทองน้องอยู่ไหน
 แล้วให้คนนำไปในฉับพัตัน
 ฟนเพื่อนถอกายผยฉน

คิดพาดจัดเงาแก่งกายา

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ

ระพรังพร้อมด้วยนางนกร

แต่ตระหนักรู้หน้าผดศรจะชม

เหล่าพวกนางบำเรอเด่นอยู่ใน

เด่นาะเลี้ยงพินพาทยระนาดซึ่ง

ควนเวลาวาขานกาวราน

ข้าเฝ้าเข้าประจำราชกิจ

กราบทูลถ้อยความตามทำนอง

ทอดพระเนตรเห็นพระจมีนไวย

ขอได้ตั้งใจไม่กลับมา

๑ ครานนจมีนวรนาถ

ประนมหมอกทองคำพระทรงไชย

พอออกไปถึงเข้าหาพันฟาด

ทูลพาดระเอนให้อยู่ไปมา

๑ ครานนภเมนทรเรนทรสุร

แข่งชิงของอินคนพระไทย

เป็นครุทนต์จึงตรัสออกมาได้

ขอแม่โคกไม่พ้นจากอาญา

อย่าทูลขไปก็จะให้ซึ่งเงินทอง

เข้ามาเฝ้าองค์พระภุชช ๑

เสด็จสถิตย์แทนสุวรรณบรรจกธณ

งามงอนพริ้งเพริศเด็ดละไม

น้อมประนมทุกเกล้าเฝ้าได้จ

บ้างขับไม้บรรเลงเพลงดนตรี

แซ่ซ้องดังก่ดัดดี

พระภุมมออกประทับพระโรงทอง

ระวางผัดอยู่หมัดดัดดัดยง

ไม่ซุ่มซ้องราชการงานภาวรา

เขอออย่างไรแม่มิ่งเมื่อดานหว่า

พ้อมิ่งพุดจาว่าอย่างไร ๑

ฟังพระราชบัญญัติคำไทด

ไปไม่ทันเห็นใจของมารดา

คอขาดลงกับคินตันตั้งขาร

ตรงหน้าพระที่นั่งพระทรงไชย ๑

ฟังทูลดั่งฟ้าฟาดปราสาทไทด

ตะลึงไปมิได้ครัดจันรรจา

กุดังถ้ำจมีนไวยเป็นหนักหนา

เป็นเวรของมีนเท่านั้นเอง |

เข้าของแต่งศพให้เหมะเหมง

ที่หว่างเวงเซ่งผาศีตาตาด
 ปรุ่ร่่านต้้เซียงดำคธาแดง
 บ้างก็ทำเป็นบ่อก่อเป็นเกาะ
 ตระกบตะกบเกาะเกาะเป็นก้อนของ
 ทเหวณนคตคกเป็นหนกัหนา
 ได้บักษาทำทำบักกระพือ
 ชนคนหมตจตตต์ระอาต
 แลวจตแ่งผกแผงราชวัญ
 บวทของรองหีบเหมกคณ
 ดอกไมโรยห้อยพวงภักถันแซม
 ฝ่ายนางตงเซียงเรื่องอ้หนา
 ม่านชาวมักทองตะของพราย
 ต้มมยกพนคแบบคาย
 เป็นระยะทพระจะสัตว์ดเรียน
 ๑ ครันแต่งตุ้เรียนตระวันเย็น
 มาใหม่โรงแคค้าย่าสนชยา
 ครันรุ่งแต่งตุ้เรียนประมาณ โมง
 โจนตระกรมอญวำคำฐุใจ
 พวกหุ่นเชิดชกัยกัยทำ
 จำอดดเอาอายค้อมเข้าค้อมเมียง

คัดกระตาศให้ด้นิตแต่บ่คแผง
 วงวงม่มากทงนากทอง
 ซอกเซาะสัตว์ไม่ม่ตอง
 ทำเปิดปดองเห็นพิภุกักกอก
 มอกลงมามคคธาตบคบอ
 นกคตทอจบกระทุมเป็นพมชฎ
 แลตาดตงกระถางคณไม้คต
 จามรัตนตรงามคณแถม
 ต้มชันต้้มยอด้ต่างแหตม
 แกมกับระย้าแกวคแพรวพราย
 ท춤เต้าใต้กระจกกระจ่างฉาย
 แลวกราย โคมแกวทงแกวเทียน
 เขาแผงบงตงรายระบายเรียน
 เขาเสื่อตาดตาดเตียนตะออตตา
 พนังงานการเล่ยนทุกภาษา
 ต้าตะพาเฮ้โตให้เก้เรียนไป
 ก็ตงโรงเต้นประชันอ้อยหัวน้โหว
 รัองรับกรับไม้หนนพร้อมเพรียง
 คนเจรจาต้องช้างค่างก้งเถียง
 พุดจาฮาเตียงด้นน้โรง

พวงงวณดวนแต่ท่อนง้าว
 บ้างรบรุกคดกุดคดคดม โมง
 นายแจ่มก็มาเดินเค้นปรบไถ่
 ราวแต่ไก่ไขกับยายมา
 เครื่องเล่นพร้อมพริกเป็นหนักหนา
 ทงผู้ตริชาแตรเซญใจ
 พวกผู้หญิงสาวสาวชาวบ้านนอก
 เดินละคุดซดเซเขาเย่า
 พวกขีเมาโมเยเดินเซชวน
 ไคร่กุดทวงขวางหน้ากัท่าทอ
 พวกเจ้าชู้ผู้ชายหลายพวกพ้อง
 บ้างคุดมดด้วยฉันทนเป็นแปรง
 แคพอบายชายแต่งพระสุริยาน
 ขนคนปลัดผ้าตวงวางไว้
 เตี้ยดแซกแซกไทยไปคอยชิง
 ใต้ครุบลูกของกันตงคัง
 ที่เรียวแรงแข่งข้อต่อขยับ
 ถูมือถือถือการยำไว้
 พอเพดาพลบค่างงว่าไร
 ไฟพะเนียงเดี่ยวพดข่องระทา

หน้าขาวหน้าแดงแดง โอโงง
 บ้างเข้าโรงบ้างออกกุดตอกหน้าคา
 ยกใหญ่ได้ทำนองร้องนำฉ่า
 เช่าครนครนสนับไป
 ชาวประชามาคุดเค้นออกใจ
 หัดกุดหัดมกรทบใหญ่กันไปมา
 ห่มขาวมั่งนึ่งมัวปลอกแบ่งผัดหน้า
 หน้าตาคนเกือเดินเด้อพอ
 เห็นใครชวนชกกันท่าขันธ์ข้อ
 เราผูกคอกได้คากำตาแดง
 เทียวเทียวท่องลุดเตาะเส่าแฉ่งวง
 ท่าคุดองแกตงเกยอุมหญิงทงคอกไม้
 กักจตุจตุทงทานหาข่าไม้
 หยิมได้มะนาวไปรยโดยกำตัง
 ทงชายหญิงคิงวงรบอຍคบคัง
 บ้างหลบหัดกมาข้างหลังแกลบไป
 โจนประจบคบบับรับเอาได้
 ชักอ๊กผัดกได้กันไปมา
 จึงให้จตุคอกไม้ด้วยหรรษา
 พวกหนึ่งเรียภหามาตงจอบ

เหตเจ้าพวกรหนึ่งแซกแซกเข้ามา

รูปร่างโสมมผมหกงอ

๑ ฝ่ายพวกพ้องพินของญาคู
ด้วยรบกวนางฟ้างเพียงจะกลากถน
ฝ่ายยายทองประศรีศรีประจัน

ทองประศรีว่าเหวยกไม่เคยพบ
ศรีประจันถามนเป็นเศรษฐี

ทองประศรีว่าอเฒ่าม่นอกทาง
ศรีประจันถามว่าข้าเปล้าเปล้า
พระหมื่นไวยร้องนาห้ามย้ายาย

๑ จะกล่าวถึงเจ้าจอมหม่อมขุนช้าง

จะเข้ามาตรงตัวก็ตัวไทย

อ้ายแผนพิศกคอยพดอยประดั้ม

เมอศุณยุذنวันทองนอกรัก

คิดพวาทางตั้งซึ่งบัวขา

จัดประทศผ้าใครไทยทาน

ครนถงจิงแหวะจิดตะไกร

ขึ้นไปหาถ่มภารแถ้วฉันทา

คณินมาเฒ่าเจ้าวันทอง

แถ่เจ้าภารพอรมาหตายบี

พิศดูตามันป้อหลอ

จุมกโค้งโค้งคอเหมือนเปรตยัน ฯ

ชวนกันมาเฝ้าศัพธ์อ๊กสระอน

ไม่มช้น โศกเศว้าเฒ่าชวนชบ

แถวอ้งให้โตกนอ่ยข้างศัพ

เพวระมิงคบคคิให้บอ้อข้าง

ชวดคิไตพม่นหตายอ่ยข้าง

พม่นข้างสัจจถุกถุกแถงตาย

ถุกอเฒ่าแถ่ทำม่นฉิบหาย

ทงต้องเฒ่าพม่นพายอ่ยว่าไว ฯ

ว่าทำคัพนางไม่มิ่งได้

พระไวยจะชมแถงให้เกรงนัถ

ถ้าเพดยงตงคงระตมถงแถกหัก

จะไปพักเจบโยไม่มต้องการ

ให้ไปถอยเรือมาทหน้าบ้าน

เครื่องสการครบอ่ยแถ้วดวงมา

จอดเรือเขาไวทคันทา

ชรวิจดาไปรดคด้วยชวดยถัก

เขาของเตรยมมาเบ่นฉวนถ

เกรงจะพาดทบคิให้เสี่ยการ

เจ้าคุณ โปรดด้วยช่วยจากถ้าว

ขอหมื่นคนเป็นหัวหน้า

๑ ครานนึ่งท่านอธิการ

ปลงศพสดทานเป็นการบุญ

เขาเถอะจงไว้รักษา

ว่าพดางทางตุงตงบันได

ครันถึงจงจากับพระโวย

ด้วยเรื่องทอระคะคาน

เจ้าก็จะทำบุญสุนทรกรรม

เป็นกุศลผลบุญแก่มารดา

มันยังชยาดไม่อาจมา

มันขอให้เมตตาการบุญ

๑ ครานนึ่งนั้นโวยอรนารก

หุดานก็เห็นแก่บุญไม่วุ่นวาย

ซึ่งเกิดเหตุเภทพาดด้วยมารดา

ให้เป็นนัยศกนเทานนท

เจ้าคุณช่วยบอกนายขุนซาง

คิดนไม่ขัดขวางแต่อย่างไร

๑ ครานนึ่งท่านสัมภารจัตตะไกร

ว่าสารุสุโธโมทนา

ไถ่เถดด้วยเรื่องราวที่ราวฉาน

นึกว่าฉานดุกเคาเกิดเจ้าคุณ ๑

ฟังชนข้างว่าฉานทอดใจครัน

จะครันกนให้อุ่นไปทำไม

ด้วยข้าง โนนศิษย์หาพอว่าได้

ตรงมาหาพระโวยที่โรงงาน

ว่ากาญใจรูปละขอบิณฑบาตหุดาน

กับอายฉนหัวฉานมานานชั่ว

ให้ฉนเวรฉนกรรมเศียดักว่า

เคยฉนควมฉนมาจะทำบุญ

กถฉฉว่าเจ้าภาพจะฉฉว่าฉน

ว่าฉฉคิดถึงฉนไปฉนตาย ๑

ฉฉฉฉทศอบไปฉฉใจหมาย

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เคยฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ครนถิงจงบอกกับขุนช้าง

ได้ชี้แจงว่ากล่าวยาว

จะระงับดับเวรใหญ่ตาย

อย่าให้เกิดราคเบ็ดแวว

๑ ขุนช้างได้ฟังท่านถ่มถาร

ว่าคิดฉันจะระงับตั้งใจ

ว่าแล้วลงมาหาพระไวย

ขุนช้างมั่งดีกุดทำบุญทาน

๑ ครนถนถนคำรบครบสามวัน

จึงรื้อเครื่องประดับบนพมพิง

แล้วกำบังนั่งลงตำรวมจิตต์

ถนถนถนคำรบจบเข้านามหงา

ครนทาหัวผ้าผอนแดงเกศา

ขนอนบนเชิงตะกอนน

พวกพ้องพี่น้องมาช่วยเสา

ชูปเทียนดอกไม้จุกไฟวับ

ไฟดุกรุ่งโรจน์โชติช่วง

จุดประทัดโผนผางวางระชน

บ้างว่าพระไวยนอนไฟเผา

ที่บางคนนหนักว่าไม่เป็นไร

ช้างลงไปช้างต่างเมื่อตระก

เขาปราณประนอมยอเด็กแล้ว

ช้างนายก็ปรองดองให้ฝั่งแล้ว

ให้เวรกรรมเด็กแล้วแค้นไป

กราบกรานยนิศจระมีไหน

มิให้เสียศรัทธาท่านอาจารย์

ก็ถอนรับด้วยน้ำใจใส่อานต์

ทั้งต้องช้างต่างถ่มถนไม่คำนึง

มั่งดีกุดถนธรรมเสด็จทุกตั้ง

พระหม่นไวยถนงเขาป่าช้า

แน่นันทเดวก็อ่านพระคาถา

เดอดน้ำทาดด้วยฉิมพลับ

พระไวยถนออกมาชมขมิ้น

จึงให้ยกศพหินขนวางทับ

จึงเอาที่ถนจันทนพันประดับ

ขนแผนกับพันของร้องให้ครวญ

บีกถนของทงปองประโคมถน

พอกผู้หญิงจิงถนออกถนไป

จะตายด้วยแม่เปด่าเปด่าก็เห็นได้

ประเดี้ยวใจไฟดุกก็โชนถน

โถง โถงพื้นพ้อยก้อยยบ

ฝูงคนยืนค้อยเป็นวง

๑ ครนดำเรจเด็จพดนมทนช่า

แด้วนมทนคพระตั้งชวดตะไกร

เข้าโบสถ์พระส่งชกบวชให้

เจ้าชนช่างนคมาคร์ทชาม

บอกวาตคณจะบวชคว

พระไวยบอกวาช่าจไน

ชนช่างวมาจกพระไวย

ไต่เฮนคแถกนเกิดท่านคร

หุดวงคาหินแถกเจ้าชนช่าง

จะบรพช่ามาไต่กรกไมม่

ชนช่างไต่ไทรแด้วปลดงผม

ปากวาคาพองรชองอกา

แถกเวยนอนบั้นเมือนไม่จำไต่

ฉนไม่เคยอกากาเ็นค

จบแถกห่มคองครองผ้า

นอนคางชยูกฎทวดตะไกร

๑ ครนเด็จงานปลดงศัพเจ้าวณทอง

บวชเวยนครบเร็จไต่เจ็ดวัน

พระไวยกดับออกมาน่าพิศวง

ชมวาช่างชยูกงทงพนไฟ

พระไวยผลคค่านั่งห่มใหม่

พระหม่นไวยปลดงผมไม้ช่าท

ญาคิกาช่าไทศารม

ฉิ่งรเข้าไปหาพระหม่นไวย

ทลหัดชวยบวชเป็นเณรให้

พงบวชใหม่สวดเรี่ยนกไมรู้

เข้าไปกราบไหว้หุดวงคาหน

บวชเณรเณค ไต่ฉนท

ผมยงมชยบ่างประศกพิ

จงไปปลดงเกค้เขาไต่ครมา

มีอประณมอม่ไต่รเข้าไปหา

งนงคตคประห่ามอชยพรวาพร

พอบอกให้ฉนเกิดหุดวงคาหน

ไต่รชบงหน้าวาคตามไป

รับค้ตออกมาหาช่าไม

ครบส่ามคณค้คไปเมืองศัพพรณ

จึงฉดของพระไวยเกษมฉนค

กศกพดนเข้าเฝ้าเจ้าเวียงไชย

พอเพดาพระองค์ผู้ทรงภพ
 เสด็จออกยังท้องพระโรงไชย
 ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท
 ข้าพระพุทธเจ้าได้บังขอ
 ๑ ครานนถัมเต้เงินเรนทรผู้
 คุมพระหัตถ์ครี่ว่าไมทนา
 พระทรงกติกกิจกรในค้ำแดน
 จะให้ครองกาญจนบุรีด้วย
 ๑ ครานนจมนโงยวรนาถ
 กตัมบ้านจันบอกขุนแผนพัน
 ให้ขึ้นไปอยู่เมืองกาญจนบุรี
 ขุนแผนทราบความตามกิจจา
 แล้วจัดแจงรบเทียบตอกไม้
 ครนพลบค้ายามราตรี
 จึงมาบอกเนื้อความทองประศรี
 ด้วยบคนพระองค์ผู้ทรงไชย
 เจ้าโงยไปเฝ้าเมื่อเช้าน
 ดั่งด้าวแม่ด้วยแก่งดงเค็มที่
 แล้วก็เป็นหวงดวยจมนโงย
 แต่ห้วงแม่นันแต่เหนือประมาณ

ขจรจบในทอพน้อยใหญ่
 พระหมื่นโงยก็กราบตบคต
 ขอถวายพระพรราชกุศล
 ตามจนอดของคุณมารดา ฯ
 พังทูลทรงพระสร้อยดำรอดว่า
 แล้วประธานเสด็จมาพระหมื่นโงย
 ข้ายขุนแผนพ้อมึงเป็นไฉน
 ข้ายโงยเอ็งจงออกก็ไปบอกกัน ฯ
 วัลยพระพรช โองการข่มขมัน
 พระทรงธรรมให้เดือนท่านบิดา
 เกิดอกจะมีเหตุการณ์ข้างด้านหน้า
 จึงกะหากันวณทุกษัต
 จะเข้าไปประณคบทศร
 คิดไปใหม่ความห้วงโย
 ว่าตักพวดกเป็นไหนไหน
 จะให้ลูกขึ้นไปกาญจนบุรี
 พระทรงธรรมครี่ตั้งเป็นถวนถ
 ลูกนี้จะไปให้ราคาญ
 ออกดูกราวกับไฟเผาผาผาญ
 ลูกคิดอ่านจะเชิญคุณแม่ไป

๑) ทองประศรีพวงวานาตาหลัง
 จะขึ้นชดทักทานประการใด
 ครนแม่จะตามเจ้าขึ้นไป
 จะอยู่เดี่ยวเปลี่ยวเปล้าเศร้าวิญญา
 ห่วงดูห่วงงหลานป่านอกหัก
 จำเป็นเห็นจะอยู่กับเจ้าไฉน
 ดั่งแต่แม่ตายไม่หายเศร้า
 ครนไม่ไปก็อาโดยขมพดน้อย
 ใ้อเจ้าประคุณทุดหัวแม่
 ย่ำให้แม่ชอกชานาตาตลอด
 เกวียนตรมจะได้ชมแต่หลานน้อย
 แม่แก่อกริยาอย่าอาโดย
 ๑) ครวนนางแก่อกริยา
 ใ้อเจ้าไฉนดูยาด้วยการบุญ
 ท่านขอใ้อจะมีให้กับคุณย่า
 นางแข็งจิตเจ้าใจว่าตามใจ
 ว่าพตางนางดูขำดามา
 พตพระสุริยนถนยาเข้าราตรี
 ใ้อใ้ออนิจจาแก่วตาแม่
 แต่กอดดกร้องให้ไม่หัดมันอน

นั่งนึกครกครวแล้วปราไศรย
 ก็จนใจด้วยเกรงพระอาญา
 ก็ตั้งสารเข้าไฉนเป็นหนักหนา
 กำพรว้าสารพักรทุกตั้งไป
 ไม่รู้ที่จะยกไปทางไหน
 ไม่มีใครก็จะชานาคาย้อย
 พ่อจะจากอีกเต่าเหลืออดระห้อย
 แกอ้อยสร้อยถอนจิตศคครว
 จงเห็นตคนแก่อเกิดนะพ่อ
 ขอขมพดให้แม่เกิดเป็นไร
 จึงจะค่อยคลายทุกขทหมั่นใหม่
 เห็นตคนไฉนแล้วแม่คน ๆ
 ฟังคำคุณย่าแล้วจางุ่น
 เนื้ออ่อนของแม่จะจากไป
 ก็กอดว่าจะชดอชณาไศรย
 คุณแม่จะเอาใ้อก็ตามที่
 นาคาไหลนของยังหมองศรี
 พาดูกเข้าที่กนมนนอน
 จะห่างเหเจ้าไปใจคออ่อน
 จนอัมพรแจ่มแจ้งแสงอยู่ไทย

ชนแผนคนพถนมหันชา
ถิ่นเขาสถศยาเรียกชาไท

๑ จะกตาดองพระองค์ผู้ทรงภพ
จึงครัดตั้งชนแผนแสนนรงค์
ราชการบ้านเมืองเอาใจใส่
ตรวจตราค่านตงพงพี

๑ ชนแผนรับพระพรได้เกศา
ครั้นมาถึงเคหาตั้งชาไท
เจ้าแก้วกิริยานางดาวทอง
เตรียมช่างบรรทททกตั้งอิน
วังชนเขานอนนขาทศย
ชวนเจ้าแก้วกิริยาคลาไศศ

๑ ทองประศรีคำหามาทงตักฝัง
ให้พรพมพาทงนาตา
ให้อายใจยงนตักหมนนบี
ให้เกิดตักตักพันฉนตะคน
จะร้องให้ตามแม่เขาไปโย
อยู่กับยาย่าจะให้ตักกระตา
นางแก้วว่าฝากซึ่งตกรัก
คตอนาตาปรปรตงวริน

แต่จุดกมาต้างหน้าให้หมคได้
ก็เข้าในราชวงค์จิงใจจง ๖

เฉลิมตบตาเดิดระเหิดระหง
เชิงจงออกไปกายจันบุรี
ระดังระไวเขตคตบบริศร์
เชิงไปจิงคตยามไทย ๖

เดัดจันกตบมาหาชาไม่
บ่าวไพร่ให้เตรียมตบเบียงพถน
หาของเดัดจันตักตักตกรพ
ช่างพวกเกวียนนงให้ตวงไป
มหาตักทอชอกอินมองได้
กับตางทองกราบไหว้ตามารดา ๖

แต่ตงเดียดใจเป็นหนักหนา
ขอชยามไวศาตงต้ามคน
ตักตักตักตักตักตักตัก

ขอชมพถนมาตักพอมา
ไม่ตักตักไอดีตักตักตัก
ขอชมตักตักตักตักตัก
ไศกตักตักเพิ่มพูนอาตุนตัก
ตักตักตักตักตักตักตัก

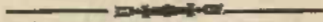
ชุณแผนปดอบนัองประกองขวัญ
 หนทางก็ไม่สู้จะโกัดไกล
 นางแก้วกิริยาค่ายอาไโดย
 เป็นห่วงใยไม่ว่าใครจะโคดคดา
 ชุณแผนตั้งต่อนพระหมั้นไวย
 เขาพาพินัยน์ให้คงใจจง
 ตบหน้าผากพระไวยแก้วให้พร
 น้อมค่านับพรของบิดา
 เจ้าสร้อยฟ้าศรีมาดาทงต้องนาง
 พุ่มพายนาคายงจาบดัย
 เจ้าแก้วผากผิงพลายชมพู
 ผิดชอบชวีเอาเถิดรา
 ๑) ราตั้งกนแถวกันชาง
 พระกาญจนบุรชนชพลายจำตอง
 เพิ่มโผตโย โยนอยุ่ยวบยาย
 ต่อนพดคันตรงเข่าพงไพร
 เป็นหม่มหม่อมกระฮ่อมเป็นพุ่มชฏ
 ล้อมอทะเลเพกาชานาง
 นกเขาจับช้อยแก้วชนค
 ผดจันทนตกรวิงจันถิงค้อม

จะครวญคว่ำว่าพรรณไปถึงไหน
 วรรดถึงเมื่อไรจึงค่อยมา
 อุ่มตงตั้งให้แก่อุณยา
 นาคานางให้ตระดมดง
 กับตงตั้งสระโก่ตามประดังค
 แด่วดงยงคมีามอไมทนชา
 พระไวยช่อนเคียรเกล้าด้วยหรรษา
 วนทาแทบเท้าชุณแผนพลัน
 ไหวพ้อผัวพดางต่างโคกคัตย
 ต่างว่าพรรณว่าตั้งหองนาคา
 ทงต้องคนฝากนองคดียเกิดหนา
 แม้อย่าโคดนทาวังเกยจันอง
 ต้องนางชพงมาทงต้อง
 บ่าวไพร่เนองนองตามกันไป
 ยกหาบชวงเซเบไป
 ชมพรรณมิ่งไม่นาคามทาง
 ไบระมัดช้อคคอกออกต้าง
 นกยางบินชยจับพยอม
 แมตงภักค้อมคอกประค้หอม
 เห็นยวนอ้อมเค็ดชมภิมย์ใจ

แต่นตำรายุบายบ้านกาญจนบุรี   เปรมปรีดเบ่งดูเกษมสันต์
ปรัษาความดำพรเบ่งดีขรรค์   ทุกคืนวันแต่นตำรายุบายเรือน ๑

ตอนที่ ๓๗ นางสร้อยฟ้าทาเสน่ห์

๑ จะกล่าวถึงโฉมเจ้าหมั้นไฉน
 ปราโมทย์โชติช่วงดังดวงเดือน
 แต่โฉมเจ้าสร้อยฟ้าพานจะงอน
 ผิวมานอนคดระชันไต่ปากกดิน
 ขันชายหนุ่มเมียดข้อมักพ่วงแรง
 จึงเกิดเป็นเชิงชันกันในตัว
 ข้างศรีมาตาผัวรักมักยมเย้ย
 เกรงขยี้แต่ท่าย่าระอาใจ
 ราวกับเสี้ยมชอนเต็มเจ็บไม่รู้สึก
 ถ้าใครเถียงเอาใหญ่ตั้งไฟเดี่ย
 ๑ วันเมื่อจะก่อเกิดกำเนิดเชษฐ
 ๑ ท่อนงมดมเข็นเห็นส่นบาย
 ชุมพุดหีบกระดานคดดานมาพด้น
 แพ้ไฉนจะให้ถอนขนตา
 พระไฉนว่าถ้าพเนแพเจ้า
 ขนเมของแผ่นนอยนอยอร่อยใจ

ข้มเอิบกำเรบใจใครจะเหมือน
 มีไต่เกิดอนรรตริภักถ์กวนคน
 หยอนแค้นตงไม่ได้ให้ระชัน
 ถ้าผัวคดขาดคั่นกัซนผัว
 หม่อมเมียดพานจะแข่งแย้งหม่อมผัว
 ยิ่งใครเข้าคดระยิวให้หนักไป
 ข้างสร้อยฟ้าก็เสียดทยานใหญ่
 ใครใครแกไม่ระทั้งถูกเมีย
 ถ้าไต่ยักแ้วรุ่งก็รุ่งเดี่ย
 เขานิ่งเดี่ยแกลก็โอดโตดตะกาย ฯ
 พระหมั้นไฉนงัดเด่นตะวันบาย
 กับเจ้าพาดายชายชุมพุดผู้ของยา
 เด่นหมากกรุกพระนันทน์ถาวธา
 ถ้าหากพิแพษาจะว่าไร
 จะให้เขาทำขนมาเสียให้
 ว่าแล้วตั้งไปไม่ทันที่

ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ว^๒า^๒เจ้า^๒คะ
 ค^๒อ^๒ย^๒ไ^๒ห^๒เ^๒า^๒ค^๒า^๒ด^๒า^๒ท^๒ห^๒ว^๒า^๒น^๒ค^๒
 ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ต^๒ะ^๒เด^๒ง^๒เ^๒น^๒บ^๒าง^๒บ^๒าง^๒
 ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ไ^๒ม^๒ล^๒ั^๒น^๒ท^๒ุ^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ิ^๒
 พ^๒ด^๒าย^๒ช^๒ุม^๒พ^๒ด^๒จ^๒ิง^๒ว^๒า^๒พ^๒ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒
 พ^๒ระ^๒ว^๒เ^๒ย^๒ค^๒อ^๒บ^๒ว^๒า^๒ห^๒า^๒ห^๒า^๒น^๒า^๒ค^๒
 ด^๒า^๒ว^๒ท^๒ำ^๒ช^๒น^๒ม^๒เบ^๒ง^๒อ^๒น^๒เ^๒น^๒ง^๒ไ^๒ท^๒ย^๒
 แ^๒ะ^๒ม^๒ว^๒เ^๒น^๒เ^๒า^๒มา^๒ท^๒เ^๒า^๒ช^๒า^๒ท^๒บ^๒
 ฝ^๒าย^๒น^๒าง^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ช^๒าย^๒ค^๒า^๒ค^๒
 อ^๒ไ^๒ห^๒ม^๒ว^๒อ^๒ง^๒ว^๒ัย^๒ช^๒อ^๒ย^๒ช^๒าย^๒ไ^๒ค^๒
 ช^๒ุม^๒พ^๒ด^๒ร^๒อ^๒ง^๒แ^๒ว^๒แ^๒ก^๒ไ^๒ม^๒ร^๒ี^๒ค^๒ิ^๒
 ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ค^๒ว^๒ค^๒ว^๒ค^๒ว^๒ค^๒ว^๒ค^๒ว^๒ค^๒ว^๒ค^๒ว^๒
 ท^๒อ^๒ง^๒ป^๒ระ^๒ศ^๒ร^๒ี^๒ร^๒อ^๒ง^๒ว^๒า^๒ห^๒ำ^๒ด^๒า^๒ว^๒
 เ^๒ท^๒เ^๒น^๒ง^๒แ^๒ก^๒ด^๒ง^๒ไ^๒ห^๒เ^๒ป^๒ระ^๒เ^๒ด^๒ะ^๒ท^๒ง^๒เว^๒เ^๒น^๒
 น^๒าง^๒ด้ว^๒ย^๒พ^๒า^๒ไ^๒ค^๒ย^๒น^๒ท^๒ำ^๒น^๒ย^๒ำ^๒ค^๒ำ^๒
 ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒เ^๒ก^๒เ^๒า^๒เ^๒า^๒ช^๒ำ^๒ง^๒ไ^๒น^๒
 ๑ พ^๒อ^๒ค^๒ำ^๒ด^๒ง^๒ด^๒ม^๒ร^๒ว^๒ย^๒มา^๒ช^๒ว^๒ย^๒ช^๒ิ^๒น^๒
 เ^๒เ^๒น^๒น^๒ด^๒ำ^๒ว^๒าง^๒ก^๒ระ^๒จ^๒ำ^๒ง^๒ด^๒ิ^๒ว^๒ป^๒ด^๒ิ^๒ว^๒เม^๒ฆ^๒า^๒
 ห^๒อ^๒ม^๒ค^๒ย^๒ก^๒พ^๒ุ^๒ท^๒ช^๒า^๒ด^๒ะ^๒อ^๒า^๒ค^๒ก^๒ิ^๒น^๒
 ว^๒บ^๒ห^๒ว^๒า^๒ม^๒ท^๒ร^๒ว^๒ง^๒ช^๒า^๒บ^๒า^๒บ^๒า^๒ไ^๒ด^๒ย^๒

ค^๒ง^๒ก^๒ระ^๒ท^๒ะ^๒ก^๒อ^๒ไ^๒ฟ^๒เ^๒ย^๒อ^๒ิง^๒ม^๒
 แ^๒บ^๒ง^๒ม^๒เ^๒า^๒มา^๒ป^๒ร^๒ุง^๒ก^๒ุ^๒ง^๒ด^๒ี^๒ป^๒เ^๒
 แ^๒ะ^๒เ^๒ไ^๒้^๒จ^๒า^๒น^๒ว^๒าง^๒อ^๒อ^๒ก^๒ไ^๒ป^๒ไ^๒ห^๒
 ป^๒า^๒ม^๒แ^๒ง^๒ไ^๒ด^๒ไ^๒ด^๒เ^๒ห^๒า^๒ห^๒า^๒ด^๒ิ^๒น^๒ท^๒
 ท^๒า^๒ช^๒น^๒ม^๒เบ^๒ง^๒ห^๒า^๒เ^๒เ^๒ม^๒อ^๒น^๒แ^๒บ^๒ง^๒จ^๒
 ท^๒อ^๒ง^๒ป^๒ระ^๒ศ^๒ร^๒ี^๒ว^๒ำ^๒ก^๒ไ^๒ม^๒เ^๒ค^๒ย^๒พ^๒บ^๒
 แ^๒น^๒ฝ^๒อ^๒ย^๒ม^๒น^๒เ^๒ก^๒ระ^๒ไ^๒ด^๒ง^๒ค^๒ั^๒ม^๒ก^๒บ^๒
 พ^๒ด^๒าย^๒ช^๒ุม^๒พ^๒ด^๒ค^๒น^๒ห^๒ด^๒บ^๒ห^๒ว^๒ร^๒อ^๒ไ^๒ป^๒
 ท^๒ง^๒ช^๒า^๒ไ^๒ท^๒ย^๒ม^๒อ^๒ย^๒ไ^๒น^๒ง^๒ไ^๒ค^๒
 ด^๒ิ^๒ม^๒ไ^๒ป^๒ค^๒ิ^๒ด^๒ว^๒า^๒ท^๒ำ^๒ช^๒น^๒ม^๒ค^๒ร^๒ก^๒
 น^๒า^๒น^๒ไ^๒ป^๒ก^๒ิ^๒จ^๒ะ^๒ป^๒ด^๒น^๒เ^๒น^๒ห^๒ือ^๒ท^๒ม^๒ก^๒
 ห^๒ด^๒แ^๒บ^๒ง^๒ค^๒อ^๒ย^๒ก^๒ระ^๒ท^๒ะ^๒ม^๒ด^๒ะ^๒เ^๒า^๒เ^๒ว^๒เ^๒น^๒
 ท^๒ำ^๒ด^๒า^๒ว^๒เจ^๒ย^๒ว^๒อ^๒ห^๒มา^๒ช^๒เ^๒ว^๒เ^๒น^๒เ^๒ป^๒เ^๒น^๒
 ก^๒ระ^๒ท^๒ะ^๒ก^๒ะ^๒ท^๒อ^๒ย^๒ค^๒อ^๒ย^๒เ^๒ก^๒ด^๒เ^๒น^๒ด^๒า^๒ว^๒จ^๒ญ^๒ไ^๒ร^๒
 ช^๒ิ^๒ด^๒ไ^๒จ^๒เ^๒ท^๒บ^๒น^๒ำ^๒ค^๒า^๒จ^๒ะ^๒เ^๒ด^๒ไ^๒ด^๒
 ช^๒ม^๒พ^๒ด^๒ไ^๒ป^๒เ^๒ว^๒เ^๒น^๒ย^๒ำ^๒ม^๒ไ^๒ค^๒ไ^๒ด^๒ช^๒ำ^๒ว^๒
 เ^๒เ^๒ว^๒เ^๒ว^๒เ^๒น^๒จ^๒ิ^๒ค^๒ค^๒พ^๒ระ^๒ว^๒เ^๒ย^๒ไ^๒ห^๒ว^๒น^๒ห^๒a^๒
 ค^๒ิ^๒ด^๒ก^๒ิ^๒ง^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒ต^๒ะ^๒ด^๒า^๒น^๒ไ^๒จ^๒
 ไ^๒ด^๒ไ^๒้^๒ก^๒ระ^๒ด^๒าง^๒ว^๒าง^๒ป^๒ระ^๒ท^๒ิ^๒น^๒ด^๒ไ^๒ด^๒ว^๒
 เ^๒น^๒ไ^๒ป^๒เ^๒า^๒ห^๒อ^๒ง^๒ค^๒ร^๒ี^๒มา^๒ดา^๒

๑) จริงคะชาแหดะมันเตยหนาม
 สมนานาหาคทาไมแสด
 จริงแหวขาดเกิดอเจือทุกชานาน
 ถ้าไมแซกสักนิตจะบิตคาย
 คารารชาไมถึงขมฝรัง
 เขาตูกเบญกานส์เสียดเจือ
 ถึงจะเป็นปรอดปรอดอยู่ใน
 หนองไหนโหดคนเป็นม่นยบ

๑) ครานนจิง โฉมพระหมื่นไวย
 เออเอาให้ระงมเพราะขนมกีน
 คำราหมอฝรังซึ่งดีประคน
 ถ้าแสดผดพพองเป็นหนองดี
 สร้อยฟ้าร้องเยอเออหม่อมไวย
 บาดแสดชอชยบมม่า
 แม้นหม่อมพพองเป็นหนองใน
 ยาชองเขาตูดมมานาน

๑) ครานนทานยาทองประศรี
 แก่เปิดหน้าคางมอร้องว่าไป
 เหวยดาวเดยดาวไปแถ้วเหวย
 ชอกชอนรู สันชอดนตงกา

ใครพายเรือข้ามข้ามลำหริบถ
 หุเหียงเพียงจะแตกแตกกระจาย
 ถึงทองยงพวงมารภรรยา
 ไซหนักกักคายเพราะตเกิดอ
 ฝรังบอยพวงนาฝาดแสดเกิดอ
 เรยถเนอให้ชิตคิตกระชบ
 กักคดลำรอกออกได้จันในคัม
 ถากกระชบแสดกแนตงแผ่นคิน
 พังตามชอบใจหัดเวระคิน
 จันส์ตต้นถึงตูกเบญกานส์
 ของเขาฝ่นไวก้าเป็นยาผี
 ญาจะตองตูลักที่เจ้าสร้อยฟ้า
 ชอชยบสุจกใล้อดังควา
 บ่ชอยากเรียนคำราไมตองการ
 เขายาศรีมาตาได้จะหายจัน
 ชอชยบยานหนักหนาคำราไทย
 ไตยนเสียงอิมมีเม็งได้
 คำรายาอะไรออดสร้อยฟ้า
 แ่งอนกะไรเดยเป็นหนักหนา
 หยกยาข้างไหนกุ่มไม่เคย

คนฟังเขานั่งอยู่คาโหล
 ผอกลงฟังได้กะไรเลย
 อย่านั่งจมนใจโดยเด็ดทานเฮ้ย
 ช่างไม่อายเพื่อนบ้านชายชานชี่
 ๑ ต้อยฟ้าพังยาชักหน้าม้อย
 คนพเนจรคนพเนจรระดม
 หน้าโหลโยไม่โหลไปที่ลุ่ม
 ท่านย่ำว่าเหม่มาเปรียบเปรย
 กัเพราะมิ่งอั้งฉาวอ้อดาวโตน
 อเจตรอยหมาเบอมนเหตอกรก
 ต้อยฟ้าโคพังท่านย่ำดา
 ทองประศัรร้องแปรน้อแต่นงอน
 ๑ ครันอรณรุ่งรางกระจ่างภพ
 พระอาทิตย์เร่งรถมาไรไร
 กระจิบฉะระจวบจอบแจแฉภา
 ศัรมาตาตนาตาตางหน้าพถน
 ตงชนตางหน้าใจทาสอ
 ทงพานผานงผตตจตตบตี
 ต่ายต้งวางตนบางเกิดเต็กเฮ้ย
 ม้ารถถ่วงหน้ามาทันใด

ยิ่งกว่ากรับเจ้าโตเดี่ยวอีกเหวย
 เฉยเมยจริงจริงช่างนิ่งมี
 ไปได้เคยแม่กตองร้องชวยกะมี
 ริมเมยตองอ้ายหนองกรม ฯ
 ว่าคนย่ำตะกัคอยพตอขยประดม
 ตมพัตไม่มีไปช่างโหลนเดย
 ช่างโหลซุ่มไปบนเขาเจ้าแม่เฮ้ย
 เหวยอ้อดาวปากคอมันหนักนัก
 ร้องตะโกนถ้องบ้านอ้อคานหัก
 ทำชีกชีกมฉาวอ้อดาวดอน
 ม้วนหน้าตมตบตงกับหมอน
 ตาเห็นอ้อยแตงกันอนกรนโครกไป ฯ
 แจงจบทอจทอจปน้อยใหญ่
 ตักถนไก่อักอองตะโกนกัน
 มินตจว่าร้องอ้องตั้น
 แต่วจัตตสรของไว้ให้ต้าม
 เครื่องแบ้งแตงตอจระจกหัว
 แต่วตกรู้ออกมาเรียกช่าไท
 กะไรเลยช่างนอนนิ่งเดี่ยวได้
 เจ้าครวไฟช่าวปลาหาครันครม

ขอเมียดกษณมของวองตามนาย
ศรีมาตาว่าใส่อบคชบ

พระวอยพนคตจากเตียงพตณ
หวหวททาแบ่งแวดแต่งกาย
ดำรบคตงหงตงกินอาหาร

ศรีมาตาใช้สอยคชยคกเคื่อน
ควนถงเวเลาเข้าจะเข้าจง
ผตตผานงพตณมททชชา

บ่าวไพร่เดินตามทตามถนน
ด้วยยาแยงเกรงบุญพระหมื่นวอย

๑ จะกตาวถงพระจักรกฤษณวษณวงค์
ควนแสงทองตองสว่างในปรางครคณ

งตคจออกสู่ทองพระโรงมาศ
พร้อมคด้วยเทพกษนยาตตามาตย
งตคจางยงแทนมณรัตน

ตั้งข้เศรเข้าชองทงชองวง
ซุนนางค่างประนมบังคตมกราบ
พระจิงมีตหันาทประภาชไป

๑ พระยารกษรบตั้งทตถนอง
เติมได้ล้ชอค้อมารดา

เฮียมงชยานอนด้ายจะถุกคตบ
ไม่เคยพบเป็นบ่าวเขาอย่างนาย

จับชนตางหนาให้ฟ้าหาย
เของกรายชอกทมาชางหนาเวอน
สาวใช้ห่มอบคตชอยักตาดเกตชอน

เจ้าสรอยฟ้าหนาเผอนไม่พุดจา
พระวอยกตั้งให้หยาบผา
แต่วออกจากบ้านมายังวงใน

ผคตนหตถเตียงชอยชวักไชว
จนเข้าในพระทงจกรพรวติ ๑

ผคตารชอยชเยศเกชกระษคตย
กระจางจคทหวถาดสุธาธาร

ตั้งเทวราชในทพิพิมานสถาน
ให้ชกม่านไชกวางกระจางองค
ภายไคได้วคตวคตยชระหง

ชอตั้งประธานเลียงเด้นาเรใน
หมอบรบคชยรบตั้งถนองไช
ว่ากระไรจันทองวองฎกา ๑

ชอเตชระจันทองให้การจ่า
ยกให้แต่วักพาไปเวอนชาน

จนทองเขหาเป็นห้าครึ่ง
ครนเขาปลาร้าดำประจาน

จึงเขามาฟ้องร้องฎกา
ถ้าไม่ตั้งชอถววยซึ่งชวต

๑ ครนพระองคฺมทรวงภพ
เจกอบปรยต้นทจระเจรวา

ฎกาเมืองจนมนจระองพองกันได
แล้วดาร์ตถามทวงถวงาน

ครนเสด็จพระเสด็จจตุดา
คนเขาพระทงขางฝ่ายใน

๑ ฝ่ายว่าเจ้าพระยาพระหลวง
บ้านไปนั่งโรงศาลงานธานี

ฝ่ายว่าพระไวยฉนวนารถ
ออกจากรวงในแล้วโคตคดา

๑ จะกต่าถวง โคมเจ้าสร้อยฟ้า
คั่นขนรอนจิตคคคคเคื่องใจ

พลั่งพถ่านดาดเค็ดดไม่เห็ดหาย
คอยเวดาตาดอดดอดเมียงมตง

นางตงเทามังผิงตงนชกชาน
ช่างมุดหอยอยู่ในห้องคองให้เคอน

ข้าแดงไม่ยอมตั้งท่าหักหาญ
อายกับเพอนบ้านเป็นพนักัด

ให้ปรึกษาให้เห็นชอบแต่ผิด
ขอพระองคฺทรวงฎกาได้เมคตว

ฟังจบทรวงพระสรอดดำรวดถว
แต่เมยคำถมาพองไม่คองการ

ถองตั้งออกไปเดี่ยจากศาล
ไม่กรังกรวดราชการตั้งอันใด

จากพระโรงรัตนอันม่งอได้
ดำราญราชหฤไทยพระภุมิ

ทุกกระทวงค่างดกมาเร็ววี
ที่ใครวางหนาทกถกลับมา

เสด็จราชการพถนถัทรรักษา
ตรงมาเคหาด้วยทั้นใด

เมื่อสุริยาแจ่มแจ่งกระค่างไซ
ตั้งพันไฟดุมอกถักหักกของ

เหมือนเดื่อร้ายรังควานจับขยับจ้อง
ตามช้องเห็นพระไวยไปจากเรือน

ตั้งเตียงฉานเรียกช่าคำเดือนเบอน
อโหมเรือนอยู่ไหนจึงไม่มา

๑ ศรีมาตาร้องเข็ญนางเม็ยวิบ
ทำปากกตำรำร้องก้องกระทบ
จะตำว่าสักเท่าไรทำไมเขา

ขี้ตำตำมราวกับหนามเที่ยวสระทาง

๑ ตำร้อยฟ้าฟังเรื่องให้เคืองขุ่น

ถูกลอกมาจากห้องร้องคำราม

อย่าไปว่าเลยเจ้าเขาก้เห็น

จะว่าไรขุ่นไม้ไต่เทียวไต่พาด

ข้าคางคกคกบ่อดงร่อนำ

ยามคดอังกี้จงต้องไปพธางพธาง

จริงแฉงเจ้านแฉงเจ้า โพงพางปัก

ช่างชะอ้อนวอนรำทงตำออย

๑ ศรีมาตานิองนงไต่ฟังคำ

ว่าช่างนไม่พอที่จะเป็นเลย

อันจจาข้าไต่ว่าไรสักหน้อย

จริงละทันขามันต้นแฉงวานัน

เจ้าโบทเจ้าวัดมัยคดีไต่

หม่อมมากี้มาครำเขาคัดกัน

เกิดเหตุเพราะขนมเมือเข็ญวาน

มาพาวาวันจนคนพน

มิใช่การวานอย่างจับประจบ

ต้นหรบไปเค็ญเจ้าเต้าโพงพาง

การของเจ้าฤาจึงรำเข้มาฆวง

มิใช่การวานอย่าฆวงให้เก็ดคความ

เค็ญนกระคุ่นใจเจ็บคังเห็นหนาม

ข้าแหตหนามสระวัดคัวไปรดปราน

ต้นหรบเป็นคัวคเณเจ็ดจัน

เจ้าอิหารกี้ไม่แน่นเม้นเส้านาง

ท้มตำเขาเก็ดเจ้าไม้ขัดฆวง

เซ็ญครของปรางผัดหน้าให้นวลตอย

จะเย็องยกกี้ไม่พนจึงโตนบ้อย

จึงปริอคปริอัยไม่รู้แห่งจวบแจงเฮย

ตุฎฎากรรมมาตามเขาเฉยเฉย

เมือเจ้าเคยแฉงก้ทำไปตามที

มาคอยพาดเขาผัดไม่พอที

ถ้าไม่แกเค็ญสักทีไม่หายคัน

เก็ญออกเด่นคความใจทำไมนัน

ไปแกคันไว้ในห้องสักถ้องคัน

จึงพดุงพดำนอกกระทกจนคุดคัน

น่านอยพตอยเป็นคณช่างยหนัต

เออใจของใครจะไม่เจ็บ
ยังนั่งกยงว่าสารพัด
ทำไมไม่เป็นเจ้าชู้ในบ้าน
อย่าเพ้อเหยียบเตี้ยไหยบจนล้มเรา

๑ ด้ร้อยฟ้าได้ฟังให้คงจคิด

เหมือนไฟถูกพิษชุกเด็กตะบอย
คมมีชกคอกหวัร้อว่า
ควด้นเทาเทาแก้วตะโกรง
เฮียชานแถมนต้นทงศอ

ชั่วไม่ดูตเธอให้หลุดมาทำไม
จริงอยุ่คะขำมันเซตยเมือง
พอกองทัพไปถึงอ้งเกรี้ยวกราว
ทัพถบกับจับเซตยช่า

ตั้งจนพรมจารมตองเตอน

๑ ด้ร้อมาตาได้ฟังให้คงใจ
ข้างตอยหน้าว่าเด่นออกก็ครนเครง

ปากบอชก่อนขอตอดนินทา
เมื่อผวจะไม่เตียงกับด้วไป

๑ ด้ร้อยฟ้าโผงผางวางเข้ามา
ชุมพลวงเข้ายุคแล้วดูครน

ข้างแถมเห็นบ่าว่านด้่าหัด
นี้จะชดเตี้ยให้หมดเจ็ยจฎาเรา
ใครชดสันจะได้กถานมาฟังเจ้า
มิได้คเมืองเรามาเป็นน่อย

ด้งเอาตฤษเข้ามาค้ำคอกหอย
ครนเอาฝอยเข้ามาปามักตาม โผง

หลุดผ้าเกากันกระโดดโหยง
ชันเตียง โผงชัหน้าร้องว่าไป

หม่อมผวจ้งไม่พราวจากห้องได้
จ้งกำกมเอาไว้ให้ด้ครว

ออย่ากเรองเตยเขาตอชอกชอผว
ค่างงเขาจับผวทในเรือน

ข้างมีค่างความร้ายให้หายเงอน
พอดกหนอยกคอยเคตอชเข้าไปเอง

ด้งเอาไม้มาค้อยด้กร้อยเมง
ชันกชันเองไม่เกรงใจ

คบหนาคบมึงเตี้ยให้ด้
จจะเขียนค้ด้กเท่าใดก็ตามบุญ

ชกผ้าคาคตนมกระโจนมุ่น
ด้ร้อยฟ้าผดักหมุ่นตกด้งตง

พลายชุมพลชกษาทำหน้าชด
 ทของประศัรวงถนหมางนัง
 เข้ามาโกตไค่ถามศัรมาดา
 พลายชุมพลร้องไห้เลือดไหลพร
 ทของประศัรชหนาแกค้ำเฝง
 ทำหถานกคด้วยคงช่วยมา
 ดูราวกับคำเยเทยวแหยเพอน
 ชกหัดเป็นกังกาอหนาเบน
 ราวกับข้างงาบานามน
 งาหักงวงยบจนอปรีย
 ๑ ศัรยฟ้าไค่ฟงคณยาค่า
 ก็นปากออยากจะว่าให้ดำใจ
 จวงครชานชานามน
 หัดเคยวไม่มทงพนอง
 หถานทนวงพินมายคมือ
 เมอคคคองแถวจะร้องเอากบไคร
 ๑ ทของประศัรค่านาวอธาวตง
 ผดกเด็กจนกระเด็นเห็นแถคตา
 มิงเอยมิงถึงคเถยจวงจวง
 ตังคนทวงผดงอยเทาทา

ศัรมาดาว้องกรัดหวัดเตยงหลง
 แกค้ำตั้งวุ่นวายตายแถวกู
 ขามันหักถุาหวาหาอ้ายหนู
 ศัรยฟ้ายืนออยู่ไม่มุดจา
 ชตาย โหงช่มเหงกุนักหนา
 ยงดอยหน้าหัดวอคอปเป็นเอิน
 ค้ำเบอชไปคเถยวคเถยวคเถยว
 เตนเจาเช่นมาแถวฉานจนบ้านน
 เถยก้ำแพงเทงตะบันจนบันปี
 ชกถักจะตบให้ชบไป ๑
 โมโหโกรธาหาเหอคไม้
 บันพิไรร่าว่านาถานอง
 ช่วยกันค้ำเด่นเกิดคองคคอง
 ทูปถองเถนให้สบายใจ
 ชกยอนคคร่าไม่มปราไครย
 ถุาช้วนช่าให้วให้จวงมา ๑
 มาผดตั้งเตยงร้องเอากัจจ่า
 เป็นหนึ่งวากูแกตั้งพาโตเอา
 เตนเหยงเป็นเพลงฉิ่งไปเจยวเจ้า
 นีหัดหวงถุาเข้าเจ้าปากครอง ๑

๑ พอพระไวยเข้าไปถึงในบ้าน

ไดยืนเคียงด้วยพาชกรว้าง

ด้วยพามวเฌงกับท่านยา

ความกตัญญูผิดคิระคาง

พระไวยยื่นเพงเขมงตา

ยังกตัญญูแค้นคิงเพดงพิษ

ถามคุณยาว่านทำไมกัน

เดิมทวดาทกนอย่างไร

๑ ท่านยารอชเมอกเหต้อเตา

เคนหยอยดอยหน้าทามนค

มนเคนผงคิงคิงคิงัน

ใครใครไม่ละประเ็นโตน

เดิมทวดาทกนกับศรีมาตา

ชุมพลห้ามมนปามเอาจนร้อง

เป็นเหตุพระไชยเชษฐายากขนม

กตัญญูพดอยดัยบระยา

เดิมจากระไรกนไมทนร

ของเ็งมนเหต้อเบอว่าคาญ

๑ พระไวยถามพดนมทนชา

จึงฉาดไปทงเรือนเดือนเปือนกน

เสียงฉานทะเลาะกนต้นนกง

ย่างเทากววยของถึงหอกตาง

เหต้อวมาค่างป้ากกระตางขวาง

แซงกระตางไปทงกายก็คตตายฤทธิ

แตตด้วยพาให้กตมัจคค

ยังคคยงเคองกระเคองใจ

เสียงต้นนไปทงเรือนค้เทอนไหว

ควใครก้อเกิดเป็นโกถ

เจ้าเขามนออกแถอฎา

ถ้าเองมาเบ้าป้กระคโตน

ราวกับคาบุญจันแถอออกไซ

เป็นเวือโกถนออกมารวงชยูกตางคตอง

มันวงร่ามาจนถึงประคห็อง

คคตองตงไปคชาวะระยา

ตัญญูชาคตมจิงค้ำพว่า

มันทมค้ำคตนออกมานอกชาน

ถามศรีมาตาคคเกิดนหตาน

นานไปเ็งชอยกเหมอนกน

เดิมทศรีมาตางยงไรน

ทะเลาะกนเรองราวเป็นออย่างไร

ใจคอกะไรหนอช่างไม่คิด
ครั้นไม่ว่าจะระดำระเดยใจ

๑ ศรีมาตามชกความที่ถามได้
ออกจากห้องร้องดำเนิน โกลด
ด่าพรทักจะว่าค่าประจวน
แมวหมาค่าเปรอะออกเดอะเดือน

เส้าโบสถ์เส้าวัดค้ายศให้
ช้ข้ากพลอยระตมประดีมนาย
ว่าไปทัพจับระเดยในเรือนนอน
เห็นหม่อมมาจิงราหยุกพยสน์

๑ ตริชัยฟ้าฟังความดั่งหนามยอก
จริงแหว่ทานชนนมนจิตจาง
ตวงชาหัดเคยจกระเทียมเน้า
ช่วยกันถมิให้จมทกด้านไป
เมือชาจอาใหม่ทในเรือน

เคราะห์ร้ายหมอทายมากจ่ามี

๑ อห่เมือห่เมือแด้งอน
เขาคามกนถถดินเขารับเอา
แต่คอหน้ายงกตำมาชนเดียง
อ้แด้งอนค่อนว่าด่ารพัน

ความอายถักนคหามี่ไม่
ใครนคคักจะไดคตักท ๗
พหหม่อมตงเรือนไปก็ยังมี
นพนยงนงอยในเรือน

เหตจจะทานทนได้ไม่ม้เหมอน
ว่าเชยชนคกเกตชนแตกทำตาย
เสือกช้ำค่าได้เอน้างง่าย
จันทร้องคชพาดปรายบ้ายประศค
ชอดค่อนแคะประทานททุกอย่างหมค

เหตจจะอดอยู่แหว่การมนาง ๗
ชระหม่อมเมยช่างบอกถนค่างค่าง
ได้ทนางแหว่ก่จ่าให้ส่าใจ

ทจ่าเราใครหาได้ยนิไม่
ครนเรยงบางกจะไ้เข้าคบค
ช่างกระเทอนถิงได้ไม่พอก

อยุดคักมาโดนเขาโดยเคา ๗
ช่างมาร่อนเดียงร้องออกเร้าเร้า
กรเทามงอยดินทกถิงอน
ถบถงใครจะเรยงได้ถุจัน
ใครจะทนมิงเจ้าเจ้ามารยา

แต่เด็กห้ามขึงปามเขาจนเจ็บ

ใจคอเหียมโหด โหดปัญญา

ศรีมาตาช่วยมากคาง

มันเหลือเตียงจะเตียงเขาใจโย

ซวบซวบยับตลตลไปทงหลัง

สร้อยพาดดวงเต็มทวงหนมา

ศรีมาตาส่งสารกัณฑ์คน

หม่อมคนกระไรเป็นรวเรียว

บิตประตุได้กตอนด้วยความกตว

เจ็บระบบมตรมทวงทวงไป

๑ โอวาทนิจจากศวกุเอี้ย

จะถุกทงตดาประดาตาย

พ้อเมื่อยไถดไม่เหลียวเห็น

จะพึงผวตงเขาควทมอคค

โอ้ออร่มโพธิทองของน้องแก้ว

ถึงกานเขารานเสี้ยโรยรา

เมื่อแรกเห็นจะเป็นจิ้งกาด

โอ้อิวตเห็นจะปลัดตงเป็นจุน

เหมือนนตยควางฮยกกลางทะเลโหด

จะพึงตยคยทลทกทลทท

แนมเหน็บเขาหมูใหญ่ไม่คิดหน้า

ปากกตาคำคนไม่เกรงใคร

กมิงชหน้าจาเด็นใต้

นวยกระซอกไม้โตโตคมา

ตายกระทงทวงคตคตบ่า

ประทานโทษเมยราแคกรงเดี่ยว

วงเด็นเขายคตตไม่เหนียว

สร้อยพาดตบเดี่ยวเขาเรือนใน

กตงเกดอกล่อกคตวงร้องให้

นางพิโรว่าพตางเพียงวางว้าย

ไม่คิดเตยเมื่อพ้อพามาถว้าย

แต่นฮายสุดฮายอย่างแถวกรงน

จะได้ใครม่อนเชิญให้กน

เขาชยเหยยบยบคตงตบปถา

ร่มแถวหัดนแคคออกแผดจ้า

ยังแต่ฆ่าตายเป่าเจ้าประคุน

นรพาดพวคพทกกระเชอนน

จะถันบุญปลตปถดตงมวยมุต

จะว้ายไปฟังพทตตงตต

จะคองมุตควเรนเป็นเรอดโร

แค้นคำที่ตำหนิฉัน
 ถ้านิ่งให้คงกระหน่ำซ้ำจนทรุด
 ก๊กชาติเรือกโตใบสัดค
 จะฝ่าฝืนคนโตมโหฬาร
 เต็มจนก็จะทนลงทอค
 จำจะหาคนหนทคนด
 เถรวาตเชอณดาตามนุษย์
 มันทาแค้นกุกอนไพรอนรณ
 คิดแฉวงเรียกอโหมเหวย
 กุเจมขานกระไรไซ่พอด
 นี้เจ้าคิดอย่างไรในใจเจ้า
 จะเบ็นพวกศรีมาตาหรือว่าไร
 ๑ อโหมพวงวานาคายอัย
 พระแม่เจ้าเตียงไฉทในวง
 เจ้ายากจากเวียงเชียงใหม่มา
 มาเห็นเขาข่มเหงไม้เกรงใจ
 ถ้าวานนช่วยได้ก็ไม่พวง
 แม่จะคิดค้นใดในบุญญา
 ๑ ข้าคิดแฉวงใหม่อย่าได้พดณ
 ครุเราเจ้าทอนตออง

ยกเหยยอตวเบ็นทสัด
 เอาจนหลุดตอขยตอปลิวตามลม
 ถึงตมพดกคงเรียดเสียดประดัม
 ถึงใบบอยจะระทมกตามท
 เมอจะอัยหรือมอัยให้รท
 มาช่วยชกคให้ในดวยชด
 พอจะยุดเห็นชวเถรเบ็นตนหน
 จะแกแค้นแทนทนในครงน
 อยาซาเดยออเจ้าเขามา
 หรือจะโจทยเจ้าหนกตามใจ
 เห็นว่าเราเดยทหรืออโหม
 จงบอกไปจริงจริงอยานังพวง
 ขานอัยก็เบ็นขามาแต่หลัง
 ตงแคเมยงเบ็นซาไทย
 ยิงอตล้าหลัยยากหาจากไม
 ตกนไม่วายแค้นสัดเวลา
 จะเขียนหลงเดยให้ตายกไม่วา
 แกแค้นศรีมาถ้าให้เหลกตง
 ชยมนให้เบ็นเบงระเนงผง
 เพียงตงองคบุเจ้าตั้งพราย

แมนว่าใครตักตักอยู่

ให้เบงกเบงตักตักตาย

ขำขำนาฏการเดินหักถนัด

เดาคความตามเข็ญที่เบนมา

จงเห็นแก่พระบั้นเขียงอินทรินน

จะให้ทองห้าตำดั่งให้ถึงใจ

๑ อีใหม่ว่าไฮ้อย่าว่าเจ้า

จริงแต่เจ้าหัวควดดำคัมย

ว่าแต่เวทนนมทนชา

ดุดควหวไฉ่นามนคณ

ผ่าน่งฟุ้งใหม่ตาตระวาง

ดัมดุกเดอถรรวแตกถันเถธา

๑ จจะถ่าจถิงเถรชวาทราชคร

รวชวาทรวพตรจตุเจเนใจ

เมือทพไทยไปประชิดคิตเชียงใหม่

พอรจจะมาสับจจามคิต

เจ้าเชียงใหม่ให้สคยเสี่ยเสี่ยจถัน

กรนเมือคตอถาวถงออยรยา

ด้วยเชือถอกความรพระครุเม่า

เอากำถิงอุปเท่ห์เถมนมคร์

ตีใครให้พบกัพบง่าย

ถ้าให้ตายกัตายถงถันตา

เอ็งเว้งวตเว้งวบออกไปหา

เม้นเถรชวาทนับหน้าอย่าอนใจ

ผอนผนแก่แก่นให้จิงได้

คตเอ็งก็จจะให้ถงถงถัน

ช้อยบเอาถันจจิงเป็นอย่างชัน

คตของถันจจะถาไม่ซำถ

วันทาถลออกไปจากถ

หิมถันถถถถถถถถถ

ดตคชันในบางชมพฐเข้า

กนเข้าเข้าออมพถนถครไร

แต่เดิมออยวถเวียงทเชียงใหม่

ทงเวียงไชยชนชอระบอฤทธิ

ไปออยบ่าหาเหตักโหดถายถถธิ

ไม่ถ่มคิตเพราะไทยได้พารา

เถรเสี่ยคตยถงจจะถนคตบถิงชว

เจ้าเชียงใหม่ให้มาเป็นเพื่อนถน

ไวบถบเม่าแกวบถบเมือชถถถ

ชว่วยให้พันไทยปลถอวถถถถถ

ครั้นว่าเจ้าชายใหม่ได้คนหลัง
 เชอหวงตูกอาวณร็อยอุไทย
 เผอิญจะเกิดชุกเซ็ญเป็นอย่างไร
 ยอ้าให้ใครดวงรัตทาทาง
 เถรชวาควมคำแล้วทำตาม
 แก่ไม่ทงเพ็ดดาวชาวดานนา
 ไปตงไบตถเมามายทำวอยวุ่น
 ว่าเถรค ขิเมาไม่เอาไว
 เถรกก็เที่ยวชดเชรหะหน
 จะหาวดตมถนถอยความ
 เห็นถุมมรางข้างมาชา
 ก็เข้าช้อยอไศรยไปคามแกน
 แต่เถรจวนหนคมบุญญา
 ว่าคักถัดถฤทชฎมถถ
 พวกรชายหญิงชาวบ้านวันคลาด
 บ้างมเชอเครองรางบ้างชอยา
 ทบ้างถุกคุณไถ่ยามาให้อับน
 เขาถวอยเข้าปลาชาวณะ
 แต่ถางวันพันเพดตาเถรเฒ่า
 คองเดยงหมาไก่อเห่าเผ่านโต

แต่สร็อยพานนขงคองอยู่ไต่
 จังตั้งให้ราชครอญเพอหนาง
 ให้เถรคชยแก่ไซเมื่อชดชวาง
 ให้เป็นออย่างพระชตงคตงมา
 ไปอยู่วัดพระรามเกอบพรรษา
 ฌนสร้าเข้าค้ายูร่าไป
 ฌนเจ้าคุณพระพมดไม่ทนได้
 จังซบไต่จากคณระวัดพระราม
 กบเถรจิวต้องคนเที่ยวคณถาม
 พยายามมาถึงวัดพระยาแมน
 ทงพระเถรคชยหาไม่หนาแน
 เทยวณชมาตชาตแควนพอเดยงคว
 เทยวบอกล่าข่าววิชาของท่านชริว
 รัชชาใครหายทวททุกแห่งมา
 ก็เกิดอนภถาดคิตตามมาถามหา
 บ้างชอณาประเจียดคตงเป็นองคัพระ
 ใหมบคเป็นาเขานามนควรรคคัระ
 คอชยเปลอองปุดะชคชยอกถ่าบากใจ
 ยงกนเหต่าเข้าค้ำหาทงไม่
 ใครจุม่าหมาไต่ให้รตัว

ตบเพตาทินเหต้ายังเมามาย
ว่าท่านอาพาธไปให้มันมัว

เพราะณเริงจร^๕เห็น^๕ความ^๕ชั้ว^๕
อัย^๕ด้วย^๕เพราะ^๕ตัม^๕คร^๕ร^๕ก^๕ว^๕ช^๕า

๑๐ ^๕วัน^๕นั้น^๕นาง^๕ใหม่^๕ไป^๕ค^๕อน^๕เข้า^๕
พ^๕อ^๕ห^๕มา^๕เห^๕็น^๕เห^๕้า^๕ไ^๕่^๕ก^๕ระ^๕โ^๕ก^๕ไป^๕
ณ^๕เ^๕ร^๕จ^๕ี^๕ว^๕ร^๕อง^๕เด^๕ด^๕อ^๕าย^๕ป^๕เร^๕ต^๕ห^๕มา^๕
นาง^๕ไ^๕ห^๕น^๕ห^๕มา^๕ป^๕ระ^๕ห^๕มา^๕ก^๕ด^๕ว

ณ^๕เ^๕ร^๕จ^๕ี^๕ว^๕ไ^๕ด^๕เ^๕ห^๕มา^๕ค^๕ว^๕า^๕ช^๕อ^๕ม^๕อ^๕
เค^๕ย^๕ร^๕จ^๕ก^๕ย^๕ก^๕ค^๕ด^๕ท^๕า^๕ห^๕ด^๕ว^๕ค^๕า^๕
นาง^๕ไ^๕ห^๕น^๕บ^๕ด^๕ม^๕อ^๕ว^๕า^๕อ^๕้อ^๕จ^๕า

๑๑ ^๕ณ^๕เ^๕ร^๕จ^๕ี^๕ว^๕ว^๕า^๕ป^๕ลา^๕ห^๕ม^๕อ^๕บ^๕ท^๕อ^๕ใจ^๕
นาง^๕ไ^๕ห^๕น^๕ว^๕า^๕ไ^๕้^๕เจ^๕้า^๕ณ^๕เ^๕ร^๕จ^๕ี^๕ว^๕
ว^๕า^๕พ^๕ด^๕าง^๕ย^๕าง^๕เท^๕้า^๕เ^๕้า^๕ก^๕ุ^๕ฎ^๕
ก^๕ั^๕ท^๕ร^๕ด^๕น^๕ง^๕ว^๕าง^๕ก^๕ระ^๕ท^๕าย^๕ไ^๕ห^๕ว^๕่^๕ท^๕าน^๕ช^๕ร^๕ว^๕

ย^๕ก^๕ต^๕ัม^๕ต^๕ก^๕ต^๕ก^๕ไ^๕้^๕ไป^๕ป^๕ระ^๕เค^๕น

๑๒ ^๕เ^๕ร^๕ว^๕า^๕ค^๕ท^๕ก^๕ว^๕า^๕ส^๕ก^๕า^๕ไ^๕ห^๕ม^๕
ไ^๕ห^๕ร^๕ู^๕ป^๕ค^๕อ^๕ย^๕น^๕อ^๕ย^๕ฤ^๕ท^๕ก^๕ว^๕ัน^๕ค^๕ัน^๕
ส^๕ก^๕า^๕ด^๕ง^๕มา^๕แต่^๕เ^๕ย^๕ิง^๕ไ^๕ห^๕ม^๕
ห^๕ม^๕ส^๕อ^๕ด^๕ส^๕ร^๕บ^๕ส^๕ต^๕บ^๕ก^๕แ^๕ม

ณ^๕เ^๕ร^๕ก^๕ั^๕ช^๕อ^๕ย^๕เพ^๕ท^๕บ^๕าย^๕ไ^๕ห^๕่^๕ท^๕าน^๕ช^๕ร^๕ว^๕
พ^๕อ^๕ย^๕ง^๕ช^๕อ^๕ว^๕ะ^๕ไป^๕บ^๕อ^๕ก^๕ไ^๕ห^๕้อ^๕อ^๕ก^๕มา^๕
ก^๕ั^๕ไ^๕ม่^๕ก^๕ด^๕ว^๕ช^๕ร^๕ว^๕ค^๕ระ^๕จ^๕่า^๕ว^๕่า^๕
จ^๕ึง^๕ไ^๕ด^๕เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ค^๕ิ^๕ษ^๕ย^๕ห^๕า^๕ด^๕าง^๕ค^๕า^๕ใจ^๕ ๑

ก^๕ั^๕ง^๕เ^๕้า^๕ถ^๕า^๕ม^๕พ^๕ระ^๕ค^๕ร^๕อ^๕ย^๕ฤ^๕ไ^๕ม่^๕
ด^๕ั^๕ช^๕ม^๕นาง^๕ไ^๕ห^๕น^๕ไ^๕ด^๕เ^๕ก^๕ระ^๕ช^๕น^๕อ^๕ย^๕พ^๕น^๕พ^๕ว^๕
น^๕ัน^๕ไ^๕ค^๕ร^๕มา^๕ห^๕า^๕ช^๕า^๕ฤ^๕ท^๕า^๕ช^๕ร^๕ว^๕
ร^๕อง^๕เจ^๕้า^๕ห^๕ี^๕ว^๕จ^๕ง^๕ช^๕อ^๕ย^๕อ^๕ย^๕ค^๕ว^๕ย^๕ร^๕า

ถ^๕า^๕ก^๕ร^๕อ^๕ช^๕น^๕ช^๕าง^๕บ^๕น^๕ไ^๕ห^๕่^๕พ^๕น^๕ห^๕มา^๕
น^๕ว^๕ด^๕ย^๕ช^๕าย^๕ม^๕้า^๕ช^๕า^๕ช^๕อ^๕เ^๕ก^๕เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ไ^๕ว^๕
ป^๕ลา^๕ช^๕อ^๕ด^๕ด^๕เ^๕ว^๕ย^๕ง^๕ก^๕ระ^๕ด^๕ิ^๕ก^๕ไ^๕ด^๕

ก^๕ั^๕ง^๕เ^๕ก^๕ด^๕ด^๕ล^๕อ^๕ก^๕ป^๕อ^๕ก^๕ไป^๕ไ^๕จ^๕ย^๕ง^๕ด^๕
น^๕ิง^๕จ^๕้า^๕ป^๕ลา^๕ช^๕อ^๕ว^๕ค^๕า^๕ม^๕ค^๕อ^๕ด^๕ช^๕
เ^๕็น^๕ค^๕า^๕ช^๕เ^๕ร^๕ว^๕า^๕ค^๕ช^๕ด^๕ส^๕มา^๕ช^๕เ^๕น^๕
ว^๕่า^๕เจ^๕้า^๕ค^๕ว^๕ไ^๕้^๕ช^๕า^๕มา^๕ห^๕า^๕เ^๕ร^๕

เจ^๕้า^๕ณ^๕เ^๕ร^๕ร^๕ับ^๕ถ^๕าย^๕ก^๕ระ^๕ท^๕าย^๕ค^๕ัน^๕ ๑
ช^๕่าง^๕น^๕าน^๕ม^๕า^๕น^๕า^๕น^๕ไป^๕เ^๕ห^๕่^๕ม^๕ี^๕อ^๕น^๕ค^๕น^๕อ^๕ัน^๕
ไ^๕ม่^๕มี^๕ช^๕ัน^๕จ^๕น^๕จะ^๕ห^๕ง^๕อ^๕ม^๕ด^๕ง^๕อ^๕ม^๕แ^๕ง^๕ม^๕
ค^๕็^๕อ^๕ย^๕ส^๕บ^๕าย^๕ฤ^๕ท^๕า^๕ไร^๕ดู^๕เห^๕็น^๕แ^๕ง^๕ม^๕
ส^๕อ^๕ง^๕แ^๕ก^๕ม^๕เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ก^๕ระ^๕ด^๕ิ^๕ก^๕ห^๕น^๕้า^๕เ^๕็น^๕ค^๕ุ^๕

ถ้าอยู่เวียงเชียงใหม่ทไหนด่า
ตงมาอยู่เมืองโตไทยเป็นคร
เจ้านายใช้มาเป็นหยงหัน
ญาว่าเกิดทุกข์โศกมีโรคไทย

๑ นางใหม่ให้วัดอบขวัญดาวาด

แต่ณตำบากรากจนพันกำดัง
อันถกผัดควชอยนแด่นชลาด
นับเบยกับเป็นเหมือนเช่นไทย
ด้วยว่าหม่อมไฉนผัดกับควนาง
ไปเชือกอัยฟังคำศรัมาตา

เจ้าหัวโปรดด้วยไปช่วยกัน
ให้นอนด้วยของค่านางพอต่างใจ

๑ เกรซवादหัวว้ออเท่านั้น
นอนกับนายของเจ้าได้เคลาคดัง
ซ้อชู้ระดีความหาเรา
แต่ความทุกข์หืดวงตาประดาตาย
จากนศวดศอศอแควหัวท
เอาไฉนอัยคุชวัดแทนศิษย์เรา

๑ นางใหม่จำใช้ขวัญดาวาด
คาจนเป็นนาเช่ามาเช่าเกิน

จะได้ต่างวางเข้าจนกับห
รหุคเคบเขื่อนเหมือนกับไทย
อัยคด้วยกันญาไฉน
นางใหม่มีผัวแต่ญาียง ๑
ไว้ญคิบเห็นจะเป็นดัง

อัยดำฟังบ่าวนายไม่คลายใจ
แค่กตาคบ้อออกไปเบ็งได้
นี้เจ้าใช้มาคอกจคงออกมา
เริตรวางแรมรักเดี่ยหนักหนา
เขาญให้ตัดค้างซาไท

เชิญขวัญหม่อมมาให้จึงได้
ท่านจะให้ทองมาห้าคำดัง ๑

ให้เชิญขวัญหม่อมไฉนมาให้ถึง
ความขงเคยคนจะพตนคตาย
จะช่วยเจ้าอย่าจตกให้โคกหาย
เจ้านายไปรดบั้งจะบางเบา
ถ้าอันทุกข์โศกดีจะขอเจ้า
พอหงเข้ากตางวันให้ฉนเพด ๑

ซำบปรารดนาเจ้าเอาผัวเถร
เตนแรงถามข่าวทุกคราววัน

หากคิดถึงตัวไม่ชอยากได้สาว

ชายเถาตั้งบับบมพน

๑ เถรว้าตัวเราถึงเฒ่าแก่

คนแก่ดอกมิใช่ดอกไม้งอม

อนมมนุษย์ นมนต์ตทโหนเจ้า

ยังไม่เห่มนศาวปลาอย่าว่าไป

เป็นแต่วาเห่นอยนภขมกหอบ

นำทวาทกนไปตามท

กระตตเขามาณสักกใหม่

จริงหนวากนใหม่่นคง

๑ เถรจิวเยี่ยมหน้าคาประตุ

ข้ามอกใหม่ใช้จะช่วงชิง

จะเขาเนอเขาใจนโคนน

ฉนนไปบถนทมาตยาจนา

เถรชวาทร้องว่าอย่าอายจิว

เพื่อเจอเขาชไม่มอาย

เถรจิวขดใจไพล่ตุกมา

ไม่กลัววามปกติจกรรมทำหยาเยอะ

อย่างว่าให้ยคยวอเตยสาวใหม่

พรงนฤกษงามยามกต

จะตั้งหื้อสาวาญไรรัน

แมตงจนคองเมยบับนคอม ๗

ก็ชอบชมตัวแต่แก้มหอมหอม

ถึงนกกหมาตอมไม้ท่นไป

ถึงแก่เฒ่าก็เฉยอเขอชวยได้

การงานทำได้ เรยวแรงมี

ของวางจอบนงพดตบหรือ

พอแรงมตกชนจาจนคาง

ฉวนเขามาให้ไกลหีบผ้าตั้ง

ตุดบงบ้างเป็นไรสุดใจจริง ๗

ว่าชวาทชวยไปเจ้าเขาหึง

เห็นชนนึ่งอยู่แต่ควมมาศตรา

คชยเจ้าเขาแต่ฝันเกิดตกว่า

เกยอด้กามนึ่งกมถนมาตยา

ชวยอบวัยชวาทพุดง่ายง่าย

ตระฉนบ้ายหาเพดเกิดเถรเคอะ

หุดวงตางนเกยวคนเดี่ยวเถอะ

เถรค้ำว่าอายเคอะจะต้องต

เจ้าเชญให้ล้วยฟ้าชอกมาน

จงตอบหน้อออกมาอย่างฉวนฉวย ๗

๑ นางใหม่รับคำแล้วอาดา
 ออกจากวัดตรงทางข้างเยื้องกรวย
 ด้รยพาเห็นหน้าพระยกยม
 กระทบเจ้าความออกมออกคระบอย
 ท่านชรวเห็นแนว้าแก่ได้

พรงนให้ไปหาว่ากันดู
 ๑ ครานนจง โคมเจ้าด้รยพา
 นอนตวกนกดมอวรมณครน
 ไปอาบน้ำชำระราค
 เห็นรอยคตขนยงแค้นใจ
 เจ็บแผลแต่ไม่ถงทเจ็บใจ
 ด้รยไม่หายแถวก็ไม่วาย
 ผลัดมาตมาเข้าห้องนอน
 หวหวผดหน้าด้ยาพัน
 หยบหีบหมากถ้ง ให้อใหม่รับ
 เจ้าของด้มควรวถนด้ด้
 พอพระโดยไปเฝ้าเจ้ากมา
 ด้ถวดพระยาแมนเข้าท้นโต
 ด้นงรบทกรบทกรานอาจารย์เจ้า
 บ่าวไพรให้ไปพักอยู่คำดา

พรงนชอยจระนามให้ด้ย
 ด้แะเห็นนายนงเยี่ยมหน้าคตอย
 ด้ใหม่กรมเจ้าห้องยงค้อยค้อย
 ช้านอยไปหาชรวศาครว
 อย้าให้ด้ยนำใจจะช้อยอยู่
 เจ้ากจะทำให้ด้ยคัญ
 พงวาวปัดเปรมเกษมด้นด้
 ครนวงด้งด้รยนชนทนโต
 ชดด้นวดตระอองให้ด้ยงด้
 ด้งให้ถตบชำระก่ากาย
 ด้แถแค้นนงเด็กไม่หาย
 ด้งไม่ตายแถวจะแถไม่แพมน
 ค่อนค่อนอกใจให้หวนหวน
 ด้มด้บไต้ถงชนเข้าทนท
 พตางชยบถุกเตอนออกจากท
 ด้งให้ทาสที่ไว้ใจ
 ไครหาท้นถงก่าถงเกคไม่
 ชนไปบนกฎด้ยปร้ดา
 ของเข้าปะระเคนให้หนักหนา
 ด้รยพาบอใหม่อยู่โนน

สร้อยฟ้าอ่อนว่าพระอาจารย์
ด้วยหม่อมมั่งทำโผยโบราณ

ยแข็งแตรังด้อยทุกสิ่งไป

ตระร้างห่างเหตทุกเวลา

ทั้งท่าทางของประคัรทเป็นยา

ชรวบี่เอ็นดูให้พันไทย

ว่าพลาดทางแก้งงทรวพย

ถ้าหม่อมไวยเชอมาอย่าอาวรณ์

๑- เกรซวดนึ่งนึ่งฟังสร้อยฟ้า

ถ้ารูปทำดงให้ไม่ถึงจน

ว่าแล้วเท่านั้นมพทช

หยาบจนตำรคประสัทธิ

คิดใจเบ้าไปก็พด้านพดง

ดงไปให้เจ้าสร้อยฟ้า

๑- ความนง โนมเจ้าสร้อยฟ้า

ขอพระเวทวิเศษประสัทธิ

จงเข้าคตใจพระไวยผัด

แตรดงซงครี่มาตาอย่าปกป้อง

ครันอชชฐานเล็วจแตรดงระมม

นวลหน้าฟ้าจันกระฉายไป

ความทุกขของหลานสุดดก

ให้น้อยนาหนามันครี่มาตา

พระไวยเชื่อฟังที่มันว่า

ปะตามแต่ค้อนให้เคื่องใจ

ระตมคำเคียวเข็นหาเว้นไม่

ให้พระไวยนงกลับมามาหัดบนอน

นับให้ชวัญเข้าเจ้าหัวก่อน

จะชนคองมาให้ทุกดั่งอัน

แต่ขอคอบว่าทุกขไปทำไมนั้น

พระไวยก็จะหันมาคินค

จคชปเทียบนุชาเขานงท

ฤชตคกนามาเส็ดกพดง

เป็นฝอยพงพองพูนทวมช

อชชฐานเดี่ยให้ททฤชต

รบทตเกศาเกษมครี่

ให้คินยต้นราคทรวयरอง

ให้มดมวต่มหลงดงมาห้อง

คองมนครพนพวให้มวใจ

ทเกรียมครมช้นหมของค้อยผ่องใส

สบายใจพุดจกกับอาจารย์

๑ ครานนเถรชวาตราชคร
 หยบขผงปากผมามานาน
 ดงอักษรเสกซ้อมด้วยย้อมถม
 เป็นต๋องรูปวางเรียงไว้เคียงกัน
 อธิกรูปหงดงชื่อคือพระไวย
 บั๊กหนามแทงคิ้วทอภยา
 ซ้ำตงยนต์พันค้วยใบเตวรัง
 มนต์บนิรปสร้อยพักกับพระไวย
 เถรนงบริกรรมแล้วซ้ำเป่า
 หันหน้าคว่ำกอดกันพดวัน
 รูปนจงผั่งไว้ใต้ทนอน
 แล้วเสกแบ่งนามนจันทน์ทา
 ครนเสร์จตั้งให้เจ้าสร้อยฟ้า
 พรุ่งนี้ถ้ากระไรได้แซบคาย
 ๑ เจ้าสร้อยฟ้าตอบว่าอย่าร้อนใจ
 ว่าแล้วอำตาหังเถรเถร
 พยดงเคหาพยายาม
 ครนพดบคำร่ำคอยละห้อยใจ
 ๑ ครานนจิงโฉมเจ้าหม่นไวย
 ว่าดาวนัยสร้อยฟ้ามาเชิญชวน

พิเคราะห์หุดปรัดเปรมเกษมสำนค
 เขาเท่าพตายมาประธานประดัมพัตน
 เป้าด้วยอาคมแล้วจึงบนิ
 ซักยนคดงชื่อคือรามาตา
 เขาหลังติดกันไว้ให้ห่างหน้า
 แล้วผูกตราตั้งมันชนันไว้
 ให้เณรจิวไปผั่งมาซ้ำใหญ่
 เขาใบรักซ้อนได้กับเดชยันต์
 พยคดงต๋องรูปเข่ากัฟติดผ่น
 เขาด้วยสัญญาจนเข่ากระเด็นไว้ตรงครา
 ไม่ข้ามวันก็จะร่อนลงมาหา
 ประดัมด้วยร่านยาน้ำมันพราย
 ไปเกิดดักกระวันตาย
 ให้นางไหมขยายมาตั้งเพด
 ขอบแต่ให้ต้มคิดเกิดคะเถร
 ออกบบริเวณวงวัดตัดกดับไป
 ทำตามเถรสั่งหาซ้ำไม้
 ทอดตัวตงไนที่นอนครวงญ ๑
 นอนอยู่ในห้องผ่นไหมหม่นจน
 ให้ไปนอนแนบนวดกที่ห้องนาง

หลงผิดพมเพื่อละเมอหา
ให้ร้อนวอบปลาน้ำใจตั้งไฟฟาง

สว่างแสงอัศจรรย์วอบห้อง
พระพายพัดเกิดระฆกรมา
พระจันทร์แจ่มกระจ่างสว่างดวง

เที่ยวคนควาหาน้องในห้องโน
คิดว่าเจามรเวาพฤษชาติ
ฤาฬรายมันดองกระของตน

เข้าแอบฟังข้างฝาสังตงยับ
ผดึกบานตาดตั้งอยู่กังกดาง
๑ ครานนจิง โฉมเจ้าสร้อยฟ้า

เห็นเคระพระเวทวิเศษศักดิ์
ถ้าแม้นผิวมาหาอย่ากลัวผด
จะเกรยวกรวดเหมือนแต่ก่อนฤาหยา่อนยอม

ข้างไม่เกรงน้ำใจพระไวยฉวี
คอง โมยคเหตขที่จะทานทน
ยังออกดำหมาเยยนคองเขยนค

คงจะให้แก่เจ้าบ่เวาถวง
๑ โอวาสร้อยฟ้าแก้วดาฬ
ตวงจิตเจ้าอย่ากิดอุณาทร

คนชนเห็นศรีมาดาอยู่เคียงข้าง
พลกกระต้างกระเดื่องดูไม่เต็มตา

ละเมอมองเงาแดงนระโงกหา
หวนวอบวิญญาต์ของใจ
โซ่ตัววงตาอวรามความไต่

ค้อเข้าใกล้จิงวิภาตคน
ให้หวนหวาดหนึ่งพองต์ของชน
แต่เพื่อพมมาจนถถึงเรือนนาง

ไม่ไหวเกรยบประเทบไฟไต่สว่าง
เคาะเคาะคอยพลางจะคู้ ๆ
ไม่พดจาจามโอให้อิ่งมี

ด้วยเกรขตั้งไวทกตั้งพร้อม
ให้ตองฤทธิพระครตใจหม่อม
ใครมาค้อมอญนผฤาคน

คัวข้อยสร้อยฟ้าหยบบัน
ฤาฬบ่สู้ตนจะบนบวง
พรงนจะเขยไปกินขวง

อย่าเป็นห้องมาห้องน้องจะนอน
มิใช่ผีส่งดอกมาหลอกหลอน
ขวัญอ่อนเจ้าอย่าอาโดยครวญ

เจ้าหวาดหวอนจนคัมเมอต้องโทษ
 มาจะรับขวัญของประคองควร
 งามเข้มแม่จางแย้มใบดาตราบ
 จงกตยาโคกเดื่อมทุกข์สุดขดมาย
 ๑ หม่อมมดอกฤาณไม่ทันรู้
 น้หม่อมมาได้ตาแล้วฤาไร
 ภาหฺล่อนพันคชชนไม่พานพบ
 ตระควมหาท่านผู้ชายรังววยเวย
 เชิญกตบไปห้องอย่าหม่อมมัว
 สิวพรทิวชวชาทกตั้งอิน
 หตงนองพองพังไปทงกาย
 รอยไม้ตายทอทงคตไป
 ยังจะมาก่อกรรมให้ซ้ำเดี่ย
 แคกระหนิงไม่ววยจะฮายคน
 ๑ โอวาแก้วแหวดวงตาของพี่เฮย
 พี่รักเจ้าเท่าเทียมกับดวงใจ
 ผิดพตงมังกตกนชเจ้า
 เจ้าชนเสียงเปริยงชไม่พริบตา
 เป็นเหตุเพราะเจ้าหวาดหาญนิก
 คตยาคนกตยงแต่นจะปรวณ

ขวัญแม่โตดผาตณจึงบันปอน
 ให้คืนเข้าร่างนวดตนิทกาย
 อย้าหวนหับห้องเมินเชิญชยาย
 เตือดหายที่โทษบรวรเทาใจ
 ฉนคคคยอว่ามาจะไม่ได้
 ไม่เกรงใจแม่คร้มาตาเตย
 จะเด่นหรบอยู่เสอแก้วแม่เฮย
 นิจจาเฮยก็จระชวดที่ชมกัน
 ฉนคนชวดคอกมิใช่สาวสววรรค
 เกิดแทนนเมือแดงกแหวไป
 หาว ทจระดบายด้วยหม่อมไม้
 เจ็บทง โนนอกเนอกเหลอทน
 หนอยหม่อมเมยจะมาดำเด่นจันจัน
 จะก่อถอนให้เขาถ่นกะไรไป
 อย่านักเดยพหาเป็นเช่นนนไม่
 มิได้ววยรักลึกเวดดา
 ฤาเปเล่าเปเล่าผิวพาดพาโตว่า
 โกรชาตอกจิงถึงทบค
 ชักชักไม่เกรงนาใจพี่
 เจ้าถอ โทษประทงพจะเด็ดไป

พิรียกหาแก้วตาไม่เบ็ดตัว
ว่าพลาดทางร้ายพระเวทมนตร์

๑ ด้รยัยฟ้าผดักกรานไบดานเบ็ด
แกตงถวนโมโหเป็นโกต

๑ ฐิตาฉาแคเจ้าแม่เฮย
กนมือเกิดฤาให้ห่มใจ

๑ กตาดคชเมพงกน
มชวนให้เด็ดพรักัดเขา

๑ ษะกระไรใจนงคอกจริงหนอ
อมชนทนอนวอนพาท
นงเฮยเด็กททชนเคบง

ว่าพลาดล่อดคตองทำนงใน

๑ ครนแล้งทองล่องฟ้าเวหาเหลือง
แคคตองเข้าชองหน้าตางกวง

ดุกจากเคียงชวณกนบวงปาก
ประศาสร้อยฟ้าให้ตากน

ผดตผาดวารมตงจากเวชน
คคตงสร้อยฟ้าพะว้าพะวง

เจ้าพระยาพระหลวงแดห่มขน
ปางพระองคผู้ดำรงภพไตร

ยังมากตบว่าพจนปปีน

เส้ตาระกตถอนถอนหล่นตงทันท
คเขาเกิดหม่อมไวยอะไรนี่

ประเคยวณเบ้นโรกเบ้นไป
คาวกรรมกะไรเตยหาเหือคไม่

ทำเป้นคว่าหาไม่จระคเขา
หนหันหตมือไปไหนเด้า

ทำผดกได้ไม่ไห้เข้ามาไยค
ด้พานคอกเฮนเอียงตงกบถ

ผวไม่คให้เจ้าชวระกำใจ
จะกระเคอองกระคากคณผนไปไหน

ล่ำราญใจจนหลับไปกบนาง
อรามเรองเห็นอโคเสอวส่วาง

พระไวยนางสร้อยฟ้ากคนพต
อใหม่คตานเขาพานหมากมาตงน

ฝ่ายพระไวยผายผนจะเขววง
ทนายหน่มกตมเกิดชนมาตามหลง

จนกระทงทอองพระโรงเข้าทันทโค
ว่าวุ่นเข้าเผอชยไต้ถว

ล่ำราญราชหฤไทยเปรมปรค

ตอนที่ ๓๘ พระไวยลกเส่นให้

๑	จะกดบั๊กดำถั่งดาวนางดำใหม่	พอพระไวยเดินออกนอกเคหา
	กรุ่มกรมยมตะไม่อยู่ไปมา	กระซิบถามสร้อยฟ้าไปทันใด
	วนนเห็นทศอยแซมชน	มาเมือคนยงวาหรือหาไม้
	ฤๅแต่แหวเหมื่อนแต่ก่อนร่อนชะไว	ฉนนอนหวนพรวนใจไม่หัดบเดย ๆ
๑	สร้อยฟ้ายมเม่นสะเทนชาย	ที่ร้ายหายเด้อละเอ็งเอ๋ย
	กปรักปรำหลายคำไม่เกียงเดย	มีแต่ปดอบชอบเชยให้ชนใจ
	คุณท่านขรวัดบเขยเห็นทนตา	จะหักอศรีมาตาให้จงได้
	จะพาโตเอาค้อหน้าพระหมิ่นไวย	ยให้ผลเขยนให้เจียนตาย
	อใหม่หัวเราะว่าเหมาะจริง	ทนเจ้าจอมหญิงหยิ่งจะหาย
	กำถั่งตมชักใบให้สับาย	แต่หมายหมายมากี่ส้มโตลมดี ๆ
๑	ครานนจงพระไวยวรนารก	เสด็จชนอกภาวตถกจากที่
	ให้คิดถั่งสร้อยฟ้านารี	ทุกนาทราฟงถึงแสนาง
	ให้ชนเคยคเกิดยดขงศรีมาตา	มันจะคิดริษยาอย่างไรบ้าง
	กดบั๊กงเคหาหมาหอกถาง	ต้องนางออกนงอัยพรหมกัน
	ศรีมาตากำถั่งยกพานผ้า	สร้อยฟ้าแกถั่งเดี่ยคเบยคถถน
	ทำเชชอนม้วนถั่งบั๊กพถน	เออกระหนนชักระหม่อมเจ้าจอมต

เขาชนกนใจไม่ให้เขา
 กระทบคำอาปากนาคมากพร
 พระโดยเมินไปไม้ทนต์
 เหลือบเห็นสร้อยพานาร
 ให้พิโรธโกรธใจคังไฟวับ
 กดท่าไต่ใจฉกรรจ์
 ช่วยมากขงตงชมเหง
 ถ่มอุยทิ่มคำเขาตามใจ
 ศรีมาดาจวนไม้ไต่ท่า
 เล่นแต่งแกตงพาดมารยา
 เอะเถียงอกเถาะเจ้าเถ
 ยิงพาโตโกหกไม้คกคำ
 เห็นอยู่กบคำว้าไม้รับ
 จับเช่นไต่ต้นตงกระถางน
 วนเมือจวาทกับสร้อยฟ้า
 ยแยงแกตงร่องจวนคองต
 วนนยงมาพา โตอ๊ก
 แม้นมีท่าบ้างเลยจะเคยใจ
 ขวนขวนยับแคกคตอดตง
 ท่องประศรีร่องงมูงชยามา

ถมนาถายรดเขาเบอนหัวห
 ถบให้ผวดเล่นตามท
 ไต่ย่นเตียงร่องข้อยออกอั้งมี
 ถมออยเคียงทศร์มาถานน
 ย่นขยับระวัดตัวถ่น
 ถบย่นเขาเล่นเช่นซ่าไทย
 จะกดตัวเกรงตักนิตกท่าไม้
 ยังกว่าเจ้าได้ระเคยมา
 พามาเกิดวิวาภกรรมเป็นหนักหนา
 ทำตมตงแตวกว่าซาถบท่า
 เมือถบสร้อยฟ้าเซคะมาคจว้า
 ช่มด่าระย้าถบถน
 ถบปรับไม้่น้อยนางสร้อยถ่น
 แคตถกถมหายวามงค
 ถ่าวพิตรจะวาเบนถถนถ
 แต่เพียงนนยงไม้มจหน้าใจ
 จะให้ถกถถเนอไปถถไท
 ถวยไม้คตอชคตบมา
 ศรีมาดาแอบมั่งข้างถถนยา
 ปากถถ่าไมถถวจถถถถ

แปรคแปรนแด่นถ้อยน้อยไปหรือ

ผวจากถบเถียงเป็รียงเป็รียงค

แกมถักใ้ใจว้ออไวยเฮ้ออ๊กเววย

ตลกตลกนพศัรมาตา

ศัรมาตาจากหตายทน

ศัรมาตาจรงขอเ้าหองรบ

พตางอุมชมพตมาคองบ้าน

เมยมงหنگนสนนไป

ชายชาตชวกตวเมยเดยหน้าหน้า

หตบหตบตาอ้ายบ้าเพอะ

พักพุมอุมหตานมาอาบนา

อ้ายจองหองตนองประชตเมย

อุมหตานเขาหองยงหมองชา

แกปดอบเซตนาตาพตางทาไฟต

๑ ครานนเจ้าพตายชายชมพต

พอพตบค้ายาแด่งต้นชยา

โอ้วาฟไวยของน้องเอย

เขากบพสร้อยฟ้าพาเชอนไป

ไม่ถามไถ่ไปเช้อแต่คนผิด

เห็นจะถูกเล่นให้ตลกตม่น

หนามคมือโยงเจียนให้เบ็นผี

ถบทายายออดร้อยฟ้า

ชุมพตชวยยาเถยคุณพชา

พระโดยไ้หวดมาจน้อยยับ

ถกชมพตน้องชายก็หตายชวบ

ทองประศัรเตนหรบระงมไป

มาค้หตานหตานกทำไมให้

โยไม่ตกนอ้ายจนเคอะ

อ้ายบ้าไ้ดมมอ้ายจมเป็ระ

งมเอะเป้ตาเป้ตาอ้ายเมมาเมย

ช่างระย้าหตงไ้ตงตั้งไ้เก้เขย

นาตาเรยบ่นพว้าแกว้าไร

ตชมพตระย้าทงหตงไ้

แกวพชนเคยงใหญ่เขาหตว

ชมนนเคยงนชนกับทานยา

นงนคตริกตราให้ตรอมใจ

ไม่เห็นเถยจ่าจะเป็นเช่นนไ้

เขาไ้ไ้คตกล่าวเทจทุกตั้งชน

นชนคตตั้งไ้สยให้นคพทน

ตหนาผ่านนออกมอมมว

๕ ๕ ๕
อนึ่งพศัรมาตาใจ

ยังถูกหวายออกถ่ายไปทั้งตัว
แต่เมयरักเขายังรักเขาด้วยหวาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แววกไซพนองทองเคียวคน
ถ้าชุนอยู่คงเป็นหมูล้ำหรับแต่

ต้องคนกับกุมารจะชานไป
คิดพวงทางกตณซึ่งไศกไว้
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เนื้อคุณย่าอ่อนนระมุนตั้งดำดี

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ดูหน้าชมล้นบุญชตาเด็ก
ของประศัรหิวร้อพอนินา
เอาเรื่องไซยเซษฐุเกิดหรือเหวย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กจำได้แต่เมื่อไปอยู่บ้ำวัง
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เฒะมคแต่วพ่อต๋อจะมีไซ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไม่ได้ดูเขาเต่งงานมานานแล้ว
พตายชุ่มพดหิวร้อยอกุณย่า
ของประศัรกอดจวบชมเซย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๑ เจ้าพตายน้อยนอระวงฟังสระตบ
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คอยเซยอนเตอนดุกขนมของเมยง
ให้ไศกเด่นเดี่ยวใจจะไปจาก
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ถอดประหล่าถ้าได้สร้อยเสมา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
พิไวยรักใคร่มไซชัว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คุณย่าถยงยวให้ตวัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เป็นน้องหรือจะไม่ตายคตอดคตัน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เขาจะรักเราหนักเพียงไร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะไปหาพ่อแม่ให้จงได้

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คงเดินไพรให้ถึงกาญจนบุรี

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทำกอดจวบตบไตทองประศัร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จนหนัดานรักจักได้ยา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เด้านิยายไปเกิดคุณย่าชา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นอนเกิดย่าจะเด้าให้เจ้าฟัง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เป็นกะโรมิรูเคยตมไปม่ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เมยออกกตข่างหลังกลายเป็นแมว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
กุดตงเดื่อเพื่อไปแต่กุดตานแก้ว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จะเป็นแมวหรือท่อนไม้ไมรูเคย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เพราะหนักหนาย่าเด้าแม่เจ้าเฮย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แตวกเดยหตบกรนอยบนเคยง ๑

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นยาหตบงยบเซยบตั้งคเดยง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
แต่งตะเกยงแก้วกระจ่างสว่างตา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
นำตาพรากพว้างพรายท่งซ้ายขวา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ที่คุณย่าจคแจงให้แต่งตัว

แดงแกเทียบจนควหาไม่เห็น
 แดงกตจากเตียงเตียง โฝง ไป
 เหวยอมือเมาอเฝ้าโต
 เอามาเขียนเตียงม่งให้หงตตาย
 พวงข้าไทโดยนเตียงท่านยา
 ดูกชนกตลกชกตมกตชน
 ทองประศรีรชหน้าค้ำเตียงแซ่
 พลายชุมพุดหนไปก็ไม่ว
 ข้าคนอดหม่านท่งบ้านช้อง
 บ้างวิ่งไปไต่ถามตามวัดวา
 ทองประศรีรชออกต้อชอนให้
 ข้าไทชายหญิงวิ่ง่วนวาย
 ๑ ฝ่ายสร้อยฟ้าพระไวยนอนในห้อง
 กิดว่าไฟไหม้ชิตคิดตังคา
 พัดวันก้นออกนอกประต
 เห็นคนบนนอกชานวิ่งพต่านไป
 ๑ ทองประศรีรชหน้าค้ำพระไวย
 เพราะเมียมงหิงหวงก้น่วนวาย
 ยังจะแค้นมหน้าอกมาถาม
 ไม่ได้ให้ตมกตมอย่านักไป

หรือคนนอนชอนเร้นอยู่ทไหน
 ร้องเรียกข้าไทอยู่่วนวาย
 ข้าย โฟแม่มงข้างนอนด้าย
 อ้ายฉิบหายตาย โหง โกง โคงนอน
 คั่นตกใจควหาผ้าผ่อน
 ยงมวนนอนเขียนหน้าอกมาต
 ชกโคตรแม่มงยังออกมายนอย
 ไปเทียบควหาตมกตเร็วเร็วมา
 บ้างก็ร้องคระโงนคระโงนหา
 ไม่พบแต่จกตบมาบอกกับนาย
 แกเตียงใจเป็นตมจตมหงาย
 เจ้าแถไซให้คตตายพันกายมา
 เตียงคนร้องกรตกรตหวาดผวา
 ดูกชนควหาเขาของร้องอ้งไป
 แดตหาเห็นไฟไหม้ไม
 ถามว่าใครเป็นไรจก่วนวาย
 อ้ายอปร้อยอจญไรนชนจนด้าย
 พตอยชอพตยคตจกจกหนไป
 โคตรแม่มงไปตามมาให้ได้
 กจะต้อยหัวให้ตงเบมเบอ

แล้วมันดำทาดานดะโก๊ฟไว้
 ทำการมแปรนแปรยงจนเลี้ยงเครือ
 แล้วครวญคว่ำไว้ให้พโรบัน
 พ้ออยู่บ้านปานฉะนี้ใครชมเชย
 เคยวงเตนเย็นเซาเตยงแจจวด
 ย่าจะอยู่ไปโยให้หมองมัว

๑ ครานนัจงโคมพระหม่นไวย
 จึงบิยามตามตำราพระอาจารย์
 จะไปด้อมด้อมเป็นไร
 จึงเขาไปไหวยาแล้วว่าพดณ
 พิเคราะห์หัดฤกษ์ยามตามตำรา
 หัดอนรำดักถึงแม่นนแนใจ
 ดับหาวนนนแต่จะรักษา
 ใครจะทำอะไรได้นั้นไม่มี

๑ ทงประเศรงนงพงพระไวย
 เอ็งลี้รุดยามตามตำรา
 ถาลับปลับกบกดไม้แน
 หลาดนกยงเด็กเด็กกวดคน
 เตื่อต่างกตางดงมนปบป่าบ
 ททงนาหญาตอกอกรกเรยว

มันกอกรรมเพราะฮอดาวฮาดเห็นอ
 ด่วนหนาเนื้อใจเตื่อไม่เชื่อเตย
 โื้อพ้อพตายชุมพตของย่าเอ่ย
 กตางฉนเคยฉนไหวให้บั้นจวด
 ฉนเงยบเลี้ยงแล้วพ้อทตหว
 แกทอตตอวตงเกิดอกกตางนอกชาน
 เห็นยารองไห้กตั้งด่าร
 ฉนองคารเค็ชเด้ารเขายามฉนทร
 จะพานพบท่านผู้ใหญ่เกษมฉนค
 พ้อพตายนนหลาดนเห็นไม่เป็นไร
 ในฝอยว่าจะไปอยู่กับผู้ใหญ่
 เห็นจะไปยังบ้านกาญจนบุรี
 จะฮอดาวไปโยไม่พ้อที่
 ไม่ซำทหน้อยหนังกกตบมา
 ค้อยคตายใจเห็นจริงแต่จึ่งว่า
 แม้นเหมือนว่าจะค้อยหายวายทำวอด
 โคตรแม่มึงจะดงเป็นห้าฝน
 ไปดินตั้นเดินดงสันโคชเตยว
 จะหวอนวามฉนเงงไม่วายเตยว
 ทงเงยวชุมชุกทกประการ

แถบพธางทางกตบเขาในห้อง

เขาเชือกนอขรอยเบยเขามนบาน

จงพิทษรึกษาหัดานข้าเจ้า

ศัรษะหมค้หนงไม่ด้อดวง

เขาเยนเบนทกขถงหัดานนอย

พระสุริยาด้ายถนหตงรอนรอน

๑ จะกตวถงเจ้าพดายช่ายชมพต

พดเขาเขตคบรศัรศัพรพน

ชวณพุดเตนเบนเพอนพดายชมพต

พระสุริยาดายแต่งตงอ้อนคด้อย

โธสงัรทธานยานิจจาเฮย

ทโนบ้านปานนจะมอง

โธเฮนคุดแตศัรมาดา

ชวบ้านปานณะนจะเขยมเยอน

เคยอาบนหาทจน ไทกนอย

ถิงเบนพธะเกไม่ฉนทา

กรรรมเฮยกรรรมจำพรากให้จากพิ

จะดลตบนับวันจากกันไป

๑ กุมารทองเห็นน้อง โศกสะธน

ต้นตุมกาวฟากฝุงกาสง

เห็นเขาของกยงให้ฮาโดยหัดาน

ทุกโรงศาลฝ่งตงตงปวง

ทงเบตโกเทธาเขาจะบวงด้ววง

แตวทาบวงหอยเบยไวหวนอน

ยงเค้ร่าศัรยศัรวมส้อคกอดค้ห่มชน

แกเอาวณรองให้ไม่วายวัน ๆ

คินคินคินบำพนาศันจ

กุมารนทกถายเบนเคกนอย

ทงส้องคนเคนคตามกนรยรย

เจ้าพดายศัรยเค้ร่า โศกสะธนคะนง

จะววยเวยร้งให้ฮาโดยถิง

โกรชขงถงถยงกนทงเวอน

นชงจากมาแล้วจะโตใครเบนเพอน

พิเคยเคยอนเกตาจกทกเวตา

ควมเฮนคุนองรึกเบนหนักหนา

เหมอนมารดาถยงนชงกนอมใจ

ชณะนเห็นจะนงนาตาไทด

เตนร้งให้ศัรวณครางมากตางตง ๆ

แกถิงชวณชนชมไม้ไพระทง

กาหตงกามองร้งกกา

โนนไม้ค่างข้างเขาต้นเหตาค่าง
 ตะตึงปลิงตึงจิ้งได้ตึงมา
 หมูไม่ใหญ่ย่างยงสูงระตะ
 บ้างกตมเกลยวเกยวกันชนจริงจริง
 กุมารทองชอนนงชอนงเดน
 กิณชนมนมเนยเตยช่นใจ
 เห็นไก่ป่าพากันตะกัดจิ้ง
 พอพตบค่านาค่างพว้างกระเซ็น
 คาวกระจายรายรอบเรื่องระยิบ
 กุมารทองนำนงค้ำเนินมา
 ดูพระจันทรนนเนนของเชอทรงกลด
 พ่อโคใหญ่ไปข้างหน้าหาแม่เรือน
 เจ้าพดายว่าข้าจะเป็นดังขราช
 มเมียงามแถมผู้ชายม่นหมายซึ่ง
 ตางหัวรอดตอกนทงต้องช้าง
 ครนจรว่าพรธนาจะชาติ
 กุมารทองนำนงมาตามถนน
 เห็นจวนทานกาญจนบุรีชบอกพดาง
 เรือนแม่แก้วกฤษยาพ่อชุนแผน
 บอกละหวายไปมิใครชา

บ้างเกาตรงห่มค่างบ้างถ่างซา
 ถึงถาโตตได้ไม้ถ่างถึง
 ดูเกะกะแถวอดตชนพนักง
 บ้างเป็นชิงเข้าป่าหน้าแควงไกว
 ตมพดเย็นเย็นร่วมไม้ใหญ่
 แด่วรีบไปจากน้นตะวั้นเย็น
 เขาดินทงโตทูปตะครุมเด็น
 เดือนเด่นดวงสว่างกระจ่างตา
 คาคประดับในตะแวงพระเวหา
 แด่วพดจาชวณชให้ชมเดือน
 ดูเหมาะหมดไม้มีดังไตเหมือน
 ให้ดวงหน้าเหมือนอย่างเดือนแสด์จริง
 ไม่อยากปราถนาหาผู้หญิง
 ต้องยั้งยงหยุกหยิกไม่ยอมมี
 ค่อยเตอมต่างไค้กเค้ร่าทหมองศรี
 มาถึงบ้านกาญจนบุรีพอรังวาง
 เห็นผคนบานชองทงต้องช้าง
 ที่เรือนใหญ่ไม้กระถางตงข้างปลา
 จำให้แม่นมั่นคงตรงไปหา
 พดายชุมพดเคินมาตามหนทาง

ตรงชนเรือนใหญ่มีเตียง
วงเขากวามไหววรองให้พลง

๑๐ ครานนชนแผนแดนศักดิ์ดา
พลงเจ้าด้ร่วมสัดคอกชดลกชาย
คุณย่าขอพ้อใจ ในกรุงศรี
จึงเกิดวักถ้ำดำมารถมาเดินไพร

๑๑ ครานนเจ้าพลงชายชมพด
คุณย่าเตยงตูกใจไม่ซึ่งซัง
มาเป็นเหตุเพราะนางดาวเจ้าเด่นที่
พล็รอยพาศ์รมาตาทะเถาะกน
โบายด้ศร์มาถาลังส่ำหัด

ตูกขอโทษศร์มาถาเขาว่าพลงอย
ตูกสัดเด่นแค่นใจในเทาน
เพราะพี่ไยคุณย่าพากันแซ
อันเกิดเหตุเภทไภยนั้นใหญ่อยู่
เอาใจซาซาเห็นไม่เป็นคน

๑๒ ครานนชนแผนแดนสังครวม
ทุกอ้ายหมั้นไยมิใช่ชาย
ความรักให้ไวทุกสิ่ง
แล้วยงชว โบายศร์มาถา

เห็นพ้อมแม่ออกมาหงออยู่ หอชวาง
ข้างทงชวางตูกใจให้ไต่ฮาย ๑
กับนางแก้วกิริยาก่ใจหาย

คพ้อมพลงยบกับบ้ำมเท่าไม
เขอนมเคองเข็ญเป็นไฉน
ขย่ำร้องให้บอกพ้อมจะขอพัง ๑
เล่าความแต่กันมาจนหัดง

ท่านรักดังดวงตาไม่อาธรรม
ทำไว้เวจว่าน ให้เห็นหัน
พี่ไยอนนไปเขาข้างเมยงนอย
ดาร์พดวทหงให้ตักยบยอย

หอดเอาหงยงเป็นรอยฮอย น
จึงตนหนชนมาหาพ้อมแม
ไมม่ใครทจะเกให้คดายมนคร

กุมารทองเขาร ซึ่งเหตุผต
มันเป็นคนเพราะอดดาวทงบวณาย ๑

ได้ฟังความแค้นใจมิใคร่หาย
ข้างงมงาย ใจเจ้าเหมือนเต่านา
ยงแพร่มหญิงให้ชายหน้า
พระพิศุครบิตาจะน้อยใจ

เมื่อจะมาจากใต้ฝ่าถัน
ขอสร้อยฟ้าแจกรวมทำอย่างไร

๑) ผูกมารไต่พังขนแผนถาม
สร้อยฟ้าให้ใหม่ไปหาคร
ชื่อเถรชวาคอาคมของเขาถึง
จึงเกิดเหตุเป็นเรื่องให้เคืองแค้น

๑) ครานนขนแผนแต่บัดทำน
ขอใจไม่พอทนอย่างไร
จำจะลงไปหาว่ากล่าวเสีย
จะจับชายคนร้ายให้ได้ตัว
แต่ครของครกนิกสะทอนถอนจิตต์

แต่บรรดาวิชาเทกจัดแจง
ขนแผนชวนเมียบตูกแก้ว
ตกลงไปนั่งยังศาลา

ชายพวกชะโมยควายผู้ร้ายชด
ทหดบดหันหายให้คิดตาม

๑) ครานนนางแก้วกริยา
ทั้งจุกไรกมิได้ทานามัน
ให้อาบน้ำทาขมนกนเจ้าของ
เจ้ามาแม่ธบายคดาयरมน

น้อยหรือยังมาเป็นเช่นนี้
กุมารทองไปไหนไม่บอก
เข้ากระซิบบอกความตรม
เป็นเถรอยู่ทวดพระยาแมน
มนับนรปรอยฝั่งทำเหตุแค้น
ขอเชิญพ่อขนแผนรับลงไป
ให้ตั้งตำราครี่มาถานาคาไหล
ประมาทใจให้มันทำจนเมา
แกกระพ่ายาเขยไหยงชว
ทุดให้ไปตัดหัวตะแดงแกง
พระอาทิตย์ต้องฉายขนสายแดง
ตมแกงแต่งตำรับแล้วยกมา
กินเข้าไปดาเสีจแล้วกัทรษา
กรมการพร้อมหน้าปรึกษาความ
ไม่ได้สัดคยผูกเข้าแล้วเขียนถาม
ปรึกษาความตำพดร์เป็นสัดคยธรรม
เห็นหน้าคาพดจยน้อยนินได้กคคย
นางรับชวัญตูกแก้วแล้วเขยชม
พาเข้าไปในห้องแล้วกถำม
จะได้รัมตูกชายสบายใจ

เมื่อแรกย่อว่าขอเจ้าไปเลย
แต่พอเจ้าเขาให้ก็จนใจ

๑ ความหง โฉมเจ้าชมพอ
อินพของพอกพองของบิดา
อินญาติพอกพองของคุณแม่
หรืออยู่ต่างถิ่นฐานบ้านเมืองไกล

๑ ไอ้ตักเขี่ยยังออกดำห้มาได้ตาม
แผนตาบากด้วยยากจน

คุณตาเป็นพระยาสุโขไทย
เขาจำไว้ในทมิฬริมคลอง
เขามารตามาขายธนูข้างใต้
เขาช่วงไซ้ตราครุฑทำดั่ง
อินพของของแม่เป็นไหนไหน
แม่รำลึกนึกอยู่ทุกเวลา

๑ ความนเจ้าพตายชายชมพอ
นิจจาเขี่ยคกยากมากมาย
ความนจะหนีชนไปหา
แล้วแกดงทำพตจาให้หน้ารัก
ทำชะอ้อนวอนว่าลูกเบ็รยวปาก
ฉินจะรับเสภาว่าให้เพราะ

แม่เกียงอย่าหาใครจะให้ไม่
ต้องจำให้จึงพราวจากเจ้ามา ฯ

เห็นโคชของชอบกตแล้วจึงว่า
อยู่กรงศรีอยุธยาเต็มไป
ไม้มแต่ตักคนเป็นไหน
หรือว่าไม้มแต่ตักคน ฯ

เพราะไม้มแข็งเนอความตามเหตุผล
จะเตาเรืองเบองคนให้เจ้าฟัง
ต้องเร่งเงินพิไนยห้าสิบชั่ง
ไต่ดังไปแล้วยงดืมห้าตัวตั้ง
ต้องตำบากยากโรยยิบครึ่ง
พ่อเจ้าจึงช่วยไต่ได้แม่จง

แต่อยู่เมืองสุโขไทยไกลหนักหนา
ถึงคุณยายคุณตาของพ่อพตาย ฯ
ฟังแม่เล่าความตักใจหาย
ต้องแยกย้ายจากญาติอนาถนิก
ให้คุณยายคุณตาทำนุรัก
ชนนังตักพรวาพตอดตอดเตาะ
ช่วยเคียวหมากให้ตักคำทำปะเหลาะ
ต่างหัวเราะชอบใจกันไปมา

ครุพระธรรมาภิบาลไม่
 นอนบนเตียงเคียงกันกับมารดา
 จนตกดินเดือนเที่ยงเคียงใกล้ชั้น
 เรียกกุมารมาพุดกันซบซิบ
 แด่กรวยเท้ามารดาหน้าตาพราก
 จะบอกแม่กตัญญูแต่จะซนใจ
 โอว้าเจ้าประคุณของลูกแก้ว
 ลูกไม่ไปไหนจะพบคุณยายตา
 ขอนกุมารร่วมใจมาไปเกิด
 ดงมากดางบ้านกุมารเคียง
 เดินถดถดทางถึงกลางทุ่ง
 ขึ้นถึงที่เตี้ยเหนืออกไม้เหล็กถั่ว
 ๑ ฝ่ายว่าท่านผู้หญิงแก้วกิริยา
 ฝ้ายนกรของพรองเพรียกถันไฟ
 กอดแต่หมอนอ่อนอ่อนอก ประทับ
 พอดคนชนแฉเหลียวเปลี่ยอวรา
 หายทงเตี้ยผาศาสตร์รำกฤษ
 นางลูกเดินออกมาถามข่าวไท
 กลับเข้าห้องในใจคอหาย
 คินนลูกชายพลายชมพู

พระจนทรีไซ่แสงสว่างกลางเวหา
 ทำหลับตานิ่งไปไม่กระพริบ
 คนทงนหนตบเงยไม่เกรียบกริบ
 ซบซิบหีบกลุสน้อยมาเห็นได้
 ลูกจะจากแม่แต่ด้วยหัดบ่ไต่
 จึงจำเป็นหนีไปไม่ทันตา
 ตันแล้วจะไต่กเคี้ยวเผ้าโหยหา
 ก็หึกใจโศกศลดามาจากเตียง
 ค้อยเบียดประคอง่างออกทางเฉียง
 ค้อยหลดกเตียงดอดออกมานอกกรง
 พอยารุ่งเช้ามดขมกขมัว
 เขี้ยวหยอกกับกุมารไป ๆ
 ครั้นเวดาร์ุ่งแจ้งชนแสงใส
 วิเวกใจแว่วหวาดโผนวิญญา
 กำตั้งหัดบ่คิดว่าลูกเส่นหา
 ไม่เห็นหน้าพลายน้อยอนาใจ
 เอ๊ะผิดแล้วพอลพลายหายไปไหน
 ใครใครก็ไม่รู้ทุกผู้คน
 ไปปลุกท่านผู้ชายแจ้งเหตุผล
 นอนอยู่บนเตียงแต่ก็หายไป ๆ

เห็นนกเป็ดดำจับเจ้าเป็ดดำเป็ดขาวอก
 ต้องเดินเดี่ยวเป็ดขาวใจไม่สะเบย
 กุมารทองเข้าประคองปลอบน้องรัก
 โน่นตักจันทน์คอกจิ้งจกนึ่งค้อม
 ครมจะรำไปนกกชกช่า
 สรวนสำเนียงหยดหย่อนตงนอนค้ำ
 สยามวันครนถิงเมืองสุโขไทย
 แดเห็นจวนเจ้าพระยาฝากกระดาน
 เรือนทแฉวงกรงนกหกเจ็ดหลัง
 เรือนคนตาคุณยายพ่อพลายนั้น
 บอกแถวหายไประไรให้เห็น
 เจ้าพลายชนนอกชานกุมารบัง
 เห็นยายตานงอัยบนทอชวาง
 ผทมามบนเพื่อนเตอนเจ้าพลาย
 ๑ ครานนทานผู้รังสุโขไทย
 จะดูให้แน่ใจได้แค้นตา
 ไม่เห็นของกำนลทำหันหุน
 ทศอ้ายดกหัวจกนชกชมน
 ทานผู้หญิงวงไปยัดไม้ห้าม
 ผัดกับเด็กเมืองเราชาวสุโขไทย

ไอ้ไอ้นกเหม็นขนข้านิจจาเอ๋ย
 ทุกสิ่งเคยผาสุขมาทุกขตรอม
 ออย่าไศกนิกเคยพ่อพลายจะผ่ายผอม
 ชวนน้องหม่อมเค็ดคมชมมาพตาง
 ด้วยผพาวีรุตไม่ชดชวาง
 ในกตางทางเกทไทยไม่ผั่วพาน
 เตียงชวางเห็นอเกอโกไปทุกบ้าน
 ผกุมารบอกพตางชมพตพตั้น
 ตบแต่ตงบตประคุดชงชน
 ไปหากันเกิดดีพ่อขยารอวัง
 กตบเป็นแค่เงาเข้าตามหลัง
 คนทงแต่ไปไประไรเห็นกาย
 ชะยับย่างวีรขใจคอหาย
 คตางเข้าไปโหว้คุณยายกับคุณคา
 คิดว่าตูกความใครดอบมาทว
 มองเขมันเห็นหน้าพลายชมพต
 ฉวยไม้ห่มุนเข้าไปหวดเขาตองหน
 ชนมาจนบนเรือนกทำไม้
 ตาถามดีให้แน่นมาแต่ไหน
 มันชื่อเรียงเตียงไรไต่เรียงตุ

ท่านตาเฒ่าคกคามถามเลี้ยงอิง

บ้านช่องอยู่ไหนจะใคร่รู้

๑ เจ้าพาดยถวดัดวงอีร้องขอโทษ

หม่อมแม่ฉันทนชื่อแก้วกริยา

เคยจนพอจนแผนแสนนรงค์

จึงเกิดหลานอยู่ที่บ้านวัดตะไกร

ด้วยบิดาได้กินเมืองกาญจนบุรี

ว่าคุณตาเป็นพระยาอายุเมืองบ่น

ไม่รู้จักมกจ้อยที่ไหน

แม่นเจ้าคุณมีไซเป็นยายตา

๑ ท่านพระยาสุโขไทยยายเพิ่มจันทร์

นี้แหละเรือนยายตาพ่ออย่างถวด

ไม่ซักไซ้ไต่ถามให้ถนัด

น้อยหรือหงุดยงเห็นอยู่เป็นแนว

ร้องเรียกหาซาโททองชายหญิง

ไปข้างไหนไม่เห็นหน้าปากนเชื่อน

จึงไซ้ให้ซาโทเย็บบายศรี

บรรดากรมการในบ้านน

๑ ครั้นพระสุริยนสนชยา

ท่านผู้เฒ่าเจ้าเมืองสุโขไทย

พ่อแม่มิ่งชื่อไรเหย้าอายหนู

ไม่บอกกุกจะให้เขาได้คา ๆ

เจ้าคุณไปรดเกิดจะเต้าไม้มูล่า

ที่ขายตาไปขายขุนช้างไว้

ให้เงินตั้งพันห้าเขามาได้

หม่อมแม่ฉันทให้ชื่อพาดยชุมพล

หลานจึงถามความนแจ่งเหตุผล

หลานจึงค้นเดินดงต้นโคขมา

เห็นเรือนชานโตใหญ่เข้ามาหา

อย่าโกรธหลานเดยขอโทษตัว

รับขวัญว่าอ้อพ่อทวด

อนิจจาตานชวดจริงจริงถวด

มาทำโบายโบายเคหาหลานแก้ว

รับขวัญเด้ออ้อมพามาในเรือน

อ้อมอ้อมเด้ออ้ายเหมือน

พวกผีคนกตณเกิดอนมาพร้อมกัน

ถูกหลานมาถึงนี้จะทำขวัญ

มาพร้อมกันถามข่าวทุกคนไป ๆ

พอโหดเพ็ดเพดาจะเข้าได้

กับญาติวงศ์น้อยใหญ่อยู่พร้อมเพียง

ทำขวัญหลานชายพตายชำพด
 ทำนยายตุ๊กยายต่ายกับยายเซียง
 ขวัญเฮียขวัญพ่อพตายชายชำพด
 จะอ้างอ้างวงเวงดิเวกใจ
 แด่ดวงผี เบิ่งบ่ควาแซมรัก
 ขวัญมาอยู่เรือนเกิดให้เพ็ดพิเพ็ดน
 ฉายย่นหม่นบ่ไหนพ้อหนา
 เป็นตั้งฆราวาศบวชแล้วจ้งรกของ
 แด่พ้องพ้องญาติกันทั้งหลาย
 ค่อยอยู่เย็นเป็นสุขทุกภพทุกน
 ค่อยซึกใช้ไต่ถามถึงควาหลัง
 เจ้พตายว่าอย่าล่อนพ้อถึงเกย
 ทำนยายจ๋าตาช่วยไปฝากวัด
 แด่สอสอบถามหลานรักเผ่าซึกใช้
 เจ้พตายว่ากระนั้นชยนียง
 ฉนั้นจะใครไปบวชเขาตั้งนบุญ
 ทำนยายคำว่าจะเป็นตั้งฆราวา
 ศจะให้ยายพุดตุ๊กอ้ายจัน
 ให้ห้ารูปเทียนเข้าตอกคอกไม้
 แด่ขอ बनाทาเบิ่งตั้งหลานชาย

พวกผู้คน โหดนตั้นนึ่ง
 เจ้านงเคียงเรียกขวัญรำพันไป
 ที่อยู่คั่นไม้ยุงสูงไม้ใหญ่
 ขวัญอย่าไปอยู่เขาต่าเนาเนิน
 ทงนทคหงตั้งหันทะยานเห็น
 ขอขวัญเซียวขวัญพ้อชรมเงินทอง
 จงอยู่ด้วยยายตาอย่าเค้รำหมอง
 ถือไม้เท้าชดของเทยวเทศน์ธรรม
 เขาเงินตราฆ่าตายมาทำขวัญ
 คายานนรักใคร่กระไรเลย
 รหิงตั้งหรือยงพ้อพตายเฮีย
 เพียงดะเลยเดี้ยกเพอนชอกเบือนไป
 จะไต่หัดอ่านเขียนเรียนไปใหม่
 เจ้ออยู่ดยงจะได้หรือพ้อคุณ
 เป็นความจริงฉนคิดอยู่ควันควัน
 มาเทศนาให้เจ้าคุณฟังทุกวัน
 ได้ไปรดน้ำตักให้ไปส้ววรรค
 ไปอยู่วัดด้วยกันกับพ้อพตาย
 กับหมากพุดจะได้ไปถวายเป็น
 ใหล่งตายห่มแพร่ม่วงดวงพุดตาต

ขยายเพ็ญจันทร์หนึ่งดวงใหม่

เจ้าชวีร์คานั่งผ้าปมประทาน

ชอนหัตถาณชายพดายน้อยออกเดินทาง

บัวถ่อพานทองรองตะบัน

ถึงกฏททานตั้งขรธา

ท่านขยายศพาหทานถ่อพานทอง

๑ ครานนทานตั้งขรธา

จึงร้องถามไปด้วยใจจง

ท่านผู้ร่งถามหัวเราะคัก

ท่านสมภารตกใจใต้แว่นตา

ข้างหลังนั้นท่านผู้หญิงแฉ้วดิษะ

ฮาตมาฮาแข่งมันชดไป

ท่านทั้งต้องผ้องแล้วไม่เจ็บป่วย

รูปพิศดูโฉมโยมพระยา

๑ ท่านสุโขไทยได้ฟังนึ่งหัวร่อ

แต่ท่านขยายหึ่งไม่หยุดเป็นสุดทน

แฉ้วดิษะหน้ามาเรียกให้เจ้าพดาย

ฉนั้นจะเขาหทานยามาฝากไว้

เออน์ตุกโครทโทนเต่า

ท่านสุโขทัยให้อัคราบแฉ้วแจ้งการ

ห่มบั๊กคณาจใหม่ส่มภูมิฐาน

แต่หยับถ่านมาห่มส่มตัวครัน

ต่างกางร่มบั๊กค่างควากัน

ตามกันออกไปวัดกระพังทอง

ถามเจ้าแฉ้วบอกว่าอยู่ในห้อง

ค้อย่างย่องเข้าไปให้อัคราบตง

แต่มามนจิตตวาศิษย์สังข์

ชัศนคงหรือเป็นไรไม่เข้ามา

ไม่รู้จักผมหรือเจ้าคุณชา

อ้อโยมพระยาตอกหรือคิดวาใคร

กินหมากคะโยมชะบคมาให้ไกล

จึงมิได้บดินทมาตยาจนา

ดกระชุ่มกระชวยอยู่หนักหนา

เหมือนจะหาได้ชอกถักต้องคน

จะอ๊กนนักพอไม่ชดต้น

ทั้งถ้ามคนหัวร่อของอไป

เขาธูปเทียนไปถวายแฉ้วกราบไหว

จงโปรดให้เรียนธรรมให้ชำนาญ

จึงโยมเจ้าพระยาว่าเป็นหทาน

ขอประทานตุกแกวกิรยา

เมื่อโยมต้องเร่งเงินพิไยนั้น
 ชวนแผนเพื่อนรักใครให้เงินตรา
 จึงเกิดพยายชมพตคน
 เดียวนเจ้าชนแผนผ้วนใจ
 ทานถ่มถาวว่าอ้อออกทองแก้ว
 เมอกระหนทานพามาก
 เมอรูปไปบ้านท่านคววดแก้ว
 ตักนถนมนักระช่นเจ้าจริงจริง
 นัฎาโยมพระยากับข้าเจ้า

แล้วตบหลังตบหน้าว่าอ้อพยาย
 ฝั่งอ้อด้าหว่าเรียนทงเขยนอาน
 จะให้ชนห้องในโกธกับกู

๑ ทานพระยาธโไทยยายเพ็ญจันทร์
 จนจนต้วตมนคค้ายาระฆัง

๑ จะกตาวถถึงนารัศรีมาดา
 แต่พยายนัยจากไปไม่ถถึงเดชน
 เพราะพระไวยไปอยู่กบเมียน้อย

จนชมผอมครอมครมระทมใจ
 โอน้องเขยเคยอยเป็นเพื่อนพิ
 เห็นเราตพแดงบ่นทงอด

ไปยากอยู่เมืองสุพรรณเป็นหนักหนา
 พากันมาอยู่บ้านวัดตะไกร
 เมออาด้าไปตเมืองเซียงใหม่
 ไปรดให้ไปกินเมืองกาญจนบุรี
 มน่มตถมถัดเจยวฎาน
 ได้คณปลงไม้รอดคณทอถง
 เห็นอ้อแกวมันยงผกกระจับบั้ง
 ช่างโตเร็วเจยวถิงทงหญิงชาย
 มนจะมิแก่เฒ่าหน้าใจหาย

ตถผู้ชายหน้าตาหน้าเขนต
 เป็นทहारเหมือนพ้อเถคออหน
 จะได้คณคด้วยชวดยระวง ๑

คางว่าพวรรณพคจาต้วฝากมั่ง
 ก้ออาตมายงทขานเรือน ๑

นางโคกาคระอมใจใครจะเหมือน
 เจ้าอยู่เรือนอกเรือนเหมือนนอนไฟ
 ยากพตอยด้าจ่าไม่ปราไคร์ย
 ร้องให้ถถึงเจ้าพยายชายชมพต
 จะรายคพอกแจงชงเหตุผด
 ช่วยฝนไฟให้ทานาคาคต

๑ ชายที่คิดถึงดารนายร้องไห้ด้วย
 ทงคตาจารย์พศร์ไม่ยำเกรง
 ดุจจะถอดชนไปมิให้วุ่น
 แล้วเดินมาข้างนอกไม่บอกใคร
 ทงหมากพตบุหรมทุกอย่าง
 ครนเสด็จสรรพแล้วจับหอกตะว้า
 ขัดเขมจนถึงกาคามังหมาย
 ออกทุ่งโพธิ์สามต้นคั้นบ้ำไป
 ครนเข้ากตบดงมาหาห้วยหนอง
 แต้พ้อปดงหม้อเข้าเผาปดง
 ครนแต่ตรอนผอนพอกชกคองกา
 งดียงแกรกกรากกตบดงจนคองอ
 งดนตำวนครึงถงพจคร
 มนเกล้งทำไรหุไม่ดูใคร
 พระพจตรนงชคกมบุษนา
 เขาไปทงยามถงพระวังพระวัง
 ๑ ครนหนจันทานพระพจตร
 แก่ค้ำว่าหน้าเขยนลักแปดร้อย
 หนีอะไรในถงอ่าวคองกา
 มนข้างเมายังค้ำทำหยาเยอะ

หม่อมแม่เหมือนเขาช่วยมาชมเหง
 ตดิณเองผอเมยพดอยเดี่ยวใจ
 บอกรเจ้าคุณต้องรามาให้ได้
 จับถูงยามใหญ่ใส่เข้าปดง
 ตายฉตางชาตพงหม้อคองกา
 เขายามใหญ่ใส่บารับคตาโคต
 หนทางชะโมยควายมันจำได้
 คำนอนบนต้นไม้ไหวคุดคร
 เขาพนกของก่อไฟคองหม้อหน
 กินอย่แล้วกไปไม่รงรอ
 เมากนขางกนงนเดินหวรอ
 ไบไม้สัดบควมหือตะบั้งไป
 เพื่อนทกว่าชายทิดจะไปไหน
 ตรงชนเรือนใหญ่ไม่วอวัง
 เห็นพตจากนจอทหอนง
 กราบแล้วนงถมหน้าทาดตาปรอย
 เห็นชายทิดชนมาทำหน้าจ้อย
 ตโคตนคต้อยข้างพารชนมาเตะ
 ชายทิดสู้กับชาจนดาเประอะ
 นเทยอเซอะมาทำไม้ไอชคูก

ตั้งพดางทางตงจากเรือนใหญ่

ครนถงท่าตงเรือไม้รอรัง

ข้ายทิดโบกมือขบออกให้ออกเรือ

ยังไม่เคยเคยพ้อพายอย่างไรว

คนหนึ่งยาวคนหนึ่งโตไม่ถนัด

นำเพรือเรือโคลงอยู่โง่งง

ข้ายทิดนั่งของของร้องเกนเกน

พระพิศุครถหวายกรายหวาดมา

พอกบาดเห็นนายถิดหวายจ้อง

ข้ายทิดตลกขะเจ้อเขื่อนนั้นเป็นไร

ไซ้พระนกกัทักพบกนยายัน

ตลกขนนวนาคาเสียดง

แต่ขเปดียนผลตักกนมากตางนา

รับเร่งเร้วรดไม่หยุคพาย

ข้ายทิดถ้อชดไฟเดินตามหลัง

ท่านพระพิศุครนงเอกเซนกไป

พดพายชาวเห็นอเสียดงเกอไก่อ

ทำชวักไขว้เกะกะกักกนเอง

ข้างหัววาดท้ายคักคกนคตหนึ่ง

ไม่เป็นมทเป็นเพลง โกงแก่งมา

พดพายเห็ดอเถรคุณเจ้าชา

ข้ายตลกหมามิ่งไม่วาดหัวตงใจ

ตลกขนนงของขงขยมใหญ่

ประเดียดโดนกอไม่เข้าค่าง

พระพิศุครถ่มกนกระแทกผิง

ข้ายทิดตลกตงไปถ้อพาย

ถวจะพรอมทงถวจนเที่ยงถาย

ถ้องนำตามถบายมากรุงไกร ฯ

ตอนที่ ๓๗ ขุนแผนต้องกระຈก

๑ จะกต๋าวถ้งขุณแผนแต่นถ์นถ์
 ใต๋กนเมืองกฏญจนบรไม่มไภย
 ดาวทองกับเจ้าแถวกรรยา
 คตังเคตาเขาเยนไมเวณวาง
 ควยอถ์รยพามนทาเขมู
 นงนระนทาออกหมนไวย
 คคิตถ์แถวจ้งเรียกเจ้าดาวทอง
 แถงควแถวเรียกแถวกรรยา
 ถ้ประกบประกบกับตะไม
 ออกจากบ้านบาทตรงเข้าคิงราม
 ถ้ามวนคกรกถ้งอชยชยา
 แถไปโคทรนอคุณพ้อเรา
 จ้งถามควมพถันในท้นโค
 ถ้กนพ้อคนแม่บชบา
 ๑ ครานนพระพจครมชบา
 เจ็บหนักเจียนจกถ้งบรไรโดย

เว็องฤทธรถ์อจบพิภพไหว
 ถ่มถ์นถ์พิถ์ไมยค้วถ้งนาง
 ปฏิบค้วคถาไมห่างข้าง
 แถ้ระคางช่นจ้งอให้หมองใจ
 คบเถรทำให้อกกถ้งโหด
 จะถ่ยคนบ่นไปเบ็นชาคถา
 ถ้งนถ้งเจ้าจ้งอชยคเคทา
 มาชชข้างงาถ้งางาม
 บ่าวไฟรพรงพวมถ่มถ่มถตาม
 ช้ามถ้งชารแถวแถวถ่าเนา
 พอพระพจครมชบาถ้งเข้า
 ปถงข้างวางเข้าไปวันทา
 มีชฐ์ถ้งโรนเจ้าธา
 ถงมาจะประถ้งคถ้งอินโต
 บอถว่าศร้มาถาเจ้าเบ็นไจ้
 ไช้อายทคชนไปจ้งได้มา

ขุนแผนออกว่ามิใช่ใช่
 จะใคร่ร้ายศัตรูมาตา
 ทงพระพิศุขบรรพชาข้าคน
 พระโวยเห็นพ้อมาระอาใจ
 ๑ ครานนศร์มาตนา
 ฐว่าพ้อมแม่ทงส์องมา
 กราบเท้าบิดาแถมมารดา
 เต้าความตามจริงทุกสิ่งไป
 คุเกิดหงพงแถวตั้งวันแนวไม้
 ฐาเป็นชกบหนองชายพลายชุมพล
 ฆนเขาว่าแถวเกิดชนในทง
 ฆยงนหน้าทจะมรณา
 ๑ พระพิศุขบรรพชาได้แจ้งการ
 ฐาคาคถอตาพดวงว่าไป
 เพราะชารกชนแผนแถว่นใจ
 แถวแรกเริ่มเคม้นนได้ตั้งญญา
 ฐยเป็นชวบ้านนอกคอกกณนา
 ฐงจะผดพตงบางเป็นอย่างไร
 ฐยคำมณตั้งญญาว่าตั้งน
 ฐงจะเคยตทพจบเคม้นน

เขิญคุณพ้อมชนไปบนเคหา
 ว่าแถวักพากนชนไป
 ฐบตั้งนอยุ่ที่หอนั่งใหญ่
 ออกไปให้วับิตาแถมมารดา
 หมองศร์เศวรัสร้อยระห้อยหา
 ฐไคดคลดาจากหังด้วยหมองใจ
 นางโศกาสะอึกสะอื้นให้
 ฆेतอใจแถวตั้งฤจะทานทน
 ฐเป็นรอรอยตายไปทุกแห่งทน
 พระโวยเซอคำคนเขาเจรจา
 ฐจะตองแหวระออกเหมื่อนเขาว่า
 ว่าพดวงโศกาสะอื้นไป
 แถนตั้งถาวรไม่ถนหน้าตาได้
 ฐเป็นไฉนฉะนนะถกธา
 ฐงยินยอมยกให้ตั้งนหา
 ว่าถกขำมไม่ตั้งระไร
 ฐกรยาพาทหาคไม่
 ฐจากไม่ตาดศร์มาตา
 ฐโยจตั้งคาเงินเป็นหนักหนา
 ฐเถยแรงชารกเจ้าเป็นเท่าไร

ส่วนพ่อแม่ของเจ้าเมื่อเราเคยง

สถกราชกรกเพียงดวงใจ

ถึงจะ โบายคมีให้หนัก

ยกให้หมายใจจะฝากตัว

๑ ครานพระหมั้นโดยพลายงาม

กระทบกระแทกแตกคนโหดคิด

อนมเมยต์ของกตองห้าม

มักเกาะเกาะเกินกาเป็นธรรมดา

ศรีมาตาชากให้เบนมเมยต์ดวง

ถึงสร้อยพาหุตอนกวางอยู่ในคำ

เงินทองของเข้าเท่าใดใด

ครนว่าเห็นสิ่งไรไม่ชอบคา

ทำเป็น โกรธมาวชิตาประชด

ทำแต่พอให้ตามปราบพอฟัง

เจ้าชวศรขบเพียงถึงเพียงน

เพื่อนขนางทงต้นจะนิันทา

ฤๅคุณพอกับคุณเม่มุขบ่า

ประเพณีมาแต่ก่อนไร

ธรรมดามนุษย์บุชช

จะให้หมดโมโหโกรธา

ถด้อมเถยงมิให้หมองหน้าใจได้

แตรนโรกมโตให้ค้อมตัว

จนตรกเคิบใหญ่โตมผว

กตบมาชวชิตาได้ให้อายคน ๑

ฟังความคังแค้นทกมรณ

ฉนนจนไม่ว ทจะเจรจา

ตามคำโบราณท่านย่อมว่า

ใช้ว่าจะไม่เถยงให้เที่ยงธรรม

ชาโททงปวงไม่เกินกา

ทงให้ ถอนาทกบมา

กมชอบไว้ให้หมดทงเคหา

ฉนวนาหลอนกเถยงชนเสยงตง

เหลอจะอดถนจงคตมง

ใช้จะคังเคยวเชญตงเจรจา

มเมยไมตกชรายหน้า

ใช้ว่าจะไม่วรกหัดอนเมื่อไร

หารูทะเตาะคตักนบางไม

มิใช่ใจใครจะตถึงได้ตา

ยังมกหมั้นมัตมนด้วยโมหา

สุดบัญญัติตูกจะผ่อนปรน

คนพอดแต่ตนอยกบพน
จะไม่ให้ครนฉนถน

๑ ความพระกาญจนบริศรั้งควม

อย่าพกพดเดยเจ้าพอเข้าใจ

เพราะรักดอกจรงบตงมาหา

พอดคหณาเจ้าเป็นผาเหมือนทาศราม

เหมือนนทานทานท่ายศวิมล

ชชวาจันทเทวภิจนทา

แต่พินของทองเคยยงทำได

ทำเด่นให้เกหงกตทกตั้งอิน

นางจันทเทวไม่มผด

อนเรองนเจ้ากรอญแก่ใจ

คนคอยชยาหาดีนไม่

พอรเนแถววาถนถกยา

๑ ต้วรยพักบอใหม่อยในห้อง

เปิดหน้าตางดอยหน้าว่าถนถน

ชางนรยแถววาพระไวย

ทกเข้าคำวาระห้อยคอยบิตา

บคณคณพ้อมาหน้าดีใจ

รูปร่างอย่างไรได้เห็นกัน

กระทบกนกไม่วาจกน

พ้อมแม็กจะบั้นเป็นหน้าไป ฯ

ได้ฟังความตกว่าไม่งั้นได้

ด่าพศรัทจะไดมารักควม

จะได้เห็นประจักษตาว่าเดยพหนาม

มีเมยต้องคองห้ามแต่โรมา

มเหตุต้องคนเป็นช่ายชวา

ทงต้องรอนนรวมมารตากัน

คบอเฒ่าจัญไรโกหกกัน

จนทากนนถ่มหงบถงฤไทย

มีนเดยตด้อชชคคให้ชบได้

เป็นไฉนจิงประมาทนะตถกยา

เจ้าอย่าถอศวไปฟังพ้อมว่า

เจ้าไม่เชอชบตาจะเดยคน ฯ

ได้ฟังหัวพองดยองชน

ใครทำเวทมนคร์เอาศวมา

คองชยาแผดแปดไปจันมีคหน้า

เมื่อไรจะตงมาได้จับมัน

จะได้จับช่ายคนมนคร์ชยัน

อย่าช่าเดยตวันจะคำไป ฯ

๑ พระกาญจนบุรีหน้าตาอง

อเมยเฮยฮยาธาเชิงจงไป

อเมยรับกตบเข้าในท้องใน

เทศเทเที่ยงคัมราคา

ขุนแผนฉนิบริบจับกระจก

มาขีดเขียนเตชยันต์ในทันใด

โอมอ่านมนตร์ครบจบศักระ

ถ้าใครทำมนตร์ยาใจอาชรรพ์

ก็เกิดเป็นรูปนิมิตคคตคตกระจก

ใบรักรักกระดังกนัสของรา

พระพิศุขรบชบากับข้าคน

ขุนแผนหยบย่นให้หม่นไฉย

๑ พระหม่นไฉยเม็นหน้าหาคูไม่

ถ้าทามงกเป็นเช่นบิดา

แมนไม่ตกไหนจะพันโทษ

จึงได้มีความสขทุกคณวัน

ถึงจะทำความผิดสักเท่าไร

ข้าทำไม่ได้เช่นใจของบิดา

๑ ขุนแผนชหน้าตาอง

ถูกฉวยคณแถมแร่เข้าไป

อเหมม้งฮยาทำอหน้าไพร่

หยิบกระจกที่ฮอไฉยเข้าตั้งองมา

หยิบกระจกบานใหญ่กระทด่าป่า

เอาออกมาให้ขุนแผนผู้แฉ่นใจ

พลางหยิบยกกระตาดนชะนวนใหญ่

แล้วตบผงดงได้กระจกพด้น

ขอเดชะพระเวทวิเศษขยัน

จงปรากฏเห็นกันให้ทันตา

ฮกค้อฮกฮกแอบเข้าแนบหน้า

ขุนแผนฮาดังด้นนเป็นไร

ตางเห็นมนตร์ตั้งจงทงเรือนใหญ่

เฮงคคนี้ฮะไรให้วามา ๑

ข้าเข้าใจฮยนักไม่พอกว่า

ไซ่ฮอฮวาใจเง่าไม่เท่าทัน

เมือทรงโปรดให้ไปค้เชียงใหม่

เพราะพอนนรักทศัรมาดา

พอกเข้ากันไปมิได้ว่า

ใครผิดก็ค้องว่าตามจริงไป ๑

อเหมม้งดาเด็กพ้อเด่นได้

พระหม่นไฉยจงหายฮอฮวยท ๑

๑ ทองประศรีกระแกลกรชกระโดดโหยง
ข่มเหงหลานกโยไอ้อปรีย์

จงท่องว่าต้องกระจกได้
มั่งทำเบงกเห็นข้อยอศรา
ทำไมกับเตนกตให้คนดู
มัน โยนลูกทองคตเบงตไป

๑ พระพิจิตรมชษากตกใจ
นุตรชายกระเบนรงกำลังแรง
ชนแผนยงหยุดให้สุดคคิด
บษษาจิงว่ากับพระไวย
ขดกเฮดอเหลอทนด้วยทองใส่
จะคงเคียวเซญกนรนต์

๑ ครานนหม่นโดยเจ้าพดายงาม
กระทบกระเทกแตกคันให้ทันใด
จัดแจงเงินทองของเจ้า
ไปอยู่เมองพิจครกับบิศา
จิงมาอยู่กัปรเราเหมือนแก้วก่อน
ไปเกิดแก้วตาแม่หน้ามน

๑ บุษษาว่าหม่อมเจ้าจอมเขย
กระทบกระเทกแตกคันให้มารดา

ทตย้ายบ้ำดำโงงตายโงงผี
มั่งอวดว่าคตคตมอชรา

เข้าใจอย่างยวดพุดอวดหมา
กไม่ปรารภนาจะเชื่อใคร
ชายแซกครังกานก้เดินได้
อมพินอมไฟได้แดงแดง ๆ

วังห้ามลตไปจนเตียงแห่ง
บุษษาคว่าแยงเอาไม่ไป
ด้วยเกรงพระพิจิตรเป็นผู้ใหญ่
จะขอตาดูกไปเสียดักบี่
เมือคตออดตูกแล้วจะให้มาอยู่
หน้าทศรึมาดาจะบรวโดย

ฟังความแค้นคังคังเพลิงไหม้
ซ้ายโยเฒ่าหม่อมศรีมาดา
เร็วเข้าชนตงไปคันท่า
ค้อคตออดตูกออกมادتักหักคน
หม่อมแม่ท่านจะสอนให้เป็นผล
ชนของตงบรวทุกเวือกัณษา ๆ
ข้างแงองนกระไรเลยเป็นหนกหนา
มิให้ไปก็ว่ากัน โดยคต

ไซ้เราจนจะตงมาว่าชาน
 อเตมาเข้าใจเป็นโรม
 เจ้าเป็นพระนายแม่ยายจน
 คึดมั่งแต่หลงกเป็นโร
 กังจะไม่คึดคุดอเตมาบาง
 หัวหงอกออกอกร่วมตามกัณมา
 บานเมืองของกตกอัย
 มั่งแกตงไซ้ให้อายทคินนชนไป
 ถ้ากรวดาววทกนกับผว
 ตงแตวอนไปกไม่มา
 เจ็บไซ้กออย่าให้ไปบชก
 กังมั่งจะอัย ตกให้ครกครน
 เด็ยแรงหมายใจจะไตพัง
 มนกตบเบเนไพรเขาคคน
 แคเดอดในควมนชวซ่า
 กุนกว่าอัยพระม้ามินพาไป
 ๑ เขอักคุดเขาเกิดเจ้าจ้อมแม่
 ใครเล่าเขาไม่นับว่าแม่ยาย
 คชิวผวเมยเขาคคน
 หายโกรรถกัจะคึดด้วยกนไป

หาหวาญอ๊กอ๊กให้ของมี
 ฉ่าเด็กกว่าชานกเขาใจ
 ทัมคำร่าประคนแตกคินให้
 เว้นใจแต่ไม่คึดอดเจ้าออกมา
 เหลยวุดซางซางนเกิดหนา
 เพราะอศร์มาตาจ้งเจ็บใจ
 ไครห่าข่มเหงกเช่นนี้ไม่
 บอกว่าเป็นไซ้จ้งตงมา
 เคอังกหวแม่คินกไม่คินหัว
 คามแค้วาด้านเกิดซาดกัณ
 ผัดต่างกัไม่คึดเบเนแมนมัน
 กจกนจะคินไปตามจน
 แคงมั่งกัไม่เห็นจะเป็นผด
 จะกังวอดด้วยมั่งไปทำไม
 ยิงควกักออกเด็ยหาฮาโดยไม
 ดันฮาโดยคัมกัณจนวนันคาย ๆ
 เซงแซ้นกระโรหน้าใจหาย
 จ้งว่าเปรียบเทียบทายทุกอันไป
 เขาหาฆ่าพินกนเด็ยไม่
 เป็นผู้ใหญ่คุดรแต่จะปรองตอง

นึกตบหาเบ็นเซ่นนนไม้
 แกล้งมายเด็กให้ใจละของ
 นิ่งอยู่โยเดาเจ้าศรีมาดา
 หม่อมแม่ท่านอยู่เป็นกระทุการ
 ซักถวเจ้าแล้วแต่นไป
 จะเป็นเค็รของเค็องไนได้บาคา
 เมียกถวผวอยู่ไม่ตุแกลด
 ตุกล่าวนิ่งเฉยไม่เคยงอน
 กระทุบกระแทกแตกตันทุกชั้นว่า
 มันหน้าคอบแทนตุให้รัธ
 คุณพ่อเป็นไรไม่ว่าชาน
 ตาตุกล่าวกระทุบกระเทียบ เปรียบปไร
 ตุช้อพ่อแม่ก็ยกให้
 โกรธแล้วค่อนว่าสารพัน
 ซาเจานแต่เผ่าพอดพะม่า
 ด้วยว่าชาติคณมเด็ยเป็นไทย
 เด็ยจนรวิามไซไทย
 เขาไม่ให้ไปจึง โกรธา
 ถึงจะยกกันมาตุ๊กห้าพัน
 ตุ๊กกันจนตายวายชีวิต

จะกระซากรากตกไปเด็ยจาก ห้อง
 แถ้วมวร้องแปรวันแปรวันแสนวาคาญ
 ไม่ต้งเด็ยงเด็ยงว่าให้ชานชาน
 ไม่เหมือนน้ำใจท่านจึง โกรธา
 ถึงตวงเกินอย่างไรก็ไม่ว่า
 มารดาแก่นชัตจะตัตรอน
 หม่อมแม่เด็ยงแทนอยู่ย่อน ย่อน
 ท่านแม่มาต่อนให้งอนงค
 ก็ใครใจ โส้ตาจะได้อุด
 หากอดด้วยว่าเห็นเป็นแม่ยาย
 ช่างกระไรได้พาดถนง่ายง่าย
 บ้ายถึงฮ้ายพะม่ารามัญ
 แต่แรกเป็นไรไม่เด็ยกตุรว
 แตกตันร่าทำให้ซ่าใจ
 แต่แรกนันทานหารูจักไม่
 จึงหลงยกให้ตุกล่าวมา
 จะกระซากรากตกไปเด็ยต้อหน้า
 ชยว่าแต่มาตุ๊กเพียงน
 เด็ยชัญเจนกันให้มันบ
 ใครคักมาพาไปตุ ๑

๑ ครานนชนแผนแผ่นดิน
เฝ้าช้อยโดยกระโรกตาต่อหน้า

ชชามหัวพอเป็นคอไม้

นมม่งไม่ได้ช้อยใจดำ

ทงนมม่งเห็นว้ายากทรวพย

ชมเหงแม่ยายชวยประจាន

ม่งช้อยกโตแจงเหือกความหลง

เมือตกเมม่งหนชุนชางมา

จะพากนฉิบหายตายโหงเสี่ย

ยังกตบมาช้อทำดเบา

เมมแต่จมนโดยยังเพียงน

เป็นเวมเมไปจะโคค

พอดากเป็นพระพจร

ช้อยจงหองจะถองตงกต

๑ ทงประศักรกนกางขวางไว้

ช้อยหน้าค่านทะยานใจไม่ช้อย

งุ่นางนการงานอะไรของตัว

จงหองจะถองไม่ช้อย

กถนอมกตอมเถดยงเตยงไว้

ช้อยชชาติชวตองคามงไม่ค

แคนคคตาเพ่งเขม่งช้อย

ชมชชยเงินเป็นผกษา

แคะโคควาเถนไม่เป็นด้า

ถ้อยคำหยาบช้าด้ามานช

จงไมนบนาหน้าวาชาน

ท่านกพอแม่ชองกมา

กโตเถาให้พงเป็นหนกหนา

ไม่พงพาท่านโคคกชैया

ม่งจะโคคเมยทโหนเถา

ช้อยชเคาคคนอกกะคณญ

ถ่านานไปโคคจะครนช้อย

กถเป็นถงพระกาญจนบร

จะชอบผดช้อยไรให้วิท

จาแถวถุกริตรงเข้ามา ๆ

แกชตใจนชยถากคำหมากง่า

เราว่ากนถกชวยกับแม่ยาย

ประตมหัวพตชอยเหงช้อยง่าย

ว้องคำทำทายแต่หลานก

แต่ช้อยชช้อยโดยยังเด็กช้อย

มุตหัวคคคช้อยในคค

ขอโดยไปขอจึงออกไป
 ไปกนกกาญจนบุรีไม่ทุกข์
 มงจะเป็นผลดีสักชน
 เป็นเจ้าเมืองกาญจนบุรีพอมบุญ
 มงไม่ไปเสียให้พนเวอน
 มอเห็นบชายกระเบนวังเกนมา

๑ พระโดยแอบย่ำร้องว่าไป

เกรี้ยวโกรธโกรธคำทอ
 เมยผวชวดตกตกน
 จะเอาแต่ใจตนไปคนเดียว
 ถูกสาวชวช้ำไม่ว่าเลย
 ตัวพันต้นแตกกระแทกคำ
 คำถูกสาวเปรี้ยวแถมมีหน้า
 ดุดทจะตานทานทน
 ถ้ามืดช่วยมายกเป็นตุกเขย
 จะทนทานด้านหน้าหงคาบ
 นกหาได้ช่วยมาไม่ดอก
 จะชนเลี้ยงเปรี้ยวคำดั่งซ้ำไท
 แต่ศึกเสอเห็นอไยงไปรบ
 คนอื่นหมิ่นแค้นจะแทนฤทธิ

ชนไปตเซียงใหม่ได้เป็นสุข
 กลับมาหาญวานรกผู้มคน
 เมอกระหนเขากเรียกว่าชายชน
 ตมคุณขอโดยไปขอมา
 กุมคชยให้เบอนกจวงวา
 กตาดักมาชยารวงรอ ๆ
 ไม่พอทีเคยอะไรนคนพอ
 ให้เพื่อนบ้านเขาหว่ารเด่นเกรี้ยวเกรี้ยว
 เมยยามาเถียงคนอยเกรี้ยวเกรี้ยว
 เคียดเรญให้อยู่ในถ้อยคำ
 มาว่าแต่ตุกเขยเด่นพถ้ำพถ้ำ
 ใจใครไม่ซำกใช้คน
 ยงชาดาเดกเด่นออกบชน
 ถึงเตชชาวทรพลไม่เซนน
 กหาเถียงไม่เตยใหจจ
 ถึงคำแม่ชอกมไม่เจ็บใจ
 ช้าหาเป็นตุกครอกของใครไม่
 อุนจะตะเคยให้อย่าพังกิด
 มิได้หุดบตมบแต่ดักหนิต
 เว้นแต่เจ้าชวชิตแฉจนใจ ๆ

อายคนบดดีไม่จริง

อายจตุรภวณกอนได้แต่อโวย

๑๑ ขนแผนแก่นหีบเอาตบมา

นางแควกรียาคามจ้าม

พระพิจิตรกคามขนแผนมา

ถึงทาเรือจอดพลงทันโต

พระพิจิตรบุษมาจึงว่าไป

ตั้งจนเจ้าก็จะไปเสียไกลตา

พระโวยเห็นหน้าก็ขงขง

เชือกขอสร้อยฟ้าตกคาไป

จะได้ฟังคุณข้าก็หาไม่

จะหันหน้าพวงใครก็ไม่

ขนแผนกราบเท้าว่าเจ้าคุณ

จะเป็นโรมกับศรีมาตา

กตบไปไร่ลูกจะเดยละ

มิให้นางอวยเปลี่ยฉมเดียวคาย

อายโวยมิดหมองคองยาแฝด

จึงหงุดเชื่อฟังไปข้างมัน

ที่เคองใจนนไฉนระตุก

จะจับหงอายคนทำมทรยา

วาแตรกทงพาพนให้

เขาดวยตุกตะโกเบเนตวัด ฯ

จบทุดเกศาตูกจากที่

ศรีมาตาบุษบาถักคตาโคด

อาโดยศรีมาตานุาคาไหล

พุดจาปราได้กันไปมา

พ้ออาโดยห้วงหลังเป็นหนักหนา

ไม่รู้วาศรีมาตาจะอย่างไร

หาเหมือนเมื่อแก้หลังมาแล้วไม่

มันจะยุงให้แต่ค้ำดี

พดอยซ้ำเด็กไล่ไปถ้วนัก

พ้ออาโดยด้วยไกลตา

ขยามกมันไปเดยพั่งตุกว่า

ตั้งดวงชีวาของตุกชาย

คงจะแก้ไขให้จันทาย

จะให้พิตายทงตั้งออยบ้องกัน

เบอนแปดไปทงคุณยานัน

ตีบห้าวันแต่ตุกจะกตบมา

ไม่แก้ไขให้ตุกแล้วจึงว่า

แก้หน้าเจ้าคุณให้คนดี ฯ

๑ พระพิรุณลงมาจึงว่าไป

ช้อตรงคงคดเจ้าไม้ม

ค้อยอย่งตศร์มาตา

มิใช่ไม่วรเกล้าเมื่อไร

ครนปลตอบถกแถวคดงเรอ

ศร์มาตาฟมฟายฝ่ายนาตา

๑ ครานนขนแผนแค้นสันท

ถอดดาบฟ้าพยับนแกวง์ไกล

พวกร้าวพระวอยตกใจฉิ่ง

ขนแผนแค้นใจไซ้พอด

เด็ดขาดกันไปไซ้พ้อมแม่

เบนตายร้ายคดกวงพ

หลบหัวไปไหนไม่ตงมา

เบงเบงหลายทไม้มเบา

ทองประศร์เยี่ยมหนานยนาสน

แค้น้อยค้มใหญ่กไม่เคย

ขนแผนแค้นแม่ไม้มงไต

ทองประศร์รชงวายกตายวา

๑ ครานนนางแกวกกรยา

ปลตอบผัวโถมเกล้าเอาใจ

ขาเห็นใจเจ้ามาแต่ก่อนก

นับบมาแถวแต่เชอใจ

พวงคำพื่อว่าอัยารองให้

อัยโตกจะอัยด้วยดกยา

ยังฮาโดยดกเหล็ดอระหอยหา

พระพิรุณลงมาใกล้ตาไกล

พระพิรุณรบตาหาฮาไม

กตบเข้าไปในบ้านด้วยทนต์

ทงผชายผหญิงหลบหน้าหนี

เฮี้ยฮ้ายวอยมาขึ้นมาตงกัน

ถึงกเกล้ากเกล้าไม่พรน

เมี่ยมอยมงดวยกนคุดเขา

ดวยกอนอิฐปาหัวนอนเข้า

พระวอยเข้าเรือนเงียบไม่เกรียบเคย

คะโมยปลตงคางวันเจ้าฮาเฮย

เด็กเหวยไปบอกรรมเมืองมา

เอาอิฐแฟนเข้าไปที่ริมฝา

บิตประศร์รชงตาอฮองไป

เห็นวณวายทหนักหนาไม้มงไต

ใกล้คำแถวอัยาฮานำว่าคาญ

ชนแผนผังว่ากักดาโคต
 ถึงบ้านชาพตนมทนาน
 เจ้าประคุณทอดหัวของลูกเขย
 ลูกจะพึงบุญใครด้วยโกตดา
 พระไวยเหมือนไฟกำเริบแรง
 เขาฟันฝอยได้เข้าทงนามัน
 ตัวลูกคนเดียวเฝ้าเกรยวกราด
 ว่าพลงช้อนอุราใส่กาโดย

๑ ครานนขุนแผนแสนอาโดย
 พ่อจะให้นางพลายทงต้องวา
 ชนไปจะยกกระบวณฑัพ
 จึงจะไตแก่คนทแนใจ
 มันทำเจ้าเท่าไรจะทดแทน
 จะฉกแด่แผนเเนาเกิดอทา
 เจ้าจะเที่ยงอยู่ในป่าช้าผี
 บิคำจกรวาทครนองว่องแวง
 ศรีมาตาวันทาแล้วตวาพ่อ
 เคนเคียวเหตยวหลังยังฮาโดย
 กับนางแก้วกิริยากดาโคต
 ร้องเพลงไ้บ้านามาตามทาง

ศรีมาตาทตามไปจนนอกบ้าน
 กราบกรานชนแผนผู้บิดา
 จระเตยตงไวไม่เห็นหน้า
 สร้อยฟ้าเดี่ยวแต่รังดำระพัน
 มันคอยเขาเฝ้าแยงอยเจียวนัน
 นันวันนับจะใหม่เป็นจนไป
 ไหนจะมีชั่ววาทมอญไปได้
 กตงเกิดอกเล็กอกไปกับบาทา

เขาใจปดอบลูกเส่นหา
 อยรักษาตงแก้วอย่ากตวไทย
 ตงมาจับอ้ายไวยให้จึงได้
 ชักใช้เอาจริงอัสร้อยฟ้า
 ให้หายคันเด็นตมกับนาหน้า
 เวदानกจวนจะค้าแล้ว
 คนเคียวไม่คั้นระตงแก้ว
 ตงแก้วพังพ่อจงดั้นไป
 นาตาคตอคตอระฮันให้
 ชนแผนทอตลอนใจมาชนข้าง
 บาวไพร่ตามพรตุด้าง
 ชนแผนชพตายกางจับข้างมา

สามวันครึ่งถึงเมืองกาญจนบุรี
บ่าวไพร่พร้อมกันไม่ทันช้า

ฝ่ายพระกาญจนบุรียกจวน
แค้นด้วยดกชายพระนายไวย
แต่ยัดยัดจิตใจเจียนจะคง

เฝ้าแต่ตรอมตรมระทมทุกข์

๑ จะรถบักถ่วงถึงเจ้าพลายชุมพล
ตายายรักใคร่ใครจะทน

เจ้าเรียนขอมไทยว่องไวดี
เข้าเฝ้าเนรเขากวาดไปกวาดตาม
วันหนึ่งเนรเขากวาดกวาดมดทิน

มือถือถานทองของวิชา
ผูกขนทระหว่งกลางบริเวณ
ชุมพลแก้ไขได้ขับถัน

เรียนวิชาในถานชำนาญใจ
อยู่คงสารพัดศรีศาสตร์
กำลังรุ่มรอนนอยแห่งสนิท

ชายตีบห้าบเมียมคระนอง
๑ คนหนึ่งเนรคนชนแต่ดก
พลัดกตบก็ไม่หอบลงถักนิต

ช่างประตบกับทชชนเคหา
นางแก้วกริษาเข้าห้องใน
บันป่วนหาหายโมโหไม่

ให้รอนรุ่มกตมใจดังไฟตุก
นอนนั่งเข้าเฝ้าไม่เป็นสุข

คิดจะมดาญรอนรอกขยทุกวัน ๆ
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

แปลคำภีร์เปรื่องปราดออกฉลาดฉาน

แสนล้ำราญเป็นสุขทุกเวลา
ยังมีขอมดำดินเมืองหงส์

หมายจะถามปฎิษนาของรามัญ
ถามปรีษาเนนรชุมพลนั้น
ถานนชอมให้กได้มา

ต้องหนหายควได้คงปราดนา
คำพสุธาที่ไต่ตั้งใจปอง
อิทธิฤทธิ์หรือดไม่มต้อง

สุโขไทยสยของแดงฤทธิ ๆ
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เนรนอนนั่งคิดรำพึงตรอง

หอมจืดคืดคดคั่งคั่งก้นกวย
 เราหดบดหินมาหาคนอง
 นานแล้วแต่พรากจากพ่อแม่
 คุณย่าน่าจะห่มอมตงเต็มที
 ครนจะไปเยี่ยมเยียนกทางไกล
 ให้คนคนคนใจไปทกตา
 อติเรกแอมแจ่มศรี
 แซ่เตียงบักชาติชากร
 ดงจากกฏเดวเดินมา
 แขงขาชอถากายาครัน
 แดวมัดไม้ไผ่เป็นตระบอง
 ครนถ้าเรจเรจจรพด้วยฉับไว
 ดินสอคำชาเขยนเป็นอักษร
 พบผนกมดขดสันทัด
 จิดแจงดาร์พควบดพด
 วงค้ายสายสัญญาญวิชากร
 ก้อนกำรบจบคาบซัดเข้าดาร์
 ทะดังโถดโถดดำแดงแผงคักตา
 เขาหนั่งดื้อผูกคอกกระขับมัน
 เอ็งจงรับถอหนั่งดื้อไป

ทงบความารต้ายหม่นหมอง
 แคคราวคองโพยไภยพิไวยดี
 จะแก่เฒ่าตงอย่างไรไม่วู้ที
 แปดปีเศษแล้วแต่เรามา
 แต่อาไยครนจิดคืดคดหนักหนา
 จนดริยาเยี่ยมยอดยคนทร
 บกพแจงจาร์สประภัสสร
 เณรตงจากท่อนอนด่างหน้าพदन
 มคธญาเป็นยักษโตถน
 ปากบนเขยจวบเขาคิดใจ
 สดุดได้ในดองม้อยักษใหญ่
 ขนบันไตหีบกระตาสไซกฏ
 ถึงบิตรไต่ถามความถ้วนถ
 วับริเดินออกมานอกชาน
 ตกตงจากกฏมาปลุกคำต
 แดวเล็กซาปตุมารด้วยมนตรา
 ยักษทะยานตงเยี่ยมเทยมภูผา
 ทวาดวาให้นั่งตงทันไต
 ซ้ำตงหันนหาซ้ำไม
 ให้พอกูที่กาญจนบุรี ฯ

๑ ยักษ์รบกราบดาพระตั้ง โดด

ยุงยางหักกระเนนเบนชิต

วงกอมคิงดมเพชรหิง

พงครนครนครนต้นนมา

ข้ามตระหนานธารท่าม้าทุ่ง

ตระวันรอนอ่อนแดงพระด้วยงค

ชาวเมืองรทวดต่างกตยักษ

ตกใจไม่เป็นส่มประดี

เสียดอะไรตังตังคิงหนักหนา

นตเห็นยักษ์พลันในทันใด

จึงเส็กผ้าขาวบางแล้วขว้างไป

ยักษ์กับตึงวงเข้าประจัญบาน

ถึงดอยยักษ์ได้ตระตั้ง โดด

ยักษ์ตตึงโตตระบองมา

ถึงผลดยักษเซพอเหห่าง

ยักษ์ตะตึงรบจับคนทนต์

ยักษ์มนครวคนน้อยคักดาเดช

ยักษ์ร้ายกตตายกตบเป็นหน้าฟาง

๑ ชุนแผนเดเห็นแผ่นกระตาศ

อักษรวรฤกษ์ญวโถย

ข้าม โขดเขาเงินครีศรี

เหยียบแต่ข้อข้างบดววยบวทา

ตึงตึงคนตะเซายอดผา

พลัษาดะทานสะเทอนตง

หมายมุงทิวไม้ไพรระหง

ยักษกตงเขาเมืองกาญจนบุรี

พรหมกจะพาดกเมยหน

ทงพระกาญจนบุรีกตใจ

ตงจากจวนมาหาข้ามไม้

ก็แจ้งใจว่ายักษ์วิธาการ

เป็นตึงใหญ่โตโดดโดดตึงหาร

คนผลดพด้านทงพารา

ตึงโตดยักษเจอตระบองง่า

ตึงกตยักษควาตคนคอกคน

ตึงง่างตระบองยักษหกตะบณ

ยักษดมตึงถตณคนไม่วาง

ตึงเวทยมคข้าด้วยถ่าหาง

ตึงก็หายกตตายร่างเป็นผ้าไป ๆ

เอะปดาคคตุดูหาข้ามไม้

ของตุงแค่ตึงโถไทยธานี

แต่พิศพรากพ่อแม่ไม่เห็น

ขององค์ทรงธรรมพระพนม

ยังตำราฎราชการพระเป็นเจ้า

อนึ่งพิศรมาตากับพิวโย

คุณยาชยฺหฺตงยงเป็นสุข

แต่ถูกพรากจากมากชานาน

แม่แกวกริยาม่ตาจทอง

ถูกนให้เป็นห่วงบ่วงโย

อินทวถูกขยดคีร์สวดีด

ได้ฟังบุญคุณยายกับคุณตา

พ่อแม่พยายบรดาญาติ

ศวันอาทราบเสร์จพตน์ในทันใด

๑ ขนแผนเผ่ากระหน้ถึงส้วรา

คิดถึงตูกผูกใจอาไ้โดยครวญ

ไซ้ตวกัณมตูกชาย

ช้ายไวยวักไ้คร่ตงแกวตา

เพราะเขยอหยงยศคีศักดิ์เสยเหตอแค้น

ชมพดพอเห็นตอจะเต็มคิ

แต่เต็กเต็กเทานยงมีใจ

จึงเขยนหนงสอพตน์มทนชัว

จะอยเป็นลัดชทกขไมริท

ยงดฎากรวบางเบนอย่างไร

โรคไภยบางเบาฎาไ้ไหน

ดริายกนอย่างไรไมแจงการ

ฎาเจบไซ้ไตทกชอถคตวทาน

จะคตลายทกชอถถนบ่างฎาไร

ทงสอชอยคฎาไ้ไหน

ชยทไ้ในแม่แกวกริยา

ไมเคองชคตทวณกัทรวิชา

ตูกคีร์ชามวชเข้าเป็นเนรใน

ขอประส้าทแผ่ส่วนกุศดีไ้

พิบไวคตบคินชนบนจวน ๗

เข้าเคหาห้องนอยตะห้อยหวน

บันบ้วนเปียมปมปริมณาตา

ทมนหมายถิไมด่มปรารณา

มหนักดัมมาตบหลเดากน

กตวช้ายแผนนจะพงให้แผผ

ฝากผไ้ไตแถวเจามกวดตา

เห็นจะพอพงไ้ไปกายหน้า

มาตูกคชยกษัญญาในทันใด

เอาสายเชือกกระหวดครดมน
กตัมปดุกยักขตุทระดังไป
แท้ตะก้าวยาว โยชน์ โคคปลิว
ตุนาขามป่าท่าเกวียน

๑ ครุหนิงถึงดูโซไทยพด้น
เงรเห็นยักษหมามาแต่ไกล
เห็นกระต่ายที่ถ่ายตะพายมา
จะได้ชาวพ่อแผนแผ่นดิน

อักษรบรรดักษณมงคด
ซึ่งเจ้าไทยกษมนครคณอรัญ
ได้ทราบข่าวตูกยาว่าดีขดีดี
ทงยนคทเจ้าบรรพชา

แต่ซึ่งเจ้าได้ถามความทุกข์สุข
เพราะชายไวยหายบช่าทาวณ
เจ้ากรวยเรื่องมันถกเด่นให้
เข้าไปในกรุงอยุธยา

ว่าถาดเตอนมันคนมใหญ่
มันกตัมโกรรชงยงคังคิน
ถ้าเด็กเมิกษาว่าเอาพ่อ
ประจันให้คนฟังนงเต็มไป

ผูกพันสระพายแดงทหวไหด
ดูยไม้ไหดดมระทมเคียน
ถ่นถวดมพิดฉวดเฉวียน
เร็วเจียนจะเหาะระเห็จไป ๆ

ยักษนนเขาวคหาข่าไม้
ดีใจแยกกษในทท
กรวดาพตอบอกษรตรี
หยิบหนงล้อมาคดออกอ้านพด้น

ถงพอเนรมชมพดคนชยัน
ถอหนงล้อค้ำคณถงมตา
ทงพอแม่โธมนถล้เป็นหนกหนา
โมทนาคำนับรับถ่วงบุญ

พอนมแต่ทกขให้หมกมุ่น
มันถมคณพอแดงนระแกวตา
พอจะแก่เดหระเทหจออกถ่าห
พระพิจรบชยามาพร้อมกัน

ต้องกระเจกขให้เห็นชอชน
ชนเตียงเถยถ่นนไม่เกรงใคร
ว่ามันชอจิงพันจากคูกได้
จิงสุดถ่นคั่นใจในครงน

ถ้าวินนทานยาไม่มาขวาง
 เพราะย้ายอพยพตยหดไม่มิด
 พอกดัมมาภาณจนบุรีไม่มิด
 ไม่แกแค้นล้มประดังคักคงตาย
 เจ้ากรเวงฤทธาวิชากร
 จงคิดผูกพันพดลัดไกร
 กรากตรงเข้าประชิดคิดเติมบาง
 ให้เลื่องตอของถึงอยุธยา
 คงเกณฑ์พดไปดด้วยให้ช่วยมัน
 หาหนมนเดย์ให้บดชบ
 แดลูนมไซ่ชายไวยน
 เห็นกับพอขอให้พดายชมพด
 ๑ ดันดำรอ่านเสร์จดำเรจเรอง
 คิคคิสังดำรพ็อคคตอนาตา
 ดบहतถกถกถึงมิดา
 เมื่อหนานหาไหนจะโยด
 เราก์เรองพระเวทวิทยา
 เดย์ตายหนอท่งกว้างหนทางไกล
 ให้เคื่องขุ่นม่นหมกในอกธา
 เขาห้องหบกไม่หดบสันทค

กักคงต่างอายไวยให้เป็นผ
 ชายไวยไตทจแรงร้าย
 ระทมทุกข์เข่าเย็นไม่เห็นหาย
 เป็นตกรชายช่วยพอบ้างเป็นไร
 ถึงผูกพันนักษมารใช้มาได้
 ปลอมเป็นมอญใหม่ยกตงมา
 ไม่สู้ห่างด้พวรรณนหนกหนา
 พระพินธุชาคงจะใช้ชายไวยรบ
 เราช่วยกันให้ตคประจบ
 แดวดตเจ้าจิงหดบไปเมืองบ
 อยาสาพณผู้ใดให้บบ
 เจ้ารบผูกพันนคยถกตงมา
 ชมพดเคองแค้นใจเป็นหนกหนา
 ชะตาฟไวยใช้พอด
 ดำอะไรกับเราเท่าแมตงหวี
 จะนับพันของกันไปทำไม
 จะแทนคนบิตาให้จิงได้
 ถ้าหารได้ก็จะไปในเดย์จน
 จนพดบคำสันแดงพระสุริยศรี
 เผ่าตรองครกนถทุกชบิตา

๑ ครันรุ่งเช้าเจ้าเนรพตายชุมพด
 ห่มครองครองรัดกับกายา
 จงแจ้งกิจจากบศายาย
 บิดามารดาซ้ายไถ่ถ
 เจ้าชรวรณเมยกคามใจ
 ผู้ดีหลานให้หรือพอแต่ธนา
 ชุมพดคอบคำเจ้าชรวรดา
 จะขอแต่มาดพอขไป

๑ คำว่าเห็นไตแต่ยายกระเสียว
 คอ้งผูกกรวดทอดหญ้าทางคาบ
 กัดตุกอธิเบนแทบแขนขาด
 เจ้าดีประสิทธิ์ฤทธิไกร

๑ ชุมพดฟังศาก์ตาไป
 ถึงโรงกระเสียวเสียวเข้ามา
 ถมหลังขาชาแล้วว่าไป
 พิศองตราคราคร่าจำทน
 กระเสียวหลังเหตักไค่ฟังว่า
 ชุมพดแกมาไมช้าที
 โกลนแฉ่งค่างพร้อมตะม่อมตะมุน
 กระทับตั้งตงแต่เป็นตำคัญ

ร่อนร่นรำคาญใจเป็นหนักหนา
 เข้ามาบ้านพดณด้วยทันใด
 ว่าหลานชายนหาถ่มายไม
 ว่าถักถึงสุดใจจะขอตา
 ตาอาจารย์ถักให้เหมือนหลานว่า
 ตาจะจัดมาวชให้เจ้าไป
 ว่าหลานมาคนเดียวยังมาได้
 ที่ดวงใจเคตาต้องทำนองดี ๆ
 มนประเปรียวหนักหนาอายุมาฉ
 ไครชนชมหนักชกสุดใจ
 ยังเป็นศคฤทธะราดหาหายไม
 จะขได้ถักเอาเถิดตรา ๆ
 ถอนหญ้าเล็กได้ด้วยศาธา
 ยนหญ้าแฉวกเล็กด้วยเวทมนคร
 นองรักจกให้พเป็นผล
 พันทกขเสียวเกิดในวณ
 รมหญายนรียงขยคองมี
 วางเบาะอาณคแต่ผูกพัน
 โจนผลตุนขนมำชมขมน
 มาฉนผลผยของทำนองทวน

แคล้วคล่องว่องไวดังใจนึก

ถกน้อยร่อยเรียงระเบียบกระบวน

ตั้งใจเดินหรบคดมอ

เรียกหาฐานชนมาตาชอบใจ

คาบเนคตวงเงาคุณบุ

จงให้ชื่อว่าชนะไพร

ตานแก่เฒ่าเฝ้าห้องใบ

ทุกฉวนกไม่มีลูกผู้ชาย

๑ ชมพอรับคาบแจ้งกราบตา

ครนถันแดงตริยาในราตรี

กับบ่าวไพร่ยกไปที่ป่าช้า

จัดขุบเทียนไสยชนไล่พาน

ไต่ถูกษ์แถวเบ็ก โขณฑทวาร

แล้วหีบเอาเข้าตำรามาหว่านชาติ

บรรดาภักตผลทกาหนอง

ต่างกักของรื่องเรียกกันอดฉวน

ต่างรับเครีของเดินไม่เว้นคน

เอาแต่โหงพรายร้ายราว

พวกขอเจ้ามาเข้ากระบงนทัพ

โหงพรายต่างรับด้วยฉบับพลัน

ตะอึกโตเร็วแรงคำแหงทวน

มาถึงจวนคนตาชอกองไป

ตกลือแล้วหรือจะไม่ได้

หีบคาบยื่นให้ในทันที

ท่านพันหม่อมอุญพะมาพากันหนี

เป็นของดัดลบมาจนคายาย

กตว่าฉันบุญไปจะศุขภัย

พอพลายเอาไวให้จงดี

ให้บ่าวเอามาไปไว้ที่

จัดแจงบายศรัพถการ

ผ้าไม้ไผ่ปักเป็นเสาศาล

ชักสายสัญญาณโยงผ่านป่าช้าขี้

โอมอ่านพระเวทพิเศษจัด

เวงวัดเรียกผีทุกตำบล

ห้วยคตองป่าไม้ไพรสถนที่

ด้วยกถวมนตร์รับมาไม่ช้าที่

ชุมพลเดินเดี่ยวแถวเด็กผี

พรั้งนุกจะไปยังสุพรรณ

ไปกำกับหุ่นมนตร์พดชนช

ชุมพดนนกดับบ้านตำราญใจ

๑ ครนพวยพุ่งรุ่งแสงสุริยา
 กราบตาเจ้าชวีสุโขไทย
 แด้วอาบนาชำระกายา
 เข็มขจรคเนนส์นทดี
 ประจงจับคัมคตาของคุณตา
 ถูกชคชคอบอาษาไนย
 ฝูงพรายรายล้อมพร้อมมา
 ก้างมมาราแรงราว

๑ ครวงกงกตางมรรคา
 ตงยนคเตามาด้วยอาคม
 ครนแดวเกยวญามาฉบพต
 ชคเขาดารเสถียรประสิทธิ์
 ต้องมอถอเครื่องคำสตราว
 ค่างนบหมอบไหวพตายสมพต
 แด้วตั้งหันมนครพตไพร
 ให้ให้เสยงมอญใหม่ไปกราวเกรียว
 อีนพวกเหล่าชาวประชาวาษฏ
 ตั้งแควเสร์จสรพตฉบพต
 ชามชารทางบ้ำทำท่ง
 ชาวบ้านคนแตกแหกเข้าไพร

เจ้าพตายเขาไปในเรือนใหญ่
 ทงตายายอวยไชยประสิทธิ์
 ฝูงผ้าได้เสยงดำขางศรี
 สอดส่องมเครื่องมฤทธิไกร
 แด้วแผ่นชนอาษาหาขำไม่
 ออกจากสุโขไทยด้วยทนต์
 ยกทัพโยธาแต่ตัวฉม
 ชบชิ่งจะปลิวไปตามลม
 หยตมาเขานงทงม
 พรหมนามนพระเวทวิเศษ
 ผูกพันถวนพนใจกบต
 หนกรมชวตชนเป็นคน
 อตตคองบ้ำโกตาหต
 เจ้าชนงยงบนหตงกะเดี่ยว
 จะยกไปเป็นทพชบเดี่ยว
 กำชบตั้งคำเดี่ยวเป็นดำคญ
 เพียงคค่อนอย่าขำให้อาถัญ
 ชบม้ำมายฉนฉยของไป
 ฝูงพุงให้ไหมกระโจมได้
 ตกใจกองทัพวิไม่ทัน

บ้างอุ้มลูกจูงหลานคตธานเข้ารก
งันงกหกถ่มตงจมกัณ
ถึงเต็มบางพตนมทินชำ

ต้งบทยบยงระวงระโว

๑ ครานนผรงเมืองสุพรรณ

เถนทคนชนประจำโบเสมา

รชวากตจากมาฉนามเพดาะ

คานทางวางรอบเป็นขอบวง

แต่วับจืดแจงแต่ังโบบอก

พอรุ่งถึงกรุงอยุธยา

วางบอกนายชำนาญด้วยการทัพ

นำความเรียนเจ้าคุณมหาศไทย

๑ ครานทวนเจ้าคุณมหาศไทย

ถูกชนเห็นพร้อมกนหมทินชำ

ผ้าผอนล่อนหดไปค้วฉัน

พวกชาวบ้านบ้วนบั้นทุกแห่งไป

ให้ตั้งค่ายในป่าไว้กว้างใหญ่

ด้วยไถลสุพรรณพารา ฯ

ได้ทราบข่าวหวาดหวั่นเป็นหนักหนา

รักษาม้อมค่ายไว้มั่นคง

มันเหมาะค่ายคกระหง

ให้มาไซ่ตั้งตั้งคตมา

ชนแพ่งออกคควมม้ามาในป่า

ตรงเข้าไปศาตาดูกชนใน

นายเวรรับค้อยคราหาชำไม้

แต่วคิดเขียนคความในโบบอกมา ฯ

ร้อนใจครองคตริกแต่วปรีกษา

เข้ามาเฝ้าองค์พระทรงธรรม ฯ

ตอนที่ ๕๐ พระไวยแตกทัพ

๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงศักดิ์
 สถิตย์เหนือแท่นแก้วพรพวัน
 ชัมภก้อมช้อมเคียงประดานขอ
 เบิกบานตำราญราชหฤไทย

๒ ธรรม์ทรงเครื่องเรื่องบวร
 ข้าเฝ้าเจ้าพระยาและพระยา

๓ ครานันท่านเจ้าคุณมหาศไทย
 ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงธรรม
 บดินนมบอกพระผู้พรณ
 ว่ายังมีใจรบยกมา

๔ คัดไพร่บ้านพลเมือง
 ให้ไปตีบดขยี้เขมรกาย

๕ มรรจงรบอภัยพารา
 พระผู้พรณครั้นจะออกไปซึ่งไซ
 ถ้าววยเสี้ยนนายไพร่ในสงคราม

๖ ไคร่ครวญศุกระบวณทยกมา

๗ บินบกนกระเศเขตคชชนท
 พระกานต์แน่นหน้าสนมใน
 ถ้วนตระตอนวอดระของผ่องใส
 ครั้นพระสุริย์ได้สว่างฟ้า

๘ เสด็จออกพระบัญชาขว้างฝ้ายหน้า
 หมอบกตาดตาชดาอยู่พร้อมกัน ฯ

๙ บังคมไหว้ทูลศกดิ์ขมขม
 ช้วนอญู่ไคพระบาท
 กรมการพร้อมกันถ้วนหน้า
 โยชาประมาณตักพันปลาย

๑๐ แดกวันช่นเคื่องมากหลาย
 ว่าตงคายเคิมบางอญู่กลางไพร

๑๑ แด่หายกเข้ามาประชิดไม้
 เห็นยังไม่ได้ทราบพระบาท
 ก็เกรงความผิดชอบเป็นหนักหนา
 จะว่าเม็นกองทพกผิดไป

ด้วยยกมาแต่ศิวเดียว

ครั้นจะว่าเหต่าโตนพวกโจรไพร

๑ ครานพระองค์ทรงเดช

ไบบอกรงอาเป็นตำนาน

ภาพศักกอนโกดหาใหม่มา

ใดทกจะตเขาคิดพัน

นชายพระสุพรรณไม่ออกรบ

ครั้นจะว่าโจรไพรไฟต์เข้ามา

ย้ายผรงเมองสุพรรณมนชชชาติ

ทาบอกแกศวดด้วยถวไทย

จงสั่งให้โฮเณออกไปต

ย้ายสุพรรณนให้เบนตลกกอง

๑ ท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ไต่รับสั่ง

ให้แต่งตราพัตนในทันใด

กระบอกรหนึ่งพันเกาเอ็งเขาไป

พันเการับกระบอกรออกเรือพัตน

๑ ครานนั้นชนแผนแสนศักดิ์ดา

กรมการพร้อมกันในทันที

ทราบความตามเรื่องก็เข้าใจ

บอกพันเกาไปมิได้ช้า

08/06/2565

จะรบรบชบเคียวกมิใช่

เห็นพลไพร่มากอยู่ตไม้ควร ๆ

ตำริเหตุพระองค์ทรงพระศรวด

เคิมบางทางก็จวนถึงสุพรรณ

ทำไมตงรงรายยทน

ตงศายรายมนเขาพารา

กนงหลบช่อนศิวอยู่แต่ป่า

กต่านกเห็นผิดจวกไป

จึงหาฮาจจะออกไปรบไม้

กเขาใจอยต้นย้ายตทอง

ครุเตียวกจะจับเขาคล่องคล่อง

ตั้งสัตว์พหิมห้องพระเกดไซย ๆ

ออกมาจากวงหาซ้ำไม้

กระบอกรหนึ่งสั่งให้ไปสุพรรณ

ให้พระกาญจนบุรีชมชมน

ด้ามวันถึงเมองกาญจนบุรี ๆ

รับรองท้องตราพระราชดี

เบตคตแล้วอ่านซึ่งตำตรา

ชนแผนข้มดะไม่อยู่ในหน้า

ทำไมกับโจรป่ามาเท่าัน

จะสู้รบคบมือได้ถึงไหน
 งามนงดาวรวงขอยอดคต
 จับระเฉยมาใช้ให้หนักหนา
 จะหาสาวมอญใหม่ได้ผสมวย
 ว่าพลางทางตั้งหอดวงปลัด
 ให้พร้อมกันรบรคจตรพล

๑ หอดวงปลัดยกระบิครกรมการ

คารวางเกณฯทกระดงตั้งบุญช
 ที่ใครหลบเตยงหดกหน
 ให้รวบรวมวุด่างข้างม้า

๑ ฝ่ายฉานางแก้วกฤษยา

สระเบียงเรียงแดงไฉ่ควบครัน
 เรียกแก้วกฤษยากับดาวทอง
 เจ้าทงค้อยู่หลังช้อย่าตกใจ

ชุมพลตฤกวาดอกเจ้าแก้ว
 แค้นใจจงแกดงให้ปลัดมา

๑ ครานฉานางแก้วกฤษยา

โกรธตฤมุกเจ้บมาจองไทย
 ชัดคคค้อยเอาตามผิด
 จงเห็นกับวันทองผ่องใสภา

กตวแต่เราไปจะโพ่ตั้น
 ทำไมม่เด็วใจคักนกวารวย
 ทงข้างมาเงินทองของมั้นด้วย
 ที่ด้วยส่วยเผื่อนายให้ทตายคน
 ยกระบิครตั้งคั่นนเป็นคน
 จะยกไปประจัญในพวงน ๑
 ขอดหม่านตระเตรียมกนของมี
 สัดดีเวกเร่งมีได้เข้า
 เฝื่อนค้มไปไม่เตอกหน้า
 ทงคำสตราอาวรทกลตั้งอน ๑
 รวงามศึกกจคิดสร
 ขนแผนผายฉนเข้าห้องใน
 ทงต้องเข้ามาต้วปราไศรย
 ไปทพทวงนจะนานมา
 เจ้ารูเรื่องขอยแตวเบนนกหนา
 หวงจะตวงเงินฆ่าอายหม่นไวย ๑
 พงว่าหนาเตี้ยไม่นั่งได้
 เตอดเนอในได้หาไหนมา
 ไม่คิดถึงชวดคจะชนฆ่า
 วันเมอมรณานางฝากใจ

ถ้าพร้าแม่ไตเค้จะพังพอ
บอกกรมพลโทให้กลับซึ่งทัพไชย

๑๐ ขุนแผนฮึดฮัดกักพัน
ร้อนใจอะไรกับท่านนาย
เห็นอ้ายแผนมั้นแก่แต่จะตาย

ใจเจ้าแต่ไหนแต่โรมา
เผ่นเคื่อนมาแต่ไรให้ด้ด้วย
เดยหงรึกถูกเค้าเข้าประคอง

อย่าห้ามเดยข้าหาพึ่งไม่
ถ้าหากข้าตายตมลงจมดิน
๑๑ นางแก้วคอบไปใส่คุณตา

ห้ามด้วยส่งสารรำคาญใจ
มิไปฆ่าฟันกันเดยโย
จะว่าไรได้ร้ายทั้งตาบี่

กตัญญูปากแต่ัวไม่อยากจะทะเลาะ
สระเบียงเรียงพร้อมทงเข้าปตา
๑๒ ครานุนขุนแผนแดนคักตา

แต่งตัวคาดเครื่องเยี่ยงย่างไป
กรมการตามหลังสระพริงมา
ให้สะน่นันนของกระแแต่คี่

ยังจะค่อตามทำไปถึงไหน
อย่าได้เค็งชุ่นให้วุ่นวาย ฯ

กุนกรวยจมนันจะหาย
ห้ามหวงตูกชายด้วยเมตดา
จะเขาคณพระนายไว้ด้หน้า

เจ้ารักหนักหนานางวันทอง
จึงเออขออวยรับพามาไว้ห้อง
ถึงจงทองว่ากระไรไม่ได้ยิน

กุกกับอ้ายไวยนศุนย สัน
เจ้าจงปล้นไปพึ่งเจ้าจอมไวย ฯ
อย่ามาพูดได้หน้าใหม่ได้

เมื่อไม่ฟังแล้วก็ตามที่
อย่ามาพุกพอใส่ให้จู้จ
อย่าเข้าชชกรานจะเจรจา

รับเหาะไปเกิดไม่อยากจะ
ไปเช่นฆ่ากันเด้นตูกใจ ฯ
ตะบัตหน้าตูกเข้าในเรือนใหญ่

ขันธ์หมอกพอได้เวลาดี
โยธาอัดอึ้งคณิ่งมี
ออกจากกาญจนบุรีรับยกไป ฯ

๑ ฝ่ายผู้สร้างสุวรรณนครแจ้งตรา
คอยทำขนแผนผู้แฉ่นใจ
ครนถงนางบวชก โบกธง

ตั้งนามเพดาะพุนรอบเป็นขอบคั้น
๑ ความนชมพดรณรงค

กำเริมฤทธเชียวชานูข่านาญใจ
คิงให้พดายเพ็ชรกุมารทอง
ปลดอมเป็นชาวบ้านเมืองสุวรรณ

กำขบตั้งกรียาจะว่าชาน
ว่าเราให้กอหนงตั้งไป
ถ้าเขาดับตัวราวเรื่องใช้

แล้วดับว่าผู้ใดใครยกมา
ครนถงหนวคายพระกาญจนบุรี
พดกพดเห็นคนมาแต่ไกล

๑ ฝ่ายว่าพดายเพ็ชรกุมารทอง
ชาวบ้านตอกไร่หาไหนดมา
เขาไซให้กอหนงตั้งอน

ต้องมาต้องคนด้วยจนใจ
ย้ายพดกกองทัพจับตั้งแชน
พาเขาไปถดถงแจ้งคค

กักระเตรียมโยธาทงนายไพร่
ยกทัพขบไปประจบกัน

ตั้งค่ายรายตงเบนเหล่าหลด
แล้วจัดตั้งรกองตงระวงระใด
เห็นตั้งค่ายรายตงไม่หวาดไหว

จัดหนรายไว้ให้บองกัน
เข้าอยู่ไนทงตั้งหนน
รับไปคายนนไนทนใด

ทำให้เหมอนชาวบ้านทจบได้
ให้แก่นายใหญ่ทยกมา
บอกล่าวทัพมอญใหม่เมืองหงดา

กุมารดาจับกอหนงตั้งไป
ทาทเบนกถดไม่เขาไกล
ปลดตใจก็กรูกนออกมา

ทรุกนงยองยองแล้วร้องว่า
กองทัพจับพาเอาตัวไป
มาทกขท่านแม่ทัพใหญ่

ซาให้ช่วยพาซาไป
มตแนนไม่วาหนน
พระกาญจนบุรีถามมาว่าน ไคร

พวกไพร่เรียนพดนมทนชา

ครนถามพดจาภาษาไทย

พนเภาคนมวงเมืองสุวรรณ

ม่งชยบ้านโหนดมนไต้มา

๑ ครานนหันมนคนฉ

ว่าดกอยบ้านป่าท่าคันโท

อินพวกลพหลดกตไกร

มนพดกนพงดริ กจจา

บดินไหลอหงส์อมา

ชนแผนไล่แวงเขากันโต

๑ คิวกมจอมโยธา

อยแวงแควนหงส์ธา

เป็นเจ้าโยธาประธาตอ

ก็กไม่หยาบช้ำดามานย

รชาว่าชาอชยชยา

สร้างกรรมทำชวทุกตัวตน

เห็นทำผิดคิดไปให้เวทนา

จึงยกมาหวังว่าจะทรมาน

กไม่ฆ่าพันให้บรรโดย

ถ้าเม้นไม่ยอมแพท่างงอน

จับได้วามาแค้นอญใหม่

ไต่ทงหงส์อตถอมา

ช่วยกนชชกเป็นหนกหนา

รพตโยชามันเท่าโต ๑

ทำเป็นกตอชยกมือไหว

หนีไปไม่ทันมันจับมา

ประมาณได้ล็กพันหนึ่งกว่ากว่า

ว่าเป็นชาวหงส์อมาแต่ไกล

ว่าแควกตงหงส์อให้

คตตำอ่านไปตามคต ๑

ชอตมิงมตราเรองศรี

มิได้เป็นข้าราชการ

คนกตอชยชกดำหาญ

ตั้งมนอชยในการเมตตาคน

หยาบช้ำสาตกนบป็น

เมืองเชียงใหม่ชยบนักกรราน

จะหตบตาจมตงในตงตำ

ถ้ารู้การงอนชอไม่คตกร

หมายใจแควจะตงตงตง

กจะคตอชยชกมเข้ามพัน

อนพวาทานนยอกมาตงอย
หรือจะยอมก็ว่าออกมาพดณ

๑๐ ขนแผนท่าแคนทงหงส์อ
นี่มันขยเมืองโกตมันไม่เคย
หมาน้อยไม่เคยได้กั้นเตื่อ
ขอด้ว่ามฤทธิเกร
จึงตอบไปให้ยกมาแต่เข้า
ให้แปดพันจะพันไม่เว้นคัก

๑๑ หุ่นมนตรคานบรบหงส์อ
ถึงขุมพดพดนมทนธา
ฝ่ายว่าพดายเพชรกุมารทอง
บอกวาขนแผนผู้แฉ่นไว

๑๒ ครานนเจ้าพดายชายขุมพด
คาวนนญจะศค้ายบค้ำ
กนเขาแต่ทากาญจันบุรี
ตั้งเตวเตรียมกนทนไต
ตองทพกาขบพดขนข
จันทรว่อนดว่างกระจ่างคง
ซาการประมาณตักตีบทุ่ม
ขุมพดเห็นฤทษพาเวธาควร

มาจะสู้กวาให้แมนมน
อย่ามานะจะพันไม่เหลื่อเคย ฯ

คบมีอวาชอ้ายมอญเคย
มันจึงพุดเฉยชะดำใจ
ใครบอกรมันจะเชื่อเขาก็ไหน
เหมือนแมตงเม่าเข้าไฟไม่วอด
มอชเขาจะไปด้บกระตาด
อย่าเมามักว่าจะปดอครอดชวา ฯ

ขลุอตาถ่นเขาในป่า
หันหน้าถ่มตงด้วยทนไต
ทงตองจึงสั่งหงส์อให้
เป็นแม่ทัพใหญ่ยกออกมา ฯ
จึงสั่งพวกรุ่นมนตรใจถวนหน้า
เอ็งอย่าฆ่าใครให้บรโดย

มาสั่งกุนให้จึงได้
พอพระสุริยได้กัพดบดง
ถนของกกองถ่นไพรระหง
เรไรวังก็องตั้งตำเนียงครวญ
ถมกถุ่มพดตักตบพะยับทวน
จัดกระบวนหุ่นพด้นในทนไต

แลวผลกระเดียดวงยนต์
 คนคิดตตพวงตรงเข้าไป
 ยองเหยยบม ให้เกรยบกรอบตง
 ให้เกรยวพ่นค้ายทะตายมา
 หลมอยไม่วร สักคน
 ถูกชนชดมนุ่นกันไป
 เขาตำมหอกหวดปวตรวง โอย
 วงหนตมตกเทยวชนชอน
 ๑ มูรังสุพรรณตวงสังก
 เรียกคุณบ่ยาคณตายาย
 ผ่าม่อนต่อนโด่ง โกง โกงคตาน
 พนเภายของยงชนมองต
 พนเภาเขาหอกกรอกแทง
 ตกคยแต่่วหนอดมคตพบ
 ไกรชชดาตชยาคตอยกต
 ชบม้าผ่าพลสกดไกร
 ให้กตบจับตบภระหนามวัน
 บินเปรยงเสยง ให้เป็น โถดา
 พนพลตตาดเปตำไม่เข้าหุน
 หม้อดินได้ชุดเขาจุไฟ

ผาดฝนชนมาหาข่าไม้
 ครนโกตให้ตงบซึ่งโยธา
 กระทงค้ายชนแผนข้างคานหน้า
 พวกกองทัพพิภพกันตกลใจ
 แต่สักคนไม่คว่าอะไรได้
 พวกรุ่นหมุนไต้ตะตุมบอน
 แบนตาบตง โยยเขาไม้ค้อน
 เคะต้อยค้อยผ่อนมิให้ค้าย ๑
 พตตคกทบรอนตงนอนหงาย
 คุณเจ้าคุณนายมาชวดยก
 เข้ามตในไครวานคตค้อย
 พวกรุ่นหมุนกรเข้าในทัพ
 หุ่นแย่งหระเหะปะเตะจัม
 ชนแผนรื่องวาร์บออย่าหนีไป
 กจะพ่นให้หมตหาไว้ไม่
 พวกพตกไต้ดีคิมา
 ยิงแย่งแทงพ่นกันหนักหนา
 เฮฮาโหมฮักกรักโครมไป
 มั่นกตบหมุน โดต โมนกระ โจนได้
 ทงไปหุนฮ้อกระพือมา

ขุนแผนขบมาเข้าฝ่าฟัน
 ถัดนได้ไปกระทงถึงลูกยา
 ฝูงคนยืนแยกแแตกมา
 วิ่งหนีกลับหลังพงไป
 กุศลาปางนักรบยกพระเศียร
 พันเกาะยึดยึดจวดเหวียงเขา
 ต่างคนต่างถวิลเอาตัวรอด
 ขุนแผนเด่นเด่นท่ากับลูกชาย
 แข็งแข็งให้ห้อมพร้อมสระพรัง
 ออกท่องมุ่งตรงอยุธยา
 ชาวบ้านร้านชองอยู่ไกลต่าง
 แดกคันทุกบ้านชานชมไม้
 ขุนแผนลูกชายพลตายชมพด
 ถึงตาตานพดณด้วยทนต์
 พวกชาวตาตานทงบ้านเรือน
 ขุนแผนกับลูกชายดะบายใจ
 ๑ ครานนพนเภาผู้ทพแตก
 เซษุดมครกอยงกงน
 มีบาดส่องคนตักถนมา
 ฉาเถอยเห็นข้อมอบหอบหายใจ

พวกหุ่นหมุนกันมาหนักหนา
 เห็นหนักนักเขาคิดใจ
 มีใช้คนหวาดสู้ไม่ได้
 พระสัพพรณอยู่ไกลกับพันเภา
 ให้กชไปเกิดชายพ่อเจ้า
 ตาเฒ่าจะมาพากุศลา
 มดลตดบ่าไม้ไปคืนยหาย
 เรียกภคผลพตายกับหุ่นมา
 ให้ตั้งเกรียวกรวดจวดบ่า
 ดั่งดั่งพรวณพารามาทันใด
 ดะเย่าเรือนร้างไม่อยู่ได้
 ตกใจไม่เป็นตมประดี
 ยกพวกหนีมนตรกับฝูงผี
 ตงค้ายเวทรมชายไพร
 ดะเทอนหนีเข้าป่าไม่อยู่ได้
 ทนอายไวได้เห็นกัน
 ฝูงแหกม้ากตวจนตัวฉน
 เดีียงแตรกรกรากพรนไม่ไวใจ
 พกเคียวฉนบ่าหาหยุดไม่
 ไก่ตงรักถึงอยุธยา

พระกฤษณ์บรมชอกบรม
 ฟ้าตพันกนลง ในพงไพร
 ถ้วนคงกระพันพันไม่เข้า
 แต่พระกฤษณ์บรมชอก
 มั่นถ่มรุมจับไม่ถ่มมา
 จงทราบบาทของดี พระทรงไชย
 ๑ ครานนพระองค์ได้ทรงฟัง
 กระทบบาทควาถกของ โกลตา
 จนแต่เห็นค้ายอยู่ โกลตา
 มั่นยอมาเข้าพันไม่พันรบ
 แต่ก่อนไรไม่เห็นเหมือนเช่น
 นานไปก็ระพดเป็นศัตรู
 ต่อกอชพันเกาเข้ามาก่อน
 ไม่พอที่โตใหญ่ไปมากมาย
 คิดคิดชนมากนาคัน
 กุเตี้ยค้ายทหารชาญไชย
 เตี้ยทด้วยอายนมนแก่เฒ่า
 ทุดอายชงจะยังพัน
 มั่นคงตามติดประชิดมา
 เรี้ยกอช้วยโวยมาจะช้วย

คุมไพร่พลกลับเข้าใตใหม่
 มั่นมฤทธิไกรมัทธา
 ไพรเราเลี้ยงดงเป็นหนกหนา
 ชับมาได้พันถันไป
 จะฆ่าฤทธิฆ่าทหารบไม่
 ชักค้อยโตพระบาท
 กรวดรเลี้ยงดงเป็นพาล่า
 ฟังว่าคเป็นไม่เจนนทพ
 ยงมอไว ใจม่มุดหัวหด
 ดับหมตคบไฟไม่ถ้องค
 ดุเป็นทนอนใจไม่คิดค
 คิดกันเด็นกให้วุ่นวาย
 ชอบแต่คชนเขียนชาตถ้องหวาย
 มั่นได้ใจจะหมายมากกรงไกร
 ทมนจับอายแผนกไปได้
 หาไหนไม่มจะเหมือนม
 ถาเหมือนแต่ก่อนเกาทไหนน
 เราเตี้ยทให้มก่าเรบใจ
 ด้วยคิดวาคนคุดห้ามไม่
 กุจะให้ไปจับอัยรามัญ

ทอดแหว่งเตาหมนมน้ำ
 ให้เตรียมทัพสัตว์รพเสวี่เจ้าเว้จกร
 ตั้งโต๊ะเบียงจดวงทงช้างมา
 ว่าบคนมอญใหม่ใจทะมิพ
 ๑ ทองประศัรคอกเขาคาผาง
 กตงอยู่เหมือนคายนไม่หายใจ
 โข่พ้อชนแผนของแม่เอ๊ย
 จิตค้ำใจแม่ให้ระกรวด
 กำพรามคามาคเ้เด็ก
 ไปกินเมืองกาญจนบุรีแม่ใจ
 กตบหันแม่ไปเสียดอกเฒ่า
 มาคายนด้วยมอญใหม่โกลตา
 ตกคายนหาดนหายไม่เห็นหน้า
 เข่าเข่นเห็นหน้าแต่ขอโวย
 โข่ตั้งตำรขอโวยหน้าใจหาย
 จะหันหน้าหาใครก็ไม่มี
 มิคามอญฆ่าเสียดมอญ
 ยังเป็นเด็กเต็กอ่อนจะสอนไว้
 ภัยกออกไปให้ตีบก่อน
 ถึงทัพจงพิจารณา

ถวายบังคมตากตม้มาบ้าน
 ถ้วนทหารที่เคยไปเชียงอินทรี
 แล้วไปเดากจจาแก่ย้าน
 ฆ่าพ้อแผนเสียดันชว้าโดย ๆ
 ตกจากหอกถางไม่ตกได้
 แก้ไชชานานจ้งพันศวด
 ตะเถยแม่แล้วพ้อทอดหัว
 สันศวดทองประศัรคอกไป
 เด็กอยู่แม่เลี้ยงเจ้าจันใหญ่
 หมายถึงได้ฝักฉิมของมารดา
 ถึงกระไรได้เผือกไม่ว่า
 เสียดังว่าราค้ทุกส่งไป
 ยังแต่ยานจะอยู่ไปถึงไหน
 จะยกไปไม่วี่ว่าร้ายดี
 นองชายกมอญเอาศวดหนี
 ยานไปได้ก็จะไป
 หามี่ใครจะช่วยเจ้ารบไม่
 ท่านขุนไกรศวดมี เป็นครูบา
 จะหยุดนอญระวงให้หนักหนา
 พ้อจะเข้าไล่ฆ่าก็เข้าไป

๑ ศรีมาดาส่งสารว่าคาญใจ
 พ้อแผนแก่นขดเป็นสัตว์
 พระโวยไต่ตองเจ้าสร้อยฟ้า
 ถ้าหลงไปรบบิตาจะฆ่าตาย
 ขอเดชะความดีดยบวิสุทธิ
 ว่าพลาดใจนางระวิกรวิ

๑ พระโวยไต่ถูกขี้ให้แตกทพ
 ข้างม้าอดแอแจจรร
 ใจเพื่อนพลัมย์มาไถดอก
 กิ่งใจทางนศรีมาดา
 ผัวอยคอบยดทุกเช้าค่ำ
 ทนอยเดียวเปลี่ยวเปล่าใจ
 แมนมักถวพระองค์ผู้ ทรงขรรค์
 แลวหวนคิดกตมับแสนทว
 มนต์จะเดินให้เห็นกัน
 ชักสั้นวดเร่งไปไพร่พรังพรู

๑ ให้พวกไพร่หุงเข้าเผาปลา
 ผูกหุ่นครบพันในทันที
 หันพลกกระดกคนอยไม่ตฤ
 จึงชยบถดปลกชนเป็นคน

นี่ศึกใครมัวรักจักไปสู้
 หนาจะรู่จะเห็นเป็นอบาย
 ยงมนมวมนครยาไม่เหือดหาย
 พ้อพตายของเมียไม่รัก
 จงชักพาอาวุธให้พันผู้
 ให้กตถ่านบิตาจะฆ่าพัน ๆ

พวกพลให้รบเคียงสนัน
 พระโวยแสนกระเด็นถึงสร้อยฟ้า
 จะวิตกเค็รว่าสร้อยชะห้อยหา
 จะทำแก้วแววตาขระการโค
 เขายังกาเจ้าถึงอย่างนั้นได้
 ข้าไทมนจะกตมวมกนต
 จะเด็กทพกตมบหันเขากรงศรี
 ข้ายมอญใหม่ฆ่าคบบดา
 ยัดยัดกตพนจะตยด
 ถึงวิตถาดหุยดหม่พลไกร ๆ
 กนแล้วเวดาจะเข้าได้

พระโวยเล็กซัดเข้าถ่าวมนคร
 ค้องเล็กปลตกเข้าปลตายเป็นหลายหน
 ข้าพกดอาวุธก็ไม่

พระไวยหวาดไหวให้ใจหาย

จับยามคฤพานในทันที

ยามจนทรกตณเขายุกตาง

ในตำราว่ามีใช้คนอื่นไกล

บริกรรมซ้ำซัดเขาดำไป

พอแสงเดือนเด่นฉายพรายพรัน

๑ จะกล่าวถึงวันทองที่ตอง โทษ

เมื่อขาดใจซาโดยถึงถกยา

วันนั้นพระไวยจะไปศึก

เกรงฤทธิ์บิดาจะฆ่าตาย

ผิวผ่องละของพักตร์ปลั่งเปล่ง

ประมาณชันษาสิบห้าปี

ฉายกตานั้นรุ่งฟุ้งทอง

กรองนอกกตอกตุดวงละไม

ก้านแยงโคมเพชรเจ็ดเหลี่ยม

ซัดแต่ดัดดัดทับทิมทับ

เน็ด โนมประโตมถานธวาท

สร้อยสังวาลสุวรรณพรรณราย

ต้องเค้าคุมเต่งเครื่องครัด

กรองร้อยสร้อยสนกระต้นทรวง

ก็จะตายด้วยอ้ายมอญหรือไรนี้

ฉันทนจนพบเป็นขุดใน

เศษเสี้ยวเข้าขวางเป็นศึกใหญ่

เนื้อไซเซมั้นจะเด่นกัน

หนักได้เอาอุครบมีอมัน

ให้ยกเด็กพลขนชด้นหมา ๆ

พระองค์ทรงโปรดให้เซ็นฆ่า

เวราพาเป็นข้อสรกาย

นางหนักสำคัญมั่นหมาย

กตบถตายเพศเพี้ยนเป็นนารี

ดั่งดวงจันทร์วันเพ็ญประไพศรี

ท่วงที่มารยาตรดั่งนางใน

สขตต์ของซบสี่ตู่สัดได้

เส้นไหมย้อมม่วงเป็นมันยับ

กรวยเชิงข้อเชื่อมดั่งแบบจับ

นางหนักตั้งแต่งประดับประคิษฐุกาย

ชะอ้อนอ่อนเอวสะอาดสะอ้งสาย

แต่ตะเม็ดเพชรกระจายกระจ่างดวง

ดอกไม้มัดทงห่อผ้าห่มทอง

ว่าร้องเสียงดั่งว่าพรรณไผ่

พัตราขาวดุจดวงหวนระห้อย
ตักระวาดอกกล้วยชะห้อยใจ

๑ พระไวยขับม้ามาดั่งนง
เคียงเส่นาะเพราะชดเชยชดศร
ตงจากม้าพัตร์ไนทันใด

แฝงไม้แต่ไปเห็น โคมนาง
ผิวปลั่งดังทองทาระทวย
งามระบอบรอบโรเจ้าเรียมรม

หวนอ้อนร่อนเคียงเส่นาะตง
แค้นชวาทนาฏนึ่งไม่พริบตา

๑ ครานนางเปรตอสุร์กาย
แซมร้อยร้อยกรองพวงมาโดย
ทำเดินเก็บดอกไม้ไม่สงคา
กระทั่งถึงต้นไม้วระไวยพัตร์
ทั้งพวงดอกไม้วกรองร้อยตระหนัก

แอมพุ่มพฤษชาประหม่าใจ

๑ ครานนึ่ง โคมพระหมื่นไวย
กระหึ่มมยมยุรยาครนาตมา
แก้วตาขยับประหม่ากมดหมอง
เสียดายผิวจะเสียดขยับเคียดใจ

นำคางข้อยคะจันตคนกให้
เคียงหวนวิเวกในพนาดี ฯ

พอพระจันทรเพ็ญส่องระของศร
กัทยศยังโยช้อยู่กลางทาง
เยื้องยุรยาครไปไม่เกรียบกว้าง

ทรงบางคุดะหลัดออกจากพิมพ
มือด้วยสืบนิ้วดุนนม
พร้อมพรมเพราทวงทงกายา

คิงเคียงหงส์เหาะเนินในเวหา
แฝงพฤษชาตอดแต่ตะตงไป ฯ

แยบคายทำหาเห็นพระไวยไม่
จำราญร็องเรื่อยในพนาวัน
ถอยหลังตะตงมาไม่ฉินฉิน
ตะตงหัวตหวาดทวนัณวาไป
ประคองอกอ่อนดิ่งมิใครไหว

แกตังได้เด็ดให้ตะตงตา ฯ

แค้นจำราญบานใจเป็นหนักหนา
ชะช่อนเขื่อนโอภาว่าพรณไป
จะหวัดร็องจรดตไปหนไหน
ขวัญจะโอบยบินไกลก่าดังกตัว

มานี้เกิดพิจะรบชวัญ

ให้คืนเข็วร้างนึ่งประคองตัว

อยู่เดียวเปลี่ยววอกในอารัญ

ยามหนาวเจ้าจะนอนในกลางไฟ

กุศลตั้งพิตรงมาพบนึ่ง

จะอยู่ด้วยนึ่งน้อยสักกรวยบี

ปลอบพดางทางย่างขยับเยอง

ขยับมือมาเมื่อย่าเมินไป

๑ ครานนางเปรตอดสูรกาย

เห็นลูกชายและเตียมเทียมครนง

ความมาว่าเหวยพดางามลูก

ดุ่มหลงโตภว่าประสาใจ

ชื้อว่าวันทองที่ตอง โทษ

ตายไปใจผูกด้วยลูกยา

ตัวเจ้าจะยกออกไปทัพ

ศึกนหนกหนาส่งาม

รอรังระรังให้จึงดี

ว่าแต่จเณิน โฉน โจนทะยาน

คณย์ตายกลับกลายไปตามเพศ

ไม่มีหวดวทมนนยนิ

ซึ่งผาดผัน โฉนไปไฟพรทัว

เจ้าอย่าประหม่ามัวให้หมองใจ

เพื่อนพดจาสำระพันหามี่ไม่

ไม่มีใคร โอบอ้อมให้อุ่นดี

ขอประคองเคียงกายไม่หน่ายหนี

แก้วพื่อย่าสะทกสะเทินใจ

ชายขำเดื่อง โถมเต็มเข้าไปไกล

ขอดอกไม้อีกหน้อยที่ร่อยกรอง ฯ

แยบคายเชิงดีไม่ผิดอง

ก็โฉนผาดแผดกรังระงมไฟ

มาตุถูกข่มเหงหาเกรงไม่

กใช้ตำขารณคือมารดา

พระกรว โกรขตั้งให้ไปเช่นฆ่า

ตามมาจะบอกซึ่งร้ายดี

นำจะยับเยินย้อยกอยหนี

ไฟริ้วแวงจะรุกราน

จะเตี้ยท้อยา โทษเข้าหักหาญ

เตี้ยงตั้ง่านทัวทองพันาวัน

เป็นเปรตตั้งู้งเยี่ยมเทียมสัดวรงค์

เหียนหนีหายดับไปกับตา ฯ

๑ พระโวยหว่นหวาดคือนาถนิก
 สยดสยของพองหิวกัถวามารดา
 โย้แม่เจ้าประคุณของลูกแก้ว
 ลูกทำบุญสั่งให้ไปมากมาย
 เอาเพศเป็นเปรตคอสู่ร่างกาย
 ตั้งช้อนวอนบอกให้ลูกจำ
 แม่ตายหายดับไปหลายปี
 ห้ามลูกมิให้ไปประจัญ
 ทานชนแผนพอกตายแล้ว
 กิ่งคันทพกตบเจ้าพระนคร
 ชาติชายเป็นตายไม่ย่อท้อ
 แม่อย่าเป็นห้วงบ่วงโย
 แล้วมาชนมาพาพวกพล
 พอแดงเคอนเคตอนคิมตงตบฟ้า
 คิดไม่ตงค้ายตนามเพตาะ
 รวชวากบักช้องบ้องกัน
 ๑ ครานันชัมพตรัตนรงค์
 ตรีภคทองตองคนกับบิดา
 ตบรวามาตงบางกะทิง
 ๐๘/๐๖/๒๕๖๕
 รุณแผนแสนฤทธิชราว

เห็นประจักษ์ว่าแม่เห็นกัทนา
 ๑ นาดาทพรากพรากตงพร่างพราย
 ๑ สันทรากศพแล้วไม่ศุนย์หาย
 ๑ ยังไม่วายความชวตตงตง
 ๑ กตบภตายตามมาเวลาดำ
 ๑ มพระคนเขาคำแต่เป็นคน
 ๑ พังมาเห็นอนน ในไพร่สนท
 ๑ จะเดี่ยตนตายด้วยฝีมือมอญ
 ๑ สู้ตตูกแก้วจะผ่นผ่อน
 ๑ พระทรงชรรมบ่นรอนกับรวโดย
 ๑ จะแกคั้นแทนพ่อให้จิงได้
 ๑ พดางกราบไหว้สะอนกตงนาคา
 ๑ ตนคินคตทงม่งบ่า
 ๑ ยกมาถึงบางกะทิงพลัน
 ๑ หอรบครบเหมาะทุกตงตงรพ
 ๑ ให้มาใช้ไปพลันเอาเหตมา
 ๑ เตี่ยงให้ร้องก้องตงตงนบ่า
 ๑ จะรบราพระโวยให้ได้ท
 ๑ ด้วยเกรงตงตงชิ่งเขาไชยศรี
 ๑ แดงเควองบคพตพลทการ

ขงกระษัตราชวัญเฉยนิบัก

ชูปเทียนจุดจรัสรัววาศย

ชนแผนเล็กซัดเข้าด้าวตั้ง

อสูรยักษครุฑาว่าสูกร

ทงฤกษ์สัทชิวทยาจร

เชิญรับเครื่องตั้งเวยวฒนา

เครื่องชานมันตาดสะตง โดด

แกว่งกวัดฉวดเฉยนิบเวยระไว

ไฟดับกดับพรมด้วยน้ำจวน

อยคงสำรพิศคำสตรา

เต็ร็จแล้วจึงแต่งแปลงเจ้าพถาย

เม้าเข้าด้วยพระเวทวิเศษมนตร

๑ ครนพาชาวดาวประกายพฤกษชน

ออกจากค่ายพลันทันเวลา

พระไวยรับม้าพาทหาร

ชมพลซึกม้ามาประชิด

พอทพคยทพเขารังกัน

ต้องข่างค่างมุงเข้าราว

พลหุ่หนมนมุงเข้าสูกัน

ทะลวง โดด โดดประจัญทนคง

จับจ่ายสัญญาเงินซึกทุกเส้าสาร

เครื่องชานคาบประจุประจงค์

ชุมนุมมองค้เทวาทุกราค

ผู้งผู้กุด โธมตมารยา

ทวยเทพนิกกรถันหน้า

แล้วปลุกเครื่องคำสตราในทันใด

คาบกระตักพิศ โดดตั้งถูกไก่อ

แล้วคึดไฟชุบย้อมให้ดูกยา

กายแข็งทนทานชนหนักหนา

มิ่งมังกตั้งให้คงทน

ให้ดูคล้ายมอญใหม่ให้ฉงน

แล้วเตรียมคนจะไปช่วยยุทธนา

ต้องทัพให้ครนฉนั้นม้า

โยธาทั้งสองคะนองฤทธิ

โหมอ่านคาถาประกาศิต

ชนแผนแอบมิดจะค้

ยิงแย่งแทงฟันกันของมี

มีไต้มียอกข้อค้อฉรงค์

แทงฟันคอบ โดดแล้วให้ตั้ง

ค้ค้อยคะมันตงไม้ตะกัน

พวกทหารสามสิบห้าไม่รอกอย

พวกหุ่นหมุนรำเข้าผ้าพัน

ฮึดฮัดจริตใจโลภพาศ

พระไวยเห็นพลร่นตงมา

พอเข้ามานครหัดนคอง หุ่นหมุนพด

ชุมพดชักม้าผ่าพดไกร

คองพวกหุ่นหมุนพดพระไวย

ต้องนายบ้ายห้าม โยธา

๑ พระไวยเพิ่งไปเห็นมอญน้อย

แปลกนองคองมนครไว้บนคาค

เยอหยิ่งยกตัวไม่กลัวใคร

จะฟังคำทำนงมัตถของดู

จึ่งร้องมาว่าเหวยฮ้ายมอญน้อย

ตัวเด็กเด็กน้อยไม่กลัวใจ

พระสงฆ์ของคโคเป็นครุบา

เข้าสู้รบกับเราเข้าจริงจริง

บิตรมารดาเอ็งซ้อไรร

องอาจประมาทใจช่างไม่กลัว

มึงมาฆ่าฟันท่านขุนแผน

หรือกลัวมึงถึงมองให้เคองใจ

หอกด้อยตามว่าเข้าหาหน

คนขย็ญนัยบ่อวระธา

ไม่ไหวหวาดฮ้ายมอญนี้หนักหนา

มีขอวาคว่าซัดเข้าสารไป

กลายเป็นหญ้ายับบนไม้ทนได้

เป่าไปคด้วยพระเวทวิทยา

ก็ยอขยับกลับไปเป็นพ้อหญ้า

ก็วังราหุบุตรบประจัญบาน

กระจ้อยร้อยเอวกลมดัดมทหาร

ฟังร่นพานยังไม่พบผู้มอก

ทงใจจงของจะปองดู

ความรุ่มนจะมดักเพียงไร

กระจ้อยร้อยใจกำเรบเคมใหญ่

ซ้อไรรอกความไปคมาจริง

ถอนวิชามาให้ดักก็ตั้ง

แต่จะวิ่งจุ่นหลบไม่พบตัว

อยู่เมืองไหนบอกกูให้รู้ทอ

ใครยิวให้มึงยกมาทำไม

ซัดเค้นท่านทำอะไรให้

ไปได้จับพ้อแม่ของมึงมา

๑ ครานนเจ้าพดายชายชฌมพด

กหรือชอด้มิงมคตรา

ชอด้มิงแมงคระระคะระตอน

เลองชอด้ตพุงทุกกรงไกร

พระครกรเรื่องฤทธิเวท

จะมาตองฝีมือไทยให้ระชา

อันด้มมัตในศรัยอยุธยา

ชนแผนยกพดมาซึ่งไชย

เอ็งนหมามกรไค

พระองค์ไคไคเป็นพระอาจารย์

ทงชอมารคาถายาพดาง

ฤทธากถาหาญประการไค

๑ เฮี้ยอ้ายมอญด้มิงมคตรา

ฤทธิเตชอย่างโรคงไครู้

อันความรุกรมไคเป็นศิษย์ด้งข

ชอว่าชนแผนแด้นสะท้าน

แมกชอว่านางวันทอง

ชอว่าพดายงามแแต่เต็มมา

มิงอย่าทงองอาจ

หากแแต่มาแรงนอยกอยไป

แยบยนคพดเพี้ยนเป็นหงส์

บิตากฎเรือฤทธิไกร

ในเมือมอญไครไม่ร่อค่อไค

แมไชชอเมยแมงตะยา

พระด้เมษคะระตงเมือหงส์

ถ้าไครกถากจะพันให้บรโดย

กหาปรารณาดังไคไม่

กัจบไคจึงพันหันประจาน

เจ้าไทยเตยงเป็นยอดทหาร

อนงท้านบคานนชอไร

บชกบังให้กุดันด้งลย

อาจใจออกมادتอด้มิงก

กุกถาจึงยกมادتอด้

ซึ่งด้ถามถงพระอาจารย์

เพราะพอกเชอวงศ์พงศ์ทหาร

ท้านให้ความร้แแต่กมา

ชอชอของกุนไม่มถา

ชอตงนนจาจมนไทย

ประมาทว่าจับชนแผนไค

กุนไม่กตอด้มิงเทาด์เต็มมอ

๑) สมุ้พตคตขาแถวว่าไป
 กุเขาใจมิใช่คนอนญา
 กุได้ถามได้ความมาแต่หลัง
 วาตกชายคนหนึ่งพงรณมา
 หนไปแห่งไรมิได้ร
 วาตกเดยงยมอยอกคน
 มารดาชออำนาจวณทอง
 เป็นตูกย้ายขนช่วงจัญไร
 ขนอกรุงรังกระทงคาง
 เอ็งหากอขายใจไม่บอกกัน

๑) พระไวยชิตใจดังไฟฟอน
 โม โหชิตชิตมีตมัวดา
 แก่วงตบตอด้นถันโถด
 เขาหาหินพันฟาดพตายชมพต
 เดียงตบตอตบพันกันณบฉาด
 พวกหุ่นหมุน โถด โดดทะยาน
 หุ่นค้อหุ่นท้มแทงแย่งยุทช
 ปตวรดพตกันถันไป
 ด้หุ่นถันแรงตงแพตงพติก
 เขาถันหอกตอกรันค้อถันรว

ม่งพตคนไซ้ไมตคยชอ
 คอทำงานขนแผนแกบออกมา
 คอเกเต่าให้พงแถวจิงฆ่า
 เป็นตูกแกวกรยชอชมพต
 แกบออกถ่าวเต่ากมาแต่ถัน
 เจาตคตงให้เป็นหมนไวย
 จะเป็นตูกของแกนหมไซ้
 พอมงนนไซ้ชอยด์พรวรณ
 กระหม่อมบางฉชอคคตอชอจัญ
 พันพงขนแผนว่าบิตา
 เหมอ้ายมอญค่อนแคะนุ่ดำวา
 ไม่ทันว่าคาถาพระเวทมนคร
 ก่าตัง โกรชขบม้าโกดาด
 ฉาดฉับรับประจัญประจัญบาน
 ม้าค้อมม้าผ่าผางาดเข้าค้อค่าน
 เข้าได้รานรูกพตพตไกร
 กระชากคู้ตริงหอกกรอกได้
 พวกไฟพร่สามสืบหำระอาค้ว
 พวกหุ่นหมุนรยิกเข้าจิกหัว
 ดินหลตุมตอตัวเข้าเผ่งรูก

ชุมพุดกับพระไวยได้พิฆาต
พุดวนปลากนอย่งนงก

๑๐ ขุนแผนแค้นใจตั้งไฟฟ้า

กูก้องร้องไปแต่ไกลถกกัน

พระไวยแต่ไปพอเห็นพ้อ

ซบม้าวังวางกำลังเกรง

ถูกอ๊กหอกหักหาเข้าไม่

ขุนแผนแค้นใจได้ทะแยง

พอกไฟร่ามตีผ้าผ่นหุดุด

ความกลัวหนีซุกไปทุกคน

เสียงแกรกเข้าไม่ได้ไปประเดง

พดบคำยาศลุ่มชะอุมมัว

๑๑ พระไวยซบม้าผ่าทองทุ่ง

หนานฉ้วนอบอบหอบหายใจ

คนเห็นพระไวยตกใจวิ่ง

พระไวยแตกทัพยับเยินมา

มิใคร่ศัพทัญญา

ผู้คนขอตห่ม่านฉ้วนพด่านไป

๑๒ ครานันต์มเด็จพระพันวษา

ไต่ย่นเสียงชาวบ้านสระห่านตั้ง

แพดงพาดกอดชิตเข้าคิดออก

ดาบตกกอดคิดกันพัวพัน ๑

ซบม้าวังวางตั้งกางกัน

ชุมพุดจับให้มันพ้อพันเอง

ผดะค่อน้อง โดดกระโดดเหยิง

เดี่ยเพดงทวนท่าชุมพุดแทง

พระไวยซบม้าออกจากแหล่ง

พอกหุ่นหมุนแทงที่ไพร่พด

มุดแฝกแหวกป่า โกลาหล

หนามเหนียวเกี่ยวบั้นไปตงตัว

ร้องขอโทษตัวเองพ้อทุดหัว

รอดตัวแล้วอ้ายพดเด่นค่อไป ๑

หมายมุ่งตรงมาหาเข้าไม่

ตรงไปข้ามวัดธรรมา

ฉิบหายตายจริงเฉียวฉิวว่า

ชาวภาราคันทวงทงเวียงไชย

ว่าศึกเดือนนั้นมาแต่ข้างไหน

พระไวยมาถึงประคอง ๑

เสด็จออกเด่นาอยู่คัมภัง

ทรงฟังไม่แจ้งว่าเหตุใด

๗ เอ๊ะอะไรขออภัยกันหนักหนา
 เข้ายใครไปตุ้ให้แจ้งใจ
 ๘ ครนถงประณมกักราบกวาน
 ๙ หน้าหวทอบบอบครัน
 ๑๐ ครานนถ่มเตจพระพันวษา
 พระจิงมถ่หนาทประภาสไป
 ๑๑ ครานนจมนไวยจรนารถ
 จวนศวดด้วยกถวพระอาญา
 ขอเตชะเผ่าธระของ รติบาท
 ขอประทานชวค โทษผิดครน
 ยกไปหมายจวช่าคักมอญ
 ๑๒ ครนหาหนมนตายกตยาภาษา
 ๑๓ แมทพกบหม่อมฉนตจคอศว
 ๑๔ ไม่ทราบจ่านองชายพตยชุ่มพต
 ๑๕ ร้องกำขบให้จบักระหม่อมฉน
 ๑๖ หนีได้จิงไม่มรณา
 ๑๗ อินเจ้าพตยชุ่มพตคนัน
 ๑๘ เป็นตูกแกวกรยาษาใจ
 ๑๙ ครานนพระองคบุตรงเศช
 ๒๐ ทรงดำริครไควรอยไปมา

ข้ายไวยแตกทัพมาฤาไฉน
 พอพระไวยตงม้าเข้ามาพถัน
 ต่ทกตู่ท่านความกถวจนศวดัน
 ๑ หนึ่งอนอยุ่ไม่ว่าประการใด ๆ
 เห็นพระไวยเข้ามาหาทตไม่
 ๒ มิ่งได้การอย่างไรจิงกตบมา ๆ
 ๓ ครนควรมชามชยาตเป็นหนักหนา
 ๔ เจงหนาชนทตพระทรงธรรม
 ๕ องคหวิรถนราชวงส์รท
 ๖ ชวนอยไคพระมาทา
 ๗ เขารบรบคอกกรเป็นหนักหนา
 ๘ เป็นหันหนญาจิงแจ้งจวต่งกถ
 ๙ กพนพวฟาดพันกนหลายหน
 ๑๐ จนเห็นท่านชนแผนฉ่นออกมา
 ๑๑ บิดาหมายม่นจะพันชว
 ๑๒ พระราชอาญาไม่พันไป
 ๑๓ มิใช่เป็นนองร่วมทอ้งได้
 ๑๔ ท่านชนแผนกไคเป็นบิดา ๆ
 ๑๕ พังเหตุตามคำพระไวยจว
 ๑๖ ฉ่งฉมพระบัญญัติไปพันไค

อ้ายแผนมันท่ามาทงน
 มันกถอดคยขรรวมเป็นมันใจ
 มาทแมนทจริตคิดเข่นน
 ไฉนควมันจะพลคเป็นศักร
 อันตวกเป็นหลกปลถ
 เทวดารักษาซึ่งราไชย
 มันเป็นแต่ข้าฝ้าระของ
 ถ้าเขมันจะเดินออยชยา
 ชะรอยอ้ายนคงมคั้น
 ฤมิ่งโหวหารประการใด
 มันมนทจริตคิดเป็นพาด
 นี้ใครใครกัไม่มรณา

๑ ครานนจมนโวยวรณารถ

พระเค็ดอบเคตงแห่งจรงทุกตั้งเจียว
 กิดแต่วมิงคมบรมนารถ
 เมื่อแรกเริ่มเดิมเหตุจะเกิดมี
 คกนอดจนชมพลห่าม
 คคองชมพลกัโกรธา
 บอกรทำนชนแผนผบตา
 ว่าถ้อยพาท่าเดเห็นเด้นหค

หาว ทจะว่อย่างไรไม่
 ไม่เห็นทจะเป็นกบฏ
 ของประศรีแม่มันกัยอ
 กคิดดูเห็นผลจวิตไป
 ถึงไครมีฤทธิเดชไม่สู้ได้
 กแจงใจกนทอทงภาวา
 ไหนจะปองพิภพนาคา
 ปานนกจะมาถึงกรุงไกร
 อ้ายแผนมันท่าเป็นกบฏไม่
 มันคั้นใจจึงทำเป็นกตมา
 ไพรบ้านพลเมืองคงเข่นฆ่า
 อ้ายพ่อตงไล่ฆ่ามิงคนเดียด
 ขกิวาทนงนคกรกเฉดยว
 จะเดียงเดียดไม่ทูลกไรที่
 ขอเดชะพระบาทปกเกศ
 กระทบอมนนตศักรมาตา
 ความโกรธไม่ทันจะคุดหน้า
 ดนป้าหนีไปกาญจนบุรี
 ตงมาว่ากถาวอ้งมี
 กระทบอมนนตยังมีความคตงใจ

บิดาโกรธว่าไม่เชื่อ

หากจวนหนนทันทันไม่บรรลโดย

๐ ครานนพระองค์ทรงเคจร

กตมวงหมองเหมือนคองยา

ถาเมษนถงเคยงกนเพยงน

ไม่ด่มคอรทจะฆาราว

จะให้ไปรับมันเข้ามา

จะให้ใครไปรับแก้ดอกกตบถตาย

๐ ครานนพระโวยจรนารก

กราบทตไปพตณในทนต์

แต่ครงเมอชุนเพ็ชรกับชุนราม

ครงนทาคนทชอบใจ

เห็นแต่คร้มาดาตฤสะโร

ขอพระองค์ทรงพระกรุณา

พระองค์ทรงส่งตบถครตั้ง

นายจวงจิงตรงไปทนต์

นางนบยอมหมอบเฝ้าพระภุช

ถอยกระดกตตเดือนให้ห้วงกน

๐ ครานนพระองค์ทรงเคจร

เห็นพระโวยเมษนทกับคร้มาดา

เงอดเงอพาพันทะตั้งไถ่

ชคใจจิงทำเป็นกตมา ๗

ได้พงเหตุตามพระหม่นโวยว่า

พอมงบาหตงไปเมือโรม

จะเกิดรบพงกนหนไซท

ความจริงยงจะม้อยู่มากมาย

ปรักษาคตตั้งเสี้ยให้หาย

เอ็งคิตเพทมายให้จิงดี ๗

รับพระราชบัญญัติหาเห็นอกเกศ

เห็นไม่มีผู้ใดจะออกไป

ออกไปตามยงเกิดเมษนคักใหญ่

จิงจะไตพอดกนนเข้ามา

นิตชอบอย่างไรท่านไม่ว่า

ไปรดหามาใช้ให้ตอกไป

ค่างจวงจิงเรียกมาอย่าช้าได้

ได้คร้คร้มาดาเข้ามาพตณ

เห็นพระโวยเค็งค่อนอยู่คตมตั้ง

ผนผนหตบเสยงไม่แถมมา ๗

ทอดพระเนตรผนแปรทงซ้ายขวา

จิงคร้คร้เรียกเข้ามาให้ไกลกน

ทวงทตอย่างไรไม่ปรกติ
อนทวงทมนศครน

เชิงเร่งไปรับฮายสองคน
เล่าให้มันฟังกุดังไป

๑ คัมมาตาประณมกัมเกศา

ขอพระเดชบ้องกันยันตราย
เกล้ากระหม่อมกัประทวนพรนใจ
อนศครนไม่วทยา

ทุดแตวกักถวายบังคมตา
เดินพดางนางสระเห็นเงินใจ
ย่างเท่าก้าวชนบนเคหา

แต่ไปไม่วาไรยัค

๑ พระไวยบอกย่านำตาโหด

แคนนำตากองตงหงตดา
กบัตถชายพลายชมพุดคนคะนอง
หนโตจิงไม่วยชว

รับพ้อชนแผนกับชมพุด
ว่าพดางชัคแคนแน่นใจ

๑ ครานนทานยาของประศรี
เค้นทรบชมเหงอกเห็ดชอกตา

ดำริเววกทรงพระสวตสันต์
กบอัสร้อยพำนเป็นกระไร
หงฮายแผนกับชมพุดมาให้ได้
กไม่เอาโทษให้ถึงตาย
ซึ่งทรงพระกรุณาให้ฉนผาย
ให้พ้อแผนตถชายคตยาโกธธา
แต่พระไวยยงฉงตตชคป้า
แข็งใจซาตด้วยทรงให้

พระไวยออกหน้าหาช้ำไม่
พอดังบ้านพระไวยเข้าทันท
ฝ้ายว่าท่านอย่าทองประศรี
ขอไวยโยหนึคาคัทพมา
คิดวาคักใครเจ้าคุณยา
บิตาควรฤาเป็นได้เชนน
หมายปองจระฆ่าให้เป็นฉ
รับตั้งให้คัมมาตาไป
ตองคนเข้ามาให้จิงได้
ชคชนถนไฉไม่เจรจา
ไตฟังคคัถถานชายว่า
แปร้นตาเตยงฉงคณังไป

คิดว่ามอญใหม่ทีไหนมา
 ตกหลดานเป็นหอกเหตุน่าแค้นใจ
 หากว่าหน้ท้นไม้บรรโดย
 ชวนกันซ่มเหงไม้เกรงก
 จะค้อยหัวโหยบเป็นสับปลา
 เหวยนางศรีมาตาว่าอย่างไร
 นางสร้อยสุดศวาทของพ่อผัว
 ยุงตั้งกันพันปัญญา
 รเห็นเป็นใจด้วยกับมัน
 ถ้าหน้ไม้ทนมพนยับ
 ไปรับเจ้าจอมมาพร้อมเพรียง
 หนีตายฟุ้งปากคำหมากรไป

มรชากนเองกเป็นได้
 เม่อออไวยคนเดียวไม่เอนค
 เขากตุ้มรุมกันไต่ฮ้ายหมาหม
 ถ้าไปได้ไม่ยอกจะไป
 โศครแม่มิ่งนำหน้าตาโหด
 ไปไหนไม่เห็นซึ่งหน้าตา
 เถนเอนเถนควชนหนักหนา
 ได้หน้าตักแซนเถนไปรับ
 หากออไวยหน้ท้นจ้งได้กตบ
 นางดกพอกขยับจะคใจ
 หวมเสี้ยงเพราะกุกมิใช่
 ยกตักถดากไถลตัมไต้ปุ่น ๑

ตอนที่ ๔๑ พลายชุมพลจับเต็นท์

๑ ครานันต์ร้อยพันาร

นางวิตกอกใจตั้งไฟฟืน

โอ้อ่ากรรมทำไว้ในหนอ

ว่าศึกมอญฤาหมายอันเป็นศึกไทย

ฉับโดยยอศรีมาลาถูกระโถ

ด้วยมนุญแนบกายว่าร้ายดี

คิดพรางนางเรียกขานชาย

เชิงเร่งหาข้าเราดักสืบคน

คอยดักยอศรีมาลาไปรับทัพ

หยิบเงินห้าชั่งให้คงใจ

๑ ขนานชายรับว่าอย่าวิตก

ได้เพื่อนคู่ใจแต่โรมา

ออกหัวแหลมเดี่ยวทางไปข้างขวา

พอพลาดพลบค่านาตง

๑ ฝ่ายพรายรักษาศรีมาดา

ก็ช่วยกันปล้นปลุกศึกคำราม

รู้ว่าคิดไม่หายศุขย์

ให้อาครหาวาดทวนพริ้งไทย

ไม่พอที่จะมาเป็นเช่นนี้ได้

มิใช่ใครคือกาพิกัน

ไปรบกันมาได้จะยังมี

ท่วงทีเห็นจะเกิดจลาจล

มาบรรยายเรื่องความตามเหตุผล

เตรียมคนให้พร้อมด้อมออกไป

เชิงจจับฆ่าเสียให้จงได้

เชิงอย่าให้มันรบกันถล่มมา ๑

แต่ดวงเวรโรมบยกออกจากท่า

อาวครบมือไม่ขอชิง

ผ่านวัดท่ารับไปจะให้ถึง

จึงเข้าแอบเกาะมหาพราหมณ์ ๑

รู้ว่าชายดาวอยู่ปากง่าม

มัดศอกติดตามกันเต็มไป

เรือนางพายมาเวศาคำ

ผีพายได้ข่มขู่ตั้งไป

ถ่วงถืดตัดทางบาง โฝงเฝง

ถึงบางกะทิง โถ้วรุ่งมั่งพายมา

๑ ผ่ายพระกาญจนบุรกับลูกชาย

แต่เห็นเรือกนยาปริดซากน

ทงกตางมองเขม่นเป็นผู้หญิง

เห็นเมียรบพบเพียบหน้ากตยา

ครนถงจงถามเนอความไป

เวทนารอขงขงมานงเรือ

๑ ศรีมาตากกราบดงกับคนพ่อ

บคนพระองคทรวงศักดา

พระไวยแตกทัพกตบไปทต

กับน้องชายหมาจะพันให้บรวโดย

พระไวยทตว่าวิอาทกน

ไทรบพอกบหนองทงตองรา

๑ ครานนทานพระกาญจนบุรี

ชิชะอ้ายไวยอ้ายใจพาด

มารบหตบหนหาทพง

จองทองพองหาเอากน

ผู้ทำร้องว่าอย่าเข้าใกล้

ร้องเพลงปรบโก่เรียกทวงมา

บ้างไพร่ครนเครงอยู่ดาวฉ่า

พอดสว่างถึงท่าตาถานพด้น ๆ

กำลังออกเดียบค่ายเกษมตันต์

พระทรวงขรมทจะไซ้ให้ใครมา

ปลาดจรงเมยใครนใจกต่า

ศรีมาตามันแถวลงมาเรือ

ออกมาไยทงได้ชะตักอเหลอ

เนอความเป็นอย่างไรจรงออกมา ๆ

บอกข้อความไปไม่มุด่า

โปรดให้ขามารบพ่อเข้าไป

เค้ามุดว่าพอนตอมได้

ทรวงชกไซ้เรอจรงเริ่มแต่เดิมมา

พระทรวงขรมไม่เชอจรงตั้งขา

ซึ่งโทษานุโทษนบ โปรดปราน ๆ

ฟังคตเคอจงซุ่นอย่งนง่าน

ข้างกิตอนพืดทลเอาคตต์

เดนกนชงชงเป็นโรน

เป็นทวาชายแก่นนยอกยอน

ว่าอ้ายมอญจับมึงเอาไปฆ่า
อ้ายไวยจะแก้แค้นเดินออกไป
กฎหมายว่าจะยกพิศโทษ
จึงให้หามายังพระนคร

เป็นกระไรบอกความไปตามจริง
จนเตียงให้ไปกินถาญจนบุรี

๑ ความนชนแผนแผ่นดินท่าน
เชื่อเวทวิเศษด้วยคุณครู

ขอเดชะพระองค์มทรวงเศช

จะกราบทูลความจริงทุกสิ่งอัน

ทุกเย็นเข้าเฝ้าพระคุณใจเห็นอเถดำ
มิได้กับภูคคโทพระภรรยา

เมื่อครั้งทองจอนจาเป็นดำหัด
ครั้งนททาเป็นกตโณ

เดิมพิโรธโกรธขงศรีมาตา

ข้าคนองชายพดายชมพด

กระหม่อมฉนพระพิจิตริบิดา

หยาบฆ่าทำทายไซ่พอด

กระหม่อมฉนเห็นผิดจริคชย

ถึงจึงใจว่าอชไวยคชงมนครยา

ก็เป็นกตนาตามิใครได้

อ้ายพ่อตลกดบได้ครดมบอ

ก็เขาใจเสี่ยวามังคกรวินชอน

จะถามก่อนมึงแก้ให้จงดี

ถ้าดบปลบกลบกตงจะเป็นผี

ถึงเพียงนฤยงกิดกบฏ

กรวามกรวามกัมน้าภาจนาอัย

โนมน้อมจิตศศุพระทรวงชรม

บับนบกนกรศทกเขตคชณท

ชัฉนทจายไวยโตมาทา

ข้าพระพุทธเจ้าไม่มุดำ

อินตจจาถอมนมาคไวย

กยงหาตธศคยให้เสี่ยไม

เพราะความแค้นจมนไวยนนเหตอทน

ทงดาทงคจนปบ

หนคนบไปภาญจนบุรี

ตงมาว่ากตบยักเอาอิม

มิได้มยงจิตศควบตา

พิเควระหัดหนาคตาตาเป็นผา

ครนบออกกตบว่าไมเชื่อใคร

ถ้าเด็กสับสนประสาทประกาศว่า
กรรมหม่อมฉันเหลือเกินแค้นเจ็บใจ
แต่หากมารดาจะมาขวางไว้
ต้องคนกับขุมพดจึงคิดค้น
ด้วยคาดว่าขอโดยคงไปรบ
ขอโดยตายหมายรับพระอาญา

ข้าพระพุทธเจ้าจะอาสา
อันวิชากล้าหาญชาญไชย
๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
จึงตรัสไปเสียไต่อาญาจนบุรี
ซึ่งมิ่งทำเป็นกระบวณทัฬห

ก็เห็นความจริงไม่ก็จริงใจ
หน้หันคั่นดเอาผู้ใหญ่
ว่าเดนมหนักเป็นถึงบิดา
ไม่ควรจะถ้าเด็กเบิดความ
ดชมเซอะเคอะครันทุกวันไป
นิมนถุณน้อยแต่เพียงน
เยี่ยอ้ายชนแผนแค้นคักดา
ด้วยมันถุกยาแปลแปดเปื้อน
มันถุกอวาวชามนเกรียงไกร

ว่าขอจากคุกมาจึงออกได้
จะใคร่พ้นเสียดแว่นหน
จึงจำใจเงื้องดอดดกตน
ผูกหุ่นครบพันแล้วยกมา
พอได้พบตมใจจึงไต่ฆ่า
ถ้าเบองหน้าเกิดคักมาทางใด
เอาขุมพดถุกยาถวายให้
กับขอโดยพอดเล่นกันเต็มที
พังเหตุใคร่ครวญถ้วนถัก
กุนเข้อมงมาแต่ไร
ก็หาจับผู้คนเช่นฆ่าไม่
อ้ายไวของอาจฮังกา
อาจใจของทองเป็นหนักหนา
คุณของมันมีมาเป็นเท่าไร
หาเกรงขามคักดถ้วนผู้ใหญ่ไม่
ข้างไม่ต้องกระจุกถุหน้าตา
นานไปไต่ไหนจะเป็นม้า
มิ่งอย่าเคื่องแค้นอ้ายหมั้นไฉน
หาเหมือนคักก่อนแต่ไรไม่
ที่ไหนมันจะคักซึ่งคุณยา

ตั้งตามมณฑลนครนายก
คิดให้ได้อีกคนทำมณฑลมา

ถ้าหากจับได้ไซ้คนคิด
ใครผิดก็ทำให้หน้าใจ

๑ ครานนเจ้าพยายายชุ่มพด
ขอเคชะพระองค์ผู้ทรงธรรม
ขอพระราชทานพระยานไป
จะให้ได้อีกคนทำมณฑลมา

๑ ครานนพระองค์ทรงธรรม
จะได้ใครไปเป็นสักขีพระยาน
จะต้องให้เป็นกตางหวางพนของ
เองออกไปให้อายายช่าท

๑ ครานนพระหมื่นศรีพยายายชุ่มพด
รับสั่งแต่อกวายบังคมตา
ก็คิดกันจัดแจงแต่งตน
ทำทเชกชะวามายู่ไทย
นงยกพอปลกตงถึงเขา
เห็นบกฤชดตทชะวา
ล้อคนชนตริงแนนเพียงขอค้อก
ไม่เพยนเพ็คชะกชะวามตาย

จงทำให้เห็นเที่ยงกันค้อหน้า
รปรอยให้รู้ว่าอยู่แห่งไร

ความก็จะปรากฏหมดสิ่งได้ย
มิให้เบ็นดินใหม่พิเนยกน ฯ
ฟังยุบตุดไปมิได้พรัน

กระหุ่มมณันขอรับไปจับมา
พอเป็นสักขีไว้ให้แนนหน้า
ทงรปรอยนำมาไม่ช้าการ ฯ

๑ อายนถกจนควรเป็นทวาร
ด้องไว้ไชยชาญนตาดัด
ดทำนองเหมาระดจมนศรี
ช่วยจับอายคนค้อมวชา ฯ

ด้องคนประณมกมเกศา
กตบมาเคหาด้วยทันใด

ด้องคนเป็นแขกน้อยใหญ่
ล้อคได้ล้นับเพลาดูเพราะตา
เจียรบาดคาคดเข้ารวมหนักหนา

๑ เลือล้อมกายาอินทขน
๑ ศรีชะพอกพนถามาทงค
๑ บ่าวไพร่ตามพรสะพรังมา

เงรจวเยมหน้ามาเห็นแซก
 เปิดประตูรับแซกชนกภู
 ๑) ด้องแรกเข้าไปนั่งในหัวเธร
 เธรชวาคว่ากไม่รักค่า
 แซกจว่าจนชนบใหม่
 เป็นของแซกแปลกมาในตำเก้า
 ถ้าใครเจ็บไข้ไม่สบาย
 เธรว่าอย่าพูดให้เข้าซี
 ด้องแรกขยบจับคั่งก้า
 ดูปคนตะจำหัดมทำยมเมา
 ด้องแซกจ่าช่างโนนนได้นำ
 กจะขอดองรดหมตหรือยัง
 ด้องแรกก็ยดก้นชาตั้ง
 แดบคอบเป็นจะตายหงายหน้าไป
 ด้องแรกรีบคั่งก้าเอามาไว้
 เธรชวาคแดพั่งเขมั่งตา
 จุดไฟได้คุดเตียงตั้งเผดาะ
 ดุกชนวุ่นวายนาตายพร
 ด้องแซกบอกจว่าอนต
 เปรยวเปรยวหวานหวานนาตาตยา

เอาอิฐปาหมาแตกไปจากที่
 จนนได้กินอินตะมาดำ ๆ
 ยกของประเคนจว่ามะหะหรั่ว
 จะเอารำมาให้กไม่เอา
 ฉันทหาของมาให้ชรวตาเจ้า
 ได้ยินเขาใจทยกนว่าทันด
 มาหารักษาหายไม่เป็นผี
 เอ็งมีอะโรมาให้เรา
 จ้าหัดมยดก้นชาไฟจุดเข้า
 เธรเฒ่าจว่าอะโรช่างในคิง
 เธรชวาคจว่ามันทำเป็นชั่ง
 หีบไฟเกกงมาทันไต
 เทรชกคอกกไม่ทนได้
 กูไม่เอาแล้วอย่าสั่งมา
 เขาถต้องผืนตั้งให้หอดระระว่า
 ร้องจว่านั้นอะโรมาให้กู
 เตยปากเจาะเจาะจว่าชมอยู่
 แดคนั้นให้อะโรจว่า
 แกเขมเมอตะกหุดวงคาธา
 เขาโศคว่าคักดงตั้งเข้าไป

เกรงขาดคิมเข็อกเส็อกโฮมา

ตั้งมาได้เข้าเฝ้าสุดใจ

ต้องแสร้งวันเหต้อาเฮสั่งให้

เวียนหัวใจหายหน้าตาพร

จับตุงกามาซึกเข่าอ๊กท

หีบมถักคำหามากตากถนถน

เงรจ่าเหมายจะตายโง

นั่งดงเจรจาดูกตาชั้น

ต้องแสร้งรวดเสื่ออยู่เฮฮา

กัจาไตหวดะมานเมื่อรวญรอน

ถอไม้คนตะอนยันทง่า

โป่งมวง โป่งครุ่มเป็นกลุ่มพร

กขอมใจอ้ายแสบตกลาษา

แต่กมาอยู่ในเมืองไทย

มั่งเจบไซเป็นโรหรืออ้ายหน

ทวงนอกกักไตทางในกต

๑ แรกจาชภาพเจานมาหา

ทงพอมแม่เสียมเมยไทย

อยู่ด้วยกันไม่ทนจะถึงปี

แม่ยายพ่อตาพาโลเอา

อ๊กตั้งห้าหกโอหาพอไม่

ในขวดนั้นอะไรเอามาตุ

ถูกเข้าไปเต็มจอกถมออกหู

แต่ดูหงศาเป็นปลาฉาว

มอปลัดฝาดมออย่างงาน

ทะยานเหยียบเงรจ่อวาร์บกัน

เกรงว่ากนายโรงถ้อพระขรรค์

ทศกรรฐ์ถักนางอุทุมพร

เกรงขาดขกษาท่าแฉงศร

จะเป็น โชนหรือละครกัไม่ร

ร้องอืดดกตกทากเห็นอยู่

ชายพอกวนนั้นตั้งใจ

รจกหาของตั้งมาให้

ยังไม่ได้ให้หวานมันเหมือนอนัน

จึงได้มาหากถกถน

บอกไปอย่าได้มีความเกรงใจ ๑

ด้วยวันรทหนักหนาไม่ทนได้

ให้เงินหมกนสินตำเภา

มันกตบได้รุ่มตเอาอ๊กเจ้า

อเมยก็พลอยเขาไปด้วยกัน

รมคำว่าย้ายแขกหัวกระดา
 เขาเรือนไม่ได้โตตรน
 จึงชวนกันมาหาหลวงปู่
 ให้กตบ โอนอ่อนเหมือนก้นใคร
 ทำกฎเกาห้องทองกระดาน
 ตั้งเพดตั้งเขาทงเขาปลา
 ๑ เกรซวาดหัวรออ้อเท่านั้น
 ได้ปากหน้าว่าวอนอย่าร้อนรน
 กให้ โกรชกันไปได้แปดมี
 จมื่นไวยด้รยฟ้าศรีมาดา
 กทำให้เขียนคี่ศรีมาดา
 ด้รยฟ้าดำราญบานใจ
 เณรจิวไดยินกคักใจ
 จวนเพดนิมนตณเขาปลา
 เกรซวาดควาควาย้ายหมา
 เพดผอกมาบอกกุกทำไม
 ๑ ครานชมพตคนชระยัน
 พยักหน้าบอกรไพรให้เป็นที่
 บ้างฉวยได้ไมค่อนกอนอิฐ
 เรื่อหวาคควาคอมันให้ทน

ย้ายนอกคำธนามากำบัน
 ทกวนนแค้นยากลำบากใจ
 เอ็นตณด้วยช่วยแก้ไซ
 ได้แต่เงินทองจะคงงมา
 เฝื่องผ่านอกชานให้แน่นหนา
 ถวายคุดเป็นข้าทงด้องคน ๗
 มนราวคบขพันของกุดถัน
 แกจกนด้เดี่ยวแรงมา
 ถ้าไมกตบคินค้แต่จิงว่า
 ทำไมทันพริบตาก็เป็นไป
 ทงประศึรีย้อก้ทงใจไหล
 กับย้ายไวยเป็นด้ชทุกเวลา
 ทำไถดร้องเคื่อนหลวงตาธา
 พุดจาอินเกดอณให้เชอนไป
 ด้อดปากมาว่ากับผู้ใหญ่
 ใต้หัวมิ่งไปในกุก ๗
 เห็นถวนถด้ารพทงหัวผ
 บ้างกรฐนกุกไปพร้อมกัน
 กระโถดผดบัจบผิตสะมัดหัน
 บ้างยถนประศุกรเข้าไป

เกรเมาเหล็ดอกำถงตงนังวาก
 พวกไพร่พวังพวกรุกเข้าไป
 เกรขवादถกถของร้องตาปล้น
 จับเกรณเรได้ไม่รงวอ
 เกรถุกถุกคอกแล้ววตศอก
 ชุมพลชักถามเนือความพลัน
 ทำพระไวยอย่างไรง่วงบอกมา
 เกรขवादตาแดงดังแสงไฟ
 ชุมพลโกรธหนักชกกระบี่
 เลือดไหลปรปวีรดังมา
 ถึงน้ำชาวัดพระยาแมน
 พวกรูปศรีมาตากับพระไวย
 พบทนายจัดใจว่าอ้ายถ้อย
 อีรูบ่หนักนุ่งแดงแดงทงคุด
 คุณมาบ้านพระไวยมิได้ช้า
 โหงพรายบอกนายแต่เบาเบา
 ได้รูปพระไวยกับสร้อยฟ้า
 ชุมพลท่านย่ำพริ้มหน้ากัน
 อีเมยรับเห็นจับรูปรอยได้
 หุดากตบกดอกบอกศรีมาตา

ข้าปากไม่อ่านอาคมได้
 รวยให้ถั่งของทูปตะครูปคอ
 เขาเหล้าให้กินข้มเหงพ้อ
 เขาเชือกปอผูกมัดมัดด้วยกัน
 หายใจไม่ออกจนควัดัน
 มึงฝังรูปเดรยยันคไ่ว่แห่งใด
 มึงเคินหน้าหน้าขุดมาให้ได้
 ร้องว่าจะทำไมกไม่พา
 พันถงตรงที่หว่างแฉกหน้า
 ขวิดคาเจ็บช้ำก้นาไป
 ขุดถงตักแขนก็พอได้
 หนามไหนด้ายบดะพรังไปทงคุด
 เขากันอีรูค้อยกระดาหัว
 หัวเหี้ยนว่นกระไรไซ้ชเค้า
 ไทนรูปรอยสร้อยฟ้าพระไวยเล่า
 ให้ชดเข้าตรงใต้หินนอนพลัน
 หินหน้าอกคอกถงอยู่ทนน
 พระไวยหนักเห็นอยู่เต็มตา
 ตเนอตใจหอรว่า
 นายชาเขาได้ทงรูปรอย

สร้อยฟ้าตระหนกตกดิน

หลบเข้าเคหานัยตาปรอย

ชื่อใหม่ปลดอบจ่าอย่ากลัวแม่

ยังหลกเตียงเตียงมันไต่มามากมาย

๑ ครานนทของประศรีผู้เป็นยา

หมดมนทนต้นร่ายหายคามว

ทศอสร้อยฟ้าออกมา

ทำรูปทำรอยนอยเมื่อไร

จนพอถูจะไม่ได้คู่

มันทำศรีมาตาจนหน้ามาน

พระโงยห้ามคุณย่าอย่าเพ้อก่อน

เนือความข่างหน้าจะวากัน

พระกาญจนบุรีหัวรออ้อพระโงย

จนรู้แน่ในระบบแยบคาย

๑ พระหมื่นศรีฟังไปไม่ได้การ

ก็ตาไปโดยค่องจนจวนเจตา

พยเพธาพลบค่ำย่ำตง

แจ้งข้อความเต่าให้เข้าใจ

สร้อยฟ้าให้ทำเขาพระโงย

ควันจะทูลมิดรจนนเวตา

เห็นไต่รูปเดชะยนต์ท่าหน้ามอย

เกรงอัยชาติข้ามันพาศาย

ไม่ยกยอมแพ้มันง่ายง่าย

เบียงบ้ายบาทมนให้พันคว ๗

เดือมคายนคนชาก่อขยงชว

แกดกขิ้นเต็นรวทรมหรบไป

อิดาวกาดไม่เตียงได้

ให้ออโวยหงงมออกชมชาน

อชชมพดกหนีไปจากบ้าน

กจะเตียงกระบาตไม่ไ่ว่มัน

จะอ้อมคดอ้นเขาโยนน

ผิดจริงแล้วจะพันเสี้ยให้ตาย

มันข่างหลงนี้กระไรน่าใจหาย

ยังล่อดล้ายจะส่งจนแม่สร้อยฟ้า ๗

มันจะเกิดรำคาญขิ้นค่อหน้า

บ่าวข้ามันมีตเกรเณรไป

เอาส่งไว้ที่ทิมตำรวจใหญ่

รับสั่งใช้ให้เราไปจับมา

รูปรอยก็ได้มาหนักหนา

หมายมาส่งฝากตำรวจไว้ ๗

๑ คราน^๒นนายเวรพระตำรวจ
เอา^๒ไซ้^๒รวน^๒ชื่อ^๒คาม^๒ท^๒น^๒โค
จำ^๒ครบ^๒ห้า^๒ประ^๒การ^๒แต่^๒ว^๒ถ^๒าม^๒แห^๒ง
ตำ^๒รวจ^๒ฟัง^๒นาย^๒ว่า^๒ไม่^๒ร^๒ว^๒ร^๒อ

๑ คราน^๒น^๒ผ^๒าย^๒วา^๒เจ้า^๒เน^๒ร^๒จ^๒ว^๒
เขา^๒จำ^๒ห้า^๒ประ^๒การ^๒ว่า^๒คา^๒ญ^๒ใจ
นำ^๒คา^๒ด^๒ก^๒น^๒ชา^๒ปา^๒เข้า^๒ไป
เม^๒า^๒เป^๒ร^๒อะ^๒พ^๒ด^๒เ^๒อะ^๒ไม่^๒แ^๒ด^๒
อ^๒ว^๒ด^๒ด^๒ม^๒อ^๒ก^๒เขา^๒ว่า^๒เจ้า^๒เ^๒น^๒ห^๒
เขา^๒เ^๒ย^๒เ^๒น^๒แ^๒ค^๒ว^๒ช^๒ร^๒ว^๒เม^๒ื่อ^๒ไร
เ^๒ร^๒ช^๒ว^๒า^๒ด^๒เ^๒า^๒เ^๒า^๒เ^๒ระ^๒เ^๒ว^๒ะ^๒ป^๒า^๒ก
ก^๒ุ^๒เม^๒า^๒น^๒า^๒คา^๒ด^๒ส^๒ม^๒เ^๒ย^๒ง^๒ฝ^๒าย

๑ คร^๒น^๒ด^๒ง^๒เว^๒ล^๒า^๒ด^๒ก^๒ำ^๒ค^๒ค^๒
เ^๒ร^๒ช^๒ว^๒า^๒ด^๒ร^๒ำ^๒ฟ^๒ิง^๒ด^๒ง^๒ค^๒ณ^๒ค^๒ร^๒
โ^๒ม^๒อ^๒ำ^๒น^๒ค^๒า^๒ก^๒า^๒ม^๒ห^๒า^๒ส^๒ะ^๒ก^๒ด
พ^๒ิ^๒เ^๒ว^๒ระ^๒ห^๒ี^๒ไ^๒ค^๒ร^๒ค^๒ร^๒ว^๒ญ^๒ค^๒ุ^๒ร^๒า^๒ห^๒จ^๒ร
ก^๒บ^๒น^๒ค^๒า^๒ด^๒ช^๒อ^๒ค^๒ำ^๒ว^๒พ^๒ค^๒ร^๒
แ^๒ด^๒ว^๒ะ^๒เ^๒า^๒ะ^๒ไซ้^๒ก^๒ุ^๒ญ^๒แ^๒เป^๒ร^๒ป^๒ร^๒ว^๒น
จ^๒ิง^๒เ^๒ก^๒ป^๒น^๒พ^๒ด^๒ด^๒ว^๒ร^๒ม^๒น^๒
ย^๒อ^๒ง^๒เ^๒ย^๒ย^๒บ^๒เ^๒ร^๒ย^๒บ^๒ก^๒ร^๒ิ^๒บ^๒ไป^๒ค^๒า^๒ม^๒ก^๒ัน

เ^๒ว^๒ร^๒ว^๒ด^๒ด^๒ง^๒ผู้^๒ค^๒น^๒ห^๒า^๒ห^๒ำ^๒ไม่
ป^๒ร^๒ะ^๒ท^๒ก^๒เ^๒ร^๒เ^๒น^๒ร^๒ได้^๒ไ^๒ว^๒เ^๒ย^๒ง^๒ค^๒อ
ก^๒ว^๒า^๒จะ^๒แ^๒ง^๒อ^๒ย^๒ำ^๒ไ^๒ว^๒เ^๒ย^๒ง^๒ไ^๒้^๒พ^๒้อ
ก^๒้อ^๒ไ^๒ฟ^๒เ^๒ค^๒ด^๒ะ^๒เ^๒ย^๒ง^๒เ^๒ย^๒ง^๒อ^๒ิง^๒ไป
ห^๒น^๒ำ^๒ห^๒ว^๒เ^๒ว^๒ด^๒ว^๒ม^๒ไ^๒ค^๒ร^๒ได้
บ^๒ัน^๒ไป^๒ก^๒ุ^๒ห^๒ำ^๒ม^๒ไม่^๒ฟ^๒ัง^๒ก^๒
ส^๒ม^๒ค^๒ะ^๒เน^๒ม^๒ัน^๒ได้^๒เ^๒า^๒ก^๒บ^๒ห^๒
ก^๒ว^๒า^๒ถ^๒บ^๒ด^๒ำ^๒ก^๒อ^๒ง^๒ไป
ทำ^๒ไ^๒ด^๒เ^๒ฟ^๒ัง^๒เ^๒ย^๒เ^๒น^๒เ^๒น^๒ไม่^๒เ^๒ว^๒
ก^๒จะ^๒เ^๒ย^๒เ^๒ย^๒ไ^๒บ^๒ไป^๒พ^๒ด^๒อ^๒ย^๒ค^๒า^๒ย
ด^๒ำ^๒บ^๒าก^๒เข้า^๒ไม่^๒ไ^๒ด^๒เ^๒ย^๒น^๒บ^๒ห^๒าย
ถ^๒ำ^๒ด^๒แ^๒ด^๒ว^๒อ^๒ย^๒ำ^๒ห^๒มา^๒ย^๒จะ^๒ไ^๒ค^๒ก^๒ ๗
เ^๒ย^๒บ^๒ด^๒ัง^๒ด^๒เ^๒ง^๒ไ^๒ค^๒ร^๒บ^๒ห^๒ร^๒อ^๒ย^๒
ร^๒ะ^๒ง^๒บ^๒จ^๒ิ^๒ค^๒ด^๒ด^๒ง^๒ส^๒ั^๒ให้^๒เ^๒น^๒น^๒
ผู้^๒ค^๒น^๒ห^๒ด^๒บ^๒ห^๒ม^๒ค^๒ด^๒ัง^๒ไม่^๒ท^๒อ^๒น
ป^๒ด^๒อ^๒ค^๒เป^๒เ^๒ด^๒ะ^๒เ^๒ะ^๒เ^๒า^๒ะ^๒ก^๒ด^๒อ^๒น^๒อ^๒น^๒ไซ้^๒ร^๒ว^๒น
ห^๒ล^๒ด^๒พ^๒ด^๒จ^๒าก^๒ที่^๒ต^๒ง^๒ถ^๒ก^๒ว^๒น
ค^๒ร^๒ว^๒น^๒เ^๒น^๒ร^๒จ^๒ิ^๒ว^๒ง^๒ด^๒ง^๒ด^๒บ^๒พ^๒ถ^๒ัน
เ^๒เ^๒น^๒เ^๒น^๒ร^๒เ^๒ว^๒ร^๒น^๒อ^๒น^๒เ^๒ท^๒น^๒อ^๒ย^๒ท^๒น^๒
ด^๒อ^๒ง^๒ห^๒น^๒ด^๒ัน^๒ค^๒น^๒ป^๒ระ^๒ค^๒ไป

จะเป็นคนค้นห็นไปพบก
ดงนาเป็นจรเข้ยาวเวไป

๑ ครนพวยพุ่งรังสว่างด่างพด้น
เห็นเถรเถรอนนงทงสองรา
เขาค้นออกกุดมัยงคุดม โปง
มือฉวยได้หว่ายบายตงไป
เถระตั้งข้างซ้ายเขาตามง
นังตงเต็กผ้าเห็นหน้ากตวั
พร้อมทงนายเจรวปัดคเวร
ต่างคนคกใจไปพรงพร

๑ จะกล่าวถึงพระของคณู ทรงภพ
ชำระธรรมธรรมพระคงคา
เข้าเผ่านอบน้อมอยู่พร้อมหน้า
คาศดาในหน้าพระตานไชย

๑ ครานพจมันศรัเถารักษราช
ขอเดชะพระองค์ทรงขรณ
ได้คัวเถรชวาตเถรจันน
เถรชวาตมออกว่าสร้อยฟ้าไซ้
ขุดรูปมั่งไว้ ได้สองแห่ง
จะกราบทูลอนุสันตพิณเวตา

นึกวิตกกตวัเขาจะจับได้
เถรนนให้เบ็นตูกเกาะหลังมา ๑
ผคมคินจับขนขนต่างหน้า
เสี่ยข้าตูกขนบางเบ็นไร
ข้ายตาย โหงมึงจะนอนไปถึงไหน
ข้างทนต์ไ่ม่พตักกระตักคัว
เซะอย่างไรนอนขิงขิงคุดมหัว
ร้องบอกกันทัวให้มาตดู

เห็นเถรเถรอนหงายตายกตงขย
รำเรียนให้รู้ ทงศาตา ๑
ครนรุงสว่างด่างจมทุกทศศา
เดัดจออกข้างหน้าคัวด้วยทนต์
ทุกกระทรวงเส่นทงน้อยใหญ่
ดำรามุราชฤไทยพระภุม ๑
อภิชาติทุดคความไปตามท
เมือฉานนักระหม่อมฉนัชมพตไป
รูปรอยเดชยันตักจับได้
ได้ทำเอาพระโดยจิงจับมา
ตกแต่งเดชยันตได้หนักหนา
จิงปรักษากันตั้งตำรวจใน ๑

วาตงเถรเถรนทกณใจตาย
รับสั่งให้หาอย่าได้นาน

๑) สร้อยฟ้าได้ฟังคำวจนใน
รับมตตผ้าพดณในทันที

คำวจนในหน้าหน้ามาจากบ้าน

ผู้คนเห็นหน้าพากันดี

พระหมื่นศรีจึงพาสร้อยฟ้าเฝ้า

พระโองการให้หาสร้อยฟ้า

๑) ครานนพระองค์มทรวงเศร

จึงมีเสนาทประภาษมา

กุกุขบเตียงมึงถึงขนาด

ทำเล่นให้เด็กหลดชอนขบขี้

ไปดอบคบเถรเถรจนถึงวัด

ฝั่งรูปฝั่งรอยน้อยเมื่อไร

ซุดได้จับในใต้ถุนมึง

ได้ใบรอกัดคายแฉ้วผูกพัน

ส่วนรูปป้อศรีมาดากับข้ายโวย

ฝั่งกับฝั่งป่าช้าตูกักตัว

โบายศศรีมาดาพลายชมพุด

ให้เขาคิดพ้องพ้องพาน

ประเดยวณวันววยย้อยอดหม่าน

เชิญท่านไวไวไปเดยวณ

เว้ารอนอกใจตั้งไฟ

มานอใหม่ไปกบฏ

ตณดานเร่งรัดไม่หยุดอยู่

มาถึงผู้รับสั่งนั่งไหวพุดน

กมเกตุาทดไปทันโดน

บคณมาขอพินทพระบาท

ทอดพระเนตรเห็นกชงนาหมา

ไฉนอสร้อยฟ้าจึงกาด

ทงส์กุดรชชาติกตั้งศรี

มึงโตถ้ประเวณนเหลื่อใจ

ดำรพศรเดชยนต์เขาจับได้

เขาเอามาให้อยู่ครบครัน

บนรูปขม่งกอดกนมน

ให้ส้มครรักกันแต่ข้างตัว

เขาหนามโหนได้แต่คั่นคตอดหัว

จนข้ายผัวส้มมออกชมชาน

หนัตนชนชุกไปจากบ้าน

เป็นเหตุการเพรารมึงทำมตทิน

จึงเกิดศึกชกษัตริย์มาทรง
 ชนชนวนววยทงแผ่นดิน
 ช้ายแผนกับตูกชายพดายชมพด
 เขาช้ายไวยแตกทัพยบเย็นมา
 ค้อหาช้ายพอดกมาชกถาม
 กุให้เขาจับได้โศคนตี
 ให้เถรเถรทมนำไปนำจับ
 แต่มงทำชายนกบมา

๑ ตรีชยพาไคพวงรับตั้งถาม
 เถรเถรตั้งชวไมมีใคร
 ขอเดชะวิชาแต่ละของบาท
 ทรงชรรมมหนักไพบถย
 ความต้อยทำเป็นเช่นนนไม่
 เดิมชมพดคนนกบศรีมาดา
 หม่อมฉนรเหตุตชมพดหัน
 ว่าเขาฆ่าผิดไคพระไวยฉน
 ฝ่ายพระกาญจนบรมทศคค
 เข้ามาคำทอเป็นเท่าไร
 กระทบอ้อมฉนก็ทว่าให้ทำ
 ทำนก็ตั้งกระจกยกตเงา

ผู้คนแตกหนีไปทกถน
 ช้ายไวยปมจะตั้งถงชวา
 ได้ประจัญโรมรันพันฆ่า
 ต้าเหตุกพงรเมชฉาน
 มนบอกความจริงรเบณถนถ
 หอฉิ่งพรายกได้มา
 ได้ตำหรับปรอยเป็นหนักหนา
 อธิรชยพามงบอกแต่จริงไป ๆ
 ไคร่ครวญช้อความหาคร้ามไม่
 คิดได้แต่ประณมบังคมทูล
 ของคหวิรภษราชชนเรนทรสุร
 จะขอทูลตามจริงทุกตั้งมา
 เขาชวณกันเศกได้มตำว่า
 ตอบรักคบหาเป็นชกน
 ไปบอกท่านกาญจนบริแกตงเด็กดรร
 ให้ตั้งศรีมาดาว่าฉนไป
 ปดงจิตคเชชอตุกจึงตั้งไคย
 ว่าจะจับให้ได้ให้เขา
 ชอบฉิตจะมีตงาไคไคเด้า
 ว่าเห็นรูปชัพเจ้ากับพระไวย

ท่านยามาคือว่าไม่เห็น
 กระทบเท้า โฝงฝางวางกลับไป
 ให้พ่อแผนไปรบก็สู้บเพลง
 ตแต่ไพร่พลแตกวันมา
 ครั้นโปรดให้พระไวยออกไปรบ
 จะฆ่าพันพระไวยให้ม้วยมรณ
 ทำอุบายถ่ายเททุกอย่างไร
 แล้วมาแก้ความผิดไม่คิดกตัญญู
 พระหมื่นศรีผูกกับเป็นพ่อเกิดอ
 หารอยเอาหัวฉกบ่าฆ่า
 ครั้นจะลอบเถรเถรให้เห็นจริง
 เห็นเป็นดาวซางป่าปากันทูล
 ๑ ครานหมื่นมเด็จพระพันวษา
 ช่างประจบคนปลายขยายตาม
 มีเสี้ยมเป็นตลกพระยาธาด
 ยกโทษใจทักจับได้จับใจ
 แด่พันผู้ใหญ่เคยใช้สอย
 เพราะเหตุไม่มีสักขพระยาน
 จะให้หมื่นรบว่าจริงยังยากนัก
 มาจับช่างหางผิดอย่างไร

ก็กลับคืนเช่นเขยงเอาผู้ใหญ่
 นิดให้พ่ายชมพลยกทัพมา
 พ่อตูกักตนเองไม่เช่นฆ่า
 แกลงทำมารยาว่าศึกมอญ
 ช่วยกันตีกระทบจนแตกก่อน
 หนึ่งนบูกซุกซ่อนจึงรอดตัว
 แปลงเป็นมอญใหม่มีไซ่ซิว
 ไปจับเถรเถรขจรที่ไหนมา
 จึงทูลฆ่าส่านำเสนอให้หนักหนา
 กับเถรขจรตเรียนมาเข้ากราบทูล
 ว่าดมหายตายกตัญญูเป็นเสี้ยมค้ำนัย
 ขอทรงพระอนุชในทางความ
 ตรัสว่าอัสร้อยพำจางข้างาม
 เหมือนตากหนามระจุกทุกช่องไป
 เห็นบแนมเกมกต่างเอาจนได้
 ตัดใจทั้งตำรวจครระธากา
 ช่างตะบอยท้วงตึงเอาจริงจ้าน
 จึงว่าชานแกเถรวเดยวอดไป
 จะฆ่าซุกข้างเดียวก็ไม่ได้
 มันจึงว่าได้ทุกสิ่งอัน

ต้องให้แพทานบนจนพระยาน
ต้องเรียกศัรมาตามาว่ากัน
เหวียดำววจจรบออกไปหา
ครนไต่ตอศัรมาตามาทันโต

๑๐ ครานนพระองค์ดำวรังโลก

ถามศัรมาตาพดนมัทนนาน
ว่าทำชกบอายพตายชมพด
เป็นสาเหตุเรองราวทดาวอชิง
เนอความชอชกบไม่ว่า

จะส่มคำมันหาฤว่าไร

๑๑ นางศัรมาตากวามทุดไป

เมื่อชมพดคั้นไปหาบิดา
ใครหอนจะสอนชิ่งเด็กได้
ข้างดาวเคยทำบังฤจ้อย่างนี้
แถดงเอาความร้ายมาบ้ายเขา
ถ้าจริงแถวเดียงไฉ่ชายมาทา
จะนึ่งไฉ่ใครเดียงจะเด็งเห็น

ขอให้หมคมตถนสันไภย

๑๒ ครานนพระองค์คณทรวงศ์กิติ

ทรวงฟังคำทุดเป็นมุตมา

จึงจะว่าชานไต่แมน่มน
ให้เหวฉวอถยชวมชางผู้โต
เรียกอศัรมาตามาให้ได้

ก็เขาไปบงคมกมกรามกราน ๗

ชะโรงกตริศคตอยมฉาน

อศัรร้อยพาวาชานกดาวโทษมิ่ง

อศัรร้อยพารกตมิ่ง โกรชชง

จนถิงจะฆ่าอายหมนไฉ่โดย

ททาชูฮูหาเป็นชอใหญ่

จริงฤหาไมให้วามา ๗

จะจริงหามิได้พระเจ้าช่า

ยงเด็กนกรชณษาเพียงเจตม

มาได้ไคเดเจรจาหนาบตดี

สอนเด็กให้กาดตั้งเจรจา

ทศวเจ้าชอเองดีไม่ว่า

ควรไปรดให้ช่าให้บรวโดย

ทงผวเตากจะเป็นที่ส่งไฉ่ย

ชอค้อยได้พระบาท ๗

เป็นบนบักหัดกโลกนาถา ๗

จึงศรวิสปรักษาไปฉับพดน

ดูก่อนเจ้าพระยาเสนามาศ
กัณฐิกาแก่เกยวเดยวตตพณ

ความใคร่ไม่ชังพระยา

จะพิจารณาว่าฉันใด

๑ ครานนชาเฝ้าเจ้าพระยา

ขอเดชะพระองค์มัทรงธรรม

เมฆครกความขุ่นข้างบังอาใจ

เป็นเหตุกลางไพรในพนา

ทั้งสองฝ่ายมีคำถ้านวนพุด

จึงดำนากวายนภพตายงาม

๑ ครานนพระองค์มัทรงภพ

พระจึงถามศรีมาตาไม่ช้า

จะต้องหาความจริงด้วยสิ่งสัตย์

ก็เห็นแต่ทหน้ากบไฟ

๑ ครานนนารศรีมาตา

ข้าแต่พระองค์ดำรง

แมนแพกขวางนางสร้อยฟ้า

ทำชั่วแล้วควรจะอยู่โย

๑ ครานนพระองค์ได้ทรงฟัง

โดยนฤไฉนสร้อยฟ้า

กุงเรื่องอุปถาคเป็นความขุ่น

กฏหมายกัณฐนเป็นอย่างไร

ตระตการเอาจริงยังไม่ได้

ที่จะให้เห็นจริงทุกสิ่งอัน ๑

ปรักษากันแล้วทุกทนต์นั้น

อันช้วนอยู่ได้พระบาท

พาพระหมั้นไฉนไปเช่นฆ่า

ก็ไม่มีใครมาจะรู้ความ

ได้ปรักษาให้พิศุจนรดองถาม

๑ ครนตามแต่จะทรงพระปราณี ๑

ฟังจบเกล้ามวตเป็นถวนถ

เขี่ยมงนจะว่าประการใด

ฤจะซัดว่าพิศุจนนไม่ได้

นั้นแต่จะให้เห็นจริงจิง ๑

กัมกรบาทมาด้วยใจหวัง

หม่อมถนหวงตงจคตคตลยไฟ

จงประหารชัวให้คกไชย ๑

ขอลยไฟให้เห็นประจักษ์ตา

ทรงพระสรวตดังอยู่เริงว่า

อศรีมาตาชั้นรับจะดูไฟ

ถ้าจริงของมิ่งมิ่งจงสู้
มิ่งอยากมีหน้ายั่วว่าไร

๑ นางด้วร้อยฟ้าพึ่งพระโองการ
จะรับผิดคิดถั่วพระอาญา
ซึ่งว่าทำเด้นที่เด้นหัด

คบเถรเถรทำเอาพระไวย
๑ ทราบนพระของคณฺทรวงศักดิ์
ครันถ้องนางต่างทูลเป็นมุตมา
จึงสั่งให้ชดฺรรางหน้าทง
เถน๓เจ้าพนกงานการทงมวณ
พระตั้งเสด็จเสด็จขานข้างใน
ผู้คุมคุมคักความไปตามกัน
พวกคำรวจนงพิทกษรรักษา
ให้หนึ่งชาวห่มชาวทงต้องคน
ข้าตะใคร่พริกขิงทุกตั้งเสด็จ
ห่มขอเข้าห่มแกงแดเชิงกราน
วางไฟคำรวจก็เร่งชด
บ้างชนพื้นแบกหามมาตามกัน
บ้างถกเขม่นแบกงนควดสังก
ตักขนตักถนชนคินพถาง

เท็จแล้วบอกกจะผ่อนให้
จะสู้มันฤไม่ให้อวมา ๑

ตั้งทกตั้งทำนหัวพองตั้งของฉ่า
แข็งใจเงยหน้าขนทูลไป
มนครคิดจนผ่นนหดไหล

จะลุยไฟให้เห็นเป็นสัจจา ๑
ปิ่นปักหัดก โถกนาถา
พระผ่านฟ้าทรงฟังเห็นมิ่งควร
คำรวจในรับตั้งเป็นการค่อน
ถัดถวนเร่งรัดจคเจงพถัน

พวกขนนางต่างออกไปเป็นเหล่าหัดน
มาถถึงทิมตาบนั้นเขวมณฑล
มิให้ใครไปมาเดินดัดสัน
เครื่องมณฑลจัดวางอย่างบรรณ
ไก่อเปิดหมากมะพร้าวเข้าถาวร
จัดการเสด็จสันทุกตั้งอิน
บ้างตรวจตราขดตุดอยควดตั้ง
คินนหมอมแมมเขอนแกมคาง
บ้างข้าปากดาประหลดกหัดมผาง
ชดฺรวางแล้วเสด็จดำเร้วพถัน

ตอนที่ ๔๒ นางสวอยฟ้าศรีมาลาสุยไฟ

๑ จะกล่าวถึงพระจอมจักรพรรดิ

เนาในปราสาทแก้วแหวนพริน

ทรงราชพงกมเยจมนไวย

กุงจะต้อคงดูแลให้แน่นนอน

พรังพร้อมข้าเฝ้าเจ้าพระยา

พระกาญจนบุรุษมพดจมนไวย

๑ ฝ่ายว่าท่านย่าทองประศรี

ทุดอ่าวเจ้ากรรมทำจันทาด

งกเงินเดินมาตามถนน

ใจทกัณระเบงเซงแซมมา

ทงเจกจันแซกฝรั่งมงคา

ผู้คนด้นทตามถนามใน

พระองค์ทรงเห็นกัตรัสทก

เมื่อยังสาวโหดฝ้ายท่ายกตม

เมือกกระนมนเป็นชาหวองเก่า

คิดถึงอายชุนไกรให้เสียตาย

ครองสมบัติอยู่ชยามหาศอวรัย

พระกำหนดกรามกัมประณมกร

ไต่ส่งให้สุยไฟไว้นก่อน

เสด็จออกพระบัญชาด้วยทนต์

เสนาอำมาตย์ผู้น้อยใหญ่

ก็หมอบเฝ้าอยู่ในหน้าพระदान ๑

แจ้งคดีไกรชว่นอยู่ง่าน

แกลตณถานดงมันไต่รับไคตกลา

ผู้คนกถันเกดอเนนทกหนา

ไปไคเด้นเกิดหว่าเขาสุยไฟ

รูเขาต่างมาไม่เข้าไค

ทองประศรีเข้าไปกราบบังคม

มันแก้มตอบพันทักเป็นสองมม

หน้าส่งสารชานชมไปคดับคถ้าย

กุนกชนมาเล่ากัใจหาย

ต้องรับอาญาตายแต่ก่อนมา

แล้วพระองค์ทรงครีดีไปมัตตด
อย่าให้เขาตั้งไสยในวิญญา

ขุนแผนพระไวยพลตายชุมพล
ถ้าเมื่อนว่าข้าพเจ้าเข้าข้างใด
จะคงจกคโคให้ตรงจงแท้เที่ยง

ทั้งสร้อยฟ้าคีรีมาตาไม่อาธรรม

๑ พราหมณ์ตรวจบาตแผดที่เท้านาง
ให้หนึ่งข้างวางไฟทั้งสองคน

ตั้งเข้าคอกคอกไม้ให้สองนาง
บายศรีบคตพตกรรม

โอมองค์พระสยามภูวญาณ

พระจักรกฤษณฤทธิรงค์ทรงศักดิ์ดา

พระคเณศร์พระขันธกุมาร

โลกบาตบริหารทั้งสี่ทิศ

ทั้งเทวารักษากำภูณิศร

สี่เมืองทรงเมืองเรืองฤทธา

เชิญมารบกระยาตั้งเวย

ถ้าใครเท็จให้ไฟไหม้เป็นพิษ

แล้วให้สองนางคองธิษฐาน

ถ้าร่วมวธาชกับชุมพล

อ้ายแผนชุมพลหมั้นไวยหวา
ถ้าบาตเดี่ยวค่อน้ำอย่าเข้าใคร

ทั้งสามคนถ้าบาตถวายให้
ให้ตกนรกหมกไหม้ในโตกนค

ไม่ถ้าเขยงนกรายหมายมั่น

ทุกแล้วบังคมคัตตงบคคต

ทั้งสองข้างบริษัทธิไม่ขัดสน

พฤตมาจารย์อ่านมนตร์กนกกระทำ

พราหมณ์ทั้งสองข้างบขารำ

เสกชาตั้งเวยซึ่งเทวา

องค์บรมพรพหามานาตา

พระคงคาพระเพลิงถกิงฤทธิ

มีขวานทั้งพระพายกายสิทธิ์

ขอเชิญมาสถิตย์ที่คณา

ปฏิบัติบำรุงพระศาสนา

พระหุดกเมืองออยชยาวราฤทธิ

อย่าเข้าด้วยใจทกจำเลยอันคนผิด

จงประจักษ์ศักดิ์สิทธิ์แก่ตาคน

คีรีมาตาชพวนคอกไม้บัน

ขอให้เพลิงไหม้ถนจนพึงพอง

ถาควชาตคยชอคือสาม
 ขอเชิญเทวามาคู่ครอง
 เทวาทรงรักษาซึ่งความดีด้วย
 นางมิได้ครั้นคร้ามขามใจ
 ฝ่ายนางสร้อยพานหน้าดำ
 ไหลเอ้อเพื่อพอกย่นถน
 พอกพรหมณหวเระยาดหน้าชั้น
 ทองประศรีรังคำหน้ามอม
 นางสร้อยฟ้าจึงอริษฐานใหม่
 ทำให้พระโดยหลงใหลมัว
 ขอหนึ่งพลายชุมพลกับศรีมาตา
 ขอให้ไฟไหม้พองทั้งสองท้าว
 ๑๐ ขนแผนหมั้นโดยทองประศรี
 จตุตถคมภกรรมเมืองนงเหนือไป
 ฝูงคนยดเยียดเบียดเคียดเคียง
 เอะอะประทะดมตงจุมกัน
 ไขขวางนอกไม่เห็นเด่นเข้ามา
 ลูกกระจอมมอแมตคแม่พัว
 อ้ายเด็กชายชนมดมับนเป
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔
 ใฮยาดนเจยวอยาเหนยวอ

อย่าให้พิษอคคนนลกคอง
 ให้เหยียบย่องอย่างน้ำเย็นน้ำไป
 ถาวบคใหม่ด้วยด้วยเพลิงใหม่
 หน้าตาผองได้ตั้งบัวบาน
 ชูพานพิมพ์อริษฐาน
 เออผ่ต่างปรางควนมาช่วยคอม
 อริษฐานอย่างนั้นฤชาหม่อม
 อริษฐานดอมปอมให้เห็นคัว
 ถ้าข้าทำคุณไสยกับเถรชววิ
 ไปฝั่งรบสระหัดกับเถรตาว
 ไม่ทำชู้หาเหมือนชากถาว
 คิวสันตาขาวให้หนางใจ
 พลายชุมพลหนึ่งทรมรางใหญ่
 พอกคำวจนออกในกักรบครัน
 บ้างวัดเหวียงผดักกรันกันหุนหัน
 บ้างผดักไส้พัตจนคิวสันริว
 จนผู้เฝ้าฟังพุ่มชนกตุมหัว
 บ้างชบาจิกหัวชะงอกค
 อ้ายพวก โดนเส็ดเพดเห็นยวทางหน
 ตงหมอบมุกคุดคุดไม่เข้าไป

อมชญาเจ้าเขาเถรยบเยยบเขาชา

อมชญาคำคอกย้ายย้ายจัญไร

ตำรวจในรายรอมขอบสนาม

ผู้คนระพรงนงพรอมเพียง

จึงองค์สมเด็จพระพนวงษา

เรียกลัวยฟ้าศรีมาตามาไวไว

ฝ่ายว่าพระรัตนนางกำนัด

สถิตตามาตามข่มตมา

๑ ครานันต์ร้อยฟ้าศรีมาตา

เข้าคนละข้างหัววางไฟ

เขาโมกข์บัดพิศไฟให้ถ่านแดง

ศรีมาตาเพราะพรหมยมแย้มมา

ตถาคัดังราชเหมหงส์

นางมได้หวาดหวอนพรนฤไทย

เทวดารักษาด้วยความสัตย์

คองนางอย่างทิพจาว

๑ ลัวยฟ้ากระดากอยู่ปากวาง

ให้ครันคร้ามกตวไฟจะไหม้พอง

เหยียบไฟลงได้ต้องสวมก่าว

โจนจากวางไฟไม้ได้ซ้ำ

08/06/2565

ย้ายเจกรวงโฮยาดูกชนได้

จะตุเขาตุยไฟมาเบียดเคียง

คอยห้ามปรามมิให้ใครกั๊งเกียง

ตั้งตเตียงแซ่กันตงทันทิต

ครีตตั้งตงมาหาซ้ำไม้

ตุยไฟให้เห็นเป็นตัจจา

พากันเยยบพระเกตแดดหา

ดลัวยฟ้าศรีมาตาจะตุยไฟ

ไดยินครตั้งตงมาไม้ซ้ำได้

ถววยบังคมไปมิได้ซ้ำ

นางลัวยฟ้าแดงเป็นหนักหนา

บังคมแล้วโคตคตาเข้าวางไฟ

เขียงอย่างเหยียบตงหารอื่นไม้

ตุยมาตุยไปได้สามที่

พระพายชายพิศอยเรอयी

เตียงคนชมมีไปทงทอง

เปลวไฟร้อนนางย่นจตจ้อง

แข็งใจเยียงย่องชมชานมา

ควตันทาวทาวใหม่ตन्छา

ตั้งเตียงร้อนหวาจะขาดใจ

กุตั้งต่อนเท่าไรไม่ได้หู
 ช่างเยอหยังนี้กระไรกูไม่เคย
 เห็นภบยาเกิดศรัมาตาเอ๋ย
 มนทำเจ้ากบถดวงชวด
 ๑ ศรัมาตาฟังคำท้าวว่า
 เห็นตำราภาพลคคิตอาวรณ์
 เกิดอกกว่าวาดนามิเคยม้วย
 ไม่หมายเอาตอขบเรนแทนคุณ
 อย่างนี้กเดยว่าข้าพยามา
 นางตั้งอธิษฐานด้วยทนต์ไค
 ปรากฏาจะให้พ้นจากสังสาร
 จะช่วยตัดหัวให้พ้นมรณา
 ถึงหน้าพระทงกมิงคม
 จะควรมิควรประการใด
 บคนส์ร่อยฟ้าซึ่งต้องโทษ
 จะพามครพระโวยไปถวายปราณ
 กระหม่อมฉนมัจฉคคิตสังสาร
 ขอพระวราชทานโทษ โปรดสร้อยฟ้า
 ๑ ครานนจของคณเรนทร์สุวรรณ
 ไม่รูวามันจะมาพาดูกตาย

เอาคารมข่มกเดยอกเหวย
 มากอดเกยคันทว่าทนายปราณ
 เจ้าตะเดยเดยก็เห็นจะเป็นผี
 จงปราณนคกนอยในอุทร
 นำคาหตงให้ตด้วยใจอ่อน
 จะมันม่อนทตธุดตามบุญ
 กุศตั้งคงจะช่วยมาอดทนน
 จะเขาบุญช่วยกับชีวิตไว้
 อย่าประมาทภาวณาเอาใจได้
 ธอเดระเจ้าได้ทำบุญมา
 เอาทางพระนิพพานกายภาคหน้า
 นางตั้งตั้งจจาณด้วยทนต์ไค
 ประณมกรกราบทุดเหตุไร
 ชีวิตอยู่ได้บ้ทมาตย์
 รัชตั้งโปรดเกตาให้ไปประหาร
 ด้วยมีครภักประมาณเจ็ดเดือนมา
 จะคิตมารคาม้วยด้วยเช่นฆ่า
 กับบครที่ฆ่ามาได้รอดตาย
 ฟังศรัมาตาทุดพระไทยหาย
 เสื่อมคตายกัรวดงด้วยทรงขรรค์

พระกาญจนบุรีพระวอพลายชุมพล
 เสด็จจวนออกมาไม่ช้าก็
 ข้เมยรบวากับนางสร้อยฟ้า
 ศัรมาดาเคื่องข้องร้องคำไป
 ชาวบ้านวันคตาดต่างชมเชย
 ไม่ผูกกรรมฆ่าทูลขอสร้อยฟ้า
 ตางคนว่าตากแล้วทให้
 นางสร้อยฟ้าเจ็บเทาคชยเกายน
 เกาะหลังอโหมเข้าในห้อง
 ข้อยอยเกิดหนาจะตาเขื่อน
 ๑ ครนรุ่งเช้าสร้อยฟ้านารี
 กราบกรานขอประทานซึ่งโทษไทย
 งตโทษเกิดหนาจะตาแล้ว
 ได้ฟังบุญอุ้นอกจะดวงเวง
 ทงพอมแต่ฟังเมือตกไร
 หาไม่เขียงใหม่ทงพารา
 จนโปรดให้ตุกมาเคียงคู่
 เป็นกรรมหนหลังมาบังไว้
 จากเมืองพงพอพพะเห็นหน้า
 เขาคำว่าให้ออใจเย็น

ทงตำคนรับสั่งได้เก้
 ตามกันจรวตจากวงใน
 กตถึงคุณนายชಾಯาถมได้
 ทดข้อมอญจัญโรอย่าเจรจา
 แม่ศัรมาดาเข็ดตหนักหนา
 จะหาเหมือนแมนนยากครัน
 จะให้ตดทหวเดียบเสียดัน
 นงหน้าปากนมาถิงเรือน
 พิชไฟปวตพองรวงบั้นเปือน
 เขาของถองเกิดอนตองทงไว้
 เขาไปหาสาม่แต่วร้องไห้
 ตุกได้ท้าวได้คตเอง
 จะคตาคคตั่วห่างไกลไปเทิงเค็ง
 เจ้าประคุณค้มเกรงคตงมา
 พอกกราบทดแก้ไซให้หนักหนา
 ก้จะมาเป็นจณวิจณไป
 ดิงตตชอบกเอนคหวาว่าไม่
 จิงให้คตตตตตตตตต
 กตบคนภาราวจะหางเห็น
 แตนเขญบูกบ่าไปคตั่ว

เมื่อตมมาซักคนก็มากมาย
 ปากกว้างข้างเดียวก็มากถ้ว
 ไหนห้วยเหวเปลวปล่องต้องเตาะไป
 เมื่อตมมาบิดาให้ชี้ข้าง
 เข้าของใครจะต้องมาทาบถือ
 แดกตมจะระทมให้ตรมใจ
 จะต้องทนด่ามากครากตรา
 จะเป็นหญิงฤชายอย่างไรนั้น
 ก่ตมจะต้องนั่งบงร่วมไม้
 ต้องหนุนนอนนอนแนบพัสสุธา
 จะฟังแค่เหนืออกวิหคไทย
 ไหนจะคิดถึงตัวด้วยกลลวไทย
 นางยกเท้าผัวทุดหัวไว้
 ร้องให้ใจจะขาดตงเป็นจุน
 อันิจจาเวรกรรมจำวิบาก
 ถึงจะต้องตกด่ามากยากไว้
 พ่อเจ้าคเมยเดี่ยยังแด้ว
 ตงแดนมโตเห็นดั่งเช่นเคย
 ๑ ครานนพระไวยเจ้าพดายงาม
 กิดเด่นดั่งตำเมยเสี้ยนน้ำใจ

จะกตมเดี่ยวเปลี่ยวตายแล้วทุดหัว
 แดกร้ายควายวิคระนองทาง
 หนามไหนกรชฎอยู่รอบข้าง
 นี้จะต้องเดินทางด้วยเท้าไป
 ต้องซัดเซตั่วฤกข์ทองได้
 แด้นห้วงโยแต่ฤกข์ที่ในครรภ
 ๕ เข้าหัวกปริตมิตน
 จะตายเป็นไม้เห็นกนกกับบิดา
 ฟันไฟใครเคยจะช่วยหา
 ภวานากตวดีตัวที่ในไพร
 ๕ ษะนี้โดยหัวคิ้วของกองน้ำใหญ่
 ไหนจะเฝ้าเศว้าใจถึงพ่อคุณ
 ความอาไโดยคั่นอกให้หมกมุ่น
 จนตาขุ่นแดงเด็ดเป็นเด็ดไป
 เมียจะจากพ่อไปอย่างไรได้
 ถ้าอยู่ได้แล้วไม่จากพระคุณเลย
 พ่อทูลถระหม่อมแก้วของเมียเขย
 จนตมเดี่ยวตงตงหัวาโดย ๑
 ๕ ใดฟังความสะท่อนถอนใจใหญ่
 ๕ น้ำตาไหลร่บเซ็ดด้วยความตาย

08/06/2065

แข่งใจปดอบ โยนนางสร้อยฟ้า
อินทกษัตริย์มทวทุกหญิงชาย
เจ้ารักชายอย่าให้ครรรภอนทราย
อย่าตั่นก่อกอนใจให้หม่อมมัว

๑ นางสร้อยฟ้าได้ฟังคำพระไวย
คำพ่อสั่งอนตั้งต้นทงน
แต่หน้าใจอาไโดยด้วยความรัก
หน้าตาให้ถนของสองมือพาย
พ่อเจ้าประคณของเมียแก้ว
พออยู่ค้อยามซึ่งโรคา
ตาแล้วครวญคร่ำร่ำร้องให้
เจ้าประคณคุณยาได้ปราณ
ให้แม่ศรีมาตามาขอไว้

จะใคร่ขยับแทนคุณจนขอตาย
ค้อยอยู่เกิดใจบุญเจ้าประคณเฮย
เหมือนตายจากคุณยาจะตาไป

๑ ทงประศรีได้ฟังนางสร้อยฟ้า
กุก้อยพดอยรำคาญตั้งส่ารกรัน
ยิ่งว่ายังเป็นเงินยาแฝด
จนความตายจะตงจึงได้คิด

จงดับความโศกทำให้เหือดหาย
ยามเคราะห์ร้ายก็ตองยากลำบาก ตัว
ถ้าดับไปไม่ตายคงพบผัว
รักษาตัวไว้เกิดคงพบกัน ๆ

ค้อยกตายใจทั่วโยศโศกศัลย์
จะจำไว้ให้มันจนวันตาย
ยังหกกยงพรนยังชวญหาย
สยายผมตงเซ็ดกับบาทา

จะจากจนแล้วไม่เห็นหน้า
ให้ชนษาอายุพ่อพนม
เข้าไปกราบไหว้ทงประศรี
ชีวิตไม่ทงให้หลานตาย

หลานรักจึงไม่ม้วยฉิบหาย
ไม่เหมือนหมายรับสั่งให้ขบไป
ที่ไหนเถยจะได้กลับมาเมืองใต้
ทางไกลตายเป็นไม่เห็นกัน ๆ

หน้าตาให้ถนไว้ยอสุด
มิ่งหนหันทำไต่ข้างไม่คิด
ร้อยแปดปากคอไม่ต้อติด
เป็นสุดฤททททุกจะช่วยมิ่ง

ก้อยกับผัวจนตัวเฒ่า
มืกรแตกไปไม่พริ้วพริ้ว

๑ ด้ร้วยฟ้าประณมกัมกราบไหว

หุดานนชวจนตวงปมววยปราวณ
ยกรเขาเท่าขำชนทุดหัว
รชชมาตาโทษ โปรตคไทย

ไปกราบชนแผนผ้วนใจ
ดุกทำชวจนตัวจะมรณา
ดุกนังเงาเนาใด

เขาอิจฉาพยามาทมาเป็นเกณท์
ทงพอพตายชมพดจงอยด
ให้มส์ชตมปองชยามของมัว

๑ ฝ่ายว่าชนแผนพตายชมพด

เข่นคอยคตมพงคำ
จนเลองดตทงน่านะทานเมอง
ไม่พอกตอิมทงแผนคิน

จะผกเวรกันโยไปเกิดเจ้า
เหมือนทงดตอพดคตคตลงนรก
นางด้ร้วยฟ้าได้พงทงดองว่า
กราบชนแผนพด้นตัวด้ร้วย

ยาแฝดยาเมาไม่คิดถึง

เป็นมังกไม่ทำให้รำคาญ ฯ

คุณย่าหวังจะให้เป็นแก่นสาร
กรรมของหุดานเองแล้วจะโทษใคร
ตัวด้ร้วยรวิ้วรวิ้วร้องให้
กราบไหวย่าแล้วก็ดามา

คุณพ่อได้งัดโทษ โปรตเกศา
ให้มืคตเคือด้ร้วยชยามผกเวร

ชารามโกวชไปพงถ้อยคำเถร
กรรมเวรตูกส์ร้างมาด้รังตัว
วันนพจะตาพอทุดหัว
พชวแล้วจะตาไปคตามกรรม ฯ

ได้พงยุบตักบั้นพรว้า

มาทำกรรมได้ตอถกถวมตทิน
พงเฟองเขาคำหนคินคิน

ไม่ประคินวินชาอูตามก
อันควมเก่าเจ้าชยามได้วิคต
เรายกให้แล้วเจ้าชยามักตัว
ด้มควรแล้วเจ้าชยามพอทุดหัว
แล้วถานอ้งผัวมาทหน้าไต ฯ

๑ จึ่งเข้าในท้องศรมาตา
 ครงนมกรรมจะจำโกด
 แม่เจ้ามคฺคณทฺตขอไว้
 คุณของแม่หนอในข้อ
 วนนแถมแม่จะแถม
 เจ้าของน้องนมเสียดาย
 ถ้าวอดไปได้ถึงเมืองเชียงใหม่
 มาก็คืออยู่แต่แม่มีคุณ
 แน่นว่ามีตายไปภายหน้า
 ลูกจะได้ก้มหน้ามาทดแทน

๑ ครานนฝ่ายนางศรมาตา
 แน่นข้ากุมแค้นแนใจ
 จะแทนบุญคุณไปทำไม
 ถึงตัวรตฺกในท้องของสร้อยฟ้า
 เจ้าของทอทกก็จะทำให้
 จอกชนเจ้าของย่นองเหนง
 สร้อยฟ้าฟางนางศรมาตา
 พระคุณแม่เป็นต้นพันไป
 ถ้ามั่นทำดีให้ส่วนบุญ
 อโภยโทษโปรดเกิดจะขอตา

กอดเอาบาทาราวร้องไห้
 แม่เข้าไหว้คอยอยู่ให้จงด
 หาไม้จะประโดยไปเป็นผี
 จะได้ในเกศคุ้มวันตาย
 ไปแล้วฤจาจะกลับมาได้ง่าย
 ช่วยถวายพระสังข์ตั้งถือนบุญ
 พี่เองก็จะไต่ช่วยอดหนุน
 ได้พึ่งบุญแถมมาได้จะทดแทน
 คงจะกลับมาตงมาเบบหมั่นแน
 อย่ากุมแค้นตกละเลยจะธาไป
 คอบคำสร้อยฟ้าหาธาไม
 ทไหนจะไปทลขอมา
 ขานมได้ปรารภนา
 ข้าจะเอาแต่บุญไม่ช่นเคอง
 ผาชาวนนใช้จะยอมเหตอง
 จะเป็นเครตงบริขารเคจจานไป
 ยกมือโมทนาแล้วกราบไหว้
 ไม่ผูกไทยก้อกรรมที่ตำมา
 ครึงหนงอดหนุนแทนตัวธา
 ผิตพตงแต่หตงมาอย่าเป็นเวร

รอคัดความหลังด้วยยงรัก
 จะดำมากยากเย็นเชียวใจ
 ไต่ยีนเสี้ยมร้องไห้ไปแจ้วแจ้ว
 โอ้อากรรมเราทำแต่ถ่อนกาด
 แม้นไม่เกรงอาญาผ้าชุด
 ถึงเจ้าผิดก็ขงคิดแต่่นเสี้ยมตาย
 เหลียวชะงัดตามเจ้าทรมเซย
 นาคาตอกอาบซาบกระเซ่น

หีบหน้าค่าง่างเข้ามาในห้อง
 ใจคอกอนตนใจคงใครกริ่ง

๑๐ จะกล่าวถึงสร้อยฟ้าชานอ้าย

รับแจ้วมาตามแนวชลตาโดย
 อยุ่อย่างทองส่องคืนลับส่องฉวี
 ถึงบางแก้วแจ้วมาไม่ร่าหาย
 ชาวเรือเห็นขอใดครันโกธคำ
 หุงเข้าตมแกงแสงไฟแฉว
 ความจรเขี้ยวราวเดินเค็ช
 เมื่อยจะชนคตนมระคมคง
 แม้นเรือใครพลบค่ำไปดำเดี่ยว
 กัดกระดูกแจ้วหักเสี้ยมหนักมา

ตั้งสำรณกนางนองเจ้าทองได้
 ค้องเคินคงพงไพรไถดกันดาน
 สันนแนวคงคาหน้าตั้งสำ
 มาประหารให้กำจิดจิ่งพลัดพราย
 ไท้นแก้วพี่จะจากไปง่ายง่าย
 โอ้อวร้ายสุดตั้งจนไม่ควรเป็น
 จนเรือเคยดับแหลมแต่ไม่เห็น
 ตงแดนจะไม่เวณวายคะนง

ตงนอนตรองตรมจิดคิดเผ่าคิดถึง
 แต่ว่าพี่จมน้อยผอยหลับไป

บ้างนายสามคนกับข้อใหม่
 เคยบ้านบ้อมไปหัวสะพาน
 แฉวพากันผ่านพันตำบลบ้าน
 พอสร้อยฉานเย็นหยงอยุ่บางแนว
 กัจอดเรียงเคียงดำเป็นทวงแถว
 ครมตุ๊กตักกันแถวเต่ากนชิง
 ตำแดงเดชะตอยขวางกวางหน้าขง
 อิกตวงหิงนนวนอัสกเกาวา
 ปะเทปเลียดแฉวเจ้าได้เอาซึ่งหน้า
 แต่มไตเห็นวากันผูก

๑ นางสร้อยฟ้าจอดเรืออยู่ริมเขา
ร้องไห้โฮว่า โอ ชอยนจน
เรือทรมามากเด็กนก

โอครุณหนาทาจะรอดตาย

๑ ครานนเจ้าเณรกับเณรชวาค

เป็นจรเรเทยอวีในจารี

ครนคากทำตั้งหนาท

ในศาลกเป็นไฟอยู่โหวว

คิบคังจอดคุดอยตายคง

จะฟังข่าวสร้อยฟ้าว่าอย่างไร

ก็รู้เที่ยงว่าเลี้ยงเจ้าสร้อยฟ้า

แล้วคตายเพศจเรเคินเซซัง

จึงร้องเรียกไปนางไหมเอ๋ย

ก็คือเณรกับเณรทงต้องรา

๑ นางไหมแต่ไปบนคตั้ง

ตลกขมกอนหลัดแล้วซักพาย

เณรเณรย่างตงในเรือพตัน

จึงเล่าความแต่ต้นจนปลายไป

ตงหนออกพันทีจของจำ

ฟังข่าวราวเรือเจ้าสร้อยฟ้า

โดยินเล่าหวฟองด้อยตงจน

ไหนจะพันจเรจะรบตาย

แต่คตนหนกก็จะตมตงจมหาย

นางกตงเกิดอกเด็กอกกายไม่ตมประต ๑

ของอาจตงหนเทยวคตนหน

อยทหวยานบ้านบางแมว

ชนผศผตตอยตงเตนคตงแคถว

เรือแจวออกกตตมไม่อาจไป

เห็นเรือมงแกกเมียงเข้ามาใกล้

พอโดยนรของให้เขาไปฟัง

แกววยมาตาคตนชนบนผง

เจ้าเณรจึงตามหลังตรงตงมา

อย่าช้าเดยถอยเรือรับเรือหวา

หน่นมาได้รอดไม่วอดตาย ๑

เห็นจวังจำได้ค้วยเคตอหงาย

วาดท่ายเขารับค้วยนับใจ

เห็นนางสร้อยฟานนงร้องไห้

รูปรอดค้วมาได้ค้วยวิชา

ตงนาเป็นจรเข้ามาคอยทำ

จะมรณาฎารอดคตตไป

เดียงร้องไห้จ้าได้ขึ้นมาหา
 คองเป็น ไทชนันไปรดประการโต
 ๑ สร้อยฟ้าได้ฟังเกรงขาดถาม
 ว่าเดิมพระภุมินทรกับพระเจ้า
 ว่าข้าคบกับเนรเอกรเฒ่า
 ข้าให้การแก่เกยอเดยวทองตง
 รัวมรักทำชชวริแค้น
 ไม่มพระยานดวยกนทงต้องรา
 เพราะเราทำชววจิงแพเขา
 กัดเพราะตกในครวรัไม่บรโดย
 กตงจตคคคจะชนไปเซียงใหม่
 โตเป็นเพียนเหมือนชวอชงชว
 ว่าพตางทางตั้งชานช้าย
 เกรเนรก็ไปไนเรือน
 เกรชวอดหวาดหวอนพรนอญญา
 อิกทงพวกค่านทางจางบ้านไฟ
 จิงไปชกหักกิงทิงหายผี
 บัดหัวเรือไปมิได้นาน
 ผ่านปากนาวางพุดทวาศตาคัดอน
 ไม่มีใครทักทายสบายใจ

เหตุไฉนจึงมาถึงนใด
 จะไปไหนตามคนชกชชมา ๆ
 ก็เจ้าความตามสัจย์ไม่มต่ำ
 ให้หาไปถามเอาความจริง
 ทำให้ลอมอเมาคองยงยง
 ว่าความจริงชมพตกับศรัมาตา
 จิงไปยพ้อแม่มาถ่าวหา
 พรงพันวษาจิงตั้งให้ตยไฟ
 พระบั้นเกตาสั่งให้ชวให้ตกไชย
 จิงไปรดให้โตเสียดจากพารา
 ตใจพบพระคณบุญหนักหนา
 เจ็บไซจะโตมาเห็นหน้ากน
 ให้คตทายถอยเรือมาจากน
 ชวอชงชวจวอชวชวไป
 เห็นเรือดำรวจรวจรวชวชวชวชว
 เขาจบโตครงนมเป็นกน
 เด็กดวยเวทฤาษีปดอมแปดงสาร
 ให้ชวค่านเห็นเป็นคนอื่นไป
 เตยเตอนชามชานบ้านน้อยใหญ่
 คำหยดเข้าไปไม่รงรา

มานานเขาสำราญเบี่ยงต้น
แต่พากันเดินไปด้วยใจปอง

๑ มาข้าจะกล่าวบทไป
ท้องแก่จะคลอดซึ่งตักยา
ทานยาของประศัรบนผด้าง
เรียกหาข้าไทของงกน
เร็วเขาเขาจะคลอดมิ่งอย่าช้า
เด็กเอ๋ยคงหมอก้อเตาไฟ
ชมมดัมมะชามานามนคิบ
ขอไว้อไปไหนไม่เห็นมา

๑ พระไวยเสกนาให้เมยภิน
เคชะพระเวทวิเศษดี
เป็นชายเกิดโคมประโตมดักษณ
ยาทวดทองประศัรบรรมา
เรียกบ่าวเอาผาทเหนือด
เบาะเมาะวางรองบ้องกัน
ตั้งนขางนางศัรมาดาแม่
ชมมแห่งฝนทากินยาร้อน
ถ้ามเดือน โทหนหวให้ตักชวย
เต้มาปะระหล่างกำไถ

ต้องหากินตามยากจากบ้านช่อง
พอได้ต้องเดือนครึ่งถึงภารา ฯ
ถึงศัรมาตาอย่าใจเสหนา

ญาติกาห้อมล้อมอยู่พร้อมกัน
ไดยินศัรมาตาครางแกควดั้น
อายนนั้นชอนชิ่งมไป
พันดของชอมาเอาไว้นไหน
นารอนตมไว้อยาไ้ชธา

สัหิบบมาตาชยาหว่า
อย่าช้าเสกนาสะเตาะที่ ฯ
แล้วเอารินรดไ้โนเกศ
ตักทีในครรภักคลดอดมา
ชอวช้วนหนารักเป็นหนักหนา
ชานาแฉวทวชมนพถน
ทำกระโจมนทชมชมน
ไ้ถ่กระดั่งตงพถนถ่อมให้นชน
ท่านยาแก่ก็ให้เข้าไฟก่อน
ให้ตักชอชอนกินนมแล้วชมไป
ญาติกาทั้งหลายทำชวญให้
ชนแผนเอามาให้แก่ทถานยา

พระไวยว่ากับพระกาณจนบุรี
 ให้ดื่มกับแก้วมธุระกุตมา
 ขุนแผนจึงให้ชื่อว่าพาดายเพชร
 ญาคิดวงศ์นิยมพร้อมใจ
 ๑๐ จะกล่าวถึงฝ่ายข้างนางด้วร้อยฟ้า
 ญาคิดวงศ์พร้อมหน้ามารอบกาย
 ประพินพายคล้ายกับพระหมื่นไวย
 นางนมพดียงประทานมา
 แล้วจัดแจงแต่งของจะทำขวัญ
 ให้ประโคนศรียางคนศร
 จึงตั้ง ไทราพฤตมาจารย์
 จะตั้งนามตามวงศ์ตระกูลไทย
 ครนถงวนคเป็นศรีวน
 เจ้าเชียงใหม่ให้นามภักดีดา
 แล้วประทานชาวไทยให้ไร้ช้อย
 ทงเงนทองของเต็นตำพัตร์

จะให้ชื่อไรดีคุณพ่อชา
 ท่านทวดว่าชื่อแก้วแตงกวา
 เขาเค็ดคนามบู เป็นผู้ใหญ่
 ก็ขยไต่เบ็นด้ขลุ่ณักด์บาย ๗
 ท้องแก่หนักหนาเจ็บใจหาย
 คดอด้งายเป็นชายงามได้ภา
 พระเจ้าตำรักใคร่เป็นหนักหนา
 ให้พิทกษรทษาทุกวราตรี
 เกรืองกระยาตำรพนทงบายศรี
 พรหมณษพฤตมามาอวยไชย
 เร่งคนทหารตวงชะตาหาฤกษ์ให้
 ฤกษ์ควนไรให้บอกมา
 พระญาคิดวงศ์พร้อมกันมากถนหน้า
 ให้ชื่อว่าพาดายยงพงศ่นพริฐ
 เพชรพดอยเกรืองประดับตำหรับกษศรีย
 ชมเชยเสด็จด้วยสัตว์ดีทุกวันนี้ไป ๗

เหต็อบแแต่เห็นแผ่หน้าผาคับ
ดู โกรธขณมาพถันในกันท
จะตงไปกรงศรัยชยา
ผดตจากเคยงเหวียงหมอนพถัน
จับจวรหมตองแแต่กรองผา

เณรพรหมจวรมกับพษัน
พวกละชวตจัตวอมารอทา
ขนอหลังคาคัดคะถาน
ถิงประตข่างทข่างหน้า
ขนมบค้ำหนกพถันด้วยทันไต

๑ ความนสร้อยพ้ายาใจ
เคยงบตรตุตตวาทไม่คดาคคตา
พอธ้าวไซ้ไปแถงแ่งคค
กจุงถกพถายยงตรงชอกไป
ถวายเกด้งชตะบั้นแแต่จวันทว
มานด้วยมกจจระ

๑ เกรชวาคถอนใจถวายพร
ทุกวนนภายนอกตอกเป็นโย
จะชบฉันธันไตก็เค้มกถัน
ถาเป็นอย่างนไปไม่บั้นเทา

รอยเมื่อขมพถจับดับด้วยกระบ
มั่งคตะจะถ่นให้เห็นถัน

จับมันเช่นฆ่าให้อ่าธัญ
งกถันเข้าไปในกฏ
รชงเรยกคิชยมาอ้อยงมี
เณรดีตะพายยามตามอาจารย์
เถรชวาคถายตราม่างน่าน
ห้ามตคคคบ้านเข้าจิงใน

ถงจากถอเดินมาหาข้าไม
แแต่ถ้งให้ไปทอเจ้าสร้อยพ้า
อยู่ในค้ำหนกจันทั้นทรรชว
จนถุชยพถายยงเจริญโดย
พระครบามาทค้ำหนกใหญ่
นิมนคให้ถิงชวราชนังอ่าธนะ

เจ้าคุณออกส่าห้มาธ่าชตะ
ถาว่าจะประโยชนตั้งธันไต
ว่าทกชริอกรูปนมีชอใหญ่
แต่ภายในชอกช่าทกค้ำเข้า
ผวาคถนออกใจให้ร้อนเร่า
เห็นจะเข้าอคิถังารอากาศ

รูปมาหมายจะถาองค์เจ้าแม่
ขยาห้ามไว้ให้ช้วนอนศราย

๑ ครานนจิง โฉมนางด้วร้อยฟ้า
ฉนฉวยควมมากชานาน
๕๖ ทห้ามปรามแคตหงเคยรงเหนยว

จะแกแค้นชุนแผนกับพระไวย
ด้วยกตฉลฤยกากำพรำพ้อ
ถ้ามิให้พระไวยนบปลดปลง

๑ ครานนทำนตั้งฆราวาชา
ค้อยกระตศเขาไปให้ โถดชิต
ขิงแค้นใจขายสมพดมฐัน
๕๖ แต่เกิดมายงมิให้ใครศุเบา
ถ้ามิได้ทศแทนให้แค้นหาย
๕๖ จิงหมายว่าจะแกตงแปลงอินทรย
๕๖ จะทำเสยให้ฉนวนชนทงกรุง
๕๖ ชนคนตทโทนใครจะมา
จะด้อมนตงนำทำใหถนัค
๕๖ ถ้าได้เสร์จสัหมายววยทังวต
๕๖ ชนคตงทพระนวยของพดายยง
๕๖ เข้ามำหวงจัจจะตไป

ไปคคกัทกชวชนพฉอนหาย
โฉมฉวยได้เมตศาก่ออจกรย ๑

๕๖ ไตพงเงวชวตวักส่งสำ
๕๖ มีเหตุการจรงเดำให้เข้าใจ
๕๖ กคตงเคยวเมือจรงไปเมืองได้

ห้ามไว้เพราะส่งสำเจ้าพดายยง
๕๖ จิงได้ชอรวงห้ามควมประตงค
๕๖ จะตงไปกัคตามแต่ควมคิต ๑

๕๖ ไตพงนางวักสัมจคค
๕๖ กระชบวชานคคตยศเข้า
๕๖ มนคหึมนมำกมายให้ขายเขา
๕๖ จะให้มนทำเปลำกัเคมท
๕๖ จะชอกชวจำศายไปเบณฉ
๕๖ เบณกมภตงไปโนถยชยา
๕๖ เขาให้ยงถึงสัมเค็จพระพินฉา
๕๖ คงอศำแต่ขายพดายสมพด
๕๖ ชบกคตามสับายให้ศายบั้น
๕๖ จะได้ขยเมืองบนสับายใจ
๕๖ รูปหาคคปลดปลงชวคไม่
๕๖ จงชวยไชยให้ล่ำเร็จเจตนา ๑

๑ ครานันต์ร้อยพามารศรี
 ด้วยอาฆาตขุมพดแต่ไรมมา
 ถ้าคุณฆ่าอายุขุมพดคนนี้ได้
 คุณจะทำสิ่งใดจะให้มัน
 แต่ตัวคุณนั้นชราอายุประมาณ
 ครึ่งมันแก่งแปลงมารบพระโวย
 เจ้าอุบายถ่ายเทก็ไม่เดิน
 หากคุณเป็นอย่างไรขอจงรอดตัว

๑ เถรวาตตอบว่าแม่อย่าพรน
 ถึงตัวแก้อย่างนั้นตั้งกล่าว
 คราวนั้นไม่วางมือถนุกันเหล่า
 ถ้าคนอันหมิ่นพนักบรโดย
 ได้เล่นกันซึ่งหน้าแล้วอย่าพรน
 จะทำเสียให้เห็นเป็นภคัมมชุต
 พรนนั้นอาตมาจะเข้าไป
 จะรีบตรงลงไปอยู่ชยา

๑ ครานันต์ร้อยพามารศรี
 ให้คุณเรื่องฤทธิไกรไชยธราญ
 ขอให้ปราบศัตรูหมื่นราย
 ประสงค์โคให้คุ้มอารมณ์คิด

ฟังเถรยนต์หัวเราะว่า
 พอเถรวาทก็เหมือนเถาเขาตกคน
 จะชอบคุณเหมือนให้ไปสัตว์รอก
 เว้นแต่ตัวเดือนตะวันแดงใจ
 อายขุมพดแก่งกาจเป็นไหนไหน
 มันยังได้บงก้ามาแต่ตัว
 เคยเห็นเมื่อมันปลดอมถ้อมท่านจรว
 ถ้าชวักคงยับไม่กลับมา ฯ
 มีไหมนทำร้ายให้ชายหน้า
 แต่ฝ่ายข้างทางวิชายังต้องใจ
 มันจึงเข้ามาตะครุบเขาไปได้
 ถึงรูปพาดพลงไปไม่เสียที่
 คือให้มันชกของพอฟ
 ถ้าไม่ตแม่อย่ารีบเขากลับมา
 ด้วยจะได้ถูกขเขาเป็นเจ้ารักษา
 ไม่ช้าคงจะเสร็จเจ้าสำเร็จการ ฯ
 อัญชัตถโดยพรสุนทรดาร์
 ใครใครอย่าได้ทันทำตั้งฤทธิ
 แพ้พ่ายบรโดยได้ตั้งจิตต์
 ถ้าเจ้าจักกลับมามาอย่าช้านาน ฯ

๑ เภรชวาทรับคำแต่ัวข้าตา

ผู้ตฤจากภทคตตถาน

ศิษย์ถอรวยามมาตามปวธิ

ครหนึ่งมาตงกฏพถน

มถตถมาไทรกของครของผ้าเกา

เอ็งคอยคศิษย์หาตางคาคใจ

ไปแกแค้นแทนทคชยชมพถ

ตมคคตแต้วจะมาไม่ช้ท

ชยหตงกจะตงให้เสวีจตรวพ

ถาเห็นการนานเนนเกนตญญา

๑ ความทเนรจวคนถถาค

นออย่างไวพระครอชยตถ

กคตพตางทางคอบพระอาจารย์

ชยชมพถคนคระนงมันวอองใจ

ฤทชเคชเวทมนทรกกตโตโต

คนตมไมตนชยธยา

เมือแกเตมาเขาเวอนแปตตบปถาย

จะชยไปได้ออกตถกบ

นงกนชอนกนจนตถชวต

จะไปโยให้ยากตบากถาย

08/06/2565

คชยชยเกิดตถากบพถายถถาน

ชอกทจวรชนจจจจจจ

เดชวคตทามวอชมชมน

ชนชทคจจจทชเยชยชงเขาชองใน

วชองเวียกเจาเจนรจจเขามาโกถ

กจะไปชยชยชาน

จะทชเดียให้บชจนเบนต

ในตบห้าราทวระกตบมา

คชยชวจจจจจจจจจจจจ

ชยชชชชชชชชชชชชชชชช

พจจจจจจจจจจจจจจจจจ

จจจจจจจจจจจจจจจจ

จจจจจจจจจจจจจจจจ

เราเคชชชชชชชชชชชช

ทพระครทชชชชชชชชชช

ชยชชชชชชชชชชชชชช

แตตถบชชชชชชชชชชชช

ตงเพยงนไมรจจจจจจจจ

ไมคจจจจจจจจจจจจจจจจ

ชยชชชชชชชชชชชชชช

ชยชชชชชชชชชชชชชช

๑ เกรงขาดฟังงานงหนานว
 ถ้อยชยพถายผ่ายเดี่ยวเจ้ญเจ้าเณร
 ถมฤทธิเรียดแรงแข็งเป็นเหล็ก
 มนจะวัดกขงถงเพียงโค
 เพราะมิงชลาตพลาตให้มันจับตัว
 หากกเมางวเงยเดี่ยวชารมณ
 ถาคอยอยางนแถวทโหน
 เองอยดกฏฐักกรงเดอน

๑ เณรจิวชนพองสยของหัว
 ประณมม้ออวยพรอ่อนตาม
 ไชยะให้ชนะพถายชมพถ
 ให้ฟังเพลงเรื่องฤทธิประสัทธิ

๑ พระครุเกรพังเณรอนญาต
 ด้วยครวณนเถรชวาดชาตชะตา
 จึงหยิบเครื่องรงคยงยท
 มงคตคัมเด็นยตประเจียดแพร
 ยัดได้ยามน้อยห้อยหัวโหล
 ห่มทองแถวคาคราตคตพิน
 จับไม้เท้ากวางเยองชยบกาย
 นกเด็กแถกเดี่ยวคั้ระมา

ทอดายจิวชชลาตประมาทเถร
 กไม่จัตชตเจนหรืออย่างไ
 มนเด็กเด็กถกกระทำไ
 ปากไอยงไม่ถนถนนาม
 เดยหดหิวถถวมเป็นก่งคัม
 วาคาถาชาคมจิงพนเพอน
 จะพินให้คอชลาตถงถถถถถถ
 ถาเห็นช้อย่าเชื่อนรับไปตาม
 นกถถเถรชวาดไม่อาจห้าม
 ให้ถ่มคความคิดไว้ไปถถช
 ให้ได้ถถถถถถถถถถถถ
 ถนจะอยดกฏฐักต่างหุตา
 ถกใจถงชวราชหัวระเวว่า
 ให้นำถาได้ทไมม่แพ
 ถายครกฤตประกาศถงของเก้าแก
 ปรอกแถวเครื่องวางอย่างถ้าคณ
 ถถถถถถถถถถถถถถถถ
 ถงเข้าทชถถถถถถถถถถ
 เห็นจิงจถถถถถถถถถถถ
 ถถถถถถถถถถถถถถถถ

เคยฉวยมรดกแห่งแควงข้างทอง
 คงนามตามนิทานเพราะชีวิตา
 ๑ ครานนภุมภาทดวงตาชวาค
 ใหญ่ยาวราวพระยาชาตวัน
 เหล่าจระเข้เก่าเป็นเจ้าถิ่น
 บ้างลงหนองหินตวัดควยกลดตาย
 พันบ้านตลาคกรวดกรวดเร็วมา
 ฟาดฟัดกัดตายถ้ายกกันไป
 ครทหนึ่งลงหน้าเมืองข้างทอง
 พยชาควบ้านตงตะพานมาดั่งปลา
 โบกหางวางทงชันครกกาย
 คาบผลรมาทหน้าจวน
 รวของกรมการชาควบ้านช่อง
 เห็นจระเข้คาบคนบนบ้นไต่
 ฝูงคนบนตลิ่งดิ่งต้อต้อ
 หมอทไม่มครงปลาปลา
 ทหมอเก่าเข้าใจไปห้ามกตุ้ม
 จระเข้ใหญ่อย่าไปเลย
 เหมือนอย่างคำบราณท่านย่อมน่า
 นมนเกินตำมวากว่าชันไป

บ้านช่องมีกแผ่นยงแน่นหนา
 จึงได้ปรากฏคำบดจนทุกวันนี้
 เขาหางฟาดเพื่อยฝั่งตงดิน
 ครนครนตงนกกองตาพองกาย
 บ้างมุดคินชันควชุกหัวหาย
 บ้างตะกายชันบวมตุ้มนไป
 ควยข้างชวางหน้าเข้าไม้ไต่
 เคยได้ตงนำราตงมา
 โบกหางครางร้องครนองว่า
 เข้าคาบควางตงนำแล้วดำทวน
 ชศัพชนถายพระอิศวร
 พัดฟาดชาตควนกระเด็นไป
 วจร้องควดงน้อยหวุ่นไหว
 เขาออกไปฟาดผางกลางคองคา
 มดหมออยู่ที่ไหนก็ไปหา
 นี้จะมาแทงเด่นอย่างเช่นเคย
 เมินเดี่ยเกิดเจ้าหนุ่มเหล่าน้อย
 เขาคางเกยถ้จะถ่มจมนำไป
 ถ้าถ่มจมนำแล้วมีฤทธานิมิตได้
 เวทมนตร์เห็นจะไม่ถึงใจมัน

ถงบ้านแห้วร้องก้องกระหิม
 ครนมาถึงห้วยยานบ้านตะคอง
 พอชาวบ้านเด็กนาคับมาเรือน
 เกรกผู้ตมตุ้ไผ่ฉนจากนา
 เข้าใต้คนปากกักทางฟัดฟาด
 ได้ตามคนคาบตรงดงนำโคดม
 ทำอานาจฟาดฟัดกักขบ
 ขบกักขดเดี่ยวทรวักไทร
 เที้ยวทองดอง โรมาโพธิ์สระ
 ขบกักตะบตเถรชนแดนคง
 เรือแพใหญ่่น้อยดอยเข้าคดอง
 พวงกนพินพวดด้วยกตวตาย
 มาถึงนนตะวงนพตทกบาย
 จรวะกักทองดองดอยมาได้นำ
 คววยเปลี่ยวเดี่ยวววิตด้วยเขาขบ
 คาบคววยว้ายวูชตกลาง
 คนบนนภกตมตมตงจมเดน
 เข้าใต้คนบนนตงดองออก โชน
 ทำอานาจฟาดทางอัยกตางนำ
 คนบนนภกตมตมตงทงชน

รางคววยพมพดกนด้นนอ
 กมคณาตาทออยไค่นา
 ดงต่างเปือนทคณทำอัยกตาคถ่า
 ตะกายย่ำชนบน โคนน โจนนกระโจม
 ทำอานาจวราชศักดิ์เข้าหัก โหม
 กา โหมตมค้ำดองนำไป
 ช้อนศัพเดี่ยวทงสันหาหินไม้
 แดงเดี่ยวไต้ดองนำร่าตะบง
 ประหลดองคาบิณทบาทฟาดตงตง
 บนตงดององทงหญิงชาย
 ไม่อากดองดอยนัระด่าระด้าย
 จรวะรายถึงย่านม่านระกำ
 เข้าใต้คววยดงทำออกกตาคถ่า
 ค้ำดอยดไปทงดงชนกักกลาง
 จรวะขบคองวาดฟาดด้วยทาง
 ตะบัตวิวงนชนนภกตกบน โคนน
 จรวะเข้เถรชนนภกทำผก โมน
 กิ่งท่ายคังพวง โจนนตงนาคกรีน
 ไผ่ตมตค้ำนำเป็นคตณ
 ก้างตงคินวงทตงออกตงตง

๑ มาถึงบางเทาท่ายม้าโมก
 ๕๖ ๕๘ ๖๐ ๖๒
 ทนหนาวทนร้อนทนทุกข์
 เป็นเทศกาดชาวบ้านมาไหว้พระ
 แข่งกันไปมาอยู่หน้าวัด
 นางสาวสาว ไต่อดตประกวดกัน
 เขาโตกคงทงค้อยท่ายเรือ
 เจ้าหนุ่มหนุ่มรักดีนุกมาทกบ้าน
 บุ่เลื้อยอ่อนหมอนวางมาตงของ
 เรือเจ้าพวกขเมาขวดเท็ดวาง
 เขาดอกดาวเรืองร้อยห้อยหูไว้
 เจ้าเนมพระดังขตงเรือ โชน
 ยิงพวกนางสาวสาวชาวแม่คำ
 ขายกด้วยทอดัดมีขนมจัน
 ๖๔ ๖๖ ๖๘ ๗๐
 ผู้คนบนพดกอดคอ
 พวกหัวไม้ตอชชายออกกรายกริต
 เขาในวัดยดเยียดเบียดตะเบ็ง
 ๗๒ ๗๔ ๗๖ ๗๘
 ๑ ครานนุกภาหดวงตาชวาด
 ออกจากเพื่อยเจอยคำไค่นามา
 ตันตะกายปากกิดหางพัดฟาด
 เกียวกรวดหัวดวงออกชตวน

จรเข้โบกหางหันเข้าฝั่งฝั่ง
 ๕๗ ๕๙ ๖๑ ๖๓
 เขาเพื่อยฟังแบบคายอยู่ท่ายวัด
 เดียงเฮอะเรือเพชออกแออัด
 บ้างซัดเพตงปรบโกได้เพตงเรือ
 ห่มผ้าสั้นม่วงไหมถ้วนใต้เสื้อ
 บ้างมีเสื้อบุหงคงหมอนอิง
 ตาคพदानตอดตำทำตุงตุง
 พายเที่ยวเกยวคูหญิงรอบรอบไป
 ๖๕ ๖๗ ๖๙ ๗๑
 ไต่จันตงกตางเขาแกตมีได้
 ถ้วนแต่คตมใหม่ได้ชาวม้า
 ยาวโยนเกรียวกราวอยู่ดาวดำ
 ๗๓ ๗๕ ๗๗ ๗๙
 มีตหน้ากันไว้ใต้เสื้อแพร
 เขาโตกคินข้างตงไวคตงเง
 ๘๑ ๘๓ ๘๕ ๘๗
 เรือพวกกันเป็นแพออกแซ่แซ่
 เห็นมัตตชวานครำทำกาเก้ง
 สาวสาวกตนักแดงตงนาวา
 ๘๙ ๙๑ ๙๓ ๙๕
 เห็นเรือคตไปทงแดนออกนันทนา
 ทลฤธาโตคตางชนกลางคน
 คิวชาคคอปบตงยบย่น
 ๙๗ ๙๙ ๑๐๑ ๑๐๓
 โจนประจัญเรือวันจมระเนน

ปะแม่คำชนมจันถวยคนตาก
 โดตชนบนดั่งฉิ่งร้องเกน
 จรวะตรงเข้าในวงเพลงครึ่งท่อน
 ดันตัตตมตอด้วยกตอวาย
 พวกเจ้าเพลงผู้ชายก็วายน
 อารามกตอโขงเทงบ่แดงมา
 หึงตัมชายครม่าคว้างไป
 หึงตัมชายตัมกนตัมมิ่ง
 จรวะเข้าบได้นางแม่คำ
 อมแต่หัวตอออกไฉนออกพัน
 จรวะเข้าบผู้หญิงฉิ่งแหวกว้าย
 เห็นแค่คนกันขาวเท้าแกว่งไกว
 ๑ จรวะตรงมาทางบาง โฉงแสง
 ผุดตำรำมาในตำซด
 นางสาวสาวชาวบ้านมาอาบหน้า
 หัวตมวราผ้าหลุดมุดเข้ารัก
 จรวะเข้าไม่ทำคำต่อมา
 ต้องเลยตงมาหน้าบางบาน
 ช้ายมะเดื่อเจอดอชนแทงปราด
 อีเมีย โดตคนแหวกแจวหลุดมือ

มีนเคยปากร้องว้ายควายตาเถร
 ดยเถนผ้าหลุดนุดแต่ชาย
 ผุหึงทงผ้ามอนตมมอหนงาย
 เวยว้ายฉิ่งเมาเป็นเตานา
 โดตผตุนฉิ่งตังทงแกเผา
 โดนเอนางเตานาเข้าตำบง
 ผตักไต้เหวียงวางชย่ม้างฉิ่ง
 วัฉิ่งกกายชยยทะตังไปจากกัน
 ทำคักดา โดตตำแม่หน้าตัม
 คนบนนบกอกฉิ่งทุกคนไป
 ชกววยพระอิศวรรทอนน้ำไหล
 จนใจไม่ขอจแก้แต่ฉิ่งคน ๆ
 เห็นผู่เบตฟ้าตเบ็งตงตายบั้น
 จนกระทังบ้านกุ่มชุ่มในรก
 ชรวัดตาตำเข้าไป โฉงแสง
 เขามอปกเป็นจับมิ่งฉิ่งชนตระพาน
 คนระชาออกช้อดตอกบ้าน
 ตรงเข้าบ้านฉมตกตเขากระมื่อ
 จรวะเข้าฟาดหัวเต็ดกระเด็นปรีอ
 วัฉิ่งฉิ่งออยย้ายตะกายตะกุก

ถึงหัวสะพานกับเจ้าเข้าบ้านตก
 ดงดูยเดินเบนอ้ายกระจายกระจาย
 ความถ่วงถ่วงมาประดาเตี้ย
 ข้างเจ้าผวกถ่วงเมยจะตมตาย
 ๑ คังเคอ้างทองส่องฟากท่า
 เวื่อแพกขยาดไม่อาจจร
 มดหมอมมาตักถิ่นหวัด
 แคชวบชวยามาแต่ไร
 โจอทกันจ้อแจออกแซ่ช้อง
 ฟาดพัดกตกคนเป็นภคิมชด
 เดวเดยตงมาหน้าบ้านบ้อม
 ชบกถวดเตี้ยทรวากไทโร
 คนเห็นกมภาพนกลดาหามู
 ถึงแพแจกจอกหน้าทาการ้อง
 อ้ายผวร้องไต่ยาวงมาชวดย
 จนผานอนดอญจากฟงพิน
 จจรเขเถวเห็นแจกมนร้องไห
 พอปาลอฮาแจกควาไม่รวอ
 จจรเขตงจากแพแ้วไรมา
 พอร้องเหนอนผุดเถอชชางทาย

ได้ต๊ะอึกเฮามุหญิงวงมาตู่
 โคตมนันตุดปรุตปรวยเประทงกาย
 ปลดเปลี่ยคนออลองนอนหงาย
 มัดตระกายเสื่อถกถนชบนคตอ
 กถ่วงกมภาพทงหมตต๊ะยดต๊ะยอน
 ดอกระถ่อนชวบ้านต๊ะทั้นใจ
 ตวยเห็นตวกมภาพนโคใหญ่
 กยงไม่เคยเห็นเหมอชเนน
 เถรกถองมากระทงถงกรงศ์
 ชวบรเถาตอชอชงไป
 แกกชยชอชคตชวดยเอาคนไต่
 เดวเดยไต่เรือมาชวเราทง
 ชวชหญิงวงพด้นทกบ้านช้อง
 ชนคาบเมยแจกจองเจานามน
 จจรเขตตแจกจวชบนเออมน
 อ้ายผวหันหน้าจองร้องไหงอ
 นกชนถนไม่โตกหัววต
 เมยก็พอหลตเตไม่ถงคย
 พบแม่คาคชนชองมาร้องชวช
 ตนตะกายปากกถัพตระยา

เรือนางญวนยื่นแจวเหวี่ยงเหวี่ยงมา
 แฉ่งฉางหางฟาดตงกตางดำ
 ทดมิตคิดหัดชักไม้ไหว
 ชายเจ้าผดกปรหม่าตาเบ้งแบว
 ชาวเรือแพชุดมนวนวาย
 ใครไม่อาจค้าขายลงพายเรือ
 จรวเซเดวเห็นคนพากันกตว
 แฉ่งหางกตางนำท่าคะนอง
 พงกขำราชการสะท้านใจ
 ริมตั่งเขี่ยคยคยุดตแ
 บ้างตรงมาทศำถาลูกขุน
 ว่ามกมภากดำเหลือใจ
 มินยาวใหญ่ได้ประมาณสักสิบวา
 เทยอกินสัตว์กคคนจนเบบ
 ๑ ครานทวนเจ้าคุณอธิบดี
 กระทำฤทธิกินคนจนภารา
 คิดพดางทางนุ่งผ้าต้มผัก
 เข้าทองพระโรงพذنอญชด
 ขอเตชะพระองคณทรงเคช
 บคินเกิดมชงกมภา

จรวเซควาแจวเบ้งบขยา
 ญวนคะมำด้มอกคร่อมหัดกแจว
 เตอตโหดรินรินตงดินแคว
 ร้องแต่แจวกำจุนหมนอยในเรือ
 จรวเซเดบหายร้ายกว่าเดือ
 เรือเห็นอใหญ่หน่อยดอยเข้าคดของ
 ขนดอยควผ่านมาหน้าบ้านชอง
 ดอยตองเตยมาหน้าตำหนักแพ
 เจกตางแซกไทยก็แซงแซ
 ดำวจแว้งเหยาเข้าวังใน
 ไปกราบเรียนเจ้าคุณท่านผู้ใหญ่
 มาเตยอไถ่นาวาหน้าโรงเรือ
 ดือข่าวเตว่ามาแต่เห็นอ
 เห็นโตเหลือเกินขนาดชาติกุมภา
 ไคยนว่ากุมภันนเหลือกตว
 คองกราบทุดพระกรุณาผ้าชุด
 ชักผ้ากราบพันขมันขม
 กราบทุดพระภุมมีได้เข้า
 มินบักนัคเรศนาภา
 ตงมาแต่เห็นอว่าเหลือร้าย

แต่ศิระษยาวกว่าห้าศอกเศษ
เข้ามาดอยต้องดำพองกาย

๑ ครานนพระองค์ทรงฤทธิ
เที่ยวกินสัตว์กตคนเป็นเป็น
ตะไคว้เหี่ยวบ้านพลเมือง
จงดาวตครตตั้งอชบด
ทงหมอหดวงชะเลยคักให้หนักหนา

ใครจับได้ก็จะให้ซึ่งรางวัล

๑ ท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ได้รับตั้ง
ตั้งกรมเมืองพตท ในทันที
กรมเมืองรับมาเที่ยวหาหมอ
คักใจอยากได้ซึ่งรางวัล

เอาเครื่องคาคพงนุ่งฉับเพดา
มรดกตมศรีษะทะมัดทะแมง
พร้อมกนทนต์ยัดบตา
ประณมมอกอชกนงจังกา

๑ ครานนภุมภาดวงตาชวาด
คูหมอมันจะมาทำทำไร
พวกหมออชกชขาดไม่อาจโกถ
เขยวงออกกตอกคาคหน้ากุดัว

ทำฤทธิเดชกินคนเดียวมักหลาย
ช่นว้ายทวงคองคาคหน้าโรงเรือ ฯ

ถ้าคักคิดว่าภุมภามาแต่เห็น
มันใหญ่เหลือขนาดชาติภุมภ
จะช่นเคืองยบยงทงกรุงศรี
ให้หาหมอกุมภทตาคัก
ช่วยกันจับภุมภามาหาหน
อย่าให้มันหนีไปเดียดหนี ฯ

บังคมคดอยถอยหดงออกจากที่
ให้หาหมอกุมภทตาคัก
ตอตอหมอมารชมขมัน

ถ้าคักคิดว่าภุมภทเคยแทง
ราตคคคาคเข้าให้เซมเซง
ถอชนกกวดแก่วงตงนาวา
เห็นอนาไคนาชชานหน้า
ภาวนาถาคนราเข้าไป ฯ

ไม่ชยาคอคมหาจมไม่
แกตงดอยพุดใจไม่ไหวคัก
เห็นยาวใหญ่ให้ชยนฉันหัว
บ้างใช้คักเขยวงพุงแต่โกถโกถ

ตยาเลยจะกราบทุกถอง
 ให้ได้มีความชอบประกอบวัน
 ขอเดชะพระองค์ทรงบรรณ
 ทำศึกตากดำหาญชาญไชย
 จะเป็นจรวเข้มนครของคนร้าย
 จะให้พ่ายล้มพยุคนองยา
 ๑ ไต่ทรงฟังรับเข้ามาบัดคิด
 แต่ถวายตัวมากให้ตายปี
 มงกก็เป็นพงศ์เผ่าเหต่าทหาร
 คราวจับเถรทตตองกั๋วองใจ
 อ้ายกมภากัดำคนพันประมาณ
 อย่านอนใจจงไปสุดกั
 ๑ ชมพดรับโองการคตถนถอยหตง
 มากิ่งคำหนักแพแสดงไป
 ฟู่ฟองต้องถอยอยู่หลังนำ
 เจ้าพถายเพ่งพินิจพิจารณา
 เหมือนชาติโลกบงดูตนเห็น
 เข้าใจว่าใครไม่วุ่เทียม
 ครนแจ่งประจักษ์ตระหนักใจ
 ขอเดชะพระองค์ทรงฤทธา

เป็ดร้องให้ชมพดคนขยั้น
 คิดแล้วเท่านั้นกตไป
 จรวเขจรังเช่นนทามไม่
 ทงโตใหญ่เกินขนาดชาติกมภา
 จงฆ่าหมอดมคายเดี่ยวหนักหนา
 ไปพิเคราะห์ทกมภาดักที่ ๆ
 เอออ้ายพถายชมพดเข้ามา
 ยิงไม่มธุระจะได้ใช้
 คตตเถาเอากรรจะใช้ได้
 เมือพอให้กบออกจวมงค
 ได้ตั้งหารผู้คนเดี่ยบับ
 งามนเป็นกมภษะนิตโร ๆ
 วัชออกจากวงหำเข้าไม่
 เห็นจรวเขโตใหญ่มีหมา
 ทาทอการเห็นหาญกล้า
 เห็นผิดเพศกมภตามขรรณนิยม
 ๑ เป็นจรวเขจรังการจิงหาญเทียม
 ๑ ที่เดยมมาจะเดณอยู่ชยา
 ๑ กรีบไปทตองคัพพะพินฉา
 เห็นมิใช่กมภในจรว

มันเป็นจรวเขมนครคนมารยา
จึงมโดยยอต่อหมอกุมภ

ถ้าทรงพระกรุณาข้าพระบาท
จะขอรับอาสาฝ่าบทรงตั้ง

๑ ครานนพระองค์ได้ทรงฟัง

กระหนนส์ชายชมพุดคนวิชา

ถ้าจับได้โฮจรวเขตควด้าคณ

ชายพี่ชายอย่าฆ่าพากันไป

ช่วยกันเตรียมเครื่องอาณการรบตั้ง

เดินมนให้ตอเดอของเฟื่องฟุ้ง

๑ ครานนพินของทงตั้งของนาย

บ่าวไพร่คามหลังมาพวงพร

ครนถั่งจงแจงขอรับตั้ง

เคียวหนมกุมภากดาฤทธิ

มดหมอเท่าไรที่ไปทำ

แล้วชบกัดฟัดตายเสียเป็นเบือ

ได้ของน้องชมพุดจึงอาสา

ไปรคให้บอกคุณพี่ช่วยขอแรง

๑ ครานนชนแผนแต่่นถันทิ

แล้วชวนลูกจวอาสาชาติ

แปลงมาของทหารในกรุงศรี
เห็นจะเป็นคนค้มามั่นคง

อนุญาตไปรคตามความประสงค์
ตงไปรบรับจับมันมา ๑

ทรงพระด้รวถรวนดั่งอยู่เริงว่า

ต้องอาสาทำชอบหน้าชอบใจ

ก็จะให้รางวัลเป็นไหนไหน

พ้อมนั้นนใช้ก้อยูกง

ไปค้อยูกทแพแต่ย้ารุ่ง

พรวงนก็จะตงไปคู้ ๑

กรวมถวดยมั่งคิมถามาทงคู้

อีกประคู้ไปบ้านพระกาณจันทร

เดาให้พอพวงเบินถวนถ

มาได้คนจนที่หน้าโรงเรือ

มันฟ้าตมจมน้ำไม่มเหตือ

ชมพุดครู้เชื่อว่าคนแปลง

รับจะจับกุมภากัดถ้าแข็ง

คกแต่งชมพุดไปราวี้ ๑

ทรวรบตั้งนั่งคคเบินถวนถ

มาไปที่บ้านพระวไวยไปค้ด้วยกัน

08/06/2565

๕๕ ๕๖ ๕๗
 ๕๘ ๕๙ ๖๐
 ๖๑ ๖๒ ๖๓
 ๖๔ ๖๕ ๖๖
 ๖๗ ๖๘ ๖๙
 ๗๐ ๗๑ ๗๒
 ๗๓ ๗๔ ๗๕
 ๗๖ ๗๗ ๗๘
 ๗๙ ๘๐ ๘๑
 ๘๒ ๘๓ ๘๔
 ๘๕ ๘๖ ๘๗
 ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ๙๑ ๙๒ ๙๓
 ๙๔ ๙๕ ๙๖
 ๙๗ ๙๘ ๙๙
 ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒

๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕
 ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘
 ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑
 ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔
 ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗
 ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐
 ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓
 ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖
 ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙
 ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒
 ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕
 ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘
 ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑
 ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔
 ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗
 ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐
 ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓
 ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖
 ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙
 ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒

ถึงประทับกับเศวตฉัตร
 ขุนนางกราบกราบกับบังคมคว
 พอกท้าวนางต่างพากันลงไป
 พระองค์ข้าละของรองบาท
 จึงตรัสว่าข้าเสียใจ
 พระโอรสให้เรียกขุมพลพัน
 รับตั้งถามเป็นกระไรข้ายชุมพล
 ขอเดชะพระองค์ทรงไชย
 เอกภรณดีว่าให้หน้าพง
 ถ้ามันมิ่งฆ่ากุมภาคาย
 ๑ พลายชุมพลคำนับรับตั้ง
 ให้ถอยเข้ามากำท้าวพัน
 อธิษฐานหมัดการพระเป็นเจ้า
 คุณพระรัตนพระคงคา
 ก้าวถึงแพคนแฉะฉานจิตต์
 ที่ผู้ใหญ่ให้พรออกเข้ช้อง
 ๑ ความนั้นโสมเจ้าพลายชุมพล
 โหงพรายวายรอบทั้งกายา
 ข่านคาถาพระสยามภูวนารถ
 ไปรคกำทรอบด้านให้อยู่เมืองคน

ชั้นสู่อาศน์พระองค์ทรงพระศรว
 ทุกถ้วนัดวันเหล่าท้าวพระยา
 พอกนางในพร้อมหมดไม้ชาตหน้า
 ทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายโนไปพร้อมกัน
 อ้ายชุมพลอยู่ไหนอย่างไรนั้น
 คณามาอภิวัตน์ข้างพระโอรส
 จะจับจรเข้มนตร์ได้หรือไม่
 ถ้าไม่ได้เกิดถ้ากระหม่อมก็ยอมตาย
 มิ่งทำให้ไตดงทมาตหมาย
 อ้ายพลายเป็นรววยด้วยรางวัล ๑
 ถอยหลังดูกุมภามัน
 อภิวัตน์ทกราบงามตงตำตา
 จึงปลกเกล้าคุ้มไทยให้แก่ข้า
 คุณบิดรมารดาจงคุ้มครอง
 ต่างคิดกลัวห่มดลยศดลยของ
 ที่สาวแต่เดจ้องไม่วางตา ๑
 ฤทธิรณเหลือคัมมัง
 ให้ปัดอภัยออกมากที่กลางชล
 ถ้าเด็กชาติกุมภามาแต่ต้น
 แล้วประทานพระมนตร์ปราบกุมภ

โอมอ้ายนักกระมุคอย่างอัยำงน่าน
พระอิศวรท่าน ไซ้ให้กุม่า

โอมอ้ายนักกระมุคตัวไหนกถ่า
เด็กเข้าตำรปรางควานแล้วซัดไป
พรายไตทได้ยรกรษา
เศกนาชาตัดไปทนต์

๑ ครานนกรมภาชรวคาวาด
เห็นชมพุดบนแพแดงไป

อ้ายชมพุดมาให้คงใจคิด
แกมุคพ้องตองตยหลังนท
ผคนบนแพห้ามไม้หยด
ทขวางใน โธธนไลตตลดาน

เมืออยากตแดงกนงจงพงห้าม
ดียงห้ามยงกถ่าว่าไม่พง

๑ ครานนชมพุดคนกถ่า
ผตเห็นอนามนจะทอนคราย
จิงเด็กค้ายถ่ายตัญจนเขว่ ถ่ามเต็ม
มคหมอเห็นบนนกับกายา

๑ ครานนชรวคาวาด
แพชมพุดคิงจะถ่มจมลงไป

กหรือคิพระภาตจะมาฆ่า
ผตัญเอาชัวมั่งจนไป

จงเร้งมุคชนมาอย่าฆ่าได้
มั่งกบดานอยทำไมอย่ากมก
อย่าฆ่าถอยไปไทพนท
พรายเกรวต่างหนตหลุดไป ๑

แกไม้อาจกบดานนังอยได้
จวงเหมอนนักรกไวคยนค

กจะเอาชวดให้เป็นผ
พระพนบแดงตงเบินชานาน
มนถอยรุดลงมาจนหน้าดาน
ช่างหน้าต่านนกระไรไม่มพง

รปร่างามกลันจะตายเดี่ยคายหลัง
นางชาวจิงเหล่านไม้มอาย ๑

เห็นกมภาผตชนคิงใจหมาย
อ้ายแต่นรายหมนรจากมา
คมกเขมนพนมอไวคยท
ถอชระนคตงทาจระชงไชย ๑

ไตท โถมมาหาฆ่าไม
ถรดอกใหญ่คั้ถระถูถูกกระเด็น

เต๋ยงซ่าคนแซ่แพแทบหัก
 พอกจำโชนร็องค้อหนาเป็น
 ชาวประชามาค้อยู่สถอน
 ญวนกระเหรียงเจ็กฝ่ยยังไมเคย
 นางทวยฮายเอียงเต๋ยงแป้งแป้ง
 เจ้ามอญว่าฮาดะกุดทงปุ่นพุด
 ผู้คนมากมายหลายภาษา
 เจ็กกับแขกมันทะเดาะกันเพราะพรัง
 เจ้าแรกว่าเมาะโมหะโยเปาะ
 พอจรวเซชนกต่นพรุ
 ๑๑ ๒๒ ๓๓ ๔๔
 ๑๕ ๒๖ ๓๗ ๔๘
 ๑๙ ๒๐ ๓๑ ๔๒
 ๑๓ ๒๔ ๓๕ ๔๖
 ๑๗ ๒๘ ๓๙ ๕๐
 ๑๑ ๒๒ ๓๓ ๔๔
 ๑๕ ๒๖ ๓๗ ๔๘
 ๑๙ ๒๐ ๓๑ ๔๒
 ๑๓ ๒๔ ๓๕ ๔๖
 ๑๗ ๒๘ ๓๙ ๕๐

คักคักตงตาตอยเจมั้น
 ซ่างทะเล่นนักระไรไมต่นเดย
 เขมรมอญพอกพะมาเต๋ยงทวาเหอย
 ไทยว่าเฮี้ยมังกถักมาคู้
 แมงชะเวงเดมะระาามะหตุ
 ดาวบ่ฮู้บ่หันช้อยย่นจรง
 มาย่นนงคตงคารมคตง
 เต๋ยงหนุงหนิงเทอหนาหน้าเฮ้นคู้
 เจ็กทะเลาะฮ้อดะใหม่โฮ่มทู้
 ยตเยยตเบยตคิมจาวี ๑
 ฤทธิรณสำมารตงราชด้ห
 แทงกมภัตงฉาดเด็ดด่าตไป
 เต๋ยงโฝงผางแพบั้นไม้ทนได้
 พระทรงภพตคพระไทยพันท้อ
 ฮ้ายกมภากับชุมพลตงกบัต
 พระไวยกรวามดำมทเด็ดทลไป
 ด้กประเตยวคตงควาชนมาได้
 พอกซ่างในเต๋ยงแซ่แตคตง
 ให้พรนพรนหวุ่นไหวอาไดยตง
 พ้อพตายเมื่อไรจิงจะชนมา ๑

ฝ่ายว่าพระองค์ผู้ทรงศักดิ์
 อย่างไรนั้นมันหายทงต้องคน
 พระโวยตาจึงตื้นของชาย
 จึงทูลว่าไพร่แปลงหนีไป
 พอขาดคำก็เห็นเถรแปลงใหม่
 ชนได้คนแตกม่านากัด
 ตามชนบทตั้งวงไล่ช้าง
 ช้างสะบัดเดือกระเด็นแผ่นมาทัน
 พวกคนคบบ้างถลนถ่วงจะหนี
 เลือเกาะไต่ถนตักคดทคอ
 พวกชนนางคางพากันฮ่าถน
 เลือหรือช้างข้างเราหาขอไวย
 เลือกตข่างบันจนย่นหนึ่ง
 ชุมพดก็แก่งแปลงกายา
 ฝ่ายพวกคนครวว่าแปลง
 ใครหนอแปลงเป็นดังทำดังคล
 ดั่งตั้งขมบทกระหวัด
 ดังกหายกลายเป็นขวัญตาคร
 ต้องมือรวบรัดมีคเถรชวาค
 แล้วพามาน่าที่หนึ่งในทันใด

รับผิดชอบพระนายเป็นทนายหน
 ย้ายชุมพดแพ้ชนะประการใด
 รุ้แนบกายไม้พระวงศ์ไสย
 ชุมพดนั้นแปลงได้ไปคิดตัว
 เป็นชาวงาควใหญ่มีไซ้ชิว
 ฝ่ายชุมพดแปลงตัวเป็นเดือพด
 โดดมางเกาะงวงเข้าไวย
 พอช้างหันเดือปบคระครบค
 บางยหนดยกบทุไม่ย่นย
 จนข้างของวงร้องออกก้องไป
 ทรงขรมย์ยังพระวงศ์ไสย
 ขอรับได้เกิดอักระหม่อมพยัคฆา
 ข้างหายกตายเป็นดังไปค่อหน้า
 กตายเป็นงูเห่ากล้าเขาราว
 ต่างแซกแซงจะคอยู่ไม่หนี
 ถึงมันตักไม้พนชุมพด
 งูดัดเอาดังตงกตอยู่
 ชุมพดหายจากงเป็นคไป
 ย้ายอุมาทวนกงามาแต่ไหน
 บังคมให้วักคยสระคัมรับโองการ ฯ

๑ ครานนพระองคฺยทรงคักคิ

เห็นไดคองเถรมาหนาพระดาน

เขอมันหน้าขอมใจอ้ายชมพด

ความชอมครงนมเคมปราคา

แต่วทรงชดเคองข่าเดองแด

นมนเบนชบาประดำไว

คงหนามาเด้นเขากรงไกร

คงเบนพอกทฤษฎคคประทษฐ

อ้าเขยจมนศร์เด้าวรทษ

อยากถวมาปคิตไม้ได้ช้อคา

จะมีใครใช้สอขมันหนาเน

ควของมนชอเรียงเรียงไร

ดั่งแตวเบอนพระพคตรมาทกวา

อ้ายตูกชายพดายชมพดคนน

มมรู่เท่าเจ้าเดหัทแปลงมา

ได้เห็นฤทชคด้วยถนมนพอด

ควดีเดร์จพระเดร์จตตาศ์

พอกนางในเด้นาชาารชการ

๑ ฝ่ายเหต่าชาวประชาพากนถบ

ชมชมพดคนค้ชอกนไป

08/06/2565

ป่นบักอชยชยามหาส่ถาน

คตพระหิตถคคคคานประภษามา

ช่างกดำหาญทานทนเบ้นหนักหนา

เขาเกิดหวาจะให้มิ่งให้ถั่งใจ

กุดอ้ายแกโกโรกโทยกเหยกใหญ่

เทียวกคคกคนได้มิตมนษย์

ตุกำริบเคิบใหญ่เบ้นทส่ค

ชุดหนนุกนให้แกดั่งจำแดงมา

เอาอ้ายเถรไปชักให้หนักหนา

เขาให้ได้ความว่ามาทำไม

บ้านชองชองเขวมันชยไทน

เหตุใดจั่งแกถงแปลงอนทรย

ตราพระกาญจนบรศร์

ไม่เดยทเดยงไวให้กบฏ

แต่วอ่ากดำริบไปค้อด

พอเบ้นค้กับอ้ายไวโยใช้การงาน

จากอ่าค้คนเขาพระราชฐาน

ก้เข้าวังกตมบ้านดำรายใจ

ค้กับใจทขกนถ่นน้ใจ

ช่างกระไรฤทชคเคชวคเคชครน

ชายเถรเฒ่าที่แก่งจำแดงมา
 เขามศหมอดอพายตายคงพัน
 บ้างว่ากุดเพ็ดนจนตมดก
 บ้างว่าเห็นงูกเก็บ โจน
 ฝ่ายพวกแซกฝรั่งจนจาม
 ไม่เคยเห็นทีไหนแต่ไรมา
 เมอครึ่งเกยงูเห้ายแกกตัก
 แต่เป็นถาวรนานช้ากว่าพบบ
 ฝ่ายช้างพวกผุหึ่งวิ่งเรือ
 ให้เสียวไล้ไมตโตเค็มตา
 รูปทรงบอบบางเหมือนอย่างเหลา
 บ้างกว่าเป็นห้วงถึงบวงบน
 ที่ตัวตัวหนึ่งใหญ่ใหญ่ว่า
 จะพลอยพุดจาด้วยกช่วยอายุ
 © ศิรานจนศรเด้าวรक्षราช
 มาจากคำหนักแพไม้แซะเขื่อน
 จงระวังเถรเฒ่าเจ้ามารยา
 แลวตั้งสำรวจไนให้ได้คน
 ให้เอาตัวรววดาเข้ามาถาม
 โยจงมาซักจนจนเป็นเบือ

มนกดวครบาที่กตาดกถน
 เขาขยนิมตกตั้งเป็นดังทะ โมน
 ช่างต่นุกจริงจริงยิ่งกว่าโชน
 มั้นเพน โพนมาใกล้ไม่ถึงวา
 กเดินชมกันตามเพศภาษา
 แต่แจกว่าเมืองจนนเคยมี
 กรบกันครกครกกรบวงฉ
 เราได้เห็นครั้งนเป็นบุญตา
 บ่นว่าเบือรบพุ่งยู่หนักหนา
 เวทนาแต่เจ้าพตายชายชุมพล
 กัดวอัยเฒ่าเจ้ากรรมจะทำบัน
 ให้หัดอนพันไภยอันอันตราย
 เดินกมหน่ากรมกรมข้มไม้หาย
 ไจครนึ่งถึงเจ้าพตายจนมาเรือน ๗
 ชาญฉลาดต้องไวไจจะเหมือน
 ร้องเตือนหลานชายพตายชุมพล
 คุมมาอย่าให้ไจใครดับสน
 มาจนท่งหลังโรงเรือ
 มิ่งบอกความตามจริงอย่าพ่นเผื่อ
 ไจใครใจเนือเชื่อใจใช้มิ่งมา ๗

๑ ครานนพระหมื่นศรีศรีศักดิ์
มิ่งโกรธแค้นข่มพดคนวิชา
มีรฎากำหนดบทอัยการ
มิ่งบังอาจทรยศกบฏใจ
แล้วจึงสั่งให้เส้มนัยเขียนคำเถร

เสด็จออกกราบทูลพระกรุณา

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงเดช
ข้ายนี้โทษว่าตายเสียหลายปี

ข้า้เสียอายพระยาอนุชิต
ว่าเถรเถรควรนมนมรณา

ท่านจางวางตำรวจไม่เียงหน้า

กระหม่อมฉันโหดตริธาเบาใจ

ก็ดวงใจไม่พินิจพิจารณา

ถ้ามิไปรดโทษมถึงทตาย

๑ ครานนพระองค์ผู้ทรงภพ
แต่นี้ไปให้ตั้งเป็นแบบบรรพ

ให้หามายบอกมหาดเด็กแดงตำรวจ

พร้อมกบักตาโหมมหาดไทย

แล้วจึงตรัสตั้งเจ้ากระทรวง

ปรีชษาโทษเถรเฒ่าเจ้ามารยา

หัวร่อคดว่าอายแก่แก่หนักหนา
ก็กินคนบ่นมาด้วยเหตุใด

ฆ่าคนท่านประหารให้คักไชย

แก้ไชบ่้วยการด้วนมารยา

พอจวนเพนท่เข้าพระโรงหน้า

ให้ทราบตามวจาของตาชี่

ทราบเหตุไคร่ครวญเป็นถ้วนถี่

เออเดียนทนทำไมไพร่กตัญมา

ช่างปกมีตปคักได้ค้อหน้า

เดียนทนถบเป็นมาจะว่าไร

เกรงพระราชอาญาจนเห็งอโหด

ด้วยผู้ค้มยามโนว่าวอดวาย

ให้ไปทิ้งบ่าช้าด้วยมีถ่างาย

ทูลแล้วก็ถวดยมั่งคมคัก

ฟังจบตรัสไปทันใดนั้น

ถ้าหากคนโทษนั้นจะมัดโดย

ออกไปตรวจเสียก่อนอย่าขาดได้

แล้วจึงให้เอาศัพไปบ่าช้า

ทั้งถูกขุนศาลหอดวงจงพร้อมหน้า
ว่ามาตามกำหนดบทพระไอยการ

ฝ่ายลูกขุนคำดาแก่ศาลหลวง
เถรवादโทษมหันต์อันขवाद
พระองค์ทรงฟังคำปรึกษา
อายนี้เจ้ามารยาอย่าไว้ใจ
ตั้งเสด็จพระเสด็จขึ้นข้างใน

หมายบอกรับตั้งพระทรงธรรม

๐ ความพระไฉยวรรณารถ

ชายเถรเฒ่าชงทองเวทย์มนตร์

ขุนแผนตั้งพาฟันให้ถูกชาย

เจ้าจงเป็นเพชรฆาตฟาดฟัน

เมื่อเสียบไว้ให้มคมคอยรักษา

ให้ระวงนงยามตามอกคัก

ชุมพลรบตั้งไม่ยงหยุด

นำหน้าพาเถรตระเวนไป

ผูกพันพลเมืองนนดาตดิน

ตำรวจตรวจตราว่าห้ามปราม

ครันถึงตะแดงแกงกัยหยุด

บักหลัดกมดเถรนงเฮนเอียง

พวกคนผู้มาตเขาเช่นซ่า

บ้างว่าสมน้ำหน้าตาแก่ใจ

ทุกกระทรงปรึกษาว่าชาน
ควรประหารให้สิ้นชั่วโดย

พระโองการตั้งมาหาข้าไม่
จงมอบให้อ้ายชุมพลเอาไปฟัน

นครบาตรับไปชมขมนัน

เถรนั้นมอบให้พ่ายชุมพล ฯ
พยาบาทชรวัดตามาแต่ค้น

แน่ชุมพลอย่าได้วางใจมัน
ทั้งต้องนายตั้งกำรับคบขัน

แล้วหวนนเขาไว้ให้จงดี

ทุกเวลาอย่าประมาทคตาตจากที่
พวกมันมมมันจะมาพากันไป

รับรุดตามาหาข้าไม่
นครบาตนายไพร่ก็คุมตาม

แตกคนกันค้อยู่ถนหดตาม
คอยห้ามมิให้ใครเข้าใกล้เคียง

อุดตตผู้คนไม่ขาดเคียง

ชุมพลเหวี่ยงดาบฉาดคอขาดไป
จะมีใครเวทนากัหาไม่

พระเถระโระโรมันกินคน

๘๗ ๑๘๒
 ทเบินญาติพี่น้องของคนตาย
 แวดวงคนคนส่งถ่านบ้านเรือนคน
 ศรัทธาเสียบรักษาอย่าประมาท
 จงพิทักษ์รักษาอย่าได้พลาด
 ๑ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ์
 สถิตย์ในแท่นที่ศรีไศยา
 บ้าง โมกข์คตพศถวายให้สำราญ
 บ้าง ร้องรำขับเสียดจำเรียงราย
 ครนรุ่งแสงสรียาภาณุมาศ
 เสด็จจากที่สุวรรณบัลลังก์
 ทรงชำระสระสระแก้วทรงเครื่อง
 ออกข้างหน้าว่าขานการนคร
 พวกขุนนางต่างกราบอยู่พร้อมหน้า
 พร้อมเสนาอำมาตย์พระญาติวงศ์
 ด้วยมันปราบกมก็มีความสุข
 จะเขาไว้ใช้ตั้งออกสักคน
 คาร์พตางทางมีสี่หนาท
 อ้ายชมพูท่าชอบกชอบใจ
 ความชอบครงนมหนักหนา
 ๒๕๘
 ให้มันเป็นที่หวงนายฤทธิ

กิดาว่าอุนววยอยู่เกิดอนกถน
 ฝ่ายชมพูตตั้งผู้คุมคอยระวัง
 เผื่อคนคิมินจะอาจเข้ามาง
 กำรับตั้งเสด็จสรรพแล้วกลับมา
 ที่ศกศกถวเสียดทั้งแห่งหัด
 พระสนมดาสดาตั้งดาวราย
 บ้างอยู่งานนวดเคदनพระเส็นถ่าย
 ทรงสบายเบิกบานสำราญพิง
 สกคุณชาติแซ่ซ้องตั้งเสียดตั้งช
 พระสนมหมอบสระพริงประณมกร
 อร่ามเรืองเนาวรัตนประภัสสร
 ประทับที่บรรจถนบัลลังก์ทรง
 งามสง่าดังท้าวครวไธหงส์
 พระองทรงรำพึงถึงชมพู
 กอวประกอบยศศักดิ์เป็นพักผด
 แยกนตมหนักคล้ายกับอ้ายไวย
 ครวี่ประภาษตั้งมาหาขำไม้
 ฮาตาไปไม่เห็นแก่ชีวิต
 ถ้าไม่ได้อุมภากจะผิด
 จะเขาไว้ใช้ชิตอยู่กับกู

กรมเมืองทหารในไปจัดการ

อ้ายไวยเอ็งไปช่วยแตก

แตรจิงตรัดตั้งชาวคตังใน

หงเงินตราห้าชั่งตัง ใส่พาน

๑ ครานันหดวงนายได้ประทาน

ให้ข้าคนชนของไปทันใด

ถึงบ้านบชกบิคาหาขัวไม้

หงวงค์ญาคชเนพานดำรายครัน

หาที่บ้านปลุกเรือนใหม่न्छยู่

มีนหม่มนักจกโมริเรืองเรือนชาน

จัดผ้าต้มบักใหม่ตะไบด้าน

พระราชทานแตรเต็ดจิงชางใน ๑

๑ แถ่นดำรายญ่มย่องผ่องใส

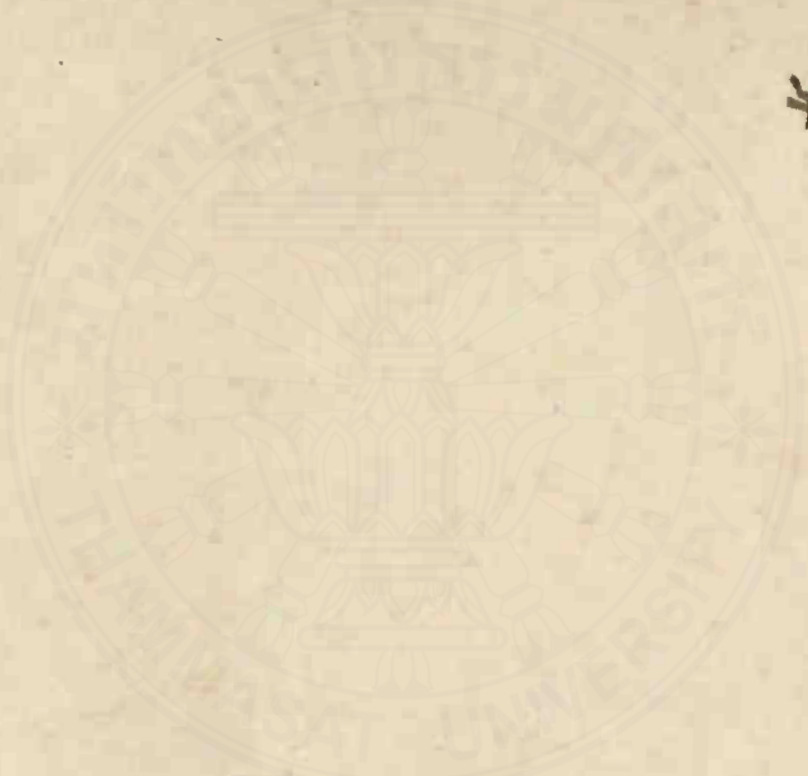
พระนายไวยนำหน้าออกมาพด้น

ต่างดีใจปรีดิ์เปรมเกษมสันต์

อยู่เป็นสุขชอกกนแดนหนา ๑

จบเล่ม ๓

R

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พรหมินทร์ที่เพชรบุรี
นายอินทร์ บุญเยี่ยม เจ้าของ และผู้พิมพ์โดยด
พฤษภาคม ๒๕๕๒